

ΒΙΟΙ

ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΩΝ ΜΑΡΩΝ

ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΞΩΘΕΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΝ ΕΛΘΟΝΤΩΝ

ΚΛΗΡΙΚΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΤΩΝ ΑΓΩΝΙΣΑΜΕΝΩΝ
ΤΩΝ ΑΓΩΝΑ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΝΤΕΣ ΜΕΝ ΥΠΟ

ΦΩΤΙΟΥ ΧΡΥΣΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ Η ΦΩΤΑΚΟΥ

ΠΡΩΤΟΥ ΓΥΛΑΣΠΙΣΤΟΥ ΤΟΥ Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ

ΕΚΔΟΘΕΝΤΕΣ ΔΕ ΥΠΟ

ΣΤΑΥΡΟΥ ΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΟΥ

*P. Lourenço de Almeida
by B. de Almeida
Lyon*

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

1888

ΒΙΟΙ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΩΝ ΑΝΔΡΩΝ

ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΞΩΘΕΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΕΩΝ ΕΛΘΟΝΤΩΝ
ΚΛΗΡΙΚΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΤΩΝ ΑΓΟΝΙΖΑΜΕΝΩΝ
ΤΩΝ ΑΓΩΝΑ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΝΤΕΣ ΜΕΝ ΥΠΟ

ΦΩΤΙΟΥ ΧΡΥΣΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ Η ΦΩΤΑΚΟΥ

ΠΡΩΤΟΥ ΥΠΑΣΠΙΣΤΟΥ ΤΟΥ Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ

ΕΚΔΟΘΕΝΤΕΣ ΔΕ ΥΠΟ

ΣΤΑΥΡΟΥ ΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΔΡΕΟΠΑΡΙΤΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

1888

124716

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ.

Τοὺς παραλειφθέντας εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Σ. Τρικούπη ἐπισήμους ἄνδρας ἑλθς τῆς Πελοποννήσου καὶ τοὺς ἔξωθεν εἰς αὐτὴν ἐλθόντας πολιτικούς, στρατιωτικούς καὶ κληρικούς, οἵτινες ὑπηρέτησαν καὶ ἡγωνίσθησαν λόγῳ καὶ ἔργῳ κατὰ τὸν ἱερόν ἀγῶνα τῆς ἐπαναστάσεως ἀποφασίσαμεν καὶ ἐπιχειροῦμεν νὰ μνημονεύσωμεν ἡμεῖς, ἀναφέροντες ἐν συνόψει τὰ ὀνόματα τὴν πατρίδα, ὧσων γνωρίζομεν, καὶ τὰς πράξεις των.

Ὅλοι λοιπὸν οἱ ἄνδρες τοὺς ὁποίους θὰ μνημονεύσωμεν ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν εἶχον καὶ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν γνώμην. Οὔτε ὁ μικρὸς ἐδύνατο νὰ κάμῃ τί χωρὶς τὸν μεγάλον οὔτε ὁ μέγας χωρὶς τὸν μικρόν, διότι οὕτω πῶς ἦσαν κατηχημένοι καὶ διωργνωμένοι, ὥστε κατ' ἀρχὰς κανεῖς ἐξ αὐτῶν δὲν ἐδύνατο νὰ ἐξέχῃ. Ὅλοι δὲ ἔθεσαν τὸν ἑαυτὸν των εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν τάξιν καὶ ἀγαπῶντο ὡς ἀδελφοί. Ὅστις δὲ ἤθελε νὰ ἐνεργήσῃ τί ὑπὲρ τοῦ μελετωμένου σκοποῦ ἀμέσως τὸ ἐκοινοποίει εἰς πάντας τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ τοῦτο ἐγένετο μεταξὺ των μὲ τὴν μεγαλειτέραν ταχύτητα καὶ προθυμίαν.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΠΑΤΡΩΝ

ΘΑΝΟΣ ΚΑΝΑΚΑΡΗΣ

Οὗτος πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ὑπῆρξε πληρεξούσιος τῆς Πελοποννήσου παρὰ τῷ Σουλτάνῳ. Ἐλθὼν δὲ ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως ὑπηρέτησε πολιτικῶς ὡς μέλος τῆς πρώτης Πελοποννησιακῆς Γερουσίας τῶν Καλτεζῶν, ἔπειτα ὡς πληρεξούσιος τῆς πρώτης Συνελεύσεως τῆς Πιάδος, ἐγένετο δὲ καὶ ἐκτελεστής καὶ ἀντιπρόεδρος. Ὁ δὲ ἐθνισμὸς καὶ ὁ πατριωτισμὸς τοῦ ἀνδρὸς τούτου δὲν ἔχρουσι σύγκρισιν με ἄλλον.

ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ ΚΑΝΑΚΑΡΗΣ Η ΡΟΥΦΟΣ

Οὗτος ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

Τοῦτον τὸν ἄνδρα, ἐλησμονήσατε, Κύριε Τριχούπη! ὅστις ἄφησε τὸ πτωμά του εἰς τὴν γῆν τῆς γεννήσεώς σου, ὅπου ἔλυωσε καὶ τὴν ἐπότισε με τὸ

ἄλειμμά του. Ἡ σκιά του εἶναι ἐπάνω τῆς πατρικῆς σου γωνίας καὶ σὲ βλέπει.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΛΟΝΤΟΣ

Οὗτος ὑπῆρξε πολιτικός, πληρεξούσιος καὶ Ἐκτελεστής.

ΑΓΓΕΛΑΚΗΣ ΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ

Ὑπηρετήσε πολιτικῶς ἐντὸς τοῦ τόπου τῆς γεννήσεώς του χρησιμεύων ὡς Ἐφορος.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΝΕΖΕΡΙΤΗΣ

Οὗτος ἦτον ἐπίσημος νοικοκύρης, καὶ εἷς ἐκ τῶν τότε προϋχόντων τοῦ μέρους ἐκείνου τῶν Νεζερωῶν, καὶ ἦτο γνωστός. Κατὰ τὰς ἀρχάς τῆς ἐπαναστάσεως πολὺ ἐχρησίμευσε δαπανῶν ἐξ ἰδίων του εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ στρατοπέδου, καὶ διατηρῶν καὶ ἴδιον σῶμα στρατιωτῶν, τοὺς ὁποίους ὠδήγουν τὰ παιδιὰ του εἰς τοὺς πολέμους κατὰ τὰς πολιορκίας τῶν Πατρῶν, καὶ ἀλλοῦ.

ΚΑΝΕΛΟΣ, ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΙ ΑΔΕΛΦΟΙ ΜΟΘΩΝΟΙ

Οὗτοι ὑπηρετήσαν μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Λόντου καὶ Ἀνδρέα Ζαΐμη, παρευρέθησαν εἰς πολλὰς μάχας ἐντὸς τῆς Πελοποννήσου, ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς αὐτῆς εἰς

τὴν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου, καὶ διεκρίθησαν ὡς ἄξιοι στρατιωτικοί.

**ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΙ ΑΝΔΡΕΑΣ ΑΔΕΛΦΟΙ
ΚΑΛΑΜΟΓΔΑΡΤΑΙ**

Καὶ οἱ δύο οὗτοι ὑπηρετήσαν πολιτικῶς τὴν πατρίδα. Μάλιστα δὲ ὁ Ἀνδρέας καὶ ἐφυλακίσθη εἰς Τριπολιτσᾶν ὡς καὶ οἱ λοιποὶ πρόκριτοι τῆς Πελοποννήσου. Οἱ δὲ Τούρκοι ἔστειλαν αὐτὸν νὰ βεβαιώσῃ τοὺς προὔχοντας τῶν Καλαβρύτων καὶ Βοστίτσας νὰ ὑπάγουν καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν, καὶ ὅτι δὲν θέλουν κακοποιήσῃ αὐτούς. Μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἔγεινε γερουσιαστής τῆς Πελοποννήσου, πληρεξούσιος καὶ βουλευτής.

**ΘΑΝΟΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, ΣΤΑΜΑΤΗΣ
ΚΑΙ ΑΓΓΕΛΗΣ ΑΔΕΛΦΟΙ ΧΡΥΣΑΝΘΑΚΟΠΟΥΛΟΙ
Ἡ ΚΟΥΜΑΝΙΩΤΑΙ**

Κατήγοντο ἀπὸ τὸ χωρίον Κούμανι τῶν Πατρῶν. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ὑπῆρξαν καπεταναῖοι καὶ ὑπηρετήσαν εἰς τὰ Ἀγγλικά τάγματα τῆς Ἑπτανήσου ὡς ἀξιωματικοὶ ὅπου ἐδιδάχθησαν τὴν ὀπλασκίαν καὶ τὰς κινήσεις τὰς στρατιωτικὰς, καὶ τοιουτοτρόπως κατὰ τὴν ἐπανάστασιν ἐπαρουσιάσθησαν ὡς διδάσκαλοι. Κατὰ δὲ τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν εἶχον στατιωτικὰ σώματα καὶ μὲ αὐτὰ ἐπολέμουν. Ὑπηρετήσαν δὲ ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ οὗτοι ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Πελοποννήσου ὡς πολεμισταί.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΙΑΝΝΙΑΣ

Οὗτος ὁ πρωτομάρτυς τῆς ἐπαναστάσεώς μας ἦτον υἱὸς τοῦ περιφήμου Γιαννιά ἀπὸ τὴν Προστοβί-
τσαν, ὅστις ἦτο κλέφτης πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ
πολλοὺς Τούρκους ἔστειλεν εἰς τὸν κάτω κόσμον, ἀλλ'
αὐτοὶ δὲν ἐσώωντο. Ἐλθούσης δὲ τῆς ἐπαναστάσεως,
ὁ υἱὸς ἐμιμήθη τὸν πατέρα, καὶ πολὺ ἐξάλισε τοὺς
Λαλαίους Τούρκους μαχόμενος κατ' αὐτῶν. Εἰς ὅλας
δὲ τὰς μάχας ἔδειξεν ἀνδρείαν μεγάλην καὶ πολεμικὴν
φρόνησιν. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἔμπλεξεν εἰς ἓνα πόλεμον
μὲ τοὺς Λαλαίους, ἐκλείσθη μὲ ὀλίγους συντρόφους
εἰς ἓνα ἐρημοκλησάκι κατὰ τὸ χωρίον Κάψα τῆς
Ἡλείας, καὶ πολλοὺς Τούρκους ἐσκότωσεν ἕως ὅτου
ἔσωσε τὰ πολεμοφόδια. Τότε οἱ Τούρκοι τοῦ ἐπρότει-
ναν νὰ παραδοθῇ, ἀλλ' αὐτὸς ἀρνήθη, καὶ μετὰ ταῦ-
τα Τούρκοι καὶ Ἕλληνες ἐλιανίσθησαν μὲ τὰ σπαθία.
Τὸ δὲ ὄνομα τοῦ Γεωργίου Γιαννιά διὰ τὴν παληκα-
ριάντου ἐγράφη εἰς τὴν στήλην τῆς ἀθανασίας. Ὁ λαὸς
δὲ ὁ ποιητὴς ὕμνησε τὴν μάχην ταύτην καὶ τὸν θά-
νατόν του διὰ τοῦ ἐξῆς ἡρωικοῦ ποιήματος.

*Πολλαῖς μαρούλαις θλίβονται κι' οὐλαι παρηγοριῶναι
Τοῦ Γιώργ' ἡ μάρα θλίβεται, παρηγοριὰ δὲν ἔχει,
Στὸ παραθύρι κάθεται, τοὺς κάμπους ἀγναντεύει,
Τὰ ρίζοβούρια τ' Ὀλογοῦ βλέπει σκοτιδιασμένα
Μὴν ἀπ' τὰ χιόνια τὰ πολλὰ, μὴν ἀπὸ τὸ χεμῶνα ;
Μητ' ἀπ' τὰ χιόνια τὰ πολλὰ, μητ' ἀπὸ τὸν χεμῶνα,
Τὸν μαῦρο Γιώργη ἔκλεισαν οἱ ἄπιστοι Λαλαῖοι.
Αὐτοὶ δὲν ἦσαν λιγοστοί, ἦσαν δύο, τρεῖς χιλιάδες,*

*Κι' ὁ Γιώργης ἦτο μοραχὸς μὲ δώδεκα νομάτους·
 Ντερβῆς Ἀράπης φώναξεν ἀπὸ τὸ μετερίζι·
 «Ἐβγα Γιώργη προσκύνησε καὶ δῶσε τ' ἄρματά σου. »
 Μουρτάτη πῶς μ' ἐπέρασες νὰ βγῶ νὰ προσκυνήσω ;
 Μὴ γάρεις εἶμαι νιόνυφη τὰ χέρια νὰ φιλήσω ;
 Ἐγῶμαι ὁ Γιώργης τοῦ Γιαρριά, τοῦ πρώτου καπετάνιου,
 Καὶ θὰ βαστάξω πόλεμον με δώδεκα νομάτους. »
 Μακροπατάγος φώναξεν ἀπὸ ψηλὴ βραχοῦλα·
 Βάστα Γιώργη τὸν πόλεμον, βάστα καὶ τὸ τουφέκι,
 Κι' ἐγὼ μεττάτι σ' ἐρχομαι μὲ δύο μὲ τρεῖς χιλιάδες. »
 «Τὶ νὰ βαστάξω, θεῖέ μου, τρεῖς μέραις καὶ τρεῖς νύχταις
 Δίχως ψωμί, δίχως νερὸ δίχως καμμιὰ κυβέρνια ;
 Ποιὸς εἶν' ἄξιος καὶ γρήγορος νὰ πάη στήν Προστοβίτσα,
 Νὰ πάη ν' εἰπῇ τῆς Γιώργενας τῆς νεοπατριεμένης
 Νὰ μὴν ἀλλάξῃ τὴν λαμπρὴν, φλωριά νὰ μὴν κρεμάσῃ.
 Τὸν Γεώργην τὸν ἐσχότωσαν.*

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΡΑΤΣΑΣ

Ὁ καπετάνιος οὗτος ἀνεδείχθη ἀπὸ ζήλον καὶ
 φιλοπατρίαν κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἐπανα-
 στάσεως. Ἦτον ὁ μόνος ἄνθρωπος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης
 καὶ εἰς τοὺς Πατράϊους ἐφάνη παληχάρι, διότι δὲν
 εἶχον ἄλλον ὅμοιον μὲ αὐτόν. Ὁ ἐνθουσιασμός του
 κατήντησεν εἰς αὐτὸν μανία, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἐγνώριζε
 νὰ ἐκτιμῇσῃ τὴν ἀξίαν τοῦ στρατιώτου καὶ τοῦ ἀξιω-
 ματικοῦ διὰ νὰ διοικῇ ἄλλους, ἦτο μόνον ἀτομικὸν
 παληχάρι.

Κατὰ δὲ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως οἱ Ἕλλη-
 νες ἐν γένει δὲν ἐγνώριζον νὰ πολεμοῦν, ἀλλ' οὔτε ἐδύ-

ναντο νά ἐννοήσουν, καί νά διακρίνουν καλῶς τήν βλάβην τοῦ βολιού καί τήν διεύθυνσιν τοῦ τουφεκίου, μολονότι καί αὐτός καί ἄλλοι εἶχον γυμνασθῇ εἰς τὰ Ἀγγλικά τάγματα τῆς Ἑπτανήσου, καί ἀντί νά σκοτώσῃ τόν Τούρκον, τόν ὁποῖον ἔβλεπε μακρύτερα πολλάκις ἐσκότῳνε τόν σύντροφόν του τόν Ἑλληνα, ὅστις ἦτον ἐν τῷ μέσῳ, καί τοιοῦτοτρόπως πολλοί τῶν Ἑλλήνων, οἱ ὁποῖοι ἔτρεχον ἐμπρός κατὰ τῶν Τούρκων ἐσκοτώθησαν ἀπό τὰ ὀπίσω ἀπό τοὺς Ἑλλήνας, διότι χωρὶς νά σημαδεύουν ἔρριχναν. Διὰ τοῦτο καί ὁ Θ. Κολοκοτρώνης, ὅταν ἔπινε κρασί, ἠῤῥχετο καί ἔλεγεν· « ὁ Θεός νά μᾶς φυλάξῃ ἀπό τοὺς συντρόφους μας εἰς τόν πόλεμον. »

Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀδελφός τῶν Κουμανιωταίων εὐρέθη εἰς τόν πόλεμον σκοτωμένος καί πληγωμένος ἐκ τῶν ὀπισθεν, οἱ συγγενεῖς του ὑπώπτευσαν, ὅτι ὁ Καρατσᾶς τὸν ἐσκότωσε, καί ἔκτοτε τὸ πάθος τῶν ἀδελφῶν καί συγγενῶν τοῦ φονευθέντος αὖξῃσε κατὰ τοῦ Καρατσᾶ, μάλιστα δὲ ἓνας ἀπὸ τὸν ἄλλον ἔλεγον τοῦτο, καί ἠκούσθη καί ἐκυκλοφόρησεν ἡ ἰδέα, ἡ ὁποία, ἂν καί δὲν ἦτον ἀληθινή, ὅμως ἐπιστεύθη, ὅτι ὁ Καρατσᾶς τὸν ἐσκότωσεν. Ἐπειδὴ δὲ ἀπὸ τοῦτον ἔλιπεν ἡ φρόνησις καί ὁ τρόπος τῆς συμπεριφορᾶς, καί δὲν ἔκρινε πόσον εἶναι κακὸν εἰς τοὺς συγγενεῖς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἔχασαν ἀδελφόν, ἢ πατέρα, ἀντὶ νά δώσῃ ἐξηγήσεις καί νά πείσῃ τοὺς Κουμανιωταίους περὶ τῆς ἀθωότητός του, αὐτὸς ἐξ ἐναντίας ἤρχισε νά καταφρονῇ αὐτοὺς καί νά τοὺς δείχνῃ, ὅτι αὐτὸς εἶναι παληκάρι, τοὺς σκοτώνῃ, καί δὲν τολμοῦν

νὰ τὸν πειράζουσιν. Οἱ δὲ πρόκριτοι πάλιν τὸν μετε-
χειρίσθησαν ὡς ἰδικόντων διὰ τὰ καταβάλλουν τοὺς
Κουμανιωταίους ὡς ἔχοντας ἐπιρροήν, καὶ ἀντ' αὐτῶν
ν' ἀναδείξουν ἐκεῖνον, καὶ μολοντότι οἱ Κουμανιωταῖοι
τοὺς εἶπον νὰ τὸν ἀπομακρύνουν εἰς ἄλλο σῶμα διὰ
νὰ μὴν ἦναι ἐκεῖ ὅπου ἦσαν καὶ αὐτοὶ, διότι θὰ τὸν
σκοτώσουν, οἱ ἄρχοντες ὅμως τὸν ἐσηχομύαλησαν
καὶ τὸν εἶχον μαζί των καὶ δὲν ἄκουσαν τοὺς Κουμα-
νιωταίους, ἐνθ' ἔπρεπε νὰ θεραπεύσουν τὸ κακὸν, νὰ
τοὺς ἀγαπήσουν, ἢ νὰ τὸν μακρύνουν ἐκεῖθεν, διότι
δὲν εἶχε καὶ μεγάλον σῶμα στρατιωτῶν, ὡς οἱ ἐχθροί
του. Μόνον ὁ Γεώργιος Λεχουρίτης βλέπων τὴν κατα-
φρόνησιν τοῦ Καραντσᾶ πρὸς τοὺς Κουμανιωταίους,
καὶ τὴν ἀγανάκτησιν τούτων κατ' ἐκεῖνου, προβλέ-
πων δὲ καὶ τὸ μέλλον δυστύχημα, εἶπεν εἰς τοὺς προ-
κρίτους νὰ οἰκονομήσουν τὸ πρᾶγμα διότι δὲν πάει
καλὰ, καὶ κατόπιν ἐπῆρε τὸν Καρατσᾶν καὶ ὑπῆγον
μαζὺ εἰς τὸ Λεχοῦρι ὅπου ἔμειναν ὀλίγας ἡμέρας, καὶ
τὸν ἐσυμβούλευε νὰ λείψῃ ἐκεῖθεν· ἀλλὰ δὲν ἠθέλησε
νὰ μείνῃ καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Πάτρας, ὅπου ἐφονεύθη·
ὁ δὲ θάνατός του ἔγεινεν ὡς ἐξῆς. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ
μηνὸς Σεπτεμβρίου μίαν ἡμέραν ὁ Καραντσᾶς ἦτον
ἐξωθεν τοῦ μοναστηρίου Ὁμπλοῦ, καὶ ἤρχετο νὰ ἔμ-
βῃ μέσα ἀπὸ τὴν μεγάλην πόρταν. Οἱ συγγενεῖς τῶν
Κουμανιωταίων τὸν εἶδον, καὶ αὐτὸς τοὺς εἶδεν, ἀλλὰ
ἐκοντοχόρευεν, ἐσῆκωνεν ὀπισθεν τὰ πόδια του καὶ
τοὺς ἐπερίπαιζεν, ὅτε ὁ Ταλαμηδᾶς τὸν ἐτουφέκισε καὶ
καὶ τὸν ἐφόνευσεν. Τοιοῦτοτρόπως ἔγεινε τανερὰ καὶ ἐν
πλήρει μεσημβρίᾳ ὁ φόνος, καὶ ὅχι κρυφᾶ καὶ δολίως·

ἡ δὲ πράξις εἶναι ὀπωσδήποτε κακὴ, καὶ ἀνόητος ἡ τοιαύτη ἐκδίκησις.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΚΑΛΑΜΟΓΔΑΡΤΗΣ

Ἀνὴρ στρατιωτικὸς, εὐμορφος καὶ καλοκαμωμένος. Εὐρέθη εἰς πολλὰς μάχας κατὰ τῶν Τούρκων, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τῶν Πελοποννησίων εἰς Ἀθήνας ἐπὶ τῆς ἀρχηγίας τοῦ Γενναίου Κολοκοτρώνη ὅπου εἰς τινα μάχην καὶ ἀρίστευσεν.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΟΝΤΟΓΟΥΡΗΣ

Κατήγετο ἐκ τῆς νήσου Κεφαληνίας, καὶ ἐχρησίμευσε πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ μετ' αὐτήν. Οἱ εὐρεθέντες ἐκεῖ εἰς τὰς Πάτρας Ἰωάννης Βλασόπουλος καὶ Ἰωάννης Παπαρρηγόπουλος ὑπάλληλοι τοῦ Ῥωσικοῦ προξενείου, ἡνωμένοι μετὰ τοῦ μητροπολίτου Γερμανοῦ, Ἰωάννου Παπαδιαμαντοπούλου καὶ τοῦ Ἀνδρέου Κοντογούρη, προξένου ὄντος τότε ἐνὸς Εὐρωπαϊκοῦ κράτους, ἐνεργοῦσαν ὅλοι ὁμοῦ πρὸ καὶ μετὰ τὴν ἐπανάστασιν. Αἱ πρὸς τὰς δυνάμεις σταλεῖσαι ἀναφοραὶ καὶ αἱ προκηρύξεις τοῦ πολέμου ἀπὸ αὐτοῦς ἔγειναν, διότι ἦσαν εἰδήμονες τῶν Εὐρωπαϊκῶν πραγμάτων.

Οἱ ἐντόπιοι Τούρκοι τῶν Πατρῶν δὲν εἶχον καμμίαν διαφορὰν ἀπὸ τοὺς ἐντοπίους Ἑλλήνας, μόνον δὲ κατὰ τὴν θρησκείαν διέφερον, ἐμπορεῦντο δὲ καὶ αὐτοὶ, καὶ ἦσαν ἡμεροὶ, εἶχον δὲ καὶ κτήματα, ὡς καὶ οἱ Ἑλλήνες.

Κανείς δὲ δὲν ἐπίστευεν, ὅτι τὸ φρούριον τῶν Πατρῶν ἤθελε μείνει τόσον δυνατὸν καὶ ἀκυρίευτον μέχρι τέλους τῆς ἐπαναστάσεως, ἂν καὶ ἔγειναν τόσαι μάχαι δι' αὐτό, καὶ ἕνεκα τούτων ἐκινδύνευσεν ὅλον τὸ ἔθνος. Ταῦτα δὲ ἔγειναν ἕνεκα τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν ἄλλων προκρίτων, οἱ ὅποιοι ἐπέμενον νὰ διευθύνουν αὐτοὶ τὰ ὅπλα κατὰ τὴν συμβουλὴν τοῦ πολιτικοῦ ἀρχηγοῦ των Γερμανοῦ.

Ὅσα δὲ ἔγειναν κατ' ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν Πατρῶν Τούρκων ἐνεργήθησαν ἀπὸ τὸν εὐρεθέντα τότε ἐκεῖ Ἀγγλον πρόξενον Φίλιππον Γκρήν. Οὗτος συνέδραμε τοὺς Τούρκους ἐξαπατῶν τοὺς Μεσολογγίτας καὶ μερικοὺς νησιώτας Ἴωνας, διὰ τῶν ὁποίων ἐπρομήθευεν ὅλα τὰ μέσα καὶ τὰ ἄλλα ἀναγκαῖα τρόφιμα, τὰ ὅποια οὗτοι ἐπρόβλεπον καὶ καὶ ἐκουβάλλουν εἰς τὰ φρούρια τῶν Πατρῶν. Ἐπλανήθησαν ἀπὸ τὰ μεγάλα κέρδη, καὶ ἔγειναν κατὰ τοῦτο προδόται τῆς πατρίδος των. Ὁ δὲ ἀχόρταστος καὶ πλεονέκτης Γκρήν ἐβοήθει τοὺς Τούρκους διὰ νὰ χορτάσῃ τὴν πλεονεξίαν καὶ τὴν αἰσχροκέρδειάν του. Ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ Γκρήν καὶ οἱ ἄλλοι τότε τῶν μερῶν ἐκείνων πρόξενοι τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Αὐστρίας, τῆς πρὸ χρόνων πολλῶν ἐχθρευομένης τὴν φυλὴν τὴν Ἑλληνικὴν, καὶ μετὰ τούτων καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ σύντροφός των Ἀνδρέας Φακίρης ἐκ Χίου ἐπρομήθευεν εἰς τοὺς Τούρκους ζωτροφίας. Ὅλοι δὲ οὗτοι μεγάλως ἔβλαψαν τοὺς δυστυχεῖς Ἑλληνας, διότι ἐκτὸς τῶν τροφῶν τὰς ὁποίας, ὡς εἵπομεν, ἐπρομήθευον καὶ ἐπρόδιδον τὰ σχέδιά των πρὸς τοὺς Τούρκους, πολιτικῶς δὲ οἱ πρό-

ξενοι παρεμόρφονον εἰς τὰς Αὐλὰς των καὶ τὰ πράγματα ὑπὲρ τῶν φίλων των Τούρκων καὶ ἐναντίον τῶν ἑχθρῶν των Ἑλλήνων.

Πρέπει ὅμως νὰ ὁμολογήσωμεν τὴν ἀλήθειαν, ἔτι ἂν ἔλειπον ὁ Ἰ. Παπαδιαμαντόπουλος, ὁ Ἰ. Βλασόπουλος, ὁ Ἰ. Παπαρηγόπουλος, ὁ Ἀνδρέας Κοντογούρης καὶ ὁ μητροπολίτης Γερμανός, οἱ ὅποιοι κατῴρθωσαν νὰ ἐμποδίσουν ὅλα τὰ σχέδια τῶν Ἀγγλων προξένων καὶ τῶν Αὐστριακῶν, ἤθελον χυθοῦν ἐκεῖθεν εἰς τὴν Πελοπόννησον ὅλοι οἱ Τούρκοι Ἀλβανοί. Τοῦτο δὲ καθαρὰ ἀποδεικνύεται· διότι ἔσαι δυνάμεις ἐπρόφθασαν νὰ κινήσουν ἀπὸ τὴν Ῥούμελην μὲ πολλὴν εὐκολίαν ἐπέρασαν, ὡς διηγοῦμαι εἰς τὰς παρατηρήσεις μου εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Κ. Τρικούπη, διότι οὗτος τὰ ἐλησμόνησε, φαίνεται. Τοιοῦτοτρόπως ὁ μὲν Ἰσοῦφ παῖς Σέραλης ἔφερε Τούρκους Ἀλβανούς καὶ ἄλλους ὑπὲρ τοὺς ὀκτακοσίους πρὸς βοήθειαν τῶν φρουρίων, ὁ δὲ Ἀσλὰν Ἀγάκος, ἐπίσημος Ἀλβανός, περὶ τοὺς χιλίους ὀκτακοσίους διὰ νὰ χρησιμεύσουν ὡς φρουρὰ τῶν φρουρίων, ὁ δὲ Μουσταφᾶ Κεχαγιᾶς τοῦ Χουρσήτ παῖς τοῦ κυριάρχου τῆς Πελοποννήσου ἐπέρασε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν Πελοπόννησον φέρων ὑπὲρ τὰς τέσσαρας χιλιάδας ἐπίσης Ἀλβανούς πολεμιστάς, καὶ κάμποσους καθαλαραίους.

Οἱ γράφοντες περὶ τῶν στρατιωτικῶν πραγμάτων τῆς Πελοποννήσου, καὶ ἰδίως περὶ τῆς εὐρεθείσης δυνάμεως κατὰ τὴν ἀρκτικὴν αὐτῆς πλευρὰν ἐλθοῦσης ἀπὸ τὴν Ῥούμελην, ὅλοι οὗτοι ἐκφράζονται περὶ τούτων μὲ πολλὴν ἀδιαφορίαν, καὶ ὥσάν νὰ μὴν ἦτο τί-

ποτε. Ὁ Ἰσοῦφ πασᾶς ὅταν ὑπῆγεν νὰ πάρῃ τοὺς Λαλαίους καὶ νὰ τοὺς συνοδεύσῃ εἰς τὰς Πάτρας εἶχε μόνον ἑπτακοσίους καθαλαραίους, τὸ ὅποιον μαρτυρεῖται καὶ ἀπὸ ἄλλους πολλούς. Ποῦ δὲ αἱ δυνάμεις αὐταὶ ἔμενον; Ἐντὸς ἐνὸς φρουρίου. Ὅταν δὲ ἡ φρουρά εἶνε μόνον ἀπὸ χιλίους πολεμιστὰς, ὁ πολιορκητὴς πρέπει νὰ ἔχῃ τοὐλάχιστον τρεῖς χιλιάδας διὰ νὰ εἶνε ἰσοδύναμος τῶν πολιορκουμένων. Εἰς δὲ τὸ φρούριον τῶν Πατρῶν ὑπῆρχεν ἡ ἀρχῆθεν εὐρισκομένη δύναμις ἐκ Τούρκων ξένων μισθωτῶν περὶ τοὺς τριακοσίους, οἵτινες ἐχρησίμευον ὡς φρουρά. Μετὰ δὲ ταῦτα ἦλθον οἱ ἐντόπιοι Λαλαῖοι Τούρκοι, καὶ οἱ προμνημονευθέντες καὶ ἐλθόντες ἐκ τῆς Στερεᾶς, κατόπιν δὲ τούτων ἔσους ἔφε-
 ρεν ὁ Τουρκικὸς στόλος μὲ τὸν Κακλαμὰν πασᾶν ὑπὲρ τὰς δέκα χιλιάδας ὥστε τὸ ὅλον γίνεται περίπου δέκα πέντε χιλιάδας. Ἐκτὸς δὲ τοῦ Μουσταφᾶ Κεχαγιά, ὅστις μὲ τὰς 4000 καὶ μὲ τὴν καθαλαρίαν ἐτράβηξεν εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Πελοποννήσου, τὸ ἀπόρθητον τοῦ φρουρίου, διὰ νὰ ἐκπολιορκηθῇ, ἀπαιτεῖ τοὐλάχιστον 45,000, διότι ἡ ἀναλογία τῶν πολιορκουμένων πρὸς τοὺς πολιορκητὰς ἦτον ἓνας πρὸς τρεῖς. Τοιαύτη ἦτον ἡ ἀνισότης τῆς δυνάμεως τῶν Ἑλλήνων εἰς τοὺς πολέμους καὶ εἰς τὰς πολιορκίας τῶν φρουρίων.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΣΑΓΙΑΣ

Οὗτος ὁ καπετάνιος κατήγετο ἐκ τοῦ χωρίου Ζουμπάτα τῆς ἐπαρχίας Πατρῶν. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἦτο μικρὸς κλέφτης, καὶ ὡς τοιοῦτος τότε ἐγνώ-

ρίζετο. Κατὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν εὐρέθη μὲ σῶμα στρατιωτῶν συγκεείμενον ἀπὸ τοὺς γείτονάς του Ἀλβανούς, καὶ ὑπῆγεν εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, ὅπου καὶ ἐπολέμησεν ὡς καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες. Ὁ Σαγιᾶς ἀνῆκεν εἰς τὸν Θ. Κολοκοτρώνην, ὁ δὲ ἐξάδελφός του Δ. Νενέκος, ὁ προδότης, ἀνῆκεν εἰς τὸν Θάνον Κανακάρην καὶ εἰς τὸν υἱόν του Μ. Ροῦφον, καὶ εἶχε περισσοτέρους στρατιώτας ἀπὸ τὸν Σαγιᾶν. Εἰς τοῦτον τὸν Σαγιᾶν, ἐχθρὸν ὄντα τοῦ Νενέκου, ὁ Κολοκοτρώνης ἔδωκε γραπτὴν ἄδειαν νὰ φονεύσῃ τὸν προδότην Νενέκον, καὶ κατὰ τὸ 1828 εὐρὼν αὐτὸν τὸν ἐφόνευσεν. Τὰ δὲ περὶ τῆς προδοσίας καὶ τοῦ φόνου τοῦ Νενέκου ἱστοροῦνται λεπτομερῶς εἰς τὰ ἀπομνημονεύματα.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΒΟΣΤΙΤΣΗΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΝΤΟΣ

Αἱ ἐκδουλεύσεις τοῦ στρατηγοῦ τούτου ἐντὸς τῆς Πελοποννήσου καὶ ἐκτὸς αὐτῆς εἰς Μεσολόγγιον εἶναι γνωσταί. Εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν ἔλαβε μέρος, καὶ ἐπολέμησε καὶ αὐτὸς τὰ λείψανα τοῦ στρατοῦ τοῦ Δράμαλη κατὰ τὴν Ἀκράταν. Πολλὰς δὲ φοραῖς ἀντιπροσώπευσε τὸν Γενικὸν ἀρχηγὸν Θ. Κολοκοτρώνην ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰμβραῆμ πασᾶ. Ἐψηφίσθη Γερουσιαστὴς τῆς Πελοποννήσου, ἀλλὰ δὲν ὑπῆγεν εἰς τὴν Τριπολιτσάν, ἐστάλη ἔμως ἀντιπρόσωπός του ὁ Κωνσταντῖνος Δημητρίου. Ἐν τῇ ἀρχῇ

τῆς ἐπαναστάσεως ἡ βαρύτης τοῦ ὀνόματός του πολὺ ἐχρησίμευσε. Κατεδιώχθη δὲ καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν τοῦ Κουντουργιώτη, καὶ ἔφυγεν ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον ὅταν ὁ Κολοκοτρώνης καὶ οἱ ἄλλοι οἱ λοιποὶ ἐφυλακίσθησαν εἰς τὴν Ὑδραν.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΛΟΝΤΟΣ

Οὗτος ὑπῆρξεν πολιτικὸς, πληρεξούσιος, βουλευτὴς καὶ Ὑπουργός.

ΣΠΥΡΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΗΣ

Οὗτος ὑπηρέτησε πολιτικῶς τὴν πατρίδα. Μάλιστα ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπαναστάσεως ἀπεστάλη εἰς Ὑδραν διὰ νὰ παρακινήσῃ τὴν νῆσον ταύτην εἰς ἐπανάστασιν, καὶ ἀποστείλῃ τὰ πλοῖά της εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον ὑποσχόμενος εἰς τοὺς Ὑδραίους καὶ πληρωμὴν. Μετὰ δὲ ταῦτα καὶ πολιτικὸς διοικητὴς ἐγένετο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Οὗτος, ὡς εἴπομεν, ἀνεπλήρωσε τὸν Ἀνδρέαν Λόντον ὡς γερουσιαστής, ὑπηρέτησε δὲ καὶ στρατιωτικῶς.

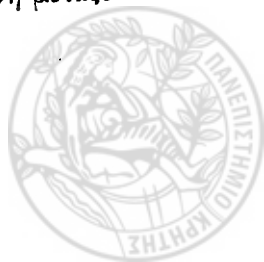
ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

Ὑπηρέτησεν ἐντὸς τοῦ τόπου πολιτικῶς.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος κατ' ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως ὑπῆρτησεν εἰς διαφόρους ἀποστολάς. Ὁ δὲ Ἀνδρέας Λόντος τότε μοιράζων βαθμούς στρατιωτικούς ὠνόμασε καὶ αὐτὸν ἐκατόνταρχον. Ὑπῆρξε φίλος ἀρχαῖος τοῦ Γρηγορίου Δικαίου Φλέσα, ὅστις ἔταν πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ὑπῆγεν εἰς τὴν Βοστίτσαν εἰς τὴν οἰκίαν τούτου κατέλυσε, καὶ ἐντὸς αὐτῆς συνωμίλησαν ὁ Ἀγγελεῖς Μελετόπουλος, ὁ Ἀνδρέας Λόντος, ὁ Σπυρίδων Χαραλάμπης, οὗτος ὁ Ἀλεξανδρόπουλος καὶ ἄλλοι πολλοί. Πρὸς τούτους δὲ τότε ὁ Φλέσας ἐφάνέρωσε τὴν ἐλευσίν του, τὸ ἀξίωμα του, καὶ τὴν πληρεξουσιότητα τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀπὸ τὴν Γενικὴν Ἀρχὴν τὴν ἀόρατον διὰ τὴν ἐναρξίν τῆς ἐπαναστάσεως. Ὅλοι δὲ οἱ πρόκριτοι οἱ συναχθέντες ἐκεῖ ἐκ τῶν δύο ἐπαρχιῶν Βοστίτσης καὶ Καλαβρύτων ἀντιπροσώπευον πολλὰς κοινότητας. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐξαλίσθησαν καὶ ἐδειλίασαν ἀπὸ τὴν διάδοσιν τῶν λεγομένων καὶ τῶν πραγμάτων, καὶ ἓνας ἐξ αὐτῶν, ἥ καὶ πολλοὶ ἔκαμνον τὸν πληρεξούσιον, ἔπαιρναν τὸν πρῶτον τόπον τοῦ καλοθελητοῦ, ὅτι ὀῆθεν ἐφρόντιζον διὰ τὸ καλὸν τῆς πατρίδος, ἀλλ' οὔτε αὐτοὶ ἐγνώριζον ποῦ θὰ τρέξουν καὶ ποῦ θὰ σταθοῦν τὰ πράγματα. Περὶ τούτου καυχῶνται, ὅτι ἦσαν οἱ προστάται τοῦ ὄλου οἱ συναθροισθέντες εἰς τὴν Βοστίτσαν, ἀλλ' οὐδεμίαν εἶχον πληρεξουσιότητα ἀπὸ τὰς ἄλλας ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου, διότι αὐταὶ ἄλλῶς πως ἐνήργουν, ἀλλ' ὅμως μὲ τὴν αὐτὴν ζάλην καὶ ἀμηχανίαν ὡς πρὸς τὸ μέλλον, διότι κανεὶς δὲν εἶχε σχέδιον. Ἡ δυσπιστία ἐγένετο πλέον κοινὴ μεταξὺ

τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Τούρκων, καὶ δὲν ἔδιδον καμμίαν ἐμπιστοσύνην εἰς τὰ λόγια, καὶ ἔγεινε χάος μεταξὺ χριστιανῶν καὶ Ὀθωμανῶν. Τὸ δὲ ἀληθὲς εἶναι, ὅτι ὅσα ἐγίνοντο εἰς τὰς τρεῖς ἐπαρχίας Καλαβρύτων, Βοστίτσης καὶ Πατρῶν, χωρὶς τῆς γνώμης τοῦ Ι. Βλασοπούλου καὶ Ἀνδρέα Κοντογούρη, δὲν ἐνεκρίνοντο, καὶ τοῦτο διότι οὗτοι, ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν, εἶχον τὰ μέσα καὶ τὴν ἐξωτερικὴν ἀλληλογραφίαν με τοὺς ἔξω Ἑλληνας καὶ τοὺς φίλους τῆς Ἑλλάδος, ὡς υπάλληλοι ξένων Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων· δὲν ἐνεργοῦσαν ὅμως μεταχειριζόμενοι τὴν δύναμιν τῆς αὐλῆς των, ἀλλ' ἀπλῶς ὡς Ἑλληνες ἐβοήθουν ὅσον ἦτον τότε δυνατόν τὰ πράγματα, οἱ δὲ Τούρκοι δὲν ἀπετόλμησάν ποτε νὰ ἐξετάσουν τὰ ὑπ' αὐτῶν ἐνεργούμενα καὶ ὁ ῥαγιαῖς των ἐπίσης δὲν ἐτόλμα νὰ ἐκδώσῃ, νὰ γράψῃ, ἢ νὰ εἴπῃ τί, τὰ δὲ ἄλλα συμβάδντα ἔγειναν χωρὶς τὴν ἄδειαν καὶ τὴν θέλησιν τῶν αὐτοχειροτονήτων τούτων ἀντιπροσώπων, ἐπειδὴ ἡ πρὸ χρόνων γενομένη ἐταιρία καὶ αἱ ἐνέργειαι αὐτῆς εἶχον κομφώσει τὸ στερέωμα τῆς δουλείας, ὥστε τὸ ἔκαμον ἐτοιμόρροπον. Μάλιστα δὲ οἱ ἔξωθεν ἐρχόμενοι Ἑλληνες ἀπὸ τὴν Ῥωσσίαν, τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἀλλαχόθεν, αὐτοὶ διέδωσαν τὸ σύνθημα, ὅτι εἰς τὰς 25 Μαρτίου θὰ γείνῃ ἀφεύκτως ἡ ἐπανάστασις. Ὁ δὲ Φλέσας τότε ἔχυσε περισσότερὰν καυστικὴν ὕλην εἰς ταύτας τὰς ἐπαρχίας, διὰ νὰ κόψῃ μίαν ὥραν προτῆτερα τὰς συναθροίσεις καὶ τὰς ἐλπίδας τὰς μακρυνὰς τῶν προκρίτων καὶ τῶν ἀρχιερέων, οἵτινες μάλιστα ἐδιάσθησαν καὶ ἄρχισαν τὰ κτυπήματα κατὰ τῶν

Τούρκων πρὸ τῆς 25 Μαρτίου. Μάλιστα δὲ ὁ Ν. Χριστοδούλου ἢ Σολιώτης καὶ πρὸ τούτου ἄλλοι Ἑλληνες ἀλλοῦ ὅπως εὐρέθησαν ἕκαμον ἀρχὴν νὰ σκοτώνουν Τούρκους, χωρὶς νὰ ζητήσουν περὶ τούτου ἄδειαν, διότι ὅλοι οἱ Ἕλληνες εἶχον μεθύσει ἀπὸ τὸ αἶσθημα τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ ἐθνισμοῦ, καὶ ἐπειδὴ δὲν εἶχον ἄλλον ἀνώτερον, εἰμὴ μόνον τὸν Θεὸν καὶ τὸ αἶσθημα, δὲν ἐσυλλογίσθησαν πλέον νὰ ἔχουν μεσίτας μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ δεσπότης τῆς δουλείας των, ἀφοῦ μάλιστα ἀπεφάσισαν νὰ τὸν σκοτώσουν. Ἐδῶ δὲ ἀπεδείχθη ἐσφαλμένος ὁ συλλογισμὸς τῶν προκρίτων καὶ τῶν ἀρχιερέων, οἵτινες ἐπροσπάθουν νὰ γελάσουν τοὺς Τούρκους, καὶ ἐφρόνουν ὅτι ἐδύναντο νὰ χρειασθοῦν πάλιν διὰ νὰ μεσιτεύσουν ὑπὲρ τοῦ Ῥαγιά, διότι τὸ πρᾶγμα ἔγινε πλέον πολὺ κοινόν, ἐπέρασεν εἰς τὸ φυσικόν καὶ ἀνοργάνιστον αἶσθημα, καὶ ἐγύρισε τὰ ἐπάνω κάτω, καὶ ἰδοὺ πλέον ὅτι ἄρχονται νέα πράγματα. Ἀλλ' οἱ διερμηνεῖς τοῦ λαοῦ οἱ πρόκριτοι δὲν εἶχον ἐννοήσει καλῶς τὴν λέξιν Ἐπανάστασιν, καὶ τὸ αὐτόματον, ἀλλ' ἐβάδιζαν εἰς τὸ ἀκλόνητον καὶ ἐγύρευαν νὰ μάθουν τὴν ἄκραν, ἥτοι τὴν Γενικὴν ἀρχὴν τὴν ἀόρατον, καὶ τὸ ἀνεξήγητον, ἐνῶ τὸ εὐεξήγητον τὸ εἶχον εἰς τὴν κεφαλὴν των, καὶ ὁμῶς τὸ ἐζήτουν ἔξωθεν, ἀλλὰ κανεὶς τότε δὲν εὐρέθη νὰ τὸ ὁμολογήσῃ εἰς τοὺς ἄλλους, ὅτι τὸ ἀόρατον τοῦτο καὶ ἡ Γενικὴ ἀρχὴ ἦτο τὸ αἶσθημα, καὶ τὸ ὄπλον εἰς τὰς χεῖρας.

ΛΕΩΝ ΜΕΣΗΝΕΖΗΣ

Υπηρέτησε πολιτικῶς ἐντὸς τοῦ τόπου καὶ ὡς ἑφορος.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΕΛΕΤΟΠΟΥΛΟΣ

Αἱ ἐκδουλεύσεις τοῦ στρατηγοῦ τούτου πρὸς τὴν πατρίδα εἶναι γνωσταί. Κατ' ἀρχὰς εὔρεθη εἰς πολλὰς μάχας ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Λόντον, ἔπειτα ὅμως καὶ μόνος ἐδιοίκει σῶμα στρατιωτικόν. Ὅσακις δὲ μὲ τὸν Λόντον δὲν ἐσυμφῶνει εἶχε τὸν Θ. Κολοκοτρώνην, καὶ ὑπὸ τούτου ἐβοηθεῖτο ἀκολουθῶν τὰς συμβούλας του.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΦΕΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

Υπηρέτησε στρατιωτικῶς παρὰ τῷ στρατηγῷ Λόντῳ γενόμενος καὶ ὑπασπιστής του, καὶ παρακολουθῶν αὐτὸν πανταχοῦ. Μετὰ δὲ ταῦτα ὑπηρέτησε καὶ παρὰ τῷ στρατηγῷ Μελετοπούλῳ, κατόπιν καὶ μετὰ τοῦ Κολοκοτρώνη, καὶ οὕτω γνωστὸς ἐγένετο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΟΡΕΙΝΟΣ Η ΧΙΔΙΑΡΧΟΣ

Οὗτος ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς καὶ ἔλαβε μέρος εἰς πολλὰς μάχας.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΟΔΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον Τσετσεβά. Ἦτο

δὲ στρατιωτικός· ὅλοι δὲ αἱ ἐκδουλεύσεις του φαίνονται εἰς τὰ προεκδοθέντα ἀπομνημονεύματά μου. Ἦτο δὲ πάντοτε ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ στρατηγοῦ Ἀ. Λόντου, καὶ ἔμενεν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Σελῶν, εἴτε παρῶν, εἴτε ἀπῶν ἦτον ὁ Λόντος.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ

ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΗΣ

Ἐπὶ ἤρξεν εἰς τῶν μεγαλειτέρων ἀρχόντων τῆς Πελοποννήσου πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως. Ἀφοῦ δὲ ἡ ἐπανάστασις ἐγένετο, τῆς ὁποίας ἦτον εἰς τῶν πρωτουργῶν, ἐξελέχθη ἀπὸ τὸ μεγαλειότερον μέρος τῆς ἐπαρχίας ἀρχιστράτηγος ὅλων τῶν ἐκεῖ καπεταναίων, ὡς τοῦτο ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ἐπομένου ἐγγράφου.

Ἡ ἐπαρχία τῶν Καλαβρύτων ἦτο τότε διηρημένη εἰς τέσσαρα τμήματα, σέμτια Τουρκιστὶ ὀνομαζόμενα, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ μὲν δύο τῆς Κατσάρας καὶ τῶν Χασίων εἶχεν αὐτός, τὸ δὲ τῶν Νεζερῶν ὁ Ἀσημάκης Ζαίμης, καὶ τὸ τέταρτον τμήμα τοῦ Λειβαρτσίου εἶχεν ὁ Ἀσημάκης Φωτήλας. Τοσαύτην ἕκαστος εἶχεν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ δύναμιν. Ὁ Σ. Χαρχλάμπης ἐχρημάτισε γε-
ρουσιαστής τῶν Καλτεζῶν, πληρεξούσιος εἰς ὅλας τὰς ἐθνικὰς συνελεύσεις, καὶ μέλος καὶ ἀντιπρόεδρος τοῦ Ἐκτελεστικοῦ. Ἴδου δὲ καὶ τὸ εἰρημένον ἐγγράφον.

Δηλοποιοῦμεν ἡμεῖς οἱ ὑποκάτωθεν ὑπογεγραμ-

μένοι εἰς τὰ ἄρματα εἰς τὸν ἱερὸν ἀγῶνα ἐναντίον τῶν
 τυράννων διὰ τὴν κοινὴν ἐλευθερίαν μας, ὅτι καθὼς ἐξ
 ἀρχῆς πρὶν σηκώσωμεν τὰ ἄρματα ἐσυμφωνήσαμεν ἐν
 τῷ μεταξύ μας νὰ εἴμεθα σύμφωνοι, δίδοντες ὑπόσχεσιν
 πρὸς τὸν εὐγενέστατον ἄρχοντα ἀρχιστράτηγόν μας
 Κύριον Σωτήρην Χαραλάμπην διὰ νὰ εὐρισκώμεθα εἰς
 τὴν διοίκησιν καὶ ὑποταγὴν τῆς εὐγενείας του, ὅστις
 μᾶς ἐδιώρισε καὶ καπεταναίους κατὰ τὸ ἔγγραφον, ὅπου
 ἀνὰ χεῖρας ἔχομεν διὰ νὰ κινώμεθα ὅπου ἡ χρεία τὸ
 καλέσει μετὰ τῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του στρατιωτῶν
 ἕκαστος τῶν ὀπλοφόρων, ἡγουν τῶν δύο σωματείων
 Κατσάνας καὶ Χασίων, δὲν λείπομεν ἤδη καὶ διὰ τοῦ
 παρόντος μας νὰ δηλοποιήσωμεν, ὅτι καὶ εἰς τὸ ἐξῆς
 νὰ εὐρισκώμεθα σύμφωνοι καὶ ἀχώριστοι ὁ εἰς τοῦ ἄλ-
 λου ὡς ἀδελφοὶ καθὼς καὶ ἀπὸ τὸν ἄνωθεν ἀρχηγόν
 μας. Ἄν δὲ ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς καπεταναίους λιποτακτῆση
 τινάς, ἢ παραβῇ τὴν ἄνωθεν συμφωνίαν μας, ἢ τραβήχ-
 θῇ καὶ ὑπάγῃ εἰς ἄλλον ἀρχιστράτηγον, καθὼς καὶ
 ἀπὸ στρατιωτὰς μας, ὁ τοιοῦτος νὰ λογίζεται ἄτιμος,
 μὴ ἔχων καὶ εἰς τοῦ λοιποῦ κανένα δικαίωμα διὰ τὰς
 προτέρας του ἐκδουλεύσεις, ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς οἱ λοι-
 ποὶ νὰ εἴμεθα ἐναντίον του, νὰ τὸν κατατρέχωμεν παρα-
 βαίνοντα τὴν μεταξύ ἡμῶν συμφωνίαν ὡς ἄπιστον,
 καὶ νὰ παιδεύεται κατὰ τοὺς νόμους τοῦ δικαίου. Ὑπο-
 σχόμεθα προσέτι, ὅτι ἂν καὶ τύχῃ νὰ πέσωμεν εἰς λά-
 φυρα καὶ κοῦρσον, νὰ νομίζονται καὶ αὐτὰ κοινὰ, καὶ
 νὰ μοιράζωνται ἀναλόγως κατὰ τοὺς στρατιώτας, ὅπου
 ἕκαστος ἡμῶν ὁδηγεῖ. Οὕτω λοιπὸν, γνῶμη ἰδίᾳ ἕκα-
 στος, ἀπεφασίσσαμεν καὶ ἐσυμφωνήσαμεν νὰ σταθῶμεν

ἄχρι τέλους, ἕως οὗ νὰ ἀξιωθῶμεν τῆς ποθητῆς ἐλευθερίας μας. Καὶ διὰ πιστοποίησιν καὶ βεβαιότητα τῆς εἰρημένης συμφωνίας μας ἔγινε τὸ παρὸν, βεβαιωμένον παρ' ἡμῶν τῶν ὑποκάτωθεν γεγραμμένων, καὶ ἐδόθη εἰς χεῖρας τοῦ ἄνωθεν ἄρχοντος ἀρχιστρατήγου μας Κ. Σωτήρη Χαραλάμπη, ἵνα ἔχῃ τὸ κῦρος καὶ τὴν ἰσχὺν τοῦ πανταχοῦ.

1821. Ἰουνίου α'. Ζαρούμλα.

Κωνσταντῖνος Πετιμεζᾶς.	ὑπόσχομαι
Νικόλαος Χριστοδούλου.	»
Βασίλειος Πετιμεζᾶς.	»
Νικόλαος Πετιμεζᾶς.	»
Ἀναγνώστης Κορδῆς.	»
Γιαννάκης Πικραμένος.	»
Δημήτριος Ἀντωνόπουλος.	»
Ἀναγνώστης Ἰωάννου.	»
Παναγιώτης Κοντύλης.	»
Σπύρος Εὐσταθίου ἢ Καρασπύρος.	»
Παναγιώτης Ψυχούλιας.	»
Ζαφείριος Παναγόπουλος.	»
Μήτρος Μακρὺς.	»

ΑΣΗΜΑΚΗΣ ΖΑΪΜΗΣ

Πολιτικός ἐπίσημος καὶ γνωστός διὰ τὴν παλαιότητα τῆς καταγωγῆς του. Οὗτος ἔστειλε τὸν Μαζιώτην Χονδρογιάννην καὶ τοὺς ἄλλους νὰ κτυπήσουν τὸν Τούρκον Σειδῆν Λαλιώτην καὶ Νικόλαον Ταμβακό-

πουλον εις τῆν Κατσάναν. Εὐρέθη εις τὴν μάχην τῆς Ἀκράτας, καὶ ἦτον ἄρχηγὸς τοῦ τμήματος τῶν Νεζερῶν, ὡς ἀνωτέρω εἵπομεν.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΖΑΪΜΗΣ

Ὁ μέγας οὗτος ἀνὴρ ὑπηρετήσας τὴν πατρίδα καὶ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ μετ' αὐτὴν πολιτικῶς καὶ στρατιωτικῶς. Ἔλαβε μέρος εἰς πολλὰς μάχας ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Πελοποννήσου, καὶ ιδίως εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, ὅτε κατὰ τὴν μάχην τῆς 9. Μαρτίου τὴν περίφημον ἐπὶ τοῦ πολιορκητοῦ Κολοκοτρώνη, ὀλίγον ἔλειψε νὰ ζωγρηθῇ. Μετὰ ταῦτα ὑπῆγε πρὸς βοήθειαν τῶν ἀδελφῶν Μεσολογγιτῶν, οἵτινες τότε ἐπολιορκοῦντο ἀπὸ τοὺς Τούρκους στενωῶς. Κατὰ τὰ 1824 ὅμως κατεδιώχθη καὶ οὗτος ἀπὸ τὴν τότε Κυβέρνησιν τοῦ Γ. Κουντουργιώτη, καὶ ἔφυγεν ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον μετὰ τοῦ Νικήτα Σταματελοπούλου καὶ Α. Λόντου, ὅτε οἱ Θ. Κολοκοτρώνης καὶ οἱ ἄλλοι οἱ ὀνομασθέντες ἀντάρται ἐφυλακίσθησαν εἰς τὴν Ὑδραν. Διεδέχθη δὲ τὸν πατέρα του Ἀσημάκην Ζαΐμην, γενόμενος αὐτὸς πλέον ἀρχηγὸς τοῦ τμήματος τῶν Νεζερῶν, τὸ ὅποιον ἤγε καὶ ἔφερεν ὅπως ἤθελεν. Ἀκολουθῶς δὲ ἀνεδείχθη ἀνώτερος πολιτικὸς τῆς Πελοποννήσου. Περὶ τῶν ἄλλων πράξεων τοῦ ἐπισήμου τούτου ἀνδρὸς διηγούμεθα ἐκτενέστερον εἰς τὰ ἀπομνημονεύματα.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΙ ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΑΪΜΗΣ

Ἐπῆρξαν πολιτικοί. Ὁ δὲ Ἰωάννης ἐστάλη καὶ εἰς τὸ Λονδίνον πρὸς διαπραγματεύειν τοῦ πρώτου δανείου· ἐγένετο δὲ καὶ βουλευτὴς καὶ πληρεξούσιος.

ΑΣΗΜΑΚΗΣ ΦΩΤΗΛΑΣ

Πολλὰ εἶναι αἱ ὑπηρεσίαι τούτου τοῦ ἀνδρός. Ἐγένετο ἀντιπρόεδρος τῆς Γερουσίας τῆς Πελοποννήσου. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ κατ' αὐτὴν εἶχε πολλὴν πολιτικὴν δύναμιν, καὶ εἰς ὅλα ἐζητεῖτο ἡ γνώμη του. Εἶχε τὴν στρατιωτικὴν δύναμιν τοῦ τμήματος τοῦ Λειβαρσίου, ὡς εἶπομεν, καὶ ἦτον ἐνωμένος μετὰ τῶν Λεχουριτῶν, ἔστελλε δὲ τὸν υἱόν του Παναγιωτάκην Φωτήλαν εἰς ὅλας τὰς πολιορκίας καὶ τὰς μάχας. Κατὰ δὲ τὴν εἰσβολὴν τοῦ τρομεροῦ Δράμαλη εἰς τὴν Πελοπόννησον πολὺ συνετέλεσεν εἰς τὴν καταστροφὴν του. Ἐχρημάτισε δὲ καὶ εἰς ὅλας τὰς Συνελεύσεις πληρεξούσιος.

ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΘΕΟΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς εὐρεθεὶς εἰς διαφόρους θέσεις καὶ μάχας. Καὶ πρῶτον μὲν εἰς τὴν μάχην τοῦ Λεβιδίου, ἔπειτα δὲ εἰς τὴν τῆς Ἀκράτας ὅπου ἐπολεμήθησαν τὰ λείψανα τοῦ Δράμαλη. Ἐχρημάτισε δὲ καὶ πληρεξούσιος, βουλευτὴς καὶ γερουσιαστὴς.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ Η ΜΟΥΡΤΟΓΙΑΝΝΗΣ

Ὁ πολιτικός οὗτος ἀνὴρ ἐχρησίμευσε πολὺ κατ' ἀρχὰς ἔνεκα τῶν χρημάτων του καὶ τῶν ἄλλων μέσων. Ἐπειτα δὲ διετῆρει τὴν ἐσωτερικὴν τῆς ἐπαρχίας ἐνέργειαν μετὰ πολλῶν ἄλλων, φροντίζων καὶ προμηθεύων τὰ τοῦ πολέμου.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΦΩΤΗΛΑΣ

Οὗτος ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπαναστάσεως ἔχων ἴδιον σῶμα στρατιωτῶν ὑπῆγε καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Λάλα. Μετὰ δὲ τὴν φυγὴν τῶν Λαλαίων μετέβη εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν καὶ ἄλλου.

ΔΙΜΠΕΡΗΣ ΘΕΟΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ὑπῆρξεν εἰς τῶν πληρεξουσίων τῶν Καλαβρύτων ἐν Κωνσταντινουπόλει. Μετὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν καὶ κατ' αὐτὴν ἐχρημάτισε πληρεξούσιος εἰς τὰς Συνελεύσεις, καὶ εἰς ἄλλας πολιτικὰς ὑπηρεσίας.

ΝΙΚΟΛΟΣ ΦΡΑΓΚΑΚΗΣ

Οὗτος ἐχρημάτισε στρατιωτικὸς καὶ εἰς πολλὰς μάχας διεκρίθη, διὰ τὴν γεναιότητά του, μάλιστα δὲ εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν. Ἐπειτα ἐπέραςε καὶ εἰς τὸ Μεσολόγγιον μετὰ τοῦ Ἀνδρέα Ζαΐμη.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΧΡΥΣΑΝΘΑΚΗΣ

Οὗτος υπηρέτησεν ἐντὸς τοῦ τόπου του ὡς ἔφορος.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

Κατήγετο ἐκ Σοπωτοῦ. Πρὸς τῆς ἐπαναστάσεως ἔχαμνε τὸν ἀπόστολον διαδίδων τὰ τῆς Ἑταιρίας. Ὑπῆρξεν ἰατρὸς ἐπιστήμων καὶ ἐπίσημος τοῦ καιροῦ του, καὶ ὡς τοιοῦτος ἐχρησίμευσε πολὺ εἰς τὸν πόλεμον. Κατ' ἀρχὰς μὲν ἠκολούθησε τὸν Δημήτριον Ὑψηλάντην, ὕστερον ὅμως τὸν Γκούραν. Οὗτος εἶχε φίλον καὶ τὸν Ἰ. Κωλέτην, τὸν ὁποῖον κακῶς καὶ ὀλεθρίως ἐπὶ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου ἐσυμβούλευσε, καὶ ἐγδυσε τὴν Πελοπόννησον. Ἐξ αἰτίας τούτου τοῦ ἀνθρώπου πολλοὶ τότε υπέφερον κακὰ πολλὰ, καὶ πρὸ πάντων ὁ ἀρχιερεὺς Πατρῶν Γερμανὸς, τὰ ὅποια ἐκτενῶς ἱστοροῦνται εἰς τὰ ἀπομνημονεύματα.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΔΟΝΤΟΤΣΑΚΙΡΗΣ

Καὶ οὗτος ἐπίσης κατήγετο ἐκ Σοπωτοῦ. Ὑπῆρξε δὲ πολιτικῶς εἰς διαφόρους υπηρεσίας κατὰ τὰς ἀνάγκας τῆς πατρίδος. Ἐπειδὴ δὲ τότε ὀλίγοι ἦσαν οἱ γνωρίζοντες νὰ γράφουν, καὶ οὗτος ἐγίνωσκε γράμματα, πολὺ κατ' ἀρχὰς ἐχρησίμευσεν εἰς τὰ στρατόπεδα, γράφων καὶ ἐνθουσιάζων τοὺς στρατιώτας εἰς τὸν πόλεμον.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΙ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΛΕΧΟΥΡΙΤΑΙ

Κατήγοντο ἐκ τοῦ χωρίου Λεχοῦρι, καὶ ἐχρημάτισαν πολιτικοὶ καὶ στρατιωτικοὶ, παρευρεθέντες παντοῦ εἰς ὅλας τὰς μάχας, ὥς φαίνεται εἰς τὰ ἀπομνημονεύματα. Ἡ οἰκογένεια αὕτη ἐδαπάνησε καὶ χρήματα καὶ ἄλλα πράγματα εἰς τὰ τοῦ πολέμου.

ΠΕΤΙΜΕΖΑΙΟΙ

Περὶ τῆς πολυαριθμοῦ ταύτης οἰκογενείας καὶ τῶν ἀγῶνων τῆς τί πρῶτον, καὶ τί ὕστερον νὰ εἴπωμεν ; Αὕτη ὑπηρετήσε τὴν πατρίδα στρατιωτικῶς καὶ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ μετ' αὐτήν. Ὑπῆρξαν ἀξιωματικοὶ εἰς τὰ τάγματα τὰ ὑπὸ τῶν Ἀγγλων σχηματισθέντα εἰς τὴν Ἑπτάννησον, κατὰ δὲ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα ἐχρησίμευσαν καὶ αὐτοὶ ὡς διδάσκαλοι στρατιωτικοὶ εἰς τοὺς μαχομένους Ἕλληνας. Ἐλαβον δὲ μέρος εἰς διαφόρους μάχας καὶ εἰς πολιορκίας ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Πελοποννήσου.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΕΤΙΜΕΖΑΣ

Ὁ στρατηγὸς οὗτος ἐπανελθὼν ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῶν Καλαβρύτων ἐστάθη πρὸς καιρὸν μετὰ τοῦ Σωτήρη Χαραλάμπη. Εὗρεθεις δὲ εἰς τὴν μάχην τοῦ Λεβιδίου ἐπολέμησε καὶ αὐτὸς γενναίως, καὶ ὁ υἱὸς του Ἰωάννης ἐλαβώθη ἐλαφρά. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐγένετο ἀρχηγὸς τοῦ τμήματος τῆς Κάπελης

τῆς ἐπαρχίας Γαστούνης, βοηθούμενος ἀπὸ τοὺς δύο υἱούς του Ἀνδρέαν καὶ Ἰωάννην· ἔλαβε δὲ μέρος εἰς τὰς κατὰ τῶν Λαλαίων μάχας καὶ εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, ὅτε ἀρχηγούντος τοῦ Κολοκοτρώνη, εἶχε τὸ μεγαλείτερον στρατιωτικὸν σῶμα ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν τῆς Γαστούνης, καὶ μετ' αὐτῶν πολλοὺς Κεφαλλῆνας. Κατὰ τὴν μάχην τῆς 9 Μαρτίου διέπρεψεν. Ἐπίσης ἀνδραγάθησε καὶ εἰς τὴν μάχην τῶν Βασιλικῶν, ὅπου ἐκτυπήθη ὁ Ἀναγνώστης Πετιμεζᾶς. Ὁ δὲ Γεώργιος Σισίνης δὲν ἐδυνήθη νὰ τὸν καταβάλῃ, καθὼς τοὺς ἄλλους καπεταναίους, ἀλλ' ἐστάθῃ μέχρι τέλους ἔχων τοὺς Καπελίσσιους καὶ λοιποὺς ὑπὸ τὰς διαταγὰς του.

**ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΑΔΕΛΦΟΙ ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΔΟΙ**

Οὗτοι κατήγοντο ἀπὸ τὴν κώμην τοῦ Λειδαρτίου. Καὶ οἱ μὲν Γεώργιος καὶ Κωνσταντῆς εὐρισκόμενοι εἰς Ὀδυσσὸν ἐνήργουν διὰ τὴν ἐπανάστασιν. Ἐπειτα δὲ παρηκολούθησαν τὸν Ἀλέξανδρον Ὑψηλάντην εἰς τὴν Βλαχίαν, κατετάχθησαν εἰς τὸν ἱερὸν λόχον καὶ ἐπολέμησαν εἰς Δραγατσάνι. Σκορπισθείσης δὲ ἐκεῖθεν τῆς ἐπαναστάσεως, ἐπανῆλθον εἰς τὴν Πελοπόννησον ὅπου μετὰ τῶν ἄλλων συγγενῶν καὶ ἀδελφῶν ὑπηρέτησαν τὴν πατρίδα. Ὁ δὲ ἀδελφός των Δημήτριος καὶ αἰχμαλωτίσθη εἰς τὸ Χλουμοῦτσι μετὰ τοῦ Μιχαλάκη Σισίνη ἕνεκα ἐλλείψεως τροφῶν.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΙΝΔΑΡΕΣ

Καὶ οὗτος ἐκ τοῦ Λειβαρτσίου κατήγετο. Ὑπὴρ-
ρέτησε δὲ στρατιωτικῶς, εὐρεθεὶς εἰς πολλὰς μάχας,
καὶ ἰδίως εἰς τὴν τοῦ Λάλα, κατὰ τὴν θέσιν Ποῦσι γε-
νομένην, ἔπου πολὺ συνετέλεσε, διότι αὐτὸς μόνον
ἐτεγνάσθη καὶ ἐπρόβλεψε τὰ ἐργαλεῖα, ξινάρια καὶ
φτιάρια, διὰ τῶν ὁποίων ἀνοίχθησαν οἱ Χάνδακες, καὶ
οἱ στρατιῶται ὠχυρώθησαν. Ἐδειξε δὲ τόσῃν δραστη-
ριότητα, ὥστε μόνος του ἐπήγαινε εἰς τὰς φυλακάς
διὰ νὰ προσέχῃ μήπως συμβῇ νυκτερινὴ τῶν Τούρκων
Λαλαίων ἔφοδος εἰς τὸ στρατόπεδον. Εἰς δὲ τὸν Ἅγιον
Βλάσσην, κατὰ τινα μάχην, ἀρχηγοῦντος τοῦ Βασιλ.
Πετιμεζῆ ἐλαβώθη ἐλαφρά.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

Κατήγετο ἐκ τοῦ χωρίου Φίλια, καὶ κατ' ἀρχὰς
ὕπηρετήσε στρατιωτικῶς. Ὑπῆρξεν ἐκ τῶν ἐπισημο-
τέρων τῶν ὑπὸ τὸν Ζαΐμην, καὶ πάντοτε ἐστέλλετο εἰς
πολιτικὰς ὑπηρεσίας ὡς ἐμπιστευμένος του. Ἐχαιρε
δὲ πολλὴν ὑπόληψιν, δαπανῶν ἐξ ἰδίων του μέχρι τῆς
ἐντελοῦς τοῦ Ἑθνους ἀποκαταστάσεως. Ἐγένετο δὲ
καὶ φροντιστής.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ

Καὶ οὗτος ἐκ τοῦ χωρίου Φίλια κατήγετο. Ὑπὴρ-
ρέτησε δὲ ὡς γραμματεὺς τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη. Εὐ-
ρεθεὶς δὲ κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη εἰς τὴν Ἀρ-

γολίδα μετὰ τοῦ Πάνου Θ. Κολοκοτρώνη ἐκλείσθη μετ' αὐτοῦ καὶ ἄλλων εἰς τὸ φρούριον τοῦ Ἀργεῦς, καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ μέχρι τέλους τῆς φυγῆς τοῦ Δράμαλη ἐκ τῆς Ἀργολίδος. Μετὰ δὲ ταῦτα ὅτε ὁ Τουρκικὸς στόλος ἠπειλεῖ τὰς νήσους Ὑδραν καὶ Σπέτσας, εὐρισκόμενος μετὰ τοῦ Πάνου εἰς Λεβίδι, ὑπῆγεν εἰς Σπέτσας πρὸς βοήθειαν τῆς νήσου. Ὑστερον δὲ ἀφ' οὗ ὁ Πάνος ἐσκοτώθη ἐγένετο γραμματικὸς τοῦ Γενναίου Κολοκοτρώνη, καὶ μετ' αὐτοῦ ἐξεστράτευσεν καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας. Ὑπηρέτησεν δὲ τέλος καὶ εἰς πολιτικὰς ὑπηρεσίας.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΧΡΗΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Καὶ οὗτος ἦτο Φιλιώτης, ὑπηρετήσας ὡς στρατιωτικὸς καθ' ἑλὸν τὸν ἀγῶνα.

ΧΟΝΔΡΟΓΙΑΝΝΗΣ

Ὁ γέρων Χονδρογιάννης ἀπὸ τὰ Μαζεῖα ὑπηρέτησεν στρατιωτικῶς μὲν ὅλα τὰ παιδιὰ του. Εὐρέθη δὲ εἰς πολλὰς μάχας καθ' ἑλὸν τὸν ἀγῶνα. Αὐτὸς εἶναι ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον μετὰ τῶν ἄλλων συγχωρίων του Γιαννάκη Ντόλκα, καὶ Γεωργίου Δημοπούλου καὶ ἄλλων, ἔστειλεν ὁ Ἀσημάκης Ζαΐμης νὰ χτυπήσῃ τὸν Ὀθωμανὸν Σεῖδην Λαλιώτην καὶ Ν. Ταμβακόπουλον κατὰ τὴν θέσιν Χελωνοσπηλιᾶν τῆς Κατσάνας, πορευομένους ἐκ Καλαβρύτων εἰς Τρίπολιν.

ΣΤΑΜΑΤΗΣ ΜΠΟΤΙΩΤΗΣ

Οὗτος πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἐπεριπάτησε κλέφτης εἰς τὴν Ρούμελην μὲ τὸν Ὀδυσσεά Ἀνδρούτσου. Μετὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν ἐπολέμησεν εἰς πολλὰς μάχας ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Πελοποννήσου καὶ εἰς τὸ Μεσολόγγιον. Ἦτο καὶ αὐτὸς εἰς ἕκ τῶν συντρόφων τοῦ Χονδρογιάννη σταλεῖς ὑπὸ τοῦ Ζαΐμη νὰ χτυπήσῃ τὸν Σεῖδην Λαλιώτην.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΤΣΟΥΝΗΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον Δροβολοβὸν τῶν Καλαβρύτων. Ἐπίσημος δὲ γενόμενος διὰ τὸν ἀποστολικὸν τοῦ βίον καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην του, ἐστέλλετο ἀπὸ τὸν Καποδίστριαν καὶ τὸν Ἀλέξανδρον Ὑψηλάντην εἰς ἀποστολὰς τῆς ἐμπιστοσύνης των διὰ τὴν ἐπανάστασιν εἰς διάφορα μέρη, καὶ ἰδίως εἰς Ὀδησσὸν καὶ Βασαραβίαν. Ἐκατήχει τοὺς Ἕλληνας καὶ ἐνήργει τὰ τῆς ἐπαναστάσεως. Εἰς δὲ τὴν Ὀδησσὸν συνέπραττε μετὰ τοῦ Ἰωάννου Ἀμβροσίου, καὶ ἔνεκα τούτων ὄλων γνωστὸς τοῖς πᾶσιν ἐγένετο. Ἐπανελθὼν δὲ ἐκέϋθεν εἰς Πελοπόννησον ἔλαβεν μέρος ἐνεργητικὸν εἰς τὰ πολιτικὰ πράγματα καὶ ἐτιμᾶτο πολὺ διὰ τὴν ἀρετὴν του. Διεσώθησαν ἔγγραφά τινα ἀφορῶντα ἑαυτὸν καὶ τὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα εἰς τὸν οἰκεῖον τόπον καταχωρίζομεν¹⁾.

¹⁾ Δὲν εὐρέθησαν.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΜΒΡΟΣΙΑΔΗΣ

Καὶ οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὸ ἀνωτέρω χωρίον Δροβολοβόν. Φυγὼν δὲ ἐξ Ὀδησσοῦ ἀπὸ τὸν θεῖον του Ἰωάννην Ἀμβροσίου ὑπῆγεν εἰς Βλαχίαν καὶ ἐγένετο ἱερολογίτης, ὑπηρετήσας ὡς τοιοῦτος μέχρις οὗ διελύθη ἡ ἐκεῖ ἐπανάστασις. Ἐλθὼν δὲ μετὰ ταῦτα εἰς Πελοπόννησον ὑπηρετήσε πολιτικῶς πλησίον τοῦ ἀειμνήστου Ἀνδρέα Ζαΐμη, καὶ ὕστερον παρὰ τῷ ἀρχιστρατήγῳ Ῥιχάρδῳ Τσούρτζ. Μετὰ δὲ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ Ἑθνους ὡσαύτως ὑπηρετήσεν εἰς διαφόρους πολιτικὰς ὑπηρεσίας.

ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΠΑΠΑΔΑΙΟΣ

Ἦτον ἀπὸ τὸ χωρίον Μάζι, καὶ ὑπηρετήσε στρατιωτικῶς παρὰ τῷ Ἀνδρέᾳ Ζαΐμη. Πρὶν δὲ ἀρχίσῃ ἡ ἐπανάστασις καὶ πρὶν ἀκόμη βαρέσουν τοὺς Τούρκους εἰς τὸ Ἀγρίδι καὶ τῆς Πόρταις οἱ περὶ τὸν Νικολάκην Σολιώτην, ὁ Σ. Παπαδαῖος μὲ τοὺς συντρόφους του Ἀθανάσιον Φεφὲ, Ἀθανάσιον Κωστόπουλον ἀπὸ τὸ Μάζι, καὶ Γιαννάκην Βύραν ἀπὸ τὸ χωρίον Κρινόφυτα φυλάττοντες τὸν δημόσιον δρόμον εἶδον Τούρκον ἐρχόμενον ἀπὸ τὰ Καλάβρυτα κατὰ τὴν θέσιν Πλατανίαν, τὸν ὁποῖον ἐτουφέκισαν καὶ ἐσχότωσαν χωρὶς νὰ γνωρίζουν τίνας ἦτον. Ὑστερον ὅμως ἔμαθον, ὅτι ἦτο τοῦ Ἀρναούτογλου διοικητοῦ τῶν Καλαβρύτων, ὅστις τότε ἠκολούθη ὀπισθεν, καὶ ἀκούσας τὰ τουφέκια, καὶ ὑποπτευθεὶς ἐγύρισε πάλιν καὶ ἔφθασε νύκτα εἰς τὰ Καλάβρυτα. Τὴν δὲ ἀκόλουθον ἡμέραν οἱ Ἕλληνες ἔγει-

ναν πολλοὶ καὶ ὑπῆγαν καὶ ἐφύλαττον εἰς τὸ γεφύρι τοῦ Ἀμπίπαγα ὀνομαζόμενον. Ἐκεῖ δὲ ἔπιασαν ἔξ Τούρκους Ἀναπλιώτας, τοὺς ὁποίους ἔγδυσαν καὶ τοὺς ἐπῆραν ὅ,τι καὶ ἂν εἶχαν, ἀλλὰ δὲν τοὺς ἐφόνευσαν, ἐπειδὴ ὁ Γεώργιος Πετροῦτσος ἀπὸ τὸ χωρίον Ἀρμπουνα ἐζήτησε τοῦτο, διότι ἓνας ἀπὸ τοὺς Τούρκους ἦτον ὁ σπαῆς τοῦ χωρίου του. Ἀφοῦ δὲ τοὺς παρέλαβε τοὺς ἔστειλεν εἰς Ναύπλιον κακῶς ἔχοντας.

Ὁ Σ. Παπαδαῖος εὐρέθη εἰς πολλὰς μάχας μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Γεωργίου κατὰ τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, εἰς Λεβίδι, καὶ εἰς Μεσολόγγιον ὑπῆγε μετὰ τοῦ Ἀνδρέα Ζαίμη.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΛΟΚΑΣ ΚΑΙ ΧΡ. ΚΟΛΟΒΟΣ

Ὁ μὲν Θ. Κολόκας ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς παρὰ τῷ Ἀνδρέᾳ Ζαίμη καὶ παρὰ τῷ στρατηγῷ Β. Πετιμεζᾷ, λαβὼν μέρος εἰς διαφόρους μάχας καὶ ἰδίως εἰς τὰς γενομένας κατὰ τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν. Ὁ δὲ Χρῆστος Κολοβὸς ἐκ τοῦ χωρίου Παγκράτι ἔκαμε τὴν δούλευσίν του μετὰ τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη καὶ ἰδίως μετὰ τοῦ Γενναίου. Τὸν ἔλεγον δὲ τότε καὶ καινούργιον, διότι εἶχε κάμει νέου εἶδους παληκαραίς, καὶ διὰ τοῦτο τὸν ὠνόμασαν οὕτω.

ΣΠΥΛΙΟΣ ΑΡΓΥΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὰ Σουδενὰ καὶ ὑπηρέτησεν ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Κωνσταντῆν Πετιμεζᾷν. Εὐρέθη εἰς

πολλὰς μάχας καὶ ἰδίως εἰς τὴν μάχην τῆς 9ης Μαρτίου κατὰ τὰς Πάτρας ἐπὶ τοῦ πολιορκητοῦ Θ. Κολοκοτρώνη.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ, Ἡ ΣΟΛΙΩΤΗΣ

Γνωστὸς τοῖς πᾶσι διὰ τὰς πρὸς τὴν πατρίδα ἐκδουλεύσεις του. Οὗτος πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἐτοιμάζετο διὰ νὰ φανῇ ἐν καιρῷ πρῶτος κατὰ τὴν 25 Μαρτίου ἡμέραν ὠρισμένην διὰ τὴν ἑναρξιν τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος. Ἀλλὰ φοβούμενος μήπως προδοθῇ ἡ ἑταιρία, καὶ οἱ Τούρκοι προφθάσουν καὶ πνίξουν τὴν μελετηθεῖσαν ἐπανάστασιν, βιασθεὶς, ἐνόμισε καλὸν ν' ἀρχίσῃ νὰ σκοτώνῃ Τούρκους, καὶ τῷ ὄντι ἐφόνευσε τοὺς Τσιπογλαίους κατὰ τὴν θέσιν Πόρταις τοῦ χωρίου Ἀγρίδι τῶν Καλαβρύτων. Ἐκτύπησε προσέτι πρὸ τῆς 20 Μαρτίου περισσοτέρους τῶν 60 Ἀλβανούς Τούρκους κατὰ τὰ Χάνια τῆς Βερσοβᾶς, καὶ ἐξηκολούθει ἔπειτα νὰ συναθροίξῃ περὶ ἑαυτὸν καὶ ἄλλους ἐπαναστάτας, ἔχων καὶ σημαίαν ἐπαναστάσεως. Αὐτὸς εὐρέθη εἰς πολλὰς μάχας, ὡς καὶ εἰς τὸ Λεβίδι καὶ τὴν Κόρινθον κατὰ τὴν πρώτην πολιορκίαν. Ὑπῆγε δὲ καὶ εἰς τὴν Ῥούμελιν ὅταν ἦτον ἀνάγκη, καὶ τοιοῦτοτρόπως ἔγεινε γνωστὸς στρατιωτικός. Ὑστερον ὁμως μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Κορίνθου ἔγεινε Χιλίαρχος τοῦ Ἐκτελεστικοῦ καὶ φρουρὰ τῶν Καλαμαράδων. Ὅσοι δὲ τότε ἐγίνοντο πολιτάρχαι ἐπεριγελῶντο, διότι τὸ στάδιον τοῦ πολέμου ἦτον εἰς ὅλους ἀνοικτόν, καὶ τὸ νὰ εὐρίσκειται στρατιωτικὸς εἰς τὴν πόλιν κάμων οὐρὰν πολι-

τικοῦ τινος, τοῦτο οἱ ἄνθρωποι τὸ ἀπέδιδον εἰς δειλίαν. Κατόπιν ὁμῶς εἰσβαλόντος τοῦ Δράμαλη εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἐπῆρε πάλιν, καθὼς καὶ πρῶτα, τὰ ὅπλα καὶ ἔκαμε τὸ χρέος του, ὅπου καὶ ἂν εὑρέθη. Τὸ δὲ ὄνομά του φαίνεται καὶ ἀπαντᾶται εἰς ὅλα τὰ στρατιωτικὰ γεγονότα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΗΣ ΜΑΚΡΗΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὴν Λυκούργειαν τῶν Καλαβρύτων. Στρατιωτικὸς, παρευρεθεὶς μετὰ τῶν ἄλλων καὶ αὐτὸς εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν καὶ ἄλλου. Εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πατρὸς του κατέλυσε καὶ ἐστάθη ὁ Ν. Ταμβακόπουλος, ὅταν ἐκυνηγεῖτο ἀπὸ τοὺς ἀπεσταλμένους τοῦ Ζαΐμη. Κατόπιν δὲ ὁ πατὴρ του Ἀναγνώστης Μακρὴς ἔστειλεν αὐτὸν νὰ συντροφεύσῃ καὶ ἐξασφαλίσῃ τὸν Ταμβακόπουλον διὰ νὰ ὑπάγῃ οὗτος εἰς τοῦ Φονιά μὲ τὴν συνοδείαν του.

ΜΙΤΣΟΣ ΝΤΟΥΡΟΣ

Ἦτον ἐκ τοῦ αὐτοῦ ὡς ἀνωτέρω χωρίου, καὶ ὑπὲρ ἔτῃ καὶ οὗτος ὡς στρατιωτικὸς καθ' ὅλον τὸν ἀγῶνα.

ΑΣΗΜΑΚΗΣ ΣΚΑΛΤΣΑΣ

Ὁ καπετάνιος οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὰ Σουδενὰ τῶν Καλαβρύτων. Ἐπίσημος, χρηματίζας ἀρματωλὸς

πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως. Ὑπερασπίζετο ἀπὸ τὸν Ἀσημάκην Ζαΐμην, διότι παλαιότερα ὡς προεστὼς τῶν Καλαβρύτων συνέδραμε τὴν Τουρκικὴν ἐξουσίαν καὶ ἐσκοτώθη ὁ περίφημος Θανάσης Πετιμεζῆς, πρὸς ἀντι-κατάστασιν τοῦ ὁποίου ἔκαμον τὸν Σκαλτσᾶν τοῦτον ἄρματωλὸν τῆς Ἐπαρχίας ὡς ἐμπιστευμένον τοῦ Ἀσημάκη Ζαΐμη.

Οὗτος δὲ ὡς ἄρματωλὸς εἶχε προετοιμάσει καὶ στρατιώτας καὶ ἔνεκα τούτου κατὰ τὴν ἑνάρξιν τῆς ἐπαναστάσεως εἶχε σῶμα στρατιωτικόν. Ὅταν δὲ ἐφονεύθη ὁ προπορευόμενος Τούρκος τοῦ Ἀρναούτογλου κατὰ τὴν θέσιν Πλατανιά, ὡς ἀνωτέρω εἵπομεν, καὶ ὁ Ἀρναούτογλος ἐγύρισεν ὀπίσω εἰς τὰ Καλάβρυτα, νύκτα ἐπέρασεν ἀπὸ τὰ Σουδενά, καὶ κατέλυσεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Σκαλτσᾶ ὅπου ἀρῆκε δύο φορτώματα πράγματα, καὶ τοῦτο διότι ὁ Σκαλτσᾶς ὡς ἄρματωλός, ἦτον ἄνθρωπος τῆς Τουρκικῆς ἐξουσίας. Αὐτὰ δὲ τὰ πράγματα ἐμοιράσθησαν ἔπειτα εἰς πολλοὺς στρατιώτας Ἑλλήνας, ὅταν ἐπῆραν καὶ τῶν ἄλλων Καλαβρυτινῶν Τούρκων τὰ πράγματα. Ὁ δὲ Σκαλτσᾶς βοηθούμενος καὶ ἀπὸ τὰ παιδιὰ του τὸν Σωτήριον καὶ Γεώργιον, ὅταν ὑπῆγον οἱ Καλαβρυτινοὶ εἰς τὸ Λεβίδι, ἐστάλη ἀπὸ τὸν Χαραλάμπην εἰς τὸ χωρίον Κακούρι μὲ τοὺς ὑπ' αὐτὸν στρατιώτας. Ἐκεῖ δὲ σταθμεύων συνήθροισε καὶ τοὺς στρατιώτας τῶν πέριξ χωρίων. Ὅτε δὲ εἶδε τοὺς Τούρκους ἐρχομένους ἀπὸ τὴν Τριπόλितσαν εἰς τὸ Λεβίδι διὰ νὰ προσβάλλουν τοὺς Ἑλλήνας, ἔβαλε φωτιά καὶ εἰδοποίησε τοὺς κλεισθέντας εἰς τὸ Λεβίδι. Ἐπειτα ἐπρόφθασε καὶ ἀνέβη

εἰς τὸ βουνὸν Σταχτερόν διὰ νὰ ἔβγῃ εἰς τὸν Ἅγιον Νικόλαον καὶ τὴν Ἑλληνίτσαν. Ἐλθὼν δὲ ἐκεῖ ἐπῆρε τῆς πλάταις τῶν Τούρκων ἀπὸ τὸ μεσημβρινὸν μέρος, καὶ οὕτως ἐπροχώρησεν εἰς τὸ χωρίον Λεβίδι. Κατὰ ταύτην δὲ τὴν μάχην διεκρίθη ὁ υἱὸς τοῦ Σωτήριος. Τότε δὲ ἔφθασε καὶ ἡ ἐρχομένη βοήθεια ἀπὸ τοῦ Διάσελον καὶ τὴν Βυτίνα, καὶ ἐξ αὐτῶν ὑπῆγον εἰς τὴν μάχην καὶ οἱ μισοὶ Μαγουλιανῆται καὶ Λαστιῶται, ἐν οἷς ὁ Κωνστ. Παπαζαφειρόπουλος, ὁ Στεφανῆς Ἰ. Ῥολογᾶς καὶ ἄλλοι. Ἐγὼ τότε ἔμεινα εἰς τὸ Διάσελον, ὡς καὶ ἄλλοι πολλοὶ στρατιῶται, διότι ἤμην ἀκόμῃ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ στρατηγοῦ Κανέλου Δεληγιάννη. Εἰς δὲ τὸ βουνὸν τῆς Βυτίνης ἐνώθησαν ὅλοι, ὁ Πλαπούτας καὶ λοιποὶ καπεταναῖοι, καὶ ὁ Νικόλαος Πετιμεζᾶς, ὅστις εὗρέθη τότε καὶ αὐτὸς εἰς Βυτίαν πορευόμενος εἰς Καλάμας διὰ ν' ἀνταμώσῃ τὸν Πετρόμπεη φέρων καὶ χρήματα στελλόμενα πρὸς αὐτὸν ἀπὸ τοῦς προὔχοντας τῶν Καλαβρύτων. Ἐκεῖ ἐπίσης εὕρίσκετο καὶ ὁ Ἡλίας Τσαλαφατῖνος μὲ ὀλίγους Μανιάτας, ὅστις καὶ αὐτὸς μετὰ τῶν ἄλλων ὑπῆγεν εἰς Λεβίδι. Οὗτοι δὲ ὅλοι ἅμα ἀνεφάνησαν ἄνωθεν καὶ εἶδον τὸ Λεβίδι ἔβαλαν τῆς φωναῖς, ἔρριξαν καὶ τὰ τουφέκια των πρὸς ἐμψύγωσιν τῶν κλεισμένων Ἑλλήνων. Τοῦτο δὲ οἱ Τούρκοι ἰδόντες ἐδόθησαν εἰς φυγὴν, καὶ οἱ κλεισμένοι Ἕλληνες τοὺς κατεδίωκον. Ἐνας δὲ Τούρκος ἐκρύβη εἰς ἓνα σπῖτι ἀπὸ κάτω ἀπὸ μίαν κοφίαν, τοῦτον ἀνεκάλυψεν ὁ Λαστιώτης Λιάκος Καραμπέλας καὶ τοῦ ἔκοψε τὴν κεφαλὴν. Ἄλλος δὲ πάλιν Τούρκος ἐμβῆκεν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Λαρά-

λάμπους καὶ ἐνησχολεῖτο νὰ ἐκβάλλῃ τὰ μάτια τῶν ἀγίων, μὴ γνωρίζων ὅτι οἱ ἄλλοι Τούρκοι ἔφρουαν. Ἀφοῦ δὲ ἀπεστράβωσε τοὺς ἀγίους, κατόπιν ἐπῆρε τὴν κολυμβήθραν εἰς τὸν ὠμόν του, καὶ ἐξελθὼν τοῦ ναοῦ ἠκολούθει τοὺς ἄλλους, ἀλλ' οἱ Ἕλληνες τὸν ἐπίασαν καὶ τὸν ἐφόνευσαν. Πολλοὶ δὲ ἄλλοι Τούρκοι ἔμειναν σκοτωμένοι, καὶ τότε πάλιν οἱ Ἕλληνες εἶδαν τί πρᾶγμα εἶναι ὁ Τούρκος καὶ πῶς σκοτόνεται. Μετὰ δὲ ταῦτα, ὅταν ἐπανῆλθον οἱ στρατιῶται εἰς τὸ Διάσελον, μᾶς διηγήθησαν ὅλα τὰ τοῦ πολέμου, καὶ ὅτι εἶδον πολλὰ παράξενα καὶ τὸ σουνοῦτευμα τῶν Τούρκων.

Μετὰ δὲ τὸν πολέμον τοῦ Λεβιδίου ὁ Σκαλτσᾶς εὐρέθη εἰς Κόρινθον, ὅπου ἦτο καὶ ὁ Ἀρχιμανδρίτης Φλέσας. Ἐκεῖθεν ὑπῆγεν εἰς Ἄργος, ὅπου ἐπολιορκήθη εἰς τὸ μοναστήριον μὲ τοὺς λοιποὺς Ἀργεῖους καὶ τὸν Παπᾶ Ἀρσένην Κρέστην ἀπὸ τὸν Κεχαγιαμπην, καὶ ὅθεν ἔφυγε τὴν νύκτῃ διὰ μέσου τῶν Τούρκων πολιορκητῶν μὲ τὸ σπαθὶ εἰς τὰς χεῖρας. Μετὰ δὲ τὴν φυγὴν τοῦ Μουσταφᾶ Κεχαγιαῖ ἀπὸ τὸ Ἄργος, ὁ Σκαλτσᾶς ὑπῆγε προσωρινῶς εἰς τὸ Παρθέني, καὶ ὕστερον κατὰ τὸ Παγκράτι καὶ τὸ Διάσελον τοῦ Γκιόζα, ὅπου ἦσαν τὰ Καλαβρυτινὰ σώματα, καὶ ἐπολιόρκουν ἐκεῖθεν τὴν Τριπολιτσᾶν, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ὀλίγον ἔμεινεν. Ἐλθόντος δὲ τοῦ Πρίγκηπος Δ. Ὑψηλάντη, ἦλθε καὶ αὐτὸς εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Τρικόρφων, καὶ τότε ὁ Πρίγκηψ τοῦ ἐχάρισε μίαν σημαίαν, καὶ τὸν ἐτίμησεν ὡς παληκάρι, καὶ ἀρχηγὸν τὸν ἔκαμε, καὶ κατόπιν τὸν ἐστείλεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Φαναρίου νὰ ἐκβάλλῃ τοὺς ἐκεῖ στρα-

τιώτας, καὶ νὰ εἶπῃ εἰς τὸν Τσανέτον Χρηστόπουλον καὶ τοὺς λοιποὺς καπεταναίους νὰ ὑπάγουν εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, ἀλλ' οἱ Φαναρίται δὲν ὑπήκουσαν εἰς τὴν διαταγὴν ταύτην, ἀλλ' ἤλθον εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, ἐδικαιολογήθησαν εἰς τὸν Πρίγκηπα, καὶ ἔμειναν ἐκεῖ μέχρι τέλους τῆς ἀλώσεως. Ἐπειτα δὲ ὁ Σκαλτσᾶς ὑπῆγεν εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν. Ἐπὶ δὲ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Δράμακῃ εἰς τὴν Πελοπόννησον μετέβη εἰς Κόρινθον καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τινὰς ἐκεῖ μάχας, καὶ μάλιστα εἰς τὴν τῶν Βασιλικῶν, ὅπου ἔπεσε μαχόμενος ὁ Ἀναγνώστης Πετιμεζᾶς καὶ τὸ παιδί του ὁ μετονομασθεὶς Ποτήρης, ὡς καὶ ἄλλοι πολλοί. Ὑστερον εὐρέθη καὶ εἰς Ἀκράταν, ὅπου ἐπολεμήθη ὁ ἀπομείνας ὀλίγος στρατὸς τοῦ Δράμακῃ. Ὑπῆκουε δὲ ὁ Σκαλτσᾶς εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ Ἀνδρέα Ζαΐμη.

ΑΔΕΛΦΟΙ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΔΟΙ

Κατήγοντο ἐκ τῆς πόλεως τῶν Καλαβρύτων, καὶ ὑπηρετήσαν τὴν πατρίδα πολιτικῶς καὶ στρατιωτικῶς. Καὶ ὁ μὲν Δημητράκης κατ' ἀρχὰς ἦτο μετὰ τοῦ Σ. Χαραλάμπη, ὡς γραμματικὸς καὶ μυστικὸς σύμβουλος του, ἔπειτα ἐχρημάτισε καὶ εἰς ἄλλας πολιτικὰς ὑπηρεσίας, οἱ δὲ λοιποὶ ἀδελφοὶ του παρηκολούθουν τὸν ἀδελφόν των Ἀνδρέαν τὸν ἐπιλεγόμενον Χάιντα. Οὗτος δὲ ὁ καπετάνιος εὐρέθη κατὰ τὰς γενομένων μάχας ἐπὶ τῆς πολιορκίας τῶν Πατρῶν, εἰς τὸ

Λεβίδι, τὸ Μεσολόγγι καὶ εἰς τὰ λείψανα τοῦ Δραμα-
λικοῦ στρατοῦ, ὅπου ἐπαινέθη ὡς παληχάρι.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΣΤΡΙΦΤΟΜΠΟΛΑΣ

Ὁ καπετάνιος οὗτος κατήγετο, ὡς λέγεται, ἀπὸ
τὸ χωρίον Μεσσοροῦγι τῆς Κλουτσίνας. Κατὰ δὲ τὴν
ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως ἐξεκίνησε ἀπὸ τὴν Κέρτεζην
τῶν Καλαβρύτων μὲ ὀλίγους στρατιώτας, ἕως 15,
διότι δὲν εἶχε περισσοτέρους, τῶν ἄλλων Κερτεζίτων
ἐχόντων ἄλλους καπεταναίους, ἓνας ἐκ τῶν ὁποίων
ἦτον ὁ Τσέκος, καὶ κατὰ πρῶτον ἐφάνη ὑπὸ τὰς δια-
ταγὰς τοῦ Σωτηρίου Χαραλάμπε καὶ ἐγένετο καπετά-
νιος τῶν συγγωρίων του, ἐλθὼν μετ' αὐτῶν εἰς Λεβίδι.
Παλαιότερα δὲ ἀπὸ τοῦ 1800 ἕως 1805 μετῆρχετο
τὸν διδάσκαλον ἐντὸς τῆς Τριπολιτσᾶς καὶ κατὰ τὸ
ἄκρον τῆς πόλεως εἰς τὴν ἐνορίαν τῶν Ταξιάρχων. Οἱ
διδάσκαλοι τότε ἦσαν σπάνιοι, οἱ δὲ Τούρκοι τοὺς κατε-
φρόνουν, καὶ ὀλίγοι ἐξ αὐτῶν ἐμάνθανον τὰ ἀπλᾶ
γράμματα, καὶ τοιοῦτοτρόπως εὕρισκοντο ἐδῶ καὶ ἐκεῖ
εἰς τὰς συνοικίας τῆς πόλεως σχολεῖα καὶ τὰ παιδιά
ἐμάνθανον τὰ λεγόμενα κοινὰ γράμματα ὅλως διόλου
ἀκανόνιστα, οἱ δὲ διδάσκαλοι ἐπληρώνοντο ἀπὸ τοὺς γο-
νεῖς τῶν παιδιῶν. Ἀλλὰ καὶ διδάσκαλος ὢν ὁ Στρι-
φτόμπολας, ἦτον ὁμῶς στιβαρὸς καὶ ζωηρὸς· ἐγνώριζε
νὰ πετᾷ τὸ μαχαῖρι κάμποσον μακρὰν, καὶ τοῦτο ἐδί-
δασκε καὶ εἰς τὰ παιδιά. Ἦτον ἄσπονδος ἐχθρὸς τῶν
Τούρκων, καὶ ὅλημέρα ἤρχετο εἰς φιλονεικίας μὲ αὐ-

τούς, δὲν ἐδύνατο νὰ τοὺς βλέπη καὶ δὲν τοὺς ὑπέφερε διότι τὸν ἐπείραζαν. Μίαν ἡμέραν ἐφιλονεῖκῃσε μὲ ἓνα Τοῦρκον καὶ τὸν ἐμαχαίρωσε, καὶ ἀμέσως ἔγεινεν ἄφαντος ἀπὸ τὴν Τριπολιτσᾶν. Μετὰ ταῦτα ἐφάνη εἰς Ζάκυνθον καὶ κατετάχθη εἰς τὰ ἐκεῖ στρατιωτικὰ τάγματα, καὶ ἐγυμνάσθη εἰς τὴν ὀπλασκίαν. Κατὰ δὲ τὰ 1818 πάλιν ἐφάνη εἰς Τριπολιτσᾶν ὡς σωματοφύλαξ τοῦ Ἀσημάκη Ζαίμης, ἐνδεδυμένος καὶ ὀπλισμένος ὡς οἱ τότε Τοῦρκοι. Ἐκεῖ ἡσθένησε βαρέως, καὶ ὁ Ζαίμης δὲν τὸν ἐπεριποιήθη, ἀλλὰ τὸν ἀφῆκε καὶ ἔφυγε, καὶ πολὺ διὰ τοῦτο ἐλυπήθη, καὶ φοβούμενος τοὺς Τούρκους κατέφυγεν εἰς τοῦ Ἰωάννου Στεφανοπούλου, ὅστις κατήγετο ἀπὸ τὴν κωμόπολιν Ζάτουναν τῆς Καρυταίνης, μεταβὰς δὲ εἰς Ζάκυνθον ἔμεινεν ὀλίγον χρόνον ἐκεῖ, καὶ ἔπειτα ἦλθεν καὶ ἀπεκατεστάθη εἰς Τριπολιτσᾶν ἐπαγγελλόμενος τὸν ὥρολογοποιόν· Τοῦτον τὸν Στεφανόπουλον, εἴτε διὰ τὴν τέχνην του, εἴτε διότι ἦλθεν ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον, οἱ Τοῦρκοι δὲν ἠθέλησαν νὰ τὸν προσβάλουν, οὔτε τὸν εἶχον εἰς τὴν τάξιν τῶν βαγιάδων. Οὕτω εἰς τὸ σπίτι αὐτοῦ ἡσφαλίσθη ὁ Στριφτόμπολας, καὶ ἐκεῖ ἐξεγέρεψε, καὶ κατόπιν παραπονούμενος ἔλεγεν, ὅτι πλέον δὲν θέλει νὰ δουλεύσῃ κανένα, καὶ ὅτι θέλει νὰ γείνη κλέπτης, καὶ ἔφυγεν ἐκεῖθεν καὶ ὕστερον ἦλθεν εἰς Λεβίδι, ὅπου καὶ ἀπέθανεν εἰς τὴν μάχην ταύτην, ὡς εἰς τὰ ἐκδοθέντα ἀπομνημονεύματα εἶπομεν. Καὶ εἰς τὴν μάχην τῶν Καλαβρύτων πρότερον ἐφάνη, ὅτι εἶχε πολὺν ἐνθουσιασμόν, ἀλλ' ἐκεῖ δὲν εἶχε στάδιον διὰ νὰ ἀναδειχθῇ, διότι ἐντὸς 24 ὥρῶν οἱ κλεισθέντες ὀλίγοι Τοῦρκοι παρεδόθησαν εἰς τοὺς προκρίτους τῆς ἐπαρχίας.

ΚΑΡΑΣΠΥΡΟΣ

Ἦτον ἀπὸ τὰ Νεζερά τῶν Καλαβρύτων, καὶ καθ' ὄλην τὴν ἐπανάστασιν ἦτο πολὺ ἐνθουσιασμένος καὶ ἔτρεχεν εἰς τοὺς πολέμους μὲ τοὺς ὑπ' αὐτὸν στρατιώτας. Μάλιστα δὲ εἰς τὸ Λεβίδι ἔδειξε τὴν μεγαλειέτην παληκαριὰν, διότι ἐνῷ οἱ σύντροφοί του δὲν ἠθέλησαν νὰ κλεισθοῦν μέσα εἰς τὰ σπίτια διὰ νὰ πολεμήσουν, ἀλλ' ἔφυγον, αὐτὸς ἀπεφάσισε καὶ ἐκλείσθη μόνος του εἰς τὸν ληνὸν τοῦ γέρω Σταμάτη Δημητρακοπούλου, ὅθεν ἐπολέμησε καὶ ἐσκότωσε Τούρκους, ἕως οὗ ἦλθεν ὁ Σκαλτσᾶς καὶ τοὺς ἠνάγκασε ν' ἀπομακρυνθοῦν ἐκεῖθεν. Ἡ πρᾶξις αὕτη τοῦ Καρασπύρου ὁμολογεῖται ἄχρι τῆς σήμερον. Εὐρέθη δὲ εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, εἰς τὸ Μεσολόγγι μετὰ τοῦ Ἀνδρέα Ζαΐμη, καὶ εἰς τὴν Ἀκράταν. Τότε δὲ μάλιστα εἶχον ἔλθει ἀπὸ τὸ Μεσολόγγι, καθὼς ἦσαν, ὅλοι οἱ στρατιῶται τοῦ Ζαΐμη τοῦ τμήματος τῶν Νεζερῶν, ἐν οἷς ὁ περίφημος διὰ τὰς ἀνδραγαθίας του ἡγούμενος τῆς Μονῆς τῶν Νεζερῶν Νικηφόρος.

Ο ΜΟΥΡΛΟΓΕΩΡΓΗΣ

Ὁ Μουρλογεώργης κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον Σκοῦπι τῶν Καλαβρύτων. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπανάστασεως παρηκολούθησε τὸν στρατηγὸν Κανέλον Δεληγιάννην. Εὐρέθη μὲ τὰ Καρυτινὰ σώματα εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Λάλα μετὰ τοῦ Δημ. Δεληγιάννη, καὶ ἔπειτα εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς κατὰ τὰ

Τρίκορφα, καὶ ἔμεινε καθ' ἑλόν τὸν χρόνον τῆς πολιορκίας. Αὐτὸς καὶ ὁ ἀδελφὸς του καὶ τινες ἄλλοι ἀπέδειξαν πολὺν ζήλον καὶ προθυμίαν εἰς τὸν πόλεμον. Ἦτον ἐπιτήδειος εἰς τοὺς ἀκροβολισμοὺς, καὶ δὲν παρήρχετο ἡμέρα νὰ μὴν ζυγῶσῃ εἰς τὸ φρούριον διὰ νὰ ἐρεθίσῃ τοὺς Τούρκους καὶ νὰ γίνεταί πόλεμος. Ἡ παληκαριά του ἦτον ἀμίμητος. Ἐχρησίμευεν ὡς διδάσκαλος εἰς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας διὰ τὴν πρὸς τὰς μάχας παρακίνησίν του. Κατὰ τὴν 12 Ἰουνίου, ὅτε ἔλιπον οἱ ἀρχηγοὶ καὶ οἱ ἄλλοι καπεταναῖοι πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ Δημητρίου Ὑψηλάντου, οἱ Τούρκοι ἐνόησαν τοῦτο, καὶ ἐνόμισαν ὅτι ὁ καιρὸς ἦτο κατάλληλος νὰ ἐξέλθουν τῆς πόλεως καὶ νὰ πάρουν τῆς πλάταις τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὸν Μικρὸν Μύτιλα τοῦ χωρίου Μαρκοβουνιοῦ. Εἰς τὸν γενόμενον τοῦτον πόλεμον ὁ Μουρλογεώργης ἔκαμεν ἀνδραγάθημα γενναϊότατον, τὸ ὁποῖον δὲν δύναται τις νὰ τὸ περιγράψῃ. Περιεκυκλώθη ἀπὸ Τούρκους ἱππεῖς, ἀλλὰ δὲν ἄδειαζε τὸ τουφέκι του, καὶ μόλον ὅτι ἀδιακόπως ἐπροσποιεῖτο, ὅτι θὰ τουφεκίσῃ, ὅμως δὲν τὸ ἔπραττε, καὶ τοιουτοτρόπως ἐσταμάτα τοὺς Τούρκους. Ἐπειτα ἓνας Τούρκος τὸν ἐπρόφθασε καὶ ἔσυρε τὸ σπαθί του νὰ τοῦ κόψῃ τὸ κεφάλι, ἀλλὰ τότε ἀμέσως ὁ γενναῖος Μουρλογεώργης ἤρπασε τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου, καὶ ἰδίως ἐκεῖνο τὸ μέρος αὐτοῦ τὸ λεγόμενον Τουρκιστὶ μπιλιάνι καὶ ἐχώθη ἀπὸ κάτω εἰς τὴν κοιλίαν τοῦ ἵππου, καὶ ἐκράτησεν αὐτὸν εἰς τὸν τόπον. Ὁ Τούρκος τὸν ἐπιστόλισε καὶ τὸν ἐλάβωσεν ἐλαφρὰ καὶ κατεβατὰ εἰς τὰ ψαχνὰ, καὶ μὲ τὴν ἄλλην πιστόλαν του πάλιν ἔπραξε τὸ ἴδιον,

καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ τὸν σκοτώσῃ οὔτε πλέον μὲ τὸ σπαθί, ὁ Ἕλλην τότε ἀμέσως ἐξεκοίλιασε τὸ ἄλογον μὲ τὴν μάχαιράν του, τὸ ὅποιον ἔπεσεν, καὶ μετ' αὐτοῦ καὶ ὁ Τοῦρκος, τὸν ὅποιον ἐλιάνισε μὲ τὴν μάχαιράν του. Τὴν παληχαριὰν ταύτην οἱ Ἕλληνες ἔβλεπον μακρόθεν.

Ὁ Μουρλογεώργης καίτοι ἔφερεν εἰς τὸ σῶμά του ἑπτὰ πληγὰς, ὅμως ἐσώθη καὶ ἐστάλη νὰ θεραπευθῇ εἰς τὸ νοσοκομεῖον τῆς Βυτίνας, ἔπου ὁ χειρουργὸς Νικόλ. Θεοφιλόπουλος τὸν ἐπεριποιήθη καὶ τὸν ἐθεράπευσε. Κατόπιν εἰς ἄλλας μάχας ἔκαμε καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἀνδραγαθήματα, καὶ ἔνεκα τούτων ἔγεινε γνωστός εἰς τοὺς Ἕλληνας. Ὁ Μουρλογεώργης τοιοῦτος ὢν, δὲν ἐδυνήθη, κατὰ δυστυχίαν νὰ λάβῃ μικρὰν περὶ θλαψίν, καὶ ἀπέθανεν ἄστεγος. Ἡ δὲ Κυβέρνησις τοῦ Ὁθωνος ἔπειτα ἐφάρθη καὶ εἰς αὐτὸν, καὶ εἰς πολλοὺς ἄλλους ὁμοίους ἀγωνιστὰς ἄπονος Κυβέρνησις.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΑΔΗΣ

Καὶ οὗτος κατήγετο ἐκ Σοπωτοῦ. Ὑπηρετήσε στρατιωτικῶς ὑπὸ τὸν Κωνσταντῖνον Πετιμεζᾶν ὡς ὑπασπιστὴς εἰς διαφόρους μάχας κατὰ τὰς γενομένας πολιορκίας τῶν Πατρῶν καὶ τῆς Κορίνθου· ἐπολέμησε δὲ μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τὰ λείψανα τοῦ Δράμαλη κατὰ τὴν Ἀκράταν. Καὶ πολιτικῶς ὑπηρετήσε τὴν πατρίδα χρηματίσας Γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργείου τοῦ πολέμου.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΓΑΣΤΟΥΝΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΙΣΙΝΗΣ

Ἐπίσημος διὰ τὴν παλαιὰν καὶ εὐγενῆ καταγωγὴν του, καὶ περίφημος διὰ τὴν πολιτικὴν του δύναμιν κατὰ τὴν ἐπαρχίαν τῆς Γαστοῦνης. Ὑπηρετήσε τὴν πατρίδα στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς βοηθούμενος καὶ ἀπὸ τοὺς δύο υἱοὺς του Χρῦσανθον καὶ Μιχαλάκην. Ἦτον ἓνας ἐκ τῶν ἀρχόντων καὶ προκρίτων τῆς Πελοποννήσου. Ὑπῆρξε πρόεδρος τῶν Ἐθνοσυνελεύσεων καὶ πληρεξούσιος. Ἐπὶ δὲ τοῦ Καποδιστρίου προέδρευσε τῆς Συνελεύσεως καὶ τῆς Γερουσίας. Ἐφυλακίσθη εἰς Ὑδραν μὲ τὸν Θ. Κολοκοτρῶνην ἐπὶ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Γ. Κουντουργιώτη.

ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΣΙΣΙΝΗΣ

Υἱὸς τοῦ Εἰρημένου Γ. Σισίνη. Στρατηγὸς ἄριστος Αἰ ἐκδουλεύσεις του εἶναι πασίγνωστοι. Ἐπολέμησεν εἰς Λάλα κατὰ τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, καὶ εἰς τὸ Μεσολόγγιον. Μάλιστα δὲ ὑπῆγε μὲ σῶμα στρατιωτῶν πρὸς βοήθειαν τῶν ἀδελφῶν μας Ἀθηναίων ἀρχηγοῦντος τοῦ Γ. Καραϊσκάκη. Ἐφυλακίσθη εἰς Ὑδραν μετὰ τοῦ Κολοκοτρῶνη καὶ λοιπῶν.

ΜΙΧΑΛΑΚΗΣ ΣΙΣΙΝΗΣ

Καὶ οὗτος υἱὸς τοῦ Γ. Σισίνη καὶ ἀδελφὸς τοῦ προειρημένου. Ὑπῆρξεν ἐπίσης καὶ αὐτὸς στρατιωτι-

χός, εύρεθείς εἰς πολλὰς μάχας, ἀπεδείχθη γενναῖος. Ἐπὶ δὲ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Ἰμβραήμ εἰς Γαστοῦνην αἰχμαλωτίσθη ὑπὸ τῶν Ἀράβων μετὰ τοῦ περιφήμου Διονυσίου Διάκου καὶ ἄλλων εἰς τὸ Χλουμοῦτσι δι' ἑλλειψιν τροφῶν.

ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ ΣΙΣΙΝΗΣ

Οὗτος ὑπηρέτησε τὸ ἔθνος πολιτικῶς, γενόμενος πληρεξούσιος, βουλευτὴς καὶ χρηματίσας φροντιστῆς τοῦ στρατοῦ κατὰ τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν ἐπὶ τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη, δαπανῶν καὶ ἐξ ἰδίων εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ ἔθνους.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ι. ΣΙΣΙΝΗΣ

Ὑπῆρξε στρατιωτικῶς, εύρεθείς εἰς πολλὰς μάχας, καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῶν Ἀθηνῶν.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ὑπῆρέτησε πολιτικῶς, εύρεθείς εἰς τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ μέλος ὢν τότε τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας πολὺ συνετέλεσεν εἰς τὴν καταστροφὴν του.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΜΑΤΣΟΥΚΑΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον Ἀλητσελεπῆ τῆς Γαστοῦνης, ὑπηρετήσας στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς τὸν

Οὗτος κατήγετο ἐξ Ἀνδραβίδας τῆς Γαστούνης. Ὑπῆρξεν ὁ καλλίτερος στρατιωτικὸς πολεμήσας παντοῦ, καὶ ἰδίως εἰς τὴν περίφημον μάχην τῆς 9 Μαρτίου 1822 κατὰ τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν ἠδωραγάθησε. Τότε δὲ ἦτο μὲ τὸ σῶμα τοῦ Κωνσταντῆ Πετιμεζᾶ. Εὗρέθη καὶ εἰς ἄλλας πολλὰς μάχας, καὶ εἰς τὴν πρώτην κατὰ τὸ χωρίον Λαντοσί πρὸς τοὺς Λαλαίους Τούρκους μάχην, καὶ τέλος ὑπῆγε καὶ εἰς Μεσολόγιον ὅταν ἐπολιορκεῖτο.

Οὗτοι οἱ τρεῖς ἀδελφοὶ ὠνομάζοντο Δημήτριος, Ἀναστάσιος καὶ Μιχαῆλης. Κατὰ δὲ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως ἐνεφανίσθησαν ὑπὸ τὸν Δημήτριον Παπατσώνην καὶ ἔλαβον μέρος εἰς ὅλους τοὺς πολέμους τῆς Τριπολιτσᾶς, εἰς τοὺς ὁποίους καὶ ὁ Παπατσώνης ἐπολέμησε, καὶ διεκρίθησαν ὡς καλλοὶ πολεμισταί. Ἀλωθείσης δὲ τῆς Τριπολιτσᾶς, οἱ Καραμαραῖτοι ὑπῆγον εἰς τὸν Κολοκοτρώνην, καὶ ὡς σωματάρχαι πανταχοῦ παρευρέθησαν, διότι καὶ οἱ τρεῖς ὄντες ἐνωμένοι ἀπετέλουν σῶμα δυνατόν. Μετὰ δὲ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἔθνους πρῶτοι ἀπεφάσισαν νὰ κατοικήσουν εἰς τοῦ

Αλλά, ὅπως ἐκ νέου ἀνεγείρωσι τὴν περίφημον οὔσαν
χωμόπολιν ἐπὶ τῶν Τούρκων Ἀλβανῶν.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΠΥΡΓΟΥ

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΑΧΟΛΟΣ

Ἡ οἰκογένεια αὕτη τῶν Ἀχέλων ἦτον ἐπίσημος
καὶ πολὺ συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ ἔθνους,
ὥς καὶ αἱ λοιπαὶ οἰκογένειαι.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΒΙΛΑΕΤΗΣ

Καπετάνιος γνωστὸς καὶ ἓνας ἐκ τῶν ὑπηρετησάν-
των εἰς τὰ ἐν Ἐπτανήσῳ Ἀγγλικά τάγματα. Ἡ τότε
δὲ διαγωγή του καὶ ἡ φρόνιμος γενναιότης του, ἐνωμέ-
ναι μὲ τὴν εὐγενῆ ὑπερηφάνειαν, ἠνάγκαζον τοὺς ἐκεῖ
ἀξιωματικούς Ἑλληνας καὶ Ἀγγλους, ὥστε κάνεις νὰ
μὴ τολμᾷ νὰ κάμῃ κατ' αὐτοῦ τὴν παραμικρὰν περι-
φρόνησιν, διότι ἀμέσως τοῦ ἐζήτει ἱκανοποίησιν καὶ
κατὰ τοῦτο τοὺς εἶχεν ὅλους τρομάξει. Ἐπανελθὼν δὲ
εἰς τὴν Πελοπόννησον κατὰ τὰς ἀρχάς τῆς ἐπαναστά-
σεως, ἐπολέμει κατὰ τῶν Λαλαίων Τούρκων, ἀλλὰ
κατὰ δυστυχίαν, εἰς τινα κατ' αὐτῶν μάχην περιεπλέ-
χθη κατὰ τὴν θέσιν Σμίλα καὶ ἐφρονεύθη, καὶ οὕτως
ἐχάθη ἐγνωσμένον παληκάρι.

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ ΒΙΛΑΕΤΗΣ

Οὗτος ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς, ὡς πληρεξούσιος πάντοτε τῶν Ἐθνοσυνελεύσεων καὶ βουλευτῆς.

ΛΥΚΟΥΡΓΟΣ ΚΡΕΣΤΕΝΙΤΗΣ

Οὗτος ἐχρησίμευσε πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως μετερχόμενος τὸν διδάσκαλον ἐντὸς τῆς πατρίδος του Πύργου καὶ ἐργαζόμενος ὑπὲρ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας. Πολυὺς μαθητὰς ὠφέλησεν εἰς τὰ ἑλληνικὰ γράμματα. Ἐπειδὴ ἑμῶς ἐδίδασκεν αὐτοὺς καὶ τὰ πολεμικὰ, καὶ τὰς κινήσεις τὰς στρατιωτικὰς, καὶ ὠμίλει εἰς αὐτοὺς περὶ ἐλευθερίας, ἥλλαξε δὲ καὶ τὰ ὀνόματα τῶν μαθητῶν του, μετονομάσας τὸν μὲν Κωνσταντῆ, Σόλων, τὸν Δημήτριον, Θαλῆν, καὶ ἄλλους μὲ ἄλλα ἀρχαίων μεγάλων ἀνδρῶν ὀνόματα, οἱ Τοῦρκοι καὶ οἱ ἀγάδες τοῦ τόπου του, βλέποντες καὶ ἀκούοντες τὰ τοιαῦτα, ἠθέλησαν νὰ τὸν κακοποιήσουν, καὶ ἐπὶ τέλους τὸν ἐφυγάδευσαν. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐλθούσης τῆς ἐπαναστάσεως ἐπῆρε καὶ αὐτὸς τὰ ὅπλα, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ τοῦ τόπου του, καὶ εὗρέθη εἰς πολλὰς μάχας ὡς στρατιωτικὸς. Ἀλλὰ καὶ ὡς πολιτικὸς ὑπηρέτησε, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Κουντουργιώτη διωρίσθη μέλος μιᾶς ἐπιτροπῆς τότε τῆς Πελοποννήσου, καθήμενος εἰς Τριπολιτσάν καὶ προμηθεύων τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὸν πόλεμον. Ἐλθόντος δὲ τοῦ Ἰμβραήμ, ἔφυγεν ἀπὸ τὴν Τριπολιτσάν, καὶ ὑπηρέτησε καὶ εἰς ἄλλας πολιτικὰς ὑπηρεσίας.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΥΓΕΡΙΝΟΣ

Υπηρέτησε πολιτικῶς ἐντὸς τοῦ τόπου ἐτοιμάζων τὰ τοῦ πολέμου.

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ ΑΥΓΕΡΙΝΟΣ

Οὗτος ἐπανελθὼν ἀπὸ τὴν Εὐρώπην ὅπου ἐσπούδασεν τὴν ἱατρικὴν εἰς τὴν πατρίδα του, μετῆρχε τὸν ἱατρὸν ἐκεῖ. Ἐγερθείσης δὲ τῆς ἐπαναστάσεως ὑπηρέτησεν ὡς τοιοῦτος καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἀγῶνος κατ' ἀρχὰς μὲν μετὰ τοῦ Ἀνδρέου Λόντου, ὕστερον δὲ καὶ μετὰ τὸν Θ. Κολοκοτρώνην. Ἡγαπᾶτο δὲ ἀπὸ ὅλους τοὺς στρατιωτικούς, καὶ κατ' ἐξοχὴν ἀπὸ τὸν Δημήτριον Ὑψηλάντην. Ὅλη δὲ ἡ οἰκογένεια τῶν Αὐγερινῶν ὑπηρέτησε τὸ ἔθνος καὶ πολιτικῶς καὶ στρατιωτικῶς, δαπανῶσα ἐξ ἰδίων διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ πολέμου. Ὁ δὲ Ἀποστόλης καὶ Αὐγερινός, ἀδελφοὶ τοῦ Ἀγαμέμνονος, ὑπηρέτησαν στρατιωτικῶς, εὐρεθέντες εἰς πολλοὺς πολέμους

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΠΑΠΑΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ

Στρατιωτικός, καὶ πολὺπειρος. Ἐλαβε μέρος εἰς πολλὰς μάχας μετὰ σῶμα στρατιωτικὸν ἰδίον, ἰδίως δὲ εἰς τὰς μάχας τοῦ Λάλα, τῆς 9. Μαρτίου ἔξωθεν τῶν Πατρῶν, μετέβη καὶ εἰς τὸ Μεσολόγγι, καὶ εἰς τὰς μάχας κατὰ τοῦ Δράμαλη, καὶ οὕτω γνωστὸς ἐγένετο εἰς ὅλους τοὺς στρατιωτικούς.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΚΙΚΑΣ

Οὗτος ὑπηρέτησε τὸ ἔθνος στρατιωτικῶς, εὔρε-
θεις εἰς ὅλας τὰς μάχας, καὶ πρὸ πάντων εἰς τὴν τοῦ
Λάλα, καὶ τῶν Πατρῶν, ὑπῆγε δὲ καὶ εἰς τὸ Μεσο-
λόγγιον, παρακολουθῶν τὸν Γ. Σισίνην, καὶ ἔπειτα τὸν
Χρῦσανθον. Μετέβη δὲ καὶ εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς
ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ τῆς ἀρχηγίας τοῦ Κα-
ραϊσκάκη καὶ ἐδείχθη πολὺ χρήσιμος.

ΠΕΤΡΟΣ ΜΗΤΣΟΣ

Καὶ οὗτος, ὡς καὶ ὁ ἀδελφός του Γεώργιος, ὑπη-
ρέτησαν ὡσαύτως στρατιωτικῶς τὸν ἀγῶνα τοῦ ἔθνους,
εὑρεθέντες εἰς τὴν μάχην τοῦ Λάλα, τῶν Πατρῶν καὶ
ἀλλαχοῦ, καὶ εἰς τὸ Μεσολόγγιον μετέβησαν καὶ ἐπο-
λέμησαν.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΙΛΑΕΤΗΣ

Ἵππηξε προὔχων τῆς ἐπαρχίας. Ἐφυλακίσθη
ἀπὸ τοὺς Τούρκους εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν καὶ ἀπέθανεν
ἐντὸς τῶν φυλακῶν.

ΑΓΟΥΛΙΝΙΤΣΑ**ΑΔΕΣΙΟΣ ΜΟΣΧΟΥΛΑΣ**

Ἐχρημάτισε στρατιωτικὸς καὶ πολιτικός. Ἡ
οἰκογένεια αὕτη τῶν Μοσχουλαίων πολλὰ ὑπὲρ τοῦ
ἀγῶνος ἐθυσίασεν.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΟΡΙΝΘΟΥ

ΠΑΝΟΥΤΣΟΣ ΝΟΤΑΡΑΣ

Ἡ οἰκογένεια τῶν Νοταραίων εἶναι μία ἐκ τῶν ἐπισημοτέρων τῆς Πελοποννήσου, διὰ τὴν παλαιότητα καὶ τὴν λαμπρότητα τῆς καταγωγῆς τῆς. Ὁ δὲ Πανούτσος ὑπῆρξε πάντοτε πληρεξούσιος καὶ Πρόεδρος τῶν Ἐθνοσυνελεύσεων.

ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΝΟΤΑΡΑΣ

Οὗτος ἐφυλακίσθη μετὰ τῶν ἄλλων προκρίτων εἰς τὴν Τριπολιτσάν. Ὑπηρέτησε δὲ τὴν πατρίδα πολιτικῶς ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΝΟΤΑΡΑΣ

Οὗτος ὁ ἐνδοξος γόνος τῆς οἰκογενείας τῶν Νοταραίων ἐλέγετο καὶ ἀρχοντόπουλον. Ἦτον εὖμορφος καὶ καλοκαμωμένος τὸ σῶμα. Ἄν καὶ νέος κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως, ὅμως ὑπηρέτησε στρωτικῶς, ἔχων σῶμα στρατιωτῶν ἐντοπίων, καὶ Ρουμελιωτῶν μισθωτῶν ἐξ ἰδίων εἰς τούτους δαπανῶν, καὶ παντοῦ παρευρέθη, κατ' ἐξοχὴν δὲ εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Ἀθηνῶν, εἰς τὴν ὁποίαν πρῶτος τῶν λοιπῶν Πελοποννησίων ἐξεστράτευσε, καὶ ὅπου ἔπεσε μαχόμενος εἰς τινὰ μάχην γενομένην κατὰ τὸν Φαληρέα, καὶ ἰδίως

κατὰ τὴν θέσιν τὴν λεγομένην Ἀνάλατα. Καὶ οὗτος προσέτι ἐφυλακίσθη εἰς Ὑδραν ἐπὶ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Κουντουργιώτη.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΝΟΤΑΡΑΣ Η ΓΕΩΡΓΙΑΝΤΑΣ

Οὗτος εὐρεθεὶς εἰς Βλαχίαν ἔγεινεν ἱερολοχίτης κατὰ τὴν ἐκεῖ ἐπανάστασιν. Σκορπισθέντων δὲ τῶν ἐπαναστατῶν, ἐπανῆλθεν εἰς Κόρινθον, χρησιμεύσας ὡς πολιτικός εἰς τὸν ἀγῶνα, καὶ μετ' αὐτὸν γενόμενος πληρεξούσιος εἰς πολλὰς ἐθνοσυνελεύσεις, βουλευτὴς, γε-
ρουσιαστής, καὶ ὑπουργός.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΝΟΤΑΡΑΣ

Ὑπῆρξε στρατιωτικός. Αἱ ἐκδουλεύσεις τοῦ στρατηγοῦ τούτου φαίνονται εἰς τὰ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντα ἀπομνημονεύματα τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως. Μάλιστα εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῶν Ἀθηνῶν ὑπῆγε μὲ σῶμα στρατιωτῶν καὶ ἐπολέμησε μέχρι τέλους. Ἐπὶ δὲ τοῦ Κουντουργιώτη ἐφυλακίσθη καὶ οὗτος μετὰ τῶν ἄλλων εἰς Ὑδραν.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΙ ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΔΕΛΦΟΙ ΔΑΣΙΟΙ

Κατήγοντο ἐκ τῶν Τρικάλων. Ὑπῆρέτησαν δὲ τὴν πατρίδα πολιτικῶς πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, μετὰ τὴν ἐπανάστασιν ἐγένοντο πολὺ ὠφέλιμοι ἐντὸς τοῦ τόπου. Ἦσαν δὲ ἄνθρωποι φιλήσυχοι καὶ εἶχον πα-

τριωτισμόν ἄδολον, διότι τὰ μὲν ἐπαγγέλματα ἄφιναν
ναν εἰς ἄλλους, οὗτοι δὲ ἐπεθύμουν νὰ ἴδουν ἐλευθέραν
τὴν πατρίδα των, καὶ διὰ τοῦτο ἐξώδευον ἐξ ἰδίων εἰς
τάς διαφόρους ἀνάγκας αὐτῆς.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΣ

Ἦτον ἀπὸ τὸν Μεγάλον Ἅγιον Γεώργιον. Οὗτος
πολιτικῶς καθ' ὅλην τὴν ἐποχὴν τοῦ Δράμαλι πολὺ
συνέδραμε τὸν Θ. Κολοκοτρώνην, ἐνόσφ οὗτος ἔμεινεν
ἐκεῖ εἰς τὴν πατρίδα του.

ΘΕΟΧΑΡΗΣ ΡΕΝΤΗΣ

Ὑπηρετήσεν πολιτικῶς τὴν πατρίδα πρὸ τῆς
ἐπαναστάσεως, ἐνεργῶν ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος, κατὰ δὲ τὴν
ἐπανάστασιν ἐγένετο γερουσιαστής τῶν Καλτεζῶν, καὶ
μετ' αὐτὴν πάλιν γερουσιαστής.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

Κατήγετο ἐκ τῆς πόλεως Κορίνθου. Ὑπῆρξεν ἐκ
τῶν διακεκριμένων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, διότι ἐγένετο
καὶ αὐτὸς μέλος τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας, ἐνεργῶν καὶ
προετοιμαζῶν τὰ τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ μετ' αὐτὴν
δαπανῶν ἐξ ἰδίων ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος. Ὡς πολιτικὸς πολὺ
ἐχρησίμευσεν ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας του μέχρις ὅτου οἱ
Τούρκοι ἐχάθησαν ἀπὸ τὴν Κόρινθον.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΥΚΟΣ

Ὁ καπετάνιος οὗτος ἦτον ἀπὸ τὸ χωρίον Χέλι. Ὑπηρετήσε δὲ τὴν πατρίδα στρατιωτικῶς ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Πελοποννήσου, παρακολουθῶν πάντοτε τὸν στρατηγὸν Νικήταν Σταματελόπουλον. Πολύ δὲ συνετέλεσεν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Κορίνθου, καὶ ιδίως ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Δράμαλη κατὰ τὴν περίρρημον μάχην τοῦ Ἀγιονόρι, ὅταν ὁ Δράμαλης ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὴν Ἀργολίδα εἰς τὴν Κόρινθον.

ΧΑΤΗ ΓΙΑΝΝΗΣ

Οὗτος καταγόμενος ἐκ Σοφικοῦ, ὑπῆγεν εἰς τὴν Ἀνατολήν, καὶ ἐπανῆλθε κατὰ τὰς ἀρχάς τῆς ἐπαναστάσεως. Ὑπηρετήσε δὲ στρατιωτικῶς εἰς τὰς δύο πολιορκίας τῆς Κορίνθου, καὶ εἰς τὴν μάχην τοῦ Ἀγιονόρι, ἐπιστρέφοντος τοῦ Δράμαλη ἀπὸ τὴν Ἀργολίδα εἰς Κόρινθον.

ΝΙΚΑΛΑΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΑΔΕΛΦΟΙ ΤΟΥ

Ἦσαν ἐκ τοῦ χωρίου Γκούρα τοῦ Φονιά. Ἡ οἰκογένεια αὕτη τῶν Οἰκονομαίων ἐφάνη χρήσιμος κατὰ τὴν ἐπανάστασιν, δαπανῶσα ἐξ ιδίων εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ πολέμου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ Η ΞΥΛΕΡΗΣ

Κατήγετο ἐκ Τρικάλων, καὶ ἦτο πολὺ εὐνοϊκὸς τοῦ Κιαμίλμπεη· ἀλλ' ἔμως διὰ τὴν πρὸς τὴν πατρίδα

ἀγάπην του, ἡρνήθη τὸν αὐθέντην του Ὅθωμανόν, καὶ ἐφάνη πολὺ συντελεστικός πρὸ καὶ μετὰ τὴν ἐπανάστασιν. Ὑστερον ὅμως ἀπέθανεν εἰς ἄκρην δυστυχίαν, τρεφόμενος εἰς ἓνα ξενοδοχεῖον τῶν Ἀθηνῶν μετὰ ῥιφθέντα ζουμιὰ τῆς Ἀντιβασιλείας.

ΟΙ ΤΟΜΑΡΑΙΟΙ

Ἡ οἰκογένεια αὕτη ἦτο ἀπὸ τὰ Τρίκαλα, καὶ ἐχρησίμευσεν ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Κορίνθου στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς.

Οἱ δὲ ἐκ Κορίνθου ἀδελφοὶ Κανελόπουλοι, καὶ αὐτοὶ κατ' ἀρχὰς συνήργησαν διὰ τὴν ἐπαναστατήσιν ἐντελῶς ἡ ἐπαρχία αὕτη, ἥτις ἐφοβεῖτο τὸν διαβόητον Κιαμίλμπεην, καὶ εἶναι ἡ μόνη ἐπαρχία τῆς Πελοποννήσου, ἡ ὁποία ἕνεκα τοῦ φόβου ἐσυλλογίσθη τὴν ἐπανάστασιν. Τὰ αὐτὰ δὲ ἐπίσης ἔπραξε καὶ ἡ οἰκογένεια τῶν Λιναρδοπούλων.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΛΑΡΑΣ

Ἡ οἰκογένεια αὕτη τῶν Καλαράδων κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον Ἀγιονόρι, ἔπου ἐγένετο ἡ περίφημος μάχη τοῦ Δράμαλη, καὶ ἐσύγκειτο ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς Ἡσαΐαν διδάσκαλον Ἀργούς, τὸν Παπᾶ Χρῆστον, τὸν εἰρημὲνον Γεώργιον καὶ τὸν Νικόλαον Ἰατρούς. Ὁ τελευταῖος οὗτος μετέβη καὶ εἰς τὴν Ῥωσσίαν. Οὗτοι ὅλοι πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ὑπηρετήσαν πολυειδῶς τὴν πατρίδα, διὰ τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς ἱατρικῆς

ἐπιστήμης, κατηχοῦντες καὶ διαδίδοντες τὰ τῆς Ἑταιρίας. Μετὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν ὑπηρετήσαν πολιτικῶς. Ὁ δὲ Γεώργιος ὑπῆρξε πληρεξούσιος τῶν Ἐθνοσυνελεύσεων καὶ βουλευτῆς.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ὁ καπετάνιος κατήγετο ἀπὸ τὸν Ἅγιον Γεώργιον, καὶ ἐκεῖ ἐπρωτοσχότωσε Τούρκους πρὸ τῆς 25 Μαρτίου κατὰ τὴν θέσιν Δερβενάκι. Κατέλαβε τὸ χωρίον Ζαχαριά, ἔκοψε τὴν συγκοινωνίαν τῶν Τούρκων τοῦ Ἄργους καὶ τῆς Κορίνθου, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπαναστάτησεν ἅπασα ἡ Κορινθία. Παρευρέθη εἰς πολλὰς μάχας, καὶ πρὸ πάντων ἐφάνη χρήσιμος ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Δράμαλη, διότι, γνωρίζοντα καλῶς τὸν τόπον, ὁ στρατηγὸς Θ. Κολοκοτρώνης τὸν μετεχειρίσθη ὡς ὀδηγόν.

ΟΙ ΑΔΕΛΦΟΙ ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ ΚΑΙ ΦΙΛΗΣ ΓΙΟΥΡΟΥΚΙΑΔΕΣ

Οἱ καπεταναῖοι οὗτοι κατήγοντο ἐκ τῆς Κορίνθου, καὶ ὑπηρετήσαν στρατιωτικῶς κατὰ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα, λαβόντες μέρος εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Κορίνθου διαρκῶς. Ἐκτὸς τούτου ἐξήρχοντο τῆς Κορίνθου μὲ σώμα στρατιωτῶν, φυλάσσοντες καὶ πολεμοῦντες κατὰ τὰς ἀνάγκας τῆς πατρίδος. Ἐπὶ δὲ τῆς ἐκστρατείας τοῦ Δ. Ὑψηλάντου κατὰ τὴν Ῥούμελην, καὶ τῆς τοῦ Καραϊσκάκη εἰς τὰς Ἀθήνας, ὑπῆγον καὶ αὐτοὶ καὶ ἀφῆκαν μνήμην ὡς παληκάρια.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΙΓΙΝΗΣ

Ἡ νῆσος Αἶγινα πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἦτο μὲ τὴν Πελοπόννησον.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΜΑΡΚΕΛΟΣ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΛΟΓΙΩΤΑΤΙΑΝΣ

Αἱ δύο αὗται οἰκογένειαι ὑπερέτησαν κατὰ τὸν ἀγῶνα στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς, διότι συνετέλεσαν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Κορίνθου, ἐπρόβλεπον τὰ μέσα τοῦ πολέμου, ἦτοι κανόνια, πολεμεφόδια καὶ λοιπὰ δι' ἰδίων ἐξόδων. Προσέτι διετήρουν τοὺς ὑπ' αὐτοὺς στρατιώτας Αἰγινήτας. Ἔδωσαν δὲ καὶ συνδρομὴν πρὸς τὸν ἀρχιμανδρίτην Γρ. Φλέσαν διὰ τὴν ἐπαναστατήσῃ ὄλην τὴν ἐπαρχίαν τῆς Κορίνθου, ὡς φαίνεται τοῦτο κατὰ τὸ καύσιμον τοῦ παλατίου τοῦ Κιαμίλμπεη. Ἐκτὸς τούτων πολὺ ἐβοήθησαν καὶ τὸν πολιορκητὴν τῆς Κορίνθου Ἀναγνώστην Πετιμεζᾶν. Ἐκ δὲ τῶν Αἰγινήτων στρατιωτῶν, μέρος μὲν ὑπῆγαν εἰς τὴν μονὴν τῆς Φανερωμένης, παρακολουθήσαντες τὸν Δ. Ὑψηλάντην, ὡς καὶ ἄλλοι ἀπὸ τὰ γύρωθεν χωρία Λίμναις, Ἀγγελόκαστρον, Σοφικὸν καὶ Χελιώται, καὶ ὅλοι οὗτοι κατόπιν ἐκτύπησαν τοὺς ἐρχομένους εἰς τὴν Πελοπόννησον πασάδαις, ἔπειτα δὲ καὶ τὸν ἴδιον Δράμαλην κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ἐξ Ἀργους εἰς Κόρινθον.

Οἱ Αἰγινήται στρατιῶται ἐβγήκαν καὶ ἔξω τῆς Πελοποννήσου, καὶ ἔλαβον μέρος εἰς τὴν μάχην τῆς

Στυλίδος καὶ Ἀγίας Μαρίνας, ἀρχηγούντος τοῦ Νικήτα Σταματελόπουλου, ὡς καὶ κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ τοῦ Καραϊσκάκη, καὶ ἀπέδειξαν πολλὴν γενναιότητα καὶ ἐνθουσιασμὸν στρατιωτικόν, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἐπαινέθησαν.

ΜΕΓΑΡΑ

Καὶ τὰ Μέγαρα πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἦσαν μὲ τὴν Πελοπόννησον, οἱ δὲ Μεγαρεῖς κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως ἦλθον εἰς Κόρινθον, καὶ ἐβοήθησαν τοὺς πολιορκητὰς Ἑλλήνας.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ, ΓΙΑΝΝΗΣ ΧΑΤΣΗ ΜΕΛΕΤΗΣ, ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΠΑΝΟΥΣΗΣ

Καὶ οἱ τρεῖς οὗτοι ὑπῆρξαν καπεταναῖοι τῶν Μεγαριτῶν, καὶ κατ' ἀρχὰς ἦλθον μὲ τοὺς στρατιώτας τῶν εἰς Κόρινθον, καὶ ἔλαβον μέρος εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ ἐκεῖ φρουρίου, καὶ ἔμειναν μέχρι τέλους. Πολλὰκις δὲ ἐξεστράτευσαν καὶ εἰς τὴν Ρούμελην, καὶ μάλιστὰ ἠκολούθησαν τὸν Νικήταν Σταματελόπουλον, καὶ τὸν Διονύσιον Εὐμορφόπουλον.

ΠΟΡΟΣ ΚΑΙ ΔΑΜΑΛΑΣ

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΠΟΡΙΩΤΗΣ

Ὁ καπετάνιος οὗτος ἀνεδείχθη εἰς τῶν διακεκριμ-

μένων ὀπλαρχηγῶν, ὑπηρετήσε παντοῦ καὶ διεκρίθη ἡ παληκαριά του. Εἶχε καὶ ἀδελφόν, καὶ αὐτὸν περίφημον, ἀλλὰ δὲν ἐνθυμοῦμαι τὸ ὄνομά του, οὔτε ποῦ μαχόμενος ἔπεσεν. Οἱ δύο δὲ οὗτοι ἀδελφοὶ μὲ τοὺς συμπατριώτας των Ποριώτας ἐβγήκαν ἔξω εἰς τὴν Ῥούμελην καὶ ἔλαβον μέρος εἰς τὴν μάχην τῆς Στυλίδος καὶ Ἀγίας Μαρίνας καὶ ἀλλαχοῦ, καὶ ἔκαμον θαύματα στρατιωτικά.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΝΤΟΥΖΗΝΑΣ

Οὗτος, ὡς καὶ ἄλλοι πολλοὶ καπεταναῖοι καὶ στρατιῶται Ποριῶται ὑπῆγον εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Κορίνθου καὶ ἔμεινεν μέχρι τέλους εἰς αὐτήν. Προσέτι ἐβοήθησαν καὶ τὸν Ἀναγνώστην Πετιμεζᾶν πολιορκητὴν τῆς Κορίνθου.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΝΑΥΠΛΙΟΥ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΜΑΚΡΥΠΟΥΚΑΜΙΣΟΣ

Ὑπῆρξε πολιτικός, γενόμενος πληρεξούσιος τῶν Ἐθνοσυνελεύσεων, ὑπηρετήσας οὕτω τὴν πατρίδα.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον Λιγουριὸ καὶ ὑπηρετήσε στρατιωτικῶς κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ναυ-

πλίου. Ὑπῆρξε καὶ γερουσιαστῆς, καὶ ἐθυσίασε θεόν-
τως κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Δράμαλης.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΓΑΛΛΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος καταγόμενος ἀπὸ τοῦ Μιστρᾶ, μετέβη εἰς
τὴν νῆσον Ὑδραν, ἐκεῖ κατοικήσας καὶ ἐμπορευόμενος
πρὸς τῆς ἐπαναστάσεως. Ὑπῆρξε δὲ συνεταῖρος τοῦ
Ἀντωνίου Οἰκονόμου μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τῆς περι-
φέρειου Ὑδρας, καὶ κατόπιν ἐβοήθησε τὸν Νικολῆν
Σπηλιωτόπουλον διὰ τὴν σύστασιν τῆς καγγελαρίας
τοῦ Ἀργους.

Μετὰ ταῦτα μετέβη εἰς τὴν Ἀργολίδα καὶ ἐπο-
λιώρκει μετὰ τῶν λοιπῶν τὸ φρούριον τῆς Νουπλίας.
Ἐλαβε δὲ καὶ μέρος εἰς πολλὰς μάχας μετὰ τοῦ Νι-
κήτα Σταματελοπούλου ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Πελοπον-
νήσου, διότι κατὰ μὲν τὰ Δραμαλικά ἐπολέμησε ἀπ’
ἀρχῆς μέχρι πέλους, κατὰ δὲ τὴν περίφημον μάχην
τῆς Ῥάχας, ὅπου ἐσκοτώθη ὁ Μουστάμπεης, ἀρχη-
γούντων τοῦ Καραϊσκάκη καὶ Νικήτα Σταματελοπού-
λου, ἐπίσης ὁ Ἀγαλλόπουλος ἐπολέμησεν.

ΚΡΑΝΙΔΙΟΝ

ΠΑΠΑ ΑΡΕΕΝΗΣ ΚΡΕΣΤΗΣ

Οὗτος ὁ ἥρως εὐρέθη εἰς πολλοὺς καὶ δεινούς κιν-
δύνους πολεμικούς. Καὶ κατ’ ἀρχὰς μὲν ὅτε ὁ Μου-

καὶ τροφαὶ δὲν ὑπῆρχον, ἀφοῦ ἐνύκτωσε καλὰ, εἶπεν εἰς τοὺς μείναντας νὰ παραδοθοῦν, μὴ δυναμένους νὰ βαστάξουν, αὐτὸς δὲ ἐβγαίνει ἔξω τοῦ μοναστηρίου κρατῶν γυμνὴν τὴν σπάθην εἰς τὰς χεῖράς του, διασχίζει τὴν πολιορκίαν, καὶ οὕτω περᾶ διὰ μέσου τῶν Ἀλβανῶν χωρὶς δι' ὅλου νὰ πειραχθῇ. Ἀναχωρήσαντος δὲ ἐκεῖθεν τοῦ Μουσταφᾶ Κεχαγιᾶ εἰς Τριπολιτσᾶν, πάλιν ὁ Παπᾶς ἐσύστησε τὴν πολιορκίαν τοῦ Ναυπλίου μὲ τοὺς συμπατριώτας του Κρανιδιώτας καὶ ἄλλους, ἔχοντας τὴν ἀνατολικὴν τοῦ φρουρίου πλευράν. Ἐκεῖ ἔμεινε πολιορκῶν καὶ πολεμῶν ἀδιάκοπα.

Πρὸ δὲ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Δράμαλη, καὶ ἔταν οἱ Πελοποννήσιοι ἐξηλθον εἰς τὴν Στερεὰν ἀρχηγὸν ἔχοντες τὸν Νικήταν, ὑπῆγε καὶ ὁ Παπᾶ Ἀρσένης κοντὰ εἰς τὸν ἄλλον ἥρωα, καὶ εἰς τοὺς γενομένους πολέμους κατὰ τὴν Στυλίδαν καὶ Ἀγίαν Μαρίναν ἀνδραγάθησεν.

Ἀφοῦ δὲ ὁ Δράμαλης εἰσέβαλεν εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ἀργολίδα, ὁ Παπᾶς εὐρέθη τότε ἐκεῖ καὶ ἐπολέμει κατ' αὐτοῦ. Κατὰ δὲ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ Δράμαλη ἀπὸ τὴν Ἀργολίδα εἰς τὴν Κόρινθον, οὗτος εὐρέθη εἰς τὸν Ἅγιον Σώστην ἔπου ἔγεινεν ἡ πρώτη μάχη. Ἐπειτὰ δὲ μείνας ἐκεῖ μὲ τὸν Νικήταν ἐπολέμησαν καὶ οἱ δύο τὸν Δράμαλη εἰς τὸ Ἅγιονόρι κατὰ τὴν περίφημον ἐκείνην μάχην. Μετὰ δὲ ταῦτα ἔμεινε μαζὺ μὲ τὸν στρατηγὸν Νικήταν, καὶ τοποθετηθέντες διαρκῶς εἰς τὸν Ἅγιον Σώστην ἐπολέμουν τοὺς Τούρκους καὶ ἀπέκλειον αὐτοὺς κατὰ τὴν Κόρινθον. Κατόπιν οἱ Τούρκοι τῆς Κορίνθου θελήσαν-

τες νὰ μεταφέρουν τροφὰς εἰς τὸ Ναύπλιον ἐνόμισαν καλὸν νὰ περάσουν ἀπὸ τὸν Ἅγιον Σώστην. Ἐπὶ τούτῳ δὲ ἔστειλαν τοὺς πεζοὺς των καὶ διὰ νυκτὸς ἐπολέμησαν καὶ ἐπῆραν τὰ ὀπισθεν τῆς θέσεως τοῦ Ἁγίου Σώστη. Ἐκεῖ εὐρέθησαν, ὡς εἶπομεν, ὁ Νικήτας καὶ ὁ Παπᾶ Ἀρσένης, ὅστις δυστυχῶς ἐφρονεύθη, ὡς καὶ ἄλλοι πολλοὶ Ἕλληνες. Ἀλλὰ τῶν Τούρκων μὴ δυνηθέντων νὰ προχωρήσωσιν, ἡ μάχη ἔπαυσε. Τὴν δὲ ἐπομένην ἡμέραν ἔγεινεν λαμπρὸς καὶ ἔνδοξος ὁ ἐνταφιασμός τοῦ Παπᾶ Ἀρσένη ἀπὸ τὸν Θ. Κολοκοτρώνην καὶ λοιποὺς καπετανχίους καὶ στρατιώτας Ἕλληνας, καὶ ὁ τάφος του κεῖται πλησίον τοῦ Ἁγίου Σώστη.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΖΕΡΒΑΣ

Ὑπῆρξε πολιτικός καὶ στρατιωτικός, καὶ παρευρέθη εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Ναυπλίου. Ἐγένετο δὲ καὶ γερουσιαστῆς τῆς Πελοποννήσου.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΔΑΜΠΡΟΥ

Οὗτος ὀνομασθεὶς στρατηγὸς ὑπῆρέτησε παντοῦ καὶ καλῶς. Μάλιστα δὲ κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ναυπλίου εὐρεθεὶς ἐκεῖ μὲ τοὺς συμπατριώτας του Κρανιδιώτας ἐπολέμησε. Κατόπιν ἔλαβε μέρος εἰς τὰ Δραμαλικά, καὶ τέλος ἐξῆλθεν καὶ ἔξω τῆς Πελοποννήσου εἰς τὴν Ρούμελην μὲ τοὺς στρατιώτας του.

Κ Α Σ Τ Ρ Ι

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΗΤΣΑΣ

Οὗτος ὑπηρετήσε στρατιωτικῶς, εὔρεθεις εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Ναυπλίου, καὶ κατὰ τὰς μάχας τὰς ἐναντίον τοῦ Δράμαλη. Ὑπῆγε δὲ καὶ εἰς τὴν Ῥούμελην μετὰ τοῦ Νικήτα, καὶ ὕστερον μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Γ. Κολοκοτρώνη εἰς τὴν ἐκστρατεῖαν τοῦ Καραϊσκάκη πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν Ἀθηνῶν, ὅπου εἰς τινὰ μάχην ἔπεσε μαχόμενος.

ΣΤΑΜΑΤΗΣ ΜΗΤΣΑΣ

Οὗτος ἦτον ἀδελφὸς τοῦ προειρημένου Ἰωάννου, καὶ ὑπηρετήσεν ὡσαύτως στρατιωτικῶς κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ναυπλίου, καὶ ἐκτὸς τῆς Ἠελοποννήσου εἰς τὴν Ῥούμελην μετὰ τὸν στρατηγὸν Νικήταν. Κατὰ δὲ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη ἐπολέμησε μετὰ τὸν Θ. Κολοκοτρώνην, καὶ ὕστερον ὑπῆγεν εἰς Ἀθήνας μετὰ τὸν Γενναῖον κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Ἀκροπόλεως, ἀρχηγοῦντος τοῦ Καραϊσκάκη, ὅπου εἰς τινὰ μάχην γενομένην κατὰ τὰ λεγόμενα Ταμπούρια ἀνδραγάθησεν. Ἐγένετο δὲ καὶ πληρεξούσιος εἰς τὰς Ἐθνικὰς Συνελεύσεις καὶ βουλευτὴς.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΡΓΟΥΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ, ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΙ ΧΑΡΑΛΑΜΠΗΣ
ΑΔΕΛΦΟΙ ΜΠΕΡΟΥΚΑΙΟΙ

Καὶ ἡ οἰκογένεια αὐτῇ τῶν Μπερουκαίων ὑπῆρξε μία ἐκ τῶν ἐπισημοτέρων τῆς Πελοποννήσου. Ἐκ τῶν τριῶν δὲ τούτων ἀδελφῶν, ὁ μὲν Ἰωάννης ἐφυλακίσθη ὑπὸ τῶν Τούρκων εἰς Τριπολιτσᾶν μετὰ τῶν λοιπῶν προϋχόντων καὶ ἀρχιερέων. Μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς ἀποφυλακισθεὶς δὲν ἐπρόφθασε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν πατρίδα του τὸ Ἄργος, ἀλλὰ μόλις ἔφθασεν εἰς τὸν Ἀχλαδόκαμπον ἀπέθανεν. Ὁ δὲ Δημήτριος ἐχρημάτισε πληρεξούσιος παρὰ τῷ Σουλτάνῳ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, ὁ δὲ τρίτος ὁ Χαράλαμπος ἐγένετο πληρεξούσιος τῶν Ἐθνικῶν Συνελεύσεων, γερουσιαστῆς τῆς Πελοποννήσου, βουλευτῆς καὶ ὑπουργός. Αἱ ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος ὑπηρεσίαι καὶ αἱ ἄλλαι θυσίαι τῆς οἰκογενείας ταύτης εἶναι πασίγνωστοι.

ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΒΑΣ

Ἦτον ἱατρός, καὶ ἐκρατήθη καὶ αὐτός ἀπὸ τοῦ Τούρκου εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν. Μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τῆς πόλεως ἐλευθερωθεὶς ἐξεπλήρωσε τὸ πρὸς τὴν πατρίδα χρέος του διὰ τῆς ἐπιστήμης του, καὶ ἄλλως διότι ἐχρημάτισε πληρεξούσιος τῶν Συνελεύσεων καὶ βουλευτῆς.

ΠΑΠΑΔΕΞΟΠΟΥΛΟΙ

Ἡ οἰκογένεια τῶν Παπαλεξαίων ἐσύγκειτό ἀπὸ πέντε ἀδελφούς, οἵτινες ἐχρησίμευσαν κατὰ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα, ὑπηρετήσαντες στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς. Μάλιστα δὲ ὁ Ἰωάννης ἐδείχθη καλὸς στρατιωτικὸς, εὐρεθεὶς εἰς πολλὰς μάχας μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Γενναίου Κολοκοτρώνη καθ' ὅλον τὸν χρόνον τοῦ ἀγῶνος· ὁ δὲ Νικόλαος ἦτον ἰατρός ἐπιστήμων ἄριστος, καὶ ὡς τοιοῦτος πολὺ ἐχρησίμευσεν εἰς τὸν ἀγῶνα· ὁ δὲ Σπῦρος ὑπῆρξε πάντοτε πληρεξούσιος εἰς τὰς Ἐθνικὰς Συνελεύσεις, καὶ βουλευτὴς, καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας πολιτικὰς ὑπηρεσίας ὑπηρετήσε, χαίρων ὑπόληψιν ἀπὸ ὅλων, ἀπέθανε δὲ γερουσιαστῆς.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΑΙ ΧΡΗΣΤΟΣ ΒΛΑΣΗΣ

Ἡ πολυμελής αὕτη οἰκογένεια τῶν Βδάσιδων συνεισέφερεν ἐξ ἰδίων εἰς τὸν ἀγῶνα, καὶ πολιτικῶς ὑπηρετήσαν αὐτόν. Ὁ δὲ Χρήστος ὑπῆρξε πληρεξούσιος τῶν Ἐθνικῶν Συνελεύσεων, βουλευτὴς καὶ γερουσιαστῆς.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΙΑΤΡΟΣ

Καιοῦτος ἐφάνη πολὺ χρήσιμος ἐντὸς τοῦ Ἀργους.

ΝΕΖΟΣ

Οὗτος ὁ καπετάνιος ἐγένετο γνωστὸς διὰ τὰς

πρὸς τὴν πατρίδα ἐκδουλεύσεις του, διότι πάντοτε ὑπηρετήσε στρατιωτικῶς κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ναυπλίου, καὶ κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη ἐπολέμησε, καὶ συνετέλεσε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν καταστροφὴν του.

ΚΑΚΑΝΗΣ

Οὗτος ὁ στρατιωτικὸς ὑπηρετήσε τὸν ἀγῶνα μὲ πολλὴν ἐνθουσιασμὸν καὶ γενναιότητα. Εὐρέθη δὲ εἰς πολλὰς μάχας, εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Ναυπλίου, εἰς τὰς κατὰ τοῦ Δράμαλη μάχας, καὶ ἰδίως εἰς τὴν τοῦ Ἀγιογορίου. Ἐπεσε δὲ μαχόμενος μὲ τὸν ἀρχιμανδρίτην Γρηγόριον Δικαῖον Φλέσαν κατὰ τὴν ἐνδοξὴν μάχην εἰς τὸ Μανιάκι.

ΜΑΝΤΑΣ

Οὗτος ὁ καπετάνιος διέπρεψε κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ναυπλίου, ὥς καὶ οἱ λοιποὶ, ἀλλ' ἔπεσε μαχόμενος εἰς τινὰ μάχην κατὰ τῶν Τούρκων τοῦ Ναυπλίου.

ΝΤΑΓΡΕΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον Καρυαῖς τοῦ Ἄργους. Ὁ καπετάνιος αὐτὸς ἐγένετο περίφημος διὰ τοὺς στρατιωτικούς του ἀγῶνας, οἵτινες φαίνονται εἰς τὰ ἀπομνημονεύματα, ἰδίως δὲ κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, καὶ τὴν μάχην τῆς Γράνας καὶ Καπνίστρας,

ἔπου ἐντὸς τῆς ἐκεῖ σπηλιᾶς καὶ ἐκινδύνευσε. Μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς αὐτὸς καὶ οἱ περὶ αὐτὸν, συνέλαβον τὸν Σωτῆρον Κουγιῶν πρόκριτον τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης, καὶ τὸν ἐτιμώρησαν, διότι οὗτος, ὡς ἔλεγον, ἦτο σύντροφος τῶν Τούρκων κατὰ τὸν χρόνον τῆς πολιορκίας τῆς πόλεως, βασανιζόμενος δὲ ἀπὸ τὸν Νταγρὲν ἀπέθανεν. Ἐλαβε δὲ μέρος καὶ εἰς ἄλλας πολὺ μάχας κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ναυπλίου, τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη καὶ ἄλλου.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΣΩΚΡΗΣ

Οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὴν πόλιν τοῦ Ἄργους. Ἐπανελθὼν δὲ ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν μετὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως παρουσιάσθη ὡς ἀρχηγὸς τῆς Ἐπαρχίας Ἄργους, βοηθούμενος ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς τῆς καὶ λοιποὺς συγγενεῖς. Διέπρεψε δὲ κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ναυπλίου, καὶ κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη εἰς τὴν Ἀργολίδα πολὺ ἐχρησίμευσε, γνωρίζων τὰς θέσεις ὡς ἐντόπιος. Εὐρέθη δὲ καὶ εἰς διαφόρους ἀκροβολισμὸς καὶ μάχας ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ Παλαιοκάστρου τοῦ Ἄργους, κατ' ἐξοχὴν δὲ εἰς τὸ καύσιμον τῶν δεματίων καὶ λοιπῶν τροφίμων. Εἰς δὲ τὴν μάχην τοῦ Ἁγίου Σώστη ἔπου ἐφονεύθη ὁ Παπᾶ Ἀρσένης Κρέστης, ὁ Τσώκρης ἠρίστευσε πρῶτος ἐλθὼν ἀπὸ τὴν Ἀργολίδα καὶ καταλαβὼν τὰ νῶτα τῶν Τούρκων μὲ τοὺς ὑπ' αὐτὸν στρατιώτας, κατόπιν δὲ τούτου ἦλθον ἀπὸ τὸ Στεράνι τὸ ἀπόσπασμα τοῦ Νικητά, ὁ Χατση Χρήστος καὶ οἱ λοιποὶ, καὶ οὕτω ἐσώθη ἡ μάχη.

Ὁ Τσώκρης ἐπολέμει μέχρις ὅτου οἱ Τούρκοι ἐχάθησαν ἀπὸ τὴν Ἀργολίδα καὶ τὴν Κόρινθον, καὶ ὕστερα ἔταν ἦλθεν ὁ Ἰμβραήμ ἐξεστράτευσε καὶ αὐτὸς κατὰ τῶν Ἀράβων ὑπὸ τὴν στραταρχίαν τοῦ Κυριάκου Σκούρτη. Εἰς δὲ τὴν μάχην τὴν γενομένην εἰς τοὺς Παλαιοὺς Ἀθαρίνους, ὁ Ἰβραήμ Πασᾶς ἐπολιόρχησε στενὰ τοὺς ἐν τῷ φρουρίῳ Ἑλληνας, οἱ ὅποιοι, μὴ ἔχοντες τροφάς, πολεμεφόδια καὶ καμμίαν ἐλπίδα βοηθείας, παρεδόθησαν εἰς τὸν Ἰβραήμ διὰ συνθήκης, ἀφήσαντες τὰ ἔπλα των. Μεταξὺ τῶν παραδοθέντων Ἑλλήνων ἦτο καὶ ὁ Τσώκρης μὲ τοὺς ὑπ' αὐτὸν στρατιώτας καὶ καπεταναίους, οἵτινες μεσὰ ταῦτα ὀπλισθέντες ἐπολέμησαν τὸν ἐχθρόν.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ἦτον ἀπὸ τὴν πόλιν τοῦ Ἀργους. Οὗτος πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως μὲ τοὺς ἰδικούς του καὶ τοὺς γείτονάς του, καὶ μὲ ἐκείνους ἔσοι ἦσαν κατηχημένοι ἀπὸ τὴν Ἑταιρίαν Ἀργίτας, εἶχον ἐτοιμάσει πολεμεφόδια καὶ ἄλλα ἀναγκαῖα τοῦ πολέμου διὰ νὰ χρησιμεύσουν ἐν καιρῷ τῷ δέοντι. Ἐν ἀρχῇ δὲ τῆς ἐπαναστάσεως πρῶτος αὐτὸς ἐσυμάζευσε στρατιωτικὸν σῶμα περὶ τὰ χωρία Μπέλεσι καὶ Σχοινοχώρι, βοηθούμενος καὶ ἀπὸ τὸν εἰρημένον καπετὰν Νέζον, καὶ πρῶτος τῶν ἄλλων Ἀργείων πρὸ τῆς 25 Μαρτίου ἐπανεστάτησεν. Αὐτὸς ἐπίσης εἶναι ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ἠθέλησαν ν' ἀντισταθοῦν κατὰ τοῦ Μουσταφᾶ Κεχαγιᾶ εἰς τὸ τεῖχος τοῦ Ξεριᾶ, ὅτε δὲ οἱ Τούρκοι τοὺς ἐπῆραν ἐμπρὸς καὶ ἔφυ-

γον ἐκείθεν, ὁ Ἀσημυκόπουλος αὐτὸς, ὁ Παπᾶ Ἀρσένης καὶ οἱ λοιποὶ ἐκλείσθησαν εἰς τὸ Μοναστήρι τοῦ Ἄργους, ὁ δὲ υἱὸς τῆς Μπουμπουλίνας μὲ ὀλίγους Σπετσιώτας καὶ ἄλλους ἀπὸ τὸν τόπον ἐκεῖ ἕως πενήντα τὸν ἀριθμὸν, ἐκλείσθησαν εἰς τὰ πλησίον τοῦ Ξερᾶ κείμενα σπίτια καὶ ἐπολέμησαν μὲ πολλὴν γενναίότητα, ἀλλ' ἔπεσαν οἱ πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν μαχόμενοι. Μάλιστα ὁ υἱὸς τῆς γενναίας Λασκαρίνας Μπουμπουλίνας ἐπιάσθη μὲ τὸν σημαντικώτερον διοικητὴν τῶν Ἀλβανῶν, τὸν Βελῆ μπέην ἢ Βελίκον Γιατσον καλούμενον, γνωστὸν τότε, καὶ ἦλθαν εἰς χεῖρας, ἀλλ' ὁ ἀνδρείος Σπετσιώτης τὸν κατέβαλε καὶ τὸν ἐκαθάλικο· ἐπειδὴ ὅμως, κατὰ δυστυχίαν, δὲν εἶχεν οὐδὲν ὄπλον εἰς ἐνέργειαν, οὔτε αὐτὸ τὸ ξίφος του, ὡς καὶ ὁ Μπέης, ἐπροσπάθει μὲ τὸ ὅπισθεν μέρος τῆς ἄδειας πιστόλας του νὰ φονεύσῃ τὸν Τοῦρκον, ἀλλ' ἀτυχῶς τότε ἔφθασεν ἄλλος Ἀλβανὸς, καὶ τὸν ἐσκότωσεν ἐπάνω εἰς τὸν Μπέην.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΗΣ ΚΑΙ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΙ ΔΟΥΞΑ

Κατήγοντο ἀπὸ τὸν Ἀχλαδόκαμπον τοῦ Ἄργους, καὶ ὑπηρέτησαν στρατιωτικῶς ἀμφοτέρω. Ὁ δὲ Κωνσταντῆς εὐρίσκετο παντοῦ εἰς τοὺς πολέμους μὲ τοὺς γειτόνους του, καὶ ἦτον. ἀγαπητὸς τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη. Ὑπῆρχε καὶ ἄλλη μία οἰκογένεια εἰς τὸν Ἀχλαδόκαμπον, τοῦ Ἀναγνώστη Ἀναγνωστοπούλου, ὅστις ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα πολιτικῶς.

Ο ΑΧΛΑΔΟΚΑΜΠΟΣ

Τὸ χωρίον τοῦτο κεῖται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δρόμου τοῦ μεταξύ Ἀργους καὶ Τριπολιτσᾶς. Ἐπὶ δὲ τοῦ Ἐθνικοῦ ἀγῶνος ἐθυσιάσθη ὁλόκληρον, διότι οἱ στρατιῶται κινοῦμενοι ἄνω καὶ κάτω ὅλοι εἰς αὐτὸ κατέλυον (ἐκόνευον), καὶ τοὺς ἔθρεψαν. Κατήντησε σταθμὸς στρατιωτικὸς, καὶ ὅμως οἱ πτωχοὶ κάτοικοι ὑπέφερον πολὺ, καθὼς καὶ αἱ Καλάμαι ἀπὸ τοὺς Μανιάτας. Ἐπὶ δὲ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Δράμαλης, ὅτε ὁ στρατηγὸς Θ. Κολοκοτρώνης διέβαινεν ἐκεῖθεν διὰ τὴν Ἀργολίδαν καὶ συνήντησε τοὺς ὑπὸ τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς τοῦ Δράμαλης σκορπισθέντας καὶ φεύγοντας ἀπὸ τοῦ Ἀργος, καὶ τοὺς Ἀφεντικοὺς Μύλους Ἑλλήνας κατὰ τὸ Χάνι Νταούλι, καὶ ἐκεῖθεν ἐγύρισαν πίσω εἰς τὸ ἄλλο Χάνι τοῦ αὐτοῦ χωρίου, τὸ ὁποῖον κεῖται εἰς τὸν κάμπον καὶ λέγεται τοῦ Ἀγᾶ πασᾶ, ὅπου ὅλοι ὁμοῦ ἐστάθησαν σχεδὸν τρεῖς ἡμέρας, τὸ χωρίον τοῦτο ὁ Ἀχλαδόκαμπος ἔθρεψεν ὅλους ἐκείνους τοὺς συναχθέντας ἐκεῖ, ὡς καὶ τὸν Κολοκοτρώνην πρὸς τὸν ὁποῖον ἔστειλε τροφάς ὡς καὶ διὰ τὰ ἄλογά του εἰς τὴν θέσιν Βρυσοῦλια ὅπου διενυκτέρευσε, καὶ τὴν αὐγὴν ἐκίνησε νὰ ὑπάγῃ κατὰ τοῦ Δράμαλη.

Τὸ δὲ χωρίον τοῦτο ἡ Τουρκικὴ ἐξουσία τὸ εἶχεν ἐν μέρει ἀσύδοτον, ὡς καὶ ὅλα τὰ χωρία ὅσα εὐρίσκοντο εἰς θέσιν ὅπου ὑπῆρχε διάβασις, καὶ τὴν ὁποίαν ὠνόμαζον Δερβένι, διότι τὰ τοιαῦτα χωρία ἐχρησίμευον ὡς κατάλυμα τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων τῆς ἐξουσίας, οἱ δὲ κάτοικοι τούτων ἦσαν

ὑπόχρεοι νὰ ἐτοιμάζουσι καὶ νὰ φέρουσι εἰς τὸν δρόμον ψωμί, νερόν, κρέας, καὶ ὅ,τι ἄλλο εἶχον, καὶ ἐκεῖ τοὺς ἐπερίμενον διὰ νὰ φάγουν. Ὅταν δὲ διήρχετο ὁ Πασᾶς ἐφιλοδωροῦσε τοὺς χωρικοὺς δι' ὅσα ἔφερον. Εἶχον δὲ τὴν ἄδειαν οἱ Δερβινοχωρίται· οὗτοι τοῦ Ἀχλαδοκάμπου νὰ φέρουσι ὅπλα, καὶ νὰ φυλάττουν εἰς τὸ Νταούλι Χάνι ὡς σκοποὶ πρὸς συνδρομὴν καὶ ἀσφάλειαν τῶν διαβατῶν. Ἐπειδὴ δὲ εἶχον καὶ τύμπανον καὶ αὐλοὺς καὶ ἔπαιζον ὀλίγον καὶ εὐχαρίστουν τοὺς διαβάτας, οὗτοι εἰς ἀμοιβὴν ἔδιδον εἰς αὐτοὺς χρήματα, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἔκτοτε ἔμεινεν ἡ ὀνομασία τοῦ τόπου Νταούλι.

Τ Σ Α Κ Ω Ν Ι Α

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΙ ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ ΑΔΕΛΦΟΙ ΚΑΡΑΜΑΝΟΥ

Ἡ οἰκογένεια τῶν Καραμάνων ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα πολιτικῶς καὶ στρατιωτικῶς ἐξ ἰδίων δαπανῶσα κατὰ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα. Ὁ μὲν Γιαννούλης καὶ ἐφυλακίσθη ὡς πρόκριτος εἰς Τριπολιτσᾶν, ὁ δὲ Δημήτριος εὐρίσκετο μὲ τοὺς στρατιώτας εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ μέχρι τῆς ἀλώσεως αὐτῆς. Μετὰ δὲ ταῦτα ἔγινε γερουσιαστὴς τῆς Πελοποννήσου. Ὅτε δὲ ὁ Τουρκικὸς στόλος ἤλθεν εἰς τὰς νήσους Ὑδραν καὶ Σπέτσας, τότε ὁ Πάνος Κολοκοτρώνης ἦτον εἰς τὸ Λεωνίδιον, σταλεῖς ὑπὸ τῆς Πελοπον-

νησιακῆς Γερουσίας διὰ πολιτικὴν ὑπηρεσίαν, τοῦτον οἱ ἀδελφοὶ Καραμάνου καὶ οἱ λοιποὶ ἐκεῖ πρόκριτοι ἐβοήθησαν, διότι ἀμέσως ἐστρατολόγησαν 350 πολεμιστὰς, οἵτινες μετὰ τοῦ Πάνου ἐπέρασαν εἰς Σπέτσας πρὸς βοήθειαν τῶν ἀδελφῶν μας Σπετσιωτῶν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΙΧΑΛΑΚΗΣ

Ὁ καπετάνιος οὗτος κατήγετο ἐκ Λεωνιδίου. Ὑπῆγεν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Μονεμβασίας μετὸν Ἐμμανουὴλ Τσοῦγλον καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν γείτονάς του καὶ ἄλλους, ὄντας ὑπὲρ τοὺς διακοσίους πεντήκοντα. Μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τοῦ φρουρίου τούτου, ἦλθεν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ μέχρι τῆς γενομένης ἐφόδου ἀπὸ τοὺς γείτονάς του, κατὰ τὴν ὁποίαν πολὺ συνετέλεσε. Κατόπιν δὲ εὐρέθη καὶ κατὰ τὰ Δραμαλικά εἰς τὴν Ἀργολίδα καὶ Παλαιόκαστρον τοῦ Ἄργους, κατὰ δὲ τὴν γενομένην μάχην ἀπὸ τὸν Κολοκοτρώνην εἰς τὸ Δερβενάκι κατὰ διαταγὴν τούτου ἐποποθετήθη εἰς τὴν Κλένιαν, ὅπου ἐστάθη καὶ ὑπηρετήσε μετὰ πολλοῦ ζήλου καὶ προθυμίας.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΓΟΥΔΕΛΟΣ

Καὶ αὐτὸς ὁ καπετάνιος, ὡς καὶ ὁ Παναγιώτης Σαράντης, ἐκ τοῦ Λεωνιδίου κατήγοντο. Καὶ οἱ δύο δὲ οὗτοι ἦλθαν μετὸς γείτονάς των περὶ τοὺς διακο-

σίους εις τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, καὶ πολὺ συνετέλεσαν κατὰ τὴν ἔφοδον τῆς πόλεως, ὡς φαίνεται εἰς τὰ κατὰ τὴν ἄλωσιν ἀπομνημονεύματά μου. Εὐρέθησαν δὲ καὶ εἰς τὴν Ἀργολίδα ὕστερον, καὶ ἐπολέμησαν τὸν Δράμαλιν κατὰ τὴν εἰς Κόρινθον φυγὴν του, καὶ ἔπειτα ἐτοποθετήθησαν καὶ αὐτοὶ μετὰ τῶν ἄνω ῥηθέντων εἰς τὸ χωρίον Κλένια πρὸς ἀποκλεισμόν τοῦ Δράμαλη εἰς τὴν Κόρινθον καὶ ἔμειναν ἐκεῖ μέχρι τῆς καταστροφῆς του. Αἱ δὲ ὑπὸ τούτων ὄλων γενόμεναι μάχαι κατὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο πολὺ ἀπὸ τοὺς πολεμικοὺς ἐπαινέθησαν.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΙΣΤΡΑ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΚΟΠΑΝΙΤΣΑΕ

Οὗτος ἐφυλακίσθη εἰς Τρίπολιν μετὰ τῶν λοιπῶν προὔχόντων, ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ Μελέτιος Μελετόπουλος, ὅστις καὶ ἀπέθανεν ἐντὸς τῶν φυλακῶν. Ἀμφότεραι δὲ αὐται αἱ οἰκογένειαι εἶναι γνωσταὶ κατὰ τὴν Πελοπόννησον, ἐβοήθησαν δὲ μὲ τοὺς συγγενεῖς τῶν τὴν ἐπανάστασιν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ πρόκριτοι.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΣΠΗΛΙΩΤΑΚΗΣ

Ἐγερμάτισε πολιτικός, καὶ μέλος τοῦ ἐκτελεστικοῦ ἐγένετο ἐπὶ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Γ. Κουντουργιώτη.

ΦΕΓΓΑΡΑΣ Η ΛΟΓΙΩΤΑΤΟΣ

Οὗτος ὑπῆρέτησε πολιτικῶς τὸν ἀγῶνα ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας του, καὶ κατ' ἀρχάς πολὺ συνετέλεσε.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΡΕΒΒΑΤΑΣ

Πολιτικὸς ἐπισημότατος. Γόνος ἀρχαίας καὶ λαμπρᾶς καταγωγῆς. Ὁ ἀνὴρ οὗτος κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως ἐφάνη χρήσιμος, χρησιμώτερος δὲ κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη, ὅτε συνηντήθη μετὰ τοῦ Κολοκοτρώνη εἰς τὸ Νταούλι, διότι ἐκεῖ ἐφάνη λαμπρὰ ἡ φιλοπατρία καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἀνδρός, ὅστις λίαν συνετέλεσε διὰ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ του εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ Δράμαλη. Φοβηθεὶς τὴν πολλὴν καὶ φοδερὰν στρατιὰν τοῦ Δράμαλη, μήπως αὕτη πάλιν ὑποδουλώσῃ τὴν πατρίδα του, ὅτε ἦτον εἰς τὸν Ἀχλαδόκαμπον, ἔκαμεν ὅ,τι κάμουν οἱ ἄνθρωποι κατὰ τὸ τέλος τῆς ζωῆς των, ὅταν βαρύνωνται πλέον ἀπὸ ἀσθένειαν, ἢ ἄλλην πληγὴν, καὶ βλέπουν τὸν θάνατον ἐρχόμενον, διότι, ὅπως τότε οἱ ἄνθρωποι ἐξομολογοῦνται ὅλα των τὰ ἀμαρτήματα, οὕτω καὶ ὁ Κρεββατᾶς τότε ἐξομολογήθη πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην ὅσα αὐτὸς καὶ οἱ σύντροφοί του οἱ πολιτικοὶ ἔκαμον ἐναντίον του εἰς τὴν Ἀργολίδα διὰ νὰ ἐλαττώσωσιν τὴν ἀγάπην καὶ τὴν δυνάμιν του παρὰ τῷ λαῷ, μετὰ δὲ τὴν τοιαύτην ἐξομολόγησιν εἶπεν, ὅτι δίδει ὅ,τι ἔχει διὰ νὰ μὴν χαθῇ ἡ πατρίς του, καὶ ἀμέσως τότε προσέφερε 1,000,000 γρόσια διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ πολέμου. Ὑπῆρξε γερου-

σιάστῃς τῆς Πελοποννήσου. Δυστυχῶς ὅμως ὁ ἀνὴρ οὗτος ἐδολοφονήθη ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς Γιατρακαίους, διὰ τὰ λάθουν αὐτοὶ τὴν ἀποκλειστικὴν τῆς ἐπαρχίας δύναμιν.

ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΣ ΚΑΛΟΓΟΝΙΩΤΗΣ

Οὗτος ἦτον ἐπίσημος καπετάνιος διὰ τὴν γενναϊότητα του καὶ διὰ τὰς γνώσεις του. Ἐλαβε μέρος καθ' ἑλὴν τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, ὡς καὶ κατὰ τὰ Δραμαλικά.

ΤΣΑΝΕΤΑΚΗΣ ΓΙΑΝΝΕΤΑΣ

Οὗτος ἐφονεύθη μετὰ τοῦ Ἀναγνώστη Πετιμεζᾶ καὶ τοῦ συνεπαρχιώτου του Οἰκονόμου Καλομοίρη κατὰ τὴν ἀτυχῇ μάχην τῶν Βασιλικῶν τῆς Κορίνθου, καθ' ἣν καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἔπεσαν.

ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ

Οὗτος ὁ ἱερεὺς καὶ ἥρως κατήγετο ἐκ τοῦ χωρίου Βορδώνια. Εὐρέθη δὲ εἰς πολλὰς μάχας καὶ ἀρίστευσεν. Ἐπεσε δὲ μαχόμενος κατὰ τοῦ Δράμαλη εἰς τὴν ῥηθεῖσαν μάχην τῶν Βασιλικῶν μετὰ πολλῶν ἄλλων γενναίων καπεταναίων καὶ στρατιωτῶν, καὶ ὅλοι ἐλυπήθησαν διὰ τὸν ἐνδοξον θάνατόν του, καὶ μάλιστα οἱ στρατιωτικοὶ Πελοποννήσιοι οἵτινες ἐγνώρισαν τὴν ἀνδρείαν του καὶ τὸν ἡγάπων πολὺ.

ΗΛΙΑΣ ΜΠΙΣΜΠΙΚΗΣ

Ὁ καπετάνιος οὗτος, ὁ γενναιότερος τῶν ἄλλων ὁμοίων του καπεταναίων, διότι ἐπου εὐρίσκετο μαχόμενος κατὰ τοῦ ἐχθροῦ διεκρίνετο.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος κατήγετο ἐκ τοῦ χωρίου Λογκάστρα καὶ ἀπὸ παλαιὰν οἰκογένειαν κλέφτικην γνωστὴν εἰς τὴν Πελοπόννησον. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἦτο πάντοτε εἰς τὰ ἐπὶ κατὰ τῶν Τούρκων. Γενομένης δὲ τῆς ἐπαναστάσεως, αὐτὸς πρῶτος ἐφάνη μὲ τοὺς στρατιώτας τῆς ἐπαρχίας Μιστρά, καὶ ἐστρατοπέδευσε κατὰ τὸ χωρίον Κερασσιαὶς διὰ νὰ συστήσῃ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς μετὰ τῶν Μαυρομιχλαίων. Ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν, πρὶν ἢ ταμπουρωθοῦν, οἱ Τούρκοι ὑπῆγον διὰ νυκτός, πρὶν ἐξημερώσῃ ἡ ἡμέρα τοῦ Πάσχα, καὶ ἔξαφνα συνέλαβον τὴν βάρδιαν, χωρὶς νὰ λάβῃ εἶδῃσιν ὁ στρατὸς, καὶ ἔνεκα τούτου ἐτέθησαν εἰς ἀταξίαν καὶ ἔφευγον, ὅτε ὁ Νικολόπουλος μὲ πολλοὺς ἐκ τῶν συγγενῶν του εὐρεθεὶς εἰς ἓνα ἐκεῖ ῥημοκλησάκι, δὲν ἠθέλησε νὰ φύγῃ, ἀλλ' ἐστάθῃ ἐκεῖ καὶ ἀφοῦ ἐσκότωσέ τινας Τούρκους, ἔπειτα ἐνόησεν, ὅτι θὰ χαθοῦν ὅλοι ἀνωφελῶς. Τότε δὲ ἐδίωξεν ἀμέσως τοὺς συγγενεῖς του, καὶ ἔμεινε μόνος μὲ τὸν ψυχογυῖόν του, καὶ ἐκράτησε τὴν θέσιν ταύτην μαχόμενος πρὸς τοὺς Τούρκους ἐπὶ πολλὴν ὥραν διὰ νὰ σώσῃ τοὺς ἄλλους ὅλους φεύγοντας. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἔπεσε καὶ αὐτὸς καὶ ὁ σύντροφός του μαχόμενοι. Κατὰ τὴν μάχην

δὲ ταύτην ἐσκοτώθη ὁ καπετὰν Ξανθὸς συγγενὴς τοῦ ποτὲ Παναγιώταρου, διότι παλαιὰ σχέσις καὶ φιλία συνέδεε τοῦτον μετὰ τοῦ Ἀ. Νικολοπούλου, καὶ διὰ τοῦτο εὐρέθησαν ἑμοῦ συσσωματωμένοι ὑπὲρ τοῦ ἀγῶ-
νος. Ἀποθανόντος δὲ τοῦ Νικολοπούλου, ἡ ἐπαρχία τοῦ Μιστρά ἔχασε στρατιωτικὸν ἐπίσημον, οἱ δὲ λοιποὶ συγγενεῖς τοῦ ὑπηρέτησαν ἔπειτα ὡς ἀξιωματικοὶ τοῦ χωρίου Λογκάστρα.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ

Οὗτος ἦτο ἐκ τοῦ χωρίου Βορδώνια καὶ ὑπηρέτησεν, ὡς καπετάνιος, στρατιωτικῶς κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς. Ἐπέρασε δὲ μετὰ τοῦ Γιατράκου καὶ εἰς τὸ Μεσολόγγιον. Εὐρέθη καὶ κατὰ τὰ Δραμακικὰ καὶ ἄλλου, ὡς καὶ ὁ Ἀντώνιος Σαλιβαράς, ὅστις ἰδίως διωρίσθη καὶ πολιτάρχης Ναυπλίου ἐπὶ τῆς προεδρείας τοῦ Ἀνδρέα Ζαΐμη, καὶ ὑπερασπίσθη τὴν Κυβέρνησιν καὶ τοὺς πολίτας Ναυπλίου κατὰ τοῦ Θ. Γρίβα, ὁ ὁποῖος ἔχων τὸ Παλαμῆδιον ἐλαφυραγῶγει καὶ ἐκακοποίει αὐτούς.

ΑΔΕΛΦΟΙ ΓΙΑΤΡΑΚΑΙΟΙ

Ἡ οἰκογένεια τῶν Γιατρακαίων προσέφερεν πολλὰς ἐκδουλεύσεις εἰς τὴν πατρίδα. Ὁ δὲ Παναγιωτάκης ἐξεῖχε τῶν ἄλλων ἀδελφῶν, διότι ἦτον ἐνθουσιασμένος, ἔτρεχε πανταχοῦ, καὶ μάλιστα διέπρεψε κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, παραμείνας μέχρι

τῆς ἀλώσεώς της. Κατόπιν μετέβη εἰς τὴν Ἀργολίδα καὶ τὴν Κορινθίαν, καὶ ἦτον ἐκεῖ εἰς τὴν πρώτην πτῶσιν τοῦ φρουρίου. Καὶ εἰς τὸ Μεσολόγγιον ὑπῆγε πρὸς βοήθειαν τῶν ἐκεῖ ἀδελφῶν μας.

Ἡ ἐπαρχία αὕτη τοῦ Μιστρά εἶχε μὲν καλοὺς στρατιώτας, ἀλλ' ἀρχηγοὺς δὲν εἶχε τόσον ἰσχυροὺς, ἐκτὸς μόνον τοῦ ἐν λόγῳ Παναγιωτάκη Γιατράκου. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ οἰκογένεια αὕτη ἔκαμε τὸ ἀνοσιούρημα νὰ δολοφονήσουν τὸν μέγαν πολιτικὸν Παναγ. Κρεββατᾶν, ὡς εἴρηται, οἱ Πελοποννήσιοι διὰ τοῦτο τοὺς ἐσιχάθησαν.

Μ Π Α Ρ Μ Π Ι Τ Σ Α

Ἡ Μπαρμπίτσα εἶναι περίφημος, διότι ὑπῆρξε πατρὶς τοῦ ποτὲ ἥρωος Ζαχαριά.

ΑΔΕΛΦΟΙ ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΙ

Θεοδωρῆς, Ἀνδρέας καὶ Σωτῆρος, παιδιὰ τοῦ ποτὲ περιφήμου Ζαχαριά. Οὗτοι ἐχρησίμευσαν ὡς καπετανατοὶ εἰς τὴν ἐπαρχίαν Μιστρά, αἱ δὲ ὑπηρεσίαι καὶ οἱ ἀγῶνες των φαίνονται εἰς τὰ ἐκδοθέντα ἀπομνημονεύματα.

ΠΕΤΡΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ Η ΜΠΑΡΜΠΙΤΣΙΩΤΗΣ

Υπῆρξεν εἰς τῶν ἐπισήμων στρατιωτικῶν τῆς

ἐπαρχίας, εὗρεθεις παντοῦ καὶ εἰς πολλὰς μάχας, καὶ
κατ' ἀρχὰς μὲν εἰς τὴν σύστασιν τοῦ στρατοπέδου τῶν
Βερβαίνων πολὺ συνετέλεσε, ἔπειτα δὲ καὶ κατὰ τὴν
πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς. Ἐπὶ δὲ τῆς εἰσβολῆς
τοῦ Δράμαλη ἦλθεν εἰς τὸ Νταούλι τοῦ Ἀχλαδοκάμ-
που μετὰ τοῦ Ἀντώνη Κουμουστιώτη, καὶ οὕτως οἱ
δύο ἑμοῦ ἔπιασαν τὸ παλαιόκαστρον τοῦ Ἀργους κατὰ
τὴν θέλησιν τοῦ ἀρχηγοῦ Θ. Κολοκοτρώνη, καὶ πολὺ
τότε ἐχρησίμευσαν. Ὁ Μπαρμπιτσιώτης ὑπῆγε καὶ εἰς
τὰ Μεγάλα Δερβένια καὶ πέραν ἀκόμη. Ἐδείχθη δὲ
γενναῖος εἰς τοὺς πολέμους εἰς τοὺς ὁποίους εὗρέθη.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ ΜΑΤΑΛΑΣ

Οὗτος ὁ καπετάνιος κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον
Ἄρνα, καὶ ὑπηρέτησεν ἐπίσης στρατιωτικῶς, καὶ πάν-
τοτε ἦτο ἐνωμένος μετὰ τοῦ Π. Ἀναγνωστοπούλου.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΤΣΟΡΤΣΑΚΗΣ

Οὗτος κατήγετο ἐκ τοῦ χωρίου Καστανιά καὶ
ὑπηρέτησεν ὡσαύτως στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς,
τὰς δὲ ὑπηρεσίας του μαρτυρεῖ ἡ ἐπαρχία Μιστρά.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΚΟΥΜΟΥΣΤΙΩΤΗΣ

Ἦτον ἀπὸ τὸ ὁμώνυμον χωρίον Κουμούστα, καὶ
ἐκ τῶν διακεκριμένων μάλιστα. Καὶ οὗτος εἶναι ἐξ
ἐκείνων, τοὺς ὁποίους ὁ Κολοκοτρώνης ἔστειλε νὰ πιά-

σουν τὸ Παλαιόκαστρον τοῦ Ἀργους ἀπὸ τὸ Νταούλι τοῦ Ἀχλαδοκάμπου ἐπὶ τῶν Δραμαλικῶν, ὡς φαίνεται εἰς τὰς διηγήσεις μου. Τότε δὲ εἰς τὸ φρούριον αὐτὸ ἔκαμε πολλὰς ἀνδραγαθίας, ὡς καὶ εἰς τὸ Κούτσοπόδι εἰς τινα μάχην, γενομένην μὲ τὴν καθαλαρίαν τοῦ Δράμαλη. Ἐν γένει δὲ ὅπου καὶ ἂν εὗρέθῃ πάντοτε διεκρίθη.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΗΛΑΒΟΧΩΡΙΤΗΣ

Καὶ οὗτος ὁ καπετάνιος μετὰ γενναιότητος ἐπολέμησε καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἀγῶνος.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΨΑΜΠΕΛΗΣ

Οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὰ Ὀλυμποχώρια, καὶ ἐγένετο τοῖς πᾶσι γνωστός διὰ τὴν παληκαριὰν του καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν του. Εὗρέθη δὲ παντοῦ καὶ ἐπολέμησε ἀνδρειότατα.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΚΟΥΜΑΝΤΑΡΟΣ

Οὗτος ἦτον ἀπὸ τὴν Βαμβακοῦ, καὶ ὡς στρατηγὸς τοῦ μέρους ἐκείνου ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα μὲ ἀδόλον προθυμίαν. Ὑπῆρξε καὶ οὗτος πολιορκητὴς τῆς Τριπολιτσᾶς, καὶ ἔλαβε μέρος καὶ εἰς τὰς κατὰ τοῦ Δράμαλη μάχας.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΚΟΚΟΡΑΚΗΣ

Περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ὁ Παναγ. Γιατράκος ὁ τότε ἀρχηγὸς τῆς ἐπαρχίας Μιστρᾶ, ἔκαμε πρότασιν εἰς τὴν Πελοποννησιακὴν Γερουσίαν, νὰ τὸν δεχθοῦν ὡς γερουσιαστὴν, ἀντὶ τοῦ ἐπισκόπου Βρεσθένης, διότι τὸν ἀρχιερέα τοῦτον εἶχον οἱ Τοῦρκοι τοῦ Ναυπλίου ζητήσῃ ὡς ἑμνηρον διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς περὶ παραδόσεώς των συνθήκης, ἣτις ἐματαιώθη ἕνεκα τῆς εἰσβολῆς τοῦ Δράμαλη, καὶ ἔμεινεν ἔκτοτε ὁ ἐπίσκοπος οὗτος ἑμνηρος μέχρι τῆς παραδόσεως τοῦ Ναυπλίου. Ἡ Γερουσία ἐδέχθη τὴν πρότασιν τοῦ Γιατράκου, ὅστις μάλιστα καὶ παρεπονεῖτο, ὅτι τοῦ Κολοκοτρώνη τὴν αἴτησιν ἐδέχθη ἡ Γερουσία τοῦ νὰ γείνη γερουσιαστὴς ἄλλος ἀντὶ τοῦ Ζαφειροπούλου λιποτάκτου, καὶ οὕτως ὁ Κοκοράκης ἐγένετο γερουσιαστὴς. Ἐν τούτοις πολὺ ὠφέλησεν, ὡς τοιοῦτος, καὶ ἐδείχθη καλὸς πολιτικὸς ἔχων πολλὴν καὶ ἄδολον φιλοπατρίαν.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΛΟΓΕΡΑΣ

Οὗτος ἐπὶ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Δράμαλη ὡς γερουσιαστὴς πολὺ ὠφέλησε. Κατὰ τὰς ἀρχὰς δὲ τῆς ἐπαναστάσεως ἡ οἰκογένεια αὕτη τῶν Καλογεράδων ἐδᾶπάνησε ἐξ ἰδίων εἰς τὴν πολιρχίαν τοῦ ἐκεῖ φρουρίου,

καὶ ὑπηρετήσαν ὅλοι τῆς οἰκογενείας ταύτης στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς.

ΝΙΚΑΛΑΟΣ ΝΤΡΙΒΑΣ

Ὑπῆρξε στρατιωτικὸς, ὑπηρετήσας κατὰ τὴν πολιρχίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, εὐρέθη δὲ καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας μάχας, καὶ ἐτιμᾶτο ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Κολοκοτρώνη.

ΔΕΣΠΟΤΑΙΟΙ

Ἡ οἰκογένεια τῶν Δεσποταίων ἐκ τῆς αὐτῆς Ἐπαρχίας καταγομένη, καὶ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ κατ' αὐτὴν ὑπηρετήσε καὶ συνέδραμεν τὸν ἀγῶνα στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς, ιδίως δὲ κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ φρουρίου Μονεμβασίας.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΟΝΤΑΡΙΟΥ

Ἡ Ἐπαρχία αὕτη ἂν καὶ ᾗτο μικρὰ κατὰ τὴν ἔκτασιν, ὅμως ἐγέννησε μεγάλους καὶ ἐπισήμους ἄνδρας, οἵτινες εἶναι αἱ ἑξῆς.

ΔΙΚΑΙΟΙ Η ΦΛΕΣΑΙΟΙ

Ἡ πολυμελής αὕτη οἰκογένεια κατήγετο ἐκ τῆς

κωμοπόλεως Πολιανῆς, καὶ εἶναι μία ἐκ τῶν ἀρχαίων καὶ ἐπισήμων γενεῶν τῆς Πελοποννήσου. Παλαιότερα δὲ ὁ Παναγιώτης Δικαῖος πατὴρ τοῦ Ἀναγνώστου, τοῦ Νικήτα καὶ τοῦ Κωνσταντίνου, εἶχεν ἐπισημότητα παρὰ τῇ Τουρκικῇ Ἐξουσίᾳ.

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣ ΦΛΕΣΑΣ

(Ἡ βιογραφία τοῦ ἀνδρὸς τούτου ἐξεδόθη τῷ 1868).

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΗΛΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΣ ΦΛΕΣΑΣ

Οὗτος ὑπῆρξε στρατιωτικὸς καὶ ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα ὡς τοιοῦτος, παρακολουθῶν πάντοτε τὸν μεγαλουργὸν Ἀρχιμανδρίτην Φλέσαν. Ἐπese δὲ μαχόμενος κατὰ τὴν ἐν Μανιάκι ἐνδοξὸν ἐκείνην μάχην, διότι καθ' ἣν ὥραν οἱ Τοῦρκοι ἐπήδησαν εἰς τὸ ὄχρῳμα τοῦ θείου του Φλέσα καὶ ἐλιανίζοντο μὲ τὰ σπαθιά, οὗτος διὰ νὰ προφυλάξῃ τὸν θεῖόν του νὰ μὴν τὸν σπαθίζουν οἱ Τοῦρκοι, τὸν ἀγκάλιασε καὶ οὕτως ἔπescαν καὶ οἱ δύο μαζύ.

ΝΙΚΗΤΑΣ ΔΙΚΑΙΟΣ

Οὗτος ἦτον υἱὸς τοῦ Παναγιώτου Δικαίου, ὡς εἴρηται. Εἰς δὲ τὴν Πολιανὴν ὑπῆρχον δύο Νικήται, ὁ Νικήτας Φλέσας, καὶ οὗτος περὶ τοῦ ὁποίου ἤδη λέγομεν. Ἐγένετο γαμβρὸς τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη, λαβὼν εἰς γυναῖκα τὴν θυγατέρα του. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως

ἦτον εἰς τὴν Ζάκυνθον καὶ ἐκεῖ ὑπηρέτησεν ὡς στρατιωτικὸς εἰς τὰ Ἀγγλικά τάγματα. Κατὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν ἐπανελθὼν εἰς τὴν πατρίδα του, παρηκολούθει τὸν πενθερόν του Γέρω Κολοκοτρώνην, καὶ παντοῦ ἐπολέμησεν. Ἐτιμᾶτο δὲ καὶ ἡγαπᾶτο ἀπὸ ὅλους, διὰ τὴν καλὴν του διαγωγὴν καὶ τὸ φύσει ἥσυχον τοῦ ἥθους. Ἦτο δὲ τὸ παράδειγμα τῆς ὑπομονῆς.

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΔΙΚΑΙΟΣ

Καὶ οὗτος ἦτον ἐκ τῆς κωμοπόλεως Πολιανῆς. Πρὸ τῆς ἐπανάστασεως ὑπῆρξε προεστὼς τῆς ἐπαρχίας. Μετὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν ἐγένετο στρατιωτικὸς καὶ ὡς τοιοῦτος ὑπηρέτησε μέχρι τοῦ 1828. Ὑπῆγεν εἰς τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια καὶ εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς μετὰ τὸν Αὐγουστον μῆνα. Ἐπίσης δὲ ἔλαβε μέρος καὶ εἰς τὰς κατὰ τοῦ Δράμαλι ἐπισήμους δύο μάχας τοῦ Ἁγίου Σώστη καὶ Ἀγιονόρι μετὰ τῶν λοιπῶν συγγενῶν του Φλεσαίων.

ΠΕΤΡΟΣ ΣΑΛΑΜΟΝΑΣ

Ὑπῆρξε προὔχων τοῦ Λεονταρίου, καὶ ὑπηρέτησεν εἰς τὰ πολιτικὰ πράγματα ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας του.

ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ ΠΑΠΑΗΛΙΩΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ὁ ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου κατήγετο

ἐκ Λεονταρίου. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως περιήρχετο τὰ χωρία κατηγῶν τοὺς συμπατριώτας του, καὶ ἐφοδιάζων αὐτοὺς μὲ ὅπλα καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τὴν ἐπανάστασιν. Αὐτὸς ὡσαύτως κατήχησε καὶ τὸν Ἄ. Κουλόχεραν, τὸν Ἄ. Κουμουνδοῦρον ἀπὸ τὸν Κραμποδὸν καὶ τὸν Στασινὸν Ντουρέκαν, οἵτινες ἐπολέμησαν καθ' ὅλας τὰς μάχας τῆς πολιορκίας Τριπολιτσᾶς, τὰς μάχας κατὰ τοῦ Δράμαλη καὶ εἰς ἄλλας ἀκόμη. Καὶ οἱ τρεῖς οὗτοι παρηκολούθουν τὸν συμπατριώτην των στρατηγὸν Νικήταν. Ὁ δὲ Στασινὸς Ντουρέκας ἔπεσε μαχόμενος εἰς τὴν ἐνδοξὸν μάχην τὴν γνομένην εἰς τὸ Μανιάκι τῆς Μεσσηνίας μετὰ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Φλέσα

**ΚΩΣΤΑΣ ΖΑΦΕΙΡΗΣ ΚΑΙ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΡΟΣ
ΑΔΕΛΦΟΙ ΜΠΟΥΡΑΙΟΙ**

Οἱ τρεῖς οὗτοι ἀδελφοὶ ἦσαν ἀπὸ τὸ χωρίον Κωνσταντίνους τῆς Μεσσηνίας. Ἦσαν πάντοτε ἐνωμένοι καὶ εἶχον σῶμα στρατιωτῶν ἰδίων. Κατὰ τὴν μάχην τοῦ Βαλτετσίου ἐκλείσθησαν εἰς τὴν θέσιν, ἣτις φαίνεται εἰς τὰς διηγήσεις μου καὶ τὸ σχετικὸν τοπογράφημά μου. Ἐκ τούτων ὁ Παναγιώταρος ἐσκοτώθη κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς εἰς τὴν θέσιν Ψηλὸν ὤμον καὶ Ἀγιάννη Θάνα, ἔπου ἔπεσαν καὶ ἄλλοι Ἕλληνες. Οἱ δὲ λοιποὶ δύο ἀδελφοὶ Κώστας καὶ Ζαφεύρης εὐρέθησαν καὶ εἰς τοὺς κατὰ τοῦ Δράμαλη πολέμους, ὄντες ὁμοῦ μὲ τὸν Ἀρχιμανδρίτην καὶ τοὺς λοιποὺς Φλεσαίους. Ἡ δὲ οἰκογένεια τῶν Μπουραίων εἶναι γνωστὴ

καθ' ἑλὴν τὴν Μεσσηνίαν ὡς στρατιωτικῇ. Ὁ Παναγιώταρος ἐφονεύθη κατὰ τὴν 20 Ἰουλίου τοῦ 1821, καθ' ἣν ἡμέραν οἱ Τούρκοι εἶχον χωσιὰν εἰς τὸ Μουχλί, καὶ ἐκτὸς τούτου ἐφόνευσαν καὶ 24 προσέτι Ἑλλήνας ἀπὸ τοὺς καμπίσους Τριπολιτσιώτας καὶ Ἀγιοπετρίτας. Τούτους δὲ ὅλους τοὺς σκοτωθέντας, χωρὶς κεφάλια, ἔθαψαν οἱ Ἕλληνες εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἀγίου Σώστη, χωρίου τοῦ κάμπου τῆς Τριπολιτσᾶς. Ταῦτα κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἐγέναν.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ Ἡ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΡΑΣ

Ἦτον ἐκ τῆς Πολιανῆς, καὶ παλαιὸς κλέφτης. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως μετέβη εἰς τὴν Ῥωσσίαν πρὸς ἀντάμωσιν τοῦ Καποδιστρίου καὶ τοῦ Ἀλεξ. Ὑψηλάντη καὶ λοιπῶν ἐταίρων. Ἡ ἐκεῖ μετὰβασίς του ὠφέλησε πολὺ, διότι ἐβεβαίωσε τὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων τῆς Πελοποννήσου καὶ τὴν δύναμιν αὐτῆς, διαφωτίσας καὶ ἐμψυχώσας τοὺς ἐκεῖ ἀδελφούς· ὁ Ἀναγνώσταρᾶς ἐχρημάτισε καὶ ὡς ταγματάρχης εἰς τὰ ἐν Ἐπτανήσῃ τάγματα. Ἦτο περίφημος διὰ τοὺς τρόπους του καὶ τὴν ἰκανότητά του εἰς τὸ πείθειν καὶ ραδιουργεῖν ἐπιτηδεύων. Μετέβη δὲ καὶ εἰς τὰς νήσους Ὑδραν καὶ Σπέτσας, ἐνεργῶν τὰ χρέη τὰ ἀποστολικά. Κατὰ δὲ τὴν ἔκρηξιν τῆς ἐπανάστασεως εὐρέθη εἰς τὰς Καλάμας, ὅπου ἐπῆραν τοὺς ὀλίγους Τούρκους μετὰ τῶν ἄλλων, καὶ ἔπειτα ἐτράβηξε διὰ τὰς ἐπαρχίας Τρυφυλλίας καὶ Ὀλυμπίας γενικεύων τὴν ἐπανάστασιν, καὶ παρακινῶν τοὺς κατοίκους νὰ λάβουν τὰ ὅπλα καὶ

τόν ἀκολουθήσουν. Ἐκεῖ δὲ ἦσαν καὶ ἄλλοι καπεταναῖοι μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ Φλέσας, ὁ Κεφάλας, ὁ Παπατσώνης καὶ λοιποί. Οὗτοι δὲ ὅλοι ἦλθον εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Καρύταινας, ἄγοντες ὑπὲρ τὰς 2500 στρατιώτας. Ἐλθούσης δὲ βοηθείας ἐκ Τριπολιτσᾶς, ἡ πολιορκία διελύθη, καὶ οἱ Ἕλληνες ἐσκορπίσθησαν ἐκεῖθεν. Ὁ δὲ Ἀναγνωσταρᾶς ὑπῆγε, εἰς Στεμνίτσαν, μετ' ἄλλων καπετανίων, καὶ ἐκεῖθεν ἐτράβηξε διὰ τὸ Λεοντάρι. Ἐπειτα ἦλθεν εἰς τὸ Βαλτέτσι ὅπου καὶ πολλοὶ ἄλλοι συνηθροίσθησαν. Ἐλθόντες δὲ ἐκεῖ οἱ Τοῦρκοι ἐπολέμησαν, καὶ ἐσκόρπισαν πᾶν τοὺς Ἕλληνας. Τότε ὁ Ἀναγνωσταρᾶς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν εἰς τὰ Μεσσηνιακὰ Φρούρια, ὅπως τακτοποιήσῃ τὰ τῆς πολιορκίας. Ἐκεῖ δὲ εὕρισκόμενος καὶ μαθὼν τὴν ἔλευσιν τοῦ πρίγκηπος Δημ. Ὑψηλάντου, ὑπῆγεν εἰς τὸ Ἄργος πρὸς ὑποδοχὴν του. Μετὰ ταῦτα ἦλθεν εἰς τὰ Τρίκορφα διὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς μετὰ τοῦ Ὑψηλάντου, τὸν ἐποῖον παρηκολούθει ἀναχωρήσαντα εἰς Καλάμας ἀπὸ τὰ Βέρβαινα. Ὁ Ἀναγνωσταρᾶς ἔμεινε καθ' ἑλὴν τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, καὶ μετὰ τὴν ἄλωσιν αὐτῆς, ἀνεμίχθη εἰς τὰ πολιτικὰ πράγματα. Ἐπὶ δὲ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Θ. Κουντουργιώτη ἐγένετο ὑπουργὸς τοῦ πολέμου, καὶ ὡς τοιοῦτος ἐξεστράτευσεν κατὰ τοῦ ἐλθόντος τότε Ἰμβραήμ πασᾶ. Ἐπεσε δὲ μαχόμενος κατὰ τὸ νησί τῆς Σφακτηρίας, εἰς Ναυαρίνους, καθ' ἣν ὥραν ἔγεινεν ἡ εἰσβολὴ τῶν Ἀράβων κατὰ ξηράν καὶ κατὰ θάλασσαν, διὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Νεοκάστρου.

Εἰπομεν ἐν ἀρχῇ, ὅτι ὁ Ἀναγνωσταρᾶς πρὸ τῆς

ἐπαναστάσεως μετέβη εἰς τὴν Ῥωσσίαν· τοῦτο δὲ ἐγένετο κατὰ θέλησιν τοῦ Καποδιστρίου, διότι ὅταν οὗτος ἦλθεν εἰς τὴν πατρίδα του Κέρκυραν κατὰ τὸ ἔτος 1819, κατήχησεν ὅλους τοὺς εὐρεθέντας ἐκεῖ καπεταναίους, οἵτινες παλαιότερον εἶχον ὑπηρετήσει εἰς τὰ Ῥωσσικὰ τάγματα τὰ κατέχοντα τὴν Ἐπτάνησον. Ἐκ τούτων τῶν καπεταναίων πολλοὶ ὑπῆγον εἰς τὴν Ῥωσσίαν καὶ ἔδωκαν ἀναγορὰν πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα πρὸς πληρωμὴν τῶν μισθῶν των, οἵτινες ἔμειναν ἀπλήρωτοι, καὶ μάλιστα ὁ Καποδίστριας τοῖς ὑπεσχέθη νὰ μεσιτεύσῃ περὶ τούτου παρὰ τῷ Αὐτοκράτορι, καὶ κατόπιν οἱ καπεταναῖοι οὗτοι νὰ ἐνεργήσουν ὡς ἀπόστολοι τῆς Φιλικῆς ἐταιρίας, ὅπερ καὶ ἐγένετο.

ΝΙΚΗΤΑΣ ΣΤΑΜΑΤΕΛΟΠΟΛΟΣ, Ἡ ΝΙΚΗΤΑΡΑΣ

Οὗτος, ὁ μὴ εἰπὼν τίποτε, ἀλλ' ἔχων ἔργον τὸν πόλεμον, ὁ φιλοκίνδυνος, καὶ ὁ ἀκολουθῶν ἡμέραν καὶ νύκτα τὸν ἐχθρόν, ἐγεννήθη εἰς τὸ χωρίον Τουρκολέκα τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἦτον εἰς τὴν Ἐπτάνησον ὑπηρετῶν εἰς τὰ ἐκεῖ τάγματα ὡς ἀξιωματικὸς, καὶ κατόπιν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Πελοπόννησον ὅπως χρησιμεύσῃ εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος του. Ὁδηγούμενος δὲ πάντοτε ὑπὸ τοῦ θείου του Θ. Κολοκοτρώνη, εὐρέθη εἰς Βαλτέτσι κατὰ τὴν πρώτην ἐκεῖ γενομένην μάχην. Ἀφοῦ δὲ οἱ Τούρκοι μᾶς ἐκυνήγησαν, μᾶς ἐπῆραν τὸ χωριὸν, καὶ μᾶς ἔκαυσαν καὶ ἓνα μέρος σπίτια, ἡμεῖς πάλιν τοὺς ἐκυνήγησαμεν,

επε ο Νικήτας καταδιώκων τοὺς Τούρκους, ἐφώναξε·
 «Σταθῆτε, Περσιάνοι νὰ πολεμήσωμεν!». Ἀπὸ ἐκείνης
 δὲ τῆς ἡμέρας οἱ Ἕλληνες ἔλεγον τοὺς Τούρκους Περ-
 σιάνους, διότι καὶ ἀνέκαθεν ὑπῆρχεν ἰδέα πατροπαρά-
 δοτος εἰς τοὺς Ἕλληνας, ὅτι οἱ Τούρκοι κατάγονται
 ἀπὸ τὴν Περσίαν, καὶ τὴν Κόκκινην Μηλιάν, ὡς ἔ-
 λεγον.

Τοῦ στρατηγοῦ τούτου τὰ ἡρωϊκὰ κατορθώματα
 κατὰ τὰς διαφόρους καὶ ἐπισήμους μάχας, τὰς γενομέ-
 νας ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Πελοποννήσου, εἶναι τόσον
 πολλὰ, ὥστε ἤδη, ἐν ταῖς συντόμοις ταύταις βιογρα-
 φίαις, δὲν δυνάμεθα νὰ τὰ διηγηθῶμεν λεπτομερῶς.
 Ἄλλως τε ταῦτα εἶναι γνωστὰ, φαίνονται δὲ καὶ μαρ-
 τυροῦνται τὰ ἀνδραγαθήματά του εἰς ὅλα τὰ μέχρι
 τοῦδε ἐκδοθέντα στρατιωτικὰ καὶ ἱστορικὰ ἀπομνημο-
 νεύματα, κοσμοῦντα τὰς ὠραιότερας τελίδας των.
 Ἰδίως ὁμως καὶ ἐν συντόμῳ, ὁ Νικηταρᾶς ἐπολέμησε
 τοὺς Τούρκους κατὰ τὰς ἐπισήμους μάχας τῶν Δολι-
 νῶν, τοῦ Ἀγίου Σώστη δις, τοῦ Ἀγιονόρι, τῆς Στυ-
 λίδος καὶ Ἀγίας Μαρίνας, τοῦ Μεσολογγίου, τῆς Ἀρά-
 χοβας, ἀρχηγοῦντος τοῦ Καρσισκάκη καὶ αὐτοῦ τού-
 του, καὶ παρευρέθη καὶ ἐπολέμησε καὶ εἰς ἄλλας πολ-
 λὰς μάχας.

Τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὁ φιλοπόλεμος Νικήτας, καὶ
 αὐτὰ ἔπραξε διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος. Ἡ Κυ-
 βέρνησις ὁμως τοῦ Κουντουργιώτη τὸν ἐκήρυξε καὶ
 αὐτὸν ἀντάρτην, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ, καὶ τὸν ἠνάγκασε
 νὰ φύγῃ εἰς τὴν Ρούμελην μετὰ τοῦ Ἀνδρέα Ζαΐμη
 καὶ Ἀνδρέα Λόντου, ὅπου τοὺς ἐδέχθη καὶ τοὺς ὑπε-

ρασπίσθη μόνος ὁ ἄλλος φιλοπόλεμος καὶ φιλόπατρις στρατηγὸς Τσόγκας, μέχρι τῆς δοθείσης ὑπὸ τῆς ἰδίας Κυβερνήσεως ἀμνηστείας καὶ εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς τοὺς ἄλλους τοὺς φυλακισθέντας ἐν Ὑδρᾷ.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΤΑΜΑΤΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ἦτον ἀδελφὸς τοῦ ἥρωος Νικήτα, καὶ εἰς ἐκ τῶν πολεμιστῶν καὶ πολιορκητῶν τοῦ Ναυπλίου. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, παρακολουθῶν πάντοτε τοὺς θείους τοῦ Ἀναγνωσταρᾶν Παπαγεωργίου καὶ Θ. Κολοκοτρώνη, ἐπέρασεν εἰς τὴν Ἐπτάνησον ὅπου ὑπῆρέτησε καὶ αὐτὸς ὡς ἀξιωματικὸς εἰς τὰ ἐκεῖ στρατιωτικὰ τάγματα. Κατὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν, ἐπανελθὼν ἐγχερίσμευσεν ὡς διδάσκαλος τῆς τακτικῆς εἰς τὴν πατρίδα μας. Ἐφονεύθη δὲ εἰς τινα μάχην ἀπὸ τοὺς Τούρκους τοῦ Ναυπλίου μετὰ τὴν φυγὴν τοῦ Δράμαλη ἀπὸ τὴν Ἀργολίδα.

ΛΙΑΚΟΣ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ καπετάνιος οὗτος κατήγετο ἐκ Σινάνου τῆς Μεγαλοπόλεως, καὶ ὑπῆρέτησε τὴν πατρίδα ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη, εὐρεθεὶς εἰς πολλὰς μάχας κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς. Ὑπῆγε δὲ καὶ εἰς τὰ Μεγάλα Δερβένια μετὰ τοῦ Νικήτα Σταματελοπούλου. Κατὰ δὲ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη εὐρέθη καὶ εἰς τὰς δύο μάχας τοῦ Ἀγίου Σώστη καὶ Ἀγιονόρι. Ὡσαύτως δὲ μετέβη καὶ ἐκτὸς τῆς Πελο-

ποννήσου καὶ ἐπολέμησε, διακριθεὶς ὡς καλὸς καὶ ἄξιος
στρατιωτικὸς.

ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ ΚΑΠΟΥΤΗΣ

Οὗτος ἦτον ἐκ τοῦ Σινάνου, καὶ πάντοτε ἠκολού-
θησε τὸν Ἀρχιμανδρίτην Δικαῖον Φλέσαν, καὶ καθ'
ἕλόν τὸν ἀγῶνα ὑπηρέτησεν ὁμοῦ μετὰ τοὺς Φλεσαίους
ὡς στρατιωτικὸς.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΗΛΙΤΗΣ

Οὗτος ὑπῆρξε γενναῖος στρατιωτικὸς, καὶ εἰς
Ἐπτάνησον ἐμαθήτευσεν εἰς τὰ τοῦ πολέμου, χρησι-
μέυσας ἔπειτα εἰς τὴν ἐπανάστασιν μας ὡς διδάσκαλος
τῆς στρατιωτικῆς καὶ πολεμικῆς τέχνης εἰς τοὺς γεί-
τονάς του.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΙ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΑΔΕΛΦΟΙ ΜΗΛΑΙΧΝΑΙ

Οἱ δύο οὗτοι ἀδελφοὶ ὑπηρέτησαν τὴν πατρίδα
ὡς πολιτικοί. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἐμπορεύοντο εἰς
τὴν Ζάκυνθον, καὶ ἐκεῖ ἐλεύθεροι ὄντες εἶχον προετοι-
μάσει πολλὰ ἀναγκαῖα εἰς τὴν ἐπανάστασιν, τὰ ὅποια,
ἅμα αὕτῃ ἐγένετο, μετέφερον ἐγκαίρως καὶ πολὺ ἐχρη-
σίμευσαν, ἕνεκα τῆς μεγάλης ἐλλείψεως τῶν ἀναγ-
καίων τοῦ πολέμου, τῶν ὁποίων τότε εἶχον οἱ Ἕλλη-
νες. Ὑπῆρξαν δὲ καὶ πληρεξούσιοι καὶ βουλευταὶ τῆς
ἐπαρχίας Λεονταρίου.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΑΚΙΤΣΟΣ

Ὁ καπετάνιος οὗτος ἐγεννήθη εἰς τὸ χωρίον Κατσαροῦ τῆς Μεσσηνίας. Κατὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν ἐγένετο γνωστὸς διὰ τὰς πρὸς τὴν πατρίδα στρατιωτικὰς ἐκδουλεύσεις του, διότι εὐρέθη παντοῦ, καὶ ἰδίως εἰς τὸ Βαλτέτσι καὶ εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, ὡς καὶ εἰς τὰς κατὰ τοῦ Δράμαλη μάχας. Ἦτο μετὰ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Δικαίου καὶ λοιπῶν Φλεσαίων. Ὑπῆγε δὲ καὶ ἐκτὸς τῆς Πελοποννήσου. Ἀπέδειξε δὲ πολὺν ζῆλον, γεναιότητα καὶ προθυμίαν ἀκούραστον.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΟΡΩΝΗΣ

ΗΛΙΑΣ, ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΙ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΑΔΕΛΦΟΙ ΚΑΡΑΠΑΥΛΟΙ

Ἡ οἰκογένεια αὕτη ἐν ἀρχῇ τοῦ ἀγῶνος ἐφάνη χρήσιμος εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Κορώνης, ἐξοδεύουσα ἐξ ἰδίων εἰς τὰς ἀνάγκας αὐτῆς. Ὑπηρέτησαν δὲ οἱ τρεῖς οὗτοι ἀδελφοὶ στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς καθ' ὅλον τὸν χρόνον τοῦ ἀγῶνος, διότι ὁ μὲν Ἡλίας ἔγεινε μέλος τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας, κατὰ δὲ τὴν ἐποχὴν τοῦ Δράμαλη συνετέλεσε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἐξόντωσίν του, ὁ δὲ Ἰωάννης ἐχρημάτισεν ἐπίσης βουλευτὴς πληρεξούσιος ὧν Ἑθνικῶν Συνελεύσεων καὶ Γερουσιαστῆς.

ΗΛΙΑΣ ΣΑΚΟΣ ΚΑΙ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΤΡΙΓΓΕΤΑΣ

Ἀμφότεροι ὑπηρέτησαν πολιτικῶς ἐντὸς τοῦ τόπου των διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς πολιορκίας.

ΠΑΠΑΦΩΤΗΣ

Κατήγετο ἐκ Κορώνης. Ὑπῆρξε δὲ περίφημος καπετάνιος, τὰ δὲ στρατιωτικά του κατορθώματα ἄφησαν ἐποχὴν εἰς τοὺς γείτονάς του.

ΜΕΛΕΤΙΟΣ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΚΡΗΣ ΚΑΙ ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΑΡΙΩΤΗΣ

Οὗτοι ὑπηρέτησαν στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Κορώνης καὶ ἀλλοῦ.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΟΡΩΝΗΣ

Ὁ ιεράρχης οὗτος καὶ ὁ διάκονός του ἐφονεύθησαν ἀπὸ τοὺς Τούρκους, ἀφοῦ πρότερον ἐβασανίσθησαν ἐντὸς τοῦ φρουρίου. Τὰ δὲ πτώματά των πρῶτον μὲν ἐνεπαίχθησαν, καὶ ὑβρίσθησαν ἀπὸ τοὺς ἐκεῖ Ἑβραίους, ἔπειτα δὲ ἐρρίφθησαν ἔξω τοῦ τείχους ἀπὸ τοὺς ἰδίους, οἵτινες συνάμα ἐφώναζον πρὸς τοὺς πολιορκητὰς τοῦ φρουρίου Ἑλληνας νὰ ὑπάγουν νὰ πάρουν χρέας, ἂν δὲν ἔχουν κλπ. Τοιαύτας βασάνους καὶ τοιοῦτους ἐμπαίγμους ἔκαμνον οἱ Τούρκοι καὶ οἱ Ἑβραῖοι πρὸς τοὺς χληρικούς.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΝΔΡΟΥΣΗΣ

Π. ΠΡΑΣΕΣ

Οὗτος ἦτο πολιτικός, καὶ ἐχρημάτισε πληρεξούσιος τῶν Ἐθνοσυνελεύσεων. Ἀφῆκε δὲ ἐποχὴν τότε διὰ τὴν ἀπλότητά του, διότι εἰς τὰς γινομένας ψηφοφορίας ἔδιδε πάντοτε τὴν ψῆφόν του πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην, καὶ τοῦτο ἔπραττε, διότι ἀγράμματος ὢν, δὲν ἤθελε νὰ τὸν υπογράψῃ ἄλλος, διότι δὲν εἶχεν ἐμπιστοσύνην. Ἄν δὲ τυχὼν ὁ Κολοκοτρώνης ἔλιπε, δὲν ἔδιδε ψῆφον εἰς κανένα.

ΣΠΥΡΟΣ ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ

Οὗτος ἐχρημάτισε πάντοτε γερουσιαστής, πληρεξούσιος καὶ βουλευτής.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΠΑΠΑΤΣΩΝΗΣ

• Ἡ οἰκογένεια τῶν Παπατσωναίων καὶ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως εἶχε τὴν ἐπισημότητά της, διότι ἐχρημάτισεν εἰς τὰ πολιτικὰ πράγματα τῶν Τούρκων. Μετὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν δὲν ἔπαυσεν ὑπηρετοῦσα εἰς διαφόρους ὑπηρεσίας τὴν πατρίδα. Ἐφυλακίσθη καὶ οὗτος εἰς Ὑδραν μετὰ τοῦ Κολοκοτρώνη καὶ λοιπῶν.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΠΑΤΣΩΝΗΣ

Οὗτος ὑπηρετήσας στρατιωτικὸς εὗρέθη εἰς πολ-
 λὰς μάχας, καὶ ἰδίως καθ' ἑλὴν τὴν πολιορκίαν τῆς
 Τριπολιτσᾶς, εἰς τὸ Βαλτέτσι ὅπου δεικνύονται καὶ τὰ
 ταμπούρια του, εἰς τὰ ὅποια ἐπολέμησε. Μετὰ τὴν
 ἄλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς ἐγένετο γερουσιαστὴς τῆς Πε-
 λοποννησιακῆς Γερουσίας. Κατὰ τὴν εἰσβολὴν δὲ τοῦ
 Δράμαλη ἐπολέμησεν εἰς τὴν Ἀργολίδα καὶ παντοῦ
 ἠνδραγάθησε. Τὸ ὄνομά του ἀπαντᾶται εἰς ἕλας τὰς με-
 γάλας μάχας. Ἐπὶ δὲ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Κουντουρ-
 γιώτη ἐφυλακίσθη καὶ αὐτὸς μετὰ τοῦ Κολοκοτρώνη
 καὶ τῶν ἄλλων. Κατόπιν δὲ κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ
 Ἰμβραήμ εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἐφρονεύθη εἰς τὴν
 ἀτυχή μάχην τῶν Τρικόρφων ὑπὸ τῶν Ἀράδων. Ὁ δὲ
 θάνατός του ἐλύπησεν ὅλους ὅσοι τὸν ἐγνώρισαν, καὶ
 κατ' ἐξοχὴν τοὺς στρατιωτικούς.

 ΜΗΤΡΟΠΕΤΡΟΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον Γαράντσα. Οὗτος μὲ τὰ
 παιδιὰ του καὶ τοὺς συγγενεῖς του, καὶ ἔλον τὸ χωρίον
 Γαράντσα εἶχον ὅλοι ὄνομα ἐπίσημον κατὰ τὴν ἐπανά-
 στασιν ὡς παληκάρια, διότι εἰς ὅποιανδήποτε μάχην
 καὶ ἂν εὗρέθησαν, διεκρίθησαν. Ἰδίως δὲ διεκρίθησαν καὶ
 ἠνδραγάθησαν εἰς τὴν ἑνδοξὴν μάχην τοῦ Βαλτετσίου,
 ἔνθα ἀφῆκαν μνημεῖα αἰώνια, καὶ μέχρι τῆς σήμερον
 λέγονται καὶ μαρτυροῦνται τὰ ταμπούρια τοῦ Μη-
 τροπέτροβα καὶ τῶν Γαραντσαίων, διότι ἴσα ἴσα ταῦτα

ἐβάστασαν τὰς ὁρμὰς τῶν Τούρκων, κείμενα εἰς τὸ κάτω μέρος τοῦ χωρίου Βαλτέτσι, ὅπου ἦτον ὀλίγος κάμπος καὶ τὸ Τουρκικὸν ἵππικὸν τὰ ἐκτύπα, τὰ δὲ κανόνια δὲν ἠδύναντο νὰ τὰ κτυπήσουν. Ὁ Μητροπέτροβας ὑπηρετήσεν ἐν γένει καθ' ὅλον τὸν ἀγῶνα. Ἐφυλακίσθη δὲ καὶ αὐτὸς εἰς Ὑδραν μετὰ τῶν λοιπῶν.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΕΦΑΛΑΣ

Οὗτος ὁ φιλοπόλεμος καὶ ἀκούραστος κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον Διρράχι, τὸ ὁποῖον πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ὑπήγετο εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Ἀνδρούσης. Αἱ πρὸς τὴν πατρίδα ὑπηρεσίαι του εἶναι πολλαί. Εὗρεθεις κατ' ἀρχὰς εἰς Καλαμάταν, κατόπιν ὑπῆγεν εἰς τὴν Καρύταιναν, καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὸ Βαλτέτσι ἐνωμένος ὦν μετὰ τοῦ Δ. Παπατσώνη. Ἐκεῖ δὲ ἀκόμῃ σώζονται καὶ τὰ ταμπούρια των. Ὅταν δὲ κατόπιν ἐπολιορκήθη ἡ Τριπολιτσά, ὁ Κεφάλας καὶ ἐκεῖ ἀφῆκε σημεῖα τῆς παληκαριᾶς του, διότι καὶ σήμερον ἀκόμῃ ὁμολογοῦνται τὰ ταμπούρια τοῦ Κεφάλα, ὅστις καὶ κατὰ τὴν ἔφοδον εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν μετὰ τῶν Τσακῶων. Ὡσαύτως εὗρέθη καὶ εἰς τὰς κατὰ τοῦ Δράμαλη μάχας. Διαρκούσης δὲ τῆς πολιορκίας τῆς Τριπολιτσᾶς ὑπῆγε καὶ αὐτὸς εἰς τὰ Μεγάλα Δερβένια. Ἐξῆλθε δὲ καὶ εἰς τὴν Σπερεᾶν καὶ ἐπολέμησε καὶ ἐκεῖ καὶ ἡρίστευσε. Τέλος πάντων παντοῦ εὕρισκετο ἐμπρός. Ἐπεσε δὲ ὁ Κεφάλας μαχόμενος εἰς Μανιάκι μετὰ τοῦ ἐνδόξου Γρηγορίου Φλέσα. Λέγουσιν ὅτι κατὰ τὴν ἀκμὴν τῆς μάχης ἠθέλησε νὰ φύγῃ, καὶ ἐκεῖ ἐσχε-

τώθη, καὶ ἐξάγουσι τοῦτο, ὅτι τὸ πτώμά του εὐρέθη μακρότερον τῶν ἄλλων σκοτωμένων. Τοῦτο δέ, ὡς τὸ λέγομεν καὶ τὸ ἐμάθομεν, τὸ ἔγραψεν ἓνας Γάλλος ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ἦσαν μαζὺ μὲ τοὺς Τούρκους.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΕΘΩΝΗΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΜΠΟΤΑΡΟΣ

Οὗτος ἦτο πολιτικός καὶ ἐχρημάτισε γερουσιαστής τῆς Πελοποννήσου.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ Η ΜΟΘΩΝΙΟΣ

Τὸ ὄνομα τούτου μελετᾷται, διότι κατ' ἀρχὰς τοῦτον οἱ Τούρκοι τῆς Τριπολιτσᾶς ἔστειλαν εἰς τοὺς προὔχοντας τῶν Καλαβρύτων ὅπως τοὺς εἴπη νὰ ὑπάγουν εἰς Τριπολιτσᾶν καὶ τοὺς βεβαιώσῃ, ὅτι δὲν θέλουν κακοποιηθῇ. Μετὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν ἐπῆρε καὶ οὗτος τὰ ὅπλα καὶ ἐπολέμησε καθ' ὅλον τὸν ἀγῶνα. Ἐπὶ δὲ τοῦ Ἰμβραήμ ἡγμωλωτίσθη εἰς τοὺς Ναυαρίνους μετὰ πολλῶν ἄλλων ἀπὸ τοὺς Ἀραβας. Ἐκεῖ δὲ καὶ ἀπέθανεν ἀπὸ τὴν πανώλη, εἰ δὲ μὴ, ἤθελε τὸν σώσει ὁ Σεμὴ Ἐφέντης, υἱὸς τοῦ Σεχτεσίπ Ἐφέντη Τριπολιτσώτου, ὅστις ἦτο φίλος του καὶ πιστός, διότι ὁ Μοθωνιὸς ἔσωσε τὴν οἰκογένειάν του κατὰ τὴν ἔφοδον τῆς Τριπολιτσᾶς μεσιτεύσας παρὰ τῷ Κολοκοτρώνη.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΝΕΟΚΑΣΤΡΟΥ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΑΙ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΑΔΕΛΦΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΔΙ

Ἡ οἰκογένεια αὕτη ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς τὴν πατρίδα, καὶ συνεισέφερεν ἐξ ἰδίων τῆς διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ Ἑθνους· ὁ Ἰωάννης ἐγένετο καὶ μέλος τῆς Πελοποννησιακῆς γερουσίας. Ἐλαβον δὲ μέρος καὶ εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Νεοκάστρου. Ὁ Νικόλαος εἶχεν ἔργον τὰ στρατιωτικά, καὶ ἐχρημάτισε καὶ ἐπὶ τινὰ χρόνον φρούραρχος τοῦ Νεοκάστρου μετὰ τὴν ἄλωσιν αὐτοῦ. Κατόπιν δὲ παρηκολούθησε τὸν στρατηγὸν Κολοκωτρώνην, καὶ ἔλαβε μέρος εἰς πολλὰς μάχας γνωστὸς ἔκτοτε γενόμενος.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΡΚΑΔΙΑΣ
ΝΥΝ ΔΕ ΤΡΙΦΥΛΛΙΑΣ

ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΑΔΕΛΦΟΙ ΜΕΛΙΟΙ

Οὗτοι κατήγοντο ἀπὸ οἰκογένειαν κλεφτῶν. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἦσαν εἰς τὴν Ζάκυνθον καὶ ὑπηρετήσαν εἰς τὰ Ἀγγλικά τάγματα ὡς ἀξιωματικοί. Μετὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν ἦλθον καὶ ἔλαβον μέρος εἰς τὴν

πολιορκίαν τοῦ Νεοκάστρου καὶ ἀλλοῦ. Ὁ δὲ Δημήτριος καὶ ὁ Κωνσταντῆς εὐρέθησαν καὶ εἰς τὰς κατὰ τοῦ Δράμαλι μάχας. Οὗτος ὁ τελευταῖος ἦτο καὶ εἰς τὴν μάχην τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου, ὅπου καὶ ἀπέθανε.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΝΤΟΥΦΑΣ

Οὗτος ἦτο στρατιωτικὸς καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Νεοκάστρου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΥΡΑΚΟΣ

Παλαιὸς κλέφτης καὶ ἐπίσημος καπετάνιος. Ἦνδραγάθησε δὲ εἰς διαφόρους μάχας. Ἐτιμᾶτο πολὺ ἀπὸ τὸν Ἀρχηγὸν Κολοκοτρώνην καὶ ἀπὸ πολλοὺς ἄλλους διὰ τὴν παληκαριὰν του.

ΜΗΤΡΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος κατ' ἀρχὰς ἐγένετο μέλος τῆς Ἐπαρχιακῆς δημογεροντίας. Κατὰ δὲ τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν διωρίσθη τοῦ τόπου του ἀρχηγός. Εὐρέθη δὲ εἰς πολλὰς μάχας, καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς Δερβενάκι καὶ Ἅγιον Σώστη ἠρίστευσε, πολεμήσας πρὸς τοὺς Τούρκους τοῦ Δράμαλι, πρὶν ὁ Κολοκοτρώνης τοὺς πολεμήσει. Ἐφυλακίσθη καὶ αὐτὸς εἰς Ἰδραν μετὰ τῶν περὶ τὸν Κολοκοτρώνην.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΚΡΙΤΣΑΛΗΣ

Οὗτος ἐπανελθὼν ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Δημήτρη, ὑπῆγεν εἰς τὰ Μαγούλιανα τῆς Γόρτυνος, ὅπου ἔμεινε πολεμῶν μὲ τοὺς Καρυτινοὺς εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς. Μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τῆς πόλεως ὑπῆγεν εἰς τὰ Κοντοβούνια τῆς πατρίδος του, ὅπου ἔγεινε καπετάνιος ἐπίσημος καὶ γνωστὸς διὰ τὴν παληκαριὰν του εἰς τοὺς πολέμους. Ἐφυλακίσθη καὶ οὗτος ὡς καὶ οἱ λοιποὶ εἰς Ὑδραν. Ἐπίσης καὶ ὁ ἀδελφός του Δημήτριος ὑπηρέτησε καὶ αὐτὸς ὡς στρατιωτικὸς.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ

Ἡ οἰκογένεια αὕτη τοῦ Γρηγοριάδη ὑπῆρξεν ἡ ἐπισημοτάτη, καὶ ἡ μόνη κατὰ τὴν ἐπαρχίαν ταύτην. Πολλὰς δὲ θυσίας προσέφερε εἰς τὸν ἱερὸν ἀγῶνα. Ὑπηρέτησε δὲ στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς. Μάλιστα δὲ ὁ ἴδιος Ἀθανάσιος ἐξεστράτευεν ὅπου ἦτον ἀνάγκη, διότι εἶχε μεγάλην δύναμιν εἰς τὴν Ἐπαρχίαν ὡς ἐκ τῆς μεγάλης γενεᾶς του, διότι θεῖον μὲν εἶχε τὸν ἀρχιερέα Μεθώνης Γρηγόριον, εἶχε δὲ καὶ πολλοὺς ἄλλους συγγενεῖς. Ὅσοι δὲ τότε εἶχον συγγενεῖς πολλοὺς εἶχον μεγάλην δύναμιν εἰς τοὺς πολέμους, διότι ἐβοηθοῦντο ἀναμεταξύ των. Ὁ Ἀθανάσιος ἐδείχθη πάντοτε πρόθυμος καὶ κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Νεοκάστρου καὶ ἀλλαχοῦ ὅπου ἐξεστράτευσεν. Ὑπῆρξε καὶ πληρε-

ξούσιος τῶν Ἐθνοσυνελεύσεων, βουλευτῆς καὶ γερουσιαστής, καὶ εἰς ἄλλας πολιτικὰς ὑπηρεσίας ὑπηρετήσεν.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΟΝΗΡΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ὑπῆρξε γνωστὸς διὰ τὰς στρατιωτικὰς καὶ πολιτικὰς ἐκδουλεύσεις του, καὶ ἰδίως κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη εἰς τὴν Ἀργολίδα ἠνδραγάθησεν, ὡς φαίνεται ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασί μου. Μὲ τοῦτον ὁ Κολοκοτρώνης συνεβουλεύθη καὶ ὑπῆγεν εἰς τὸ Καστρί τῆς Ἑρμιόνης, καὶ ἐκάλεσε τὸ ἔθνος εἰς Συνέλευσιν, ἥτις διὰ τὸ ψηφισθὲν πολίτευμά της ἔγεινε περίφημος, τελειώσασα τὰς ἐργασίας της εἰς τοῦ Δαμαλᾶ τῆς Τροιζῆνος. Ἐγένετο δὲ γερουσιαστής τῆς πρώτης Γερουσίας τῶν Καλτεζῶν, ἔπειτα πληρεξούσιος, βουλευτῆς καὶ ὑπουργός, καὶ εἰς ἄλλας ἐχρησίμευσεν ἀποστολὰς καὶ πολιτικὰς ὑπηρεσίας.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΚΑΡΑΠΑΤΑΣ

Οὗτος κατήγετο ἐκ Φιλιατρῶν. Ἐφυλακίσθη εἰς Τρίπολιν μὲ τοὺς ἄλλους προὔχοντας. Μετὰ δὲ τὴν ἀποφυλάκισίν του πολὺ ἐτιμᾶτο διὰ τὴν εἰλικρινῆ φιλοπατρίαν του. Ἐγένετο πληρεξούσιος εἰς τὰς Ἐθνοσυνελεύσεις καὶ βουλευτῆς.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΚΑΤΣΑΡΟΣ

Καὶ οὗτος ὡσαύτως διέπρεψεν ὡς πολιτικός, γε-
ρουσιστῆς τῆς Πελοποννήσου γενόμενος καὶ πληρε-
ξούσιος, ἔχων καλὴν ὑπόληψιν εἰς τὴν πατρίδα του διὰ
τὴν φιλοπατρίαν του. Ἠχμαλωτίσθη ὑπὸ τῶν Ἀρά-
βων μετὰ τοῦ Ἐπισκόπου Μεθώνης Γρηγορίου, καὶ
ἀπέθανεν ἐντὸς τῶν φυλακῶν τῆς Μεθώνης.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΣΚΟΡΑΥΔΗΣ

Οὗτος πολιτικῶς ὑπηρετήσεν.

**ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ ΠΑΠΑΤΣΩΝΗΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ
ΑΔΑΜ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ**

Ὁ Οἰκονόμος ἦτο μέλος τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας.
Αἱ δὲ ἐκδουλεύσεις τῆς οἰκογενείας εἶναι πολλαὶ καὶ
γνωσταί, διότι πολλὰ ἔπραξαν πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως.
Τὸ δὲ σπίτι των ὑπῆρξε κατηχητήριον τῆς ἐταιρίας.
Ἐπειδὴ δὲ τὸ χωρίον Σουλιμᾶ ἐξ οὗ κατήγοντο κεῖται
εἰς θέσιν ὀχυράν, καὶ ἐχρησίμευεν ὡς ἄσυλον ἕνεκα
τούτου ἐκεῖ ἐνεργοῦντο ἀφόβως τὰ τῆς Ἑταιρίας. Ὁ
δὲ Πρωτοσύγγελος Φραντσῆς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Οἰκο-
νόμου εἶχε τὴν παρακαταθήκην του. Ὑπηρετήσαν δὲ
οἱ Παπατσωραῖοι καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς πολιορ-
κίας τοῦ Νεοκάστρου, κατὰ δὲ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δρά-
μαλῃ εὐρέθησαν εἰς τὸ Ἄργος, καὶ εἰς τὸ Δερβενάκι
μετὰ τὴν πρώτην μάχην τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη. Ὁ δὲ

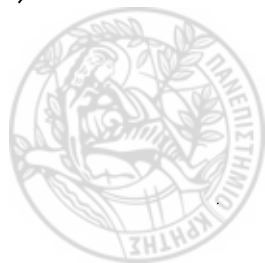
Ἀναγνώστης ἐχρημάτισε καὶ πολιτικὸς, πληρεξούσιος τῶν Ἐθνοσυνελεύσεων καὶ βουλευτῆς.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΟΜΑΡΑΣ

Οὗτος ὑπῆρξε πολιτικὸς, καὶ ἐχρημάτισε πάντοτε πληρεξούσιος καὶ βουλευτῆς. Ὑπέφερε καὶ αὐτὸς τὴν φυλακίσιν του εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν μετὰ τῶν ἄλλων προϋχόντων.

ΑΔΕΞΙΟΣ ΛΥΚΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὰ Φιλιατρά. Εὐρίσκετο δὲ εἰς Ζάκυνθον. Ἐδείξε δὲ πολὺν ἐνθουσιασμόν καὶ ἀγάπην πρὸς τὴν πατρίδα. Μάλιστα δὲ ἐπαινεῖται ἡ ἐξῆς πρᾶξις του. Κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη, ὅτε οἱ Ἕλληνες ἦσαν συναγμένοι εἰς τὸ Ἄργος καὶ ἐπερίμεναν τὴν πτώσιν τοῦ Ναυπλίου διὰ νὰ τὸ λαφυραγωγῇσιν, ἡ τότε Κυβέρνησις ἐνεργοῦσεν ὅπως ἐδύνατο νὰ στείλῃ στρατιώτας εἰς τὰ Μεγάλα Δερβένια, καὶ οἱ Τριπολιτσιῶται Ῥήγας καὶ Σέκερης εἶχον κάμει ἀρχὴν νὰ ὑπάγουν μετὰ 600 στρατιωτῶν. Ἐκεῖ εὐρίσκετο καὶ ὁ Π. Μαυρομιχάλης, ὅστις εἶχε κάμποσους Μανιάτας καὶ ὑπέσχετο καὶ αὐτὸς νὰ ἔβγῃ ἔξω μὲ 2000, ἀλλ' ἐζήτηε ἐξοικονόμησιν. Ταῦτα ἀκούσας ὁ ἀγαθὸς Λουκόπουλος, καὶ πιστεύσας, ὅτι θὰ ἀληθεύσῃ ἡ ὑπόσχεσις καὶ θὰ ὑπάγουν πράγματι 2000 Μανιάται, προθύμως ἐπρόσφερε 1200 χρυσᾶ νομίσματα Τουρκικὰ,

ονομαζόμενα Μαχμουτιέδες, αξίας ἑκαστον 25 γροσίων. Ἐδόθησαν δὲ καὶ αὐτὰ πρὸς τοὺς Μανιάτας, ἀλλ' οὗτοι δὲν ἐφύλαξαν τὰ λεγόμενά των. Τὰ Μανιάτικα δὲν τὰ ἐγνώριζεν ὁ Λουκόπουλος, ὅτι δὲν ἔχουν χορτασμόν, καὶ μάλιστα τὰ τοῦ Π. Μαυρομιχάλη, τὰ ὁποῖα καὶ παροιμία κατήντησεν. Διότι, ὡς ἔλεγον τότε, οὗτος ἤθελε τὰς προσόδους τῆς Μικρομάνης διὰ νὰ κάμῃ ἓνα πρόγευμα, καὶ πάλιν δὲν ἔσωναν.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΕΛΕΤΟΣ

Ὁ καπετάνιος οὗτος ἔμαθε τὴν πολεμικὴν τέχνην εἰς τὴν Ἐπτάνησον καὶ εἰς τὰ τάγματα τὰ Ἀγγλικά. Γενομένης δὲ τῆς ἐπαναστάσεως, ἐπανελθὼν ἐχρησίμευσεν ὡς διδάσκαλος, πολεμῶν εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Νεοκάστρου. Μετὰ ταῦτα ἠκολούθησε τὸν Κολοκοτρώνην, καὶ μετὰ τὴν μάχην τοῦ Δερβενακίου ἔμεινε πολεμῶν μέχρις ὅτου ἔπεσε τὸ Ναύπλιον εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων.

ΑΝΑΓΩΓΗΣ ΤΣΟΧΑΝΤΑΡΗΣ

Οὗτος ἦτον εἰς τὴν Ζάκυνθον ἐπίσης εἰς τὰ ἐκεῖ Ἀγγλικά τάγματα. Ἐπανελθὼν δὲ μετὰ τὴν ἐπανάστασιν εἰς τὴν πατρίδα του, πολὺ ὠφέλησε χρησιμεύσας ὡς διδάτκαλος, καὶ ἐρμηνεύων τοὺς γείτονάς του πῶς νὰ γεμίζουν τὰ ὅπλα των καὶ πῶς νὰ πολεμοῦν. Ἐπειτα ἐγένετο καπετάνιος καὶ ὑπηρέτησε μέχρι τέλους τὸν ἀγῶνα.

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ

Κατήγετο από την Ἀρκαδίαν τῆς Τριφυλλίας. Εὐρισκόμενος δὲ εἰς Βλαχίαν ἐγένετο ἱερολογίτης, καὶ ἐπολέμησε μετὰ τῶν λοιπῶν ἱερολογιτῶν. Διαλυθείσης δὲ τῆς ἐκεῖ ἐπαναστάσεως, ἔφυγεν ἀπὸ τὴν Βλαχίαν, ἐπανελθὼν εἰς τὴν Πελοπόννησον μετὰ τὸν Γιαννάκην καὶ Ἀποστόλην Κολοκοτρώνην, Ἰωάννην Πέταν Ζακύνθιον καὶ τινας ἄλλους, εὐρέθη εἰς τὰ Τρίκορφα, εἰς δὲ τὴν μάχην τῆς Γράνας ἔλαβε μέρος καὶ ἐπολέμησεν. Ἐπειτα παρηκολούθησε τὸν στρατηγὸν Θ. Κολοκοτρώνην, ὁ ὁποῖος τὸν ἠγάπα καὶ τὸν ἐτίμα καὶ τὸν εἶχε μετὰ τῶν συμβούλων του, τὸν ἐμπιστεύετο δὲ πολὺ καὶ τὸν ἀπέστελλεν εἰς διαφόρους ὑπηρεσίας, μάλιστα δὲ εἰς τὴν Ζάκυνθον ἐπήγαινε καὶ ἤρχετο. Ὑπηρέτησε δὲ τὴν πατρίδα μετὰ μεγάλην φιλοπατρίαν καὶ ἀπαρδειγμάτιστον ἐνθουσιασμόν. Δι' ὅλα ταῦτα ἔγεινε γνωστὸς εἰς τοὺς Ἕλληνας, οἵτινες τὸν ἠγάπησαν καὶ τὸν ἐτίμησαν. Ὑπηρέτησε δὲ καὶ πολιτικῶς εἰς διαφόρους ὑπηρεσίας. Τὸ δὲ ὄνομά του φαίνεται καὶ ἀπαντᾶται εἰς διάφορα ἱστορικὰ ἀπομνημονεύματα πρότερον ἐκδοθέντα, ὅπου ὁμολογοῦνται καὶ αἱ ἐκδουλεύσεις του.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΑΛΑΜΩΝ

**ΙΩΑΝΝΗΣ, ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΚΑΙ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΚΥΡΙΑΚΟΥ**

Ἡ οἰκογένεια αὕτη ὑπηρέτησεν στρατιωτικῶς

καὶ πολιτικῶς κατὰ τὸν ἀγῶνα, εὗρεθέντες εἰς διαφό-
ρους μάχας. Ἐνεκα τῆς θέσεως τῶν Καλαμῶν εὗρέθη-
σαν εἰς διαφόρους δυσaréστους περιστάσεις μὲ τοὺς
Μανιάτας, διότι ἡ πόλις ἦτον ὁ σταθμὸς τῆς ἐξόδου
των, καὶ ὁπωσδήποτε ὑπέφεραν ἀπὸ αὐτοῦς.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΑΘ. ΤΣΑΝΕΣ

Οὗτος ὑπηρέτησε πολιτικῶς καὶ στρατιωτικῶς.

ΠΑΝΑΓΟΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ

Ὑπῆρξε πρόκριτος τῶν Καλαμῶν, ἐφυλακίσθη
καὶ οὗτος εἰς Τριπολιτσᾶν μετὰ τῶν ἄλλων προκρίτων.

ΠΑΝΑΓΟΣ ΖΑΡΚΟΣ

Οὗτος πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἐνήργει τὰ τῆς Ἐται-
ρίας, καὶ ἦτον ὁ μόνος, ὅστις ἐφαίνετο καὶ ἐγνωρίζετο
ἀπὸ τοὺς τότε ἀδελφούς. Καταγόμενος δὲ παλαιόθεν ἐκ
Ζυγοβιστίου ἀπεκατεστάθη εἰς Καλάμας. Ἦτο δὲ δυ-
νατὸς ἔνεκα τοῦ Κολοκοτρώνη, ὅστις τὸν ὑπερασπίζετο
διότι ἦτο συμπατριώτης του. Ὑπηρέτησε δὲ στρατιω-
τικῶς, ὡς καὶ οἱ λοιποί.

ΜΗΧΑΝΙΔΗΣ

Οὗτος κατ' ἀρχὰς ὑπηρέτησεν ὡς ἀπόστολος μὲ

πολλήν προθυμίαν καὶ δραστηριότητα, διότι ἐκοινοποι-
οῦσεν ὅλα τὰ γινόμενα εἰς Καλάμας γράφων παντα-
χοῦ, καὶ πολὺ κατὰ τοῦτο ὠφέλησεν. Ἐπειτα ὡς στρα-
τιωτικὸς παρηκολούθει τὸν Πετρόμπεη Μαυρομιχάλην.
Ἀφοῦ δὲ οὗτος ἐξῆλθε τῶν Καλαμῶν, ὁ Μηχανίδης
πάλιν ἐξηκολούθει τὸ αὐτὸ ἔργον, νὰ μεταδίδῃ τὰς εἰδή-
σεις. Ὅπου δὲ τὸν ἐβλέπαμεν, τὸν ἐπεριστοιχίζαμεν,
καὶ ὁλονὲν μᾶς ἔλεγεν, εἴτε σωτὰ, εἴτε καὶ μισὰ,
ἀλλ' ὅμως ταῦτα ἐπέρναγαν τότε, διότι εἶχε τρόπον
νὰ ἐμψυχώνῃ τοὺς Ἑλλήνας, καὶ διὰ τοῦτο ἤκουον τὰ
λεγόμενά του μὲ πολλήν ὄρεξιν.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΙΚΡΟΜΑΝΗΣ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ὡς πρόκριτος ἐφυλακίσθη εἰς Τριπολιτσάν.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Οὗτος ὑπηρέτησε κατ' ἀρχὰς στρατιωτικῶς,
ἔπειτα πολιτικῶς χρηματίσας γερουσιαστῆς καὶ βου-
λευτῆς.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΝΗΣΙΟΥ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΙ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΙ ΚΑΛΑΜΑΡΙΝΤΑΙ

Ἡ οἰκογένεια αὕτη ὑπηρέτησε καθ' ὅλον τὸν

ἀγῶνα τῆς ἐπαναστάσεως στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς, δαπανῶσα ἐξ ἰδίων καὶ προσπαθοῦσα διὰ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ Ἑθνους.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΙ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΑΔΕΛΦΟΙ ΔΑΡΕΙΩΤΑΙ

Καὶ τούτων ἡ οἰκογένεια ἐπίσης συμμετέσχεν, ὡς καὶ οἱ ἀνωτέρω, εἰς τὰ τοῦ ἀγῶνος. Ὁ δὲ Γεώργιος ὑπηρέτησεν ἔπειτα εἰς πολλὰς ὑπηρεσίας ἀγρόμενος βουλευτῆς καὶ γερουσιαστής.

ΚΑΛΟΓΕΡΟΣ ΠΕΤΡΑΚΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΑΡΓΥΡΑΚΗΣ

Καὶ οὗτοι ὡσάυτως ὑπηρέτησαν τὴν πατρίδα ἐντὸς τοῦ τόπου, φροντίζοντες περὶ τῶν ἀναγκαίων τοῦ πολέμου.

ΕΥΑΡΧΙΑ ΚΑΡΥΤΑΙΝΗΣ

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ

Οὗτος ἦτον ὁ ἄρχων τῆς Πελοποννήσου. Ἐφυλακίσθη εἰς τὴν Τρίπολιν, καὶ δὲν ἠθέλησε νὰ φύγῃ ἐκεῖθεν πρὶν τῆς 25 Μαρτίου, διὰ νὰ μὴν βλαφθῇ ἡ ἐπανάστασις, σκληρυνθοῦν καὶ οἱ Τοῦρκοι καὶ κόψουν τοὺς ἐντὸς τῆς πόλεως Χριστιανοὺς, τοὺς ὁποίους ἐφοβέριζον· ἀλλ' ὁ Κατῆς δὲν τοὺς ἔδωκε τὸν λεγόμενον

Φεφτάν, ἀρνηθεῖς τοῦτον ὡς δημόσιος ὑπάλληλος, καὶ οὕτω οἱ Χριστιανοὶ ἐσώθησαν

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ

Οὗτος, ὡς πληρεξούσιος τῆς Πελοποννήσου, ἔλιπεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἀφοῦ δὲ ἡ ἐπανάστασις ἐξερράγη, ἐπανελθὼν, ἔλαβε μέρος εἰς τὰ πολιτικὰ πράγματα, γενόμενος γερουσιαστής τῆς πρώτης Γερουσίας τῶν Καλτεζῶν, πληρεξούσιος τῶν Ἐθνοσυνελεύσεων καὶ ἐκτελεστής. Ἐφυλακίσθη καὶ οὗτος εἰς Ὑδραν μετὰ τοῦ Κολοκοτρῶνη καὶ τῶν ἄλλων.

ΚΑΝΕΛΟΣ ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ

Ὁ στρατηγὸς οὗτος εἶναι εἰς τῶν ἀξιοτέρων Ἑλλήνων καὶ ὁ μᾶλλον προκομμένος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Τὰ πάντα δὲ ἐθυσίασε καὶ ἡτοίμασε τὰ τῆς ἐπαναστάσεως, ὀργανώσας τὴν ἐπαρχίαν τῆς Καρύταινας, καὶ ὡς ἀρχηγὸς αὐτῆς ἐνθουσιάσας ἔλον τὸν κόσμον τῆς. Ὁ Ἀρχιμανδρίτης Φλέσας εὔρε τὸν ἑμοῖόν του.

Ἄμα ὁ Κανέλος ἔμαθεν, ὅτι ὁ Κολοκοτρῶνης ἐπολέμει τεὺς Φαναρίτας Τούρκους, ἀμέσως ἐξεκίνησε διὰ τὴν Καρύταιναν μὲ τοὺς βουνίσσιους, ἔσους εἶχε τότε συνάξει. Σχορπισθέντων δὲ ἐκεῖθεν τῶν Ἑλλήνων, ὁ Κανέλος ὑπῆγεν εἰς τὰ Λαγκαδία, καὶ μετὰ τὸν φόνον τῶν Τούρκων Λαγκαδινῶν, ἡσφάλισε τὴν οἰκογένειάν του, ἀποστείλας αὐτὴν εἰς τὸ Μέγα Σπήλαιον. Ἐπειτα ἔδωκε διαταγὴν νὰ συναθροίζωνται ἔλοι

εἰς τὸ Διάσελον τῆς Ἀλωνίσταινας. Τότε ὁ μὲν Κολοκοτρώνης εὐρίσκετο εἰς τὴν Πιάναν, ὁ δὲ Κανέλος ἤρχετο εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Διασέλου τῆς Ἀλωνίσταινας, καὶ ἐκεῖ συνηντήθη μὲ τὸν Κολοκοτρώνην, τὸν ὁποῖον οἱ Τοῦρκοι εἶχον κυνηγήσει ἀπὸ τὴν Πιάναν, καὶ ἔφθασαν ἕως εἰς τὴν Ἀλωνίσταιναν, ὅπου ἐπῆραν καὶ τὰ μολάρια τοῦ Κύρ Κανέλου, εἰς τὰ ὁποῖα εἶχε φορτωμένα τὰ πράγματά του. Ἐκεῖθεν ὕστερον καὶ οἱ δύο ἐτράβηξαν διὰ τὸν κάμπον τῆς Καρύταινας καὶ τοῦ Παπαρίου, καὶ κατόπιν ὁ μὲν Κολοκοτρώνης ὑπῆγεν εἰς τὸ Βαλτέτσι, ὁ δὲ στρατηγὸς Κανέλος εἰς τὰ Λαγκάδια, διὰ νὰ συγκεντρώσῃ τοὺς στρατιώτας εἰς τὴν Πιάναν, καὶ πάλιν εἰς τὸ Διάσελον τῆς Ἀλωνίσταινας· ἀλλὰ τότε ἠσθένησε καὶ δὲν ἦλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον. Μετὰ δὲ τὸν πόλεμον τοῦ Λεβιδίου ἦλθεν εἰς τὴν Πιάναν.

Οἱ Καρυτινοὶ χρεωστοῦν εὐγνωμοσύνην εἰς τοὺς ἀδελφοὺς Δεληγιανναίους, καὶ μάλιστα εἰς τὸν Κανέλον, ὅστις ἀπεφάσισε καὶ παρέδωκε τὰ ὅπλα τῆς Ἐπαρχίας πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην, αὐτὸς δὲ ἐσύστησε τὴν ἐφορείαν τοῦ στρατοπέδου, ὠργάνισε τὸ φροντιστήριον τῶν τροφῶν καὶ τῶν πολεμεφοδίων, καὶ ἐχρησίμευσεν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς μέχρι τῆς ἀλώσεώς της. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπῆρε τὰ ὅπλα, καὶ ὑπῆγεν εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, παρευρεθεὶς εἰς τὴν περίφημον μάχην τῆς 9 Μαρτίου. Ἐπειτα δὲ ὑπῆγεν εἰς Μεσολόγγιον πρὸς βοήθειαν τῶν ἀδελφῶν Μεσολογγιτῶν, καὶ παρευρέθη καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας μάχας ἐντὸς τῆς Πελοποννήσου, ὡς καὶ κατὰ τοῦ Δράμαλη

καὶ τῶν Ἀράβων. Ἐφυλακίσθη δὲ καὶ οὗτος εἰς Ὑδραν μετὰ τοῦ Κολοκοτρῶνῃ καὶ λοιπῶν.

**ΑΝΑΣΤΟΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΙ ΠΑΝΑΓΟΣ
ΑΔΕΛΦΟΙ ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΑΙΟΙ**

Οὗτοι ὑπῆρέτησαν πολιτικῶς εἰς διαφόρους ὑπηρεσίας ἐντὸς τοῦ τόπου των, καὶ ὕστερον εἰς ἄλλας Ἐπαρχίας.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ

Οὗτος ἦτο στρατιωτικὸς, ὑπηρετήσας καλῶς κατ' ἀρχάς εἰς τὴν μάχην τοῦ Λάλα. Μετὰ δὲ τὴν ἐκείθεν ἀναχώρησιν τῶν Τούρκων εἰς Πάτρας, ἦλθεν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς. Κατέπιν δὲ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν μάχην τῆς Γράνας· ἐκλείσθη εἰς τὸ χωρίον Μαντσαγρᾶ, ὡς φαίνεται εἰς τὰς διηγήσεις μου. Εὐρέθη δὲ καὶ εἰς ἄλλας μάχας, καὶ εἰς τὰ Δραμαλικά, καὶ προσέτι καὶ κατὰ τῶν Ἀράβων ἐπολέμησεν. Ἐφυλακίσθη καὶ οὗτος εἰς Ὑδραν.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ

Οὗτος κατ' ἀρχάς ἐπανελθὼν ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν εἰς τὰ Βέρβαινα, ἐστάθη ἐκεῖ προσωρινῶς, καὶ ἐπομένως προσεκολλήθη εἰς τὸν ἀδελφόν του, καὶ ὑπῆρέτησε στρατιωτικῶς τὴν πατρίδα. Ἐφυλακίσθη ὡσαύτως καὶ οὗτος εἰς Ὑδραν μετὰ τοῦ Κολοκοτρῶνῃ, καὶ τῶν λοιπῶν.

Ἡ οἰκογένεια αὕτη τῶν Δεληγιανναίων εἶναι μία ἐκ τῶν πρώτων οἰκογενειῶν τῆς Πελοποννήσου. Πολὺ δὲ συνετέλεσε καὶ πρό καὶ κατὰ τὴν ἐπανάστασιν, ἀφρόνως δαπανῶσα ἐξ ἰδίων τῆς εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς πατρίδος, καὶ ἔνεκα τούτου, ἐκτὸς τοῦ Ἀναγνώστη, ὅλοι οἱ ἄλλοι ἀδελφοὶ ἔμειναν πτωχοί.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΚΑΙ ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΔΕΛΦΟΙ ΠΕΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΙ

Κατήγοντο ἀπὸ τὰ Λαγκάδια καὶ, ἐχρημάτισαν στρατιωτικοὶ ἀμφότεροι, καλῶς ἀγωνισθέντες, διότι εὐρέθησαν παντοῦ μὲ τὸν Κολοκοτρώνην, μετὰ δὲ τοῦ Κανέλου Δεληγιάννη ἐπέρασαν καὶ εἰς τὸ Μεσολόγγιον, ἔπειτα δὲ μετὰ τοῦ Γενναίου Κολοκοτρώνη ὑπῆγον καὶ εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῶν Ἀθηνῶν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ καπετάνιος οὗτος ἦτον ἐπίσης ἀπὸ τὰ Λαγκάδια, καὶ ἔχει τὰς αὐτὰς ὡσαύτως ἐκδουλεύσεις μὲ τοὺς ἀνωτέρω ἀδελφούς Πετρακοπούλους.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΘΕΟΦΙΛΟΠΟΥΛΟΣ, Η ΤΣΑΚΑΛΟΣ

Καὶ οὗτος ἐγεννήθη εἰς τὰ Λαγκάδια. Ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπανάστασεως εὐρέθη ναυτικὸς εἰς τὰ Ψαρά, καὶ ἀνεδείχθη ἓνας ἐκ τῶν ἐπισήμων πυρπολητῶν, καύσας

Τουρκικά πλοῖα. Μετὰ δὲ ταῦτα ὑπηρέτησε καὶ εἰς τὴν ξηρὰν μετὰ τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη.

ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Καὶ οὗτος ὁ Λαγκαδινὸς ὑπηρέτησεν ὡς στρατιωτικὸς ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Κανέλου καὶ Δημητρίου ἀδελφῶν Δεληγιανναίων ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως μέχρι τοῦ ἔτους 1827. Εὐρέθη δὲ εἰς ὅλας τὰς μάχας κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, ἔπειτα εἰς τὴν μάχην τῆς Γράνας. Ἐκλείθη δὲ εἰς τοῦ Μαντσαγρᾶ μετὰ τοῦ Δ. Δεληγιάννη, τοῦ ὁποίου τότε ἦτο καὶ σημαιοφόρος. Κοτόπιν δὲ γενόμενος καπετάνιος ὑπῆγε μετὰ τοῦ Κανέλου εἰς τὸ Μεσολόγγιον. Εὐρέθη δὲ καὶ εἰς τὴν περίφημον μάχην τῶν Πατρῶν, ὡς καὶ εἰς τὴν κατὰ τοῦ Δράμαλῃ ἐκστρατείαν.

ΠΑΠΑ ΣΤΑΘΟΥΛΑΣ

Κατήγετο ὡσαύτως ἀπὸ τὰ Λαγκάδια. Περίφημος δὲ ἐγένετο διὰ τὰς στρατιωτικὰς του ὑπηρεσίας, διότι ὅπου καὶ ἂν εὕρισκετο κατὰ τὰς διαφόρους μάχας ἔκαμνε μεγάλα ἀνδραγαθήματα, καὶ διεκρίνετο ὡς παληκάρι. Ἐπέρασε δὲ καὶ εἰς τὸ Μεσολόγγιον μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Κανέλου Δεληγιάννη, καὶ ἀφῆκε καὶ ἐκεῖ σημεῖν παληκαριᾶς. Ἐπесе δὲ μαχόμενος κατὰ τὴν ἀτυχῇ μάχην τῶν Τρικόρφων ἐπὶ τοῦ Ἰμβραήμ Πασᾶ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΗΣ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

Καὶ οὗτος ἦτον ἐπίσης ἀπὸ τὰ Λαγκαδία. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ὑπηρετεῖ πλησίον τοῦ Πασᾶ τῆς Πελοποννήσου ἐντὸς τοῦ σεραγίου καὶ οὕτως, ὡς ὑπάλληλος, ἐμάνθανε τὰ κατὰ τῶν Χριστιανῶν τεκταινόμενα καὶ τὰ ἐμπόδιζε. Μάλιστα ὅταν ἐμάνθανεν, ὅτι ἐσχόπουν οἱ Τοῦρκοι νὰ φονεύσουν κανένα χριστιανόν, οὗτος κρυφίως ἐδίδε τὴν τοιαύτην εἰδησιν, καὶ ὁ χριστιανὸς ἔφευγεν. Ἐστάθη δὲ καὶ πολὺ ὠφέλιμος εἰς τοὺς ἐντοπίους Τριπολιτσιώτας.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΚΙΝΤΣΟΣ ΚΑΙ Ο ΥΙΟΣ ΤΟΥ ΜΙΧΑΛΗΣ

Καὶ οὗτοι ἦσαν Λαγκαδινοί, καὶ ὑπηρετήσαν τὸν ἀγῶνα στρατιωτικῶς. Κατὰ δὲ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, ὁ Κολοκοτρώνης διώρισε τὸν Ἀθανάσιον Κίτσον ὁδηγόν εἰς τὸ στρατιωτικὸν σῶμα τῶν ἐκεῖ Τριπολιτσιωτῶν τῆς ἐπαρχίας, οἵτινες ἐκράτουν τὸ μέρος τῆς θέσεως, τῆς λεγομένης Πηγῆς. Κατὰ δὲ τὴν μάχην τῆς Γράνας μὲ τὸ ἴδιον σῶμα τῶν Τριπολιτσιωτῶν, εἶχε πιάσει τῆς φράχταις τῶν ἀμπελιῶν κατὰ τὴν θέσιν Νουμέναγα, καὶ ἐκεῖ μαχόμενος ἐμπόδισε τοὺς Τοῦρκους, καὶ τοὺς ἠνάγκασε νὰ ὑπάγουν νὰ περάσουν εἰς τὴν γενομένην Γράναν.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὸ Ζυγοβίστιον, καὶ κατ'

ἀρχὰς μὲν ὑπηρετήσε εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη μέχρι τῆς ἀλώσεως τῆς Τριπολιτσᾶς, ἔπειτα δὲ ἔγινε μέλος τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας. Κατὰ δὲ τὴν ἐπάνοδον τοῦ Κολοκοτρώνη ἀπὸ τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, ὁ Ζαφειρόπουλος ἔφυγε καὶ ἐκρύβη, ὡς ἀλλαχοῦ διηγοῦμαι.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ

Καὶ οὗτος ἐπίσης ἦτον ἀπὸ τὸ Ζυγοβίστιον. Ἐπανελθὼν δὲ ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπαναστάσεως ἐπροσκολλήθη εἰς τοὺς σωματοφύλακας, καὶ εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Κολοκοτρώνη, καὶ ὑπηρετεῖ γράφων καὶ πολεμῶν. Μετὰ δὲ τὴν φυγὴν τοῦ ὑπασιστοῦ Σπύρου Σπηλιωτοπούλου, ὁ Κολοκοτρώνης διώρισεν ὑπασπιστὴν του τὸν Ζαφειρόπουλον, ὄντα γεναῖον καὶ τολμηρόν. Ὁ στρατηγὸς Κολοκοτρώνης, ὅταν ἀπὸ τὴν θέσιν Μάνεσι, ἡ ὁποία κεῖται πλησίον τοῦ Ταυγέτου, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Ἀργολίδα πρὸς ἀντάμωσιν τοῦ Καραϊσκάκη, ὅστις ἤλθε νὰ συνομιλήσῃ μετ' αὐτοῦ καὶ ζητήσῃ βοήθειαν στρατιωτικὴν καὶ χρηματικὴν διὰ νὰ ἐπαναστατήσῃ ἐκ νέου τὴν Ῥούμελην, τὸ ὁποῖον καὶ ἔγινε, τότε ὁ ὑπασπιστὴς τοῦ Κολοκοτρώνη Ζαφειρόπουλος θέλων νὰ ἐπιθεωρήσῃ τὸν εἰς Μάνεσι στρατὸν, συγκείμενον ἐκ 3000 περίπου, ὡς ἐπαρουσιάσθῃ ἐκεῖ καβάλα, ἐξαλίσθῃ διότι τοῦ ἤλθεν ἐξαφίς εἰς τὴν κεφαλὴν, ἡ ὁποία τοῦ ἔφερε καὶ τὸν θάνατον. Εὐρέθησαν δὲ εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτὸ καὶ εἶδαν τὸ γεγονός τοῦτο ὁ στρατηγὸς Δημ. Μελετόπουλος ἐκ

Βοστίτης, ὁ στρατηγὸς Β. Πετιμεζᾶς ἐκ Καλαβρύτων, ὁ χιλιάρχος Ν. Οἰκονομόπουλος ἀπὸ τὸ Νεόκαστρον καὶ ὁ στρατηγὸς Γιατράκος ἀπὸ τοῦ Μιστρά.

**ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΙ ΣΠΥΡΟΣ ΑΔΕΛΦΟΙ
ΣΗΝΑΙΩΤΟΠΟΥΛΟΙ**

Οὗτοι πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἐκατοικοῦσαν εἰς τὴν Ὑδραν καὶ ἐμπορεύοντο ἐκεῖ· ἔλαβον δὲ τὴν ιδέαν νὰ ἐτοιμάζουν τὴν πυρίτιδα, καὶ πρὸς τοῦτο κατ' ἀρχὰς ἔκαμαν μύλους εἰς τὴν Δημιτσάναν, ὅπου ἐκουβάλησαν καὶ τὴν ἀναγκαίαν ὕλην. Εἰς ταύτην δὲ τὴν ἐργασίαν ἐνησχολεῖτο ὁ Σπῦρος· ὁ δὲ Νικολῆς ὑπῆρξεν εἰς τῶν συνεταίρων τοῦ Ἀντώνη Οἰκονόμου Ὑδραίου, καὶ συνέδραμε πολὺ τοῦτον διὰ νὰ ἐπαναστατήσῃ τὸν τόπον κατὰ τῶν οἰκοκυραίων. Διαλυθείσης δὲ κατόπιν τῆς ἐσωτερικῆς ταύτης ἀνησυχίας τῆς Ὑδρας, ὁ Νικολῆς ἐπέρασεν εἰς τὸ Ἄργος, καὶ συνεπολιόρκει μετὰ τῆς γενναίας Μπουμπουλίνας καὶ τῶν λοιπῶν Σπετσιωτῶν τὸ Ναύπλιον. Πρῶτος αὐτὸς ἐσύστησε τὴν λεγομένην Καγκελαρίαν τοῦ Ἄργους. Μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς προσεκολλήθη πρὸς τὸν Θ. Κολοκοτρῶνην καὶ εὗρίσκετο ἐνίοτε μαζύ του. Κατὰ δὲ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη, εὗρέθη μὲ τὸν Πλαπούταν κατὰ τὴν ὥραν ὅπου ἐπολέμει εἰς Φίχτια καὶ Χαρδάτι, ὅτε καὶ ἐτσακίσθη τὸ σπαθὶ τοῦ Πλαπούτα, καὶ κατόπιν ἐπέρασεν εἰς Ἅγιον Γεώργιον. Τότε δὲ πολὺ ἐχρησίμευσεν ὡς σύμβουλος τοῦ Κολοκοτρῶνη. Τὸν δὲ Σπύρον, μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς καὶ ἔπειτα, ὁ Κο-

λοκοτρώνης διώρισεν ύπασπιστήν του, καὶ τὸν εἶχε μαζί του εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, ὅπου παρευρέθη εἰς ὅλας τὰς ἐκεῖ γενομένας μάχας, καὶ ὕστερον μέχρι τῆς πτώσεως τοῦ Ναυπλίου διετέλει ύπασπιστής του.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΜΠΕΓΛΗΣ

Κατήγετο ἐκ Ζυγοβυστίου. Ἐμπορεύετο δὲ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως εἰς Ὑδραν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Ὑδραῖοι μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ Οἰκονόμου ἐδίωξαν ἐκ τῆς νήσου ὅλους τοὺς ἐκεῖ κατοικοῦντας ὡς ξένους, φωνάζοντες· «ἔστε χρούαῖ», καὶ κυνηγοῦντες αὐτοὺς, ὁ Μπεγλῆς φυγὼν καὶ ἐλθὼν εἰς Τρίκορφα πολὺ ὠφέλησε τὸ ἐκεῖ συναχθὲν στρατόπεδον ἐξοδεύων ἐξ ιδίων του, ἐνεργῶν καὶ προβλέπων τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὸ στρατόπεδον. Ἐμείνει δὲ καθ' ὅλην τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς μέχρις τῆς ἀλώσεώς της, μόνον ὅπως προμηθεύῃ τὰ χρειώδη. Ὑπῆρξε πληρεξούσιος τῆς ἐν Ἐπιδαύρῳ συνελείσεως, καὶ ἐτοιμάζετο νὰ γείνη εἰς τῶν ὑποψηφίων τῆς Γερουσίας, ἀλλ' ἀπέθανε πρότερον.

ΜΙΧΑΗΛ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Ἦτον ἀπὸ τὴν Δημιτσάναν. Ἠκολούθησε τὸν Θ. Κολοκοτρώνην ὡς γραμματικὸς του ἀντὶ τοῦ Ἀ. Ζαφειροπούλου, καὶ ὠφέλησε τὸν Γέροντα διὰ τῶν γραμμάτων του καὶ τῶν γνώσεών του ὡς σύμβουλος αὐτοῦ. Ἐκτὸς δὲ τούτου καὶ ὁ Π. Κόκκαλης ἐγένετο γραμμα-

τικός τοῦ Κολοκοτρώνη, καὶ ἐστάθη ἀχώριστος πάν-
τοτε ἀπὸ αὐτὸν μέχρι τῆς ἐλεύσεως τῆς ἀντιβασιλείας.
Ἐχαιρε δὲ τὴν μεγαλειτέραν ἐμπιστοσύνην διὰ τὸν
φιλήσυχον καὶ ὑπομονετικὸν χαρακτήρα καὶ τὸ ἥθος του.

ΝΙΚΗΤΑΣ ΠΑΠΑΝΙΚΗΤΟΠΟΥΛΟΣ

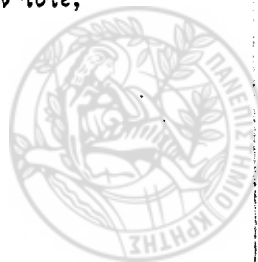
Καὶ οὗτος ἐκ Δημιτσάνης κατήγετο. Ὑπῆρξε δὲ
ἐπίσημος πολιτικός καὶ σύμβουλος τοῦ Κολοκοτρώνη.
Ἀπέθανεν εἰς τὸ Ἄστρος κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐκεῖ Συ-
νελεύσεως. Κατὰ δὲ τὴν ὥραν τοῦ θανάτου του, ἀφῆ-
κεν ἐντολὴν νὰ μὴν δεχθοῦν οἱ Ἕλληνες Ἐκτελεστι-
κὸν, εἰμὴ μόνον μίαν Βουλὴν. Πρὸς δὲ τὸν Κολοκο-
τρώνην εἶπε νὰ μὴ φιλιωθῇ μὲ τοὺς Δεληγιανναίους
διότι θὰ τὸν γελάσουν, ἔπειτα ἔκλεισε τὰ μάτια του
καὶ ἀπέθανεν.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ Η ΚΑΖΗΣ

Οὗτος ἦτον ἀδελφὸς τοῦ προειρημένου Μιχαὴλ
Οἰκονόμου. Ἐχρημάτισε δὲ ὡς σωματοφύλαξ τοῦ Θ.
Κολοκοτρώνη.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ἦτον ἀπὸ τὰ Μαγούλιανα. Ὑπηρέτησε πολιτι-
κῶς. Ἐγένετο μέλος τῆς Ἐφορείας τῶν Τρικόρφων.
Οὗτος δὲ εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἔστεκεν εἰς τὸ Δερβε-
νάκι, ὅπου καὶ ὁ Κολοκοτρώνης ἐστέκετο καὶ ἐδιοι-
κοῦσε τὴν μάχην. Ἐβοήθησε δὲ τὸν Οἰκονόμον τότε,

ὁ ὁποῖος ἔφαλλε τὴν παράκλησιν. Ἦτον ἀγαπητὸς τοῦ Κολοκοτρώνη, καὶ ἐχρησίμευσεν ὡς σύμβουλός του, ὅσας τις ἦτο μαζύ του διὰ τὰς γνώσεις του. Ὑπῆρξε δὲ πληρεξούσιος καὶ βουλευτής.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΠΑΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ἐγεννήθη εἰς τὸ χωρίον Λάστα. Ἦτο δὲ στρατιωτικὸς καὶ ὑπηρέτησεν ὡς τοιοῦτος μὲ πολλὸν ζῆλον, διότι εὐρέθη εἰς πολλὰς μάχας, καὶ ἰδίως εἰς Βαλτέτσι, εἰς Γράναν καὶ κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, ὡς καὶ εἰς τὴν κατὰ τοῦ Δράμαλη ἐκστρατείαν, ὅτε οἱ στρατιῶται καὶ συμπατριῶταί του ἐπῆραν τὰ πολλὰ χρεῖματα τῶν Τούρκων καὶ τὰ ἐμοίρασαν μὲ τὸ φέσι.

ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ ΠΑΠΑΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ἦτον ἀδελφὸς τοῦ προηγουμένου καὶ κληρικός. Ἦκολούθει πάντοτε τὸν Θ. Κολοκοτρώνην. Εἰς δὲ τὴν κατὰ τοῦ Δράμαλη μάχην ἦτον εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν, ὅπου ἐστέκετο καὶ ὁ Κολοκοτρώνης καὶ διεύθυνεν αὐτήν, καὶ ἐκεῖ ἔφαλλε παράκλησιν, δεόμενος τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ νὰ βοηθήσῃ τοὺς Ἕλληνας νὰ νικήσουν τὸν ἰσχυρὸν Δράμαλην,

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ

Καὶ οὗτος κατήγετο ἀπὸ τοῦ Λάστα. Ἀνατράφεις δὲ εἰς τὴν Σμύρνην, ἐπανῆλθεν κατὰ τὰς ἀρχὰς

νῆς ἐπαναστάσεως. Ἦτο μετὰ τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη διότι ἐγνωρίζοντο ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον, ὅστις τὸν ὑπέχρεωσε νὰ παρακολουθῇ τὸν Νικήταν Σταματελόπουλον. Ἐκτοτε ἐγένετο γνωστός εἰς τὴν ὑπηρεσίαν, εὐρισκόμενος παντοῦ καὶ πάντοτε μὲ τοῦτον τὸν στρατηγόν, γράφων καὶ χρησιμεύων ὡς σύμβουλός του. Μετὰ δὲ τὴν παῦσιν τοῦ πολέμου ὑπηρέτησε πολιτικῶς.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΣ

Ἐγεννήθη εἰς Ζυγοβίστιον. Ὑπῆρξε στρατιωτικός. Οὗτος κατὰ τὸν πόλεμον τῆς Γράνας ἐπιάσθη μὲ ἓνα Τοῦρκον εἰς τὰ χέρια. Ἐπειδὴ δὲ δὲν εἶχον μαχαίρια, οὔτε ὁ ἓνας, οὔτε ὁ ἄλλος, ἄρχισαν νὰ τρώγωνται μὲ τὰ δόντιά των· ἀλλ' ὁ Τοῦρκος ἦτο δυνατώτερος, καὶ κατέβαλε τὸν Ζυγοβιστινόν, καὶ ἀφοῦ τοῦ εἶχε ροκανίσει τοὺς δακτύλους τῶν χειρῶν του, ἄρχισεν ἔπειτα νὰ τὸν δαγκάνῃ εἰς τὸν λαιμόν, καὶ ἰδίως εἰς τὸ καρύδι τοῦ λαιμοῦ του. Τότε ὁ Οἰκονομόπουλος ἔβαλε τῆς φωναῖς ζητῶν βοήθειαν, καὶ τοιουτοτρόπως ἓνας τῶν γειτόνων του, ἀκούσας τῆς φωναῖς του, ἔτρεξεν, ἐσκότωσε τὸν καθημέμον ἐπάνω του Τοῦρκον, καὶ τὸν ἐλευθέρωσεν, ἀλλ' ἐτρόμαξε νὰ γειάνῃ, οἱ δὲ δάκτυλοι τῶν χειρῶν του ἔκτοτε ἐστράδωσαν. Ταῦτα εἶναι γνωστὰ εἰς τὸ Ζυγοβίστιον.

Ο ΠΑΝΟΥΣΑΚΟΣ

Ἦτον ἀπὸ τοῦ Παλούμπα τῆς Λιοδώρας. Καὶ αὐτὸς εἰς τὴν μάχην τῆς Γράνας, ἀφοῦ πλέον δὲν εἶχε

καιρόν νά γεμίση τὸ τουφέκι, ἢ τὴν πιστόλαν του, ἔπιασε τὸ τουφέκι ἀπὸ τὸ στόμα, καὶ μὲ τὸ κοντάκι του ἄρχισε νὰ κτυπᾷ τοὺς Τούρκους κατακέφαλα, ἐσχότωσε δύο Τούρκους κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, διότι καθὼς ἐφύλαγε καὶ ἔδινε τὴν κτυπισιὰ, ἔμβαινε ὁ κόκορας τῆς φωτιᾶς μέσα εἰς τὰ μυαλὰ τῶν Τούρκων, τὸ δὲ τουφέκι του ἐστράβωσεν. Ὁ Πανουσάκος ἐπληνέθη διὰ τὴν παληκαριὰν του αὐτὴν.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὰ Μαγούλιανα. Αὐτὸν δὲ ἔκαμεν ὁ Κολοκοτρῶνης γερουσιαστὴν τῆς Πελοποννήσου κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Δράμαλη, ἀντὶ τοῦ Ἀναγνώστη Ζαφειροπούλου, ὡς ἄλλοῦ διηγούμεαι. Προτοῦ ὅμως γέινει γερουσιαστὴς ὑπηρετεῖ εἰς ὑπηρεσίας πολιτικὰς, καὶ ἄλλας καὶ ὡς φροντιστῆς, ἔπειτα ἐγένετο πληρεξούσιος καὶ βουλευτῆς. Οὗτος προσέτι εἶναι ὁ δεύτερος σύντροφος τοῦ Κολοκοτρῶνη, ὅταν οὗτος ὑπῆγεν εἰς τὸ Καστρί τῆς Ἑρμιόνης διὰ νὰ καλέσῃ τὸ ἔθνος εἰς Συνέλευσιν, ἣτις καὶ ἐτελείωσεν εἰς τοῦ Δαμαλᾶ τῆς Τροιζήνος, καλέσασα τὸν Ἰ. Καποδίστριαν ὡς κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος, τὸν Ἀγγλὸν Κόχραν ναύαρχον τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥιχάρδον Τσοῦρτς ἀρχιστράτηγον. Ἡ αὐτὴ δὲ Συνέλευσις ἐψήφισε καὶ τὸ περίφημον τῶν Ἑλλήνων πολίτευμα.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΠΟΥΚΟΥΡΑΣ

Καὶ οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὰ Μαγούλιανα. Ὑπῆρξε δὲ στρατιωτικὸς καὶ πολιτικὸς, γενόμενος βουλευτῆς καὶ

πληρεξούσιος τῆς ἐπαρχίας Καρύταινας. Παρηκολούθει τὸν Θ. Κολοκοτρώνην κατὰ τὴν μάχην τῆς Πιάνας, ὅτε οὗτος ἔφευγε διὰ νὰ προφθάσῃ ἐμπρὸς εἰς τὸ Διάσελον τῆς Ἀλωνίσταινας, καὶ ἐμποδίσῃ τοὺς Τούρκους νὰ μὴν περάσουν κατὰ τὴν Βυτίαν, καὶ ἔλεγεν πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην, ὅστις τὸν εἶχεν ὀπισθεν τοῦ ἀλόγου του, νὰ μὴν ὑβρίζῃ τοὺς Τούρκους διότι θυμούνται. Τοῦτο οἱ Ἕλληνες τὸ εἶχον τότε, ὡς ἀστεῖον, κοινὴν παροιμίαν. Ὁ Μπούκουρας εὐρέθη καὶ εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, καὶ ἰδίως κατὰ τὴν μάχην τῆς 9 Μαρτίου, καὶ ἐκλείσθη μετὰ τοῦ Γενναίου καὶ Σέκερη εἰς τὸν ληνὸν τοῦ Σαίταγα. Ἐπίσης εὐρέθη καὶ κατὰ τὰ Δραμαλικά κατὰ τὸ Χαρβάτι μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Δ. Πλαπούτα, ὅτε ἐτσακίσθη τούτου τὸ σπαθί του τὸ περίφημον, καὶ ἐξετέθη καὶ αὐτὸς εἰς κίνδυνον, διότι ὀλίγον ἔλειψε νὰ τοῦ κόψῃ ὁ Τούρκος ὄλον τὸ αὐτί του. Ἐπειτα παρευρέθη εἰς τὴν θέσιν Σχοινοχωρὶ καὶ Ἀκοβα μέχρι τέλους τοῦ Δραμαλικοῦ πολέμου.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΛΟΓΙΩΤΑΤΟΣ

Ἦτον ἀπὸ τὸν Βαλτεσινίκον. Ἐχρημάτισεν εἰς Τουρκικὴν πολιτικὴν ὑπηρεσίαν πρὸ τῆς ἐπανάστασεως, πλησίον τοῦ διερμηνέως τοῦ Πασᾶ τῆς Πελοποννήσου. Ἐφυλακίσθη καὶ αὐτὸς ἐντὸς τῆς Τριπολιτσᾶς μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν διωρίσθη μέλος τῆς ἐφορείας Καρυταίνης. Κατόπιν δὲ ἡ Κυβέρνησις ἐνεπιστεύθη εἰς αὐτὸν τὰ πολεμεφόνδια, διὰ νὰ τὰ μοιράζῃ εἰς τὰ στρα-

τόπεδα κατ' ἀναλογίαν καὶ κατ' ἀνάγκην. Ἐτιμᾶτο δὲ καὶ ἡγαπᾶτο ἀπὸ ὅλους διὰ τὴν εὐθύτητά του.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΑΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος κατήγετο ἐκ Βυτίνης. Ὑπηρετήσε δὲ πολιτικῶς καὶ στρατιωτικῶς. Ἐγένετο μέλος τῆς ἐφορείας τῶν Τρικόρφων ἐπὶ τῆς προεδρείας τοῦ Κανέλου Δεληγιάννη. Εὐρέθη δὲ εἰς πολλὰς μάχας, καὶ ἰδίως εἰς τὴν μάχην τοῦ Δερβενακίου κατὰ τοῦ Δράμαλη. Ἐφονεύθη εἰς τὴν ἀτυχῆ μάχην τῶν Τρικόρφων ἐπὶ τοῦ Ἰβραήμ πασᾶ. Ἡ πολυμελής αὐτῇ οἰκογένεια τῶν Ταμπακοπούλων πολὺ ἐχρησίμευσε κατὰ τὴν ἐπανάστασιν, καὶ πρὸ πάντων ὁ ἱεροδιάκονος Ἰωσήφ, ὁ γνωστός εἰς Ἀθήνας, καὶ χρηματίσας ἡγούμενος τῆς μονῆς Καισαριανῆς, ὅστις ἐπολέμησε κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς ἀκροπόλεως, καὶ ἄφησε μνῆμην τῆς παληκαριᾶς του.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΑΤΗΣ

Καὶ οὗτος καταγόμενος ἀπὸ τὴν Βυτίαν ὑπηρετήσε πολιτικῶς τὴν πατρίδα, γενόμενος πληρεξούσιος καὶ βουλευτής. Ἀπέθανε δὲ εἰς τὸ Ἄργος κατὰ τὴν τότε νόσον, ὅτε ἀπέθανε καὶ ὁ μεγαλοφυῆς Θ. Νέγρης.

Ἡ κωμόπολις Βυτίνα εἶχε πολλοὺς ἄνδρας πολιτικούς, ἐν οἷς καὶ τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει Δ. Παπαρρηγόπουλον, ἐπίσημον ἄνδρα, φονευθέντα ἀπὸ τὸν αἰμοδόρον Σουλτάνον, ἅμα ἐγένετο γνωστὴ ἡ ἐπανά-

στασις τῆς Πελοποννήσου. Συγχρονως δὲ τότε ὁ Σουλ-
τάνος ἐφόνευσε καὶ τὸν αὐτάδελφόν του Κωνσταντῖνον,
τὸν γαμβρόν του Σκαναβῆν καὶ πολλοὺς ἄλλους τῆς
αὐτῆς οἰκογενείας, οἱ δὲ ἀπομείναντες κατέφυγον εἰς
τὴν πατρίδα των, καὶ εὖρον ὑποδοχὴν ὡσάν Μωραΐται
ἔπου ἦσαν.

Ὁ μακαρίτης Παπαρρηγόπουλος ἔχαιρε μεγάλην
ὑπόληψιν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἦτο γνωστός εἰς
ἐλους, καὶ ἰδίως εἰς τοὺς κατὰ καιροὺς πρέσβεις τῶν
Γάλλων· ἐγάλλιζε δὲ, ὡς λέγουν σήμερον, ἦτοι ἐφρό-
νει τὰ τῶν Γάλλων. Οἱ δὲ συμπατριῶταί του Βυτινιῶ-
ται, καὶ οἱ λοιποὶ συνεπαρχιῶταί του εὕρισκον πολλήν
ὑπεράσπισιν πλησίον του, κατόπιν δὲ καὶ οἱ λοιποὶ
Μωραΐται, οἱ μεταβαίνοντες εἰς τὴν Κωνσταντινούπο-
λιν. Τὸν ἔλεγον δὲ Κόνσολαν τῶν Μωραϊτῶν, διότι
ἔποιος ἔχανεν ἐκεῖ Μωραΐτην, ἐκεῖ θὰ τὸν εὕρισκεν.

Ἡ Βυτίνα εἶχε καὶ τὸν γνωστὸν Κορίνθου Κύριλ-
λον καὶ ἄλλους πολλούς· εἶχε καὶ τὸ Ἑλληνικὸν σχο-
λεῖον, τοῦ ὁποίου οἱ διδάσκαλοι Παρθένιος καὶ Δανιήλ,
οἱ δύο οὗτοι ἐνάρετοι ἄνδρες, ἀνέδειξαν πολλοὺς μαθη-
τάς πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ διὰ τοῦτο πολὺ εἰς τὴν
πατρίδα ἐχρησίμευσαν.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΟΝΤΟΣΤΑΥΛΟΣ ἢ ΚΟΡΔΟΥΡΟΣ

Οὗτος ἦτον ἓνας τῶν πολυμαθεστάτων Ἑλλήνων,
διότι κατ' ἀρχὰς ἐμαθήτευσεν εἰς τὴν σχολὴν τῆς πα-
τρίδος του Βυτίνας, ἔπειτα μετέβη εἰς Παρισίους ἔπου
ἐτελειοποίησε τὰς σπουδὰς του καὶ ἐγένετο ἀτόχος

πολλῶν γλωσσῶν. Μετὰ δὲ ταῦτα εὗρέθη εἰς τὴν Ὀ-
 δησσὸν καὶ ἐκεῖθεν ἐπέρασεν εἰς τὴν Βλαχίαν ὑπὸ τὸν
 πρίγκηπα Ἀλέξανδρον Ὑψηλάντην παρακολουθῶν τὸν
 συγγενῇ του Γιαννάκην Κολοκοτρῶνην, μαζὺ δὲ ἦσαν
 ὁ Χριστοφόρος Ζαχαριάδης, ὁ Ἰωάννης Πέτας, ἡ Βα-
 πτιστὴς ἐκ Ζακύνθου καὶ ὁ Ἀποστόλης Κολοκοτρῶ-
 νης. Ὅλοι οὗτοι ἐπολέμησαν εἰς τὴν ἐπανάστασιν τῆς
 Βλαχίας ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Ὑψηλάντου. Διαλυθέν-
 των δὲ ἐκεῖθεν τῶν Ἑλληνικῶν στρατευμάτων, ἐπα-
 νῆλθαν εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ εἰς τὸ στρατόπεδον
 τῶν Τρικόρφων κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Αὐγούστου 1821.
 Ἐκτοτε ὁ Δ. Κοντόσταυλος παρηκολούθει εἰς τοὺς πο-
 λέμους τὸν στρατηγὸν Νικήταν Σταματελόπουλον,
 χρησιμεύων ὡς σύμβουλός του γράφων καὶ πολεμῶν.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ Η ΚΑΚΛΑΜΑΝΟΣ

Κατήγετο ἐκ Βυτίνης. Ἐπανελθὼν δὲ ἀπὸ τῆν
 Κωνσταντινούπολιν ἐπὶ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Δράμαλη εἰς
 τὴν Πελοπόννησον, ἐτέθη πλησίον τοῦ Κολοκοτρῶνη
 καὶ εἰς τοὺς σωματοφύλακάς του καὶ ἔμεινε καθόλον τὸ
 διάστημα τοῦ Δραμαλικοῦ πολέμου, ἀναδειχθεὶς γεν-
 ναῖος. Μετὰ δὲ τὴν πτῶσιν τοῦ Ναυπλίου ἀπεσπάρθη
 ἀπὸ τὸν Κολοκοτρῶνην, καὶ προσεκολλήθη εἰς τὸ νεο-
 συσταθὲν ἰππικὸν ἐπὶ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Κουντουρ-
 γιώτη καὶ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Χατοῦ Μιχάλη, ἡ Τα-
 λιάνου. Εὗρεθεις εἰς τινα ἐνέδραν κατὰ τὸν κάμπον τῆς
 Τεγέας εἰς τῆς Ῥίζαις, διαταχθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Κολο-
 κοτρῶνη ἠνδραγάθησεν, ἀλλ' ἐλαβώθη εἰς τὸ χέρι. Εἰς

τὴν μάχην ταύτην ἐσκοτώθησαν Ἀραβες περὶ τοὺς ἑξακοσίους, καὶ ἐκυριεύθησαν σημαῖαι, τύμπανα καὶ ἄλλα λάφυρα. Ἐκ τῶν δύο ἱππικῶν τοῦ μὲν τακτικοῦ ἀρχηγὸς ἦτον ὁ Ἀλμείδας, τοῦ δὲ ἀτάκτου ὁ ῥηθεις Χατοῦ Μιχάλης. Ἦσαν δὲ εἰς τὴν μάχην ταύτην τῆς Τεγέας καὶ πολλοὶ πεζοὶ ἀπὸ ὅλα τὰ σώματα τοῦ τότε στρατοπέδου τοῦ Ἀγίου Πέτρου. Μάρτυρα τούτων φέρω τὸν ζῶντα τῶρα στρατηγὸν Δ. Μελετόπουλον, μὲ τὸν ὁποῖον τότε εἰμεθα μαζὺ, καὶ εἶδε τὰ κατὰ τὴν μάχην γεγόμενα. Εἰς δὲ τὰς Ἀθήνας ὁ Κακλαμάνος ἐπὶ τῆς στρατηγίας τοῦ Καραϊσκάκη καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς καβαλαρίας πάλιν ἠνδραγάθησεν, ἀλλὰ τὸ πληγωθὲν εἰς τὴν Τεγέαν χέρι τὸ ἔκοψε τότε τὸ κανόνι καὶ οὕτως ἐλευθερώθη ἀπὸ αὐτοῦ.

Η ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΡΥΤΑΙΝΑ

Αὕτη εἶχε πολιτικούς ἀνδρας, ὡς τὸν Σπήλιον Κουλαῖν, καταγόμενον ἀπὸ τὴν ἐπίσημον γενεὰν τοῦ καπετὰν Θανάση, εὐεργέτου ποτὲ τοῦ τόπου. Ἐχρημάτισε δὲ μέλος τῆς Ἐφορείας τῶν Τρικόρφων ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Κανέλου Δεληγιάννη.

ΜΙΧΑΗΛ ΚΟΜΗΤΑΣ

Ὑπῆρξε πολιτικός, ὑπηρέτησε κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἐπαναστάσεως, ὅτε ἐξεστράτευσεν καὶ ἔφερε

τοὺς στρατιώτας εἰς τὴν θέσιν τὴν λεγομένην Δοῦκα Σίκαλιν.

**ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΑΚΗΣ ΑΔΕΛΦΟΙ
ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΙ**

Οὗτοι ὑπηρέτησαν πολιτικῶς ἐντὸς τοῦ τόπου τιμώμενοι ἀπὸ τὸν Κολοκοτρῶνην, ὅστις τοὺς ἔστειλεν εἰς διαφόρους πολιτικὰς ὑπηρεσίας ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας. Ἐχρησίμευσαν δὲ εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ στρατοπέδου ἐτοιμάζοντες τὰς τροφὰς κλπ.

Ο ΚΑΠΕΤΑΝ ΡΙΖΟΣ

Ἦτον ἀπὸ τὸ Ζυγοβίσι καὶ ὑπηρέτησεν εἰς τὰ ἐν Ζακύνθῳ τάγματα τῶν Ἀγγλῶν ὡς ἀξιωματικός. Ἐπανελθὼν δὲ εἰς Πελοπόννησον ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπαναστάσεως εὐρέθη κατὰ πρῶτον εἰς τὸ Χλουμοῦτσι, ὅταν οἱ Λαλαῖοι ὑπῆγον καὶ ἐπολιόρκησαν τοὺς Γαστουναίους. Τότε ὁ καπετάνιος οὗτος ἔδειξε μεγάλην ἀνδρείαν διότι ἔσυρε τὸ σπαθί του ἐπέπεσε κατὰ τῶν Τούρκων καὶ ἔκοψέ τινας ἐξ αὐτῶν μὲ πολλὴν τέχνην καὶ ἐπιτυχίαν. Τοῦτο δὲ ἰδόντες οἱ Τούρκοι ἐδόθησαν εἰς φυγὴν, οἱ δὲ Ἕλληνες ἐθαύμασαν τὴν παληκαριὰν του, διότι πρῶτην φορὰν εἶδον πῶς κόπτουν Τούρκους μὲ τὸ σπαθί. Μετὰ δὲ ταῦτα ἠκολούθησε τὸν Κολοκοτρῶνην ὡς σωματοφύλαξ καὶ καπετάνιος πολεμῶν.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΚΑΡΥΔΑΣ

Καὶ οὗτος ἐπίσης ἐχρησίμευσεν εἰς τὰς περιστάσεις τοῦ ἀγῶνος.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΠΥΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, ΑΝΑΣΤΟΣ ΣΑΜΑΡΕΝΗΣ, ΝΙΚΟΛ. ΜΠΕΛΑΜΠΑΝΑΣ ΚΑΙ ΑΝΔΡΙΚΟΣ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

Οἱ καπεταναῖοι οὗτοι ὑπηρετήσαν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀγῶνος μέχρι τέλους ὑπὸ τὰς διαταγὰς πάντοτε τοῦ στρατηγοῦ Κολοκοτρῶνη, καὶ τοῦ στρατηγοῦ Γενναίου, καὶ ἐφάνησαν ἄξιοι στρατιωτικοί.

ΣΤΕΜΝΙΤΣΑ

Ἡ κωμόπολις Στεμνίτσα εἶχε πολιτικούς ἀνδρας τὸν Καλόγερον Ῥοῖλὸν, Λάμπρον Ῥοῖλὸν, τὸν Σ. Θεαγένην, τὸν Κωνσταντῖνον Ἀλεξανδρόπουλον καὶ ἄλλους πολλούς.

Ἡ οἰκογένεια μάλιστα τῶν Ῥοῖλῶν εἶχε καὶ στρατιωτικούς τὸν Βασίλειον, τὸν Γεώργιον καὶ τὸν Δημήτριον, οἵτινες ὡς τοιοῦτοι ὑπηρετήσαν καθ' ὅλον τὸν ἀγῶνα. Ὁ δὲ Κωνστ. Ὑψηλάντης, ὁ μετονομασθεὶς Ἀλεξανδρόπουλος, μετὰ τῶν δύο υἱῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ Ἰωάννου, εἶταν ἐπανήλθεν ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν, βοηθούμενος ἀπὸ αὐτοῦς, ἔλαβον τὰ ὅπλα καὶ ἐπολέμησαν ὅλοι παρευρεθέντες εἰς ὅλας τὰς

ἐπισήμους μάχας, ὥς εἰς τὴν μάχην τοῦ Βαλτετεσίου, τῶν Δολιανῶν, τῆς Γράνας καὶ εἰς ἐκείνην τοῦ Δερβενακίου ἐπὶ τοῦ Δράμαλη. Σῶζονται δὲ ἐγγραφά τινα τῶν τότε ἀρχηγῶν Θ. Κολοκοτρῶνῃ καὶ Ἡλία Μαυρομιχάλη, τὰ ὅποια θὰ καταχωρισθοῦν εἰς τὸν οἰκεῖον τόπον, καὶ τὰ ὅποια μαρτυροῦν τὰς ἐκδουλεύσεις των. Ἦδη δὲ ἐν τέλει καταχωρίζομεν τὸ ἐγγραφον, διὰ τοῦ ὁποίου οἱ συμπατριῶταί του διώρισαν τὸν Κ. Ἀλεξανδρίπουλον ἀρχιστράτηγόν των. Ἐκ τούτων ὁ Ἰωάννης εὐρεθεὶς εἰς τὴν ἀτυχῇ μάχην τῶν Τρικόρφων ἐπὶ Ἱμβρέμ πασσᾶ, ἐπειδὴ τὸ πόδι του ἐτσακίσθη ἀπὸ σφαίρας τουφεκίου, καὶ δὲν ἐδύνατο νὰ ἀποσυρθῇ, διὰ νὰ μὴν παραδοθῇ ζωντανὸς εἰς τοὺς ἀπίστους, ἔβαλεν ὁ ἴδιος τὴν πιστόλαν του εἰς τὸ ζερβὶ του βυζὶ καὶ ἐσκοτώθῃ μόνος του, εἰπὼν προηγουμένως εἰς τοὺς παρόντας τότε γείτονάς του νὰ πάρουν τὰ ὅπλα του καὶ νὰ ἐκᾶκθηαὺν τὸ αἷμά του. Ἰδοὺ καὶ τὸ μνησθὲν ἐγγραφον.

Διὰ τοῦ παρόντος ἡμῶν ἰδιοχείρου μας γράμματος, ὑποσχόμεθα μεθ' ὅρκου τῆς ἁγιωτάτης καὶ ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως, καὶ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ τρομεροῦ ὅρκου ὅπου αὐτοπροαιρεως διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ γένους μας ἐκάμαμεν, ὅτι νὰ φυλάξωμεν τὰς ἀγγελίας τῆς Σεβαστῆς Ἀρχῆς, καὶ ἀρχιστρετῆγων τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοπέδου. Ὁ Κύριος λοιπὸν καὶ καθολικὸς μας σκοπὸς δὲν ἀποβλέπει, οὔτε γίνεται δι' ἄλλό τι, εἰμὴ μόνον διὰ τὴν κοινὴν τῆς πατρίδος ὠφέλειαν. Τοῦτον ἔνεκα ἐκλέγομεν ἡμεῖς κοινῶς τὸν ἀδελφὸν Κύριον Κωνσταντῖνον Ὑψηλάντην, ὡς γνωστὸν εἰς ὅλον τὸ γένος σκᾶδὸν διὰ τοὺς πολυχρονίους καὶ ἀκουράστους ἀγῶνας του ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ συμφέροντος, πρὸς τὸ ὅποιον δίδομεν δλην τὴν πληρεξουσιότητα τῆς χώρας μας, νὰ διατάξῃ καὶ νὰ διο-

ρίξῃ κάθε ὑποθέσεις γενικὰς, καὶ μερικὰς, καὶ διὰ τὰ παρουν-
 σιάξῃ τὰ τῆς πατρίδος μας περιστατικὰ ὅπου ὁ ἴδιος γνωρίζει
 ἀναγκαῖον τε καὶ συμφέρον, διὰ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν καὶ κοι-
 νὴν τοῦ γένους ὠφέλειαν. Ἐπειδὴ ἀκριβῶς ἐγνώρισε καὶ τὰ
 καθ' ἡμᾶς ἅπαντα, διὰ τοῦτο μένει τὰ τὰ ἐξετάξῃ ἢ εὐγενεία
 του ἅπαντα, ὡς ἀρχιστράτηγος τῆς πατρίδος μας· ἡμεῖς δὲ
 θέλωμεν ὑπακούει πάντοτε εἰς τοὺς ἱεροὺς νόμους τῆς πατρί-
 δος καὶ θέλωμεν προσέχει ἀκριβῶς εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ ἀρχη-
 γοῦ πατριώτου μας κυρίου Κωνσταντίνου, χωρὶς τὰ τὸν ἐνο-
 χιλήσωμεν, ἀλλὰ μᾶλλον θέλωμεν καταγινόμεθα εἰς τὴν ὑπε-
 ράσπισιν του μεθ' οἷους τρόπους δυνηθώμεν. Παρακαλοῦμεν
 δὲ ὑμᾶς θερμῶς, ἀφ' οὗ δόσετε ἑλὼν τὴν πίστιν εἰς τοὺς λό-
 γους μας, ἄνεν τινος δισταγμοῦ, τὰ μὴν ἀμελήσητε διὰ μέσου
 τοῦ ἰδίου, ἵνα βάλλετε εἰς ἐνέργειαν καὶ τὴν σωτηριώδη ἡμῶν
 χρεῖαν. Διὸ δίδομεν τὸ παρόν μας ἐπικεκυρωμένον με τὰς
 ἰδίας μας ὑπογραφὰς εἰς χεῖρας τοῦ ρηθέντος κ. Κωνσταντί-
 νου, τὸ ὅποῖον θέλει ἔχει τὴν πίστιν καὶ δύναμιν εἰς ὅλους
 τοὺς ἀρχηγοὺς καὶ ἀρχιστράτηγους ὁμογενεῖς Ἑλλήνων.

Κατὰ τὸ «α' ἔτος τῆς ἐλευθερίας» σφραγ. ἀπριλίου κε: Στεμνίτσζ.

Ἀσημάκης Ἱερεὺς καὶ Οἰκονόμος	βεβαδόνν.
Βασίλειος Ἱερεὺς, Πρωτοπαππᾶς	»
Δημήτριος Ἱερεὺς	»
Παππᾶ Κωνσταντῆς Α.	»
Στέφανος Ἱερεὺς	»
Παππᾶ Ἰωάννης	»
Παππᾶ Ἰωάννης ὁ Σακελ.	»
Καλόγηρος Ῥοῖλός	»
Ἀναγνώστης Κουβαῖς	»
Ἀθανάσιος Οἰκονομόπουλος	»
Παναγιώτης Νικολέτος	»

Ἰωάννης Καλαφρέντσος	βεβαιώνω
Ἀθανάσης Μοῦτσος	»
Ἀναγνώστης Βελονόπουλος	»
Ἀλέξανδρος	»
Σπύρος Μοῦτσος	»
Ἀναγνώστης Ἀνδρούτσου	»
Σαρήτος Τρεμπέλας	»
Γεωργάκης Καραντσιᾶς	»
Γώργης Παππᾶ Γεωργακόπουλος	»
Κωνσταντῆς Παπαηλιόπουλος	»
Ἀργύρης Κουτσαδήτης	»
Γάννης Κουντούρης	»
Κιλόγηρος Κουσουρέλης	»
Λιμπρος Καϊάφας	»
Κωνσταντῆς Φουσιάνης	»
Κωνσταντῆς Νικολέτος	»
Διμαντῆς Ψωμᾶς	»
Διμαντῆς Φατούρος	»
Κωνσταντῆς Χαροκόπος	»
Παναγιώτης Καβελάρόπουλος	»
Κωνσταντῆς Κάντσιας	»
Γιάννης Πατρινός	»
Κωνσταντῆς Παππᾶ Γεωργακόπουλος	»
Κωνσταντῆς Δεληγιάννης	»
Νιολάκης Μοῦτσος	»
Ἀγνώστης Μπογιαντσή	»
Βσίλης Φοραδᾶς	»
Κωνσταντῆς Λάλας	»
Λάρδος Μυτάτος	»
Παναγιώτης Κασάνος	»

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΠΕΛΟΠΙΑΔΑΣ

Οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὴν Στεμνίτσαν. Ὑπῆρξεν ἀπόστολος τῆς Ἑταιρίας τῶν Φιλικῶν ἀρχαῖος, κατηχήσας πολλοὺς τὰ μυστήρια, καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς τὰς Πάτρας κατήχησε τὸν αἰίδιμον μητροπολίτην Γερμανὸν, καὶ πολλοὺς ἄλλους τῶν Πελοποννησίων ἐπισήμων ἀνδρῶν. Ἐπειτα δὲ ἐστάλη εἰς Ἀλεξάνδρειαν ὅπου καὶ κατήχησε πολλοὺς, καὶ ἔφερεν ἐκεῖθεν πλοῖα φορτωμένα πολεμεφόδια καὶ τροφὰς ἐκ τῶν ἐκεῖθεν ἀδελφῶν στελλομένας, ὡσαύτως ὑπῆγε καὶ εἰς πολλὰς νήσους. Ὁ ἀποστολικὸς τοῦ βίος ἐστάθη ἐπίσημος πατοῦ ὅπου καὶ ἂν ὑπῆγεν. Ἐπειτα δὲ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του τὴν Πελοπόννησον, καὶ ἠγωνίσθη στρατιωτικῶς καθ' ὅλην τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶ, ἐνεργῶν καὶ παρακινῶν πάντας εἰς τὸν πόλεμον. Ἀπθανεν ὁμως εἰς τὴν μεγαλειτέραν ἔνδειαν, ὥστε ἡ οἰογένειά του δὲν εἶχε οὔτε τὰ ἔξοδα τῆς ταφῆς του.

ΓΕΩΡΓΙΑΚΗΣ ΚΑΨΟΚΑΛΥΒΑΣ

Ὁ ἄριστος οὗτος καπετάνιος κατήγετο ἀπὸ τὴν Ζάτουναν, ὑπηρέτησε δὲ τὴν πατρίδα μὲ πολὺν ζῆλον καὶ προθυμίαν. Εὐρέθη εἰς ὅλας τὰς μάχας μὲ τοὺς ἑαυτὸν στρατιώτας, καὶ ἦτον ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Γέν. Κολοκοτρώνη καὶ Δ. Πλαπούτα παντοῦ καὶ πάντοτε. Ἐσυνείθιζε δὲ νὰ συμβουλευῇ τοὺς στρατιώτας νὰ πλεμοῦν ἡσυχᾶ, ἡσυχᾶ καὶ προσεκτικὰ διὰ νὰ μὴ πέφτον τὰ βόλια εἰς τὴν γῆν καὶ χάνονται. Ἐλεγε δὲ εἰς τοὺς

στρατιώτας, ὅτι τὰ τουφέκια δὲν τὰ ἔφτιασαν διὰ νὰ βροντοῦν εἰς τὸν αέρα, ἀλλὰ διὰ νὰ τρυποῦν τὰ βέλια τὰ κορμιὰ τῶν Τούρκων, διότι ἔχομεν ὀλίγα, καὶ πᾶνε χαϊμένα. Ὁ τρόπος τοῦ αὐτοῦ ἔβανε τοὺς στρατιώτας εἰς φιλοτιμίαν ποῖος νὰ σκοτώσῃ περισσοτέρους Τούρκους.

ΣΤΑΪΚΟΣ ΣΤΑΪΚΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ἦτον ἀπὸ τὴν Ζάτουναν καὶ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἐκατοίκει εἰς τὴν Ὑδραν. Πρῶτος αὐτὸς ἐφάνη πολιορκητὴς τοῦ Ναυπλίου καὶ σύγχρονος τῆς Μπουμπουλίνας. Ἐγένετο δὲ σύντροφος τοῦ Νικολῆ Σπηλιωτοπούλου διὰ τὴν κατ' ἀρχὰς σύστασιν τῆς Καγκελαρίας τοῦ Ἄργους. Ὑστερον δὲ ὅταν ἦλθεν ὁ Παπαῖ Ἀρσένης καὶ οἱ λοιποὶ Κρανιδιώται εἰς τὴν πολιορκίαν καὶ ἔμεναν οὗτοι ἐκεῖ σταθεροὶ, ὁ Σταῖκος ἔκαμνεν ἐκδρομὰς μὲ τοὺς στρατιώτας τοῦ ἕως εἰς τὸν Ἀχλαδόκαμπον καὶ τὸ Παρθένι, καὶ πλησίον ἀκόμη τῆς Τριπολιτσᾶς, ἣ ὁποία ἐπολιορκεῖτο, ἐφαίνετο ἐδῶ καὶ ἐκεῖ μεταβατικὸς, καὶ πάλιν ἐπέστρεφεν εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Ναυπλίου. Αἱ ἐκδουλεύσεις τοῦ στρατηγοῦ τούτου εἶναι γνωσταί. Αὐτὸς ἠνδραγάθησεν εἰς ὅσους πολέμους εὐρέθη, αὐτὸς ἐπῆρε καὶ τὸ Παλαμῆδιον. Πολλοὶ ἐφάνησαν πολιορκηταὶ τοῦ Ναυπλίου ἐκ διαλειμμάτων, αὐτὸς ὁμῶς ὑπῆρξε διαρκῆς, καὶ διὰ τῆς ικανότητός του πρῶτος τῶν ἄλλων ἐμβῆκεν εἰς τὸ Παλαμῆδιον. Μετὰ δὲ ταῦτα εὐρέθη καὶ εἰς τὴν τελευταίαν πολιορκίαν τῆς Κορίνθου μέχρις ὅτου παρεδόθη καὶ τὸ φρούριον τοῦτο πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ὑπηρέτησε πολιτικῶς παρακολουθῶν τὸν στρατηγὸν Πλαπούταν καὶ γράφων.

Ὡσαύτως καὶ οἱ ἀδελφοὶ Κωνστ. καὶ Ἰωάννης Σταθόπουλοι ὑπηρέτησαν ἐντὸς τοῦ τόπου. Οἱ δὲ ἀδελφοὶ Λεοναρδόπουλοι Σαράντης καὶ Λεονάρδος ἐπρομήθευον τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὸ στρατόπεδον.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΚΑΙ ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΚΑΡΔΑΡΑ

Κατήγοντο ἀπὸ τὸ Ζυγοβίστι καὶ ὑπηρέτησαν στρατιωτικῶς. Ὁ Θεοδόσιος ἠκολούθησε τὸν Κολοκοτρῶνῃν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς μετὰ τοὺς γείτονάς του καὶ ἔμεινε καθ' ὅλον τὸ διάστημα εἰς αὐτήν. Ἐπίσης παρευρέθησαν εἰς τὰς μάχας τοῦ Βαλτετσίου καὶ τῆς Γράνας. Οἱ στρατιῶται τοῦ Ζυγοβιστίου ὅλοι σχεδὸν ἦσαν σωματοφύλακες τοῦ Κολοκοτρῶνῃ καὶ πολὺ τὸν ἐβοήθησαν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Ἦτο καὶ οὗτος ἀπὸ τὸ Ζυγοβίστι, καὶ ὑπῆρξεν εἰς τῶν γνωρίμων τοῦ Κολοκοτρῶνῃ ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον. Ἐπανελθὼν δὲ κατόπιν τούτου εἰς Πελοπόννησον ὑπηρέτησε πλησίον του μέχρι τῆς ἀλώσεως τῆς Τριπολιτσᾶς, καὶ εὗρεθεις εἰς ὅλας τὰς μάχας ἔδειξε πολλὴν γενναιότητα καὶ προθυμίαν.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΡΟΔΟΓΑΣ

Ὁ καπετάνιος οὗτος κατήγετο ἐκ Ζατούνης, καὶ πρὸ πολλῶν χρόνων κατῴκει εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν. Κατ' ἀρχὰς ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα ἐξοδεύων ἐξ ἰδίων του εἰς τὰς διαφόρους ἀνάγκας. Ἐξῆλθε πρότερον ἔξω τῆς Τριπολιτσᾶς, ἐνεργῶν καὶ ἐτοιμάζων τὰ τοῦ πολέμου σύμφωνα μὲ τοὺς ἀδελφούς τῶν πόλεων Βυτίνας καὶ Μαγουλιάνων, καὶ ὁμοῦ μὲ τὸν Κωνσταντῖνον Παπαζαφειρόπουλον ἀπὸ τὴν Λάσταν. Ἐτιμᾶτο δὲ καὶ ἡγαπᾶτο ἀπὸ ὅλους.

ΦΩΤΙΟΣ ΔΑΡΑΣ

Κατήγετο ἐκ τοῦ χωρίου Σέρβου. Παρακολουθῶν δὲ τὸν στρατηγὸν Δ. Πλαπούταν ἐχρησίμευσε καὶ ὡς γραμματικός του καὶ ὡς στρατιωτικός. Οἱ συγγενεῖς του καὶ συγγώριοί του ἦσαν πάντοτε μαζύ του εἰς τοὺς πολέμους· ἡ δὲ οἰκογένειά του ἐστάθη χρήσιμος ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπαναστάσεως.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΥΦΩΝΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΗΣ

Ἦτον ἀπὸ τὴν Ζάτουναν. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως εὐρεθεὶς εἰς Κωνσταντινούπολιν παρηκολούθησε τὸν Μιχαὴλ Σοῦτσον, ὅταν οὗτος ἔγεινε Βλάχμπεης. Παρρευρέθη καὶ εἰς τὴν ἐπανάστασιν τῆς Βλαχίας, ἀλλὰ τί ἔκαμεν ἐκεῖ μοῦ εἶναι ἄγνωστον. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπανελθὼν εἰς Πελοπόννησον ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς πλησίον τοῦ στρατηγοῦ Βασιλείου Πετιμεζᾶ

γράφων καὶ πολεμῶν. Μετὰ δὲ τὴν κατάπαυσιν τοῦ πολέμου ὑπηρετήσεν εἰς πολιτικὰς ὑπηρεσίας.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΟΛΙΟΠΟΥΔΟΣ ἢ ΠΛΑΠΟΥΤΑΣ

Οὗτος ὁ φιλοπόλεμος στρατηγὸς κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον Μαλούμπα τῆς Λιοδώρας. Ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπαναστάσεως ἔγεινεν ἀρχηγὸς ἑνὸς τμήματος (σέμπτι) τῆς ἐπαρχίας Καρυταίνης, τοῦ λεγομένου τῆς Λιοδώρας. Αἱ ἐκδουλεύσεις του εἶναι ἐπίσημοι καὶ γνωσταί. Κατ' ἀρχὰς εὐρέθη εἰς τὴν πρώτην μάχην, τὴν ὁποίαν ὁ Κολοκοτρώνης ἔκαμε μὲ τοὺς Φαναρίτας Τούρκους, καὶ ἦλθε κατόπιν των εἰς Καρύταιναν. Μετὰ δὲ ταῦτα ὅταν ἐσυναθροίζοντο οἱ στρατιῶται εἰς τὸ Διάσελον τῆς Ἀλωνίσταινας, ὅπου ἦτον ὁ Κολοκοτρώνης, ὁ Πλαπούτας εὐρέθη εἰς Βυτίαν, καὶ ἐκεῖθεν ὑπῆγεν εἰς Λεβίδι, ὅπου ἔλαβε μέρος καὶ εἰς αὐτὸν τὸν πόλεμον. Ὑστερον δὲ εἰς τὸ συσταθὲν στρατόπεδον εἰς Πιάναν ἦτον ὡς ἀρχηγὸς ἀντὶ τοῦ Κανέλου Δεληγιάννη ἐφόρου ὄντος. Κατόπιν ὑπῆγε μὲ τοὺς στρατιώτας του εἰς τὸ Βαλτέτσι καὶ κατὰ τὴν μάχην ἐκείνην ἀνδραγάθησε καὶ ἐφάνη ἡ παληκαριά του. Ὅταν δὲ εἰμεθα εἰς τὰ Τρίκορφα, αὐτὸς ὑπῆγεν εἰς τοῦ Λάλα διὰ νὰ σταθῇ εἰς τὸ σῶμα ἐκεῖνο τοῦ ἀδελφοῦ του Γεωργάκη, ὅστις ἐφονεύθη εἰς Λάλα. Ἐκεῖ δὲ ἔμεινεν ὀλίγας ἡμέρας, καὶ μετὰ τὴν μάχην τὴν γενομένην εἰς τοῦ Ποῦσι, ὅτε οἱ Λαλαῖοι Τούρκοι ἔφυγον εἰς Πάτρας, ὁ Πλαπούτας ἐπανῆλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Τρικορφῶν, ὅπου ἔμεινε μέχρι τῆς ἀλώσεως τῆς Τριπολιτσᾶς, καὶ κατό-

πιν ἐσυντρέφευσε τοὺς Ἀλβανοὺς εἰς τὴν Βοστίτσαν διὰ νὰ περάσουν εἰς τὴν Στερεάν καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν πατρίδα των κατὰ τὰ συμφωνηθέντα. Μετὰ δὲ ταῦτα παρηκολούθησε τὸν Θ. Κολοκοτρώνην εἰς Ἄργος καὶ Κόρινθον, ἔχων ἴδιον σῶμα στρατιωτῶν, καὶ μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ φρουρίου τῆς Κορίνθου, διετάχθη ἀπὸ τὸν Κολοκοτρώνην νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, ὅπου κατὰ τὴν περίφημον μάχην τῆς 9 Μαρτίου ἀνδραγάθησεν. Κατόπιν ἀντιπροσώπευσε τὸν Κολοκοτρώνην κατὰ τὴν πολιορκίαν ταύτην, ἀναχωρήσαντα εἰς Κόρινθον μέχρι τῆς ἐκεῖθεν ἐπιστροφῆς του. Πρὶν δὲ ὁ Κολοκοτρώνης λύσῃ τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, ὁ Πλαπούτας εἶχεν ἀναχωρήσει ἐκεῖθεν εἰς Καρύταιναν. Καὶ εἰς ἄλλας ἀκόμη ἐποχὰς τοῦ ἐδόθη ἡ ἀντιπροσωπεία τοῦ Γενικοῦ ἀρχηγοῦ παρὰ τοῦ Κολοκοτρώνη.

Μετὰ δὲ ταῦτα κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμακῃ εἰς Πελοπόννησον ὁ Πλαπούτας ἔγεινεν ἔτι ἐπισημότερος στρατηγός, διότι πρῶτος αὐτός ἐκτύπησε κατὰ τὸ χωρίον Χαρβάτι καὶ Φίχτια τὸν στρατὸν ἐκείνου, ὅτε ἔμπλεξε μέ τινας Τούρκους, ἦλθεν εἰς μονομαχίαν μὲ ἓνα ἐξ αὐτῶν, καὶ ἐκινδύνευσε, διότι ὁ Τούρκος, ὅταν ἦλθον εἰς θέσιν νὰ μεταχειρισθοῦν τὰ σπαθιά των, ἐκτύπησε καὶ ἐτσάκισε τὸ σπαθὶ τοῦ Πλαπούτα, ἀλλ' οὗτος εὐτυχῶς τὸν ἐσχότωσε. Κατόπιν ἐσύστησε τὸ φροντιστήριον εἰς τὸ Σχοινοχώρι, καὶ ἐκεῖθεν ἐστρατοπέδευσεν ὀπισθεν τοῦ Παλαιοκάστρου Ἄργους κατὰ τὴν θέσιν Ἄχοβα, ὅπου συνεκέντρωσε στρατὸν ὑπὲρ τὰς δύο χιλιάδας μετὰ τῆς Ἐπαρχίας Τριπολιτσᾶς, καὶ τῶν

Φαναριτῶν ἀρχομένων ἀπὸ τὸν Τσανέτον Χρηστόπουλον, τοῦ δὲ ὄλου στρατοπέδου ἀρχηγὸς ἦτον ὁ ἴδιος Πλαπούτας. Ἐκείθεν ἐπολέμει ἀδιακόπως μέχρι τέλους τοῦ Δράμαλη, καὶ ὕστερον μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Ναυπλίου διωρίσθη φρούραρχος αὐτοῦ ἕως ὅτου τὸν ἀντικατέστησεν ὁ Πάνος Θ. Κολοκοτρώνης.

Κατὰ δὲ τὴν ἐποχὴν τοῦ προσκυνήματος καὶ τοῦ προδότου Νενέκου πολὺ ὠφέλησεν, βοηθῶν τὸν Κολοκοτρώνην, καὶ ἐμποδίσας οὕτω τὸ κακὸν καὶ δὲν ἐπροώδευσεν. Παρευρέθη δὲ καὶ εἰς ἄλλας μάχας ἐπὶ τοῦ Ἰμβραήμ πασᾶ καὶ πρὸ πάντων εἰς ἐκείνην τῆς Καυκαρίας.

Ἡ οἰκογένεια τοῦ Πλαπούτα εἶχεν ἐπισημότητα καὶ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, διότι ὁ πατέρας του ὁ Γέρω Κόλιας ὑπῆρξε στρατιωτικὸς (κάπος) καὶ ἀρματωλὸς, καὶ εἶχε τρομάζει τοὺς Λαλαίους Τούρκους, καὶ δὲν ἐπατοῦσαν τὰ ὅρια τῆς Καρύταινας ἐδῶθεν τοῦ ποταμοῦ Ἀλφειοῦ (Ροφιά). Ὑπερασπίζετο ὁμοῦς τοῦτον ὁ Γέρων Γιάννης Δεληγιάννης, καὶ τοῦτον πάλιν ἐπίσης εἰς τὰς καταδρομὰς του ἀπὸ τοὺς Πασάδες ὑπερασπίζετο ὁ Γέρω Κόλιας, διότι ἔβγαине μὲ στρατιώτας καὶ ἐφύλαττε τοὺς Δεληγιανναίους. Διὰ τοῦτο ἡ Τουρκικὴ ἐξουσία τοῦ ἔκαψε τὰ σπίτια του πολλαῖς φοραῖς, καὶ ἡ ἐπαρχία τοῦ ἔκαμνε βοήθειαν. Ὁ Γέρων Δεληγιάννης, ὡς ἀρχηγὸς πολιτικὸς τῆς ἐπαρχίας Καρυταίνης, τὸν ἐδόθη, καὶ οὕτω τὸν εἶχεν εἰς τὰς καταδρομὰς του, καὶ μάλιστα ὅταν ἡ Τουρκικὴ ἐξουσία ἀπεστρέφετο τὸν Δεληγιάννην, ὁ Γέρω Κόλιας μὲ τὰ παιδιὰ του ἐπήγγαιεν εἰς τὰ Λαγκάδια καὶ ἔπαιρνε τὴν οἰκογένειάν του

δλην καὶ τὴν ἐφύλαττε διὰ τῶν δπλων, ὅπως τότε εἶχον τὰ μέσα τῆς προφυλάξεως.

Ἐκτὸς τούτου καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Γεωργάκης Θανάσης καὶ Παρασκευᾶς, περὶ τῶν ὁποίων κατωτέρω θὰ εἴπωμεν, συνετέλεσαν ὡς στρατιωτικοί. Ἄλλ' ἐκ τούτων ὁ Γεωργάκης ἐπρωτοχάθη εἰς τина μάχην, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ Τοῦρκοι Λαλαῖοι ἐνίκησαν τοὺς Ἑλληνας, πρὶν γεῖνῃ ὁ πόλεμος εἰς τὸ Ποῦσι, ὅπου εὐρέθησαν οἱ Κεφαλλῆνες ὄλοι περὶ τοὺς 300, ἔχοντες καὶ κανόνια, καὶ ὅπου ἐδειξαν δλην τὴν παληκαριάν των, καὶ τοὺς ὁποίους ἐφοβήθησαν οἱ Λαλαῖοι καὶ ἀπεφάσισαν τὴν φυγὴν των ἀπὸ τοῦ Λάλα. Εἰς δὲ τὴν μάχην ταύτην τοῦ Πουσιοῦ ἐλαδῶθη καὶ ὁ Ἀνδρέας Μεταξᾶς.

ΑΔΕΛΦΟΙ ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΙ ΜΠΥΡΟΓΕΩΡΓΗΣ Ἡ ΜΑ- ΣΤΡΟΓΕΩΡΓΗΣ ΚΑΙ Ο ΠΑΝΟΥΡΓΙΑΣ

Οἱ μὲν πρῶτοι ἦσαν ἀδελφοὶ τοῦ προηγουμένου Δ. Κολιοπούλου, ὀνομαζόμενοι Παρασκευᾶς καὶ Θανάσης, καὶ οἱ τρεῖς δὲ κατήγοντο ἀπὸ τοῦ Παλούμπα. Ἦσαν δὲ πάντοτε ἀχώριστοι καὶ παρηκολούθουν τὸν στρατηγὸν Πλαπούταν. Εὐρέθησαν δὲ εἰς ὄλας τὰς μάχας ὅπου καὶ ὁ ἀρχηγός των. Κατὰ δὲ τὴν μάχην τῶν Πατρῶν τῆς 9 Μαρτίου τούτους ὁ Κολοκοτρώνης ἔστειλε καὶ ἔπιασαν τὸ χορηγοκάμινον εἰς τина ἐκεῖ θέσιν, ὡς φαίνεται εἰς τὰ ἀπομνημονεύματα, καὶ οὗτοι ἔφερον τὴν νίκην τῆς μάχης ἐκείνης.

Ἐκτὸς δὲ τούτων, καὶ ὁ εἰρημένος Πανουργιάς ἀπὸ τοῦ Παλούμπα ἐπίσης ἐφάνη περίφημον παληκάρι

εἰς τοὺς πολέμους καὶ ἔχει τὰς αὐτὰς μὲ τοὺς ἀνωτέρω ἐκδουλεύσεις.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΗΣ ΤΣΑΚΑΛΟΣ

Οὗτος κατήγετο ἐκ τοῦ χωρίου Κοκορᾶ τῆς Λιόδωρας, καὶ ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως ἠκολούθησε τὸν Θ. Κολοκοτρώνην, τοῦ ὁποῦ ἦτο σωματοφύλαξ καὶ πολὺ ἐμπιστευμένος του. Ὁ καπετάνιος αὐτὸς, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ στρατιῶται, εὐρέθησαν εἰς ὅλας τὰς μάχας ὅπου καὶ ὁ στρατηγός των. Μάλιστα ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του εἶχε τὸ ἥμισυ τῶν σωματοφυλάκων τοῦ Κολοκοτρώνη, καὶ αὐτὸς εἶχε τὴν φροντίδα ταύτης. Ἐχαιρε δὲ πολλὴν ὑπόληψιν διὰ τὴν τιμιότητα, καὶ τὴν παληκαριάν του.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὴν Ἀλωνίσταιναν, καὶ ὑπηρέτησε πολιτικῶς κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως, ἐξοδεύων δὲ καὶ ἐξ ἰδίων εἰς τὴν ἐτοιμασίαν τῶν τροφῶν καὶ τῶν πολεμεφοδίων. Ἡ οἰκογένεια αὐτὴ ἔβγαλε καὶ στρατιωτικοὺς τὸν Σταῦρον Δημητρακόπουλον ἐπίσημον καπετάνιον, καὶ τὸν Γεώργιον Π. Δημητρακόπουλον, ὅστις κατ' ἀρχὰς ἐγένετο μέλος τῆς ἐφορείας τοῦ στρατοπέδου τῶν Τρικόρφων, μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς ἐπῆρε τὰ ὅπλα καὶ εὐρέθη εἰς τὴν πρώτην πτώσιν τῆς Κορίνθου. Μετὰ δὲ ταῦτα κατὰ τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν ἐπὶ τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη ἠρίστευσεν

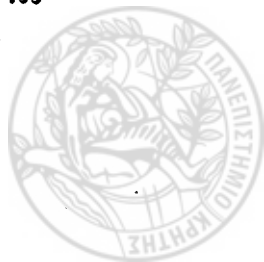

εἰς τὴν μάχην τῆς 9 Μαρτίου. Κατὰ δὲ τὰ Δραμαλικά εἰς τὸ Δερβενάκι, ἐκστρατεύσας μὲ τοὺς συμπατριώτας του, ὑπῆρξε μεταξὺ τῶν πρώτων τῆς μάχης ἐκείνης, τὰ δὲ ταμπούρια του εἶναι εἰς τὸ 'Αγριλόβουνον' μάλιστα αὐτοὶ ἐπῆραν τοὺς θησαυροὺς τοῦ Δράμαλη καὶ ἐμοίρασαν τὰ φλωριά μὲ τῆς σκούφιας των. Ἐπεσε δὲ ὁ Γεώργιος Δημητρακόπουλος μαχόμενος κατὰ τὴν ἀτυχῇ μάχην τῶν Τρικόρφων μετὰ τοῦ Ἰμβραῆμ πασᾶ, γενομένην κατὰ τὰς 24 Ἰουνίου 1825.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς. Εἰς τὴν Πιάναν δὲ κατ' ἀρχὰς πρὶν σκορπισθῶμεν ἀπὸ τοὺς Τούρκους, ὁ Θ. Κολοκοτρώνης ἐβουλήθη νὰ κάμῃ τοὺς σωματοφύλακάς του, καὶ διώρισε τοῦτον δεύτερον διοικητὴν 150 στρατιωτῶν ἐκ τῶν σωματοφυλάκων του. Ὁ σκοπὸς οὗτος τοῦ Κολοκοτρώνη ἐπέτυχε, διότι αὐτὸς ὁ ἱερὸς λόχος συνδεθεὶς πρὸς ἑαυτὸν πολὺ ἔπειτα εἰς τοὺς πολέμους ὠφέλησεν. Κατόπιν δὲ ὁ Β. Δημητρακόπουλος διωρίσθη ἐπὶ τῆς στρατολογίας καθ' ἑλὴν τὴν ἐπαρχίαν τῆς Καρύταινας, βουνὰ καὶ κάμπον, καὶ τὴν ἐπαρχίαν Φαναρίου καὶ πολὺ πρὸς τοῦτο ἐχρησίμευσε, συντέλεσε δὲ καὶ εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν τροφῶν.

Μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς ἐστάλη ὡς ἐνέχυρον μὲ τοὺς Ἀλβανοὺς εἰς τὴν Βοστίτσαν. Ἐπὶ τέλους ἐβοήθησε τὸν Γενναῖον Κολοκοτρώνην εἰς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ παλαιοῦ φρουρίου τῆς Καρύταινας τοῦ

δοπίου καὶ φρούραρχος ἐγένετο, ἔμεινε δὲ μέχρι τέλους τοῦ ἀγώνος πιστὸς καὶ ἀχώριστος τοῦ Κολοκοτρώνη.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΟΠΟΥΛΟΣ

Κατήγετο ἐκ Λαγκαδίων, ἔμεινε ἐν τὴν Ὑδραν καὶ ἐπῆρε μέρος εἰς τὴν ἐκεῖ γενομένην στάσιν τοῦ Ἀντωνίου Οἰκονόμου κατὰ τῶν ἀρχόντων. Μετὰ ταῦτα ἦλθεν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, ἐπολέμησε καὶ ἐθυσίασεν. Ὑστερον κατὰ τὰ Δραμαλικά ἔγεινεν ὑπασπιστὴς τοῦ Δημητρίου Πλαπούτα.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΝΑΓΟΥΔΙΑΣ

Οὗτος ἦτον ἀπὸ τὸν Βαλτεσινίκον, καὶ ἐγένετο ἐπίσημος καπετάνιος διὰ τὴν παλαιὰν καταγωγὴν του, διότι ἦτο κλέφτης ἀπὸ τὸν πατέρα του. Ὑπηρέτηε παντοῦ καὶ εἰς ὅλας τὰς μάχας, ἕως οὗ ἐπεσε μαχόμενος εἰς τὴν μάχην τῶν Τρικώρφων ἐπὶ τοῦ Ἰμβραήμ πασᾶ.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

Κατήγετο ἐκ Δημιτσάνης. Ἐπανελθόντα δὲ ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν εἰς τὰ Βέρβαινα, καὶ ἐκεῖθεν μεταδάντα εἰς Βαλτέτσι πρὶν τοῦ πρώτου πολέμου, ὁ Κολοκοτρώνης τὸν ἔστειλεν εἰς τὰ στρατιωτικὰ σώματα κατὰ τὰς θέσεις Δούκα Σίκαλι καὶ Χρυσοβίτσι, διὰ νὰ προσέχη νὰ μὴ φεύγουν οἱ στρατιῶται ἀπὸ τὸ στρατό-

πεδον. Εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τὸ ἀστυνομικὸν ὑπηρέτησε με πολλὴν ἐπιτυχίαν. Κατόπιν δὲ ἐνόσω τὸ στρατόπεδον ἦτον εἰς τὸ Χρυσοβίτσι ἔκαμνε χρέη προσωρινὰ ὑπασπιστοῦ, ἐμέτρα τοὺς στρατιώτας, ἔβγαζε τῆς βάρδιας καὶ ἐπρόσεχε νὰ μὴν κοιμῶνται. Μετὰ δὲ τὴν μάχην τοῦ Βαλτετσίου ὁ Κολοκοτρῶνης τὸν διώρισεν ὁδὸν εἰς τοὺς καμπίσους Καρυτινοὺς, καὶ ἀπέδειξε πολὺν ζῆλον. Διαρκούσης δὲ τῆς πολιορκίας τῆς Τριπολιτσᾶς ἐστάλη, ὡς καὶ ἄλλοι τότε, εἰς τὰ Μεγάλα Δερβένια μετὰ τὴν ἀναλογίαν τῶν καμπίσων στρατιωτῶν πρὸς φύλαξιν διὰ νὰ μὴν εἰσβάλουν Τούρκοι ἐντὸς τῆς Πελοποννήσου.

Μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς ἀπεσπᾶσθη ἀπὸ τὸν Κολοκοτρῶνην καὶ προσεκολλήθη πρὸς τὸν Κανέλον Δεληγιάννην, καὶ ἔπαυσε πλέον νὰ ὑπηρετῇ στρατιωτικῶς. Γενομένης δὲ τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας διωρίσθη φροντιστὴς πολιτικὸς εἰς Μύλους Ναυπλίου μοιράζων μερίδας εἰς τοὺς στρατιώτας. Ἐλθόντος δὲ τοῦ Δράμαλη, ἔφυγεν ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν του.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον Βερβίτσα. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἐνεργοῦσεν ὑπὲρ αὐτῆς, καὶ μετὰ ταῦτα ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς, εὔρεθεις κατ' ἀρχὰς εἰς τὰς μάχας τοῦ Λάλα, καὶ κατόπιν ἀφοῦ ἐσκορπίσθησαν ἐκεῖθεν καὶ οἱ Λαλαῖοι ἔφυγον εἰς Πάτρας, ἦλθεν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς μετὰ τοὺς ὑπ' αὐτὸν στρατιώτας ὅπου ἔμεινε μέχρι τῆς ἀλώσεώς της.

Μετά δὲ ταῦτα ὁ στρατηγὸς Κανέλος Δεληγιάννης τὸν διώρισεν ὑπασπιστὴν του. Ἐπὶ δὲ τῆς πολιορκίας τῶν Πατρῶν καὶ κατὰ τὴν μάχην τῆς 9 Μαρτίου παρευρέθη καὶ αὐτὸς, καὶ μετὰ ταῦτα, ἔταν ὁ στρατηγὸς Κανέλος ἐπέρασεν εἰς Μεσολόγγιον πρὸς βοήθειαν τῶν ἀδελφῶν Μεσολογγιτῶν, παρηκολούθησε τὸν στρατηγόν του τοῦτον, τὸν ὅποιον δὲν ἀφῆκε μέχρι τέλους τοῦ ἀγῶνος.

ΑΔΕΛΦΟΙ ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΙ

Οὗτοι οἱ δύο ἀδελφοί, Γιαννάκης καὶ Ἀνάστος ὀνομαζόμενοι, κατήγοντο ἀπὸ τὸ χωρίον Βιζύτσι, καθ' ὅλον δὲ τὸν ἀγῶνα ὑπηρέτησαν στρατιωτικῶς.

ΑΡΓΥΡΗΣ ΑΠΟΣΚΙΤΗΣ

Οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον Βελημάχι. Ὑπῆρξε δὲ καπετάνιος ἐπίσημος, παρευρεθεὶς εἰς τὴν μάχην τοῦ Λάλα, ἔπειτα εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, κατὰ δὲ τὴν μάχην τῆς Γράνας ἐκλείσθη μὲ τὸν Δημητράκην Δεληγιάννην εἰς τοῦ Μαντσαγρᾶ. Κατὰ δὲ τὴν μάχην τῆς 9 Μαρτίου ἔξωθεν τῶν Πατρῶν ἐλαβώθη ἐλαφρά. Συνεστράτευε πάντοτε μετὰ τοῦ Κανέλλου καὶ Δημητρίου Δεληγιάννη. Παρευρέθη καὶ εἰς τὰς κατὰ τοῦ Δράμαλι μάχας, καὶ κατόπιν εἰς τὰς κατὰ τοῦ Ἰμβραήμ Πασᾶ.

ΑΔΕΛΦΟΙ ΚΑΡΑΛΗ

Οὗτοι οἱ δύο ἀδελφοί, Γιαννάκης καὶ Χρυσανθά-

κης ονομαζόμενοι, ἦσαν Βελημαχίται, καὶ ὑπηρέτησαν στρατιωτικῶς, παρευρεθέντες εἰς τὰς μάχας τοῦ Λάλα, Τριπολιτσᾶς, Γράνας καὶ τῶν Πατρῶν. Ἐπέρρασαν δὲ καὶ εἰς τὸ Μεσολόγγιον μὲ τὸν στρατηγὸν Κανέλον Δεληγιάννην ὑπὸ τὸν ὁποῖον καὶ ὑπηρέτησαν.

**ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ,
Ἡ ΚΟΝΤΟΒΑΖΑΙΝΙΤΗΣ**

Οὗτος ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα στρατιωτικῶς, παρευρεθείς εἰς πολλὰς μάχας, καὶ διαβὰς μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Κανέλου Δεληγιάννη καὶ εἰς τὸ Μεσολόγγιον. Ἐπέσε δὲ μαχόμενος εἰς τὴν μάχην τῶν Τρικόρφων.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ ΒΑΧΔΙΩΤΗΣ, Ἡ ΤΣΑΟΥΣΑΚΟΣ

Ὑπηρετήσε στρατιωτικῶς μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Κανέλου Δεληγιάννη, μετὰ τοῦ ὁποῖου ὑπῆγε καὶ εἰς τὸ Μεσολόγγιον.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΒΑΧΔΙΩΤΗΣ

Καὶ οὗτος, ὡς καὶ ὁ ἄνωτέρω, παρηκολούθει τὸν Κανέλον Δεληγιάννην ὑπηρετήσας στρατιωτικῶς.

Ο ΚΑΠΟΓΙΑΝΝΑΚΗΣ

Ὁ καπετάνιος οὗτος κατήγετο ἀπὸ τῆς Ῥάχαις, ἠκολούθει δὲ ἐπίσης τὸν στρατηγὸν Κανέλον, καὶ παρ-

ευρέθη εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς μάχας, περάσας καὶ εἰς τὸ Μεσολόγγιον μετὰ τοῦ Δεληγιάννη. Ἐσκοτώθη δὲ μάχόμενος εἰς τὰ Τρίκορφα ἐπὶ τοῦ Ἰμβραήμ.

ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ ΣΟΥΛΙΜΙΩΤΗΣ

Καὶ οὗτος ὁ στρατιωτικὸς ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα, πολεμήσας εἰς τὴν μάχην τῆς 9 Μαρτίου ἔξωθεν τῶν Πατρῶν ἀρχηγούντος τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη. Ὑπῆγε καὶ εἰς τὸ Μεσολόγγιον μετὰ τοῦ Κανέλου Δεληγιάννη.

ΣΠΗΛΙΟΣ ΖΟΥΤΟΣ, Η ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ἦτον ἀπὸ τὸ Μοναστηράκι. Ὑπηρέτησε δὲ στρατιωτικῶς, λαβὼν μέρος εἰς πολλὰς μάχας. Ὑπῆγε δὲ καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας μετὰ τὸν στρατηγὸν Γενναῖον ἀρχηγούντος τοῦ Καραϊσκάκη.

ΣΠΗΛΙΟΣ ΧΕΛΩΝΙΑΡΗΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὴν Δίβριτσαν. Ὑπηρέτησε πάντοτε ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Ἀνδρέα Ζαίμη, παρευρεθεὶς εἰς πολλὰς μάχας.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ἦτον ἀπὸ τὰ Μαγούλιανα. Ἐπανελθὼν δὲ ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς. Ὑπῆρξε δὲ ἓνας

τῶν νοημονεστέρων καὶ γενναιοτέρων Μαγουλιανιτῶν, ὁ δὲ στρατηγὸς Θ. Κολοκοτρῶνης τὸν ἡγάπα διὰ τὴν εἰς τὰς μάχας ἐπιτηδειότητά του, τὸν ᾔθελε καὶ τὸν εἶχε πάντοτε μαζύ του. Ἐλαβε δὲ μέρος καὶ εἰς τὰς δύο μάχας τοῦ Βαλτετσίου, πρώτην καὶ δευτέραν, καὶ ὑπηρέτησε καὶ εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς καὶ ἄλλου. Τοῦτον ὁ Κολοκοτρῶνης ἔστειλε νὰ ὑπάγῃ γυρεύοντας νὰ εὔρῃ Τούρκους τοῦ Δράμαλη, διότι δὲν ἐπίστευε τὴν φήμην ὑποστεύων, ὅτι ἐπίτηδες διαίδονται τὰ τοιαῦτα, ὅτι ἔρχονται δηλ. Τούρκοι, διὰ νὰ βρᾷδιουργηθοῦν τὰ στρατεύματά του, καὶ διασκορπισθῶσιν. Ἡ ἀποστολὴ του αὕτη φαίνεται ἀπὸ τὸ διαβατήριόν του. Ἐπολέμησε δὲ κατὰ τοῦ Δράμαλη ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους. Μετὰ δὲ τὴν φυλάκισιν τοῦ Θ. Κολοκοτρῶνη εἰς Ὑδραν, ἐξεστράτευσεν καὶ αὐτὸς κατὰ τῶν Ἀράβων τοῦ Ἰμβραχίμ πασᾶ, καὶ ἔπεσε μαχόμενος εἰς τὴν μάχην τοῦ Κρεμυδίου.

ΦΩΤΙΟΣ ΗΔΙΑΔΗΣ

Οὗτος κατήγετο ἐκ Δημιτσάνης. Πρὶν τῆς ἐπαναστάσεως εὐρεθεὶς εἰς τὴν Μολδοβλαχίαν ἔπραττεν ὑπὲρ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας καὶ οὗτος, ὡς καὶ ὁ Γεώργιος Λεβέντης καὶ ἄλλοι πολλοὶ Πελοποννήσιοι εὐρισκόμενοι τότε κατ' ἐκεῖνα τὰ μέρη.

Ἐκτραγείσης ἐκεῖ τῆς ἐπαναστάσεως, ἀρχηγοῦντος τοῦ Ἀ. Ὑψηλάντου, ἔλαβε μέρος ἐνεργητικὸν ὡς πολιτικὸς ὑπηρετῶν καὶ δαπανῶν ὑπὲρ τῆς ἐπαναστάσεως. Ἀφοῦ δὲ ἡ ἐπανάστασις ἐκείνη διελύθη, ἐπανῆλ-

θεν εἰς τὴν πατρίδα του τὴν Πελοπόννησον, καὶ ἐβοήθησε ταύτην καθ' ὅλον τὸν ἀγῶνα. Ὑπῆρξε πρότυπον ἀρετῆς καὶ τιμιότητος, καὶ ἐτιμᾶτο ἀπὸ ὅλους. Τοιοῦτον δὲ ὄντα τὸν μετεχειρίσθησαν αἱ κατὰ καιροὺς Κυβερνήσεις, καὶ ιδίως ἡ τοῦ ἀειμνήστου Καποδιστρίου. Ἀφῆκε δὲ φήμην καλοῦ Ἑλλήνος καὶ δικαίου, καὶ μάλιστα τὸν ἐνθυμοῦνται εἰς τὴν Σῦρον μέχρι σήμερον.

ΑΡΓΥΡΙΟΣ ΖΟΥΒΕΛΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΟΣ ΚΟΣΜΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτοι οἱ δύο καπεταναῖοι ἦσαν ἀπὸ τὰ Μαγούλιανα. Ἀχώριστοι δὲ ὄντες εἰς τοὺς πολέμους, πολὺ ἐβοήθησαν τὸν στρατηγὸν Πλαπούταν, μάλιστα δὲ κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν Πιάναν. Διεκρίθησαν δὲ καθ' ὅλην τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, εἰς τὸ Βαλτέτσι καὶ εἰς τὴν Γράναν. Μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς ὑπῆγον ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη, καὶ ἐυρέθησαν εἰς τὰς ἄλλας μάχας καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς ἐκείνας τοῦ Δράμαλη, ὅπου ἀφῆκαν μνημεῖα παληκαριᾶς. Ὁ δὲ Α. Κοσμόπουλος ὑπῆγε καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας ἐπὶ τοῦ Καραϊσκάκη ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Γενναῖον Κολοκοτρώνην.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΠΟΥΚΟΥΡΑΣ

Καὶ οὗτος ὡσαύτως ἦτο Μαγουλιανίτης. Ἠκολούθει δὲ πάντοτε τὸν Θ. Κολοκοτρώνην, ὅστις τὸν εἶχεν ὡς φροντιστὴν του, καὶ τὸν ἔστελλε συνάμα καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας ὑπηρεσίας. Κατὰ δὲ τὴν ἐποχὴν τοῦ

Δράμαλη δὲν ἐπρόφθασε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν Μεγάλον Ἀγιώργη δπου ἦτο τὸ σῶμα τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη καὶ ἔμεινε μετὰ τοῦ Πλαπούτα. Ὅτε δὲ ὁ στρατὸς τοῦ Δράμαλη εἰσέβαλεν εἰς τὴν Ἀργολίδα, καὶ ὁ Πλαπούτας ἐπολέμησε κατὰ πρῶτον εἰς τὸν Πύργον, ὃ ὁποῖος ἦτο κατὰ τὰ χωρία Χαρβάτι καὶ Φίχτια, τότε οἱ Τοῦρκοι ἔπιασαν τὸν Ἀποστόλην Μπούκουραν, ἀλλ' οὗτος ἐπροσποιήθη, ὅτι ἦτο Τοῦρκος καὶ ἐπήγαινε μαζύ των μὲ θάρρος, οἱ Τοῦρκοι τὸν ἐνόμισαν ὡς σύντροφόν των, καὶ ἓνας ἐξ αὐτῶν τὸν ἠρώτησε τουρκιστί· «τὸ Ἀνάπλι » εἶναι ἐκεῖνο τὸ κάστρον δπου φαίνεται; Τὸ Παλαμῆδι » εἶναι ἐκεῖνο τὸ βουνὸν δπου ἔχει ἐπάνω κάστρον; » Ὁ Μπούκουρας τοῦ εἶπε· ναί, διότι ἐγνώριζεν ὀλίγα τουρκικὰ, εἰπὼν εἰς τὸν ἐρωτήσαντα, ὅτι ἦτο Μωραΐτης Τοῦρκος καὶ διὰ τοῦτο δὲν γνωρίζει καλὰ τὰ τούρκικα. Τοιοῦτοτρόπως ἠπάτησε τοὺς Τούρκους, ἐκόλλησεν ἐπάνω εἰς τὸ βουνὸν καὶ ἐσώθη.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΛΟΓΙΩΤΑΤΟΣ. Η ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ἦτον ἀπὸ τὴν Νεμνίτσαν, καὶ κατ' ἀρχὰς ὑπηρετήσεν εἰς τὸ στρατόπεδον τῆς Πιάνας καὶ εἰς τὴν Ἐφορείαν, γράφων καὶ παρακινῶν τοὺς πατριώτας του εἰς τὸν πόλεμον. Παρευρέθη καὶ εἰς τὴν πολιτορχίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, βοηθῶν τοὺς πολιτικούς καὶ χρησιμεύων εἰς αὐτοὺς ἕνεκα τῶν γνώσεών του. Ἡ οἰκογένειά του ἐθυσίασε καὶ αὐτὴ χάριν τοῦ ἀγῶνος.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΗΣ ΑΝΑΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Νεμνιτσιώτης καὶ οὗτος, καὶ ὑπηρετήσε τὸν ἀγῶ-
να στρατιωτικῶς, σωματοφύλαξ γενόμενος τοῦ Θ. Κο-
λοκοτρώνη, τὸν ὁποῖον εἶχε θεῖον ἀπὸ τὴν ἀδελφὴν του.

ΠΑΝΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Καὶ οὗτος ὡσαύτως κατήγετο ἀπὸ τὴν Νεμνί-
τσαν. Ὑπηρετήσε στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς καθ'
ὄλον τὸ διάστημα τῆς ἐπαναστάσεως. Καὶ κατ' ἀρχὰς
μὲν εὗρίσκετο μὲ τὸν συγγενὴ του, τὸν ἐπίσκοπον Βρε-
σθένης, τὸν ὁποῖον ἐβοήθησεν εἰς τὴν σύστασιν τοῦ
στρατοπέδου τῶν Βερβαίνων, ἔπειτα δὲ ὑπηρετήσεν ὑπὸ
τὸν Θ. Κολοκοτρώνην. Κατὰ δὲ τὴν ἐποχὴν τοῦ Δρά-
μαλι εὐρεθεὶς εἰς τὸ Δερβενάκι πολὺ συνετέλεσε, διότι
ἦτον εἰς τὸ πέρασμα τοῦ δρόμου μετὰ τῶν ἄλλων τότε
καπεταναίων. Πολλὰ δὲ εἶναι αἱ ἐκδουλεύσεις του.
Παντοῦ ἔγεινε γνωστὸς καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν Καρύ-
ταιναν, ὅπου ἐχρημάτισεν ὡς διοικητῆς συμβιδάζων
τοὺς ἐπαρχιώτας κατὰ διαταγὴν τοῦ ἀρχηγοῦ Κολο-
κοτρώνη.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΠΡΟΥΝΤΣΟΣ

Ὁ περὶ φημος οὗτος καπετάνιος καὶ πασίγνωστος
κατήγετο ἀπὸ χωρίον τι ὀνομαζόμενον τοῦ Καρδα-
ρᾶ, κείμενον δὲ μετὰξὺ Κάρφα, καὶ ἀπόσπασμα ὄν τῆς
κώμης Ἀλωνίσταινας, τὸ ὁποῖον ἔλαβε τὸ ὄνομα τοῦ
Προυντσοῦ, καὶ ἐλέγετο ἔκτοτε τὰ Καλύδια τοῦ Προύν-

τσου. Κατὰ δὲ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐπαναστάσεως ὅσοι ποιμένες ἐκατοίκουν εἰς τὸ μικρὸν τοῦτο χωρίον ἀρχηγὸν εἶχον τοῦτον τὸν καπετάνιον, ὁ ὁποῖος ἐφάνη πρόθυμος μὲ ὅλους τοὺς συγγενεῖς του, ἀδελφοὺς, παιδιὰ του, γαμβροὺς, ἀνεψιοὺς καὶ ἐγγόνους του συμποσούμενους ὡς ὀγδοήκοντα, νὰ πολεμήσῃ ὑπὲρ τῆς πατρίδος μὲ μεγάλον ζῆλον ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως μέχρι τέλους αὐτῆς, ὅτε κατὰ τὰς γενομένας διαφόρους μάχας ἔπεσαν ἐνδόξως πολεμοῦντες σχεδὸν ἅπαντες, ἐκτὸς τοῦ ἀρχηγοῦ τούτου τῆς οἰκογενείας Παναγιώτου Προϋντσου.

Αἱ θυσῖαι καὶ αἱ ἐκδουλεύσεις τῆς οἰκογενείας ταύτης δὲν ἔχουν σύγκρισιν μὲ καμμίαν ἄλλην οἰκογένειαν τῆς Πελοποννήσου. Ἄν ὅμως θελήσῃ τίς νὰ παραβάλλῃ τὰς θυσῖας καὶ τὰς ἐκδουλεύσεις τῆς οἰκογενείας ταύτης πρὸς ἐκείνας τῆς οἰκογενείας τῶν Μαυρομιχαλαίων, εὐρίσκει ταύτας μεγαλειτέρας καὶ περισσοτέρας, ἐξαιρουμένης μόνον τῆς καταγωγῆς καὶ τοῦ γνωστοῦ Τουρκικοῦ τίτλου τοῦ Μπάσμπογου σημαίνοντος τὸν ἔχοντα διοικητικὴν ἐξουσίαν, καὶ ὡς ἐκ τούτου κατὰ τὸ ὄνομα οἱ Μαυρομιχαλατοὶ ἐγένοντο ἐξακουστοί, τὸ ὁποῖον τότε πολὺ ἐσημαίνειν. Ἄλλ' ὡς πρὸς τὴν θυσίαν, τὴν ὁποίαν ἕκαστος χρεωστεῖ νὰ προσφέρῃ διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος του, ὁ Προϋντσος εἶναι ἄξιος παντὸς ἐπαίνου, διότι προσέφερε περισσότερα παντὸς ἄλλου Πελοποννησίου θύματα, χωρὶς νὰ ζημιώσῃ τὸ ἐθνικὸν Ταμεῖον οὔτε ὀβολόν. Μάλιστα διὰ τὰς ὀλίγας γυναῖκας, αἱ ὁποῖαι ἔμειναν ἐκ τῆς γενεᾶς ταύτης, ἡ Κυβέρνησις τῆς Ἑλλάδος δὲν

ἔλαβε χαμμίαν πρόνοιαν. Μόνον δὲ ὁ ἀείμνηστος Κυβερνήτης ἔδιδεν εἰς τὸν γέροντα τοῦτον ζῶντα τότε σύνταξιν μικράν, ἀλλ' ἂφ' ἑτοῦ ἀπέθανε ὁ γέρων, ἐσκοτώθη δὲ καὶ ὁ Καποδίστριας, αἱ γυναῖκες ἔμειναν ἔτσι χωρὶς νὰ τὰς ἐνθυμηθῇ κανεῖς. Τὰ δὲ γεγονότα ταῦτα μαρτυροῦνται καὶ ἀπὸ τὰς δύο ἐπαρχίας τῆς Καρύταινας καὶ τῆς Τριπολιτσᾶς.

ΣΩΤΗΡΟΣ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὸν Βαλτεσινίκον. Ἐπανελθὼν δὲ ἔξωθεν εἰς τὴν Πελοπόννησον ἦτον ἐνθουσιώδης καὶ δημοκρατικώτατος, διότι δὲν ᾔθελε τὴν ἀριστοκρατίαν. Εἶναι εἰς ἐξ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἔκαμον τὴν ὀχλαγωγίαν εἰς τὰ Βέρβαινα κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἐλεύσεως τοῦ Ὑψηλάντη, ὅτε οἱ προὔχοντες Πελοποννήσιοι δὲν ἐσυμφώνουν καὶ δὲν ᾔθελον νὰ δώσουν τὴν ἀπόλυτον ἐξουσίαν πρὸς τὸν Πρίγκηπα, ὡς ᾔθελε, διὰ νὰ διοικῇ καὶ διαθέτῃ ἐλευθέρως τὰ τοῦ πολέμου καὶ τὰ πολιτικὰ πράγματα.

Γενομένης δὲ τῆς ὀχλαγωγίας ἀπὸ τὸν Παπαγιαννόπουλον καὶ ἀπὸ ἄλλους πολλοὺς συντρόφους του, ὀλίγον ἔλειψε ν' ἀνοίξῃ ὁ πόλεμος καὶ νὰ σκοτώσουν τοὺς προκρίτους τῆς Πελοποννήσου, οἱ ὁποῖοι τότε ἦσαν ὅλοι ἐκεῖ εἰς τὰ Βέρβαινα διὰ τὴν ὑποδοχὴν τοῦ Πρίγκηπος. Ἀλλ' ὁ Θ. Κολοκοτρώνης ἔσβυσεν αὐτὸ τὸ κακὸν τότε μὲ πολλὴν ἐπιτηδεϊότητα, διότι ἔγεινε σύντροφος τοῦ πλήθους, ἐτέθη ἀρχηγός του, καὶ ἐζήτησεν ἀπὸ αὐτοὺς νὰ τοῦ ὑποσχεθῶν ὅτι θὰ ἡσυχά-

σουν διὰ νὰ τοὺς κάμῃ μίαν ὁμιλίαν καὶ μετὰ ταῦτα ὅ,τι ἀποφασίσουν θέλει τοὺς εἶναι βοηθός. Ἀφοῦ τοῦ ὑπεσχέθησαν ὅτι θὰ τὸν ἀκούσουν, τοὺς ἐτράβηξεν ὀλίγον ξέμακρα ἀπὸ τὸ χωρίον, τοὺς ὠμίλησε, τοὺς ἔφερε διάφορα παραδείγματα τῆς ἐποχῆς καὶ βασίμους λόγους, καὶ ἐπὶ τέλους τοὺς εἶπεν, ὅτι καὶ αὐτὸς ἐπιθυμεῖ τὸν σκοτωμὸν αὐτῶν, ἀλλὰ νὰ τὸν βεβαιώσουν τί θέλει εἶπει ὁ κόσμος καὶ οἱ χριστιανοὶ βασιλεῖς τῆς Εὐρώπης· θὰ τὸ ἐπαινέσουν αὐτό, ἢ θὰ τὸ κατηγορήσουν; Βέβαια εἶπεν, αὐτοὶ θὰ εἶπουν, ὅτι οἱ Ἕλληνες δὲν ἐπαναστάτησαν νὰ σκοτώσουν τοὺς Τούρκους, ὡς τυράννους τῶν, ἀλλὰ σκοτόνωνται μεταξὺ τῶν, καὶ σκοτώνουν τοὺς ἀνωτέρους τῶν καὶ δὲν εἶναι ἄξιοι ἐλευθερίας. Ἐκ τῶν λόγων τούτων οἱ συναθροισθέντες ἐπέστησαν καὶ διελύθησαν.

ΓΙΑΝΝΙΚΟΣ ΠΛΑΠΟΥΤΑΣ

Οὗτος ἦτον υἱὸς τοῦ περιφήμου Γεωργάκη Πλαπούτα ἀπὸ τοῦ Παλούμπα, ὅστις ἐχάθη εἰς τοῦ Λάλα κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ πολέμου πρὸς τοὺς Λαλαίους. Ὑπηρετήσε τὴν πατρίδα ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ θείου του Δ. Πλαπούτα, καὶ μετὰ ταῦτα ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Θ. Κολοκοτρώνην καὶ ἔγεινε γνωστός.

ΑΔΑΜ ΚΟΡΕΛΑΣ

Ὁ καπετάνιος οὗτος ἦτον ἀπὸ τὸ Ἀρκουδόρευμα. Ὑπῆρξεν ἐκ τῶν ἐπισήμων στρατιωτικῶν, ὁ δὲ τρόπος

τοῦ πολεμεῖν τὸν ἐχθρὸν ἦτο παράξενος, διότι πάντοτε ἔδιδε τὴν νύκτα τὰς μάχας. Αἱ ἐκδουλεύσεις τοῦ Κορέλα, καὶ τὰ μεγάλα του ἀνδραγαθήματα ἀναφέρονται εἰς τὰ ἀπομνημονεύματά μου. Μάλιστα δὲ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Ἀράβων φαίνονται καὶ μαρτυροῦνται μνημεῖα τοῦ Κορέλα. Εἰς τὰς μάχας ἦτο περίφημος διὰ τὴν γενναιότητά του. Εἶχε μαζὺ του τοὺς καλλιτέρους στρατιώτας, ὡσὰν τοὺς Ἀρκουδορευματίτας, ὡς ἔλεγον τότε, οἵτινες ἐφάνησαν κατ' ἀρχὰς χρήσιμοι εἰς τὰς μάχας τὰς γενομένας κατὰ τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια, διότι παραχειμάζοντες εὗρέθησαν τότε εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀπέκτησαν πολλὰ δικαιώματα καὶ ὄνομα πᾶληκαριᾶς.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΛΗΣ

Καὶ οὗτος ἦτον ἀπὸ τὸ Ἀρκουδόρευμα, ὁμοίαζε πολὺ καὶ αὐτὸς τοῦ γείτονά του Κορέλαν, πολεμήσας καὶ αὐτὸς εἰς τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια, καὶ ὅπου οἱ ἄλλοι Καρυτινοὶ ἐπολέμησαν.

Ο ΚΑΦΕΤΣΗΣ

Οὗτος ὁ περίφημος καπιτάνιος ἦτον ἀπὸ τὸ χωρίον Βλόγκον τῆς Λιοδώρας. Εὗρέθη δὲ κατ' ἀρχὰς μὲ σῶμα στρατιωτῶν εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Λάλα. Μετὰ δὲ τὴν φυγὴν τῶν Λαλαίων εἰς Πάτρας, ἦλθεν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς μὲ τοὺς ὑπ' αὐτὸν στρατιώτας παρακολουθῶν τὸν στρατηγὸν Δ. Πλαπούταν.

Ἔδειξε δὲ πολὺν ζῆλον καὶ γενναϊότητα εἰς τοὺς πολέμους.

Ὁ Ἀναγνώστης Δεληγιάννης ἐπανελθὼν ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν εἰς τὰ Τρίκορφα, ἐμάλωσε τὸν αὐτὰδελφόν του Κανέλον διότι ἀφῆκε τὰ ὅπλα εἰς τὸν Θ. Κολοκοτρώνην, καὶ οὗτος εἶχε δύναμιν, καὶ ἐδουλήθη νὰ κάμῃ συνωμοσίαν κατὰ τοῦ Κολοκοτρώνη. Ἀρχισε λοιπὸν νὰ κατηγῇ τοὺς καπεταναίους τῆς Καρύταινας προσπαθὼν νὰ τοὺς ἀποσπάσῃ ἀπὸ αὐτὸν, καὶ ἐξεμυστηρεύθη τὸν σκοπὸν του καὶ πρὸς τὸν Καφετσῆν, διότι οἱ Δεληγιανναῖοι τὸν εἶχον πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως (κεχαγιαῖν) ἐπιστάτην εἰς τὸ κτῆμά των (τσιφλίχι), νομίζων ὅτι θὰ ᾔῃναι πιστὸς, καὶ δὲν ἐνόησεν, ὅτι ὁ Καφετσῆς ἀπὸ ἐπιστάτης ἔγεινε καπετάνιος. Ὁ δὲ Καφετσῆς εἶπε τὸ μυστικὸν πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην, ὅστις μαθὼν τὴν συνωμοσίαν εἶπε· «καμωθεῖτε ὅτι δὲν »μοῦ εἶπετε τίποτε ἕως νὰ πάρωμεν τὴν Τριπολιτσάν » καὶ τότε ὡς κάμουν ὅ,τι θέλουν ».

ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΙΚΑ

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ

Οὗτος ὁ ἄξιος νὰ διοικῇ καὶ ἐπιτήδειος νὰ προβλέπῃ τὰ μέσα τοῦ πολέμου κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον Λιμποβίσι τῆς Καρύταινας.

Ἐπανελθὼν δὲ ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον κατὰ τὸν μῆνα Ἰανουάριον τοῦ 1821, ἔχων μαζύ του τρεῖς συντρόφους

ὑπῆγεν εἰς τὴν Μάνην, εἰς τὸν φίλον του Παναγιώτην Μούρτσινον ἢ Τρουπάκην, καὶ ἐκείθεν ἐνήργει τὰ τῆς ἐπαναστάσεως.

Κατὰ δὲ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως ὅταν ἐβγῇ-
καν ἀπὸ τὴν Μάνην ὅλοι οἱ Μανιάται καπεταναῖοι, ὁ
Μαυρομιχάλης, ὁ Μούρτσινος, οἱ Καπετανάκιδες, οἱ
Κουμουνδουράκιδες, ὁ Βριδῆς, ὁ Κυβέλος καὶ οἱ ἄλλοι,
ὥς καὶ οἱ Ἀναγνωσταρᾶς Παπαγεωργίου, Γρηγόριος
Δικαῖος Φλέσας καὶ οἱ λοιποὶ καπεταναῖοι τῆς Μεσση-
νίας, καὶ ἐξεστράτευσαν εἰς τὰς Καλάμας ἦτο καὶ ὁ
Κολοκοτρώνης ἐκεῖ. Ἀφοῦ δὲ ἐκυρίευσαν τοὺς Τούρ-
κους τῶν Καλαμῶν, ὁ Θ. Κολοκοτρώνης ἐπῆρε στρα-
τιώτας ἀπὸ τὸν φίλον του Παν. Μούρτσινον, ἀπὸ τὸν
Π. Μαυρομιχάλην καὶ ἀπὸ τοὺς λοιποὺς Μανιάτας διὰ
νὰ ἔλθῃ εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Πελοποννήσου καὶ διαδώσῃ
τὴν ἐπανάστασιν. Εἶχε δὲ γράψει παντοῦ παρακινῶν
ἅπαντας νὰ λάβουν τὰ ὅπλα καὶ νὰ τὸν ἀκολουθήσουν.
Εἰς τὸν δρόμον δὲ καὶ κατὰ τὸ χωρίον Σκάλα ἔμαθεν,
ὅτι οἱ Φαναρίται Τούρκοι ἐτοιμάσθησαν νὰ ὑπάγωσιν
ὅλοι μὲ τὰς οἰκογενείας των εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν. Μα-
θὼν δὲ τοῦτο, ἐχωρίσθη ἀπὸ τὸν Ἀρχιμανδρίτην Δι-
καῖον Φλέσαν καὶ τοὺς λοιποὺς, καὶ ἐβγῆκεν ἐμπρὸς
κατὰ τὴν θέσιν τὴν λεγομένην Ἀντώνη Μύλον, καὶ
κατὰ τὸν Ἅγιον Ἀθανάσιον καὶ τὸ Παληότσαμον, ὅπου
συνήντησεν ἐρχομένους τοὺς Φαναρίτας Τούρκους, τοὺς
ὁποίους ἐπολέμησεν, ἐσχότωσε πολλοὺς ἐξ αὐτῶν, καὶ
δὲν τοὺς ἀφῆκε νὰ περάσουν τὸν δημόσιον δρόμον, ἀλλ'
ἔπεσαν κατὰ τὸ πέραμα τοῦ ποταμοῦ Ῥοφιὰ κατὰ
τὴν θέσιν Χαλούλαγα, ὅπου ἐπνίγησαν πολλὰ γυναικό-

παιδα καὶ ζῶα φορτωμένα, οἱ δὲ λοιποὶ ὑπῆγον εἰς τὸ παληόκαστρον τῆς Καρύταινας, ὅπου οἱ ἐντόπιοι Τοῦρκοι ἦσαν πολιορκημένοι. Μετὰ δὲ ταῦτα ἤλθε βοήθεια ἀπὸ τὴν Τριπολιτσᾶν Τούρκων πεζῶν καὶ καβαλαραίων, οἱ ὅποιοι διεσκόρπισαν τοὺς πολιορκητάς Ἑλλήνας, καὶ ἐπῆραν τοὺς ἀδελφούς των καὶ μαζὺ ὑπῆγον εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν.

Ὁ δὲ Θ. Κολκοοτρώνης ὕστερον ὑπῆγεν εἰς τὴν Στεμνίτσαν μετὰ πολλῶν ἄλλων καπεταναίων, καὶ πάλιν ἀπὸ ἐκεῖ εἰς τὸ Χρυσοβίτσι, ὅπου ἔμεινε μόνος ἕως νὰ εὕρῃ τοὺς συγγενεῖς του καὶ τοὺς συνεπαρχιάτας του. Μετὰ ταῦτα ὑπῆγεν εἰς τὴν Πιάναν ὅπου ἄρχισαν νὰ συναθροίζωνται στρατιῶται, ἀλλ' ἐπειδὴ ἤλθον ἐκεῖ Τοῦρκοι ἀπὸ τὴν Τριπολιτσᾶν διὰ νὰ τοὺς πολεμήσουν, ἐσκορπίσθησαν καὶ κατέφυγον εἰς τὸ Διάσελον τῆς Ἀλωνίσταινας, ὅπου ὁ Κολοκοτρώνης ἀντάμωσε μὲ τὸν Κανέλον Δεληγιάννην καὶ τὸν Νικόλαον Ταμπακόπουλον, καὶ ὅλοι ὁμοῦ ἐτουφέκισαν τοὺς Τούρκους καὶ τοὺς ἠνάγκασαν νὰ ὀπισθοδρομήσωσιν. Ἀπὸ δὲ τὸ Διάσελον τῆς Ἀλωνίσταινας, ὅλοι ὑπῆγον εἰς τὸν κάμπον τῆς Καρύταινας, εἰς τοῦ Πάπαρι καὶ εἰς τοῦ Μαρμαρᾶ.

Ἀνήμερα δὲ τὴν λαμπρὴν, οἱ Τοῦρκοι ἀπὸ τὴν Τριπολιτσᾶν νύκτα ὑπῆγον εἰς τὸ χωρίον Κερασσιὰ, ἐπίασαν ὀλην τὴν βάρδιαν, καὶ ἐσκορπισαν τὸ ἐκεῖ στρατόπεδον τῶν Ἑλλήνων, φονεύσαντες τὸν Νικολόπουλον καὶ τινὰς ἄλλους.

Ἀπὸ δὲ τοῦ Πάπαρι καὶ τὸν κάμπον τῆς Καρύταινας ὁ Κολοκοτρώνης καὶ οἱ λοιποὶ ὑπῆγον εἰς τὸ Βαλτέτσι, ὅπου εἶχον συγκεντρωθῇ πολλαὶ δυνάμεις,

καὶ ὑπὸ διαφόρους καπεταναίους. Οἱ δὲ Τοῦρκοι μαθόντες, ὅτι γίνεται καὶ ἄλλο στρατόπεδον εἰς τὸ Λεβίδι, ἐξελθόντες, τῆς Τριπολιτσᾶς ὑπῆγον νὰ τὸ διαλύσουν, ὅτε οἱ εὐρεθέντες, ὡς εἴρηται, εἰς τὸ Διάσελον τῆς Ἀλωνίσταινας καὶ εἰς τὴν Βυτίαν, ἔτρεξαν καὶ ἔδосαν βοηθειαν εἰς τοὺς κλεισθέντας καὶ πολεμοῦντας εἰς τὸ Λεβίδιον Ἑλλήνας.

Μετὰ δὲ τὴν μάχην τοῦ Λεβιδίου, οἱ Τοῦρκοι ἐξεστράτευσαν εἰς τὸ Βαλτέτσι, καὶ οἱ ἐκεῖ Ἑλληνες ἐπολέμησαν μὲ αὐτοὺς, τὴν δὲ ἐπομένην ἡμέραν τῆς μικρᾶς ταύτης μάχης οἱ Ἑλληνες ἐσκορπίσθησαν ἐκεῖθεν. Μετὰ τοῦτο ὁ Κολοκοτρώνης ὑπῆγεν εἰς τοῦ Δούκα τὴν Σίκαλιν λεγομένην, εἰς τὸ Χρυσοβίτσι καὶ εἰς τὴν Πιάναν, ὅπου πάλιν εὗρε τὸν Κανέλον Δεληγιάννην, τὸν Δημήτριον Πλαπούταν καὶ τοὺς ἄλλους καπεταναίους. Ὁ δὲ Κανέλος Δεληγιάννης τότε, ὁρμώμενος ἀπὸ αἵσθημα ἀγαθὸν καὶ ἄκρατον φιλοπατρίαν παρέδωκε πρὸς τὸν Θ. Κολοκοτρώνην τὴν διοίκησιν τῶν ὁπλῶν ὅλης τῆς ἐπαρχίας Καρύταινας. Μετὰ τοῦτο ὁ Κολοκοτρώνης διώρισε τὸν Δ. Πλαπούταν, ἢ Κολιόπουλον, νὰ διοικῇ τὸ στρατιωτικὸν σῶμα, τὸ ὁποῖον ἦτον εἰς τὴν Πιάνα, τὸν δὲ διορισμὸν τοῦτον ἠθέλησε καὶ ὁ Κανέλος Δεληγιάννης, διότι τότε ἦτο καινούργιος ὁ ἐνθουσιασμὸς, καὶ παλαιὸς ὁ φόβος, καὶ ὅλοι οἱ Ἑλληνες ἦσαν ὡσὰν ἀδελφοί. Ὁ Κολοκοτρώνης ἀμέσως συνεννοήθη μὲ τοὺς λοιποὺς καπεταναίους Λεονταρίτας, Μεσσηνίους καὶ Μανιάτας διὰ νὰ ἔλθουν. Ἀπὸ δὲ τὴν Πιάνα ἔστειλε τὸν Διον. Εὐμορφόπουλον τὸν γνωστὸν ὡς ἀρχηγὸν τῶν ἐκτὸς τοῦ Ἰσθμοῦ Δερβεγο-

χωριτῶν διὰ νὰ τοποθετηθῇ κατὰ τὰ Μεγάλα Δερβένια. Τότε ἐπίσης ἔγεινε καὶ ἡ Ἐφορεία τοῦ στρατοπέδου τῆς Καρύταινας ἀπὸ τὸν Κανέλον Δεληγιάννην καὶ τοὺς λοιπούς. Ἐπειτα ὁ Κολοκοτρῶνης διώρισε νὰ κάμνουν καὶ τοὺς καπνοὺς ἐπάνω εἰς τὸ βουνὸν τῆς Ἐπάνω Χρέπας, καὶ τοὺς Πουρναραίους διὰ ν' ἀνάπτωσιν αὐτούς.

Μετὰ δὲ ταῦτα ὑπῆγεν εἰς τὸ Βαλτέτσι, ὅπου ἀπεφασίσθη νὰ γείνωσι τὰ ἐκεῖ ταμπούρια, τὰ ὅποια καὶ ἔγειναν, καὶ ὕστερον ἔγεινεν ἡ περίφημος μάχη τοῦ Βαλτετσίου, τὴν ὁποίαν διηγοῦμαι εἰς τὰ ἀπομνημονεύματα. Ἐκεῖθεν δὲ ὁ Κολοκοτρῶνης ὑπῆγεν εἰς τὴν Ζαράκοβαν, ἀνέβη εἰς τὰ πρῶτα Τρίκορφα, ὅπου ἔκαμε ταμπούρια, καὶ δεύτερα πάλιν ταμπούρια εἰς τὰ αὐτὰ Τρίκορφα. Ἐκεῖθεν κατέβη εἰς τὸν Ἅγιον Βλάσιν. Ἔως ἐδῶ ἦλθε μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν καὶ κόπον διὰ νὰ φέρῃ τὴν πολιορκίαν εἰς ἀποτέλεσμα. Τότε ἦλθεν ὁ πρίγκηψ Δημήτριος Ὑψηλάντης, καὶ ὁ Κολοκοτρῶνης μετὰ τῶν ἄλλων ὑπῆγεν εἰς τὸ Ἄστρος καὶ τὸν ὑπεδέχθη, καὶ ἀνέβηκαν ὁμοῦ εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς. Ὁ Δ. Ὑψηλάντης ἔλαβε τὴν διοίκησιν τῶν ὅπλων ἐν γένει τῆς Πελοποννήσου, καὶ ἰδίως τῆς πολιορκίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἦτο παρὼν, ἐτακτοποίησε τὰ πράγματα αὐτῆς καλλίτερα, καὶ οἱ στρατιωτικοὶ ἤκουον τὰς διαταγὰς του. Ἄλλ' ὁ Κολοκοτρῶνης ἐξεῖχε τῶν ἄλλων καπεταναίων, ἐγνωμοδοτεῖ εἰς ὅλα, διότι εἶχε περισσοτέραν δύναμιν καὶ ὑπεροχὴν διὰ τὴν Ἐφορείαν τοῦ Κανέλου, διότι εἶχε τὰς τροφὰς καὶ τὰ πολεμεφόδια, ἐπλήρωνε μισθοὺς εἰς τοὺς Μανιάτας ἀπὸ

τὴν ἐπαρχίαν τῆς Καρύταινας, τῆς ὁποίας, ὡς εἵπομεν, εἶχε τὰ ὄπλα, ὡς καὶ τῆς ἐπαρχίας Τριπολιτσᾶς καὶ ἐκείνης τοῦ Φαναρίου, τὰ ὁποῖα ἐδιοικοῦσεν ἀποκλειστικῶς κατὰ τὴν πολιορκίαν ἀπὸ τὸν Ἅγιον Βλάσην, Γράναν καὶ Καπνίστραν καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὸ Στενόν· ἡ δὲ δύναμις αὕτη ἦτον ὑπὲρ τὰς 6000 στρατιῶται, ἐκτὸς τῶν σωμάτων τῶν λοιπῶν καπεταναίων, τοῦ Ἀναγνωσταρᾶ, Φλέσα, Παπατσώνη, τοῦ Π. Μαυρομιχάλη, Παναγ. Γιατράκου καὶ τοῦ ἰδίου Ὑψηλάντη. Καὶ ἐφαινετο μὲν ἐπὶ κεφαλῇ τοῦ ὄλου στρατοῦ ὁ Ὑψηλάντης, ἀλλ' ὁ Θ. Κολοκοτρώνης ἦτον ὁ πράγματι ἀρχηγὸς εἰς τὰ τοῦ πολέμου.

Ὁ Κολοκοτρώνης τυχαίως ὑπῆγεν εἰς τὰς θέσεις Μύτικα καὶ Λουκᾶν διὰ νὰ ἐξετάσῃ τὰ ἐκεῖ στρατιωτικὰ σώματα, καὶ ἀφοῦ ὑπῆγεν, ἀμέσως ἐπενόησε νὰ σκαφῇ ἡ Γράνα. Ἐκεῖθεν πάλιν ὑπῆγεν εἰς τὸ Στενόν, ἐκατέδασε τὸν Ζαφειρόπουλον μὲ τοὺς στρατιώτας του, ὡς καὶ τοὺς Κοντάκιδες καὶ λοιποὺς Ἀγιοπετρίτας καὶ τοὺς Τριπολιτσιώτας, οἱ ὁποῖοι ἐπίασαν τὸ χωρίον Ἅγιον Σώστην.

Τότε ἔκαμε καὶ τὴν συμφωνίαν μὲ τοὺς ἀπεσταλμένους, ὡς ἔλεγον, τοῦ Ἀλῆ πασᾶ, οἱ ὁποῖοι εἶχον ἔλθει ἀπὸ τὴν Ρούμελην, καὶ ἦσαν ὁ Χρηστάκης Στάϊκος καὶ οἱ λοιποί. Μετὰ δὲ ταῦτα ἔγεινεν ὁ πόλεμος τῆς Γράνας, καὶ κατόπιν ἔστειλε στρατὸν καὶ ἐπίασαν τὸν Μαντσαγρᾶν, ἔφερε δὲ καὶ τοὺς ἀπὸ τὸν Ἅγιον Σώστην εἰς τῆς βράχιν τῆς Βολιμῆς, ὅπου καὶ ἐταμπούρωθησαν. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἔγεινεν ὁ ἀρχίσας συμβιβασμὸς μὲ τοὺς ἐντοπίους Τούρκους τῆς Τριπολιτσᾶς,

ἔκαμε τὴν ἰδιαιτέραν συμφωνίαν μὲ τοὺς Ἀλβανούς, ἐδέχθη εἰς τὴν καλύβην του τὰ πολύτιμα πράγματά των, τὰ ὅποια μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς πόλεως τὰ ἔδωκεν ὀπίσω, τοὺς ἐξεπροβόδησε διὰ τὴν Βοστίτσαν, ὅπου ἔφθασαν, καὶ ἐκεῖθεν ἐπέρασαν εἰς τὴν Ῥούμελην.

Μετὰ ταῦτα, ἀλωθείσης τῆς Τριπολιτσᾶς, ἠθέλησε νὰ ἐκστρατεύσῃ εἰς τὰς Πάτρας, ἀλλὰ προηγουμένως ὑπῆγεν εἰς τὰ Μαγούλιανα καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὰ Λαγκάδια διὰ νὰ παρηγορήσῃ τοὺς Δεληγιανναίους, καὶ ἰδίως τὴν χήραν Θεοδωράκαιναν διὰ τὸν θάνατον τοῦ μακαρίτου ἀνδρός της Θ. Δεληγιάννη. Ἐκεῖ ἔμαθεν καὶ περὶ τῶν γραμμάτων, τὰ ὅποια οἱ Πατραῖοι ἔγραφον, ἥτοι ὁ μητροπολίτης Γερμανός, καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι προὔχοντες καὶ πολιορκηταὶ τοῦ φρουρίου, οἱ ὅποιοι ἔγραφον, ὅτι δὲν ἤθελον νὰ ὑπάγῃ ὁ Θ. Κολοκοτρώνης νὰ πάρῃ τὰς Πάτρας, καὶ διὰ τοῦτο τοὺς ἐσιχάθη.

Κατόπιν τούτων ἐπέστρεψε πάλιν εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν, καὶ ἐβουλεύθη μετὰ τοῦ πρίγκηπος Ὑψηλάντη νὰ καλέσουν τοὺς πληρεξουσίους τῆς Πελοποννήσου, καὶ τοὺς ἄλλους Ἑλληνας νὰ κάμουν Συνέλευσιν. Ὑστερον κατέβησαν ὁμοῦ εἰς τὴν Ἀργολίδα, ὅτε ἀπέτυχε καὶ ἡ ἔφοδος τοῦ Ναυπλίου, καὶ ὅτε τὸν Κολοκοτρώνην ἔρριψε τὸ ἄλογόν του, οἱ δὲ Τούρκοι τοῦ Ναυπλίου ἔμαθον, ὅτι ἀπέθανεν ἀπὸ τὸ πέσημον τοῦτο. Τότε δὲ ἐσχότωσαν καὶ τὸν Ἀντώνιον Οἰκονόμου τὸν Ὑδραῖον εἰς τὸ Κουτσοπόδι. Ἀφοῦ δὲ διελύθη ἡ συρροή τοῦ Ἀργους, οἱ μὲν πολιτικοὶ ὑπῆγον εἰς τὴν Πιάδα διὰ νὰ συγκροτήσουν τὴν πρώτην Ἐθνικὴν Συνέλευσιν, ὁ δὲ

Κολοκοτρώνης ὑπῆγεν εἰς τὴν Κόρινθον, καὶ ἔπειτα ἦλθε προσωρινῶς καὶ εἰς τὴν Συνέλευσιν. Κατόπιν δὲ παρεδόθη εἰς αὐτὸν τὸ φρούριον τῆς Κορίνθου, καὶ τὸ παρέδωκεν εἰς τὰς χεῖρας τῆς νεοσυσταθείσης Κυβερνήσεως.

Μετὰ τοῦτο ὁ Κολοκοτρώνης διετάχθη νὰ πολιορκῇ τὰς Πάτρας, ἔφθασεν ἐκεῖ, ἐσύστησε τὴν πολιορκίαν μὲ δυνατόν στρατόπεδον, ἐπολέμησε τοὺς Τούρκους καὶ τοὺς ἐνίκησε, καὶ ὕστερον ὑπῆγεν εἰς τὴν Κόρινθον νὰ ἰδῇ τὴν Κυβέρνησιν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀπελπίσθη. Ἐκεῖθεν ἐπέρασεν ἀπὸ τὴν Τριπολιτσᾶν ὅπου εἶδε καὶ τὴν Γερουσίαν. Μετὰ δὲ ταῦτα ὑπῆγεν πάλιν εἰς τὰς Πάτρας. Ἐκεῖ δὲ ἦλθεν ὁ Ἡλίας Χρυσοσπάθης, ἀπεσταλμένος ἀπὸ πολλοὺς, ὡς ἔλεγε, καὶ ὠμολόγησε τὰ σχέδια τῶν ἐν Κορίνθῳ πολιτικῶν, καὶ συνάμα, ὅτι ὑπῆγον εἰς τὸ Ἄργος διὰ νὰ πάρουν τὸ Ναύπλιον μὲ συνθήκην. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Κολοκοτρώνης ἔλυσε τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, καὶ ἐκεῖθεν ὑπῆγεν εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν ὅπου ἐβεβαιώθη τὸν ἐρχομὸν τοῦ Δράμαλη διὰ τῶν ἀπεσταλμένων του, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν διαβατηρίων των. Τοῦτο δὲ μαθὼν ὁ Κολοκοτρώνης ἀμέσως ἔστειλε τὸν Πλαπούταν μὲ δλα τὰ στρατεύματα εἰς τὴν Κόρινθον, καὶ τοῦ εἶπε νὰ ταχύνῃ τὸν πηγαίμὸν του διὰ νὰ δώσῃ βοήθειαν εἰς τὸ φρούριον. Τότε ἔγραψεν εἰς τὴν αὐτὴν διαταγὴν τοῦ τὴν ὁποίαν ἐσφράγισε καὶ μὲ τὴν σφραγιδά του. Τοῦτο δὲ ἐτεχνάσθη παρ' αὐτοῦ διὰ νὰ ἴδουν καὶ μάθουν οἱ Πελοποννήσιοι, ὅτι ὁ Κολοκοτρώνης εἶναι φίλος τῆς Γερουσίας, καὶ νὰ δέχωνται τὰ διαταχθέντα, διότι ἡ

φήμη πρὸ τοῦ Δράμαλι ἦτο, καὶ μάλιστα εἶχε διακω-
δονισθῇ, ὅτι αὐτὸς δὲν ἦτο σύμφωνος εἰς τὰς πράξεις
τῶν πολιτικῶν. Κατόπιν τούτων, ἐτράβηξε διὰ τὸν
Ἀχλαδόκαμπον, καὶ φθάσας ἐκεῖ, συνηντήθη μὲ τοὺς
σκορπισθέντας ἀπὸ τὴν ἐμπροσθοφυλακὴν τοῦ Δράμαλι
καὶ φεύγοντας ἀπὸ τὸ Ἄργος. Ἐκεῖ πολλὰ ἐλέχθησαν
μὲ τοὺς ἐλθόντας ἀπὸ τοὺς Ἀφεντικούς Μύλους καὶ
ἀπὸ τὸ Ἄργος Π. Μαυρομιχάλην, Ἀρχιμανδρίτην
Φλέσαν, Κρεββατᾶν, Ὑψηλάντην καὶ λοιπούς· τότε
ἐπρωτοεῖδε τὸν κόντε Ἀνδρέαν Μεταξᾶν, σταλέντα
ἐκεῖ ἀπὸ τὴν λιποτακτήσασαν Κυβέρνησιν, δηλαδὴ τὸν
Θάνον Κανακάρην καὶ λοιπούς. Ὁ δὲ Κολοκοτρῶνης
τοὺς ἐνεθάρρυνε, καὶ τοιοῦτοτρόπως οὗτοι ὑπῆγον πά-
λιν ὀπίσω εἰς τὴν Ἀργολίδα. Μετὰ δὲ ταῦτα, ἔστειλε
καὶ ἔπιασαν τὸ παληόκαστρον τοῦ Ἄργους. Ἐκοιμήθη
δὲ ἐκείνην τὴν ἡμέραν εἰς τὰ Βρυσούλια, καὶ τὴν ἀκό-
λουθον ἡμέραν ἐτράβηξε διὰ τὸ Τουρνίκι, ἔπειτα εἰς τῆς
Πόρταις καὶ εἰς τὸ Νεοχωράκι, ὅπου εὔρε τοὺς Τριπο-
λιτσιώτας στρατιώτας καὶ τοὺς ἔστειλεν ὑπὸ τὸν Πλα-
πούταν. Πηγαίνων δὲ κατὰ τὸν Ἅγιον Γεώργιον, συνε-
πλάκη μὲ ὀλίγους Τούρκους εἰς τὸ χωρίον Μαλανδρί-
νον, τοὺς ἐπολέμησε καὶ τοὺς ἔκαψε μέσα εἰς ἓνα σπῆτι.
Φθάσας δὲ εἰς τὴν κωμόπολιν τοῦ Ἀγίου Γεωργίου,
ἐσύστησεν ἐκεῖ τὸ φροντιστήριον τῶν τροφῶν, καὶ συγ-
χρόνως ἔστειλε καὶ ἔκαμαν τὸ ταμποῦρι εἰς τὸ Δερβε-
νάκι εἰς τὸ Ἀγριλόβουνον. Ἀπὸ ἐκεῖ ὑπῆγεν εἰς τὸ Κε-
φαλάρι τοῦ Ἄργους καὶ εἰς τοὺς Ἀφεντικούς Μύλους,
καὶ κατόπιν ἐμβῆκεν εἰς τὰ πλοῖα, ὅπου ἀντάμωσε τὰ
μέλη τῆς λιποτακτησάσης Κυβερνήσεως, καὶ ἐκεῖθεν

πάλιν ανέβη εις τὸ Κεφαλάρι. Ἐνταῦθα διὰ τῆς δημη-
 γορίας, τὴν ὁποίαν ἔχαμε ἐνθουσίασε τὰ εὐρεθέντα τότε
 στρατεύματα. Μετὰ δὲ ταῦτα ἔβγαλε τοὺς κλεισμένους
 ἀπὸ τὸ παληόκαστρον τοῦ Ἄργους. Ἐπειτα δὲ ἐσυμ-
 βιδάσθη μὲ τοὺς ἄλλους ὀπλαρχηγούς διὰ τὰς θέσεις
 τὰς στρατηγικὰς, τὰς ὁποίας ἔπρεπε νὰ καταλάβουν,
 καὶ μάλιστα μὲ τὸν Π. Μαυρομιχάλην, ὃ δὲ Δ. Ὑψη-
 λάντης ἐτοιμάσθη νὰ ἀναχωρήσῃ διὰ τὰ Μεγάλα Δερ-
 βένια, διότι ὁ Ὀδυσσεὺς Ἀνδρούτσου ἐζήτει βοήθειαν.
 Ἦτον ἡ 25 Ἰουλίου τοῦ 1822, ὅτε ὁ Κολοκοτρώνης
 ἔφυγε βιαίως ἐκεῖθεν, καὶ ἦλθε πάλιν νύκτα εἰς τὸν
 Ἅγιον Γεώργιον, ὅπου εὕρισκε τοὺς στρατιώτας χο-
 ρεύοντας καὶ τραγῳδοῦντας διότι εἶχον εὖρεϊ ἐκεῖ πολλὰ
 κρασιά. Ταῦτα ἰδὼν, ἀναβαίνει εἰς τὴν σκέπην ἐνὸς
 σπιτιοῦ, ὁμιλεῖ τῶν στρατιωτῶν, τοὺς ἐνθυμίζει τοῦ
 εὕρισκοντα, καὶ διὰ τί εἶναι ἐκεῖ φερμένοι, καὶ ἄλλα
 πολλὰ φρόνιμα λόγια. Τὴν δὲ ἐπομένην ἡμέραν τὸ
 πρῶτ' μανθάνει, ὅτι ὁ Δράμαλης ἐπιστρέφει ἀπὸ τὴν
 Ἀργολίδα εἰς τὴν Κόρινθον, ἀναβαίνει πάλιν εἰς τὴν
 σκέπην τοῦ σπιτιοῦ, ὁμιλεῖ εἰς τοὺς στρατιώτας τοὺς
 ἐνθουσιάζει, τοὺς ἐτοιμάζει, καὶ ξεκινοῦν διὰ τὸ Δερβε-
 νάκι. Κατόπιν γράφει εἰς τοὺς γύρωθεν τοποθετημένους
 καπεταναίους Πλαπούταν, Νικήταν καὶ λοιποὺς, τοὺς
 ἀναγγέλει τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ Δράμαλη εἰς τὴν Κόριν-
 θον, πηγαίνει μόνος του εἰς τὰ Δερβενάκια καὶ διαθέτει
 τὸν στρατὸν του πρὸς πόλεμον, κάμνει τὴν ἑνδοξὸν
 ἐκείνην μάχην, ἐνεκα τῆς ὁποίας οἱ Τοῦρκοι ἐσχίσθη-
 σαν εἰς δύο, καὶ οἱ Πασάδες μὲ τὸν περισσότερον στρα-
 τὸν δὲν ἐδυνήθησαν νὰ περάσουν ἐκεῖθεν καὶ ἠναγκά-

σθησαν νὰ ἐπιστρέψουν πάλιν εἰς Ναύπλιον καὶ ἔμειναν κατὰ τὴν θέσιν Γλυκιάν. Μετὰ δύο δὲ ἡμέρας οἱ αὐτοὶ Πασάδες ἐπανῆλθον διὰ νὰ περάσουν, καὶ εἰς τὸ Ἅγιονόρι τοὺς πολεμεῖ ὁ Ὑψηλάντης, ὁ Νικήτας, ὁ Φλέσας καὶ οἱ λοιποί.

Μετὰ ταῦτα ὁ Κολοκοτρώνης ἐσύστησε τὸ στρατόπεδόν του εἰς τὸ Σοῦλι τῆς Κορίνθου, καὶ εἰς τὸ χωρίον Στιμάγχα τὸ φροντιστήριόν του. Ἐσύστησε δὲ καὶ ἄλλο στρατόπεδον ἀπὸ τὴν Κλένιαν ἕως εἰς τὸν Ἅγιον Σώστην. Ἀκολούθως ἔλαβε τὸ δίπλωμα τῆς ἀρχιστρατηγίας ἀπὸ τὴν Γερουσίαν. Ἐπειτα ὑπῆγεν εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν, ὅπου τοῦ ἔγεινε μεγάλη ὑποδοχὴ ἀπὸ τὴν Γερουσίαν. Ὑστερον ἠσθένησε καὶ ἔγεινε καλὰ, καὶ κατέβη πάλιν διὰ τῶν Ἀφεντικῶν Μύλων εἰς τὰ Δερβενάκια. Τότε ἔστειλεν εἰς τὸ Μπουρτσι τοὺς Ζακυνθίους, ἔπειτα ἔγραψε γράμμα εἰς τὸ Ναύπλιον, τὸ ὅποιον ἔλεγεν εἰς τοὺς Τούρκους νὰ παραδοθοῦν. Ἐσύστησε τὴν πολιορκίαν τῆς Κορίνθου καὶ τῆς Ναυπλίας μόνος του, καὶ ἔκτοτε δὲν ἐδυνήθησαν οἱ Τούρκοι τῆς Κορίνθου νὰ μεταφέρωσι πλέον τροφὰς εἰς τὸ Ναύπλιον, ἂν καὶ ἦλθον δύο φορὰς μὲ ὅλην των τὴν δύναμιν περὶ τὰς 15,000 ἕως τὴν Κουρτέσαν, ἐπολέμησαν, καὶ ἐσχότωσαν τὸν Παπᾶ Ἀρσένην Κρέστην, ἀλλὰ δὲν κατώρθωσαν νὰ περάσουν.

Ὁ Κολοκοτρώνης ἔγραψε πάλιν καὶ δεῦτερον γράμμα ἀπὸ τὸ Δερβενάκι πρὸς τοὺς Ναυπλιώτας Τούρκους περὶ παραδόσεως. Ὑστερον δὲ ὅτε ὁ Σταίτικος ἐμβῆκε μέσα εἰς τὸ Παλαμῆδι, ὁ Κολοκοτρώνης ἀμέσως εὔρεθῃ ἐκεῖ, ἐσυνθηκολόγησε μὲ τοὺς Τούρκους, τοὺς

ἐμβαρχάρισε διὰ τὴν Ἀσίαν, κατὰ τὴν συνθήκην, ἄφηκε τὸν Πλαπούταν φρούραρχον εἰς τὸ Ναύπλιον, καὶ μετὰ ταῦτα ἀνέβη εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν. Ἐκεῖθεν δὲ ὑπῆγεν εἰς τὰς Καλάμας πρὸς βοήθειαν τοῦ φίλου του Μούρτσινου, ὁ ὁποῖος ἐμάλωνε μὲ τὸν Μαυρομιχάλην, καὶ ἀφοῦ τοὺς ἐσυμβίβασεν ἀνεχώρησε καὶ ἀνέβη εἰς τὴν Δημιτσάναν. Τότε ἦλθεν ἐκεῖ ὁ Ὀδυσσεὺς Ἀνδρούτσου ἀπὸ τὴν Ῥούμελην καὶ ἀνταμώθησαν, κατόπιν κατέβη εἰς τὴν Τρίπολιν καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὸ Ναύπλιον, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἐπέρασεν εἰς τὴν Συνέλευσιν τοῦ Ἄστρου. Εἰς δὲ τὴν Συνέλευσιν ταύτην, εἶχε τὸ ἐναντίον μέρος τῶν ἀρχόντων μετὰ τοῦ πρίγκηπος Ὑψηλάντου καὶ Ὀδυσσέως Ἀνδρούτσου. Ἐμπόδισαν τὴν ἐκποίησιν τῶν Ἑθνικῶν γαιῶν καὶ τῶν φθαρτῶν κτημάτων. Μετὰ τὴν Συνέλευσιν ταύτην ὑπῆγεν εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν, καὶ ἐκεῖθεν ἐβγήκεν εἰς τὴν Σιλήμναν θυμωμένος κατὰ τῶν ἀρχόντων, οἵτινες τὸν ἀπάτησαν, τὸν ἔβαλαν μέσα εἰς τὸ σακὶ τῶν πολιτικῶν πραγμάτων, καὶ τὸν ἔκαμαν ἀντιπρόεδρον· τότε προσέτι τὸν ἄφησαν καὶ οἱ περισσότεροι συγγενεῖς του, διότι ἔκαμε τὸ συμπεθερῖο καὶ τὸν ἀρραβῶνα τοῦ μικροτέρου υἱοῦ του Κωνσταντίνου μὲ τὴν θυγατέρα τοῦ στρατηγοῦ Κανέλου Δεληγιάννη.

Μετὰ δὲ ταῦτα ὑπῆγεν εἰς τὸ Κλημεντοκαίσαρι τῆς Κορίνθου, ὡς ἀντιπρόεδρος μὲ τὰ λοιπὰ μέλη τῆς Κυβερνήσεως τὸν Πετρόμπεη καὶ τὸν Ἀνδρ. Μεταξᾶν διὰ τὴν ἐκστρατείαν τῆς Ῥούμελης. Ἀλλ' ἐκεῖθεν πάλιν ἐπέστρεψεν εἰς Τριπολιτσᾶν, καὶ ἔσθυσε τὴν ῤῆξιν τῶν Ἀρχαδινῶν καὶ Μιστριωτῶν, οἱ ὅποιοι τότε ἐπιά-

σθηκαν ἐκεῖ καὶ ἐσκοτώνοντο. Ἐπειτα ὑπῆγεν εἰς τὰς Καλάμας διὰ νὰ συνάξῃ τὸν ἔρανον. Ἐκεῖ ἀρρώσθησεν αὐτὸς καὶ ὁ Κανέλος Δεληγιάννης. Ἀνέβη πάλιν ἀπὸ τὰς Καλάμας καὶ κατέβη εἰς τὸ Ναύπλιον ὅπου ἦλθε καὶ τὸ Ἐκτελεστικόν, τὸ ὁποῖον τὸν ἔστειλε νὰ παραλάβῃ τὴν Κέρινθον, διότι ὁ φρούραρχος τῆς Κορίνθου Ἀβδουλάμπεης τὸν Κολοκοτρώνην ἐζήτησε νὰ τοῦ παραδώσῃ τὸ φορύριον. Ἐκεῖθεν ἄλλιν ἀνέβη εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν. Κατόπιν δὲ ἀφοῦ ἦλθε τὸ δάνειον τὸ Ἀγγλικόν, καὶ ἔγεινεν ἡ πολιτικὴ διαίρεσις, ἡ ὁποία ἐφάνη συναθροισθεῖσα εἰς τὸ Κρανίδι ἐπὶ κεφαλῆς ἔχουσα τὸν Γεώργιον Κουντουργιώτην, τὸν ἐκυνήγησαν, τὸν ἐδίωξαν ἀπὸ τὴν Τριπολιτσᾶν, τοῦ ἐπῆραν τὸ Ναύπλιον, τὸ ὁποῖον εἶχεν ὁ υἱὸς τοῦ Πάνος, καὶ ἔπειτα τὸν περιώρισαν εἰς τὰ βουνὰ τῆς Καρύταινας καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο. Τότε ἡ Κυβέρνησις τοῦ Κουντουργιώτη, διώρισε τὰ παιδιά του νὰ ὑπάγουν εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Κολοκοτρώνης ἠθέλησε ν' ἀποστατήσῃ κατὰ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Κουντουργιώτη, καὶ ἔξαφνα ἐκτύπησε τὰ στρατεύματά της, τὰ ἐνίκησε καὶ τὰ περιώρισεν εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν. Ἀκολούθως ἐκινήθη κατὰ τῆς Κυβερνήσεως μὲ τοὺς συντρόφους του τοὺς πολιτικούς καὶ στρατιωτικούς· ἐλύθη ἡ πολιορκία τῶν Πατρῶν, καὶ τὰ παιδιά του ἦλθον ἐκεῖθεν νὰ τὸν βοηθήσουν, καὶ ἐξεστράτευσαν ἀπὸ τὸν κάμπον τῆς Καρύταινας κατὰ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Φλέσα, τὸν ὁποῖον ἐπολέμησαν, τὸν ἐδίωξαν ἀπὸ τὸν κάμπον τῆς Μεσσηνίας καὶ τὸν κάμπον τῆς Τριπολιτσᾶς ὅπου ἐσκοτώθη τὸ παιδί του ὁ Πάνος, κατόπιν ἔκλεισαν τὴν Τριπολιτσᾶν,

καὶ δὲν τὸν ἐδέχθησαν μέσα, καὶ ἔνεκα τούτου ἐγύρισε πάλιν εἰς τὴν κωμόπολιν Καρύταινας νικημένος. Κατόπιν ὁ Πλαπούτας τὸν παρεκίνησε νὰ καταβῇ εἰς τὸ Ναύπλιον διὰ νὰ συμβιβασθῇ μὲ τὴν Κυβέρνησιν. Ἐπεισθη καὶ κατέβη, καὶ δι' ἀπάτης τὸ σύστημα τοῦ Κουντουργιώτη τὸν ἔβαλεν εἰς τὴν φυλακὴν εἰς τὴν Ὑδραν. Πολλοὶ δὲ τῶν συγγενῶν τοῦ συνεννοήθησαν μυστικῶς μετὰ τοῦ Κουντουργιώτη, καὶ τοῦτο τὸ εἶπον τοῦ Κολοκοτρώνη, ἀλλ' οὗτος δὲν τὸ ἐπίστευσε. Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰμβραῆμ εἰς τὴν Μεθώνην, καὶ ἡ Κυβέρνησις τοῦ Κουντουργιώτη ἐξεστράτευσε κατ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἐνίκηθη καὶ ἀπεφάσισεν, ἔπειτα ἀπὸ ἑκατὸν τριάντα ἡμερῶν φυλάκισιν, νὰ ἀπελευθερώσῃ τὸν Κολοκοτρώνην, τὸν ὁποῖον καὶ γενικὸν ἀρχηγόν του διώρισε διὰ τὴν ἐκστρατείαν κατὰ τοῦ Ἰμβραῆμ. Ἐκτοτε πλέον ὁ Κολοκοτρώνης εἶχε τὴν προσοχὴν του εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ὅθεν ἤλπιζε, καὶ ὥς ἐκ τούτου εἶχεν ἀλληλογραφίαν μὲ διάφορα ἐπίσημα πρόσωπα.

Τὸν Ἰμβραῆμ πασᾶν δὲν ἐπρόφθασε νὰ τὸν κρατήσῃ εἰς τὴν Μεσσηνίαν, ὅστις ἐπέρασεν ἀπὸ τὴν Σορόκαν, καὶ ἦλθεν εἰς μάχην κατὰ τὴν θέσιν Τραμπάλαν, ὅπου ἐνίκησε καὶ ἐσκόρπισε τὸν στρατὸν τοῦ Κολοκοτρώνη, τὸν ὁποῖον πάλιν ἐνίκησεν ὁ Ἰμβραῆμ κατὰ τὸν Ἀχλαδόκαμπον. Κατόπιν τούτων ἔρχονται εἰς γενικωτέραν μάχην εἰς τὰ Τρίκορφα, τὴν χάνει καὶ αὐτὴν ὁ Κολοκοτρώνης καὶ οἱ λοιποί.

Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Ἰμβραῆμ γίνεται κύριος τῆς Πελοποννήσου, ἐμφωλεύει εἰς τὸ κέντρον αὐτῆς τὴν Τριπολιτσάν. Ἐκτοτε ὁ Κολοκοτρώνης δὲν ἔδωκε μάχην

πρὸς τὸν Ἰμβραῆμ κατὰ πρόσωπον, ἀλλ' ἀπεφάσισε καὶ διέταξε τῆς χωσιαῖς, μικραῖς καὶ μεγάλαις, καὶ οὕτως ἔδωκε τὴν ἀδειαν εἰς ἔλους νὰ κτυποῦν τοὺς Ἄραβας νύκτα καὶ ἡμέραν ὅπως καὶ ὅπου τοὺς ἤρχετο βο-
λικά. Ἐπειτα δὲ ἀπεφάσισε νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν Τρι-
πολιτοῦσαν καὶ ἀπέτυχεν ἡ ἐτοιμασθεῖσα ἔφοδος. Ἐν τού-
τοις ἐξάλισε τὸν στρατὸν τοῦ Ἰμβραῆμ μετ' τῆς χωσι-
αῖς, διότι οἱ Ἕλληνες διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἐσκότω-
σαν περισσοτέρους Τούρκους, ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ
εἰς πολλὰ μέρη κτυποῦντες αὐτούς. Καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος
Κολοκοτρώνης ἔκαμε χωσιαῖς εἰς Παλούμπα, Δαβιά
καὶ Πιάνα. Ἐπειτα ἐκεῖθεν τὸν ἐκυνήγησεν ὁ Ἰμβραῆμ,
καὶ φεύγων ὑπῆγεν εἰς Μαγούλιανα καὶ Λαγκάδια,
ὅθεν ἔκαμεν ἐγγραφον καὶ ἐζήτησε τὴν Ἀγγλικὴν προ-
στασίαν. Ἐκεῖθεν πάλιν ἀνεχώρησε καὶ ὑπῆγεν εἰς τὰ
Βέρβαινα, ὅπου εὔρε τὸν Δ. Ὑψηλάντην μετ' πολλὸν
στρατὸν. Οἱ δὲ Τούρκοι τοὺς ἐπολέμησαν καὶ τοὺς
ἐσκόρπισαν πάλιν ἐκεῖθεν, καὶ ὑπῆγον εἰς τὸν Ἅγιον
Πέτρον. Ὁ δὲ Κολοκοτρώνης ἀπεφάσισε τότε νὰ κάμῃ
χωσιαῖς εἰς τῆς Ρίζαις, ἔχων τὰς δύο καβαλαρίας,
τὴν τακτικὴν καὶ τὴν ἄτακτον, ἐπέτυχε καὶ ἐσκότωσεν
600 Τούρκους, ἐπῆρε τὰς σημαίας καὶ τὰ ταμποῦρλα
τῶν τακτικῶν Τούρκων. Μετὰ δὲ ταῦτα τοῦ ἔφυγεν ὁ
Ἀλμέϊδας μετ' τὴν τακτικὴν καβαλαρίαν ἕως 150, καὶ
ἔμεινε μετ' τὸν Χατοῦ Μιχάλην, ἔχοντα καὶ τοῦτον περὶ
τοὺς 150. Ἐκεῖθεν δὲ ὁ Κολοκοτρώνης κατέβη εἰς τὸ
Ἄστρος, ὅπου εὔρε τὴν ἐπιτροπὴν τῆς Κυβερνήσεως, ἡ
ὁποία εἶχε χρήματα διὰ νὰ πληρώσῃ τοὺς στρατιώτας
του, καὶ πάλιν ἐκεῖθεν ἀνεχώρησεν εἰς τὰ βουνὰ τῆς
Καρύταινας.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἦλθεν ὁ Καραϊσκάκης εἰς τὸ Ἄργος καὶ ἐζήτησε τὸν Κολοκοτρώνην, ὁ ὁποῖος ἦλθεν ἐκεῖ καὶ ὠμίλησαν, καὶ τοῦ ἐζήτησε βοήθειαν στρατιωτικὴν καὶ χρηματικὴν διὰ νὰ ἐπαναστατήσῃ ἐκ νέου τὴν Ρούμελην, καὶ ὁ Κολοκοτρώνης τοῦ ἔδωκε τὸν Νικήταν καὶ τοὺς λοιπούς. Ἀναχωρήσας ὁ Καραϊσκάκης ἀπὸ τὸ Ἄργος ἀφῆκε κοντὰ εἰς τὸν Κολοκοτρώνην τὸν Γεώργιον Βαλτινόν, διὰ νὰ εἰσακούεται μὲ τὸν Κολοκοτρώνην διὰ τῆς ἀλληλογραφίας.

Κατόπιν δὲ ὁ Κολοκοτρώνης ἐσυγκρότησε τὴν περίφημον Συνέλευσιν, ἥτις κατ' ἀρχὰς ἐμελλε νὰ γείνη εἰς τὸ Καστρί, καὶ ἔπειτα ἐγένετο εἰς τοῦ Δαμαλᾶ τῆς Τροιζῆνος. Ἐκεῖ ἔγεινε τὸ λαμπρότατον πολίτευμα τῶν Ἑλλήνων. Ἡ Συνέλευσις αὕτῃ ἔφερε τὸν Καποδίστριαν, διώρισε τὸν Τσοῦρτς ἀρχιστράτηγον καὶ τὸν Κόχραν ναύαρχον.

Μετὰ ταῦτα ἐξεστράτευσεν εἰς τὰ Καλάβρυτα, καὶ διερχόμενος ἀπὸ τὴν Κόρινθον, εὔρεν εἰς τὴν Βόχαν δύο μοναχοὺς, τοὺς ὁποίους οἱ πατέρες τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου εἶχον στείλει νὰ τοῦ ζητήσουν τὴν βοήθειάν του κατὰ τοῦ Ἰμβραῆμ πασᾶ, καὶ ἀμέσως ἔστειλεν εἰς τὴν Μοῆν τὸν ὑπασπιστὴν του καὶ τὸν Ν. Πετιμεζᾶν μὲ στρατιώτας, καὶ ἐδυνάμωσε τοιοῦτοτρόπως αὐτήν. Ἀφοῦ δὲ ὁ Ἰμβραῆμ προσέβαλε τὸ Σπήλαιον καὶ δὲν κατώρθωσε τίποτε, ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν Τριπολιστᾶν. Ὁ δὲ Κολοκοτρώνης ὑπῆγεν ἔπειτα εἰς τοὺς Πετσάκους, Κυρίτσοβα καὶ Κερπινὴν, καὶ ἐκεῖθεν ἔγραψε πρὸς τὸν Νενέκον καὶ λοιποὺς τουρκοπροσκυνημένους νὰ ἐπιστρέψουν ὀπίσω εἰς τὴν χρι-

στιανοσύνην των, καὶ ἐπειδὴ δὲν τὸν ἤκουσαν ἔστειλεν εἰς Καρύταιναν καὶ ἦλθεν ὁ Πλαπούτας, καὶ ὁ Γενναῖος μὲ 4000 στρατιώτας, καὶ τότε ἐφάνη μέγας ὁ Κολοκοτρώνης, διότι ἐμπόδισε τὴν διάδοσιν τοῦ προσκυνήματος.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐλθόντος τοῦ Κυβερνήτου, ὁ Ἴμβραῆμ ἐγκατέλιπε τὴν Τριπολιτσᾶν, καὶ τὰ λοιπὰ φρούρια. Ἦλθεν τὰ Γαλλικὰ στρατεύματα καὶ ἐκυρίευσαν τὰ φρούρια τῶν Πατρῶν, καὶ τοιουτοτρόπως ἐλευθερώθη ἡ Πελοπόννησος.

Ὑστερον δὲ ἀφοῦ ἐσκότωσαν τὸν Κυβερνήτην, ὁ Κολοκοτρώνης ἔγεινε μέλος τῆς τότε Κυβερνήσεως, τὴν ὁποίαν κατόπιν οἱ λεγόμενοι συνταγματικοὶ τῶν Μεγάρων διέλυσαν, αὐτὸν δὲ περιώρισαν ἐντὸς τοῦ Φρουρίου τοῦ εἰς τὴν Καρύταιναν. Τότε δὲ διεμαρτυρήθη πρὸς τοὺς ἀντιπρῆσβεις τῶν Τριῶν Δυνάμεων διὰ τὰς γινομένας καταχρήσεις ἀπὸ τοὺς συνταγματικούς εἰς τὴν Πελοπόννησον, τὴν δὲ διαμαρτύρησιν τοῦ Κολοκοτρώνη ὁ ἀναγνώστης βλέπει κατωτέρω, καὶ ὕστερα κατ' αἰτησιν τῶν Πελοποννησίων πάλιν ἀπεστάτησε διὰ νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὰς καταχρήσεις τῶν στρατευμάτων τῶν λεγομένων Κυβερνητικῶν, ἐκυρίευσεν τὴν Τριπολιτσᾶν, κατέβη εἰς τὸ Ἄργος μετὰ τῶν συντρόφων του, καὶ οὕτως ἡ Πελοπόννησος ἔλαβεν ἀναψυχὴν ἀπὸ τὰς καταχρήσεις τῶν Μεγαροσυνταγματικῶν. Ἐκτοτε ἐκάθητο εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἦλθεν ἡ Ἀντιβασιλεία, ἡ ὁποία ἔφερε τὸν ἀνήλικον βασιλέα Ὅθωνα. Τότε ὁ Κολοκοτρώνης κατέβη εἰς τὸ Ἄργος καὶ ὑπῆγεν εἰς Ναύπλιον

καὶ ὑπεδέχθη τὸν Βασιλέα καὶ τὴν Μητρυιάν του τὴν Ἀντιβασιλείαν, ἥτις κατόπιν ἐφυλάκισεν αὐτὸν, τὸν Πλαπούταν καὶ τοὺς λοιποὺς καπεταναίους, τοὺς δὲ ποίους ἐδίκασε καὶ μὲ ψεύματα τοὺς κατεδίκασεν ἐς θάνατον· ἀλλ' ὁ Βασιλεὺς ἐμπόδισε τὸ κόψιμον τῆς κεφαλῆς του. Ὑστερον δὲ ἀφοῦ ὁ Ὅθων ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον, ἔβγαλε τὸν Κολοκοτρώνην ἀπὸ τὰς φυλακὰς τοῦ Παλαμηδίου, τὸν διώρισε σύμβουλον τῆς Ἐπικρατίας καὶ τοῦ ἀπέδωκε καὶ ἄλλας τιμὰς. Ἀπέθανε κατὰ τὸ 1843 Φεβρουαρίου 4, καὶ ὁ ἐνταφιασμός του ἐγένειεν εἰς τὸ κοιμητήριον τῶν Ἀθηνῶν.

Πρὸς τοὺς ἐξοχωτάτους Κυρίους Ἀντιπρέσβεις τῶν Σ. Συμμάχων Δυνάμεων Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ρωσσίας.

ΚΥΡΙΟΙ,

Πρὶν ἢ προσκαλέσω τὴν προσοχὴν σας, Κύριοι, εἰς ὅσα ἐν συνόψει θέλω ἐκθέσει διὰ τῆς παρούσης μου, τὴν ὁποίαν λαμβάνω τὴν τιμὴν καὶ βάλω ὑπ' ὄψιν σας, ἐνόμισα χρέος μου καὶ ὡς παρακαλέσω καὶ μοῦ συγχωρήσετε τὴν τόλμην, τὴν ὁποίαν αἱ πρὸς τὰ τῆς Ἑλλάδος σπουδαῖαι μέμνηται τῆς ὑψηλῆς Συμμαχίας με δίδουν τὸ θάρρος καὶ λάβω.

Δὲν ἀγνοεῖτε, Κύριοι, τὴν θέσιν εἰς τὴν ὁποίαν τὸ πλυπαθὲς Ἔθνος τῆς Ἑλλάδος εὐρέθη διὰ μιᾶς μετὰ τὴν παραιτήσιν τοῦ Κυβερνήτου Ἰ. Α. Καποδίστρια· τὴν γλυκύτητα καὶ ἀμεροληψίαν τὴν ὁποίαν τὸ πρωτόκολον τῆς 7 Ἰανουαρίου ἐπιτάττει, καὶ αἱ περιστάσεις αὐταὶ ὑπαγορεύουσι, διεδέχθαι τὸ ἐκδικητικὸν, πνεῦμα αἱ βίαι, καὶ αἱ καταχρήσεις.

Ἐντεῦθεν ὅσοι μὲν ἐφύλαξαν τὴν ἱερότητα τῶν ὄρκων τῶν πρὸς τὴν Πατρίδα, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς προλαβούσης Κυβερνήσεως κατεφρονήθησαν ἄνευ διαστολῆς πολιτικοὶ καὶ στρατιωτικοί.

Ἡ τιμὴ καὶ ἡ ὑπαρξίς τοῦ Πελοποννησίου εὐρέθησαν εἰς τὴν διάκρισιν ἀτόμου τιμῆς, διακεκριμένου δι' ὅσα ἐπροξένησεν ἄλλοτε εἰς αὐτὴν δυστυχήματα· καὶ εἶσθε αὐτόπται μάρτυρες, κύριοι τῶν ἐσχάτως συμβάντων εἰς αὐτὴν τὴν καθέδραν τῆς Κυβερνήσεως . . . Ἰκανὸν δὲ μέρος τῆς Πελοποννήσου ἀφοῦ ἔλαβε τὴν κακὴν τύχην καὶ γαίῃ θέατρον τῶν δευροτέρων δυστυχῶν, καταπατεῖται ἤδη μὲ τὴν μεγαλητέραν ἀγαράκτησιν τοῦ Ἑλλήνος, ἀπὸ τουρκικὰ σώματα, φέροντα αὐτὴν τὴν σημαίαν τῆς ἡμισελήνου.

Τούτων οὕτως ἐχόντων δικαίῳ τῷ λόγῳ ὤφειλε καθεὶς καὶ προνοήσῃ ὑπὲρ τῆς ἀτομικῆς του ὑπάρξεως, καθὼς ἡ ζωὴ καὶ ἀσφάλεια δὲν εἶναι δυνατὸν καὶ προστατευθῶσιν ἀπὸ τὰ καθεστῶτα· καὶ τὰ διατρέξαντα πρὸ ὀλίγου εἰς Ναύπλιον βεβαιοῦσι τοὺς λόγους μου.

Διδόμενα διάφορα ἐρεθίζοντα τὰς φιλοτιμίας τῶν ἀνθρώπων, καὶ πληροφορίαι τὰς ὁποίας ἔλαβον ἀπὸ γράμματα διαφόρων, ἅτινα ἔπεσαν εἰς χεῖρας μου, μὲ ἐπληροφόρησαν ὅσα καὶ κατὰ τοῦ ἀτόμου μου μελετῶνται ὁλίως· διὸ ἔλαβον τὸ μέτρον χωρὶς καὶ ἐνοχλῶ κατὰ τὸν πλοῖόν μου, καὶ ἡσυχάσω εἰς τὰ ἑδῶ μου, ἀλλὰ διὰ καὶ ματαιώσω καθ' ὅσον δυναθῶ τὰς δικαίας ὑποψίας μου, ἔλαβον μετ' ἐμαυτοῦ ἐνοπλίον τι καὶ δύναμιν τὴν ὁποίαν θέλω κρατεῖ, ἐν ὅσῳ ἡ αἴσιος ἄφικε τοῦ Ἡγεμόνος Κυριάρχου τῆς Ἑλλάδος ἀσφαλίσαι τὰ προσφιλέστερα τοῦ Ἑλλήνος.

Οἱ γενόμενοι νεωτερισμοὶ ὀρεγόμενοι καὶ χρωματίζωσι κατ' ἀρέσκειαν τὰ πράγματα, ἀπὸ τὸ ὅποῖον δὲν θέλει πηγάζωσι καλὰ ἀποτελέσματα, καὶ παραμορφώνοντες ὡς καὶ αὐτὴν τὴν ἀθώαν ἀλλ' ὡς ἐκ τῶν ῥηθειςῶν αἰτιῶν ὑπαγορευομένην διαγωγὴν μου, δὲν παύουσι καὶ διασπείρῃσι πολυειδῶς ζιζάνια ἐκδικήσεως κατὰ τοῦ ἀτόμου μου μὲν, ἀλλὰ ὑποθάλλοντα ἀφορμὰς ταραχῶν καὶ ἐμφυλίων πολέμων ἐπαπειλούντων τὸν

τέλειον ὄλεθρον τῆς Πελοποννήσου· ὅταν ἐμβλέψετε, κύριοι, τὴν ἰδιαίτεραν κατάστασιν αὐτοῦ τοῦ τόπου, θέλετε πιστεῦσαι εἰς τὰς παρατηρήσεις μου.

Μακρὰν τοῦ γὰ πιστεῦσω, ὅτι ἡ καθεστῶσα ἐξουσία, ἠθέλει ἐνδῶσαι εἰς τὰς τοιαύτας φήμας, ἔχουσα ἀπὸ τὸ προλαβὼν πραγματικὰ δείγματα τῆς διαγωγῆς ἐκάστου, λυποῦμαι, διότι στερουμένη ἴσως τὴν ἀνάλογον φυσικὴν καὶ ἠθικὴν δύναμιν δύναται γὰ βιασθῆ ἀπὸ τὰς ὀρέξεις τῶν ἀγόντων καὶ φερόντων αὐτὴν γὰ προσφύγῃ εἰς κινήματα ἐναντία τῆς κοινῆς ἡσυχίας, τὴν ὁποίαν ἀγαπᾷ ἐξαιρέτως ὁ Πελοποννήσιος, καὶ τῆς ἐπιθυμίας τῆς ὑψηλῆς Συμμαχίας.

Ἐστοχάσθην ὅθεν δίκαιον γὰ κοινοποιήσω πρὸς ὑμᾶς, κύριοι Ἀντιπρέσβεις, ὡς τοὺς μόνους εἰς τοὺς ὁποίους ἀφιερώνει ὁ Ἕλλην τὴν συντήρησιν τῶν δικαίων του, τὸ ἀνωτέρω μέτρον, παρακαλῶ θερμῶς γὰ ἀναγνώσετε μὲ προσοχὴν τὴν εἰλικρινῇ ταύτην ἐκθεσίᾳ μου, καὶ διὰ τῆς βαθείας φρονήσεώς σας, καὶ τῆς ἀμεροληψίας σας, γὰ ἐπινοήσετε τὴν ἀναγκαίτισιν τῶν ἀλόγων ὁρμῶν τῆς μερικῆς ἐκδικήσεως ἄχρις οὗ ἡ ταχέια ἔλευσις τοῦ Ἡγεμόνος τὴν ὁποίαν εὐχονται ἀπὸ καρδίας ὅλοι, ἀπαλλάξει τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὰς ὀλεθρίας συνεπειὰς τῶν παθῶν καὶ τῆς ἰδιοτελείας.

Ἐν τούτοις δύναμαι γὰ σὺς διαβεβαιώσω παρρησία, κύριοι, ὅτι ἡ ἡσυχος καὶ φρονίμη διαγωγὴ ὅλων τῶν στρατιωτικῶν τῆς Πελοποννήσου, δικαιοῦναι τὴν πρὸς τὰ ὑποκείμενά των ὑπόληψιν τοῦ λαοῦ, καὶ παρακαλῶ γὰ δεχθῆτε τὰς διαμαρτυρήσεις τοῦ πρὸς ὑμᾶς βαθυτάτου σεβασμοῦ μου ἔγω τὴν τιμὴν γὰ ὀρομᾶζωμαι.

Τὴν 27 Μαΐου ε. π. 1832 ἐν Καρυστίνῃ

Ταπεινότητος δοῦλος σας

Ὁ Ἀρχιστράτηγος τῆς Πελοποννήσου
Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ

ΠΑΝΟΣ Θ. ΚΟΔΟΚΟΤΡΩΝΗΣ

Ἐπανελθὼν μετὰ τὸν πατέρα του ἀπὸ τὴν Ζάκυν-
 θον κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 1821 εἰς τὸν
 Πύργον τῆς Ἡλείας, εὐρέθη τότε ἐκεῖ, ὅτε ἤλθον οἱ
 Λαλαῖοι Τοῦρκοι καὶ ἐπολέμησαν μετὰ τῶν ἐντοπίων
 Ἑλλήνων, ἀρχηγοῦντος τοῦ περιφήμου Χαραλάμπους
 Βιλαέτη. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέβη εἰς τοῦ Πάπαρι καὶ εἰς
 Βαλτέτσι ἔχων μαζύ του καὶ τὸν ἀδελφόν του Ἰωάν-
 νην τὸν ἐπονομασθέντα ὕστερον Γενναῖον. Κατόπιν ὁ
 πατέρας του διώρισεν αὐτὸν εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Κα-
 ρύταινας διὰ νὰ ἐβγάζῃ τοὺς στρατιώτας ἐν γένει καὶ
 κατ' ἀναλογίαν, καὶ νὰ προβλέπῃ τὰ ἀναγκαῖα τοῦ
 πολέμου ἀπὸ τοὺς κατοίκους· εἰς τὸν διορισμόν του τοῦ-
 τον ἐδόθη διαταγὴ εἰς τὸν Πάνον, ὥστε ὅστις ἀντιτεί-
 νει καὶ δὲν ὑπάγει εἰς τὸν πόλεμον, ἢ δὲν συνεισφέρει
 τὴν ἀναλογίαν του, νὰ σκοτώνεται, νὰ καίεται τὸ
 σπίτι του καὶ νὰ δημεύονται τὰ πράγματά του πρὸς
 ὄφελος τοῦ στρατοπέδου. Μετὰ ταῦτα ἤλθεν εἰς τὰ
 Τρίκορφα, συστημένος εἰς τὴν τακτικὴν ἐφορείαν τοῦ
 στρατηγοῦ Κανέλου Δεληγιάννη καὶ τῶν λοιπῶν με-
 λῶν τῆς Καρύταινας. Ἐκεῖ μένων ἐπολέμει πολλὰ-
 κίς εἰς τοὺς γενομένους ἀκροβολισμοὺς κατὰ τὴν πολι-
 ορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς. Ἐλθόντος δὲ τοῦ πρίγκηπος
 Ὑψηλάντη εἰς τὸ Ἄστρος, ὁ μὲν πατέρας του ὑπῆγε
 μετὰ τῶν ἄλλων πρὸς ὑποδοχὴν αὐτοῦ, ὁ δὲ Πάνος
 ἔμεινεν εἰς τὸν στρατὸν τῆς πολιορκίας ὡς ἀντιπρόσω-
 πός του. Τότε δὲ μάλιστα μάχης γενομένης μεταξὺ
 τῶν πολιορκητῶν καὶ τῶν πολιορκουμένων, ὁ Πάνος

καλῶς ἐδιοίκησε, διότι ἐτόλμησε καὶ κατέδασε τοὺς Ἑλληνας εἰς τὸν κάμπον, ὅπου κατὰ πρῶτον ἐπολέμησαν οὗτοι μὲ τὴν καθαλαρίαν τῶν Τούρκων κατὰ τὸ Μαρκοβούνι καὶ τὸν Μύτικα. Ἐπειτα δὲ διωρίσθη καὶ ὑπῆγεν εἰς τὰ Μεγάλα Δερβένια μὲ σώμα στρατιωτῶν, καὶ μὲ πολλοὺς ἄλλους καπεταναίους διὰ ν' ἀσφαλίσουν τὸν Ἰσθμόν. Ἐκεῖθεν πάλιν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πολιορκίαν, καὶ κατόπιν συνώδευσε τὸν Δ. Ὑψηλάντην εἰς τὰ παράλια τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου. Μαθὼν δὲ κατόπιν τὴν ἄλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς, ἦλθεν τρεχάτος εἰς τὴν πόλιν, καὶ ὁ πατέρας του τὸν διώρισε πολιτάρχην διὰ τὴν εὐταξίαν κατ' αἵτησιν τῶν κατοίκων, καὶ ὕστερον ἀφοῦ ἐγένετο ἡ Πελοποννησιακὴ Γερουσία, αὕτῃ ἐπίσης τὸν διώρισε πολιτάρχην τῆς, καὶ τὸν ὠνόμασε χιλιάρχον, ἀλλ' ἔκαμνε χρέη πολιτικά, καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἐν ἐνεργείᾳ στρατιωτικοὶ τὸν ἐπερίπαιζαν, διότι ὁ πόλεμος ἦτον ἀνοικτὸς, καὶ δὲν εἶχον ἀξίαν ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι εὕρισκον το μὲ τοὺς κοινῶς τότε λεγομένους καλαμαράδες, ἥγουν τοὺς γραμματισμένους καὶ καταγινομένους εἰς τὰ πολιτικά. Ὑστερον δὲ ἐστάλη εἰς τὴν Ἀργολίδα, ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς Γερουσίας, διὰ τὴν παραλαβὴν τοῦ Ναυπλίου, διότι εἶχε στείλει ἡ Γερουσία ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν μελῶν τῆς διὰ νὰ παρευρεθοῦν καὶ συμπράξουν μετὰ τοῦ ἐκτελεστικοῦ εἰς τὴν συνθήκην τῆς παραδόσεως τοῦ φρουρίου. Ἐπειδὴ ὁμως διὰ τὴν τότε εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη εἰς τὴν Πελοπόννησον ἡ συνθήκη ἐκείνη ἐχάλασεν, ὁ Πάνος ἔκτοτε ἐπῆρε τὰ ὅπλα καὶ ἐπολέμει ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ Παλαιοκάστρου τοῦ Ἀργους. Κατὰ δὲ τὰς μάχας ἐκεῖνας ὁ Πάνος

ἐδείχθη παληκάρι καὶ μάλιστα πολὺ ἐχρησίμευσε τότε, διότι εἶχε πενθερὰν τὴν γενναίαν Λασκαρίναν Μπουμπουλίαν, καὶ ἔνεκα τούτου ὅλοι οἱ Σπετσιῶται μὲ τὰ εὐρεθέντα εἰς τοὺς Μύλους πλοῖά των ἐφιλοτιμοῦντο καὶ ἐπρομήθευον εἰς αὐτὸν τὰ μέσα διὰ τὸν ἐκεῖ στρατόν του.

Μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν ἀνέβη εἰς τὸ χρέος του πλησίον τῆς Γερουσίας, τὴν ὁποίαν ἐφρούρει. Ὑστερον δὲ διετάχθη πάλιν ἀπὸ τὸν ἀρχιστράτηγον πατέρα του νὰ καταβῇ εἰς τὰ Δερβενάκια καὶ συστήσῃ τὴν πολιορκίαν τῶν δύο φρουρίων διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν συγκοινωνίαν τῶν Τούρκων καὶ τὰς τροφὰς τὰς ὁποίας τυχὸν οἱ Τούρκοι τῆς Κορίνθου ἤθελον στείλῃ εἰς τοὺς ἐν Ναυπλίῳ. Μετὰ τοῦτο ἀνέβη πάλιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του πλησίον τῆς Γερουσίας, ἡ ὁποία τὸν ἔστειλε τότε εἰς τὸ Λεωνιδιον διὰ νὰ εἰσπράξῃ τὸν κοινῶς λεγόμενον ἔρانون πρὸς πληρωμὴν τοῦ ἐκεῖ Ἑλληνικοῦ στόλου, ὅστις ἔμελλε νὰ προσβάλλῃ τὸν ἐρχόμενον ἀπὸ τὴν Κωνσταντινουπόλιν Τουρκικὸν καὶ φοβερίζοντα τὴν καταστροφὴν τῶν ναυτικῶν νήσων, ὅπως ἐμβάσῃ τροφὰς εἰς τὸ Ναύπλιον. Οἱ δὲ πρόκριτοι τῶν Σπετσῶν ἐπροσκάλεσαν τὸν Πάνον διὰ νὰ ὑπάγῃ νὰ τοὺς ὑπερασπίσῃ, καὶ λαβὼν περὶ τοὺς 350 στρατιώτας τῇ συνδρομῇ τῶν κατοίκων Λεωνιδίου ἐπέρασεν εἰς τὴν νῆσον.

Ἀφοῦ δὲ ἐτελείωσε τὰς ἐργασίας τῆς ἡ Συνέλευσις τοῦ Ἄστρους, ἡ νέα Κυβέρνησις διώρισε τὸν Πάνον φρούραρχον Ναυπλίου, κατόπιν δὲ ἔταν ἡλθεν ἡ ἐσωτερικὴ ἀνωμαλία τὸν ἔβγαλαν ἀπὸ τὸ Ναύπλιον διὰ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ πατρὸς του, ὅστις παρέδωκε

τότε τὸ φρούριον εἰς τοὺς δύο Ἀνδρέας Ζαΐμην καὶ Λόντον. Ἐπειτα ἡ Κυβέρνησις τοῦ Κουντουργιώτη, τὴν ὁποίαν ἀνεγνώρισεν ὁ Πάνος καὶ ὅχι ὁ πατέρας του, τὸν διώρισε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Γενναίου, ὡς καὶ τοὺς δύο Ἀνδρέας.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἀφοῦ τὰ Πελοποννησιακὰ πράγματα ἀνεκατώθησαν κατὰ τοῦ πατρός του, ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὰς Πάτρας καὶ ὑπῆγεν πρὸς βοήθειαν αὐτοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας του, ἡ ὁποία ἦτον ἐντὸς τῆς Τριπολιτσᾶς. Τότε ἡ ἀντιπολίτευσις ἐκινήθη κατὰ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὰ στρατεύματά της ἤλθον νὰ πολιορκήσουν τὴν Τριπολιτσᾶν, καὶ ἐπολέμησαν ἔξωθεν αὐτῆς τὰ κυβερνητικὰ στρατεύματα. Ὁ δὲ Πάνος τότε μαθὼν παρὰ τοῦ Ι. Πετροπούλου, ὅτι ὁ Στατικός Σταυρόπουλος πολεμεῖ μὲ τὰ στρατεύματα τῆς Κυβερνήσεως κατὰ τὸ χωρίον Ἁγίον Σώστην, καὶ ὅτι ἤχημα-λωτίσθη, ὑπῆγεν εἰς βοήθειάν του, ἀλλὰ δὲν ἐπρόφθασε νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ, καὶ ἐγύρισεν ὀπίσω νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Σιλήμναν ἔφιππος, ὅπου ἦτο ὁ πατήρ του, μετὰ τριῶν ἄλλων ἐπίσης καβαλαραίων οἰκείων του, τοῦ Θ. Ῥηγοπούλου, Ἰ. Βανικιώτου καὶ Ἀνάστου Σαμαράνη· ἐνῶ δὲ ἐπορεύετο ἀργὰ εἰς Σιλήμναν, αἰφνιδίως τότε ἀπὸ τὸ ὀπισθεν μέρος τοῦ ἦλθε βόλι τουφεκίου, τὸν εὔρε εἰς τὸν κρόταρον, πρὸς τὰ ἀριστερὰ τοῦ ἰνίου, καὶ οὕτως ἔπεσεν ἄφωτος ὁ Πάνος, καὶ ἐχάθη πολύτιμος καὶ πεπαιδευμένος στρατιωτικὸς, διότι ἐσπούδασεν εἰς τὴν ἀκαδημίαν τῆς Κερκύρας, ἐγνώριζεν ἐντελῶς τὴν παλαιὰν γλῶσσάν μας τὴν Ἑλληνικὴν, ἦτο μαθηματι-

κὸς ἄριστος, ἐγνώριζε προσέτι καλῶς τὴν Ἰταλικὴν γλῶσσαν καὶ ὀλίγον τὴν Γαλλικὴν, καὶ ἐν ὀλίγοις ἦτον ὁ δεύτερος τοῦ πολυμαθεστάτου Γ. Σέκερη, διότι τότε ἡ Πελοπόννησος δὲν εἶχεν ἄλλους τοιούτους. Τὸ δὲ κρανίον τοῦ σώζεται εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἱατροῦ Ἰ. Πύρλα.

**ΙΩΑΝΝΗΣ Θ. ΚΟΔΟΚΟΤΡΩΝΗΣ Ο ΜΕΤΟΝΟ-
ΜΑΣΘΕΙΣ ΓΕΝΝΑΙΟΣ**

Οὗτος ἐπανελθὼν ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον εἰς τὴν Πελοπόννησον μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Πάνου κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1821 ἐβγήκεν κατὰ πρῶτον εἰς τὸν Πύργον τῆς Ἠλείας. Ἦτο δὲ νέος πολὺ, ὅχι μεγαλείτερος τῶν 17 ἐτῶν. Ἐτυχε τότε νὰ γίνηται πόλεμος μετὰ τοὺς Λαλαίους Τούρκους πρὸς τοὺς κατοίκους τοῦ Πύργου, ἀρχηγοῦντος τοῦ Χαραλάμπους Βιλαέτου, καὶ ὁ Γενναῖος ἔλαβε μέρος εἰς τὸν πόλεμον αὐτὸν, καὶ ἐπολέμησεν ὡσὰν παιδί ὅπου ἦτον. Ἐκεῖθεν ἀνεχώρησε καὶ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Πάνου ἀνέβη εἰς τὸ Βαλτέτσι, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς. Κατ' ἀρχὰς ἐπήγαινε πότε εἰς τὸ Χρυσοβίστι καὶ τὴν Πιάναν, καὶ πότε παρηκολούθει τὸν ἐξάδελφόν του Νικήταν Σταματελόπουλον, καὶ ὅπου ἄλλοι ἤθελον ἐπήγαιναν. Ἦτον ἀκούραστος, καὶ ἔτρεχεν ἐπάνω κάτω, ἐσυντρόφευεν ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἔφεραν τὸ μολύβι ἀπὸ τὸ Ἄργος, καὶ ἀναλόγως τῆς ἡλικίας τοῦ ἔδειχνε ζήλον καὶ προθυμίαν μεγάλην. Ἀνακατεύετο δὲ καὶ εἰς τοὺς ἀκροβολισμοὺς τοὺς γενομένους κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς. Μετὰ δὲ ταῦτα ὑπῆγεν εἰς τὸν

Κορινθιακὸν κόλπον μετὰ τοῦ πρίγκηπος Ὑψηλάντου. Ἐκεῖθεν δὲ ὕστερον μαθὼν τὴν ἄλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς ἔτρεξε μαζὺ μὲ τοὺς συγγενεῖς του τὸν αὐτάδελφόν του Πάνον, καὶ τὸν Ἀποστόλην Κολοκοτρώνην καὶ ἔφθασαν εἰς Τριπολιτσᾶν. Ἐπειτα δὲ παρηκολούθησε τὸν πατέρα του εἰς τὸ Ἄργος. Μετὰ δὲ ταῦτα εὐρέθη μὲ σῶμα μικρὸν στρατιωτῶν εἰς τὴν πρώτην πτωσιν τοῦ φρουρίου τῆς Κορίνθου.

Ὑστερον δὲ ἀφοῦ ὁ πατέρας του διετάχθη νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, διέταξε τὸν Γενναῖον ὡς σωματάρχην νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ. Ἐκεῖ εἰς τὴν Ἀχαΐαν ἐπολέμησε διότι εὔρε Τούρκους ἐξῶθεν τῶν Πατρῶν, οἱ ὅποιοι εἶχον ἐξέλθει καὶ ἐλαφυραγωγῶν τὸν τόπον. Τούτους τοὺς Τούρκους ἐκτύπησεν ὁμοῦ μὲ τὸν Πλαπούταν, Ἀποστόλην Κολοκοτρώνην, Ἀναγνώστην Παπασταθόπουλον, Ἰωάννην Πέταν Ζακύνθιον καὶ λοιποὺς, καὶ εἰς τὴν μάχην ταύτην ἐδείχθη παληκάρι.

Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ μὲν πατέρας του ἐστρατοπέδευσεν εἰς τὸ Σαραβᾶλι χωρίον μικρὸν τῶν Πατρῶν, αὐτὸς δὲ, ὡς σωματάρχης ἐπίασεν ἄλλην θέσιν, καὶ ἔκτοτε ἄρχισαν νὰ τὸν λέγουν καπετάνιον. Κατὰ δὲ τὴν μάχην τῆς 2 Μαρτίου τὴν γενομένην μὲ τοὺς Τούρκους τῶν Πατρῶν ὁ Γενναῖος ἀνδραγάθησεν. Ὅταν δὲ ἐγείνεν ἡ ἄλλη μάχη τῆς 9 Μαρτίου ἡ περιφημος, ἐκλείσθη εἰς τὸν ληνὸν τοῦ Σαΐταγα μὲ τὸν Γεώργιον Σέκερην, ἔπου εὐρέθησάν ὁ Νικόλαος Μπούκουρας, ὁ Προκόπιος Παπαδημητρακόπουλος ἀπὸ τὸ Ζυγοβίστι καὶ λοιποὶ καπεταναῖοι Καρυτινοὶ καὶ Τριπολιτισῶται,

καὶ κατὰ τὴν μάχην πάλιν αὐτὴν ἐδείχθη ἔτι περισσότερον παληκάρει.

Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ πατέρας του τὸν ἔστειλεν εἰς τὴν Ρούμελην πέραν τοῦ Μεσολογγίου. Ἐκείθεν δὲ πάλιν ἐπιστρέψας εἰς τὴν Πελοπόννησον μετὰ τὴν μεγάλην μάχην τοῦ πατρός του εἰς τὰ Δερβενάκια, ἔλαβε καὶ ὁ Γενναῖος μέρος εἰς τὰς ἄλλας μάχας, τὰς ὕστερον γενομένας μὲ τὸν στρατὸν τοῦ Δράμαλη, καὶ μάλιστα εἰς ἐκείνην τῶν Βασιλικῶν τῆς Κορίνθου, κατὰ τὴν ὁποίαν ἔδειξε περισσότερον ζῆλον καὶ στρατιωτικὴν φρόνησιν. Τότε δὲ μάλιστα εἶχε καὶ τὸν περίφημον Γάτσον Μακεδόνα, ἔχοντα ὑπὲρ τοὺς 100 στρατιώτας ἐπίσης Μακεδόνας. Ὁ Γενναῖος κατόπιν ἠκολούθησε τὸν ἀδελφόν του Πάνον διὰ νὰ συστήσουν τὸ στρατόπεδόν των εἰς τὰ Δερβενάκια διὰ νὰ κόψουν τὴν συγκοινωνίαν τῶν δύο φρουρίων Κορίνθου καὶ Ναυπλίου, ἡ δὲ θέσις τοῦ στρατοπέδου μαρτυρεῖται καὶ προσέτι φαίνεται εἰς τὸ τοπογράφημα τῶν ἐκδοθέντων κατὰ τὸ 1858 ἀπομνημονευμάτων μου. Εἰς δὲ τὴν θέσιν ταύτην ἐπολέμησαν ἄριστα ἕως οὗ ἔπεσε τὸ Ναύπλιον.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἡ Κυβέρνησις διέταξε τὸν Γενναῖον νὰ πολιορκήσῃ τὸ φρούριον τῆς Κορίνθου, καὶ τοιουτοτρόπως εὐρέθη πάλιν καὶ εἰς τὴν δευτέραν παράδοσίν του τὴν γενομένην πρὸς τὸν πατέρα του ἀπὸ τὸν φρούραρχον Ἀβδουλάχμπεην.

Γενομένου δὲ ὕστερον τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, ὁ Γενναῖος εὐρισκόμενος εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, καὶ μαθὼν ὅτι ἀνακατώθησαν τὰ πολιτικὰ πράγματα, καὶ οἱ περὶ τὸν Κουντουργιώτην ἐκινήθησαν κατὰ τοῦ

πατρός του, ἔφυγεν ἀπὸ τὴν πολιορκίαν, καὶ ὑπῆγε πρὸς ὑπερασπισίν του. Κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον ἐσκοτώθη ὁ ἀδελφός του Πάνος ἔξωθεν τῆς Τριπολιτσᾶς καὶ ὁ Γενναῖος ἔμεινε μόνος του. Ἐπειδὴ δὲ τὰ στρατεύματα τῆς φατριαστικῆς Κυβερνήσεως τοῦ Κουντουργιώτη ὑπερίσχυσαν καὶ εἰσέβαλον εἰς ὅλην τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν ἔγδυσαν, ὁ μὲν πατέρας του ἐφυλακίσθη εἰς τὴν Ὑδραν, αὐτὸς δὲ ἦτον εἰς τὴν καταδρομὴν τῆς Κυβερνήσεως, ἀλλὰ δὲν παρεδόθη εἰς αὐτήν. Ὑστερον δὲ ἀφοῦ ὁ πατέρας τοῦ ἀπεφυλακίσθη διέταξεν αὐτὸν νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τοῦ Ἰμβραήμ πασᾶ. Ἐπὶ δὲ τοῦ Ἰμβραήμ ὁ Γενναῖος ἔγεινε πλεόν στρατηγός, ἔχων ὑπὸ τὰς διαταγὰς του πολλὰς χιλιάδας Ἑλλήνων. Ἐκτοτε δὲ εὐρέθη εἰς πολλὰς μάχας, ἐπολέμησε κατὰ τὴν θέσιν Τραμπάλαν τῆς Πολιανῆς, ὡς καὶ εἰς τὸν Ἀχλαδόκαμπον πάλιν ἐπολέμησεν, ἐπιστρέφοντος τοῦ Ἰμβραήμ ἀπὸ τὴν Ἀργολίδα εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν. Τότε ἐβάστα τὸ Παρθένιον ὄρος, ἐφύλαξε τὴν θέσιν του, καὶ ἔσωσε τὸν στρατὸν ἀπὸ τὴν ἀπροδόκητον προσβολὴν τῶν Ἀράβων. Μετὰ τοῦτο ἐπολέμησε κατὰ τὴν δυστυχῆ μάχην τῶν Τρικώρφων, ὅπου καὶ ἠττήθη. Εὐρέθη ἐπίσης καὶ εἰς τὴν ἀτυχῆ μάχην τῆς ἐφόδου τῆς Τριπολιτσᾶς. Κατόπιν ὁ Γενναῖος ἐπενόησε τὴν ἀνέγερσιν τοῦ παλαιοῦ φρουρίου τῆς Καρύταινας, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἔσωσε τὰς ἐπαρχίας Καρύταινας, Λεονταρίου καὶ Φαναρίου, καὶ σχεδὸν ὅλον τὸ κέντρον τῆς Πελοποννήσου ἐφυλάχθη ἀπὸ αὐτὸ τὸ φρούριον.

Ἐπὶ δὲ τῆς ἐκστρατείας τοῦ Καραϊσκάκη ἐξε-

στράτευσε καὶ ὁ Γενναῖος μὲ Πελοποννησίους πρὸς βοήθειαν τοῦ κινδυνεύοντος φρουρίου τῶν Ἀθηνῶν.

Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Καραϊσκάκη, τὴν διάλυσιν τῶν ἐκεῖ στρατευμάτων καὶ τὴν πτώσιν τοῦ φρουρίου εἰς χεῖρας τοῦ πολιορκητοῦ, ὁ Γενναῖος ἐπανελθὼν εἰς τὴν Πελοπόννησον ἐξηκολούθησε πολεμῶν πρὸς τὸν Ἰμβραῆμ, καὶ βοηθῶν τὸν πατέρα του εἰς τὴν μὴ διάδοσιν τοῦ προσκυνήματος ὑπὸ τοῦ προδότου Νενέκου. Μέχρι δὲ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Ἰμβραῆμ κατὰ τὰς περιστάσεις ἔκχευε πολλοὺς ἀκροβολισμοὺς καὶ εἰς πολλὰς θέσεις. Ὁ Γενναῖος ἦτον ὁ μόνος στρατηγὸς ὅπου ἔμπαινε εἰς τὸ ῥουθοῦνι τῶν Ἀράδων, ἐξάλισε κατὰ τοῦτο τὸν Ἰμβραῆμ, καὶ τὸ μαρτυρεῖ ὅλη ἡ Πελοπόννησος. Ἐτίμησε τὸν πατέρα του καὶ ἐφάνη γνήσιος υἱὸς του.

ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΚΟΔΟΚΟΤΡΩΝΗΣ

Εὐρεθεὶς εἰς τὴν Βλαχίαν μετὰ τοῦ πατρός του ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἐκεῖ γενομένην ὑπὸ τοῦ πρίγκηπος Ἀλεξ. Ὑψηλάντου ἐπανάστασιν. Αἱ δὲ ἐκεῖ ἐκδουλεύσεις του εἰς ἐμὲ εἶναι ἄγνωστοι. Τοῦτο δὲ μόνον γνωρίζω, ὅτι αὐτὸς, ὁ πατέρας του καὶ οἱ περὶ αὐτοὺς εὐρέθησαν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ἡγεμόνος Μιχαὴλ Σούτσου, ἐδοήθησαν τὸν ἡγεμόνα τοῦτον διὰ τὴν ἐνεργήσῃ τὰ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ τὴν παραιτήσῃ τὴν ἡγεμονίαν, θυσιάσαντα καὶ τὴν περιουσίαν του χάριν τῆς φιλοπατρίας καὶ τῆς ἐπαναστάσεώς μου.

Διαλυθείσης τῆς ἐπαναστάσεως τῆς Βλαχίας,

ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Πελοπόννησον κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Αὐγούστου 1821, καὶ εὐρέθη εἰς τὴν περίφημον μάχην τῆς Γράνας ὅπου ἐκινδύνευσε μυχόμενος. Μετὰ δὲ ταῦτα ἠκολούθησε τὸν πρίγκηπα Ὑψηλάντην, ὅστις ὑπῆγεν εἰς τὰ παράλια τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν εἰσβολὴν Τούρκων εἰς τὴν Πελοπόννησον ἐκ τοῦ στόλου, ὃ ὁποῖος τότε ἦτον ἐκεῖ. Ὑστερον δὲ, μαθὼν τὴν ἄλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς, ἐπέστρεψεν ὀπίσω, καὶ κατόπιν κατέβη εἰς Ἄργος μετὰ τοῦ θεῖου τοῦ Κολοκοτρωνῆ, μετὰ δὲ τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐφόδου τοῦ Ναυπλίου ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Κόρινθον· κατόπιν δὲ τῆς πτώσεως τοῦ φρουρίου τῆς Κόρινθου διετάχθη καὶ ὑπῆγεν εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, ὅπου μετ' ἄλλων ἐκτύπησε τοὺς ἐξεληθόντας Τούρκους ἐκ τῶν Πατρῶν διὰ λάφυρα. Ἐμείνει δὲ μέχρι τέλους τῆς πολιορκίας μὲ τοὺς ὑπ' αὐτὸν στρατιώτας. Μάλιστα δὲ κατὰ τὴν περίφημον μάχην τῆς 9 Μαρτίου, ὃ Ἀποστόλης εὐρέθη εἰς τὴν πλέον δεινὴν θέσιν, καὶ ὁμως ἐπολέμησε μὲ πολλὴν γενναιότητα. Διαλυθείσης δὲ τῆς πολιορκίας ὑπῆγεν κατὰ τοῦ Δράμαλη, καὶ ἐπολέμησεν εἰς διαφόρους μάχας καὶ ἀκροβολισμοὺς ἕως ὅτου τὸ Ναύπλιον ἔπεσεν. Ἐπολέμησε δὲ καὶ κατὰ τοῦ Ἰμβραήμ μέχρι τῆς φυγῆς του ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ Ἡ ΝΤΑΣΚΟΥΔΗΣ

Ὁ καπετάνιος οὗτος, ἐλθὼν ἀπὸ τὸ Τριέστι μετὰ τὴν ἐπανάστασιν, ἐπῆρε μέρος εἰς τοὺς πολέμους, εὐ-

ρισκόμενος μετὰ τοῦ θείου του Θ. Κολοκοτρώνη, τοῦ ἐξαδέλφου του Γενναίου καὶ τοῦ ἄλλου θείου του Δ. Πλαπούτα. Καθ' ὅλους δὲ τοὺς πολέμους, εἰς τοὺς ὁποίους εὐρέθῃ διεκρίθη, διὰ τὴν γενναιότητα καὶ τὴν τόλμην του, διότι πάντοτε ἐμάχετο ὁρμητικῶς καὶ ἦτο γνωστὸς κατὰ τοῦτο.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ

Οὗτος εἶναι ὁ κλέφτης, ὅστις ἐσώθη ἀπὸ τὸν καιρὸν κατὰ τὸν ὁποῖον κατετρέχοντο οἱ κλέφται ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν τὴν Τουρκικὴν, διότι ἀφοῦ ὅλοι ἐκυνηγήθησαν καὶ ἐσκοτώθησαν, καὶ ἄλλος δὲν ἔμεινεν ἐντὸς τῆς Πελοποννήσου, οἱ Τούρκοι ἐβαργιέστησαν πλέον καὶ τὸν ἐλθισμόνησαν, καὶ ἔκτοτε δὲν ἐφάνη πλέον εἰς τὸ φῶς. Κατὰ δὲ τὴν 25 Μαρτίου 1821 ἡμέραν τῆς ἐπαναστάσεως, ἔκαμε τὸν σταυρόν του, ἐπῆρε τὸ τουφέκι του, καὶ εἶπε· «δόξα σοι ὁ Θεός! Τώρα ἔχω συντρόφους ὅλον μου τὸ ἔθνος, καὶ νὰ μὲ βοηθήσῃ ὁ Θεὸς νὰ πάρω τὸ αἶμα τῶν συντρόφων μου, καὶ τῶν συγγενῶν μου· νὰ ἰδῇ ὁ ἥλιος ὅλον μου τὸ κορμὶ, ὅπου τὸ ἔκρυβα ἀπὸ τρύπαν εἰς τρύπαν». Αὐτὰ εἶπεν. Εἰς δὲ τοὺς πολέμους καὶ εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, εἰς τὴν ὁποίαν ἔμεινε μέχρι τέλους, ἔκαμε πολλαῖς παληκαριαῖς, καὶ χωσιαῖς πολλαῖς· ἔδιδεν αἰτίαν καὶ τότε εἰς τοὺς πολιορκουμένους Τούρκους νὰ ἐβγαίνουν ἐξω ἀπὸ τὴν πόλιν διὰ νὰ πολεμῇ. Τὰ δὲ στρατιωτικὰ του ἐπιχειρήματα καὶ κατορθώματα κατὰ τῶν Τούρκων ἄφησαν μνήμην. Διαρκούσης τῆς πολιορκίας τῆς Τριπο-

λιτᾶς, ἐστάλη μετ' ἄλλων εἰς τὰ Μεγάλα Δερβένια, καὶ πέραν εἰς τὴν Ῥούμελην, διὰ νὰ ἐμποδίσουν τοὺς Τούρκους νὰ μὴν ἔλθουν εἰς τὴν Πελοπόννησον. Κατὰ δὲ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη ἦτον εἰς τὸν Ἀγιώργι τῆς Κορίνθου, καὶ ἐκεῖθεν διετάχθη ἀπὸ τὸν στρατηγὸν Θ. Κολοκοτρῶνην νὰ ὑπάγῃ, καὶ ὀχυρωθῇ καὶ αὐτὸς εἰς τὸ ἐπίσημον ταμποῦρι τοῦ Ἀγριλοβουνοῦ. Κατὰ δὲ τὴν μεγάλην μάχην τοῦ Δερβενακίου κατὰ τοῦ Δράμαλη, μετὰ τὸν πρῶτον τουφεκισμόν, ἐκόλλησε τὸν ζυγὸν τοῦ βουνοῦ, τοῦ ὀνομαζομένου Πανάγου, ἐμποδίζων ἐκεῖθεν τοὺς Τούρκους νὰ μὴν πέσουν κατὰ τὴν ἀριστερὰν πλευρὰν τοῦ βουνοῦ τούτου, καὶ πιάσουν τὸν δημόσιον δρόμον, ὃ ὅποιος πηγαίνει εἰς τὴν Κουρτέσαν καὶ τὴν Κόρινθον, ἀλλὰ τοὺς ἐπήγαινε πάντοτε ἀνακέφαλα διὰ νὰ τοὺς ἐβγάλῃ εἰς τὸν Ἅγιον Σώστην, ἔχων πολλοὺς συμπατριώτας του στρατιώτας, τοὺς σωματοφύλακας τοῦ Κολοκοτρῶνη, καὶ ὧλους τοὺς Ἀρκουδορεματίτας. Ἐκεῖ ἔπесαν πολεμοῦντες τρεῖς συγγενεῖς τοῦ Κολοκοτρῶνη ἀπὸ τοὺς σωματοφύλακάς του, καὶ μετ' αὐτῶν ὁ περίφημος Κώστας Οἰκονομόπουλος ἀπὸ τὸ Ἀρκουδόρευμα· ὁ δὲ θάνατος αὐτοῦ τοῦ παληκαριοῦ μᾶς ἐλύπησεν ὧλους καὶ ξεχωριστὰ τὸν συγγενὴ τοῦ Θ. Κολοκοτρῶνην. Εἰς δὲ τὸ ἴδιον βουνὸν τοῦ Πανάγου κατὰ Διάσελον, ἀντικρὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀρχαίου κτιρίου, τοῦ σωζομένου ἐντὸς ἐνὸς βράχου, καὶ ἐντὸς τῆς περιφερείας αὐτῆς σκεπασμένης ἀπὸ διάφορα χαμόκλαδα καὶ χωματοδουνάκια, καὶ ὅπου ἀρχίζει νὰ σώνεται τὸ βουνὸν ὁ Πανάγος, ἐκεῖ ἔγεινεν ἡ μάχη μετὰξὺ τοῦ Ἀντῶνη Κολοκοτρῶνη καὶ τῶν Τούρκων,

καὶ εἰς ταύτην τὴν θέσιν ἔγεινε τῶν Τούρκων πολὺς σκοτωμὸς πρὶν ἀκόμῃ ἔλθῃ ὁ Νικήτας Σταματελόπουλος καὶ οἱ λοιποί. Ἐλθόντος δὲ κατόπιν τοῦ Νικήτα, ἤλλαξαν θέσιν καὶ οἱ δύο, Τοῦρκοι, καὶ Ἕλληνες. Καὶ ἐνταῦθα κατὰ τὸν ῥόβον τοῦ στενοῦ δρομίσκου δπου εἶναι ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἀγίου Σώστη, ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ μέρους ἔγεινε πάλιν πολὺς σκοτωμὸς εἰς τοὺς Τούρκους, διότι τοὺς ἐπολέμουν, ὁ μὲν Νικήτας ἀπὸ τὰ δεξιὰ, καὶ ἄνωθεν τῆς ἐκκλησίας τοῦ βράχου, ὁ δὲ Ἀντώνης Κολοκοτρώνης καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ἀπὸ τὸ ἀντικρὺ τοῦ βράχου βουνὸν τοῦ Πανάγου. Αὐτοῦ οἱ Τοῦρκοι ἐτσακίσθησαν καὶ ἐγκρεμίσθησαν κάτω εἰς τὸν βράχον καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη πολεμούμενοι, καὶ αὐτοῦ ἔγεινεν ἡ μεγαλειτέρα φθορὰ αὐτῶν. Εἰς αὐτὴν δὲ τὴν ρευματιὰν πλησίον, καὶ ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν ἐνυκτέρευεν ἓνας ἐκ τῶν πασάδων. Τὸ βουνὸν δὲ ὁ Πανάγος ἐξακολουθεῖ διὰ νὰ τελειώσῃ κάτω ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἀγίου Σώστη, ἐκεῖ δπου ἔχει πολλοὺς μικροὺς βράχους καὶ δάσος. Εἰς αὐτὸ δὲ τὸ μέρος ἐμπέρδουσιν οἱ Τοῦρκοι καὶ ἐσκοτώθησαν μόνοι των τὴν νύκτα.

ΜΑΡΚΟΣ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ

Οὗτος ἔμεινεν εἰς τὴν πατρίδα του τὸ Λυμποῖσι, διότι δὲν ἐκυνηγῆθη ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Ἄμα δὲ ἐπλησίασεν ἡ ἡμέρα τῆς ἐπαναστάσεως, ἐπῆρε τὰ δπλα του μὲ ὄλον του τὸ γῆρας καὶ μὲ τὰ τέσσαρα παιδιά του, καὶ ἐβγήκε νὰ πολεμήσῃ. Αὐτὸς εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις

ἔσωσε τὸν Νικολῆν Ταμπακόπουλον μὲ τὸν Σεῖδῃ Λαλιώτην καὶ τὴν συνοδίαν των εἰς τοῦ Φονιά. Εὐρέθη εἰς ἑλας τὰς μάχας τὰς γενομένας πρὶν πέσῃ ἡ Τριπολιτσά. Ἐλθόντος δὲ τοῦ Δράμαλη, ἔλαβε μέρος εἰς τὰς κατ' αὐτοῦ μάχας μὲ ὄλους τοὺς στρατιώτας τοῦ χωρίου του καὶ ἄλλους. Αὐτὸν ὁ Θ. Κολοκοτρώνης, πρὶν ὑπάγῃ εἰς τὸν Ἀγιώργι, ἔστειλεν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἐκεῖ ὑπαρχόντων στρατιωτῶν. Εἶδε τὴν μεγάλην μάχην τοῦ Δερβενακίου, καὶ ἐπολέμησεν εἰς αὐτὴν ὥσάν δεκαοκτὼ χρόνων παληκάρι, καὶ ἔμεινε μαχόμενος μέχρι τῆς καταστροφῆς τοῦ Δράμαλη.

ΚΩΣΤΑΝΤΗΣ Μ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ

Υἱὸς τοῦ ἀνωτέρω Μ. Κολοκοτρώνη. Ὁ καπετάνιος οὗτος παρηκολούθει τὸν θεῖόν του Θ. Κολοκοτρώνην παντοῦ καὶ πάντοτε. Ὑπῆρξεν εἰς τῶν σωματοφυλάκων του, καὶ ἐκ τῶν σταλέντων καθαλαραίων ἐν καιρῷ τῆς μάχης τοῦ Δερβενακίου, ὁμοῦ μὲ τοὺς ὑπαπιστάς του νὰ ὑπάγῃ γυρεύοντα τοὺς πασάδες καὶ τὰς καμήλους, οἱ ὅποιοι δὲν εἶχον φανῇ νὰ περάσουν μὲ τοὺς ἄλλους Τούρκους κατὰ τὸν Ἅγιον Σώστην. Ἐνῷ δὲ ἐπήγαινε μὲ τοὺς ἄλλους κατὰ τὸν δρόμον τοῦ Ἀργους διὰ νὰ ἔβγῃ εἰς τὸ χωρίον Χαρβάτι, εἶδε τοὺς Πασάδες ἐρχομένους, τοὺς ἐτουφέκισαν ὅλοι ὁμοῦ, καὶ τοὺς ἔτρεψαν εἰς φυγὴν, ἀφήσαντας τοὺς ἀρρώστους, τὰς σφαίρας τῶν κανονίων, καὶ πολλὰ φορτῶματα τροφῶν καὶ ἄλλων πραγμάτων, καὶ φθάσαντας ἔξωθεν τοῦ Ναυπλίου εἰς τὴν θέσιν Γλυκειάν.

Ο ΚΑΠΕΤΑΝ ΓΑΤΣΟΣ Ο ΜΑΚΕΔΩΝ

Όταν ὁ Γενναῖος Κολοκοτρῶνης ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὴν Ρούμελην, καὶ μετὰ τὸν μεγάλον πόλεμον τοῦ Δερβενακίου ἔφθασεν εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ πατέρα του, εἶχε μαζύ του καὶ τὸν καπετὰν Γάτσον τὸν Μακεδόνα, ἔχοντα καὶ τὸν μεγαλειότερον υἱόν του τὸν ὀνομαζόμενον Μήτσειον. Οὗτος ὁ περίφημος καπετάνιος ἦτον εἰς τὰ ὅπλα ἐκ γενετῆς, καὶ σύντροφος ἀχώριστος τοῦ βουνοῦ τοῦ Ὀλύμπου. Εὗρεθεις εἰς τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλῃ ἐπολέμησεν εἰς μερικὰς μάχας μὲ τοὺς Πελοποννησίους κατὰ τὰ Βασιλικά καὶ τὸ Δερβενάκι, ὅπου ἦτο καὶ ὁ Γενναῖος ὁ φίλος του, μὲ τὸν ὁποῖον πάντοτε ἦτο μαζύ, καὶ ὁμοῦ ἔβγαιεν εἰς τοὺς πολέμους ὅσον χρόνον ἔμεινεν ἐκεῖ, ὁδηγῶν τοὺς ὑπ' αὐτὸν στρατιώτας καὶ συμπατριώτας του Μακεδόνας. Ὁ Γάτσος καὶ οἱ στρατιῶταί του ἐπολέμησαν γενναίως, καὶ οἱ Πελοποννήσιοι εὐχαριστήθησαν, διότι εἶδον ἄνδρας ἔχοντας ζῆλον καὶ ἐθνισμὸν μέγαν καὶ ἐπεθύμουν νὰ εἶχον τοιούτους συντρόφους.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὴν Στεμνίτσαν. Ἐπανήλθε δὲ ἀπὸ τὴν Ὀδησσὸν καὶ τὴν Χίον ὅπου ἔκαμε τὰς σπουδὰς του. Όταν ἦτον εἰς Ὀδησσὸν ἔμενεν πλησίον τοῦ Ἡλία Μάνεση Τσάκωνα, ἐπισήμου ἀνδρὸς εἰς τοὺς ἔχει Ἑλλήνας, καὶ ἐνεργοῦντος τὰ τῆς Ἑταιρίας μετὰ τοῦ Ἰωάννου Ἀμβροσίου ἐκ τοῦ χωρίου Δροβολοβοῦ τῶν Καλαβρύτων. Οὗτοι δὲ οἱ δύο εἶχον καὶ ἀλληλο-

γραφίαν μὲ τὸν Ἰωάννην Καποδίστριαν καὶ ὕστερον μὲ τὸν πρίγκηπα Ἀλέξανδρον Ὑψηλάντην.

Ὁ καπετάνιος οὗτος ὀλίγον ἔμεινεν εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ ἔπειτα ἐπέρασεν εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα πρὸς τοὺς ἐκεῖ καπεταναίους Γκούραν καὶ Καραϊσκάκην, μετὰ τῶν ὁποίων ἔκαμε τὴν στρασιωτικὴν δούλευσίν του. Ἐπειδὴ δὲ πολλὰ πράγματα ἐγνώριζε πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως γενόμενα, καταχωρίζομεν κατωτέρω ἔκθεσίν του περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Κυριακοῦ Καμαρινοῦ Πελοποννησίου ἐκ Καλαμῶν, καὶ τὴν αἰτίαν διὰ τὴν ὁποίαν οἱ ἀδελφοὶ τῆς Ἑταιρίας ἐδιόστησαν νὰ καταφύγουν εἰς τὴν τοιαύτην πράξιν, τὴν ὁποίαν μερικοὶ ἔλαβον ὡς ἐπιχείρημα καὶ ἔγραψαν, ὅτι ὁ Καποδίστριας δὲν ἤθελε τὴν ἐπανάστασιν, ἐνῶ ἀπόδειξις τοῦ ἐναντίου εἶναι, ὅτι ὅταν οὗτος ἦλθεν εἰς τὴν πατρίδα του Κέρκυραν κατὰ τὸ ἔτος 1819, ἐμάζωξεν ὅλους τοὺς εὐρισκομένους τότε ἐκεῖ καπεταναίους Σουλιώτας, καὶ ἄλλους καὶ τὸν Θ. Κολοκοτρῶνην καὶ ἔγειναν ὅλοι ἀδελφοποιοὶ (βλάμηδες) κατὰ τὸ τότε ἔθιμον. Ἴσως ὁ Καποδίστριας ἐνεθάρρυνε τοὺς εἰρημένους καπεταναίους καὶ τοὺς ὑπεσχέθη, ὅτι θὰ μεσιτεύσῃ πλησίον τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας διὰ νὰ πληρωθῶσιν οἱ μισθοὶ των, τοὺς ὁποίους ἐχρεώσται εἰς αὐτούς, ὅταν οἱ Ῥῶσοι κατεῖχον τὴν Ἐπτάνησον, καὶ διὰ τοῦτο πολλοὶ ἐκ τῶν καπεταναίων τούτων ὑπῆγον εἰς τὴν Ῥωσίαν καὶ ἔκαμαν τὸν ἀπόστολον. Διὰ ποῖον δὲ ἄλλον σκοπὸν ἐγίνοντο ταῦτα, εἰμὴ διὰ τὴν ἐπανάστασιν; Ἐν τούτοις ὅλα ταῦτα ἀφίνομεν νὰ τὰ καθάρίσουν οἱ μνημονεύόμενοι εἰς τὰς διηγήσεις μου, καὶ κατ' ἐξοχὴν ὁ συν-

ταγματάρχης Γ. Λασάνης, ὅστις ἔνεκα τῆς θέσεως, τὴν ὁποίαν εἶχε παρὰ τῷ πρίγκηπι Ἀλεξάνδρῳ Ὑψηλάντῃ γνωρίζει πολλά. Πόσα ἔμως ἔγειναν διὰ τοῦτον τὸν σκοτωμὸν τοῦ Καμαρινοῦ, τὸν εὖλογον καὶ δίκαιον κατὰ τὸν ὀργανισμόν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας!

Ἰδοὺ ἡ ἔκθεσις τοῦ Κ. Παπαθανασοπούλου.

«Ὁ κ. Σ. Τρικούπης γράφει καὶ πιστεύει, ὅτι εἰς τὸν »φονευθέντα Καμαρινὸν εὐρέθησαν καὶ ἐπιστολαὶ τοῦ Ἰ. Καποδίστρια πρὸς τὸν Π. Μαυρομιχάλην, αἱ ὁποῖοι ἔλεγον νὰ »μὴ γείνη ἡ ἐπανάστασις κλπ. Ἀλλ' ἀπατᾶται κι' ἐδῶ »ἀναμφιβόλως ἀπὸ ἄγνοιαν, διότι ἔδωκε πίστιν εἰς τοὺς μὴ »ἀξιόπιστους, καὶ ἐξιστόρησεν εἰς τινὰ χωρία τοῦ συγγράμ- »ματός του γεγονότα ὅλως ἀνύπαρκτα, καὶ εἰς ἄλλα πάλιν »πολὺ παραμορφωμένην ἔχοντα τὴν ἀλήθειαν, ὥστε ὅσοι ἐπι- »κῶσιν εἰσέτι ἐξ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἐχρημάτισαν αὐτόπται »καὶ μάλιστα ἐνεργοὶ τῶν τοιούτων ἀναγινώσκουσι τοὺς μύ- »θους του καὶ γελοῦν.

»Ὁ Ἰ. Καποδίστριας, ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του, ἔβλεπε »περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλον Ἕλληνα τὴν τῆς τότε ἐποχῆς »γενικὴν πολιτικὴν τῆς Εὐρώπης, ἡ ὁποία ἀπέβλεπεν εἰς τὸ »νὰ ὑποστηρίξῃ καὶ νὰ κραταιώσῃ τὴν Τουρκίαν, καὶ ὡς »ἐκ τούτου ἐφοβεῖτο πολὺ περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλον τὴν »ἐπιτυχίαν τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, καὶ διὰ τοῦτο »ἔλεγε καὶ ἔγραφεν εἰς τὰς ἐπιστολάς του ἐν Ἑλλάδι ὦν, »ὅτι «διὰ θαυμάτων ἐσώθη ἡ Ἑλλάς». Ἀφ' ἐτέρου ἡ κα- »ταφλεγόμενη καρδιά του ἀπὸ τὸν Ἑλληνικὸν ἐθνισμόν καὶ »ἀπὸ τὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἔρωτα τὸν ἐσπρωζαν εἰς τὸ κί- »νημα τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ ἔθνους του, καὶ ἔλαβε τὸ οὐ- »σιωδέστερον μέρος εἰς τὰς πράξεις τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας. »Καὶ τίς ἐξ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἔβλεπον τὰς πρὸ τῆς ἐπανα-

»στάσεως πράξεις του και τὰ κινήματά του, και ἀνεγίνωσκε
 »τὰς πρὸς τοὺς ἐν Βουκουρεστίῳ, Ἰασίῳ και ἀλλαχοῦ ἐπιση-
 »μοτέρους ὁμογενεῖς μας ἐπιστολάς του δύναται ν' ἀμφιβάλλη
 »περὶ τούτου; Ὅτι ὅμως ὁ Καποδίστριας μῆτε ἐξετίθετο,
 »μῆτε εὐκόλως ἐφανεροῦτο εἰς ἀργυρολόγους τινάς, φανατι-
 »κοὺς και ἄλλους ἀκολάστους ἐταίρους, ἐμπρευομένους τὰ
 »τῆς Ἑταιρίας, ἀνιδέους δὲ πάσης πολιτικῆς, τοῦτο εἶναι
 »βέβαιον, καθόσον ἐγνώριζεν, ὅτι ἤθελε βλάψει τὴν ἐπανά-
 »στασιν καιρίως ἂν ἄλλως ἐπραττεν.

»Ἐκεῖνο δὲ, τὸ ὅποῖον ὁ Καποδίστριας παρα πολὺ ἐφο-
 »βεῖτο, ἦτο μήπως ἡ φιλότουρκος τότε πολιτικὴ τῆς Εὐρώ-
 »πης παραμορφώσῃ τὴν ἀλήθειαν, και κάμῃ τὴν Ἑλληνι-
 »κὴν ἐπανάστασιν ὡς κίνημα Ῥωσσικόν, και διὰ τοῦ ἐπιχει-
 »ρήματος τούτου κατασθῆσωσιν αὐτὴν διὰ τῶν ὄπλων ἅμα
 »ἐκραγείσαν· ἀλλ' εἰς τοιοῦτον τρόπον ἀπέδειξεν εἰς τὴν
 »τότε ἐν Γερμανίᾳ γενομένην σύνοδον τῶν βασιλέων και ἔβε-
 »θαίωσε τὸν κόσμον, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ ἐπανάστασις ἦτον
 »ἀπλῇ ἀγνὴ και ὅλως διόλου Ἑλληνικὴ, ὥστε δὲν ἄφησε
 »τὴν ἐλαχίστην λαβὴν, εἴτε πρόφασιν, ἢ ἀμφιβολίαν εἰς
 »τινα περὶ τούτου, και ἀφοῦ κατῴρθωσε τοῦτο, ἐδόθη ἔπειτα
 »καταγινόμενος ἀνενδότης εἰς πλείστας ἄλλας ἐργασίας πρὸς
 »εὐδόσιν τοῦ σκοποῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος.

»Ὁ δὲ ῥηθεὶς Καμαρινὸς, περὶ οὗ ὁ λόγος, ἐπορεύθη
 »εἰς Ῥωσσίαν τῷ 1819, και αὐτοπροσώπως εἰδομεν αὐτὸν
 »εἰς Ὀδησσὸν, κατοικοῦντα ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ μεγαλεμπόρου
 »Ἡλίας Μάνεση Πελοποννησίου· ὁ δὲ σκοπὸς ὅλος τοῦ ταξι-
 »δίου του ἦτο νὰ δοθῶσιν εἰς αὐτὸν χρήματα νὰ πληρωθοῦν,
 »ὡς ἔλεγε, μισθοὶ εἰς τοὺς Μανιάτας νὰ πολεμήσωσι τοὺς
 »Τούρκους, και ν' ἀγορασθῶσι ἰὰ ἀναγκαῖα πρὸς τὸν πόλε-
 »μον. Ἡ δὲ Φιλικὴ Ἑταιρία, ἡ ὁποία δὲν εἶχε τίποτε παρα-
 »λείψει εἰς τὸ νὰ ἐνθαρρύνῃ τοὺς πάντας πρὸς τὸν μελετώμε-

νον σκοπόν, εἶχε σὺν τοῖς ἄλλοις κηρύξει καὶ τοῦτο, ὅτι
 »δηλαδὴ ἡ Ἀρχή, ἡγοῦν ἡ Βασιλεία τῆς Ἑταιρίας, ἦτον
 »μὲν εἰς ὀλίγα πρόσωπα γνωστῇ, ἀλλ' αὕτη εἰς ὅλους τοὺς
 »ἄλλους ἐσύμφερε νὰ ᾔναι ἄγνωστος μέχρι τῆς ὥρας καθ' ἣν
 »θέλει λάβει τὴν κυβέρνησιν τῶν πραγμάτων τῆς Ἑλλάδος.
 »Ἐπομένως ὁ ῥηθεὶς Καμαρινὸς ἐπίστευεν, ὅτι ἡ ἄγνωστος
 »αὕτη ἀρχὴ εἶναι εἰς τὴν Ῥωσσίαν, καὶ ὅτι αὕτη ἤθελε δώ-
 »σει πρὸς αὐτὸν τὸν θησαυρὸν, τὸν ὁποῖον ἐζήτηι. Ὁ δὲ
 »πολλὰ ἔμφρων καὶ πολλὰ ἐνθουσιασμένος ὑπὲρ τῆς ἐλευθε-
 »ρίας τοῦ Ἑθνους Ἡλίας Μάνεσης ἀρκετὰ συναναστραφεὶς
 »καὶ γνωρίσας ἐν αὐτῇ τῇ οἰκίᾳ του τὸν Καμαρινόν, ἠθέλησε
 »νὰ τὸν ἀποτρέψῃ διὰ νὰ μὴν πορευθῇ εἰς Πετροῦπολιν, ἀλλὰ
 »νὰ δώσῃ πρὸς αὐτὸν ὀλίγα χρήματα καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ, καὶ
 »τοῦτο ἔπραττεν, ἐπειδὴ ἐβλεπεν, ὅτι τοιοῦτος ὢν ὁ Καμαρι-
 »νὸς, ἤθελε βλάψῃ πολυειδῶς τὰ πράγματα τῆς Ἑταιρίας,
 »ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ τὸ κατορθώσῃ, καὶ τοῦτο τὸ γνωρίζει
 »καὶ ὁ συγκατοικήσας τότε μετὰ τοῦ Καμαρινοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ
 »τοῦ Ἡλίας Μάνεση ταγματάρχης Κ. Παπαθανασίου.

» Ὁ δὲ Καμαρινὸς ἀναχωρήσας ἐκ τῆς Ὀδησσοῦ, καὶ
 »φθάσας εἰς Πετροῦπολιν ἐγένετο δεκτὸς πολλὰ φιλοφρόνως
 »ἀπὸ τὸν Καποδίστριαν, ὁ ὁποῖος καὶ χρήματα πολλάκις
 »εἶδωκε πρὸς αὐτὸν, καὶ καθ' ἐκάστην σχεδὸν τὸν ἐδέχετο καὶ
 »συνωμίλει μετ' αὐτοῦ, καὶ τοῦτο τὸ γνωρίζει καὶ ὁ ταγμα-
 »τάρχης Γ. Μαλάμος, ὅστις εὕρισκετο τότε ἐν Πετροπόλει
 »παρὰ τῷ Καποδίστρῳ. Δὲν τοῦ ἔδωκεν ὅμως οὗτος καὶ τὸν
 »θησαυρὸν, τὸν ὁποῖον ἐζήτησε καθόσον εἶδε καὶ αὐτὸς τὸν
 »ἄνθρωπον καὶ τὴν σπατάλην του καὶ τὴν λοιπὴν διαγωγὴν
 »του. Εἶναι δὲ πολὺ πιθανὸν νὰ εἶχε καὶ γράμμά τι τοῦ Π.
 »Μαυρομιχάλη πρὸς τὸν Καποδίστριαν, ἀλλ' οὗτος μῆτε
 »ἠγράμματα ἔδωκεν εἰς τὸν Καμαρινόν μῆτε σπουδαῖόν τι ἐξε-
 »μυστηρεύθη πρὸς αὐτόν. Τοῦτο εἶναι βεβαιότατον, καὶ τὸ

»γνωρίζουν ὅλοι οἱ ὁμογενεῖς μας, οἱ εὐρεθέντες τότε ἐν Πε-
 »τρουπόλει, καὶ οἱ ὄντες παρὰ τῷ Καποδίστρια, διότι ὁ Κα-
 »μαρινὸς καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Πετρούπολει διὰ τὰ βιάση, ὡς ἐνό-
 »μιζε, τὸν Καποδίστριαν νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν θησαυρὸν, τὸν
 »ἐφοβήριζεν, ὅτι θέλει ἐπιστρέφει νὰ ματαιώσῃ τὴν ἐπανά-
 »στασιν, ἐπειδὴ ἐνόησεν, ὅτι ἦτο ψευδής, καὶ ὅτι δὲν εἶχεν
 »ἀρχηγὸν τὸν Αὐτοκράτορα τῆς Ῥωσσίας, ὁ ὅποιος ἤθελε
 »δῶσῃ εἰς αὐτὸν τὸν ὅποιον ἤλπιζε νὰ λάβῃ θησαυρόν. Οὕτω
 »μετὰ τὰς τοιαύτας ἀπειλὰς ὁ Καμαρινὸς ἀνεχώρησεν ἀπὸ
 »τὴν Πετρούπολιν, καὶ καθ' ὁδὸν ἐφονεύθη ἀπὸ τοὺς ἐταίρους
 »τῆς ἐταιρίας».

Ὁ ἀναγνώστης βλέπει καὶ ἐδῶ πόσον εἶναι παρα-
 μορφωμένη ἡ ἀλήθεια ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ κ. Σ. Τρικουπῆ.

Ο ΤΣΟΠΑΝΑΚΟΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὴν Δημιτσάναν. Κατὰ δὲ τὴν
 ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως μὴ δυνάμενος νὰ φέρῃ ὄπλα,
 διότι ἦτον ἀδυνάτου σώματος καμπούρης καὶ στρα-
 βοπόδης, οὗτος ὁ πυγμαῖος, ἂν καὶ τοῦ ἔλειπαν ὅλα,
 εἶχεν ὅμως μεγάλον τὸ Ἑλληνικὸν αἶσθημα κατὰ τῶν
 τυράννων, διότι ἔτρεχεν εἰς τὰ στρατόπεδα τῶν Ἑλ-
 λήνων, καὶ εἰς τὰς πολιορκίας, ἐνθουσιάζων τοὺς στρα-
 τιώτας, καὶ γράφων καὶ στίχους ἐπαινετικούς εἰς
 τοὺς στρατηγούς καὶ τοὺς καπεταναίους· ἦτον ὁ νέος
 ποιητὴς τῆς ἐπαναστάσεως. Ἀγαποῦσε πολὺ νὰ βλέπῃ
 τὸν στρατηγὸν Νικήταν Σταματελόπουλον, καὶ ἔπου
 καὶ ἂν ἐπήγαινε καὶ ἐστέκετο τοὺς στίχους τοὺς ὁ-
 ποίους ἔκαμνε τοὺς ἀνεγίνωσκε πρῶτον τοῦ Νικήτα,
 καὶ ἔπειτα ἐπήγαιναν εἰς τοὺς ἄλλους καὶ τοὺς ἔφαλλον.

Εὗρεθεις δὲ εἰς μίαν μάχην, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ στρατηγὸς Νικήτας ἐνίκησεν, καὶ οἱ στρατιῶταί του ἐπῆραν πολλὰ λάφυρα καὶ ζῶα, ἔλαβεν ἓνα ἄλογον, τὸ ὁποῖον τοῦ ἐχάρισεν ὁ Νικήτας διὰ νὰ περιπατῇ καβάλα· ἀλλ' ἐπειδὴ ἦτο πτωχὸς καὶ δὲν εἶχεν ἔξοδα νὰ τὸ θρέψῃ, ἔκαμεν ἓνα γράμμα τοῦ Νικηταρά, οὕτως τότε ἔλεγον, καὶ τοῦ ἔγραφε·

«Τὸ δῶρό σου Νικηταρά, ἄλογο χωρὶς ρουρά,
ἢ μοῦ στέλλεις καὶ κριθάρι, ἢ σοῦ στέλλω τὸ τομάρι».

Ἡ Πελοποννησιακὴ Γερουσία τοῦ ἔδιδε τὰ ἔξοδά του. Ἡθέλησε νὰ ὑπάγῃ εἰς Δημιτσάναν τὴν πατρίδα του καβάλα μὲ τὸ νέον ἀποκτηθὲν ἄλογον, εἰς δὲ τὸν δρόμον ὅπου ἐπήγαιεν εὗρῃκε δένδρα ὀνομαζόμενα κορομηλιαῖς, αἱ ὁποῖαι εἶχον τοὺς καρπούς, τὰ κορόμηλα, τοὺς ὁποίους ἀφοῦ εἶδε, ἐστάθη καβάλα ἀπὸ κάτω ἀπὸ ἓνα δένδρον, καὶ ἐπειδὴ ἔφθανεν εὐκόλα τοὺς καρπούς, ἔφαγε πολλοὺς ἀπὸ αὐτοὺς, καὶ τοῦ ἔφερον τὸν θάνατον. Τοιοῦτοτρόπως ἐχάθη ὁ πτωχός. Ἀφοῦ ἡ φύσις τὸν ἐστέρησε τὸ σῶμα, τοῦ ἔδωκε μὲν πνεῦμα πολὺ, ἀλλὰ κοιλίαν μικρὴν καὶ ἀδύνατον καὶ διὰ τοῦτο μὴ δυνάμενος νὰ χωνεύσῃ τὰ κορόμηλα ἀπέθανεν.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΤΡΙΠΟΛΙΤΣΑΣ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΣΕΚΕΡΗΣ

Οὗτος ἦτον εἰς τὴν Ὀδησσον καὶ ἐκεῖ ἐμπορεύετο.

Κατηχήθη δὲ τὰ μυστήρια τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας ἀπὸ τὸν αὐτάδελφόν του Γεώργιον Σέκερην, καὶ ἀνεδείχθη εἰς τῶν ἀρχηγῶν ἐταιριστῶν. Ὁ Σκουφᾶς, ὁ Τσακάλωφ καὶ ὁ Γεώργιος Σέκερης, οἱ τρεῖς οὗτοι ὁμοῦ ἔκαμον τὸ πρῶτον σχέδιον εἰς τὴν Μόσχαν πῶς νὰ γείνη ὁ ὀργανισμὸς τῶν Φιλικῶν. Αὐτὸς ἐδοήθησε πολὺ τὸν Ξάνθον καὶ τοὺς λοιποὺς ἐταίρους, καὶ ἔκαμε πολλὴν διάδοσιν τοῦ μυστικοῦ τῆς ἐταιρίας, διὰ δὲ τῆς συνεννοήσεώς του μὲ τὸν ἀδελφόν του Παναγιώτην Σέκερην ἐμπορευόμενον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἡ ἐταιρία γενικωτέρα ἐγένετο. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τοὺς ἀδελφούς Σεκεραίους, ὡς Πελοποννησίους, οἱ ἄλλοι Πελοποννήσιοι ἐξεμυστηρεῦοντο μὲ περισσότερον θάρρος καὶ εὐκολίαν, διὰ τοῦτο οἱ περισσότεροι ἐκ τούτων κατηχήθησαν ἀπὸ τὴν οἰκογένειαν αὐτὴν.

Αἱ ἐκδουλεύσεις καὶ αἱ θυσίαι τῶν Σεκεραίων πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ μετ' αὐτὴν εἶναι πολλαὶ καὶ μεγάλαι. Ἔλαβον μέρος ἐνεργητικὸν εἰς τὸν πόλεμον, καὶ μάλιστα ὁ ἀδελφός των Γεώργιος Σέκερης, ὁ ἑξοχος καὶ πολυμαθέστατος τότε ἀνὴρ, ἔγεινεν ἀρχηγὸς τῶν ὀπλῶν τῆς ἐπαρχίας Τριπολιτσᾶς. Οὗτος εὐρέθη εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη, ὅπου ἠρίστευσε κατὰ τὴν μάχην τῆς 9 Μαρτίου, ὡς φαίνεται εἰς τὰς διηγήσεις μου. Κατὰ δὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ Μαΐου ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν ὑπῆγεν εἰς τὴν Ἀργολίδα, καὶ ἐτέθη ὑπο τὰς διαταγὰς τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὴν ἐκστρατείαν τῶν Μεγάλων Δερβενίων. Τότε δὲ κανεῖς ἄλλος δὲν ἤθελε νὰ ὑπάγῃ, καὶ μόνοι οἱ Τρι-

πολιτisiῶται ἀπεφάσισαν, καὶ ὁμοῦ τοὺς κατηγοροῦν ὅτι ἔφυγον ἐκεῖθεν χωρὶς πόλεμον.

Κατὰ δὲ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη εἰς τὴν Ἀργολίδα εὐρέθη μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Πλαπούτα, καὶ μάλιστα εἰς τὸ Κεφαλᾶρι τοῦ Ἀργους, καὶ εἰς τὰς ἄλλας ἐκεῖ γενομένας μάχας ἐπολέμησε καλῶς μὲ τοὺς ὑπ' αὐτὸν πατριώτας τοῦ Τριπολιτσιώτας. Ἐπειτα δὲ εἰς τὸν Ἅγιον Σώστην, Ἅγιον Βασίλειον καὶ Κλένιαν, ὅπου τότε ἦτο τοποθετημένον τὸ στρατόπεδον τοῦ πολιορκητοῦ τῶν δύο φρουρίων Ναυπλίου καὶ Κορίνθου ἀρχηγοῦ Θ. Κολοκοτρώνη, εὐρεθεὶς ὁ Γ. Ξέκερης ἐκεῖ, καὶ κυριευθεὶς ἀπὸ νόσον ἀνίατον ἀπέθανεν, καὶ οὕτως ἡ Πελοπόννησος ἔχασε στρατηγὸν πεπαιδευμένον καὶ κάτοχον πολλῶν γλωσσῶν καὶ γνώσεων.

ΡΗΓΑΣ ΠΑΛΑΜΗΔΗΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὴν Στεμνίτσαν ἐκ τῆς ἐπισήμου γενεᾶς τῶν Παλαμηδαίων. Ὁ δὲ πατὴρ του πρὸ πολλοῦ εἶχεν ἀποκατασταθῆ εἰς τὴν Τριπολιτσάν.

Ἐπανελθὼν δὲ ὁ Ῥήγας ἀπὸ τὴν Κωνσταντινουπόλιν κατ' ἀρχὰς ὀλίγον ἐστάθη εἰς τὰ Βέρβαινα, συντελῶν μετὰ τῶν ἄλλων εἰς τὰς πρώτας συστάσεις τῶν στρατοπέδων. Μετὰ ταῦτα ἦλθεν εἰς τὸ Βαλτέτσι, καὶ εὕρισκετο ἐκεῖ μετὰ τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη. Ἐπειδὴ δὲ τότε ἡ βάρδια τοῦ Καλογεροβούρου εἶχε πιάσει τὸν διδάσκαλον τῶν Καλαμῶν Γεράσιμον, ἐρχόμενον ἀπὸ τὴν Τριπολιτσάν, ἔπου τὸν εἶχε στείλει ὁ Πέτρος Μαυρομιχάλης, ἐν ἀγνοίᾳ ὄλων τῶν ἄλλων καπεταναίων,

καὶ ὥς ἐκ τούτου ἡγέρθησαν πολλαὶ ὑπόνοιαι, οἱ εὐρε-
θέντες ἐκεῖ Μανιάται καπεταναῖοι, Μούρτσινιοι, Κου-
μουνδουράκιδες, Καπετανάκιδες, Βενετσανάκιδες, Του-
ράκιδες καὶ ἄλλοι πολλοὶ, καὶ οἱ Μαυρομιχαλαῖοι Κυ-
ριακούλης καὶ Ἡλίας, ὅλοι αὐτοὶ ἦλθον εἰς λογομα-
χίαν μὲ τοὺς Ἀναγνωσταρᾶν Παπαγεωργίου, Ἡλίαν
Φλέσαν, Δημ. Παπατσώνην, Παναγ. Κεφάλαν, Μη-
τροπέτροδαν, Νικήταν Φλέσαν καὶ Θ. Κολοκοτρώνην,
διὰ τὴν ἀποστολὴν ταύτην τοῦ Γερασίμου, καὶ διὰ τὰ
γράμματα καὶ τὰ προσκυνοχάρτια, τὰ ὅποια οὗτος ἔφε-
ρεν ἀπὸ τοὺς Τούρκους, καὶ προσέτι διὰ τοὺς λόγους,
τοὺς ὁποίους εἶπε κατὰ τῆς ἐπαναστάσεως ὁ Γεράσιμος,
ἀπεφασίσθη καὶ ἐστάλη ὁ Ῥήγας εἰς τὰς Καλάμας διὰ
νὰ κάμῃ γνωστὴν εἰς τὸν Πετρόμπεην τὴν διαγωγὴν τοῦ
Γερασίμου, καὶ παρακινήσῃ αὐτὸν νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ στρα-
τόπεδον διὰ νὰ ἐννοήσουν ὅλοι καὶ νὰ πεισθοῦν, ὅτι θέλει
τὴν ἐπανάστασιν· παρέδωκεν δὲ εἰς τὴν συνοδίαν τοῦ
Ῥήγα καὶ τὸν Γεράσιμον διὰ νὰ μὴν τὸν σκοτώσουν εἰς
τὸν δρόμον καὶ κακοφανῇ τοῦτο εἰς τὸν Πετρόμπεην. Τὰ
μετὰ ταῦτα ἀναφέρονται εἰς τὰ ἀπομνημονεύματά μου.
Κατόπιν ὁ Ῥήγας ἐπέστρεψεν εἰς τὸ Χρυσοβίτσι, καὶ
ἐκεῖ ἐβόηθει τὸν Κολοκοτρώνην διὰ τῶν συμβουλῶν
του καὶ τῆς γραφικῆς του ικανότητος. Μέχρι δὲ τῆς
ἐλεύσεως τοῦ πρίγκηπος Ὑψηλάντου ὁ Ῥήγας ἔμενε
εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Τρικόρφων, καὶ ὑπῆγεν καὶ αὐ-
τὸς μετὰ τῶν ἄλλων πρὸς ὑποδοχὴν του. Ἐπειτα διω-
ρίσθη γραμματεὺς τῆς Γερουσίας τῶν Καλτεζῶν, καὶ
ὕστερον διωρίσθη πάλιν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰς Κεγχρεὰς
διὰ νὰ συμβιβάσῃ δυσარέσκειάν τινα γενομένην μεταξὺ

τῶν πολιορκητῶν καὶ τῶν Νοταράδων, καὶ συνάμα νὰ εἰσπράξῃ καὶ τὰ ὑποχρεωτικὰ χρήματα ἀπὸ τὴν Ἐπαρχίαν τῆς Κορίνθου, καὶ νὰ ἴδῃ καὶ τὸ ἐκεῖ φροντιστήριον. Ἐχει δὲ ὅλα τὰ ἔγγραφα τῆς ἀποστολῆς τοῦ ταύτης. Ἀλωθείσης δὲ τῆς Τριπολιτσᾶς, ἐπανῆλθεν εἰς αὐτὴν καὶ ἔκτοτε ἀνemieχθη καὶ εἰς τὰ πολιτικὰ πράγματα, καὶ οὕτω ὑπηρετεῖ τὴν πατρίδα στρατιωτικῶς μὲ καλὸν ζῆλον. Οὐδεὶς δὲ ἄλλος ἔχει περισσοτέρας ἐκδουλεύσεις πολιτικὰς, διότι ὅλα τὰ ἐπαγγέλματα ἐπέρασαν ἀπὸ τὴν διεύθυνσίν του.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΡΒΟΓΛΗΣ

Οὗτος ἦτον ἐκ τῶν προϋχόντων τῆς Τριπολιτσᾶς. Ἐκρατήθη μέσα εἰς τὴν πόλιν ἀπὸ τοὺς Τούρκους, ἀλλ' ἔφυγεν πρὶν αὕτη ἀλωθῇ. Ὑπηρετήσε στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς, ὑπῆρξε πληρεξούσιος, βουλευτῆς, γερουσιαστῆς τῆς Πελοποννήσου καὶ ὑπουργός. Ἡ Πελοποννησιακὴ Γερουσία εἶχε στείλει μίαν ἐπιτροπὴν ἀπὸ τὰ μέλη της διὰ νὰ παρασταθῇ εἰς τὴν παράδοσιν τοῦ Ναυπλίου, καὶ ἐν μέλος αὐτῆς ἦτο καὶ ὁ Γ. Βάρβογλης. Ἐλθόντος ὁμοῦ τοῦ Δράμαλη, ὁ Βάρβογλης ἔφυγεν ἀπὸ τὴν Ἀργολίδα ὁμοῦ μὲ τῶν Παλαιῶν Πατρῶν καὶ ἄλλους, ἀλλ' εἰς τῆς Πόρταις τοῦ Σάγκα τοὺς ἔπιασαν οἱ στρατιῶται τοῦ Πλαπούτα, καὶ ἤθελον νὰ τοὺς κακοποιήσουν, διότι τοὺς ἐθεώρησαν ὡς αἰτίους τῆς εἰσβολῆς τοῦ Δράμαλη. Ὁ δὲ Βάρβογλης διαφυγὼν ἦλθεν εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν, καὶ ἀμέσως ἐξεστράτευσε μὲ τοὺς συμπατριώτας του, καὶ ὑπῆγεν εἰς

τὸ Νιοχωράκι ἀπὸ κάτω ἀπὸ τῆς Πόρταις· ὅτε ὁ Θ. Κολοκοτρώνης ἔτυχε νὰ περναῖ ἐκεῖθεν, ἀνταμώθη μετὸν Βάρβογλην καὶ ὠμίλησαν, καὶ τοὺς μὲν στρατιώτας ἔστειλεν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Πλαπούτα, αὐτὸν δὲ ὁ Κολοκοτρώνης ἐπεριποιήθη, λησμονήσας ὅσα τοῦ ἔκαμον οἱ ἐν Ἀργεὶ πολιτικοί, καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος Βάρβογλης, καὶ τὸν ἔστειλεν ὀπίσω διὰ νὰ προβλέπῃ τὰς ζωοτροφίας τοῦ στρατοπέδου.

Ἡ οἰκογένεια τοῦ Βάρβογλη ἐξώδευσε καθὼς καὶ αἱ ἄλλαι οἰκογένειαι τῶν ἀρχοντοπροκρίτων· μάλιστα δὲ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Ἀράδων ἐφάνη πολὺ πρόθυμος ὁ Γεώργιος Βάρβογλης, διότι ἔστειλε τὸν υἱὸν τοῦ Σωτηράκην εἰς τὴν ἐκστρατείαν αὐτὴν μετὰ σῶμα στρατιωτικὸν ἀπὸ τὴν Τριπολιτσᾶν, ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν, αἰχμαλωτίσθη εἰς τοὺς Ἀθαρίνους, ὡς καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἔμεινε δὲ πολὺν καιρὸν αἰχμάλωτος, ἐλευθερωθεὶς μετὰ τῶν ἄλλων κατὰ τὸ τέλος τοῦ πολέμου.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΧΡΗΣΤΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς. Κατ' ἀρχὰς ἐχρησίμευσε πολὺ κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, διότι εἶχε τὴν ἐφορείαν τῆς ἐπαρχίας εἰς τὰ Τρίκορφα, καὶ μετὰ τῶν λοιπῶν ἐφρόντιζε περὶ τῆς προμηθείας τῶν ἀναγκαίων. Ἀλλ' αὐτὸς ἐξώδευσε ἐξ ἰδίων εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ πολέμου καὶ διετήρησε τὸ στρατόπεδον μέχρι τῆς ἀλώσεως τῆς πόλεως, καὶ ἦτον ὁ μόνος ἀπὸ τοὺς Τριπολιτσιώτας, ὁ ὁποῖος πολλὰ ἐξώδευεν. Ἐδόθη ἐνέχυρον ἀπὸ τὴν τότε Κυβέρνησιν

εἰς τοὺς Τούρκους τοῦ Ναυπλίου κατὰ τὴν πρώτην συνθήκην, οἵτινες τὸν ἐζήτησαν καὶ ἔμεινεν ἐντὸς τοῦ Ναυπλίου μέχρι τῆς παραδόσεώς του εἰς τοὺς Ἕλληνας. Ὑπῆρξε πληρεξούσιος τῶν ἐθνικῶν Συνελεύσεων, βουλευτῆς καὶ γερουσιαστῆς.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὴν Τριπολιτσᾶν, καὶ ὑπῆρξεν εἰς τῶν προκρίτων, κατὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν ἐπαρουσιάσθη στρατιωτικὸς, ἀλλὰ καὶ πολιτικῶς ὑπηρέτησεν, ἔχων ζῆλον καὶ προθυμίαν ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος καὶ πν- τοῦ εὐρίσκετο.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΠΗΛΙΑΔΗΣ

Πρὶν τῆς ἐπαναστάσεως ἐνήργει τὰ τῆς Ἑταιρίας εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἄλλοῦ. Ἐπανελθὼν δὲ ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν εἰς τὴν πατρίδα του Τριπολιτσᾶν κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως, συνήργει καὶ παρεκίνηει εἰς τὴν ἐπανάστασιν τοὺς Ἕλληνας. Μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τῆς πόλεως ἔγεινε γραμματεὺς τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας, ὕστερον δὲ πληρεξούσιος, βουλευτῆς καὶ ὑπουργὸς τοῦ Καποδίστρια. Τελευταῖον δὲ συνέγραψε καὶ ἀπομνημονεύματα τῆς Ἑλληνικῆς ἐπ- ναστάσεως.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΕΧΙΩΤΗΣ

Οὗτος ὑπηρετεῖ πάντοτε μετὸν Θ. Κολοκοτρώνην καὶ λοιποὺς καπεταναίους, δείξας πολλὴν γενναϊότητα καὶ τρόπον πολεμικὸν κατὰ τὰς μάχας καὶ τὰς πολιορκίας, εἰς τὰς ὁποίας εὐρέθη μετὸς συμπατριώτας καὶ γείτονάς του.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΙ ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΑΔΕΛΦΟΙ ΑΡΒΑΛΛΑΙ

Κατήγοντο ἐκ Τριπόλεως καὶ ὑπηρετήσαν τὴν πατρίδα στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς. Μάλιστα ὁ Γεώργιος παντοῦ ἔτρεχεν. Ἡ οἰκογένεια αὕτη μαζὺ μετὸν θεῖόν των ἔδειξαν πολὺν ἐνθουσιασμόν, καὶ ἐξώδευσαν ἐξ ἰδίων κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἐπαναστάσεως.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΟΝΤΡΙΑΝΟΣ

Ἦτον ἀπὸ τοῦ Κάψα. Ὁ καπετάνιος οὗτος καὶ πρὶν ἀρχίσαι ἡ ἐπανάστασις ἐνεργοῦσε καὶ παντοῦ ἔτρεχε προετοιμάζων τὰ τοῦ πολέμου. Ἐκραγείσης δὲ τῆς ἐπαναστάσεως εὐρέθη καὶ αὐτὸς καὶ ἐπολέμησε μετὸς Δαραίους, ὅταν οὗτοι ἦλθον ἀπὸ τοῦ Δάρα κυνηγοῦντες τοὺς Κιαχαγιάδες των. Ἐπολέμησε μέχρι τέλους τῆς πολιορκίας Τριπολιτσᾶς, εἰς δὲ τὸν πόλεμον τοῦ Λεβιδίου ἐκεῖ ἐφάνη ὅτι ἦτο παληκάρι.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΚΩΝΗΣ

Ἐγεννήθη εἰς τὸ χωρίον Πικέρνη. Ὑπηρετήσε

στρατιωτικῶς με τοὺς συγχωρίους του κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, καὶ ἰδίως κατὰ τὴν θέσιν Γράναν καὶ Καπνίστραν με τὸν Δαγρὲν ὅπου καὶ αἰχμαλωτίσθη, καὶ ἐλευθερώθη ἔπειτα μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς, ἀκολουθήσας πάλιν τὸν στρατιωτικὸν του βίον.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΠΗΛΙΔΑΣ

Οὗτος ἦτο πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως γνωστὸς διὰ τὰς σχέσεις του με τοὺς πλέον παληκαράδες Τούρκους. Κατηχηθεὶς δὲ τὰ μυστήρια τῆς Ἑταιρίας πολὺ ὠφέλησεν ὕστερον καὶ μάλιστα τὸν αἰοίδιμον Ζαΐμην, διότι εἰς αὐτὸν ἐξεμυστηρεῖτο ὅλα τὰ τῶν Τούρκων. Ὑπερέτησε δὲ στρατιωτικῶς εἰς πολλὰς μάχας ὑπὸ τὸν Κολοκοτρώνην, καὶ ὅπου ἄλλοῦ ἢ ἀνάγκη τὸν ἐκάλει. Ἐπεσε δὲ μαχόμενος ἐναντίον τῶν Ἀράβων κατὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Νεοκάστρου ὑπὸ τοῦ Ἰμβραήμ.

ΣΩΤΗΡΟΣ ΣΑΡΑΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ἔχαιρε τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν συμπατριωτῶν του Τριπολιτσιωτῶν, καὶ οἱ στρατιῶται τὸν ᾔθελαν καὶ τὸν ἐγύρευαν νὰ τὸν ἔχουν ἀρχηγὸν διότι ἦτο στρατιωτικὸς καλός. Ἐμάχετο πάντοτε με γενναιότητα εἰς τὰς μάχας, καὶ μαζὺ με τοὺς συμπατριώτας του εὐρέθη εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ πολέμου καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς τοῦ Δράμαλη.

ΘΑΝΑΣΗΣ ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὸν Ἅγιον Βασίλειον. Ὑπῆρξε στρατιωτικὸς καὶ ἐβαστοῦσε μὲ τοὺς ὑπ' αὐτὸν στρατιώτας ἄνωθεν τοῦ βουνοῦ Ζευγαλατιοῦ, τοῦ λεγομένου τοῦ Ἁγίου Νικολάου Βαρσῶν. Παρευρέθη εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς κατὰ τὴν ἀνωτέρω θέσιν, ὡς καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας μάχας κατὰ τοῦ Δράμαλη καὶ ἄλλου. Ὑπῆγε δὲ καὶ εἰς τὰ Μεγάλα Δερβένια μετὰ τῶν ἄλλων Τριπολιτσιωτῶν πρὸ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Δράμαλη.

ΑΛΕΞΙΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ

Κατήγετο ἐκ Λεβιδίου. Ὑπηρέτησε δὲ στρατιωτικῶς, ἐξέχων τῶν ἄλλων καπεταναίων τῆς πατρίδος του καὶ τῶν περὶ χωρίων, καὶ διὰ τοῦτο πάντοτε περὶ αὐτὸν ἐσυγκεντρώνοντο οἱ στρατιῶται ἀπὸ τὸν Μύτικα καὶ πέραν, καὶ εἰς τοῦτο τὸ μέρος τῆς ἐπαρχίας ἔκαμνε τὸν ἀρχηγόν. Ἐπολέμησεν δὲ εἰς πολλὰς μάχας, καὶ ἔπεσε μαχόμενος πρὸς τοὺς Ἀραβας κατὰ τὸ βουνὸν Σφαντήρι καὶ Καταβόθρα πλησίον τῆς πατρίδος του.

ΚΟΔΙΟΣ ΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ὁ στρατιωτικὸς κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον Δάρα, καὶ ἦτο πολὺ γενναῖος, διότι εἰς ὅποιανδήποτε μάχην καὶ ἂν εὕρισκετο διεκρίνετο, ἔχων πάντοτε τοὺς γείτονάς του βοηθοὺς καὶ συμπολεμιστάς. Ὅταν δὲ ἐσκοτώθη ὁ Παπᾶ Ἀρσένης Κρέστης εἰς τὸν Ἅγιον

Σώστην, κατὰ τὴν μάχην αὐτὴν ἐφάνη ἡ παληκαριά-
του, διότι τότε ἐβοήθησε τὸν στρατηγὸν Νικήταν καὶ
οὕτως ὅλοι ἐσώθησαν. Κατὰ δὲ τὴν πρώτην μάχην τοῦ
Λεβιδίου ἐκλείσθη εἰς ἓνα σπίτι μὲ τοὺς γείτονάς του,
ἐπολέμησε τοὺς Τούρκους καὶ συνετέλεσε καὶ αὐτὸς
εἰς τὴν νίκην τῶν Ἑλλήνων.

ΓΕΩΡΓΙΑΚΗΣ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ

Καὶ οὗτος ὁ καπετάνιος ἦτον ἀπὸ τοῦ Δάρα. Ἐ-
πρωτοφάνη πρὸ τῆς 25 Μαρτίου, καὶ ὕψωσε σημαίαν.
Ἐκυνήγησε τοὺς κεχαγιάδες τοῦ Γκιοσοῦ καὶ Παληό-
πυργου, καὶ ἄλλους ἀκόμη Τούρκους εὐρεθέντας τότε
ἐκεῖ, καὶ τοὺς ὑπῆγε κυνηγῶντας, ἕως τῆς Τρόκλαις
τοῦ χωρίου Κάψα, ἐσκότωσεν ἓνα τῶν Ὀθωμανῶν,
τοὺς δὲ ἄλλους κατεδίωξε πολεμῶν ἕως εἰς τὴν θέσιν
Κατσάναν. Ἐκεῖ εὐρέθησαν Τούρκοι καθαλαρατοὶ πε-
ρισσότεροι, ἔγεινε μάχη, καὶ ἐλαβώθη ὁ Κουτσομπ-
ραῖμης. Οὗτος ἦτο καβάλα καὶ τὸ ἄλογόν του τὸν
ἐπῆγεν εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν ὅπου καὶ ἀπέθανε. Τοῦτο
ἔδωκε φόβον εἰς τοὺς Τούρκους. Εἰς δὲ τὴν μάχην αὐ-
τὴν εὐρέθησαν καὶ οἱ συγχώριοί του Δημήτριος Τσέ-
κος, Παναγιώτης Μεγρέμης, Σταμάτης Μπακόπου-
λος Πανάγος Μονάντερος καὶ Ἀναγνώστης Λαμπρό-
πουλος. Αὐτοὶ δὲ ὅλοι καὶ ἄλλοι γείτονές των εὐρέθη-
σαν καὶ εἰς τὸν πόλεμον τοῦ Λεβιδίου, ἐκλείσθησαν εἰς
τὰ σπίτια καὶ ἐπολέμησαν μὲ κίνδυνον, διότι οἱ Τούρκοι
ἐπλησίασαν τὸ σπίτι, ἐσκότωσαν τὸν Ἀναγνώστην
Τσαδαρόπουλον, ἔβαλαν φωτιά εἰς τὰ σπίτια, ὥς καὶ

εἰς τὰ ἄλλα σπίτια ὅπου ἦσαν οἱ Καλαβρυτινοὶ κλεισμένοι. Οἱ Δαραῖοι εἰδοποιήθησαν ἀπὸ τὸν ἀγάν των, ὁ ὅποιος ἦτον εἰς τὰ Καλάβρυτα, διὰ νὰ ἔβγουν νὰ τὸν προὔπαντήσουν καὶ τὸν συνοδεύσουν μὲ τὰ ὅπλα των ἀπὸ τὸ γεφύρι τοῦ Ἀμπίμπαγα, ἀλλ' αὐτοὶ ἀντὶ νὰ ὑπάγουν εἰς τὸ κάλεσμα τοῦ ἀγᾶ των, ἐκυνήγησαν τοὺς κεχαγιαδῆς των. Πόσῃ ἀνυπομονησίαν τότε εἶχον οἱ Ἕλληνες, δὲν ἔβλεπον τὴν ὥραν νὰ ἐπαναστατήσουν. Μάλιστα ὁ Μωριᾶς εἶχε παραψηθῇ ἀπὸ τὴν τυραννίαν.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑ ΚΩΣΤΑΣ

Οὗτος ἐπίσης κατήγετο ἀπὸ τοῦ Δάρα. Ὑπῆρξε σωματοφύλακας τοῦ Κολοκοτρώνη, ὡσαύτως καὶ ὁ Γιαννάκος Κούρας, ὅστις ἀφοῦ πολὺν καιρὸν ὑπηρετήσεν ὑπὸ τὸν Γεροκολοκοτρώνην, ἔπειτα ἠκολούθησε τὸν στρατηγὸν Γενναῖον. Καὶ οἱ δύο οὗτοι παρευρέθησαν εἰς πολλὰς μάχας μέχρι τέλους τοῦ ἀγῶνος, καὶ ὑπηρετήσαν μὲ ζῆλον καὶ γενναιότητα.

ΝΙΚΟΛΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ὁ μετονομασθεὶς καὶ Πύρλας κατήγετο ἐκ Τριπόλεως. Εὐρίσκετο πάντοτε εἰς τοὺς πολέμους, ὡς εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς ἰδιαιτέρας του πατρίδος, καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τὴν Ἀργολίδα κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη, ὅπου εὐρέθη μετὰ τῶν ἄλλων Τριπολιτσιωτῶν ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Πλαπούταν κατὰ τὰς θέσεις

Σχοινοχώρι καὶ Ἀκοβαν ὅπισθεν τοῦ Παλαιοκάστρου Ἀργούς, πολεμοῦντες τὸν τρομερὸν Δράμαλη μέχρι τῆς καταστροφῆς του. Ὑπηρετήσε δὲ καὶ αὐτὸς μὲ ζήλον καὶ γενναιότητα.

ΜΙΧΑΗΛ ΚΟΤΣΟΝΟΠΟΥΛΟΣ

Καὶ οὗτος ἦτον ἀπὸ τὴν Τριπολιτσᾶν καὶ ἐπολέμῃσε κατὰ τὴν πολιορκίαν αὐτῆς. Ἐπειτα ὑπῆγεν εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Ναυπλίου πρὸ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Δράμαλη, ἔχων μικρὸν σῶμα στρατιωτῶν. Μετὰ δὲ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη οἱ Τριπολιτσιῶται ὅλοι ἐξεστράτευσαν κατὰ τὴν θέσιν Πόρταις καὶ Νιοχωράκι. Αὐτὸν εὗρεν ὁ στρατηγὸς Κολοκοτρῶνης περνῶν ἀπὸ τῆς Καρυαῖς καὶ τὸ Νιοχωράκι, ὁ ὁποῖος ἔδειξεν εἰς τὸν ἀρχηγὸν τὴν θέσιν, ὅπου οἱ στρατιῶται ἐστέκοντο, καὶ οὗτος τότε τοὺς ὠδήγησε νὰ ὑπάγουν εἰς τὸν στρατηγὸν Πλαπούταν κατὰ τὸ Σχοινοχώρι. Ἐντεῦθεν ὁ Κολοκοτρῶνης ἔστειλεν ὀπίσω τὸν Βάρβογλην διὰ τροφάς. Ὁ Κοτσονόπουλος παρηκολούθησε τὸν Πλαπούταν μέχρι τῆς πτώσεως τοῦ Ναυπλίου.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΑΡΒΑΛΗΣ

Ἦτον ἀπὸ τὴν Τριπολιτσᾶν καὶ ἐκεῖ ἐμπορεύετο. Ἀφοῦ δὲ κατηχήθη εἰς τὸ μυστήριον τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας, ἔγεινε τόσο ζηλωτὴς, ὥστε παρήτησεν ὅλας τὰς ἐμπορικὰς του ὑποθέσεις, καὶ ὑπῆγεν εἰς τὰς νήσους Ὑδραν καὶ Σπέτσας διὰ νὰ κατηχήσῃ τοὺς ἐκεῖ

νησιώτας. Καὶ κατὰ τοῦτο μόνον εἰς Σπέτσας ἐπέτυχεν, εἰς δὲ τὴν Ὑδραν ὀλίγην ἔδωκαν ἀξίαν εἰς τοὺς λόγους του. Εἰς δὲ τὴν πατρίδα του ἐγενίκευσε τὴν ἐταιρίαν. Κατὰ τὰ μέσα δὲ τοῦ Δεκεμβρίου 1820, ἐγὼ εἶδον αὐτὸν τόσον πολὺ ἐνθουσιώδη, ὥστε δὲν ᾔθελῃσα νὰ τὸν πλησιάσω ὥς πολὺ ἐπικίνδυνον. Εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν ἐγὼ ἐπροσποιούμην, ὅτι εἶμαι ἰατρός. Πρὸ ἐμοῦ δὲ εἶχεν ἔλθει ὁ Γεώργιος Κοτσάκης ἐξ Ἀλωνισταίνης ἀπὸ τὴν Ὁδησσόν, τοῦ ὁποίου τὴν κεφαλὴν ὁ Ἀρβάλης ἐφούσχωσε, καὶ ὅστις ἐννοηθεὶς ἀπὸ τοὺς Τούρκους ἀμέσως ἡλλαξε τὰ ἐνδύματά του καὶ ἐφόρεσε στολὴν Ἀγγλικήν. Τοῦτον ἐγὼ ἐφυγάδευσα, ἀλλ' ἐξ αἰτίας του παρεφύλαττον καὶ ἐμὲ οἱ Τούρκοι· μάλιστα δὲ μὲ ἀνεγνώρισεν ὁ σπαχῆς τῶν Μαγουλιάνων Ἀχμουσαγᾶς Τσιτόγλους, καὶ ἔνεκα τούτου ἔκτοτε ἠναγκάσθην καὶ ἐφόρεσα Ὑδρείκα ἐνδύματα διὰ νὰ φανῶ, ὅτι εἶμαι τακτικὸς καὶ ἀνήκω εἰς τὸν στόλον, καὶ οὕτω διέφυγον τὴν προσοχὴν τῶν Τούρκων.

Τὸν δὲ Ἀρβάλην διὰ τὸν ἐνθουσιασμόν του οἱ ἄνθρωποι τὸν ὑπώπτευον μήπως τολμήσῃ καὶ κατηχήσῃ καὶ αὐτὸν τὸν Πασᾶν τοῦ τόπου, καὶ ὥς ἐκ τούτου πλέον δὲν τὸν ἐπλησίαζον. Ἐν τούτοις ἐβγήκε πρὶν ἀπὸ τὴν Τριπολιτσᾶν, ὑπῆγεν εἰς τὰ Καλάβρυτα καὶ παρεκίνησε τὸν Σωτήρην Χαραλάμπην, τὸν Σ. Θεοχαρόπουλον, τοὺς Πετιμεζαίους καὶ λοιποὺς, καὶ ἦλθον εἰς τὸ Λεβίδι ὅπου ἐγενεῖν ἡ πρώτη μάχη. Ἐδαπάνησε δὲ ἐξ ἰδίων διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς πατρίδος.

Εἰς τὰ Τρίκορφα κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς εὕρισκετο ὁ σύλλογος ἔλων τῶν ἐμπόρων τῆς

πόλεως. Οὗτοι ἀφοῦ ἀφῆκαν ἄλλην τὴν περιουσίαν των καὶ τὰ παιδιὰ των ἀκόμη εἰς χεῖρας τῶν Τούρκων, ἔφυγαν καὶ εἶχον τὴν φροντίδα νὰ προμηθεύωνται τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὸν πόλεμον. Τὸ αὐτὸ προσέτι ἐγένετο καὶ εἰς τὰ Βέρβαινα, διότι καὶ ἐκεῖ ἦσαν ἀπὸ αὐτοὺς καὶ ἐξώδευον ἐξ ἰδίων. Ἡ οἰκογένεια τῶν Ἀντωνοπούλων εὐρίσκοντο παντοῦ. Εἰς τὸ Ἄργος ἦτον ὁ Σταματέλος, ὅστις ἐγένετο καὶ πληρεξούσιος εἰς τὰς Ἐθνοσυνελεύσεις, εἰς δὲ τὴν Τριπολιτσᾶν ὁ Κωνσταντῖνος, ὅστις ὑπῆρξε πολιτικὸς ἔχων ὑπόληψιν παρὰ τοῖς τότε ἀρχηγοῖς καὶ καπεταναίοις καὶ κατ' ἐξοχὴν παρὰ τῷ Δ. Ὑψηλάντῃ καὶ Θ. Κολοκοτρώνῃ. Εὐρίσκοντο δὲ καὶ ἄλλοι ἀπὸ αὐτοὺς εἰς τὴν Μεσσηνίαν, τὰς Καλάμας καὶ εἰς τὸ Νησί. Οἱ δὲ ἀδελφοὶ Γαλανόπουλοι, οἱ ἀδελφοὶ Σαρδελαῖοι Σωτῆρος καὶ Προκόπης, οἱ ἀδελφοὶ Γιαννακόπουλοι Παναγιώτης καὶ Γεώργιος, ὁ Βασίλειος Ἀθανασόπουλος, ὁ Δημήτριος Λαγοπάτης, καὶ λοιποὶ ἔμποροι, ὅλοι οὗτοι συνεισέφερον ὅ,τι καὶ ὅσα ἕκαστος ἐδύνατο κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς πατρίδος των Τριπολιτσᾶς. Κατόπιν δὲ μετὰ τὴν ἄλωσίν της ἐσύστησαν μεταξὺ των τὸ σύστημα τοῦ τόπου των, καὶ ἐζήτησαν ἀπὸ τὸν Θ. Κολοκοτρώνην νὰ τοὺς δώσῃ τὸν υἱόν του Πάνον πρὸς διατήρησιν τῆς τάξεως καὶ τῆς ἡσυχίας τῆς πόλεως. Ὅλους τοὺς ἀνωτέρω ἢ Πελοποννησιακὴ Γερουσία μετεχειρίσθη εἰς διαφόρους ὑπηρεσίας πολιτικάς, εἰς εἰσπράξεις χρημάτων καὶ προμήθειαν τροφῶν.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΡΟΝΤΟΠΟΥΔΟΣ

Καὶ οὗτος κατήγετο ἐκ Τριπόλεως, καὶ ὑπηρετήσε πολιτικῶς τὴν πατρίδα βοηθῶν τὸ φροντιστήριον τῶν Βερβαίνων. Μετὰ δὲ τὴν σύστασιν τῆς Γερουσίας διωρίσθη φροντιστὴς τῶν τροφῶν εἰς τοὺς Ἀφεντικούς Μύλους.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ

Ἦτον καὶ οὗτος ἀπὸ τὴν Τριπολιτσᾶν, ἔμπορος τὸ ἐπάγγελμα· ὑπηρετήσε δὲ πολιτικῶς εἰς τὸ τοπικὸν σύστημα, ὡς ἔφορος καὶ δημογέροντας, διὰ τὸ εὐνόητον δὲ τοῦ χαρακτήρος του, ἡ Γερουσία μετεχειρίσθη αὐτὸν, εἰς τὴν εἰσπραξίν χρημάτων, καὶ διὰ τὰ κανδήλια τῶν ἐκκλησιῶν, τὰ ὅποια ἐχρησίμευσαν εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ πολέμου.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΜΕΝΤΕΡΟΣ

Οὗτος κατήγετο ἐκ Κεφαλληνίας, ἀποκατασταθεὶς πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως εἰς Τριπολιτσᾶν, ἐπαγγελλόμενος τὸν ἱατρὸν. Ἐκρατήθη ἐντὸς τῆς πόλεως ἀπὸ τοῦς Τούρκους, καὶ μετὰ τὴν ἄλωσιν ὑπηρετήσεν ὡς ἐπιστήμων ἱατρὸς τὴν πατρίδα, διότι κατὰ τὴν τότε μετὰ τὴν ἄλωσιν ἐλθοῦσαν νόσον ἐχρησίμευσε πολὺ σώζων τοὺς ἀσθενήσαντας Ἕλληνας στρατιωτικούς καὶ πολιτικούς.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΕΛΑΚΗΣ

Οὗτος ἐξεῖχε τῶν λοιπῶν Τριπολιτισιωτῶν ὡς πολιτικός. Εἶχε πολλήν ὑπόληψιν καὶ ἐμπιστοσύνην πλησίον τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη, ἐφρόντιζε δὲ καὶ ἐπροσπάθει ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ δσάκεις ὑπῆρχεν ἀνάγκη.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΕΤΡΟΚΟΠΗΣ

Κατήγετο ἐκ τῆς Τριπόλεως. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως κατὰ τὸν μῆνα Ἰανουάριον τοῦ 1821 ἐπανῆλθεν ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὅπου τὸν εἶχε στείλει τὸ κοινὸν τῆς πόλεως νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν Πατριάρχην ἀρχιερέα τοῦ τόπου, διότι εἶχον γεννηθῇ σκάνδαλα ἐκκλησιαστικὰ διὰ τὸ στεφάνωμα τοῦ Διάκου Καρυτσώτη, καὶ ἔνεκα τούτου εἶχον ἐξορίσει τὸν ὑπάρχοντα πρότερον ἀρχιερέα. Ἄλλ' ὁ Πετροκόπης ἀντὶ νὰ φέρῃ ἀρχιερέα, ἔφερεν ἓνα Κατὴν, καταγόμενον ἀπὸ τὰ Ἰωάννινα, ὃ δὲ τόπος ἔμαθεν, ὅτι ἔρχεται ὁ Πετροκόπης καὶ ἠτοιμάζοντο νὰ ὑποδεχθῶν τὸν ἀρχιερέα τὸν ὁποῖον ἐνόμιζον ὅτι ἔφερεν, ἀλλ' αἰφνης εἶδον τὸν Κατὴν ἀντὶ ἀρχιερέως. Ἐν τοσούτῳ ὁ Κατὴς αὐτὸς ἐστάθη ὠφέλιμος εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς Τουρκικῆς ἀνωμαλίας, ὅτε οἱ Τοῦρκοι ἀπεφάσισαν νὰ κόψουν ὅλους τοὺς χριστιανούς τῆς Τριπολιτσᾶς, διότι δὲν ἠθέλησε νὰ ἐκδώσῃ τὸν φεφτᾶν, διότι χωρὶς φεφτᾶν οἱ Τοῦρκοι δὲν ἐδύναντο νὰ σκοτώσουν πολλούς, ἐπειδὴ ἀπαιτεῖτο ἄδεια γραπτὴ διὰ νὰ δικαιολογηθοῦν εἰς τὸν Σουλτάνον. Τὸν Κατὴν αὐτὸν, ὅταν οἱ Ἕλληνες ἐπῆραν τὴν Τρι-

πολιτσᾶν, τὸν ἐφύλαξαν, τὸν ἐπεριποιήθησαν ὡς καλὸν ἄνθρωπον, καὶ τὸν ἔστειλαν εἰς τὴν πατρίδα του.

Μετὰ τὴν ἐπανάστασιν ὁ Πετροκόπης ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα στρατιωτικῶς.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΣ

Καὶ οὗτος ἐπίσης ἦτο Τριπολιτσιώτης, ἐπανελθὼν δὲ ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴν παρηκολούθησε κατὰ τὴν ἐπανάστασιν ὡς στρατιωτικὸς τὸν στρατηγὸν Σταίικον Σταϊκόπουλον καὶ ὑπηρέτησεν ὑπὸ τὰς διαταγὰς του εἰς ὅλας τὰς μάχας τῆς πολιορκίας τοῦ Ναυπλίου, καὶ ἄλλου μέχρι τέλους τῆς ἐπαναστάσεως.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΟΥΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ὡσαύτως κατήγετο ἀπὸ τὴν Τριπολιτσᾶν. Ἐπανελθὼν δὲ ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως ὑπηρέτει διὰ τοῦ καλάμου του τὴν πατρίδα. Μετὰ δὲ τὴν σύστασιν τῆς Γερουσίας τῆς Πελοποννήσου ἐπέρασεν εἰς τὸ γραφεῖόν της καὶ εἰργάζετο ὑπὸ τὸν Σπηλιάδην, κατόπιν δὲ ἐξηκολούθει ὑπηρετῶν εἰς τὰ γραφεῖα τῆς Κυβερνήσεως τοῦ ἀγῶνος, στελλόμενος καὶ εἰς ἄλλας πολιτικὰς ὑπηρεσίας.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Οὗτος ἐπανελθὼν ἀπὸ τὴν Ὀδησσὸν ὑπηρέτησεν

εις τὸ γραφεῖον τῆς Γερουσίας ὡς γραμματεὺς, καὶ ὡς τοιοῦτος ἐπίσης ὑπηρετεῖ εἰς ὅλα τὰ γραφεῖα τῆς τότε Κυβερνήσεως. Εἶχομεν δὲ ἀνάγκην τοιούτων γραμματικῶν, διότι τότε ἦσαν σπάνιοι οἱ γνωρίζοντες γράμματα, καὶ ἐθεωροῦντο ἐκ τῶν πρώτων ὑπαλλήλων.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΝΙΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

Κατήγετο ἐκ Τριπόλεως. Ἐπανελθὼν δὲ ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴν, ὑπηρετήσε στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς μετὰ τοῦ συγγενοῦς του Ἀντώνη Κολοκοτρώνη, τὸν ὁποῖον παρηκολούθει καὶ τοῦ ἔκαμνε καὶ τὸν γραμματικόν. Εὐρέθη εἰς τὴν περίφημον μάχην τοῦ Δερβενακίου, καὶ οὐδεὶς ἄλλος ἀπὸ καμμίαν ἄλλην ἐπαρχίαν εὐρέθη τότε ἐκεῖ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΕΔΟΠΙΑΔΑΣ

Οὗτος ἦτον ἰατρὸς καὶ κατήγετο ἀπὸ τὰ Ἰωάννινα τῆς Ἠπείρου. Πρὸ τοῦ 1818 εἶχεν ἔλθει εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ ἔκαμνε τὸν ἀπόστολον τῆς Ἑταιρίας τῶν Φιλικῶν. Εἰς τὴν Ζάκυνθον δὲ ἐφαίνετο ἀποκαταστημένος, διότι ἦτο πολὺ σχετικὸς τοῦ στρατηγοῦ Θ. Κολοκοτρώνη, ὡς ἰατρὸς τῶν ἐκεῖ στρατευμάτων καὶ τῆς οἰκογενείας του. Διὰ δὲ τὴν τιμιότητα καὶ τὸν πατριωτισμόν του ἀπὸ ὅλους ἠγαπᾶτο. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως πολὺ ἐχρησίμευσεν, εὐρεθεὶς εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς Ἀρκαδίας καὶ τοῦ Φαναρίου, καὶ μετὰ τῶν κατοίκων τούτων τῶν ἐπαρχιῶν κατὰ πρόπτον

ἐστράτευσε. Κατόπιν ἦλθεν εἰς τὴν Καρύταιναν. Αὐτὸς πρῶτος ἔκαμε σφραγίδα μακρουλὴν ὡσάν δάκτυλον, ἣ ὅποια ἔφερε χαραγμένα τὰ γράμματα « ἐλευθερία ἢ θάνατος », καὶ δι' αὐτῆς ἐσφράγιζε τὰ μαγαζεῖα τῶν Τούρκων διὰ νὰ χρησιμεύσουν τὰ ἐν αὐτοῖς πράγματα εἰς τροφήν τῶν στρατιωτῶν, τὰ ὅποια ὕστερα τὰ παρέλαβεν ἡ Ἐφορεία τοῦ Κανέλου Δεληγιάννη. Ὑπεγράφετο δὲ μὲ τὸν βαθμὸν « ὁ Ντεριτόρος τοῦ στρατοῦ ». Ἐπειδὴ δὲ, ὡς εἴπομεν, ἔκαμνε τὸν ἀπόστολον, ἐγνωρίζετο εἰς πολλὰς ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου, καὶ ἔχαιρε διὰ τοῦτο πολλὴν ὑπόληψιν, τὸν ἐσέβοντο δὲ οἱ ἄνθρωποι ὡς ἱατρὸν καὶ ὡς καλὸν πατριώτην. Πολὺ πιστὸς ἐστάθη εἰς τοὺς Πελοποννησίους καὶ ὑπῆρξε φίλος αὐτῶν, καὶ κατ' ἐξοχὴν μὲ τὸν Θ. Κολοκοτρώνην, διότι πολλοὶ τῶν συμπατριωτῶν του τὸν ἐζήτησαν νὰ ὑπάγῃ μὲ τὸ μέρος των, ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἠθέλησε νὰ δεχθῇ ἀπὸ αὐτοὺς καμμίαν βοήθειαν, τὸν δὲ Ἰ. Κωλέτην, ὅστις τοῦ ὑπέσχετο ἂν τραβηχθῇ ἀπὸ τὸν Κολοκοτρώνην, νὰ τοῦ δώσῃ ὅποιανδήποτε ὑπηρεσίαν ἤθελε, δὲν ἤθελε νὰ τὸν ἴδῃ οὔτε ζωγραφιστὸν, καὶ κατὰ τοῦτο ἐφύλαξε κατὰ γράμμα τὸν στίχον τοῦ μακαρίτου Βιλαρᾶ, ἐθνικοῦ ποιητοῦ ὁ ὅποιος ἔλεγεν· « Ἰωάννης ὁ Κωλέτης, ὁ πλειὸ ψεύτης καὶ σερέτης »

ἈΔΕΛΦΟΙ ΠΟΥΡΝΑΡΑΙΟΙ

Οὗτοι μετὰ τοῦ περιφήμου Παπαγεώργη ἦσαν οἱ καπεταναῖοι τοῦ χωρίου των Περθῶρι, καὶ ὠνομάζοντο Παναγιώτης καὶ Γεώργιος. Κατὰ διαταγὴν δὲ τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη οἱ δύο οὗτοι ἀδελφοὶ εἶχον τὴν φροντίδα

της φυλακῆς (βάρδιας), ἡ ὁποία ἐστέκετο ἐπάνω εἰς τὸ βουνὸν τῆς Ἐπάνω Χρέπας λεγόμενον. Ἄναυαν φωτίζουσιν διὰ τὸ νὰ ἐβγαίνει καὶ ὑφοῦται ὁ καπνὸς, ὁ ὁποῖος ἦτο τὸ σύνθημα, διὰ τοῦ ὁποῖου εἰδοποιεῖτο τὸ στρατόπεδον τοῦ Κολοκοτρώνη καὶ λοιπῶν, καὶ διὰ τὸ νὰ μαθαίνουν οἱ ἄνθρωποι, ὅτι ἐβγήκαν οἱ Τοῦρκοι ἀπὸ τὴν Τριπολιτσαῖν, καὶ τοιοῦτοτρόπως νὰ φροντίζουν περὶ τῆς ἀσφαλείας τῶν οἰκογενειῶν των. Ἦσαν δὲ ὠρισμένοι οἱ φανοὶ διὰ κάθε δρόμον, τὸν ὁποῖον οἱ Τοῦρκοι ἐπορεύοντο· π.χ. διὰ τὸ Βαλτέτσι δύο, διὰ τὰ Καλάβρυτα τέσσαρες διὰ τὸ Ναύπλιον ἓνας, καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς. Τοῦτο δὲ ἐγένετο κατ' ἀρχάς, ὅτε οἱ Ἕλληνες ἦσαν στρατοπεδευμένοι εἰς τὸ Χρυσοβίτσι, τὴν Πιάνα, Βαλτέτσι καὶ Ζαράκοβα, καὶ ἐπλησίασαν τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς. Οἱ Πουρναράοι ὑπηρετήσαν κατὰ τὴν πολιορκίαν ταύτην πολεμοῦντες γενναίως μέχρι τῆς ἀλώσεως, ἔπειτα δὲ ἐπολέμησαν καὶ εἰς τοὺς πολέμους κατὰ τοῦ Δράμαλη, καὶ ἄλλου. Ὁ Παπαγεώργης μάλιστα παντοῦ ἔτρεχε πολεμῶν, ὑπῆγε καὶ εἰς τὴν Ῥούμελην καὶ ἀνεγνωρίσθη παληκάρι· ἔπесе δὲ μαχόμενος ἐνδόξως κατὰ τοῦ Ἰμβραήμ εἰς τὸ αὐτὸ ταμποῦρι καὶ ἀγκαλιὰ μετὰ τοῦ ἐνδόξου ἀρχιμανδρίτου Φλέσα κατὰ τὴν θέσιν Μανιάκι τῆς Μεσσηνίας.

ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ καπετάνιος οὗτος πατρίδα εἶχε τὸ Βαλτέτσι. Ὑπηρετήσε δὲ στρατιωτικῶς, εὐρεθεὶς εἰς πολλὰ μάχας καὶ μάλιστα εἰς ἐκείνην τῆς πατρίδος του. Τοῦτον

ὁ Κολοκοτρώνης ἔστειλε τὴν νύκτα μετὰ πολλῶν ἄλλων εἰς τοὺς κλεισμένους ἀπὸ τοὺς Τούρκους Ἑλληνας ἐντὸς τοῦ χωρίου, καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς τρόφιμα καὶ πολεμεφόδια. Πάντοτε παρηκολούθει τὸν Κολοκοτρώνην, ἀλλὰ καὶ τὸν Γενναῖον, εὐρισκόμενος εἰς δλους τοὺς κινδύνους.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΙ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΔΕΛΦΟΙ ΡΑΒΕΛΙΩΤΑΙ

Οὗτοι κατήγοντο ἀπὸ τὸ χωρίον Τσιπιανὰ, καὶ κατ' ἀρχὰς παρεκίνουν τοὺς χωριανούς των νὰ ἐπαναστατήσουν, καὶ πολὺ ἐκοπίασαν νὰ τοὺς πείσουν νὰ διακόψουν τὰς μετὰ τῶν Τούρκων σχέσεις των καὶ ιδίως μὲ τὸν ἀγᾶν των Σεχνετσίπην. Μετὰ δὲ ταῦτα ὑπηρέτησαν τὸν ἀγῶνα μέχρι τῆς ἐντελοῦς τοῦ ἔθνους ἀποκαταστάσεως.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΗΣ ΚΑΡΩΝΗΣ

Ἦτον μέλος τῆς ἀνωτέρω οἰκογενείας τῶν Ρεβελιωτῶν καὶ καπετάνιος τοῦ αὐτοῦ χωρίου Τσιπιανὰ. Ὑπηρέτησε δὲ στρατιωτικῶς κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, καὶ μάλιστα εἰς τὴν μάχην τῆς Γράνας καὶ Καπνίστρας ὅπου ἐκινδύνευσεν ἐντὸς τῆς σπηλιᾶς μετὰ τοῦ Δαγρέ καὶ τῶν λοιπῶν συντρόφων του. Παρευρέθη δὲ μαχόμενος καὶ εἰς ἄλλας πολιορκίας καὶ ιδίως κατὰ τοῦ Δράμαλη μέχρι τῆς καταστροφῆς του.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὰ Ἀγιωργίτικα, καὶ ἐπολέμησε μὲ ζήλον καὶ γενναιότητα κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς ἔχων ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του τοὺς χωριανούς του, καὶ ἦτο πάντοτε μαζὺ μὲ τὸν ἀρχηγὸν τῆς Κυνουρίας Παναγιώτην Ζαφειρόπουλον. Ἦτον εἰς τὸν Ἅγιον Σώστην μετὰ τὴν ἐκεῖθεν ἀναχώρησιν τῶν Ἀγιοπετριτῶν διὰ νὰ τοποθετηθοῦν εἰς τὴν Βολιμὴν, ὡς καὶ ὁ Μῆτρος Μπαμπανικολὸς, ἀπὸ τὴν Μπερτσόβαν μὲ τοὺς γείτονάς του, ὁ καπετάνιος τοῦ χωρίου Στενοῦ Πέτρος Μπακοδήμος, ὁ καπετὰν Λάμπρος Ῥιζιώτης, ἔχων καὶ αὐτὸς τοὺς γείτονάς του, καὶ ὦν ἀνώτερος ὅλων ἐκείνων τῶν χωρίων τοῦ Κάμπου, καθὼς καὶ οἱ Σβολαῖοι ὅλοι Τριπολιτισιῶται. Οὗτοι ὅλοι ἐπίασαν τὰ Λιθαράκια κοντὰ εἰς τοῦ Κεφάλαι τὸ ταμποῦρι, καὶ εὐρέθησαν εἰς τὰς γενομένας μάχας διαρκούσης τῆς πολιορκίας τῆς Τριπολιτσᾶς. Ἐπειτα δὲ ἔγειναν συνεργοὶ μὲ τοὺς Τσάκωνας εἰς τὴν ἔφοδον τῆς πόλεως, εὐρέθησαν δὲ καὶ εἰς τὰς Πάτρας κατὰ τὴν ἐκεῖ μάχην τῆς 9 Μαρτίου ἀρχηγὸν ἔχοντες ὅλοι τὸν Γεώργιον Σέκερην. Ὑστερον δὲ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Μαΐου ἀνεχώρησαν ἐκεῖθεν καὶ ὑπήγον εἰς τὰ Μεγάλα Δερβένια μετὰ πολλῶν ἄλλων συνεπαρχιωτῶν των, ὁπότεν εἶδον τὸν στρατὸν τοῦ Δράμαλη ἐρχόμενον εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ ἔφυγον ἀρχηγοὶ καὶ στρατιῶται. Μετὰ δὲ ταῦτα ἔλαβον μέρος εἰς τοὺς πολέμους κατὰ τοῦ Δράμαλη κατὰ τὴν Ἀργολίδα ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ στρατηγοῦ Πλαπούτα, κατόπιν ὑπήγον εἰς

τὸν Ἅγιον Βασίλειον καὶ Κλένιαν ὅπου ὁ ἀρχηγός των Σέκερης ἀπέθανεν.

ΑΔΕΛΦΟΙ ΦΩΤΟΠΟΥΔΟΙ

Οὗτοι ὠνομάζοντο Εὐθύμιος, Μήτηρος καὶ Ἀναστάσιος καὶ ἦσαν Τριπολιτσιῶται, ἐμπειροχειροῦργοι δὲ τὸ ἐπάγγελμα. Ἐκ τούτων δὲ τὸν μὲν Εὐθύμιον ἐκράτησαν οἱ Τούρκοι ἐντὸς τῆς Τριπολιτσᾶς ὡς ἱατρὸν, οἱ δὲ δύο ἄλλοι ἀδελφοὶ ἦσαν εἰς τὰ στρατόπεδα, πολεμοῦντες καὶ ἱατρεύοντες τοὺς πληγωμένους. Μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς ὁ Εὐθύμιος ἐλευθερωθεὶς ἐξηκολούθει τὴν χειρουργικὴν του τέχνην εἰς τοὺς πληγωμένους Ἑλληνας γενόμενος πολὺ χρήσιμος κατὰ τοῦτο.

ΜΙΧΑΛΗΣ ΒΛΑΧΟΚΕΡΑΣΙΩΤΗΣ

Ὁ καπετάνιος οὗτος ὑπηρέτησεν ὡς στρατιωτικὸς καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς πολιορκίας τῆς Τριπολιτσᾶς, ἔπειτα εὐρέθη εἰς πολλὰς ἄλλας μάχας· ὑπῆγε δὲ καὶ εἰς τὰ Μεγάλα Δερβένια μετὰ τοῦ Ῥήγα Παλαμῆδη καὶ τοῦ Γ. Σέκερη ἀρχηγούντος. Φεύγων δὲ ἀπὸ τὰ Δερβένια μετὰ τῶν ἄλλων, ἐφονεύθη ἀπὸ τὸν στρατὸν τοῦ Δράμαλη ὅταν οὗτος εἰσέβαλλεν εἰς τὴν Πελοπόννησον.

ΓΙΑΝΝΑΚΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ

Ἦτο πῆρξε καὶ οὗτος ἀπὸ τὴν Βλαχοκερασιάν. Ἦτο

καπετανιος, καὶ ἐπολέμησε μὲ τοὺς γείτονάς του εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς. Παρακολουθῶν δὲ πάντοτε τὸν Κολοκοτρῶνην εὐρέθη εἰς πολλὰς μάχας, ὥς καὶ εἰς τὰς Πάτρας, καὶ κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη καὶ ἄλλου ὅπου καὶ ὁ Κολοκοτρῶνης.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΑΛΗΣ

Ἐγεννήθη εἰς τὸ Βαλτέτσι, καὶ ὑπηρέτησεν ὡς στρατιωτικὸς μὲ τοὺς συγχωρίους του κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς. Εὐρέθη δὲ καὶ εἰς τὴν περιφημον μάχην τοῦ χωρίου του, κλεισμένος μέσα μετὰ πολλῶν ἄλλων γειτόνων καὶ συνεπαρχιωτῶν του Τριπολιτσιωτῶν, ὅπου γενναίως ἐπολέμησεν. Ἐπολέμησε δὲ καὶ εἰς ἄλλας μάχας, καὶ μάλιστα κατὰ τοῦ Δράμαλη εἰς Δερβενάκι καὶ κατὰ τὴν Ἀκοβα, ὅπου καὶ ἔπεσε μαχόμενος ἀρχηγοῦντος τοῦ Γ. Σέκερη.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΔΕΛΑΚΗΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὴν Τριπολιτσᾶν. Ἠκολούθησε τὸν Πάνον Θ. Κολοκοτρῶνην καὶ ἦτον ἀχώριστος ἀπὸ αὐτόν. Ὑπηρέτησε δὲ τὴν πατρίδα πολεμῶν, καὶ κάμνων καὶ χρέη εἰς τὴν πολιτοφυλακὴν τῆς Γερουσίας, διότι ὁ ἀρχηγὸς του Πάνος ἦτο χιλιάρχος πολιτάρχης τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΕΒΕΛΙΩΤΗΣ

Οὗτος ἐπανελθὼν ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴν κατ' ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως, νέος τότε ὢν παρηκολούθησε τὸν ἀνδρεῖον Κόλιαν Μπαχόπουλον ἀπὸ τοῦ Δάρα. Παρευρέθη εἰς τοὺς πολέμους, ὅσους ἔκαμε καὶ ὁ καπετάνιος του. Ὑστερα δὲ μόνος ἔλαβε στρατιώτας καὶ ἐβγήκεν ἔξω εἰς τὴν Ρούμελην, καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τοὺς ἐκεῖ πολέμους, καὶ κατόπιν εἰς τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ριχάρδου Τσουρτς ἐστράτευσε καὶ αὐτός. Μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν μὲ τὰς χιλιαρχίας τὰς τότε ἐπὶ τοῦ Κυβερνήτου, ἐστράτευσε ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Διονυσίου Εὐμορφοπούλου στραταρχοῦντος τοῦ πρίγκηπος Δ. Ὑψηλάντου. Ὑπηρετήσε παντοῦ καὶ πάντοτε μὲ γενναιότητα, μάλιστα δὲ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Ἀράβων εἰς τοὺς Ἀβχρίνους ἐλαβώθη ἐλαφρὰ εἰς τὸ χέρι, καὶ ἔπειτα πάλιν εἰς τὴν μάχην τῆς Τραμπάλας ἐπληρώθη εἰς τὸ ἄλλο χέρι καὶ ἔμενε κουλὸς διὰ κάμποσον καιρὸν ἕως οὗ ιατρεύθη.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ἦτον Ἐταιριστὴς καὶ ἐχρημάτισε ἀργυραμοιβὸς (σ α ρ ά φ η ς) τοῦ σατράπου τῆς Πελοποννήσου Χουρσὴτ πασᾶ. Μετὰ δὲ τὴν ἄρνησιν τοῦ Κουγιᾶ νὰ γείνη ἔταιριστὴς καὶ νὰ βοηθήσῃ τὸν ἀγῶνα, οἱ μυηθέντες τὰ μυστήρια τῆς Φιλικῆς Ἐταιρίας ἀπεφάσισαν καὶ διώρισαν τὸν Κυριακόπουλον νὰ κατασκοπεύῃ τοὺς Τούρκους, καὶ νὰ ὁδηγῇ τοὺς ἀδελφούς, τὸ ὅποιον καὶ

ἐγένετο. Ἀλλὰ κατόπιν φωραθεὶς ἐφρονεύθη κατὰ δια-
ταγὴν τοῦ τοποτηρητοῦ τοῦ σατράπου, τὸ δὲ σῶμα
του ἐσύρθη διὰ τῆς ἀγορᾶς, καὶ ἔπειτα ἐρρίφθη ἐντὸς
φρέατος.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΓΙΟΥ ΠΕΤΡΟΥ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΚΟΝΔΑΚΗΣ

Οὗτος μὲ ἔλην του τὴν πολυμελῆ συγγένειαν
κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως ἔλαβε τὰ ὅπλα καὶ
πρῶτος ἐφάνη εἰς τὴν πατρίδα του, πρῶτος δὲ αὐτὸς
τῶν ἄλλων ἐξεστράτευσεν εἰς τὰ Βέρβαινα. Συνεισέφε-
ρεν ἔξοδα καὶ κατέβαλε κόπους διὰ τὴν σύστασιν καὶ τὴν
τάξιν τοῦ ἐκεῖ στρατοπέδου καὶ τὸ φροντιστήριον αὐ-
τοῦ. Ὑπηρετήσε δὲ στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς καθ'
ἔλην τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, καὶ κατὰ τὰ
Δραμαλικά γενόμενος πληρεξούσιος καὶ βουλευτής.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΟΝΔΑΚΗΣ

Ἦτον υἱὸς τοῦ ἀνωτέρω. Ἐδείχθη καλὸς στρα-
τιωτικὸς καὶ γενναῖος, ὑπηρετήτας εἰς τὴν πολιορκίαν
τῆς Τριπολιτσᾶς. Ὑπῆγε δὲ καὶ ἐκτὸς τῆς Πελοποννή-
σου ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ στρατηγοῦ Νικήτα Σταμα-
τελοπούλου καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Ἐπαρχίας Π. Ζαφει-
ροπούλου. Ἐπίσης ἔλαβε μέρος καὶ εἰς τὰς μάχας κατὰ

τοῦ Δράμαλη μέχρι τῆς καταστροφῆς του, ὡς καὶ εἰς τοὺς πολεμίους κατὰ τῶν Ἀράβων καὶ πάντοτε ἐπαινέθη ὡς παληχάρι.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὸν Ἀγιάννην. Ὑπηρετήσε δὲ πολιτικῶς γενόμενος γερουσιαστής τῆς Πελοποννήσου, πληρεξούσιος τῶν Ἐθνοσυνελεύσεων καὶ βουλευτής. Ὅτε δὲ ὁ ἀδελφός του Παναγιώτης ἐξεστράτευσεν κατὰ τῶν Ἀράβων ἐπὶ τῆς στραταρχίας τοῦ Κυριάκου Σκούρτη Ὑδραίου, καὶ ἔπεσεν αἰχμάλωτος εἰς τὴν μάχην τοῦ Κρεμυδίου, ὑπῆγε νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ, ἀλλ' αἰχμαλωτίσθη καὶ αὐτὸς κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐφόδου τῶν Ἀράβων εἰς τοὺς Ἀθαρίνους, ὕστερον δὲ καὶ οἱ δύο ἐλευθερώθησαν δι' ἀνταλλαγῆς τῶν Σεχνετσιπαίων Τούρκων Τριπολιτισιωτῶν.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ ἢ ΑΚΟΥΡΟΣ

Ἦτον ἀδελφός τοῦ ἀνωτέρω, ὡς εἵπομεν. Ἐπανελθὼν δὲ ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν κατ' ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως, ἀμέσως παρουσιάσθη μὲ σώμα στρατιωτῶν συμπατριωτῶν του εἰς Βέρβαινα, καὶ κατόπιν ἐστρατοπέδευσε κατὰ τὸ χωρίον Στενὸν, ὅπου ἐσύστησε στρατόπεδον, καὶ ὅπου σώζονται καὶ μαρτυροῦνται μέχρι σήμερον τὰ ταμπούρια τοῦ Ἀκουροῦ λεγόμενα. Ἡ δραστηριότης καὶ ὁ ζήλος του εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ πολέμου πολὺ ἐπαινέθησαν, καὶ ὁ πρίγκηψ Δ. Ὑψη-

λάντης τὸν ἡγάπα καὶ τὸν εἶχεν ὡς ἰδικόν του, καὶ ὡς ἐκ τούτου πολὺ ἐσεβάσθη ἀπὸ τοὺς καπεταναίους καὶ στρατιώτας κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς. Ἀπὸ τὸν Ἅγιον Σώστην ἀνεχώρησε καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ῥάχιν τῆς Βολιμῆς, ὅθεν ἐπολέμει πάντῃτε μὲ τοὺς Τούρκους καὶ ἔκαμνε καὶ χωσιαῖς.

Μετὰ δὲ τὴν πτώσιν τῆς Τριπολιτσᾶς ὑπῆγεν εἰς τὴν Ῥούμελην, καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν μάχην τῆς Ἀγίας Μαρίνας καὶ τῆς Στυλίδος, κατὰ τὴν ὁποίαν ὄχι μόνον αὐτὸς, ἀλλὰ καὶ ὅλον τὸ σῶμά του ἀρίστευσαν ἀρχηγούντος τοῦ στρατηγοῦ Νικήτα Σταματελοπούλου. Κατὰ δὲ τὴν εἰσβολὴν τοῦ τρομεροῦ Δράμαλη ἐπίσης ἐφάνη μὲ τοὺς συνεπαρχιώτας του καὶ ἔλαβε μέρος εἰς πολλὰς μάχας. Μετὰ δὲ τὴν μάχην τοῦ Κολοκοτρῶνι ἐτοποθετήθη μεταξὺ τοῦ βουνοῦ Πανάγου καὶ Ἀγριλοβουνοῦ πλησίον τοῦ Παληοχάνου ὅπου ἀκόμη σῶζονται καὶ μαρτυροῦνται τὰ ταμπούρια του. Μετὰ ταῦτα ἐξεστράτευσεν μετὰ τῶν ἄλλων κατὰ τοῦ Ἰμβραῆμ καὶ αἰχμαλωτίσθη, ὡς εἴρηται, κατὰ τὴν μάχην τοῦ Κρεμυδίου κατὰ τὴν ὁποίαν ἔπεσαν πολλοὶ Ἕλληνες.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ἦτον ἐπίσης ἀδελφὸς τῶν δύο ἀνωτέρω, καὶ ὑπηρέτησε πολιτικῶς καὶ στρατιωτικῶς. Ἡ οἰογένεια αὕτη τῶν Ζαφειροπούλων κατ' ἀρχὰς ἐχρησίμευσεν ἐνθουσιάζουσα τοὺς πάντας καὶ ἐξοδεύουσα

ἄφθονα διὰ τὴν ἀποκατάστασιν καὶ ἐντελῇ ἐλευθερίαν
τῆς πατρίδος.

ΠΑΝΟΣ ΣΑΡΙΑΓΙΑΝΝΗΣ ἢ ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥΣ

Οὗτος ὑπῆρξεν εἰς ἐκ τῶν προϋχόντων τῆς ἐπαρχίας ταύτης, καὶ πολὺ ἐχρησίμευσε κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως. Θυσία ἔγεινεν εἰς ὄλα, ὄλον δὲ τὸ σπίτι του τὸ ἔθεσεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν, διότι ὁ ἐθνισμός του τοῦ ἔγεινε πάθος, καὶ ἐπειδὴ ἐκεῖθεν οἱ Ἕλληνες εἶχον ἀσφάλειαν συχνὰ διήρχοντο, καὶ εἰς ὅ,τι εἶχον ἀνάγκην τοὺς συνέδραμεν, εὗρισκον δὲ ἀνάπαυσιν καὶ πλουσίαν περιποίησιν. Προσέτι τὸ φροντιστήριον τῶν Βερβαίνων πολὺ ἀπὸ αὐτὸν ἐβοηθήθη, τὸν δὲ Ζαφειρόπουλον αὐτὸς ἀνέδειξεν ἀρχηγὸν τῆς ἐπαρχίας διὰ τῶν ἔργων καὶ τῶν ἐξόδων του. Ὁ Σαρηγιάννης εἶναι ὁ μόνος, ὅστις ἐπαινέθη τότε ἀπὸ ὅλους διὰ τὸν ἄδολον πατριωτισμὸν του.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΡΗΤΙΚΟΣ

Ὑπῆρχεν ἀπὸ τὸ χωρίον Βέρβαινα. Ἐχρησίμευσε δὲ κατ' ἀρχὰς τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος εἰς τὸ γενικὸν φροντιστήριον τοῦ ἐκεῖ στρατοπέδου τὸ λεγόμενον Κελάρι ἔχων καὶ τοὺς δύο ἄλλους συντρόφους του, τὸν Τροχάνην ἀπὸ τὸν Πραστὸν καὶ τὸν Ἀναγνώστην Ῥοντόπουλον ἀπὸ τὴν Τριπολιτσᾶν. Ἐνόσω ὑπῆρχεν ἐκεῖ τὸ στρατόπεδον ἐξώδευεν ἐξ ιδίων του διὰ τὰ ἀναγκαῖα τροφίμα καὶ λοιπὰ χρειώδη, μετὰ δὲ τὴν ἀναχώρησιν

τοῦ στρατοπέδου ἀπὸ τὰ Βέρβαινα ἐτροφοδοτεῖ ὑπὲρ τοὺς σαράντα στρατιώτας ἕως τῆς ἀλώσεως τῆς Τριπολιτσᾶς. Ὑστερα δὲ ὅταν ἦλθεν ὁ Δράμαλης εὗρέθη εἰς τὸ Κεφαλᾶρι τοῦ Ἄργους συγκρατῶν καὶ βοηθῶν τοὺς στρατιώτας.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ ΠΕΡΒΕΝΑΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον Κορακοβοῦνι. Ἦτο μνημένος τὸ μυστήριον τῆς ἐταιρίας. Κατ' ἀρχὰς τῆς ἐπανάστασεως διωρίσθη πενταχόσιάρχος, καὶ μετὰ τῶν συγχωρίων του καὶ τῶν λοιπῶν στρατιωτῶν τῶν πλησίον τῆς πατρίδος του χωρίων ἔλαβε μέρος εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, καὶ ἐπολέμησε μέχρι τῆς ἀλώσεώς της. Ὑπηρέτησε δὲ καὶ πολιτικῶς ὡς ἔφορος τῶν τροφῶν, τὰς ὁποίας συνήθροιζε καὶ τὰς ἔστελλεν εἰς τὸ φροντιστήριον τῶν Βερβαίνων.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΦΑΝΑΡΙΟΥ (ΟΔΥΜΠΙΑΣ)

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΖΑΡΕΙΦΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ὑπῆρξεν ἓνας τῶν προεστώτων τῆς ἐπαρχίας ταύτης. Συνετέλεσεν ὡς ἔφορος εἰς τὴν πρώτην σύστασιν τῶν ἐφορειῶν διὰ τὴν προμήθειαν τῶν τροφῶν. Ἀμα δὲ διελύθη ἡ πολιορκία τῆς Καρύταινας

ὕπὸ τῶν Τούρκων κατὰ τὸ τέλος τοῦ Μαρτίου 1821, ἀμέσως δειλιάσας ἔφυγε μὲ ὄλην τὴν οἰκογένειάν του εἰς τὴν Μάνην, ὃ δὲ ἀδελφός του Νικόλαος, ἀφοῦ ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον ὅπου καὶ αὐτὸς κατέφυγεν, ἐπῆρε τὰ ὅπλα καὶ ὑπῆγεν εἰς τὸν πόλεμον μετὰ στρατιωτῶν μέχρι τῆς καταστροφῆς τοῦ Δράμαλη. Μετὰ δὲ ταῦτα ἔμεινεν εἰς τὴν πατρίδα του Ἀνδρίτσαιναν ὡς μέλος καὶ αὐτὸς τῶν ἐκεῖ δημογερόντων.

Ἡ οἰκογένεια αὕτη τῶν Ζαρειφαίων ἔδειξε πολὺν φόβον κατὰ τὴν ἐπανάστασιν, καὶ διὰ τοῦτο ἄρχισαν νὰ διαπραγματεύωνται, ὡς τότε ἔλεγον, μετὰ τοῦ Ἀγγλοῦ ἀρμοστοῦ τῆς Ἑπτανήσου διὰ τὴν ἰδίαν σωτηρίαν, καὶ ἔλων τῶν ἄλλων Πελοποννησίων, ζητοῦντες μόνον τὴν φυσικὴν ὑπαρξίν των καὶ ὄχι τὴν πολιτικὴν. Τοῦτο δὲ ἐγένετο γνωστὸν, ἀλλ' ἡ Γερουσία τῆς Πελοποννήσου διὰ πολλῶν μέσων ἐπρόλαβε καὶ τὸ ἐμπόδισεν. Ἡ ἐνέργεια ὅμως αὕτη ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τοὺς Ἕλληνας διὰ νὰ προσέχουν εἰς τὸ ἐξῆς εἰς τὰς ἐξωτερικὰς ῥαδιουργίας, διότι ἀργότερα μάλιστα ἀνεφάνη καὶ ἡ Γαλλικὴ πατρία, καὶ ἡ Ῥωσικὴ ἀκόμη, ἧτις ἦτον ἡ μᾶλλον ἀδύνατος. Ἐνεκα δὲ τούτων αἱ δυνάμεις ἔπεσαν εἰς ἀντιζηλίαν μεταξύ των καὶ ἐκ ταύτης ὠφελήθη ἡ Ἑλλάς.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΣΑΝΕΤΟΥ

Ὑπῆρξε προεστὼς τῆς ἐπαρχίας καὶ μέλος τῆς πρώτης ἐφορείας αὐτῆς, ἔπειτα δὲ ἔγεινε μέλος τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας, πληρεξούσιος εἰς τὴν Συνέλευσιν τοῦ Ἀστροῦς, βουλευτῆς εἰς τρεῖς περιό-

δους. Ἐπίσης καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Γιαννάκος ἔλαβεν ἐνεργητικὸν μέρος εἰς τοὺς πολέμους ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους, εὑρεθεὶς εἰς διαφόρους μάχας εἰς Καρύταιναν, Λάλα, Τρίπολιν, κατὰ τὰ Δραμαλικά, καὶ κατὰ τοῦ Ἰμβραήμ.

ΠΟΔΥΧΡΟΝΗΣ ΤΣΑΝΕΤΟΥ

Ἦτον ἓνας ἐκ τῶν προκρίτων τῆς ἐπαρχίας καὶ ὁ λογιώτερος. Ἐγείνεν ἔφορος εἰς τὴν πρώτην καὶ τὴν δευτέραν περίοδον, καὶ πληρεξούσιος τῆς πρώτης ἐν Ἐπιδαύρῳ Συνελεύσεως· ἐστάλη καὶ εἰς τὸ Ναύπλιον μετὰ τῶν λοιπῶν διορισθέντων διὰ νὰ παραλάβῃ τὸ Ναύπλιον αὐτὸ διότι ἡ τότε Κυβέρνησις ἦλθεν εἰς συνθήκην μὲ τὴν φρουρὰν τοῦ Ναυπλίου διὰ νὰ παραδοθῇ αὕτη, καὶ ἔδωκαν καὶ ἐπῆραν ὁμήρους· ἔδωκαν τὸ ἐπιθαλάσσιον φρούριον (Μποῦρτσι) εἰς χεῖρας τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ἡ ὁποία ἔστειλε τὴν εἰρημένην ἐπιτροπὴν ἀπὸ τὰ διάφορα σώματα διὰ νὰ παραλάβουν τὰ ὅπλα καὶ τὰ πράγματα τῶν Τούρκων, τῆς ὁποίας μέλος, ὡς εἶπομεν, ὑπῆρξε καὶ ὁ Π. Τσανέτος. Ἐπειδὴ ὁμοως τότε ἦλθεν ὁ Δράμαλης, ἡ γενομένη συνθήκη τῆς παραδόσεως ἐματαιώθη, καὶ ὁ Τσανέτος ἔμεινε κλεισμένος εἰς τὸ Ναύπλιον, μέχρι τῆς μετὰ ταῦτα παραδόσεώς του, ὅτε ἐβγήκεν ἐκεῖθεν ἀσθενής, ὑπῆγεν εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν καὶ ἐκεῖ ἀπέθανεν. Ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ Τσανέτος ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως ἐπῆρε τὰ ὅπλα καὶ ἐπολέμησεν εἰς διαφόρους μάχας, εἰς Καρύταιναν, Λάλα, Τρίπολιν καὶ ἄλλοις μέχρι τέλους τοῦ πολέμου.

ΚΑΝΕΛΟΣ ΠΑΠΑΝΑΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος γενομένης τῆς ἐπαναστάσεως διωρίσθη εἰς τὴν προμήθειαν τῶν πολεμεροδίων τοῦ στρατοῦ τῆς ἐπαρχίας ἀπὸ αὐτὴν ταύτην, καὶ ἀπὸ τὸ κοινὸν τῆς Ἀνδρίτσαινας μέχρι τῆς διαλύσεως τοῦ Λάλα. Ἐλαβε δὲ τὸ μπαροῦτι ἀπὸ τὴν Δημιτσάναν καὶ ἀλλαχόθεν, τὸ δὲ μολύβι ἀπὸ τὸ τζαμι καὶ τὸ λουτρόν τοῦ Φαναρίου καὶ ἀπὸ τὰς Καλάμας.

Ὁ δὲ υἱὸς τοῦ Δήμος Κανελόπουλος ἦλθεν ἀπὸ τὴν Μάλταν, ὅπου ἐμπορεύετο κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1824, ἔλαβε σύζυγον τὴν θυγατέρα τοῦ Πολυχρόνη Τσανέτου, καὶ λόγῳ τῆς τοιαύτης συγγενείας του παρεχωρήθη ἡ θέσις τοῦ βουλευτοῦ. Κατὰ δὲ τὸ 1825 διωρίσθη καὶ φροντιστὴς ἐπὶ τῆς Κουντουργιωτικῆς Κυβερνήσεως διὰ νὰ προμηθεύσῃ τροφὰς πρὸς χρῆσιν τῆς Κυβερνήσεως ἐξαποστέλλων ταύτας εἰς τὴν ἐκστρατείαν τοῦ στρατάρχου Κ. Σκούρτη Ὑδραίου. Ἡ Κυβέρνησις τοῦ ἔδωκε 50,000 γρόσια ὡς ἔγγιστα διὰ τὴν τοιαύτην προμήθειαν τῶν τροφῶν, αὐτὸς δὲ ὑπῆγε καθ' ὅλην τὴν ἐπαρχίαν ἀγοράζων τροφὰς ἀπὸ τοὺς κατοίκους, ἀλλὰ καὶ χωρὶς νὰ πληρώσῃ τὴν ἀξίαν εἰς αὐτοὺς. Μετὰ δὲ ταῦτα διωρίσθη εἰς πολλὰς πολιτικὰς ὑπηρεσίας γενόμενος πληρεξούσιος καὶ βουλευτής. Ὁ δὲ ἀδελφὸς τοῦ Ἀναγνώστης Κανελόπουλος, κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη, ἐμπορευόμενος εἰς Καλάμας, ἀντήλλαξε τὸ μολύβι του μὲ τὴν Γερουσίαν, ἥτις τοῦ παρεχώρησε τὰς προσόδους τῆς ἐπαρχίας Μικρομάνης, καὶ προσέτι καὶ 40,000 γρόσια, τὰ ὅποια νὰ λάβῃ

ἀπὸ τὰς προσόδους τῆς ἐπαρχίας Φαναρίου, διὰ τὸ μόλυβι του, τὰ ὅποια καὶ ἔλαβε. Κατὰ δὲ τὸ 1825 ἀκολούθησε τὸν ἀρχηγὸν τῆς ἐπαρχίας εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῶν Ναυαρίνων ὅπου καὶ αἰχμαλωτίσθη ἐλευθερωθεὶς ὕστερον.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΣΑΚΕΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὴν Ἀνδρίτσαιναν. Κατ' ἀρχὰς δὲ τῆς ἐπαναστάσεως ἐπῆρε τὰ ὅπλα καὶ ἔτρεχεν εἰς τοὺς πολέμους. Ὑπῆγεν εἰς τὴν Καρύταιναν, καὶ εἰς τοῦ Ἀάλα τὴν ἐκστρατείαν, πολεμῶν εἰς τὴν ἐνδοξὸν μάχην τοῦ Πουσιῦ, ὅπου μαχόμενος ἔπεσε θῦμα τῆς παληκαριᾶς του.

Οἱ δὲ πρῶτοι καπεταναῖοι τῶν χωρίων τῆς ἐπαρχίας ταύτης, οἱ ὅποιοι ἐπρωτοφάνησαν κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως ἦσαν οἱ ἑξῆς· Ἀθανάσιος Σιόρης ἀπὸ τοῦ Ἰσαρι, ὅστις εὐρέθη εἰς τὴν μάχην τοῦ Βαλτετζίου καὶ ἀλλοῦ, καὶ ἦτον ἐγνωσμένος ὡς παλαιὸς κλέφτης, καὶ ἐτιμᾶτο καὶ ἠγαπᾶτο πολὺ ἀπὸ τὸν ἀρχηγὸν Θ. Κολοκοτρώνην ὡς παληκάρη. Ὁ Νικολὸς Μποτσικάκης καὶ ὁ Θάνος ἀπὸ τοῦ Σκληροῦ, καὶ κατόπιν ὁ υἱὸς τούτου Ἀθανάσιος, Ὁ Μῆτρος Τσαβέλας ἀπὸ τοῦ Δραγῶγι, ὡς καὶ ὁ υἱὸς του Δημάκης. Πατροπαραδότως δὲ λέγεται, ὅτι ἀπ' ἐδῶ κατάγονται καὶ οἱ ἐν Σουλὶ Τσαβελαῖοι, ἡ ἐπίσημος καὶ περὶφημος αὕτη οἰκογένεια. Ὁ Γιάννης Δημητρακόπουλος ἀπὸ τὸν Ἀμπελιῶνα, ὁ Παναγιώτης Λιμπερόπουλος ἀπὸ Μάτση καὶ ὁ Μιχάλης ἀπὸ τοῦ Δραγουμάνου. Μαζὺ μὲ

τούτους καὶ ὁ Δημήτριος Καράμπελας ἀπὸ τὸ Κακαλέτρι ὡς καὶ ὁ Θανασοῦλας ἀπὸ τὴν Κράνα, οἱ ὅποιοι ἔπασαν μαχόμενοι εἰς τοῦ Λάλα. Σάβας Χαρτουμπέας ἀπὸ τὰ Μακρύσια, ὅστις ἀνδραγάθησε πληγωθεὶς, ἀλλὰ φονεύσας τὸν ἐχθρόν του ἐπῆρε καὶ τὰ ὅπλα του, καίτοι πληγωμένος.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

Οὗτος ὑπῆρξεν ἐκ τῶν προεστώτων τοῦ Φαναρίου. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως εἰς τὸ σπίτι του ὅλοι ἐσυναθροίζοντο οἱ ἄνθρωποι τῆς ἐπαρχίας, οἱ ἐπιθυμοῦντες τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος των, καὶ ἐκεῖθεν μυστικῶς διεδίδοντο αἱ ἰδέαι τῆς ἐπαναστάσεως καθ' ὅλην τὴν ἐπαρχίαν. Ἐχρειάζετο ὅμως πολλὴ μυστικότης, διότι ἡ ἐπαρχία τοῦ Φαναρίου εἶχεν εἰς τὰ σπλάγχνα της πολλοὺς Τούρκους, δηλαδὴ εἰς τὸ Φανάρι καὶ τὰ Ζοῦρτσα, οἵτινες μάλιστα ἦσαν καὶ ἐμπειροπόλεμοι. Ἄν καὶ ἦτο τότε γέρων, ὅμως πολὺ συνετέλεσε κατὰ τὴν ἐπανάστασιν, γενόμενος ἔφορος καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῶν ἐφορειῶν καὶ ὑπηρετήσας κατὰ τοῦτο μὲ πολὺν ζῆλον, παραιτήσας εἰς τοὺς υἱοὺς του τοὺς κόπους τῶν ἐκστρατειῶν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΡΗΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος υἱὸς ἦτο τοῦ ἀνωτέρω Χρήστου Ἀναστασίου. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἐγνώριζε τὰ τῆς Ἑταιρίας καὶ ἕνεκα τούτου ἡτοίμαζε τὰ τοῦ πολέμου, περιμένων

τὴν ὠρισμένην ἡμέραν τῆς 25 Μαρτίου. Ὁ Οἰκονόμος Παπᾶ Ἀλέξης ὅταν ὑπῆγεν εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν ἔλαβεν αὐτὸν διὰ συνοδείαν, καὶ ὀλίγον ἔλειψε νὰ μείνῃ μέσα, ἀλλ' ἀπατήσας τὴν προσοχὴν τῶν Τούρκων ἔφυγε δύο ἡμέρας πρότερον. Τὴν 27 Μαρτίου 1821 οἱ Τούρκοι τοῦ Φαναρίου, Τσάχα, Μούντριζας καὶ Ζούρτσας, οἱ λεγόμενοι Μουρτάταις, ἀνεχώρησαν εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν, καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐμαζώχθη ἡ ἐπαρχία εἰς τὴν Ἀνδρίτσαιναν εἰς τὸ σχολεῖον καὶ εἰς τὴν Ἀγίαν Βαρβάραν, καὶ ἀμέσως ὅλοι ἐξέλεξαν ἀρχηγόν των τὸν Τσανέτον Χρηστόπουλον, καὶ τὴν αὐτὴν ὥραν ἐψάλη παράκλησις, καὶ ἀγίασαν τὴν σημαίαν των· ἀμέσως δὲ ἐξεστράτευσαν ἐναντίον τῶν Τούρκων, οἵτινες τὴν νύκτα τῆς ἡμέρας ἐκείνης εἶχον μείνῃ εἰς τὸ χωρίον Λάβδα κατὰ τὴν θέσιν Σουλτίναν, οἱ δὲ Ἕλληνες φθάσαντες ἐστρατοπέδευσαν εἰς τὴν θέσιν Ῥόδια ἀπέχουσαν ἐν τέταρτον τῆς ὥρας ἀπὸ τὴν θέσιν τῶν Τούρκων. Κατὰ δὲ τὴν αὐτὴν νύκτα ἤλθε πεζὸς ἀπὸ τὸν Κολοκοτρώνην, εἰδοποιῶν τοὺς Ἕλληνας, ὅτι ἔφθασαν εἰς τὸν Ἅγιον Ἀθανάσιον μεθόριον τῆς Καρύταινας καὶ τοῦ Φαναρίου, καὶ ὅτι θέλει κτυπήσῃ ἀπ' ἐμπρὸς τοὺς Τούρκους, αὐτοὶ δὲ οἱ Φαναρίται νὰ τοὺς κτυπήσουν ὀπίσθεν. Ἀλλ' οὗτοι μὴ γνωρίζοντες τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Κολοκοτρώνη, ὅστις ἔγραφεν πρὸς ἕνα Παναγιωτάκην Γιατράκον ὀνομαζόμενον, χειροῦργον, τὸν ὁποῖον ἐγνώριζεν ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον, (κατ' ἀρχὰς δὲ ἐφάνη αὐτὸς ὁ Γιατράκος), καὶ ὑποπετευόμενοι μήπως τοῦτο εἶναι ἀπάτη ἐκ μέρους τῶν ἐχθρῶν, ἐκράτησαν τὸν πεζὸν καθ' ὅλην τὴν νύκτα δεμένον ἕως τὸ πρωὶ τῆς

28 Μαρτίου, ὅτε ἄρχισεν ὁ πόλεμος, καὶ οὕτω καὶ αὐτοὶ ἠκολούθησαν νὰ πολεμοῦν ὀπισθεν τοὺς Τούρκους, οἱ ὅποιοι ἐβιάσθησαν νὰ προχωρήσουν. Ἐπειδὴ ἔμως ἔμπροσθεν ἐμποδίζοντο, πολεμοῦμενοι ἀπὸ τὸν Κολοκοτρώνην, νὰ προχωρήσουν, ἐβγήκαν ἀπὸ τὸν δρόμον καὶ ἔπεσαν κατὰ τὸ μέρος τοῦ ποταμοῦ Ἀλφειοῦ (Ροφιά) εἰς τὴν θέσιν Χαλούλαγα διὰ νὰ περάσουν, καὶ ὁ ποταμὸς τοὺς ἐπῆρε καὶ ἔπνιξε πολλοὺς ἐξ αὐτῶν. Οἱ δὲ Ἕλληνες τοὺς ἐδίωκαν, τοὺς ἔρθασαν καὶ τοὺς ἐπῆραν πολλὰ λάφυρα, πολλοὺς αἰχμαλώτους, καὶ ἔλα τὰ ζῶα των. Μετὰ δὲ τὴν διάλυσιν τοῦ στρατοῦ ἀπὸ τὴν Καρύταιναν, οἱ Φαναρίται ὑπῆγαν εἰς τοῦ Λάλα διὰ τὴν ἐκεῖ πολιορκίαν, καὶ πρῶτα μὲν ἐτοποθετήθησαν εἰς τὸ χωρίον Μεμέσια, ἔπειτα δὲ ἐκείθεν εἰς τὴν θέσιν Συκιά, καὶ ἀκολούθως εἰς τὴν θέσιν Ποῦσι τοῦ Λάλα. Ὑστερα δὲ μετὰ τὴν ἐκείθεν διάλυσιν τοῦ στρατοῦ τῶν Ἑλλήνων, καὶ τὴν φυγὴν τῶν Λαλαίων, οἱ Φαναρίται ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Τσανέτου μετέβησαν εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν κατὰ τὸ τέλος τοῦ μηνὸς Ἰουνίου ἔχοντες πάντοτε τὴν θέσιν τοῦ Ἀγίου Βλασίου καὶ κάτωθεν. Κατόπιν δὲ ἔστειλαν τὴν ἀναλογίαν των ἀπὸ τὸν στρατὸν των εἰς τὰ Μεγάλα Δερβένια, καὶ ἡ ἐπαρχία τοῦ Φαναρίου ἐτροποδοτεῖ 300 στρατιώτας Μανιάτας ἀπὸ τὸ σῶμα τῶν Μαυρομιχαλαίων. Μετὰ τὴν πτώσιν δὲ τῆς Τριπολιτσᾶς μετέβησαν εἰς τὸ Ναύπλιον καὶ παρευρέθησαν εἰς τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐφόδου. Ἐκείθεν δὲ πάλιν ἀνεχώρησαν εἰς τὴν Κόρινθον ὅπου ἔμειναν μέχρι τῆς παραδόσεως αὐτῆς. Κατόπιν μετέβησαν εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν κατὰ διαταγὴν τοῦ διορισθέντος πρὸς

τοῦτο ἀρχηγοῦ Θ. Κολοκοτρώνη, καὶ ἐκεῖ κατέλαβον τὴν θέσιν τὴν ὀνομαζομένην Παλαιόπυργον. Μετὰ δὲ τὴν διύλυσιν τῆς πολιορκίας ταύτης κατὰ τὸν μῆνα Ἰούλιον, ἐλθόντος τοῦ Δράμαλη ἐξεστράτευσαν κατ' αὐτοῦ ὑπὸ τὸν ἀρχηγόν των Τσανέτον, καὶ ἐτοποθετήθησαν εἰς τὴν θέσιν Σχοινοχώρι καὶ ὀπισθεν τοῦ Παλαιοκάστρου Ἀργους ἐνωθέντες μὲ τοὺς Καρυτινοὺς καὶ μέρος Τριπολιτσιωτῶν ὑπὸ τὴν γενικὴν ἀρχηγίαν τοῦ Πλαπούτα ἀδιάκοπα πολεμοῦντες. Ἐκεῖθεν δὲ πάλιν οἱ αὐτοὶ περὶ τὸν Τσανέτον Φαναρίζαι ὑπῆγον εἰς τὸ Σοῦλι καὶ εἰς τὰ Δερβένια τῆς Κορίνθου, καὶ ἐκεῖ ἐτοποθετήθησαν κατὰ τὴν θέσιν Χρυσοκουμαριαῖς, ἔμπροσθεν τοῦ Χανίου Ἀνέστη λεγομένου, ὅπου εἶναι ἐρείπια ἐκκλησίας καὶ ἐπολέμησαν καὶ αὐτοὶ κατὰ τοῦ Δράμαλη μέχρι τῆς καταστροφῆς του, καὶ ὕστερα ὑπῆγον εἰς τὸ Ναύπλιον καὶ ἔμειναν ἐκεῖ μέχρι τῆς πτώσεώς του, δόντες τὴν ἀναλογίαν τῶν στρατιωτῶν πρὸς φύλαξιν τοῦ φρουρίου. Μετὰ δὲ τὴν ἐν Ἀστρεῖ Συνέλευσιν γενομένης στρατολογίας διὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ἀλλάδα, ὁ Τσανέτος Χρηστόπουλος, ἀρχηγοῦντος τοῦ Νικήτα Σταματελοπούλου, ἐξεστράτευσεν καὶ μετέβη εἰς Μέγαρον, Κάζαν, Ἅγιον Μελέτιον, ἔπειτα εἰς τὰ Σάλωνα καὶ Γραβιάν. Κατὰ δὲ τὸ 1824 διετάχθη πάλιν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Γ. Κουντουργιώτη ἄλλῃ στρατολογίᾳ, καὶ ὁ Χρηστόπουλος μὲ τοὺς συνεπαρχιώτας του ἐξεστράτευσεν διὰ τὴν νέαν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, τῆς ὁποίας ἀρχηγὸς διωρίσθη ὁ Δ. Πλαπούτας, διότι τότε ὁ Κολοκοτρώνης ἦτο φυλακισμένος εἰς τὴν Ὑδραν, καὶ εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη ἔμεινε πολὺν και-

ρὸν, καὶ αὐτὸς καὶ ἄλλοι ὀπλρχηγοὶ κατὰ διαταγὴν τῆς Κυβερνήσεως. Ἐλθόντος δὲ τοῦ Ἰμβραήμ εἰς τὴν Πελοπόννησον, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 1825 ὁ Τσανέτος ἐξεστράτευσεν εἰς τοὺς Ναυαρίνους, ἡ δὲ τύχη τῆς ἐκστρατείας ταύτης εἶναι γνωστὴ, ὅλοι δὲ τότε οἱ μὴ φονευθέντες ἔπесαν αἰχμάλωτοι εἰς χεῖρας τοῦ Ἰμβραήμ, ὁ ὁποῖος τοὺς ἀπέλυσεν ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ μὴν ξαναπολεμήσουν πλέον. Οὕτως ἔγεινεν ἡ συνθήκη, ἡ ὁποία εἶχε σκοπὸν πολιτικόν. Μετὰ δὲ ταῦτα, οὔτε αἱ θέσεις, οὔτε αἱ μάχαι εἶναι δυνατόν νὰ περιγραφῶσι, διότι οἱ καπεταναῖοι καὶ οἱ στρατιῶται ἐδόθησαν εἰς νέον τρόπον τοῦ πολέμου, τῆς χωσιαῖς, καὶ ὅλον ἓνα ἐμάχοντο κατὰ τῶν Ἀράβων ὅπου καὶ ὅπως ἐδύναντο. Τούτων δὲ γινομένων, ἐστάλη διαταγὴ ὕστερα ἀπὸ τὸν Γενικὸν Ἀρχηγὸν Θ. Κολοκοτρῶνην ἐκ τῆς Τροιζήνης πρὸς τὸν Τσανέτον Χρηστόπουλον, ἡ ὁποία ἔλεγε πρὸς αὐτὸν νὰ υπάγῃ αὐτοπροσώπως εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Ἀθηνῶν. Τοιουτοτρόπως ὁ Τσανέτος ἐξεστράτευσε μὲ τοὺς στρατιώτας τῆς ἐπαρχίας του, εἰς τὰς Ἀθήνας ὅπου μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐπολέμησαν, ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν τὸ φρούριον ἔπесεν εἰς τὰς χεῖρας τῶν Τούρκων πολιορκητῶν. Μετὰ δὲ τὴν ἐπιστροφὴν των ἐκ τῶν Ἀθηνῶν εἰς τὴν Πελοπόννησον, πολλοὶ τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν καπεταναίων Φαναριτῶν δὲν εὔρον εἰς τὰς γωνίας των, οὔτε τὰ γυναικόπαιδά των, οὔτε τὰ ζῶά των, τὰ ὁποῖα αἰχμαλωτίσθησαν ὅλα ὑπὸ τῶν Ἀράβων, καὶ οὕτως ἔμειναν μόνοι, στερηθέντες ὅλων τῶν συγγενῶν των. Τοιαῦτα κακὰ ἔπαθον διὰ νὰ σώσουν τὰς Ἀθήνας, τὰς ὁποίας

δυστυχῶς δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τὰς ἐλευθερώσουν, καὶ αὐτοὶ μὲν ἐσώθησαν, ἀλλ' ἔχασαν τοὺς συγγενεῖς καὶ τοὺς οἰκείους των.

Ἐνταῦθα καταχωρίζομεν δύο ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα εὐρέθησαν τῶν τότε καπεταναίων τῆς ἐπαρχίας Φαναρίου, καὶ εἶναι ἄξια περιεργείας διὰ τὴν ἀπλότητά των, καὶ διότι φανερόνουν πῶς τότε αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι ἔγραφον, καὶ τί ἐπίστευον. Εἶχον τὴν ἰδέαν, ὅτι ἡ Ἑλλάς θὰ βασιλευθῇ καὶ διὰ τοῦτο ὠρκίζοντο εἰς τὴν Βασιλείαν της, καὶ μάλιστα ἐκαταρῶντο τοὺς παραβάτας τῶν συμφωνιῶν των, καὶ τοὺς προδότας ἀκόμη, λέγοντες νὰ μὴν ἀξιωθοῦν νὰ ζήσουν καὶ νὰ ἴδουν πρόσωπον Βασιλέως. Πόσον σεβασμὸν καὶ ἱερότητα εἶχαν οἱ καυμένοι εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Βασιλέως! Διὰ δὲ τοὺς προδότας ἔλεγον ὡς κατάραν νὰ κριθῶσι μὲ τὸν Ἰούδαν. Αὕτη ἡ ἀπλότης των ἔφερε τὴν ἐλευθερίαν εἰς τὸ ἔθνος, ἀλλ' ἄλλοι χαίρονται τὰ καλὰ της. Ἰδοὺ καὶ τὰ ἔγγραφα.

« Ὑποσχόμεθα ἡμεῖς οἱ καπεταναῖοι τῆς ἐπαρχίας
 » Φαναρίου πρὸς τὸν ἀρχιστράτηγον Τσανέτον Χρηστόπου-
 » λον, ὅτι νὰ ἔχωμεν τοὺς ἀνθρώπους μας ὅλους ἐτοιμοὺς
 » εἰς κάθε καιρὸν ὅπου ἤθελε ζητηθῶμεν, καὶ ὁποῖος τ αἰ φ ᾱ ς
 » ἤθελε παρακούσει, κάμνομεν ὄρκον εἰς τὴν Ἀγίαν Τρι-
 » ᾶδα, ὅτι συμφῶνως νὰ τὸν παιδεύωμεν μὲ τὴν πλεον
 » δεινὴν τιμωρίαν, χωρὶς κάμμιαν πρόφασιν. Καὶ ὑποσχό-
 » μεθα ἔπου ὅτι ἀταξίαν ἤθελε κάμει κανένας ἀπὸ τοὺς
 » ἀνθρώπους μας ὅπου ἔχομεν κοντά μας ὁ κάθε καπετάνιος,
 » νὰ εἴμεθα σύμφωνοι ὅλοι οἱ καπεταναῖοι καὶ νὰ παιδεύω-
 » μεν ἐκεῖνον ὅπου ἀπὸ τ αἰ φ ᾱ του ἤθελε γείνει ἡ παρα-
 » μικρὰ ἀταξία. Καὶ ἂν ἤθελέ τις ἀπειθήσει καὶ κριθῇ ἀπὸ

» ὅλους εὖλογον διὰ σκοτωμόν· ὁ τοιοῦτος θέλει σκοτώνεται,
 » καὶ θέλει πηγαίνει ἀμόντε. Οὕτως μὲ ἰδίαν γνώμην ὅλοι
 » ἀποφασίζομεν, καὶ διὰ περιστοτέραν ἀσφάλειαν ὑποφαινό-
 » μεθα.

Τὴν α'. Ματοῦ Μεμέσια 1821.

Καπετάν. Φώτης Μιχόπουλος	στέργωεις ταῦτα
» Ἀντών. Ἀναστασόπουλος	» » »
» Ἀποστόλης καὶ Δημήτρης	» » »
» Γιάννης Δημητρώπουλος	» » »
» Παναγιώτης	» » »
» Γιάννης Λινιστιάνος	» » »
» Δημάκος	» » »
» Νικολὸς Μπουζινάκος	» » »
» Θάνος	» » »
» Γιάννης Θανασοῦλας	» » »
» Γιάννης Γκούτας	» » »
» Δημητράκης Καράμπελας	» » »
» Γεραγγελῆς Λαβδιώτης	» » »
» Μιχάλης Δραγουμανιώτης	» » »

« Ὑποσχόμεθα εἰς ὅλους τοὺς καπεταναίους καὶ λοιποὺς
 » στρατιώτας τῆς ἐπαρχίας μας, κατὰ τὴν καταγραφὴν ὅπου
 » ἔχομεν εἰς τὰς χεῖράς μας, ὅτι τρίτον νὰ μὴν τοὺς ζητήσω-
 » μεν, εἰμὴ μόνον τὴν δεκατιὰν καὶ παρασπόργια. Καὶ ὑπο-
 » σχόμεθα ἕως τῆς τελευταίας σταλαγματιᾶς τοῦ αἱματός
 » μας νὰ διασθεντεύσωμεν αὐτὴν τὴν συμφωνίαν. Ὑπόσχον-
 » ται καὶ οἱ καπεταναῖοι ὅλοι μετὰ τῶν στρατιωτῶν πρὸς τὸν
 » ἀρχιστράτηγον Κύρ. Τσανέτον Χρηστόπουλον διὰ νὰ τὸν
 » ἀκολουθοῦν καὶ τὸν ὑπακούουν εἰς κάθε του προσταγὴν.

» Ὑπόσχονται ἀκόμη, ὅτι ὄχι μόνον δὲν ἔχουν τὴν ἄδειαν νὰ
 » διώξουν αὐτοὺς ὅπου εἶναι κατεγεγραμμένοι, ἀλλὰ νὰ φέ-
 » ρουν καὶ τοὺς λοιποὺς ὅσοι βαστοῦν ἄρματα. Ἐὰν ἰδοῦν
 » κανένα καπετάνιον καὶ διπαρτιστὴ ἀπὸ τὴν συμφωνίαν
 » μας, οἱ ἄλλοι καπεταναῖοι νὰ τὸν παιδεύουν καὶ νὰ τοῦ
 » παίρνουν καὶ τὸ τρίτον καὶ ὅλον τοῦ τὸ πρᾶγμα. Ἐπειδὴ
 » ἡ δεκατιαῖς καὶ τὰ παρασπόρια εἶναι ἀφεντικά, τὰ ὁποῖα
 » μέλλον νὰ τὰ φᾶνε οἱ στρατιῶταις, ἐὰν δὲν ἐξαρκέσουν διὰ
 » νὰ φάγουν, σύμφωνοι οἱ καπεταναῖοι μὲ τὸν ἀρχιστράτηγον
 » θέλει ὁμιλοῦν, καὶ θέλει εὗρουν τὸ μονασίπικον διὰ νὰ
 » δώσῃ ἕκαστος κατὰ τὴν δύναμίν του, Ὅποιος δὲ χαρίζο-
 » μενος ἤθελε δώσῃ τρίτον νὰ παιδεύεται ἀπὸ τοὺς λοιποὺς
 » καὶ ἀπὸ τὸν ἀρχιστράτηγον. Ὅθεν διὰ ἀσφάλειαν καὶ τῶν
 » δύο μερῶν ἔγειναν δύο ὅμοια, καὶ ἐδόθη ἀπὸ ἓνα εἰς κάθε
 » μέρος. Ὑπόσχονται πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ οἱ καπεταναῖοι
 » διὰ νὰ γράψουν εἰς τὰ χωριά τους νὰ βαστοῦν λογαριασμὸν
 » παστρικὸν τῶν δεκατιῶν καὶ παρασπορίων, καὶ νὰ τὰ πη-
 » γαίνουν ὅπου διοριστοῦν ἀπὸ τὸν ἀρχιστράτηγον, καὶ ὅτι πρέ-
 » ζαις ἤθελον κάμει νὰ τὰς μοιράζουσι ἐξ ἑσού ὅλοι οἱ στρατιῶ-
 » ται μέχρι τῆς ἀλώσεως τοῦ Μωρέως¹⁾, καὶ ὅ, τι πρᾶγμα εὐ-
 » ρίσκεται Τούρκικον εἰς τὴν Ἐπαρχίαν μας, κινητὸν καὶ
 » ἀκίνητον, νὰ τὸ μοιράζουν ὅλοι οἱ στρατιῶται, καὶ ὅποιος
 » παρέβῃ αὐτὴν τὴν συμφωνίαν νὰ κριθῇ μετὰ τοῦ προδότου

¹⁾ Ἀπὸ τὰς διαφόρους ἐπιστολάς, αἱτινες διέτρεχον εἰς τὰ στρα-
 τόπεδα, ὅτι ἡ Βλαχία, ἡ Ἀνδριανούπολις, ἡ Ρούμελη, καὶ σχεδὸν καὶ
 αὐτὴ ἡ Κωνσταντινούπολις ἐκυριεύθησαν ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας, καὶ τὰς ὁ-
 ποίας εἰδήσεις ἐπιστήριζαν καὶ οἱ ἀρχηγοὶ διὰ νὰ δίδουν θάρρος εἰς τὸν
 λαόν, καὶ ἐπομένως ἔμενε μόνῃ ἡ Πελοπόννησος νὰ κυριευθῇ, διὰ τοῦτο
 ἔγεινε μνεῖα ἐν τῷ ἐγγράφῳ μόνον τοῦ Μωρέως (σημείωσις Ἐταναίου Χρη-
 στοπούλου).

» Ἰούδα, καὶ πρόσωπον Βασιλέως μας νὰ μὴν ἰδῇ· καὶ οὐ-
» τως ὑποφαινόμεθα.

» Ἰουνίου 9 στρατόπεδον Ποῦσι 1821.

» Πρῶτον ἔτος τῆς ἐλευθερίας.

Καπετὰν Δημήτριος Πρωτοπαπᾶς στέργω εἰς ταῦτα

»	Παναγιώτης Λιμπερόπουλος.	»	»
»	Ἀγγελῆς.	»	»
»	Μιχάλης.	»	»
»	Γιάννης Θανασούλας.	»	»
»	Ἀδάμης Δημητρακόπουλος.	»	»
»	Γιάννης Γκούτας.	»	»
»	Γιάννης Μπιτσιμπαρδιώτης.	»	»
»	Γεωργάκης Πλατανιώτης.	»	»
»	Μήτρος Τσαβέλας.	»	»
»	Γιάννης Ἀμπελιωνίτης.	»	»
»	Γιάννης Δρακόπουλος.	»	»
»	Γεώργης Βεργῆς.	»	»
»	Δημ. Καράμπελας.	»	»
»	Χρήστος Δελγιώτης.	»	»
»	Ἀναστάσης Τσιάμπρος.	»	»
»	Λάμπρος Λινιστιάνος	»	»
»	Γεώργιος Σκλάβος καὶ ἐπίλοιποι στρατιῶται ὕποσχόμεθα εἰς τὰ ἄνωθεν ».		

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΣ

Ὑπῆρξεν ἓνας τῶν προκρίτων, καὶ συνετέλεσε
καὶ αὐτὸς εἰς τὴν πρώτην σύστασιν τῶν ἐφορειῶν, καὶ

ἐξηκολούθει ὑπηρετῶν ὡς Ἐφορος διὰ τὴν προμήθειαν τῶν τροφῶν.

ΖΑΡΕΪΦΗΣ ΧΡΗΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως ἔλαβε τὰ ὅπλα καὶ ἀκολούθησε τὸν ἀδελφόν του Τσανέτον, τὸν ὁποῖον ἀναπληροῦσεν εἰς τὴν ἀπουσίαν του. Εὐρέθη δὲ καὶ αὐτὸς εἰς ὅλας τὰς πολιορκίας καὶ τὰς μάχας ὅπου καὶ ὁ ἀδελφός του· ἰδίως δὲ εὐρέθη εἰς τὴν πρώ-
την κατὰ τοῦ Δράμαλη μάχην κατὰ τὴν θέσιν Χα-
βάτι μετὰ τοῦ Δ. Πλαπούτα, καὶ ἐβοήθησε τοῦτον, τὴν ὥραν κατὰ τὴν ὁποίαν ἐτσακίσθη τὸ σπαθί του.

Καὶ ὁ Γεώργιος Χρηστόπουλος ὡσαύτως ὑπηρε-
τησε στρατιωτικῶς κατὰ διαφόρους μάχας καὶ ἰδίως εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Ἀθηνῶν.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΡΩΤΟΠΑΠΑΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὰ Μακρύσια. Ἐλαβε δὲ μέρος ἐνεργητικὸν εἰς διαφόρους στρατολογίας μὲ στρατιώτας, ἰδίως δὲ εἰς τὴν ἐκστρατείαν κατὰ τοῦ Λάλα, τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, καὶ ἀλλαχοῦ, ὅπου εὐρέθη-
σαν οἱ στρατιῶται τῆς ὁλης ἐπαρχίας.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Μ. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ὑπῆρχεν ἀπὸ τὴν Ἀνδρίτσαιναν. Ἐπανελ-
θὼν δὲ ἀπὸ τὴν Τεργέστην μὲ τὴν συνοδείαν τοῦ πρίγ-

κηπος Δ. Ὑψηλάντου, τοῦ ὁποίου ἦτο ταμίας, καί- σύμ-
βουλός του, ὑπηρετήσε πλησίον του καί ὑπῆρξε πάντοτε
πληρεξούσιος καί βουλευτής.

Ὁ δὲ ἀδελφός του Ἀντώνιος, βαθύπλουτος ὢν ἐν
Τεργέστη, ἔστειλεν βοηθήματα διὰ τὴν ἐπανάστασιν
τῆς πατρίδος του, μάλιστα ἐν ἀρχῇ αὐτῆς, ὅτε ὑπῆρ-
χε μεγάλη ἀνάγκη διὰ τὴν ἔλλειψιν τούτων, τὴν ὁ-
ποίαν τότε εἶχαν οἱ Ἕλληνες.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος ὁ ἔξοχος καί ἐπίσημος ἀπόστολος τῶν Φι-
λικῶν κατήγετο ἀπὸ τὴν Ἀνδρίτσαιναν. Τὰ πάντα δὲ
ἔκαμεν ἄνω κάτω πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τῆς Φι-
λικῆς Ἑταιρίας εἰς τὸ ἐξωτερικόν, αἱ δὲ προσπάθειαι
του καί αἱ πράξεις του παντοῦ φαίνονται. Ἐπανελθὼν
δὲ εἰς τὴν Πελοπόννησον ὁμοῦ μετὰ τὸν πρίγκηπα Ὑψη-
λάντην ἔμεινε πάντοτε μαζύ του ὡς ὑπουργός του καί
σύμβουλος, ὑπηρετῶν τὴν πατρίδα μετὰ ζήλον καί προ-
θυμίαν. Ἡ διαγωγὴ του εἶναι γνωστὴ εἰς τὸ Ἑλληνι-
κὸν ἔθνος, ἐνωμένη μετὰ τὴν ἀκριβῆ τιμιότητά του καί
τὴν φιλοπατρίαν του. Μετὰ τὸν ἀγῶνα ὑπηρετήσεν ὡς
Διοικητὴς καί μάλιστα ἐπὶ τοῦ Κυβερνήτου ἔκτακτος
ἐπίτροπος, ἐπὶ δὲ τῆς Βασιλείας τοῦ Ὁθωνος νομάρ-
χης. Μᾶς τὸν ἐστέρησε δὲ ἡ ἀναθεματισμένη χολέρα
τοῦ 1854. Τό μίasma τοῦτο ἔφερεν εἰς Ἀθήνας ἡ κα-
τοχὴ τῶν δύο μεγάλων δυνάμεων Ἀγγλίας καί Γαλ-
λίας, καί ἡ νόσος αὕτη κατέστρεψε σχεδὸν τὸ τέταρτον

τῶν κατοίκων τῶν Ἀθηνῶν. Τί δὲν ὑπέφερεν ὁ τόπος ἀπὸ τὴν χολέραν καὶ τὴν κατοχὴν.

Οἱ Ἀνδριτσᾶνοι διὰ νὰ διώξουν τοὺς συντοπίτας τῶν Τούρκους μίαν ὥραν ἀρχήτερα ἐτεχνεύθησαν τὸ ἐξῆς. Ἐστείλαν μακρὰν τοῦ Φαναρίου ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι ἔρριψαν μίαν μπαταριά τουφέκια καὶ ἀφοῦ ἀκούσθῃ ἡ βοή, εἶπαν εἰς τοὺς Τούρκους νὰ φύγουν γρήγορα διότι ἔρχονται οἱ Μανιάταις, διότι οἱ Τούρκοι κατ' ἀρχὰς ἐφοδοῦντο τοὺς Μανιάτας ὡς ἐμπειροπολέμους. Οἱ δὲ Λαβδαῖοι Ἕλληνες τὸ ἐσπέρας ὑπῆρτον τοὺς Τούρκους ὡς βαγιάδες, τὴν δὲ ἄλλην ἡμέραν ὠπλίσθησαν καὶ τοὺς ἐπολέμουν, κρυπτόμενοι ἀπὸ πίσω ἀπὸ τὰς πέτρας ἀπὸ τὸν φόβον μὴν τοὺς γνωρίσουν οἱ ἀγαθὲς των.

Ἡ ἐπαρχία τοῦ Φαναρίου ἐφέρθη μὲ πολλὴν πονηρίαν, διότι ἐφαίνετο ὅτι ἐλυπεῖτο διὰ τὴν φυγὴν τῶν συμπατριωτῶν τῶν Τούρκων, καὶ προσέτι ἀπὸ τὸ ἐν μέρος τοὺς ἐφόβιζαν καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο τοὺς ἐνεθάρρυναν. Τοὺς ἔλεγον νὰ πᾶνε εἰς τὸ καλὸν καὶ καλὴν τοὺς ἀντάμωσιν, καὶ προσέτι τοὺς ἔδωκαν καὶ ζῶα φορτηγὰ διὰ νὰ τοὺς εὐκολύνουν νὰ ξεκινήσουν, καὶ τὴν ἄλλην ἡμέραν τοὺς τὰ ἐκλεψαν. Τὸ ἴδιον ἔκαμαν καὶ οἱ Μεσολογγῖται, διότι καὶ αὐτοὶ ἅμα ἤρχοντο Τούρκοι τοὺς εὐκόλυνον, διότι ἔδιδαν τὰ καίκια των καὶ ὅλα τὰ ἄλλα μέσα, διὰ νὰ φύγῃ τὸ κακὸν ἀπὸ τὸν τόπον των καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν Μωριάν.

M A N I A T I K A

Οἱ Μανιάται παλαιότερα διαιροῦντο εἰς οἰκογενείας καὶ ἔπειτα εἰς καπετανάτα. Εἶχαν μερικοὺς ἄλλους Μανιάτας, τοὺς ὁποίους ὠνόμαζον φαμέγιους. Οὗτοι ἦσαν δοῦλοι, ἢ πελάται, τῶν ἄλλων, καὶ ἕως τῆς σήμερον τοὺς ἔχουν εἰς τὰ κτήματά των ὡς ἐργάτας αἰωνίους, καὶ τοῦτο διότι οὗτοι δὲν ἔχουν ἰδικήν των γῆν ἄρκετὴν, τινὲς δὲ οὐδὲ πιθαμήν. Οὕτως εὐρέθησαν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως.

Αἱ οἰκογένειαι αὗται ὑπετάσσοντο εἰς ἓνα διοικητὴν καταγόμενον ἀπὸ τὸν τόπον καὶ ἀπὸ τὸν Σουλτάνον διοριζόμενον, προτεινόμενον ὅμως ἀπὸ τὸν καπετάν πασᾶν, ἥτοι τὸν ναύαρχον τοῦ Σουλτάνου, καὶ ὀνομαζόμενον Μπάσπογου. Ὁ βαθμὸς οὗτος ἦτο ναυτικός, καὶ ὁ Μπάσπογους ὑπῆγετο εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν ναυτικῶν κατ' εὐθεΐαν, ὡς καὶ αἱ νῆσοι Ὑδρα καὶ Σπέτσαι. Ἡ διοίκησις τοῦ τοιοῦτου διοικητοῦ ἦτον ἀνέκκλητος, διότι ἀκύρωσις τῶν ἀποφάσεών του δὲν ἐγίνετο, καὶ μόνον παράπονα πρὸς τὸν καπετάν πασᾶν ἐγίνοντο. Ἐδίδεν ὅμως ὁ τοιοῦτος διοικητὴς δύο ἄτομα συγγενικά του στενά ὡς ἐνέχυρα εἰς τὸν καπετάν πασᾶν. Τοιοῦτος ἦτον ὁ Μπάσπογους διοικητὴς τῆς Μάνης. Ἡ Τουρκικὴ ἐξουσία ὅλας τὰς νήσους τὰς εἶχεν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ναυάρχου της. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Μανιάται δὲν ὑπετάσσοντο ἐντελῶς ὡς ἐκ τῆς θέσεώς των, αἱ δὲ γενόμεναι πειρατεῖαι καὶ ἄλλα πολλὰ κακὰ ἐχώνευαν εἰς τοὺς βράχους των, ὁ καπε-

τὰν πασῶν διὰ τὴν ἡσυχίαν ἐφεῦρε καὶ ἐσυμφώνησεν εἰς τὴν τοιαύτην διοίκησιν τῆς Μάνης· ἄλλως τε καὶ ἡ ὠφέλεια τῆς διοικήσεως ταύτης δὲν ἦτο τίποτε διὰ τὸ ἄγονον τοῦ τόπου. Ἄνθρωποι κατοικοῦντες εἰς τοὺς ξηροὺς βράχους καὶ εἰς τὰς πέτρας, ἔδιδον ἄσυλον εἰς παντὸς εἶδους ἐγκληματίας, διότι ἀπὸ τὸ δυτικὸν μέρος ἕως εἰς τὴν θέσιν τῆς Ἀγίας Σιών δὲν ἐδύνατο νὰ περάσῃ ἄνθρωπος τοῦ Πασᾶ χωρὶς προηγουμένης συνεννοήσεως μετὰ τῶν διοικητῶν τῆς Μάνης καὶ αὐτοῦ τοῦ πασᾶ τῆς Πελοποννήσου. Οὗτος ἐγίνετο καὶ εἰς τὸ ἀνατολικὸν μέρος ἕως εἰς τὴν θέσιν Κακοσκάλη.

Ὁ πασᾶς ὁμοως τῆς Πελοποννήσου εἶχεν ἓνα Ὀθωμανὸν διοικητὴν εἰς τὰς Καλάμας μὲ ἑκατὸν στρατιώτας, διὰ νὰ προσέχῃ νὰ μὴ ἐβγαίνουν οἱ Μανιάται ἔξω τῆς πατρίδος των, ὅσοι δὲ ἤθελον νὰ ἐβγουν ἔφερον ἄδειαν τοῦ διοικητοῦ των διὰ νὰ μὴν πληρώνουν χαράτσι, ἢ καὶ ἄλλον τινὰ φόρον. Καὶ πάλιν χωρὶς ἄδειαν γραπτὴν τοῦ Βοίβοντα τῶν Καλαμῶν, ἢ τοῦ Τούρκου, ὁ ὅποιος ἐφύλαττεν εἰς τὰς Καλάμας, ἂν εὐρίσκετο Μανιάτης ἔξω κατὰ τὰς ἄλλας ἐπαρχίας, ἐσκοτόνετο ἀπὸ τὸν τυχόντα ὡς ληστής. Αὐτὰς τὰς ἐλευθερίας εἶχον ὅλοι οἱ Μανιάται.

Ὁ δὲ Πέτρος Μαυρομιχάλης εὐρέθη Μπάσμπογους κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ ἔπειτα ἐγνωρίσθη εἰς τὸ Πανελλήνιον ὑπὸ τὸ ὄνομα Πετρόμπεης. Οὕτως οἱ Μανιάται ἐβγήκαν εἰς τὰς 22 Μαρτίου 1821 εἰς τὰς Καλάμας μὲ τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως καὶ μὲ ὅλους τοὺς καπεταναίους των, πρῶτος τῶν ὁποίων ἦτον ὁ Πέτρος Μαυρομιχάλης. Κατό-

πιν δὲ τούτου ἔρχονται αἱ λοιπαὶ οἰκογένειαι, τοῦ Παναγιώτη Μούρζινου, ἀρχαία οἰκογένεια, οὗτοι ὠνομάζοντο καὶ Τρουπάκιδες· ἔπειτα αἱ οἰκογένειαι τῶν Καπετανάκιδων, Κουμουνδουράκιδων, Γρηγοράκιδων, Ἀντωνόμπεη, Ζερβουδάκιδων. Ὅλοι αὗται αἱ οἰκογένειαι εἶχον πρωτοῦ τὸ ἀξίωμα τοῦ Μπάσμπογου, καὶ ἔχουσαι ἀξιώσεις, ἐθήρευαν πάλιν τὴν θέσιν ταύτην. Μάλιστα τότε κοντὰ εἶχε κατορθώσει ἓνας Καλκανδῆς Σταυριανὸς ὀνομαζόμενος νὰ διορισθῇ Μπάσπογους, καὶ πρὸ αὐτοῦ ὁ Ἀλέξανδρος Κουμουνδουράκης εἶχε κάμει πολλὰ διὰ τὴν ἀπόκτησιν τοῦ ἀξιωματος τούτου, καὶ ἐπὶ τέλους ἐπρόδωκε καὶ τὴν Ἑταιρίαν τῶν Φιλικῶν διὰ νὰ κατορθώσῃ τὸν σκοπὸν του, ἀλλ' ὁ Σουλτάνος τὸν ἐκρέμασε. Τότε δὲ εἶχον φύγει ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ τὰ δοθέντα ἐνέχυρα καὶ εἶχον φθάσει εἰς τὴν Μάνην, ἀλλ' ἐδιώχθησαν ἀπὸ τὸν Π. Μαυρομιχάλην διὰ νὰ ὑπάγουν ὀπίσω ὥστε νὰ μὴ μάθῃ τὴν φυγὴν των ὁ Πασᾶς τῆς Πελοποννήσου, ἀλλ' οὗτοι οἱ ὀμηροὶ ὑπῆγον εἰς τὴν Ὑδραν καὶ ἐκεῖ ἄρχισαν νὰ διαδίδουν τὰ τῆς ἐπαναστάσεως εἰς τοὺς Ὑδραίους. Ταῦτα ὅλα εἶχον διαδοθῇ εἰς ὅλην τὴν Πελοπόννησον. Οὕτω πως τὰ πράγματα εἶχον μπερδέψει τὸν διορισμὸν τοῦ Καλκανδῆ. Ὁ δὲ καπετὰν πασᾶς εἶχε παύσει τὸν Π. Μαυρομιχάλην ἀπὸ τῆς εἰρημένης διοικήσεως, διότι ὁ διοικητικὸς μηχανισμὸς εἶχε κοπεῖ πλέον μετὰ τῶν Τούρκων καὶ τῶν Ἑλλήνων ἕνεκα τῆς ἐπαναστάσεως καὶ ὥς ἦσαν τὰ πράγματα οὕτως ἔμειναν.

Ὁ δὲ Πετρόμπεης μὲ τοὺς ἀδελφούς του, μὲ τὰ πατριά του καὶ μὲ ὅλην τὴν γενεάν του, ἀφοῦ πλέον

ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν, δὲν ἐσυλλογίσθη τίποτε, οὔτε τὴν ζωὴν του, οὔτε τὸ ἀξίωμα τοῦ Μπάσμπογου. Ἐστειλε λοιπὸν παντοῦ κατ' ἀρχὰς εἰς ὅλα τὰ φρούρια τῆς Μεσσηνίας συγγενεῖς του καὶ στρατιώτας, ὅσους ἐδύνατο, διὰ νὰ συστήσουν τὰς πολιορκίας τῶν φρουρίων. Ἀλλὰ πρὶν τούτων εἶχε στείλει τὸν υἱὸν του Ἀναστάσιον εἰς τὸν Πασᾶν τῆς Τριπολιτσᾶς ὡς ἐνέχυρον διὰ νὰ καθησυχάσουν τὰ πράγματα, καὶ διὰ νὰ συνάψουν καὶ νέας σχέσεις, καὶ ν' ἀποδείξῃ ὅτι εἶναι πιστὸς εἰς τὸ κραταῖον Ἄτο βλέτι. Ἐλεγον δὲ τότε ὅτι τοῦτο ἔπραξε διὰ νὰ λάβῃ καιρὸν καὶ νὰ ἐτοιμάσῃ τὰ τῆς ἐπαναστάσεως· ἄλλως τε δὲ ἐὰν δὲν ἐγίνετο τίποτε νὰ γείνουν χρήσιμοι εἰς τὸν ἑαυτὸν των, καὶ ἴσως ἔσωζον καὶ τοὺς ἀπλοῦς ῥαγιάδες, καὶ τοῦτο βέβαια θὰ τὸ ἐπετύγχανον, διότι θὰ ἐφαίνοντο πιστοὶ εἰς τὸν δυνάστην τοῦ τόπου, καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα ὑπῆρχεν καὶ εἰς τοὺς ἄλλους προκρίτους καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς ὅλης τῆς Πελοποννήσου. Μάλιστα τότε ὑπῆρχεν ἰδέα καὶ ἐπερίμενον νὰ μεταχειρισθῇ μερικοὺς ἐξ αὐτῶν ἡ Τουρκικὴ ἐξουσία, ἀλλὰ δὲν τοὺς ἐδόθη καιρὸς ἀπὸ τὸν λαόν, ὅστις εἶχε λάβει μὲ τὰ σωστά του τὸν δρόμον τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ κανεὶς πλέον δὲν ἐτόλμα νὰ εἴπῃ τὸ ὄνομά του.

Μετὰ δὲ τὴν παράδοσιν τῶν ὀλίγων Τούρκων εἰς Πετρόμπεης ἐκάθητο εἰς τὰς Καλάμας. Πολλοὶ δὲ πρεσβεῖαι ἐστάλησαν καὶ τὸν παρεκάλουν νὰ ἔξῃ ἐξω εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ μάλιστα τοῦ ἑστειλαν γραπτὸν καὶ τὸν τίτλον του ἀποκαλοῦντες αὐτὸν ἡγεμόνα τῆς Πελοποννήσου. Ὁ Νικόλαος Πετρόπουλος, ὁ Κα-

νέλος Δεληγιάννης, ὁ Ῥήγας Παλαμήδης,, καὶ ἄλλοι ἀκόμα ὑπῆγον, καὶ ὁ στρατηγὸς Νικολάκης Πετιμεζᾶς, ὅστις κατὰ πρώτην φορὰν τοῦ ἔφερε καὶ χρήματα στελ-
λόμενα ἀπὸ τοὺς Καλαβρυτινοὺς, διότι ἐγνώριζον ὅτι τὰ θέλει, ἐπειδὴ ὀλοένα ἔγραφεν ὅτι ἀπαιτοῦνται χρή-
ματα. Οὕτως εἶχε διαδοθῇ ἐκ μέρους τῶν προκρίτων καὶ τῶν καπεταναίων, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὴν νεοσυστη-
θεῖσαν τότε Πελοποννησιακὴν Γερουσίαν, τῆς ὁποίας μέλος αὐτῆς καὶ πρόεδρος ἦτο. Ἐν τούτοις κάποτε αἰ-
φνης ἐφαίνοντο μερικὰ πράγματα ἀνάποδα ἀπὸ αὐτὸν γενόμενα, ὥς ἡ ἀποστολὴ εἰς Τριπολιτσᾶν τοῦ διδα-
σχάλου τῶν Καλαμῶν Γερασίμου. Τὴν δὲ πρᾶξιν ταύ-
την ὅλοι καταγόρησαν, ἀλλ' αὐτὸς ἐδικαιολογεῖτο λέ-
γων, ὅτι ἔπραξε τοῦτο διὰ τὰ ἐξαπατήσῃ τοὺς Τούρ-
κους καὶ ἐβγάλλῃ ἀπὸ τὴν Τριπολιτσᾶν τὸν υἱὸν του δι'
ἀνταλλαγῆς τῶν αἰχμαλωτισθέντων Τούρκων τῶν Κα-
λαμῶν, ἂν καὶ τοῦτο δὲν ἐγένετο μὲ τὴν θέλησιν ὅλων
τῶν καπεταναίων Μανιατῶν καὶ Πελοποννησίων, ἀλλ'
ὅμως ἐπειδὴ εἶχον τὴν ἀνάγκην του, χάριν τῆς ὁμο-
νοίας, ἀπεσιωπῶντο. Ἐλεγεν ὅμως καὶ τοῦτο τὸ δικαιο-
λόγημα ὁ Μπέης, ὅτι ἡ ἀποστολὴ τοῦ Γερασίμου ἐγέ-
νετο, διότι ἐφοβεῖτο μήπως οἱ Τούρκοι μάθουν τὴν φυ-
γὴν τῶν ὁμήρων ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ θα-
νατώσουν τὸν υἱὸν του Ἀναστάσιον. Τοιουτοτρόπως
ἐδικαιολογοῦντο ἔξω τὰ πράγματα, καὶ πρὸς τοῦτοις
διεδίδετο, ὅτι θ' ἀνταλλάξῃ τοὺς προκρίτους καὶ τοὺς
ἀρχιερεῖς, οἱ ὅποιοι ἐκρατοῦντο εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν μὲ
τὸν Ἀρναούτογλου καὶ λοιποὺς Τούρκους αἰχμαλώτους.

Ὁ Πετρόμπεης μόλις εἰς τὸ ἐν ἕκτον τῶν Μανια-

τῶν εἰσηκούετο, διότι ὅλοι ἀποκλειστικῶς δὲν τὸν ἤκουον διὰ τὰ τοὺς κινή εἰς τὸν πόλεμον, διότι οἱ λοιποὶ καπεταναῖοι εἶχον καὶ αὐτοὶ ἀποκλειστικὴν τὴν δύναμιν των, εἰς τὴν περιφέρειάν του ἕκαστος, ἀλλ' ὅμως ὅλοι τὸν αὐτὸν σκοπὸν εἶχον καὶ τὸ αὐτὸ αἶσθημα. Ὅλοι ὑπῆγον εἰς τὰς πολιορκίας τῶν φρουρίων καὶ ἐπολέμουν τὸν κοινὸν ἐχθρὸν, ἀλλ' ἡ διαφορὰ ἦτον, ὅτι ἐκ τῶν στρατιωτῶν οἱ μὲν ἐλέγοντο τοῦ Μαυρομιχάλη, οἱ δὲ τῶν Καπετανάκιδων, καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς. Οὕτως ἡ Μάνη κατόπιν παρουσιάσθη μὲ ὅλους τοὺς Μανιάτας εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς. Ἐκεῖ ἦλθε καὶ ὁ ἴδιος Π. Μαυρομιχάλης μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Δ. Ὑψηλάντου ἔχων περὶ αὐτὸν σχεδὸν 350 στρατιώτας· ὁ δὲ Πρίγκηψ ὁ διοικῶν τότε τὴν πολιορκίαν καὶ ὅλην τὴν Πελοπόννησον τὸν οἰκονομοῦσεν ἐξ ἰδίων του, πληρόνων τοὺς μισθοὺς τῶν στρατιωτῶν του μέχρι τῆς ἀλώσεως τῆς πόλεως. Εἰς δὲ τὰ Βέρβαινα, εἰς τὸ Βαλτέτσι καὶ ὅπου ἄλλοι εὐρέθησαν ὁ Κυριακούλης, ὁ Ἡλίας καὶ οἱ λοιποὶ καπεταναῖοι Μανιάται δὲν ἐπληρώθησαν, ἀλλὰ μόνον τοὺς ἔδιδον οἱ Πελοποννήσιοι τὰ πελεμεφόδια καὶ τὴν τροφὴν των. Αὐτοὶ ὅμως εἶχον τὴν ὑψηλοφροσύνην τάχα, ὅτι δουλεύουν καὶ πολεμοῦν διὰ τὰ ἐλευθερώσουν τοὺς βλάχους, οὕτως ἔλεγον οἱ Μανιάται τοὺς ἄλλους Πελοποννησίους. Αὐτὸ δὲ τὸ ἀγέρωχον ἐξακολουθοῦν τὰ ἔχουν καὶ τὰ φρονοῦν, διότι ἦσαν ἐλεύθεροι ἐπάνω εἰς τὴν ξηρὰν πέτραν.

Οἱ Μανιάται ἐφοβοῦντο τὴν καθαλαρίαν καὶ τὸ μαχαῖρι, διὸ καὶ τοὺς ἐπεριγελοῦσαν οἱ λοιποὶ Ἕλληνες μιμούμενοι αὐτοὺς λέγοντας· αὐτῆς Φοραδίνας ὁ γυιός,

κί' ἀπὸ καμινιοῦ, γιαμά, τὴν σπάθην». Οἱ δὲ ἄλλοι Μανιάται τοῦ Δ. Μούρτσινου, οἱ Κουμουνδουράκιδες, Καπετανάκιδες, Μπουκουβαλέας, Τουράκιδες, Ξανθάας, καὶ οἱ ἄλλοι ὅσοι ἦσαν μὲ τὸ μέρος τοῦ Κολοκοτρώνη, καὶ αὐτοὶ ἐπληρόνοντο ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν τῆς Καρύταινας τοὺς μισθοὺς τῶν στρατιωτῶν των, οἱ ὅποιοι ἦσαν περὶ τοὺς 400. Οὗτοι ἐκράτουν τὸ κανονοστάσιον τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου ἕως τὸν Ἅγιον Νικόλαον τὴν πλησιεστέραν θέσιν τῆς Τριπολιτσᾶς.

Πολλοὶ ἐκ τῶν Μανιατῶν ἐξεστράτευσαν καὶ ἐκτὸς τῆς Πελοποννήσου εἰς διαφόρους τόπους ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τοῦ Ἑθνους, ἀλλὰ μὴ ἔχοντες τὰ μέσα καὶ τὴν ἀνάλογον δύναμιν ἐχάθηκαν, ὥς ὁ Ἡλίας Μαυρομιχάλης εἰς τὴν Κάρυστον, καὶ ὁ Κυριακούλης εἰς τὴν Σπλάντσαν μετὰ τῶν πλοίων τοῦ Γρηγορίου Καντσουνιέρη καὶ Παναγ. Μπεζουνερά ἢ Μαυρομμάτη Μανιατῶν, καταβαλόντων τὰ περισσότερα ἔξοδα. Οὗτοι προθυμίαν μὲν πολλὴν ἔδειξαν, ἀλλ' ὄφελος ὀλίγον, διότι δὲν τοὺς παρηκολούθησαν οἱ συμπατριῶταί των Μανιάται, καὶ ἔμειναν μὲ ὀλίγους, οἱ δὲ Ἕλληνες τῶν τόπων εἰς τοὺς ὁποίους ὑπῆγον καὶ ἐπολέμησαν δὲν τοὺς ἔδωκαν τὴν ἀπαιτουμένην βοήθειαν.

Δὲν δύναμαι δὲ νὰ μνημονεύσω τὰ ὀνόματα ὄλων τῶν καπεταναίων Μανιατῶν, διότι δὲν εὐρίσκει τις ἄκρην. Παραδείγματος χάριν, ἡ οἰκογένεια τῶν Καπετανάκιδων καθὼς εἶναι τώρα, ὅχι δὲ καὶ τότε, εἶναι τόσον πολλοὶ μὲ τὸ ὄνομα τοῦτο ὥστε ἔχουν τὴν ιδέαν, ὅτι ὅλοι εἶναι καπεταναῖοι καὶ θέλουν τὴν θέσιν των, ἀλλὰ δὲν εὐρίσκουν στρατιώτας, καὶ ὥς ἐκ τούτου τοὺς

ἀφίνομεν ὅπως ἐμνημονεύθησαν εἰς τὰς διηγήσεις μας, καὶ καθόσον εἰμεθα παρόντες εἰς τοὺς πολέμους. Καὶ διὰ τὴν μὴν ὑποθέσουν ὅτι γράφομεν μεροληπτικῶς, λέγομεν τὰ δνόματα καθὼς ἦσαν εἰς τὴν ἐποχὴν τὴν πρώτῃν, διότι ἀπὸ αὐτοὺς ἐκινήθησαν τὰ Μανιάτικὰ των, καὶ αὐτοὶ ὡς ἔχουν τὴν ἀθάνατον δόξαν διὰ τὰ ὑπ' αὐτῶν γενόμενα στρατιωτικὰ κατορθώματα.

Πρῶτοι λοιπὸν εἰσῆλθον κατὰ τὴν 22 Μαρτίου εἰς τὰς Καλάμας, ὡς ἀνωτέρω εἵπομεν, οἱ Σταυριανὸς Καπετανάκης, Ἰωάννης Ν. Καπετανάκης, Μιχαὴλ Ν. Καπετανάκης, Ἡλίας Π. Μαυρομιχάλης. Ταυτοχρόνως ἦλθεν ὁ Γαλάνης Κουμουνδουράκης, τὴν δὲ πρωΐαν τῆς 23 Μαρτίου, ἦλθον ὁ Κατσῆς Μαυρομιχάλης, ὁ Ἡλίας Κατσάκος Μαυρομιχάλης, τῇ ἰδίᾳ δὲ ἡμέρᾳ ἦλθον ὁ Γεώργιος Καπετανάκης, ὁ Ἰωάννης Καπετανάκης, ὁ Παναγιώτης καὶ Διονύσιος Μούρτσιννοι, ὁ Παναγιώτης Μπουκουβαλέας, ὁ Γεώργιος Ντουράκης, ὁ Παναγιώτης Ντουράκης, ὁ Παναγ. Βενετσανάκος καὶ ἄλλοι πολλοί. Αὐτοὶ ἦσαν μὲ τὸν Θ. Κολοκοταῶννην. Ἀκολούθως ἦλθον ὁ Πανάγος Κυβέλος, Νικόλαος Χρηστάς, Ἡλίας Χρυσοσπάθης, Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης, Κυριακούλης Κουτράκος, Χριστόδουλος Καπετανάκης, Κωνσταντῖνος Πιεράκος, Δημήτριος Πουλικάκος, Θεόδωρος Μεσίκλης, Ἰωάννης Γρηγοράκης, ὁ Σκλαβοῦνος ἀπὸ τὸν Πύργον τῆς Μάνης καὶ ὁ Πιέρος Βοϊδῆς. Ὁ στρατηγὸς οὗτος ἔχων ἴδιον σῶμα στρατιωτῶν, εὐρέθη εἰς πολλὰς ἄλλας μάχας ὡς εἰς τὴν Ἀργολίδα καὶ ἄλλου, ὕστερον δὲ ἐπὶ τοῦ Ἰμβραῆμ εὐρεθεὶς καὶ εἰς τὴν ἔνδοξον μάχην τὴν γενομένην εἰς τὸ

Μανιάκι, ἔπεσε μαχόμενος μετὰ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Φλέσα. Κατὰ δὲ τὴν 25 Μαρτίου, ἀφοῦ ὁ Κολοκοτρώνης ἀνεχώρησεν εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Πελοποννήσου διὰ νὰ διαδώσῃ τὴν ἐπανάστασιν, ὁ Σταυριανὸς Καπετανάκης, Ἡλίας Μαυρομιχάλης, Κωνστ. Μαυρομιχάλης, καὶ Μιχαὴλ Καπετανάκης ἀνεχώρησαν εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν, οἱ δὲ λοιποὶ διὰ τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια. Οἱ δὲ γέροντες Π. Μαυρομιχάλης, Γεώργ. Καπετανάκης, Π. Μούρτσινος, Ν. Χρηστέας, Παναγ. Κυβέλος, Ἰωάννης Κατσῆς Μαυρομιχάλης, Κωνσταντῖνος Κουτράκος καὶ Ἰωάννης Καπετανάκος ἔμειναν ἅπαντες οὗτοι εἰς τὰς Καλάμας πρὸς διατήρησιν τῆς ἡσυχίας, ὡς ἔλεγον.

Ἀπὸ δὲ τὰ μέρη τοῦ Γυθίου ἐξεστράτευσαν εἰς τὸν Μιστρά ὁ Κυριακούλης, Ἀντώνιος Μαυρομιχάλης, Δ. Ν. Βενετσανάκος, Ἀντώνιος Νικολόπουλος, Ἀντωνόμπεης, Γρηγόριος Δ. Τσιγκουράκος, Παναγιώτης Μπεζουνεράς μετὰ τῶν ἀδελφῶν του, ὅστις ἀπὸ τὸ πλοῖόν του κανονοβολῶν εἰς τὸ Γύθιον καὶ εἰς Ξυλὸν τῆς Μονεμβασίας, ἔχων σύντροφον καὶ τὸν Φραγκιᾶν ἀπὸ τὴν Μύκωνον μετὰ τὸ πλοῖόν του καὶ τοῦτον, ἔκαμον τοὺς Τούρκους ἀμφότεροι νὰ φύγουν ἀπὸ τὴν Μπαρδουλιαν, τὸν Μιστράν καὶ ἀπὸ ὅλα τὰ χωρία τῆς Μονεμβασίας, καὶ νὰ κλεισθοῦν εἰς τὰ φρούρια, διότι ἔλεγον ὅτι ἦλθεν Φραγκιὰ εἰς τὸ Γύθιον. Πέτρος Νικολακάκης μετὰ τῶν ἀδελφῶν του, Μιχαὴλ Δραγωνάκος μετὰ τῶν ἀδελφῶν του Γεωργίου καὶ Δημητρίου, ὅστις ἐπὶ Δράμαλῃ ἦτον ἀρχηγὸς μικροῦ σώματος κατὰ τὴν Ἀργολίδα. Δημήτριος Πετροπουλάκης μετὰ τοῦ πατρός

του καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του Πετροπούλου, Παναγιώτης Κοσονάκος, Πασχάλης Γρηγοράκης, Μαγκιόρος, ἡ Πιέρος Γρηγοράκης, ἀρχηγὸς ὧν μεγαλειτέρου στρατιωτικοῦ σώματος τῶν ἄλλων, Ξανθὸς Μουντζοράκος, Παναγιώτης Ἀντωνάκος, Παναγιώτης Στερόγιαννης, Πέτρος Τσιλιβῆς, ἡ Τσιλιβιπέτρος, Ἰωάννης Κροκίδης, Νικόλαος Καρακίτσος, Ἀναστάσιος Γιαννουτσάκος, Γεώργιος Καλκανδῆς, Οἰκονόμος τοῦ Βεχοῦ ἡ Γεροξηντάρης. Οὗτοι δὲ ὅλοι μετὰ τῶν Σπετσιωτῶν ἐπολιόρχησαν τὴν Μονεμβασίαν, καὶ ὕστερα μετὰ τὴν παράδοσιν αὐτῆς μετέβησαν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, ἐκτὸς τοῦ Τσανετάκη καὶ Δ. Τσιγκουράκου μεινάντων φρουράρχων τῆς Μονεμβασίας κατὰ διαταγὴν τοῦ Κατακουζηνοῦ ἐπιτρόπου τοῦ Πρίγκηπος Δ. Ὑψηλάντου. Ἀλλ' ὁ Τσανετάκος ἀπατήσας τὸν Τσιγκουρακὸν ἔφερεν αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν διὰ νὰ τὸν φιλεύσῃ, καὶ οὕτω τὸν ἀφῆκεν ἐκεῖ καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὴν ἀκρόπολιν καὶ ἡρνήθη ἔπειτα πρὸς τὸν Τσιγκουράκον τὴν ἀνοδὸν, καὶ διὰ τὴν ἀπάτην ταύτην θυμωθεὶς οὗτος ἔφυγεν ἀπὸ τὴν Μονεμβασίαν.

Πάντες δὲ οὗτοι οἱ ἀνωτέρω ἀκολούθως παρευρέθησαν καὶ εἰς διαφόρους ἄλλας μάχας ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Πελοποννήσου, ὁ δὲ Παναγ. Σταρογιάννης καὶ Π. Μπεζουναρᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν του καὶ τῶν πλοίων του καὶ εἰς τὴν Κρήτην ἐπολέμησαν. Ἐνῶ δὲ, ὡς ἀνωτέρω εἵπομεν, οἱ μνημονευθέντες καπεταναῖοι ἐτοιμάζοντο νὰ ἐκστρατεύσωσιν ἐκ τοῦ Γυθίου εἰς τὸν Μιστρά, ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, κατὰ θεῖαν οἰκονομίαν, ἔφθασαν εἰς Γύθιον δύο πλοῖα Τουρκικὰ καὶ ἀγκυροβό-

λησαν εἰς τὸν λιμένα ἔχοντα ὑψωμένας τὰς σημαίας τῶν. Ἐπάνω δὲ εἰς τὸν πύργον τοῦ Μαγγιόρου ἦτον ὑψωμένη κυματίζουσα ἡ σημαία τῆς ἐπαναστάσεως. Φρόνιμοί τινες ἰδόντες τὰ Τουρκικὰ πλοῖα κατεβίβασαν τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ ὑψωσαν τὴν Ὀθωμανικὴν εἰς τὸν Πύργον. Κατόπιν τούτων οἱ κάτοικοι τοῦ Γυθίου ἔτρεξαν μὲ τὰ ὅπλα τῶν κρυμμένα, ἐμβήκαν εἰς τὰς λέμβους καὶ ἀνέβησαν εἰς τὰ πλοῖα, καὶ ἄλλοι μὲν ἐξ αὐτῶν ἔμειναν εἰς τὸ κατάστρωμα τῶν πλοίων, ἄλλοι δὲ ἀνέβησαν ἐπάνω εἰς τὰ κατάρτια τῶν καὶ ἄρχισαν νὰ μαζεύουν τὰ πανιά τῶν. Τοῦτο ἰδόντες οἱ Τούρκοι εὐχαριστήθησαν, νομίζοντες ὅτι εἶναι καλοὶ ἄνθρωποι καὶ ὑπῆγον νὰ τοὺς βοηθήσουν. Ἄλλ' ἀφοῦ ἐδίπλωσαν τὰ πανιά, καταβάντες συνέλαβον μετὰ τῶν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τοὺς Τούρκους, τοὺς ἔβγαλαν ἔξω εἰς τὴν ξηρὰν καὶ τοὺς ἐφυλάκισαν. Μεταξὺ τῶν Τούρκων εὐρέθη καὶ εἷς Χριστιανὸς ὀνομαζόμενος Δημήτριος Σαβδάκης, ὅστις καὶ ζῇ εἰσέτι εἰς Γύθιον. Ἐντὸς τῶν πλοίων εὐρέθησαν 13,000 κοιλὰ κριθῆς, ἀρκετὴ πυρῆτις, σφαῖραι κανονίων, μόλυβδος, βύζι, χρομύδια, βούτυρον, δέρματα βοδίων καὶ ἄλλα διάφορα ἐφόδια, στελλόμενα εἰς τὰ κατὰ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ στρατεύματα. Ἀπαντα ταῦτα τὰ ἐφόδια, ὡς καὶ τὰ πλοῖα, κυριευθέντα, ἐχρησίμευσαν ὕστερα εἰς τὰς πολιορκίας τῆς Μονεμβασίας τῆς Τριπολιτσᾶς καὶ τῆς Κορώνης. Ἐκ τῶν δύο πλοίων ἐξοπλισθέντων δ' ἐξέδων τῶν κατοίκων Γυθίου, ἐξ ὧν καὶ πολλοὶ ὑπῆγον ὡς ναῦται, διότι οἱ πλεῖστοι ἦσαν ναυτικοί, τὸ μὲν ἐν ἐδόθη πρὸς τὸν ἐν Τσίμοδα Ἰωάννην Πετρουνᾶν διὰ

τὴν πολιρχίαν τῆς Κορώνης· τὸ δὲ ἄλλο πρὸς τὸν Διμήτριον Νικολοπουλάκον διὰ τὴν πολιρχίαν τῆς Μονεμβασίας.

Α. ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Ἡ οἰκογένεια τῶν Ὑψηλάντων πολὺ ὠφέλησε τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν, καὶ μάλιστα ἡ ἔλευσις τοῦ πρίγκηπος Δ. Ὑψηλάντου, ὅστις ἰδίως ὠφέλησε τὴν Πελαπόννησον πολυειδῶς. Ἡ φήμη τοῦ ἐξόχου ὀνόματος μετέβαλε τὰ πνεύματα, καὶ ἐμόρφωσε τὸ διοικητικὸν μέρος, τὸ τουρκοσυνειθισμένον.

Ἡ Φιλικὴ Ἑταιρία εἶχε διαδῶσει τόσα καλὰ ὑπὲρ τῶν Ὑψηλάντων, καὶ ἐλέγετο, ὅτι ὁ Δ. Ὑψηλάντης θὰ φέρῃ διὰ τὸν ἀγῶνα βοηθήματα, καὶ ἄλλα πράγματα. Τὸ ὄνομά των εὕρισκετο εἰς ὅλων τῶν Ἑλλήνων τὸ πνεῦμα, καὶ ἔφθασε τόσον, ὥστε συχνὰ νὰ μνημονεύεται, καὶ οὕτως ἔγεινε σεβαστὸν καὶ ἐπιθυμητὸν καὶ εἰς τοὺς ἀπλουστέρους Ἕλληνας, οἱ ὅποιοι ἐπερίμενον τὸν Δ. Ὑψηλάντην, διότι τοὺς ἐφαίνετο, ὅτι θὰ ᾔνοι ἐκεῖνος ὅστις θὰ φέρῃ θεραπείαν εἰς τὰ δεινὰ των.

Οἱ ἄρχοντες ἐπιθυμοῦσαν νὰ ὑπάρχῃ τι ἀνώτερον, ἀλλὰ τοῦτο νὰ ᾔνοι στρογγυλὸν διὰ νὰ τὸ κάμῃ ὁ καθ' ἑνας ὅπως θέλῃ. Ἡ ἀγάπη ὁμῶς τοῦ λαοῦ καὶ ἡ συγκέντρωσις του πρὸς αὐτὸν ἔφερε τὴν μεγαλειτέραν ὠφέλειαν, διότι τὸ ὄνομά του ἰσοστάθμησε τὸν φθόνον καὶ τὴν ζηλοτυπίαν τὴν μεταξὺ τῶν κοτσαμπάσιδων καὶ τῶν κλεφτοκαπεταναίων, καὶ τοιοῦτοτρόπως τὰ πράγματα ἐβαστάχθησαν, ἐπειδὴ κανεὶς δὲν ἐδύνατο νὰ

προϊδή τί κακὸν θὰ ἐγίνετο εἰς τὴν ἐπανάστασιν ἂν ὁ πρίγκηψ δὲν ἤρχετο, καὶ ἂν ἔλειπε τὸ ἰσοστάθμημα αὐτὸ, καὶ ἐπειδὴ ἀκόμα δὲν εἶχομεν πάρεϊ κανὲν φρούριον ἐκ τῶν πολιορκουμένων, βέβαια θὰ ὑπεφέρομεν.

Τὸ δὲ παράδειγμά του, τὸν ἐνάρετον βίον του, τὴν καταφρόνησιν καὶ τὴν ἀδιαφορίαν του τὴν ὁποῖαν ἔδειξεν εἰς τὰ ὕλικά πράγματα, τὸν γενναῖον τρόπον του καὶ τὸν ἀπεριόριστον πατριωτισμὸν του, ὅλα ταῦτα ὁ λαὸς τὰ ἐγνώρισεν. Αἱ ἀρεταὶ δὲ αὐταὶ τοὺς πάντας ἐθάμβωσαν. Ὁ Ὑψηλάντης ἐμπόδιζε τὰς καταχρήσεις, καὶ πολλοὶ ὠφελήθησαν ἀπὸ τοῦ παραδείγματός του, διότι ἐντρεπόμενοι καὶ αὐτοὶ, ἔγιναν καλοὶ. Ὅσα δὲ καὶ ἂν θέλῃ ὁ φθόνος νὰ σκεπάσῃ ἀπὸ τὰ σπάνια προτερήματα τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ἐπειδὴ εἶναι πολλὰ, δὲν θὰ ἤμπορῃ νὰ φέρῃ τοιοῦτον σκέπασμα λησμονησιᾶς. Οὐδεὶς ἄλλος τότε ἔπραξεν ἔργον τοιοῦτον, νὰ ἐλκύσῃ δηλαδὴ εἰς τὸν ἑαυτὸν του τὴν ἀγάπην τοῦ λαοῦ. Οἱ δὲ καπεταναῖοι τῶν ὀπλῶν, εἰς τοὺς ὁποίους ὁ λαὸς εἶχε τὰς ἐλπίδας του ὡς πρὸς τὸν πόλεμον, αὐτοὶ εὗρον τὸν Ὑψηλάντην εἰλικρινέστερον καὶ ἀθώοτερον, καὶ διὰ τοῦτο τὸν ἐδέχθησαν ὡς ἀνώτερόν των, ἔδωκαν πρὸς αὐτὸν τὴν διοίκησιν τῶν πραγμάτων, καὶ αὐτοὶ, ὡς καὶ ὁ λαὸς, ἐξετέλουν τὰς διαταγὰς του. Τὸ δὲ σύστημα τῶν ἀρχόντων δὲν ἐτόλμα πλέον φανερά νὰ ἐνεργῇ ἐναντίον του, καὶ τοιοῦτοτρόπως τὰ πράγματα τοῦ ἔθνους ἐπροώδευσαν, αἱ πολιορκίαι ἐτακτοποιήθησαν, καὶ κατόπιν ἄρχισαν νὰ παραδίδωνται πρὸς αὐτὸν τὰ φρούρια διὰ τῶν ἐπιτρόπων του. Οἱ Ἕλληνες τότε ἐνόησαν, καὶ ἔλαβον ἰδέας ἄλλας διὰ τὰ πράγματα· ἡ δὲ ἐποχὴ ἦτο φοβισμένη, καὶ

διὰ τοῦτο οἱ ἄνθρωποι ἔχοντες τὰς ἐλπίδας των εἰς τὸν Θεόν, ἐπερίμενον νὰ φανῇ τι ἔξοχον τῶν ἄλλων τότε ὑπαρχόντων προσώπων, καὶ τοῦτο πρὸς διάκρισιν τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ. Ὁ Ὑψηλάντης ἔτρεχεν ἐπάνω, κάτω, καὶ παρεκίνει τοὺς πάντας εἰς τοὺς κινδύνους, καὶ ἐπήγαινε αὐτοπροσώπως εἰς τοὺς πολέμους, καὶ διὰ τοῦτο οἱ στρατιωτικοὶ τὸν ἐγνώρισαν καὶ τὸν ἐσέβοντο, διότι ἦτο γενναῖος καὶ ἀνδρεῖος εἰς τὰς μάχας, ἐπολέμησε δὲ καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ εἰς τὴν Ρούμελην. Ἦθελε δὲ παντοῦ νὰ εὕρεται, εἶχε δὲ προθυμίαν ἀκούραστον καὶ ὀρεξιν παντοτεινὴν, ἐπιθυμῶν νὰ ἴδῃ τὴν ποθητὴν του πατρίδα ἐλευθέραν. Ὅπου δὲ ἦτον ὁ κίνδυνος ἐπολέμει καβαλάρης, διότι ἐγνώριζε καλῶς νὰ ἱππεύῃ καὶ νὰ πολεμῇ, καὶ κανεὶς ἐκ τῶν Ἑλλήνων τότε δὲν ἐδύνατο νὰ ἱππεύῃ καθὼς αὐτός.

Ὁ Ὑψηλάντης ἀπέκτησε φίλους πιστοὺς εἰς τὴν Ἑλλάδα στρατιωτικοὺς ἀναγνωρισμένους τὸν Θεόδ. Κολοκοτρώνην, τὸν Νικήταν Σταματελόπουλον καὶ τὸν Ὀδυσσεά Ἀνδρούτσου. Τούτους ἐμπιστεύετο, καὶ μάλιστα ἐν καιρῷ πολέμου, ὅστις ἐξ αὐτῶν εὕρισκετο μαζὺ του, ἦτον ὁλος χαρὰ καὶ θάρρος διότι εἶχε τὴν νίκην βεβαίαν. Ὁ Γρηγόριος Φλέσας εἶχε σέβας ὑποχρεωτικὸν πρὸς τὸν Ὑψηλάντην, οἱ δὲ δεῦτεροι καπεταναῖοι τῆς Πελοποννήσου τὸν ἐσέβοντο εἰλικρινῶς καὶ αὐτοθελήτως ὑπετάσσοντο εἰς αὐτόν.

Πολλοὺς ἔφερεν ὅταν ἦλθεν εἰς τὴν Πελοπόννησον ὁ Ὑψηλάντης ἐκ τῶν ὁποίων ἐπισημότεροι εἶναι οἱ ἀκόλουθοι· ὁ διδάσκαλος Βάμβας, τὸν ὁποῖον εἶχε ὡς σύμβουλόν του, ὁ Ἀλέξανδρος Κατακουζηνός, ὁ Γεώρ-

γιος Τυπάλδος Κοζάκης, ὁ Π. Ἀναγνωστόπουλος, ὁ Καντιώτης. ὁ Γεώργιος Π. Ἀντωνόπουλος, ὡς ταμίας του, ὁ Νικόλαος Σκουφος, ὁ Πάϊκος, καὶ ὁ ὑπασπιστὴς του Σάλας, ὁ Θεμέλης, ὁ Γεώργιος Βοϊνέσκος, ὅστις ἐπὶ τῆς βασιλείας ὑπηρετήσεν ὡς μοίραρχος. Ἐκ τούτων τὸν μὲν Ἀ. Κατακουζηνὸν ἔστειλεν ὡς ἀντιπρόσωπόν του νὰ παραλάβῃ τὸ φρούριον τῆς Μονεμβασίας, τὸν δὲ Γεώργ. Τυπάλδον Κοζάκην εἰς τὸ Νεόκαστρον, καὶ τὸν Διάκον Λιβέριον εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἐστειλε δὲ τοὺς ἀντιπροσώπους του τούτους διὰ νὰ παραλάβουν τὰ φρούρια, διότι καὶ ὁ τόπος τὸν ἐζήτει καὶ οἱ Τούρκοι εἶχον ἐμπιστοσύνην πρὸς τὸν Πρίγκηπα.

ΤΣΟΥΡΤΣ

Ὁ Ριχάρδος Τσοῦρτς κατήγετο ἀπὸ τὴν Σκωτίαν· ἦτο φιλέλλην ἐνθουσιώδης, καὶ πρὶν ἢ Ἑλλὰς ἐπαναστατήσῃ εἶχε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἴδῃ αὐτὴν ἐλευθεραν. Ὑπῆρξεν ὁ διδάσκαλος καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἡ Ἀγγλία ἐδέχθη τὴν προστασίαν τῆς Ἐπτανήσου. Ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις εἶχε σχηματίσει τάγματα ἀπὸ Ἑλλήνων διὰ τὴν στρατιωτικὴν τῆς ὑπηρεσίαν, ἡ δὲ ἐπικουρία αὕτη ἐγυμνάσθη τὴν ὁπλασκιάν, καὶ μετὰ τὴν διάλυσίν της ἔπειτα κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν ἐχρησίμευσαν εἰς τὴν ἰδίαν των πατρίδα. Ὁ Τσοῦρτς ἂν καὶ ἐπεθύμει πρὸ πολλοῦ, ὡς εἶπομεν, νὰ φανῇ χρήσιμος εἰς τὴν Ἑλληνικὴν φυλὴν, μόλις ἐδυνήθη νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὸν Φεβρουάριον τοῦ ἔτους 1827, εἶχεν

δμως ἀλληλογραφίαν μετὰ τῶν φίλων του καὶ τῶν μαθητῶν του Ἑλλήνων.

Τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος εὐρέθη τότε εἰς συνέλευσιν εἰς τὴν Ἑρμιόνην ὅπου ἦλθε καὶ ὁ Τσοῦρτζ, καὶ ἐκτιμήσαν τὸν εἰλικρινῆ φιελληνισμόν του, διώρισεν αὐτὸν ἀρχιστράτηγον τῶν Ἑλληνικῶν ὅπλων. Ὁ δὲ διορισμὸς αὐτὸς ἔβαλε τὸν ἄνδρα εἰς θέσιν ἐνεργείας πολεμικῆς, ὅστις δὲν ἐφείσθη οὔτε ζωὴν, οὔτε ἄλλην θυσίαν, καὶ πρῶτον πάντων ἄφησε τὴν πατρίδα του, καὶ ἀπεφάσισε νὰ ταφῇ εἰς τὰ Ἑλληνικὰ χῶματα. Ἐσυναξέε στρατιώτας Ἑλληνας ὅσους ἐδυνήθη δι' ἰδίων ἐξόδων, καὶ ὑπῆγε πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς κινδυνευούσης φρουρᾶς τῶν Ἀθηνῶν, ἣ ὅποια ἐπολιορκεῖτο ἀπὸ τὸν στρατάρχην τοῦ Σουλτάνου Κιουταχῆν, ἔλαβε τὴν διοίκησιν ὡς ἀρχιστράτηγος εἰς τὰ εὐρεθέντα ἐκεῖ Ἑλληνικὰ στρατεύματα, Στερεοελλαδιτικά, Πελοποννησιακά, καὶ τὰ λοιπὰ ἐξ ὅλων τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν, διότι Ἕλληνες ἐν γένει ἔτρεξαν νὰ σώσουν τὴν ἱερὰν γῆν τῶν Ἀθηνῶν. Εἰς ταύτην δὲ τὴν πολιορκίαν εὐρέθησαν καὶ πολλοὶ φιλέλληνες εἰς τὸ Ἑλληνικὸν τακτικὸν ἐντὸς τοῦ φρουρίου καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ, οἵτινες ἔδειξαν μεγάλην γενναϊότητα εἰς τὰς μάχας. Ὅλα δὲ τὰ ἐκεῖ εὐρισκόμενα στρατεύματα ἦσαν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Γεωργ. Καραϊσκάκη, ὅστις ἦτο γενικὸς ἀρχηγὸς κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα κατὰ διαταγὴν τῆς τότε διοικήσεως ὡς καὶ τῶν λοιπῶν ἀρχηγῶν ἐκάστου τμήματος, πόλεως, χωρίου, ἢ νήσου, διότι ἕκαστον τούτων εἶχεν ἰδιον ἀρχηγόν, οἵτινες πρὸς διάκρισιν ἐλέγοντο οὕτως· ὁ Κρητικὸς ἀρχηγός, ὁ Σμυρναῖος, ὁ Πελοπον-

νήσιος κλπ. Ὅλα δὲ ταῦτα τὰ στρατιωτικὰ σώματα εἶχον ἀποκάμει ἀπὸ τοὺς πρότερον πολέμους κατὰ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα. Ἀρχηγοῦντος τοῦ Καραϊσκάκη, ὅλα τὰ στρατεύματα τὰ Ἑλληνικὰ ἀντεπολιοῦν τὸν πολιορκητὴν τῶν Ἀθηνῶν Κιουταχὴν, ἡ δὲ φρουρὰ τῆς Ἀκροπόλεως ἀντέστη εἰς ὅλας τὰς προσβολὰς τῶν Τούρκων, καὶ οἱ Τούρκοι πάλιν εἰς τὰς προσβολὰς τῶν ἔξωθεν Ἑλλήνων. Τὸ δὲ δυστύχημα τῶν Ἑλλήνων ὑπῆρξεν ὁ θάνατος τοῦ γενικοῦ ἀρχηγοῦ Καραϊσκάκη, ὁ ὁποῖος συνέβη εἰς τινα συμπλοκὴν μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Τούρκων. Μετὰ δὲ τοῦτο ὁ ἀρχιστράτηγος Τσοῦρτς ἀνέλαβε μόνος του τὴν φροντίδα, καὶ μετεχειρίσθη σχέδιον πρὸς λύσιν τῆς πολιορκίας τῆς Ἀκροπόλεως. Μάχης δὲ γενομένης ἐχάθησαν οἱ σημαντικώτεροι Ἕλληνες, καὶ τὰ δεδοκιμασμένα παληκάρια, ἐπιάσθησαν ζωντανοὶ ὁ Γεώργιος Δράκος καὶ ὁ Δημήτριος Καλέργης, καὶ ὁ μὲν Δράκος ἐθανατώθη, ὁ δὲ Καλέργης ἐξηγοράσθη διὰ χρημάτων.

Τοιοιουτοτρόπως δὲ ἀπέτυχε τὸ σχέδιον αὐτὸ, τὸ ὁποῖον πρὸ ἡμερῶν ζῶντος τοῦ Καραϊσκάκη, ἐβασανίζετο, ὅστις δὲν τὸ ᾔθελεν, ἀλλ' ᾔθελεν ἄλλως πῶς νὰ γείνη ἡ μάχη, καὶ ἀπὸ τὸν ἐλαιῶνα, ἐκεῖθεν νὰ γείνη ἡ προσβολὴ πρὸς διάλυσιν τῶν Τούρκων διὰ νέου περὶ σπασμοῦ, καὶ διὰ νὰ μοιρασθῇ ἡ δύναμις των. Ἀλλ' ὁ στόλαρχος Κόχραν ἐπέμενε καὶ οὕτω ὑπεχρεώθη καὶ ὁ ἀρχιστράτηγος. Ἡ δὲ ἀποτυχία αὕτη ἔφερε καὶ τὴν ἀπελπισίαν τῆς φρουρᾶς, ἥτις εἰδοποιήθη ἂν θέλῃ νὰ ἐξέλθῃ διὰ συνθήκης, καὶ ἔσπερξε διότι δὲν εἶχε τὴν ἀναγκαίαν τροφὴν, οὐδὲ πολεμεφόδια.

Οἱ δὲ διοικοῦντες τότε τὰ πράγματα κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν ἦσαν ξένοι φιλέλληνες, καὶ δὲν ἐγνώριζον τὸν τρόπον τοῦ πολεμεῖν τῶν ἀτάκτων στρατιωτῶν, καὶ οὕτως ἐγεννήθη ἡ ἀπελπισία καὶ ἡ δειλία εἰς τοὺς Ἕλληνας, καὶ δὲν ἐδυνήθησαν πλέον νὰ δώσουν νέαν ἐμφύχωσιν εἰς αὐτοὺς, δὲν εἶχον δὲ καὶ τὰ μέσα διὰ νὰ πληρώνουν μισθοὺς τοὺς ὁποίους αὐτοὶ τοὺς ἔμαθον νὰ ζητοῦν.

Οὕτως ἔπεσε τὸ φρούριον τῶν Ἀθηναίων, τὸ ὁποῖον πάλιν ὕψωσε τὴν Ὀθωμανικὴν σημαίαν, διελύθησαν τὰ Ἑλληνικὰ στρατεύματα, τὰ ὁποῖα ἦλθον εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ κατέλαβον τὰ δύο φρούρια τῆς Κορίνθου καὶ τοῦ Ναυπλίου, καὶ ἐδόθησαν εἰς πολλὰς καταχρήσεις.

Ὁ δὲ ἀρχιστράτηγος Τσοῦρτς ἔμπλεξε τότε εἰς τὸν βρασμὸν αὐτὸν, καὶ ἀπὸ ὧλους ἐκαλεῖτο· οἱ κάτοικοι τοῦ Ναυπλίου τὸν ἤθελον, ὁ Κολοκοτρώνης ἐπίσης, ἡ δὲ ἀντικυβερνητικὴ ἐπιτροπὴ τὸν διέταξε καὶ αὐτὴ νὰ ὑπάγῃ εἰς Ναύπλιον νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν ἐπανάληψιν τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, καὶ νὰ ἐλαφρώσῃ τὰς βασάνους τῶν κατοίκων ἀπὸ τὰς καταχρήσεις τῆς φρουρᾶς, καὶ τοῦ φρουράρχου Θ. Γρίβα, ὅστις τότε κατεῖχε τὸ Παλαμήδιον.

Ἡ Συνέλευσις τῆς Τροιζῆνος, προβλέπουσα ταῦτα τὰ δυστυχήματα, εἶχε ἀναθέσει τὰ δύο φρούρια τῆς Κορίνθου καὶ τῆς Ναυπλίας εἰς τὸν στόλαρχον Κόχραν καὶ τὸν ἀρχιστράτηγον Τσοῦρτς διὰ ν' ἀπαλλάξουν τὸν κόσμον ἀπὸ τὰς βασάνους, διότι οἱ ἄνδρες οὗτοι εἶχον τότε μεγάλην ἠθικὴν ὑπόληψιν, ὥς μὴ ἀναμιχθέντες

εἰς τὰ πάθη τὰ μεταξὺ Ῥουμελιωτῶν καὶ Πελοποννησίων. Ὁ ἀρχιστράτηγος τότε κατέβαλε πολλοὺς κόπους ὅπως παύσῃ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, καὶ ὅπως ἐλαφρώσῃ τοὺς κατοίκους ἀπὸ πολλὰ δυστυχήματα, καὶ μόλις κατῴρθωσεν νὰ λείψουν ἂν ὅχι ἐντελῶς, διότι καὶ αὕτῃ ἡ ἀντικυβερνητικὴ ἐπιτροπὴ, ἄλλοθεν παρακινουμένη ἡρέθιζε τὰς ἐμφυλίους ταραχὰς, ἔγεινε καὶ αὕτῃ πατρία, καὶ ὅχι Κυβέρνησις, καὶ ἐπεθύμει ν' ἀποτύχῃ ὁ ἀρχιστράτηγος, διότι ἦτο φίλος τοῦ Κολοκοτρώνη. Πολλοὺς μῆνας ἐνησχολήθη, ἀλλ' ὅλαι του αἱ προσπάθειαι ἐματαιώθησαν. Τέλος πάντων ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὸ Ναύπλιον καὶ ὑπῆγε κατὰ τὴν Κόρινθον, καὶ ἐκεῖθεν διώκει τὴν Στερεὰν καὶ τὴν Πελοπόννησον μέχρι τοῦ Νοεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, καὶ ἔπειτα μετέβη εἰς τὸ Διακοπτὸν τῆς Βοστίτσας, καὶ ἐκεῖθεν ἐπέρασεν εἰς τὸ Ἀνατολικὸν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ μέχρι τῆς ἐλεύσεως τοῦ Κυβερνήτου, καὶ τότε εὐρίσκετο εἰς ἐνέργειαν. Ἀλλ' ἡ πολιτικὴ τῶν Εὐρωπαίων καὶ ἰδίως τῶν Ἀγγλων ἀντενέργει εἰς τὴν ἀνάκτησιν τοῦ Μεσολογγίου καὶ τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, καὶ διὰ τοῦτο ἐλοξοδρόμησε καὶ ἐφθόνησε τὸν Αὐγουστῖνον Καποδίστριαν, Γεωργάκην Βαρνακιώτην, Ἀνδρέαν Μιαούλην καὶ Ἰ. Παπαρηγόπουλον, ὡς συντελέσαντας εἰς τὴν ἀνάκτησιν καὶ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, καὶ θέλων νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν πολιτικὴν τῆς πατρίδος του, παρητήθη τῆς ἀρχιστρατηγίας καὶ προσεκολλήθη εἰς τὴν κατὰ τοῦ Κυβερνήτου ἀντίπολίτευσιν, τῆς ὁποίας ἀρχηγὸς ἦτον ὁ Ἀλ. Μαυροκορδάτος.

Μετὰ δὲ τὴν παῦσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ πολέμου,

μένει ἔνταῦθα ὡς πολίτης Ἕλληνα, ἀντιστράτηγος καὶ γερουσιαστής, χαίρων τὰς ἐθνικὰς τιμὰς, καὶ ἀπὸ δλοῦς ἀγαπώμενος ὡς οὐδεὶς ἄλλος. Ἡ δὲ ἀγαθότης καὶ ὁ πόθος του διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος φαίνονται εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν του μετὰ τῆς ἀντικυβερνητικῆς ἐπιτροπῆς, καὶ τῶν Γενικῶν ἀρχηγῶν Κολοκοτρῶνη, Καραϊσκάκη, καὶ λοιπῶν ἀρχηγῶν.

Υ Δ Ρ Α

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΡΙΕΖΗΣ

Οὗτος δὲν ἠθέλησε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ νὰ ὑπηρετήσῃ ὡς καὶ οἱ συμπατριῶταί του, ἀλλ' ἔγεινε χερσαῖος. Εὐρέθη δὲ εἰς τὰς πολιορκίας Ναυπλίου καὶ Κορίνθου. Εἶχε σῶμα στρατιωτικὸν ἰδικόν του, συγκείμενον ἀπὸ συμπατριώτας του καὶ ἄλλους νησιώτας. Πρὶν δὲ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Δράμαλη εὐρέθη εἰς τὸ φρούριον τῆς Κορίνθου ἔχων τὴν στρατιωτικὴν του δύναμιν. Φρούραρχος τῆς Κορίνθου τότε ἦτον ὁ Ἀχιλλεὺς Θεοδωρίδης Ὑδραῖος τὴν πατρίδα καὶ αὐτός· οὗτοι δὲ ἅμα εἶδον τὸν στρατὸν τοῦ Δράμαλη εἰσβάλλοντα εἰς τὸν Ἰσθμὸν ἀμέσως ἀφῆκαν τὸ φρούριον κενὸν καὶ ἔφυγον, ἡ δὲ φυγὴ αὕτη τότε ἀπεδόθη εἰς αὐτὸν καθὼς ἔχοντα τὴν δύναμιν τῆς φρουρᾶς. Μετὰ ταῦτα ὁμοῦς εὐρέθη εἰς τὰς μάχας καὶ ἐπόλεμψε τὸν Δράμαλην. Ἡ κοινὴ παροιμία λέγει· «νὰ σὲ κάψω Γιάννη μου, καὶ νὰ σ' ἀλείψω μέλι·» διότι ἀφοῦ πρότερον παρέδωκε τὸ

φρούριον εἰς τοὺς Τούρκους, ὕστερα τοὺς ἐπολέμει καὶ ἐβασανίζετο νὰ τοὺς διώξῃ. Ὁ Κριεζῆς ὑπῆγε καὶ ἐκτὸς τῆς Πελοποννήσου εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Νικήτα εὐρεθεῖς εἰς πολλὰς μάχας.

Σ Π Ε Τ Σ Α Ι

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΚΟΥΤΡΟΥΜΠΗΣ

Ὁ καπετάνιος οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὴν νῆσον Σπέτσας καὶ παρηκολούθει καθ' ὅλον τὸν ἀγῶνα τὸν στρατηγὸν Νικήταν Σταματελόπουλον. Εὐρέθη παντοῦ καὶ πάντοτε εἰς ὅλας τὰς μάχας μαζύ του, καὶ ἔδειξε πολλὴν γενναϊότητα καὶ ἀνδρείαν διακρινόμενος εἰς τὰς μάχας. Ὁ Νικήτας τὸν Κουτρουμπῆν εἶχε δεξί του χέρι, καὶ οὗτος γνωρίζει ὅσα εἰς τοὺς πολέμους ἔγειναν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Νικήτα.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΜΠΟΝΙΑΣ

Καὶ οὗτος κατ' ἀρχὰς εὐρεθεῖς εἰς τὴν ξηρὰν μὲ στρατιωτικὸν σῶμα συμπατριωτῶν τοῦ Σπετσιωτῶν ἐπολιόρχει τὸ Ναύπλιον, συγχρόνως μετὰ τοῦ Μπούμπουλη. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέβη εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, καὶ κατόπιν ἔλαβε μέρος καὶ εἰς τὰς κατὰ τοῦ Δραμάλη μάχας, διατελέσας τὸν περισσότερον χρόνον τοῦ πολέμου ὑπὸ τὸν Νικήτα Σταματελόπουλον. Εἰς ὅλας δὲ τὰς μάχας, εἰς τὰς ὁποίας παρευρέθη δια-

κρίθη διὰ τῆς προσωπικῆς του παληκαριᾶς, ὡς καὶ ὅλοι οἱ Σπετσιῶται, τοὺς ὁποίους εἶχε μαζύ του. Εἶχε δὲ τόσον ἐνθουσιασμόν, ὥστε τοῦ ἐφαίνετο, ὅτι ἂν οἱ Τοῦρκοι ἦσαν εἰς τὴν θέλησίν του, νὰ τοὺς φάγῃ ὅλους μὲ τὰ δόντιά του. Ὁ Μπόνιας ἐξώδευσε τὴν κατάστασίν του ὅλην εἰς τοὺς πολέμους διατηρῶν τοὺς ὑπ' αὐτὸν στρατιώτας, καὶ ὁμῶς ὕστερα ἔμεινε γυμνὸς καὶ ἄπορος.

Οἱ Σπετσιῶται ἀπὸ ὅλας τὰς νήσους ἐφάνησαν πρόθυμοι καὶ κατὰ τὴν 25 Μαρτίου 1821 ὕψωσαν τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως. Τὴν δὲ ἄλλην ἡμέραν οἱ οἰκοκυραῖοι τῆς νήσου διέταξαν νὰ πολιορκηθοῦν ἡ Μονεμβασία καὶ τὸ Ναύπλιον, καὶ ἀμέσως ἔπλευσαν οἱ Ναυέτα τοῦ Γκίκα Μπότση καὶ τὸ βρίκιον τοῦ Θεοδώρου Βότση, ὁ Ἀθανάσιος Γουδῆς καὶ ἡ Μπουμπουλίνα μὲ τὰ καράβια των, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ κάθε ἓνα εἶχεν 120 ναύτας ὡπλισμένους καθ' ὅλα πρὸς πόλεμον. Τὴν δὲ 28 Μαρτίου φθάσαντες εἰς Μύλους τοὺς Ἀφεντικοὺς ἀντικρὺ τοῦ Ναυπλίου, ἀμέσως ἔστειλαν ἔξω τῆς βάρκαις τῶν πλοίων διὰ νὰ πιάσουν τὸν ἐκεῖ Τοῦρκον τελώνην καὶ τοὺς φύλακας. Ἀφοῦ δὲ οἱ ναῦται ἐβγῆκαν ἀπὸ τῆς βάρκαις εἰς τὴν σκάλαν, παρουσιάζεται ὁ τελώνης Τοῦρκος μὲ ἓνα φύλακά του, μὴ γνωρίζων τὸ κίνημα τῆς ἐπαναστάσεως, διὰ νὰ τοὺς ἐρωτήσῃ πόθεν ἔρχονται, καὶ εὐθὺς οἱ ναῦται τοὺς ἔπιασαν καὶ τοὺς δύο, καὶ τοὺς ἐφόνευσαν. Δύω δὲ ἄλλοι Τοῦρκοι, οἱ ὁποῖοι τότε ἦσαν μακρύτερα, ἰδόντες τοὺς ἄλλους φονευομένους, ἔφυγαν τρέχοντες εἰς τὸ Ναύπλιον διὰ νὰ εἰπουν εἰς τοὺς Ναυπλιώτας Τοῦρκους τὰ γενόμενα, καὶ οὕτω οἱ Τοῦρκοι ἐκλείσθησαν ἐντὸς

τοῦ φρουρίου. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἔφθασαν καὶ εἰς Κρανιδιώτικα καί κ ι α, φέροντα στρατιώτας, ἤλθον δὲ καὶ ἄλλοι ἀπὸ τὴν ξηρὰν, οἱ δὲ ἐντόπιοι Ναυπλιῶται καὶ Ἀργῖται ἐσῆκωσαν καὶ αὐτοὶ τὰ ὅπλα, ἔτρεξαν καὶ ἐπολιώρκησαν τὸ Ναύπλιον. Οἱ Ἀργῖται ἐζήτησαν βοήθειαν ἀπὸ τὰ καράβια τῶν Σπετσιωτῶν, νὰ σταλοῦν ναῦται πρὸς φρούρησιν τῆς πόλεως, καὶ οὕτως ἐστάλη ὁ υἱὸς τῆς Λασκαρίνας Μπουμπουλίνας Γιάννης, ὡς φρούραρχος τοῦ Ἀργους μετὰ 50 ναύτας Σπετσιώτας. Τὴν δὲ 25 Ἀπριλίου φθάνει ὁ Κεχαγιάμπεης μετὰ 4000 Ἀρβανίτας πεζοὺς καὶ καθαλαραίους ἀπὸ τὴν Κόρινθον καὶ ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ Ξερῖα, ὅπου οἱ Ἕλληνες εἶχον καρτέρι, ἀλλὰ δὲν ἐστάθησαν νὰ πολεμήσουν, διότι τοὺς ἐκύκλωσαν τὰ στρατεύματα τῶν Τούρκων, καὶ οἱ ὀπλοφόροι Ἀργῖται καὶ τὰ γυναικόπαιδά των ἐτράπησαν εἰς φυγὴν, καὶ κυνηγούμενοι κατέφυγον εἰς τοὺς Μύλους ὅπου ἦσαν τὰ καράβια τῶν Σπετσιωτῶν, ἐπληγώθησαν ὅμως καὶ ἐφονεύθησαν μερικοί. Ὁ δὲ γενναῖος Γιάννης Μπούμπουλης καὶ τινες ἄλλοι μετὰ τοὺς ὑπ' αὐτοὺς στρατιώτας, ἐκλείσθησαν εἰς τὰ ἐκεῖ πλησίον τοῦ Ξερῖα σπίτια, καὶ ἀφοῦ ἐπολέμησαν καθ' ὅλην σχεδὸν τὴν ἡμέραν πρὸς ὄλους τοὺς Τούρκους, οἱ ὅποιοι ἐπὶ τέλους ἔδαλαν φωτιὰν εἰς τὰ σπίτια, ἐβγήκαν ἔξω καὶ ἐπιάσθησαν μετὰ τὰ χέρια ὅλοι· ὁ δὲ Γιάννης Μπούμπουλης ἐπιάσθη, ὡς ἀνωτέρω εἵπομεν, μετὰ τὸν Βελίκον Γιάτσον, μπέην καὶ ἀρχηγὸν τῶν Ἀλβανῶν. Τοῦτο δὲ εἶναι ἀληθές, διότι τὸ ὠμολόγησεν ὁ ἴδιος Μπέης εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν μετὰ τὴν ἄλωσίν της καὶ εἰς ἄλλους καὶ εἰς ἐμὲ τὸν ἴδιον. Ἐλεγε δὲ ὅτι ἀφοῦ ὁ Σπετσιώτης ἦρως τὸν

κατέβαλε, δὲν εἶχε μὲ τί νὰ τὸν σφάζῃ, ἀλλ' ἐπολέμει μὲ ἓνα ἄδειο πιστόλι νὰ τὸν σκοτώσῃ κτυπῶν αὐτὸν μὲ τὸ κοντάκι του εἰς ἄλλα μέρη τοῦ σώματος, διότι δὲν ἐδύνατο νὰ τὸν κτυπήσῃ κατακέφαλα, ἐμποδιζόμενος ἀπὸ τὸν Μπέην, ὅτε ἄλλος Ἀλβανὸς ἰδὼν τοῦτο τρέχει, πιστολιζεῖ καὶ φονεύει τὸν Μπούμπουλην ὥς ἦτον ἐπάνω εἰς τὸν Μπέην. Οὕτως ἐπολέμησαν ἀνδρείως καὶ ἐθυσιάσθησαν 28 Σπετσιῶται μὲ τὸν Γιάννην Μπούμπουλην καὶ ἄλλοι ὅσοι ἐστάθησαν. Αἱ δὲ σωθεῖσαι οἰκογένειαι τῶν Ἀργείων μετεχομίσθησαν εἰς τὴν νῆσον τῶν Σπετσῶν ὅπου ἔτυχον τῆς μεγαλειτέρας φιλοξενείας καὶ περιποιήσεως.

ΖΑΚΥΝΘΙΝΑ

Περὶ τῶν Ζακυνθίων, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα ἡμπόρεσα νὰ ἐνθυμηθῶ διότι οἱ περισσότεροι ἐξ αὐτῶν ἦλθον ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον κατ' εὐθείαν πρὸς τὸν Θ. Κολοκοτρώνην εἰς τὰ Τρίκορφα κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, ἄλλοι πρῶτα καὶ ἄλλοι ὕστερα, περὶ τούτων ἤδη θὰ ὁμιλήσω. Ὅλοι ὅσοι ἦλθον ὑπηρέτησαν κοντὰ εἰς τὸν Κολοκοτρώνην, εἰς τὰ παιδιὰ του καὶ εἰς τὸν Ἀποστόλην Κολοκοτρώνην. Ἀνώτεροι δὲ τούτων ἦσαν οἱ Ἰωάννης Πέτας καὶ Δημήτριος Γουζέλης.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΕΤΑΣ Η ΒΑΠΤΙΣΤΗΣ

Οὗτος ἐλθὼν εἰς τὴν Πελοπόννησον μὲ τὸν Γιαν-

νάκην Κολοκοτρώνην μετὰ τὴν διαλυθεῖσαν ἐπανάστασιν τῆς Βλαχίας εὐρέθη εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν μάχην τῆς Γράνας, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπῆρε μέρος μετὰ τῶν λοιπῶν συμπατριωτῶν τοῦ Ζακυνθίων, εὐρεθέντων ἐκεῖ, ὡς εἵπομεν, μετὰ τοῦ Κολοκοτρώνη, ὅπου ἐδείχθη ἀνδρείος. Ἐπειτα ἔμεινε πλησίον τοῦ Κολοκοτρώνη. Μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς, πάλιν παρηκολούθησεν αὐτὸν ὡς ἀρχηγὸς τῶν Ζακυνθίων. Καθ' ὅλον δὲ τὸ διάστημα τῆς πολιορκίας τῶν Πατρῶν ἐπολέμησε μὲ τοὺς ὑπ' αὐτὸν στρατιώτας, καὶ διεκρίθη κατὰ τὴν ἐκεῖ γενομένην περὶφημον μάχην τῆς 9 Μαρτίου. Μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν εὐρέθη εἰς τοὺς Ἀφεντικούς Μύλους κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη, ὅτε οἱ συμπατριῶταί του ἐστάλησαν εἰς τὸ ἐπιθαλάσσιον φρούριον (Μποῦρτσι) τοῦ Ναυπλίου διὰ νὰ τὸ φυλάξουν, διότι οἱ Κρανιδιώται ἀφῆκαν αὐτὸ καὶ ἔφυγον διὰ νὰ ὑπάγουν νὰ σώσουν τὰς οἰκογενεῖας των, φοβούμενοι μήπως ἔβγουν Τούρκοι ἀπὸ τὸν στόλον τοῦ Σουλτάνου, ὅστις τότε εὕρισκετο πλησίον τῶν νήσων Σπετσῶν καὶ Ὑδρας ἐπαπειλῶν τὴν καταστροφὴν αὐτῶν.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΡΟΥΣΣΑΝΗΣ

Οὗτος ἐλθὼν εἰς Πελοπόννησον κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἀγῶνος ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς, καὶ ἐφάνη χρήσιμος διὰ τὰς γνώσεις του. Εὐρέθη δὲ εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, καὶ ἀπὸ τὸν πρίγκηπα Ὑψηλάντην, εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ ὁποίου

ἦτον, ἐστάλη εἰς Μεθώνην διὰ νὰ ἴδῃ τὴν ἐκεῖ πολιορκίαν, καὶ ἔπειτα εἰς Νεόκαστρον ὡς φρούραρχος. Αἱ ἐκδουλεύσεις τοῦ Γουζέλη εἶναι γνωσταὶ καὶ ἐκτὸς τῆς Πελοποννήσου. Ἐχαιρε δὲ πολλὴν ὑπόληψιν καὶ ἀγαπᾶτο ἀπὸ τὸν Ὑψηλάντην, καὶ τὸν Θ. Κολοκοτρώνην. Τὸ δὲ ὄνομά του ἀναφέρεται παντοῦ εἰς τὰ προεκδοθέντα στρατιωτικὰ ἀπομνημονεύματα.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΤΣΙΡΗΣ

Καὶ οὗτος ὁ καπετάνιος κατήγετο ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἦτον εἰς τὸ χωρίον Δάρα τῆς ἐπαρχίας Τριπολιτσᾶς, καὶ κατὰ τὴν 21 Μαρτίου τοῦ 1821 αὐτὸς καὶ οἱ Δαραῖοι ὑψωσαν σημαίαν, καὶ ἐκυνήγησαν τοὺς Τούρκους Κεχαγιάδες τοῦ Παλαιοπύργου Γκιουσίου καὶ Καρνεσίου, οἱ ὅποιοι τότε εὐρέθησαν ἐκεῖ, καὶ τοὺς ὑπῆγον πολεμοῦντες ἕως εἰς τὴν θέσιν Τρόχλαις πρὸ τοῦ χωρίου Κάψα, καὶ ἐσχότωσαν ἓνα ἐξ αὐτῶν, τοὺς δὲ ἄλλους τοὺς κατεδίωξαν ἕως εἰς τὴν Κατσάναν. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Πατσίρης ἔμεινε μὲ τοὺς κατοίκους τοῦ Δάρα πολεμῶν. Εὐρέθη εἰς τὴν μάχην τοῦ Λεβιδίου καὶ ἐκλείσθη καὶ αὐτὸς εἰς τὰ ἐκεῖ σπίτια μαζὺ μὲ τοὺς Δαραίους. Ἐπειτα ἐσχημάτισε σῶμα ἰδικόν του καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, παρακολουθῶν ἕκτοτε τὸν Θ. Κολοκοτρώνην καὶ εὐρεθεὶς μαζὺ του εἰς πολλὰς μάχας. Εὐρέθη δὲ καὶ ὑπὲρ τὸν Ἀποστόλην Κολοκοτρώνην καὶ ἀλλοῦ, γενόμενος οὕτω γνωστὸς διὰ τὴν παληκαριάν του.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΒΑΔΙΑΣ

Ὁ καπετάνιος οὗτος ἦτον υἱὸς τοῦ Καβαδία ἀποστόλου τῶν Φιλικῶν, καταγομένου ἀπὸ τὰς οἰκογενείας τὰς κλέφτικας. Δὲν ἦτο δὲ ὁ πατὴρ του Πελοποννήσιος, ὁ ὁποῖος, ὡς καὶ ἄλλοι πολλοὶ, ἦτον ἀξιωματικὸς εἰς τὰ Ἀγγλικά τάγματα. Ἐγὼ καὶ τοὺς δύο, τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱόν, ἐγνώρισα εἰς τὴν Ὁδησσὸν εἰς τοῦ Ἰωάννου Ἀμβροσίου, ὡς καὶ τὸν Ἰωάννην Γκούστην καὶ τὸν υἱόν του Μιχαλάκην, τὸν μεγαλείτερον. Μὲ τὸν Γκούστην πάλιν ἀνταμώσαμεν εἰς Ὑδραν κατὰ τὰ τέλη τοῦ Ὀκτωβρίου 1820, ὅπου ἐπίτηδες εἶχε σταλῆ ὑπὸ τοῦ Ἀλ. Ὑψηλάντου διὰ νὰ κοινοποιήσῃ τὰς διαταγὰς του εἰς πάντας τοὺς ἀδελφούς τῶν νήσων, τῆς Πελοποννήσου καὶ ἰδίως τῆς Μάνης καὶ τῆς Ζακύνθου ἀκόμῃ. Ὅσον χρόνον ἐμείναμεν εἰς τὴν Ὑδραν ἤρχοντο οἱ ἐπίσημοι ἄνδρες τοῦ τόπου καὶ ὠμίλουν περὶ τῆς Ἑταιρίας μετὰ τοῦ Γκούστη ὡς ἀντιπροσώπου τοῦ Ὑψηλάντου, ἔχοντος μάλιστα καὶ ἔγγραφον τούτου, τὸ ὁποῖον κατωτέρω καταχωρίζομεν, ⁽¹⁾ καὶ ἐκ τοῦ ὁποίου φαίνεται ἡ ἀποστολὴ του.

Ὁ δὲ Ν. Καβαδίας μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν του ἀπὸ τὴν Ὁδησσὸν εἰς τὴν Ζάκυνθον παρηκολούθει τὸν Κολοκοτρῶνην, τοῦ ὁποίου ἦτο σύντροφος ὅταν ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον ἦλθεν εἰς τὴν Μάνην. Ὑπηρετήσε δὲ τὴν πατρίδα μετὰ τοῦ Κολοκοτρῶνη, εὔρεθεις εἰς ὅλας τὰς μάχας καὶ εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, γενόμενος οὕτω γνωστὸς πρὸς ὅλους τοὺς Πελοποννησίους.

(1) Δὲν εὑρέθη.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΜΑΚΗΣ

Οὗτος ἦτο Ζακύνθιος, ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα κατ' ἀρχάς, καὶ μάλιστα ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ πρίγκηπος Δ. Ὑψηλάντου, καταταχθεὶς ἔπειτα εἰς τὰ τακτικὰ Ἑλληνικὰ τάγματα. Τὸν ἡγάπων δὲ καὶ τὸν ὑπολήπτοντο ὅλοι, γνωστὰ δὲ εἶναι αἱ ἐκδουλεύσεις του.

Τῶν δευτέρων καπεταναίων Ζακυνθίων τὰ ὀνόματα εἶναι τὰ ἑξῆς. Κωνσταντῖνος Ῥοίτης, Σπυρίδων Φερεντῖνος, Διονύσιος Ἀντίοχος, Διονύσιος Παπαδάτος καὶ Γεώργιος Κατσιλίδας ἢ Σεμπρικός.

ΚΑΜΠΑΣΑΙΟΙ

Καὶ οὗτοι οἱ τολμηροὶ καπεταναῖοι ἦσαν Ζακύνθιοι, καὶ ὠνομάζοντο Δημήτριος καὶ Παναγιώτης. Ἐπειδὴ δὲ εἶχον κάμει εἰς τὴν πατρίδα των ἀσυγχώρητον τόλμημα, κτυπήσαντες τὴν Ἀγγλικὴν φρουρὰν καὶ φυγόντες δὲν ἐδύναντο νὰ ὑπάγουν ὀπίσω πλέον. Ἐν καιρῷ δὲ τῆς ἐπαναστάσεως εὐρέθησαν εἰς τὴν Γαστούνην, καὶ ἐκεῖ ἐσύναξαν πολλοὺς Ζακυνθίους καὶ ἄλλους Ἑπτανησίους, ὡς καὶ ἐντοπίους καὶ διεκρίθησαν εἰς μίαν μάχην κατὰ τῶν Λαλαίων Τούρκων γενομένην εἰς Λαντσόι. Εἰς τὴν μάχην δὲ ταύτην ἡ ὁποία ἦτον ἔνδοξος, διότι ἦτον ἡ πρώτη, εὐρέθησαν καὶ πολλοὶ ἐντόπιοι Γαστουναῖοι, καὶ ὁ καπετὰν Κωνσταντῆς Κουμινιώτης, ἡ Ζώρας, καὶ ὁ Γεώργιος τοῦ Γιαννιά. Οἱ ἀδελφοὶ Καμπασαιοὶ εὐρέθησαν καὶ εἰς τὴν μάχην τοῦ Λάλα, καὶ εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, καὶ ἰδίως εἰς τὴν μάχην τῆς 9 Μαρτίου, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ἀνδραγάθη-

σαν ἀρχηγούντος τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη. Αὐτοὶ ἐχάθησαν, ὡς λέγεται, ἀπὸ τὸν Γεώργιον Σισίνην. Ἐἴ κακὸν ἔκαμον εἰς τὴν Γαστούνην καὶ ἐσκοτώθησαν ἀτρόμητα παληκάρια; Ὁ τόπος ἔκλαψεν αὐτοὺς διὰ τὴν παληκαριάν των. Σὰν τοὺς Καμπασαίους, λέγουν, καὶ δὲν τοὺς λησμονοῦν.

Ὅλοι οὗτοι οἱ ἀνωτέρω μνημονευθέντες Ζακύνθιοι παρηκολούθουν πάντοτε τὸν Θ. Κολοκοτρώνην, καὶ τοὺς συγγενεῖς του. Εὐρέθησαν δὲ εἰς ὅλας τὰς μάχας τὰς ἐντὸς τῆς Πελοποννήσου γενομένας, περὶ τῶν ὁποίων γίνεται λόγος εἰς τὰ ἀπομνημονεύματά μου. Ὅλοι αὐτοὶ ἐχάθησαν εἰς τοὺς πολέμους, καὶ πολλὰ ὀλίγοι ἐξ αὐτῶν ἔζησαν νὰ ἴδουν τὴν ἐλευθερίαν, καὶ νὰ ὑποφέρουν τὴν πικρίαν τῆς μετὰ τὴν πείναν καὶ μετὰ τοὺς ἀναστεναγμοὺς βλέποντες φανερὰ τὴν ἀδικίαν.

Κ Ε Φ Α Λ Η Ν Ε Σ

Ὁ Ἰωάννης Φωκᾶς, Εὐαγγέλης Πανᾶς, Ἀνδρέας Μεταξᾶς, Κωνσταντῖνος Μεταξᾶς, Παναγῆς Στρούζας, Διον. Σεμπρικός καὶ ἄλλοι πολλοὶ ὑπηρέτησαν τὸν ἀγῶνα. Ἀλλὰ δὲν εἶναι αὐτοὶ καὶ μόνοι· ἀλλὰ ποῖος δύναται νὰ ἐνθυμηθῇ πόσοι πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως κατηχήθησαν ἀπὸ τὴν Ἑταιρίαν καὶ ἠτοιμάσθησαν, καὶ πόσοι ἐπῆραν μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν· πόσοι δὲ ἄλλοι ἐμισθώθησαν εἰς τοὺς Τούρκους, διὰ νὰ ὑπηρετήσουν εἰς τὸν στόλον τοῦ Σουλτάνου ὡς ναῦται, καὶ νὰ εὐρεθοῦν καθ' ἣν ὥραν οἱ Ἕλληνες ἐμὲλλον νὰ ἐπαναστατήσουν ἐντὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ νὰ βάλουν φωτιά εἰς τὸν στόλον.

Γενομένης δὲ τῆς ἐπανάστασεως, εἶπου καὶ ἂν ἡ-

σαν, ἔτρεξαν μὲ τὰ πλοιά των εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ εἰς τὴν Σμύρνην διὰ νὰ σώσουν τοὺς ἀδελφούς μας χριστιανούς, ἀπὸ τὸ σπαθὶ τοῦ Σουλτάνου, τοὺς ὁποίους παρέλαβον μὲ τὰς οἰκογενείας των καὶ τοὺς μετεκόμιζον εἰς τὴν Ῥωσσίαν καὶ ἀλλαχοῦ.

Τοῦτο δὲ ἔκαμαν μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς των ἀπὸ τοὺς Τούρκους καὶ ἀπὸ τὴν θάλασσαν. Κατὰ δὲ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως ἀπεφάσισαν καὶ ἔφυγον ἀπὸ τὴν πατρίδα των, καὶ ἐβγήκαν εἰς τὴν Γαστούνην, ὠπλισμένοι καὶ ἐφωδιασμένοι μὲ τὰ κανόνιά των καὶ μὲ ὅσα χρησιμεύουν εἰς τὸν πόλεμον, ἔχοντες μαζὺ των καὶ τοὺς συμπατριώτας των περὶ τοὺς 300, καὶ οὕτω ὅλοι ὁμοῦ ὑπῆγον καὶ ἐπολιώρκησαν τοὺς Λαλαίους Τούρκους. Ἐκεῖ δὲ εἰς τοῦ Ἀλάλα ἔδωκαν ζωὴν εἰς τὴν ἐπανάστασιν διότι ἐπολέμησαν ἀνδρείως ἔχοντες συντρόφους καὶ πολλοὺς Πελοποννησίους. Ὁ δὲ τόπος τοὺς ἐδέχθη ὡς ἀδελφούς καὶ ὅ,τι εἶχον τὸ ἐπρόσφερον ἦτοι τροφὰς καὶ τὰ τοιαῦτα. Ὁ πόλεμός των ἐτρόμαξε τοὺς Λαλαίους, οἵτινες ἠναγκάσθησαν νὰ προσκαλέσουν εἰς βοήθειαν τὸν Ἰσοῦφ πασᾶν Σέραλην διαμένοντα εἰς εἰς τὰς Πάτρας, ὅστις ἦλθεν ἔχων δύναμιν ἰσχυράν ὑπὲρ τοὺς 1500, ἐξ ὧν οἱ 700 ἦσαν ἱππεῖς. Ἀλλὰ καὶ πρὸς τούτους καὶ τοὺς Λαλαίους ἐπολέμησαν εἰς τὴν περίφημον μάχην τὴν λεγομένην τοῦ Ποσειοῦ. Μετὰ δὲ τὴν μάχην ταύτην οἱ Λαλαῖοι ἔφυγον εἰς τὰς Πάτρας. Ἡ μάχη αὕτη εἶνε μία ἐκ τῶν κατ' ἀρχὰς γενομένων, καὶ εἶναι ἐπίσημος διότι καὶ αὕτη ἔδωκεν ψυχὴν εἰς τὴν ἐπανάστασιν, καὶ κατ' αὐτὴν οἱ ἀδελφοὶ Κεφαλῆνες ἔδειξαν ὅλην τὴν ἀνδρείαν των καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν των.

Οι ἑπτανήσιοι τότε ἐμποδίζοντο ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ τόπου των μὲ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, καὶ δήμευσιν τῶν ὑπαρχόντων, νὰ μὴ περῶσιν εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ διὰ τοῦτο ἡ διάβασίς των ἦτο δύσκολος καὶ ἐπικίνδυνος, καὶ ὁμοῦς τὸ αἶσθημα τῆς πατρίδος ὑπερίσχυσε καὶ δὲν ἐδύναντο νὰ ὑποφέρουν, διὰ τοῦτο ἄφησαν τὰς γυναῖκας, τὰ παιδιά των, καὶ ὅλα των τὰ πράγματα εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἀγγλων ἐξουσιαστῶν, καὶ ἦλθον νὰ συνδράμουν εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς γενικῆς πατρίδος, εἰ δὲ μὴ νὰ συνταφῶσιν μετὰ τοὺς ἀδελφούς των Ἑλλήνας. αἱ δὲ στρατιωτικαὶ ἐκδουλεύσεις των ἐντὸς τῆς Πελοποννήσου καὶ μάλιστα εἰς τὰς Πάτρας, καὶ ὅπου ἄλλοῦ εὐρέθησαν εἶναι γνωσταί. Μάλιστα καὶ εἰς τὸ Μεσολόγγιον διεκρίθησαν ὡς παληχάρια πολεμοῦντες τὸν ἐχθρόν.

Ο ΚΟΛΟΝΕΛΟΣ ΜΠΟΥΡΜΠΑΧΗΣ

Οὗτος καταγόμενος ἐκ Κεφαλληνίας ἀπέκτησεν τὸν ἔντιμον βαθμὸν τοῦ συνταγματάρχου εἰς τοὺς πολέμους τοῦ μεγάλου Ἰαπολέοντος, ὅστις τὸν ἡγάπα ὡς παληχάρι. Ἐπανελθὼν δὲ ἀπὸ τοὺς Παρισίους εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ νὰ μάθῃ καὶ μιμηθῇ τὸν τρόπον τοῦ πολεμεῖν τῶν Ἑλλήνων, καὶ νὰ φανῇ χρήσιμος εἰς τὴν πατρίδα του, ἐσύναξε στρατιώτας καὶ ἐσχημάτισε σῶμα δι' ἰδίων ἐξόδων, τὸν ἡκολούθησαν δὲ πολλοὶ συμπατριῶται του ἐκ Κεφαλληνίας, καὶ ἄλλοι, καὶ ὁ καπετὰν Νικολὸς Καβαδίας. Ἡ δὲ ἐκστρατεία τοῦ Μπούρμπαχῃ ἐγένετο πρὸς βοήθειαν τῶν Ἀθηνῶν, ὅπου ἐπολέμησε τοὺς

Τούρκους, καὶ εἰς τινὰ μάχην γενομένην κατὰ τὸ Μαινίδι τῆς Ἀττικῆς ἔπεσε μαχόμενος μὲ ὅλον τὸ σῶμά του τὸ ὅποιον ἔγεινε θῦμα ὑπὲρ τῆς πατρίδος. Εἰς δὲ τὴν μάχην ταύτην ἔγεινε πολὺς σκοτωμὸς εἰς τοὺς Τούρκους, ὥς ἔλεγον τότε, διότι ἐλιανίσθησαν μὲ τὰ σπαθιά Ἕλληνες καὶ Τούρκοι, καὶ ὁ Μπούρμπαχης μάλιστα ἐθαυμάσθη διὰ τὴν ἀνδρείαν του.

Ο ΚΑΠΕΤΑΝ ΛΑΒΙΛΑΣ

Οὗτος ὁ Γάλλος φιλέλλην ἦτο λοχαγὸς τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος. Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὴν ἐπανάστασιν ἠκολούθει πάντοτε τὸν Γέρω Κολοκοτρώνην τιμώμενος καὶ ἀγαπώμενος παρ' αὐτοῦ διὰ τὴν γενναιότητα καὶ τὸν φιλελληνισμόν του, διότι ἠγάπα τοὺς Ἕλληνας καὶ ἐπολέμησε μὲ μέγαν ἐνθουσιασμόν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας των.

Μετὰ τὴν λύσιν τῆς πολιορκίας τῶν Πατρῶν ἠκολούθησε κατόπιν τοῦ στρατηγοῦ, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐπρόφθασε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν Ἅγιον Γεώργιον μὲ τοὺς ἄλλους καπεταναίους, ἀλλ' ἔμεινεν εἰς τὸ Κεφαλάρι τοῦ Ἄργους μὲ τὸν Πάνον Κολοκοτρώνην. Μίαν δὲ τῶν ἡμερῶν, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ κανεὶς, ὑπῆγεν καὶ ἐκρύφθη μέσα εἰς τὰ ἀμπέλια τοῦ Ἄργους. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Τούρκοι ἤρχοντο καὶ ἔτρωγον σταφύλια, ὁ Λαβιλᾶς ὥρμησε καὶ ἔπιασεν ἓνα ἐξ αὐτῶν, ὁ ὁποῖος ἦτον Βαρβαρέσος, τὸν ἐφόνησε, τοῦ ἀφῆρεσε τὰ ἐνδύματά του καὶ ὅλα του τὰ χρήματα, ἔπειτα ἐπέταξε τὰ ἰδικά του ἐνδύματα, τὰ λυωμένα, καὶ ἐφόρεσεν ἐκεῖνα τοῦ Τούρκου. Ὅταν

δὲ ὁ Κολοκοτρώνης ἦλθεν εἰς τὸ Κεφαλάρι τοῦ Ἄργους, τὴν προλαβοῦσαν ἡμέραν εἶχον σκοτωθῇ Ἕλληνές τινες εἰς μίαν μάχην, τὴν ὁποίαν ἔκαμεν με τοὺς Τούρκους ὁ Ἄ. Μαυρομιχάλης καὶ λοιποὶ καπεταναῖοι, οἱ ὅποιοι ἄφησαν τοὺς νεκροὺς ἀτάφους. Ἐγὼ δὲ τότε διετάχθην νὰ ὑπάγω νὰ μετρήσω τοὺς φονευθέντας, καὶ μεταξὺ τῶν νεκρῶν εὔρον τινὰς με φράγκικα ἐνδύματα καὶ χωρὶς κεφαλῶν, καὶ ὑπέθεσα, ὅτι ἓνας ἐξ αὐτῶν τῶν νεκρῶν ἦτον τοῦ Λαβιλᾶ, καὶ ἀνήγγειλα τοῦτο εἰς τὸν Ἀρχηγόν, ὅστις ἀμέσως διέταξε νὰ τὸν πάρωμεν καὶ νὰ τὸν ἐνταφιάσωμεν ἐνδόξως. Ὅτε ἔξαφνα βλέπομεν ἐρχόμενον μακρόθεν ἓνα ἀγνώριστον ἐπάνω μας· ὅλοι τὸν ὑπέθεσαν ὡς Τούρκον, καὶ ἔτρεξαν τίς πρῶτος νὰ τὸν συλλάβῃ, καὶ ἀφοῦ τὸν ἐπλησίασαν τοὺς ἡρώτησε διὰ τὸν Κολοκοτρώνην, καὶ ἔταν ἦλθεν ἐκεῖ μᾶς ἐπεριγελοῦσε, διότι δὲν ἐφοροῦμεν καὶ ἡμεῖς Τούρκικα χρυσᾶ ἐνδύματα καὶ δὲν εἶχομεν καὶ ρομπιέδαις.

ΒΕΛΙΣΑΡΙΟΣ ΚΑΛΟΓΕΡΟΣ

Ἡ οἰκογένεια τῶν Καλογεραίων κατήγετο ἀπὸ τὴν Πάργαν. Ὁ δὲ καπετάνιος οὗτος ἦλθε κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ πρὸς τὸν Θ. Κολοκοτρώνην, τὸν ὁποῖον ἐγνώριζεν ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον, καὶ ἐτέθη ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ὑπηρετῶν τὴν πατρίδα. Συννοικειώθη δὲ με τοὺς Καρυτινοὺς, καὶ ἦτον ἀχώριστος τῶν σωματοφυλάκων τοῦ Κολοκοτρώνη, ἔχων καὶ μικρὸν σῶμα στρατιωτῶν. Εἶχε καὶ ἄλλους ἀδελφούς, οἱ ὅποιοι ὑπηρετοῦν κατὰ τὸν ἀγῶνα,

ὁ δὲ ἀδελφός του Γεώργιος ἦτο πολιτικός. Ὅτε δὲ ἤλθεν ὁ Ῥιχάρδος Τσούρτς καὶ ἐγένετο ἀρχιστράτηγος τῶν Ἑλλήνων, ἐκάλεσε τὸν Βελισάριον καὶ τὸν κατέταξεν εἰς τὰς τότε χιλιarchίας, διότι τὸν ἐγνώριζεν ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον ὑπηρετοῦντα εἰς τὰ ἐκεῖ Ἀγγλικά τάγματα, καὶ μαθόντα τὴν ὁπλασχίαν καλῶς. Ὑπῆρξε δὲ πολὺ χρήσιμος εἰς τὸν στρατὸν διὰ τὴν φρόνησίν του καὶ τὴν παληκαριάν του ὁ Βελισάριος Καλόγερος.

Α Ϊ Β Α Λ Η

Μετὰ τὸν χαλασμόν τοῦ Ἀϊβαλή ἤλθον εἰς τὴν Πελοπόννησον πολλαὶ ἄλλαι οἰκογένειαι, ὡς καὶ ἐκείνη τῶν Σαλτελιδῶν. Οὗτοι δὲ ὑπηρέτησαν πολιτικῶς εἰς τὰ διάφορα γραφεῖα. Ὅτι δὲ πρᾶγμα πολύτιμον ἔωσαν καὶ ἔφερον μαζύ των ἀπὸ τὴν πατρίδα των, ὅτε ἤλθεν ὁ Δράμαλης εἰς τὸ Ἄργος, τὸ ἐπῆραν ὁ Μανιάται.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΙ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΠΗΛΙΩΤΑΙΟΙ

Οὗτοι ἤλθον ἀπὸ τὴν Σμύρνην, ὡς καὶ ὁ Μημίκος Πολυχρονόπουλος. Κατήγοντο δὲ ὅλοι ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον, οἱ μὲν Σπηλιωτόπουλοι ἐκ τοῦ Βαλτεσινίκου τῆς Καρύταινας, ὁ δὲ Πολυχρονόπουλος ἀπὸ τὴν Λιόδωραν τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας. Ὑπηρετήσαν δὲ στρατιωτικοί, καὶ ὑπέφερον εἰς ὅλους τοὺς κινδύνους, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ Πελοποννήσιοι.

ΚΑΠΕΤΑΝ ΑΝΑΣΤΟΣ

Μετά τὴν μεγάλην μάχην τοῦ Δερβενακίου ἦλθεν ὁ στρατηγὸς Γενναῖος Κολοκοτρώνης ἀπὸ τὴν Ῥούμελην, ἔχων καὶ τὸν γνωστὸν τότε καπετὰν Ἀνάστον, ὅστις κατήγετο ἀπὸ τὴν Σμύρνην καὶ ἀπὸ τοὺς Μωραϊτοσμουρναίους. Αὐτὸς ἐπολέμησεν εἰς τὸ Δερβενάκι μέχρι τῆς καταστροφῆς τοῦ Δράμαλης, καὶ διεκρίθη. Εὐρέθη δὲ καὶ εἰς ἄλλας μάχας. Ἀδικηθεὶς δὲ διὰ τὰς πρὸς τὴν πατρίδα ἐκδουλεύσεις του, καὶ μείνας ἄπορος, ἔκλεξε τόπον ν' ἀποθάνῃ, βασανιζόμενος ἐκεῖ ὅπου πολεμῶν ἠρίστευσεν. Ἐκαμε δὲ ἓνα πτωχὸν ξενοδοχεῖον, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐπορίζετο τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τὸ ζῆν. Ὅσοι δὲ ἐπερνοῦσαν ἀπὸ τὸ Δερβενάκι καὶ ἀπὸ τὸ ξενοδοχεῖόν του, τὸν ἔβλεπον εἰς κατάστασιν ἐσχάτης πτωχείας, καὶ ἐνθυμούμενοι τὰ ἀνδραγαθήματά του τὰ στρατιωτικὰ, ἐσυλλογίζοντο πῶς καταντοῦν οἱ ἄνδρες τοῦ πολέμου εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς των. Ἐμεινεν ὅμως τὸ ὄνομά του εἰς τὸ ξενοδοχεῖόν του, καὶ μέχρι σήμερον μνημονεύεται λεγόμενον «τὸ Χάνι τοῦ Ἀνάστου», τὸ ὁποῖον καὶ εἰς τὸ τοπογράφημά μου φαίνεται (α).

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

Καὶ οὗτος ἀπὸ τὴν Σμύρνην κατήγετο. Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Πελοπόννησον ὑπηρετήσε στρατιωτικῶς κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς. Εἶχε μεγάλον ἐνθου-

(α) Ἐν τοῖς ἐκδοθεῖσιν ἐν ἔτει 1858 ἀπομνημονεύμασι τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ὁ συγγραφεὺς ἔχει ἐν τέλει αὐτῶν καὶ τοπογραφήματα τῶν σημαντικωτέρων μαχῶν καὶ πολιορκιῶν καὶ εἰς ἐκεῖνα ἀναφέρεται.

σιασμόν διὰ νὰ πολεμῇ τοὺς Τούρκους. Ὁ Δ. Ὑψηλάντης τὸν ἔστελλεν εἰς τὰ διάφορα στρατιωτικὰ σώματα διὰ νὰ ἐξετάζῃ τοὺς παρόντας, καὶ νὰ ἀναφέρῃ τοῦτο πρὸς τὸν Ὑψηλάντην διὰ νὰ ᾔναι ἐν γνώσει τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως τῆς πολιορκίας· ἐκτὸς δὲ τούτου ἔστειλλε τὸν Βασιλειάδην ὁ Πρίγκηψ καὶ εἰς ἄλλας πολιτικὰς ὑπηρεσίας. Μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς παρηκολούθει πάντοτε τὸν Πρίγκηπα. Ἡ οἰκογένεια αὕτη τῶν Βασιλειαδῶν ἐθουσιάσθη χάριν τῆς ἐπαναστάσεως, βοηθοῦσα καὶ ἐξοδεύουσα. Ὁ Ἐμμ. Βασιλειάδης μετὰ τὴν ἐπανάστασιν ὑπηρέτησε καὶ ὡς Ταμίας πολλοὺς χρόνους μέχρι τοῦ 1855.

ΚΥΠΡΟΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Ἀπὸ τὴν νήσον Κύπρον ἦλθον κατὰ τὴν ἐπανάστασιν εἰς τὴν Πελοπόννησον πολλαὶ οἰκογένειαι, μεταξὺ δὲ αὐτῶν καὶ ἡ τοῦ Δαυίδ Οἰκονομίδου, πολυμελὴς οἰκογένεια. Οὗτος δὲ ὑπῆρχεν ἐκ τῶν πρωτίστων καὶ πλουσιωτέρων τῆς νήσου, ἔχων καὶ μεγάλην ὑπόληψιν. Ἦτο δὲ γραμματισμένος, ἔμπειρος καὶ τίμιος, καὶ διὰ ταῦτα ἐπὶ ἔτη σαράντα διηύθυνε τὰ πράγματα τῆς πατρίδος του ὡς μέλος τῆς κεντρικῆς ἀρχῆς τῶν Χριστιανῶν κατοίκων τῆς νήσου παρὰ τῷ Μουσελήμῃ, ἡ δὲ ἀρχὴ αὕτη ἀπετελεῖτο ἀπὸ τὸν ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου. τὸν μέγαν διερμηνέα καὶ τὸν γενικὸν τῆς Κύπρου Ταμίαν. Ὁ Δ. Οἰκονομίδης ἀγαπᾶτο, ἐτιμᾶτο καὶ ἐσέβετο ἀπὸ ὅλους ἐν γένει διὰ τὸν εὐθὺν χαρακτήρα

του, καὶ διὰ τὴν ὑπεράσπισιν τὴν ὁποίαν ἔδιδεν εἰς τοὺς Χριστιανοὺς πλησίον τῆς Ὀθωμανικῆς Κυβερνήσεως εἰς ὅλους τοὺς καιροὺς.

Κατὰ δὲ τὴν φοβεράν σφαγὴν, τὴν ὁποίαν κατὰ τὸ 1821 ἡ Τουρκικὴ Ἐξουσία ἔκαμεν ὅλων τῶν ἀρχιερέων, τῶν ἡγουμένων τῶν μοναστηρίων, τῶν προκρίτων καὶ εὐκαταστάτων ἀνθρώπων, καὶ ἐπισήμων κληρικῶν, ὁ Δ. Οἰκονομίδης διασωθεὶς, ὡς ἐκ θαύματος κατέφυγεν εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν Τεργέστην, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖθεν ἀπεπέμφθη ἀπὸ τὴν Αὐστριακὴν Κυβέρνησιν, ὡς καταδιωκόμενος καὶ ζητούμενος παρὰ τῆς Ὀθωμανικῆς Κυβερνήσεως. Οἱ λοιποὶ ὁμοῦ συγγενεῖς του καὶ οἱ ἀδελφοὶ του ἐσφάγησαν, καὶ ἡ μεγάλη κτηματικὴ καὶ κινητὴ αὐτοῦ περιουσία, ὡς καὶ ἡ τῆς συζύγου του ἐδημεύθη καὶ ἐπωλήθη πρὸς ὠφέλειαν τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως.

Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ τῆς οἰκογενείας του τῆς πολυμελοῦς ἀπεκατεστάθη ἀπὸ τοῦ 1828 εἰς τὸ Ναύπλιον ὅπου καὶ ἀπέθανεν πλήρης ἡμερῶν κατὰ τὸ ἔτος 1839, ὑπηρετήσας καὶ ὡς ἐπαρχιακὸς δημογέρων καὶ ὡς Εἰρηνοδίκης Ναυπλίας ἐπὶ πολὺν χρόνον τιμώμενος καὶ σεβόμενος ἀπὸ ὅλην τὴν πόλιν, καὶ ἀπὸ ὅσους ἐκ τοῦ πλησίου τὸν ἐγνώρισαν, διὰ τὴν ἀγαθὴν του ψυχὴν καὶ τὸν ἀνεπίληπτον χαρακτῆρα αὐτοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας του.

Οἱ δὲ ζῶντες υἱοὶ του Γεώργιος καὶ Δημήτριος ἤλθον εἰς τὴν Πελοπόννησον κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως, νέοι τὴν ἡλικίαν, ἔλαβον μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ ὑπηρέτησαν τὴν πατρίδα πολιτικῶς. Ὅλη δὲ ἡ

οικογένεια τοῦ Οἰκονομίδου συνοικειώθη πολὺ μὲ τοὺς Πελοποννησίους.

Χ Ι Ο Σ

Πολλαὶ οἰκογένειαι Χίων ἦλθον κατὰ τὴν ἐπανάστασιν εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἀλλ' ὀλίγοι ἐξ αὐτῶν ἔλαβον μέρος εἰς τὰ Ἑλληνικὰ πράγματα, διότι οἱ Χιοὶ δὲν ἀφίνουν τὸ ἐμπόριόν των, καὶ διὰ τοῦτο ὀλίγον φροντίζουν περὶ πατρίδος. Ἀπέναντι δὲ τοῦ κέρδους τὸ αἶσθημα τῆς ἐλευθερίας τῆς πατρίδος, καὶ αἱ ἄλλαι φιλοτιμίαι καὶ δόξαι, ἐπειδὴ δὲν φέρουσι χρήματα, διὰ τοὺς Χίους εἶναι παραμύθια. Οἱ δὲ λαβόντες ἐξ αὐτῶν μέρος καὶ ὑπηρετήσαντες τὸν ἀγῶνα πολιτικῶς εἶναι οἱ Γληράκιδες, ὁ Ἀ. Μάμουκας καὶ ὁ Πρασακάκης, ὁ δὲ Φωτάκης ἐλθὼν μὲ τὸν Δ. Ὑψηλάντην ἔμεινε στρατιωτικὸς, ὑπηρετήσας ὡς τοιοῦτος εἰς τὸ τακτικὸν μέχρι τέλους· ὁ δὲ Δημήτριος, ὁ σημαιοφόρος (Μπαϊρακτάρης), τοῦ Δημητρίου Φλέσα, ἀνεψιοῦ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Δικαίου Φλέσα, ὑπηρετήσε στρατιωτικὸς, καὶ ὑπῆρξεν ἀτρόμητον παληκάρι, ἰδίως κατὰ τὴν μάχην τοῦ Μανιάκι, ὅτε κατώρθωσε καὶ ἔσωσε τὴν σημαίαν διασχίσας μετὰ τῶν λοιπῶν τοὺς Ἀραβας, καὶ διασωθεὶς μετὰ ἄλλων τριάκοντα περίπου.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

Ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἦλθον κατ' εὐθείαν εἰς τὴν Πελοπόννησον πολλαὶ οἰκογένειαι. Ὅλοι δὲ αἱ

ἄνδρες αὐτῶν ἀνακατῶνοντο εἰς τὰ Ἑλληνικά πράγματα, ἄλλοι μὲν ὡς πολιτικοὶ καὶ ἄλλοι ὡς στρατιωτικοί. Ἡ δὲ Πελοπόννησος ἔδειξεν εἰς αὐτοὺς πολλήν ἀδελφικὴν ὑποδοχὴν, τοὺς συνέδραμεν καὶ ἄνοιξε τὰς ἀγκάλας τῆς καὶ τοὺς ἐξέστανε, καὶ ὄχι μόνον τούτους, ἀλλὰ καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους νεοφερμένους καὶ καταδιωχομένους ἕνεκα τῆς ἐπαναστάσεως.

Ἐκ τούτων ἡ πολυμελὴς οἰκογένεια τῶν Σούτσων ὑπηρέτησαν πολιτικῶς καὶ στρατιωτικῶς, ὡς καὶ ὁ Σιλήβεργος, οἱ Λεβιδαι, ὁ Λαμπίνης Καρατσᾶς, ὁ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, ὁ Μπεζαῖδὲ Κωστάκης, ὁ Καρατσᾶς, ὁ Ἰάκωβος Ρίζος, καὶ ὅλη ἡ οἰκογένεια τῶν Ρίζων καὶ Ραγκαβήδων, καὶ ἄλλοι πολλοί. Ὁ δὲ Θεόδωρος Νέγρης αὐτὸς ἐθυσίασε τὴν θέσιν τοῦ πρέσβεως τοῦ Σουλτάνου εἰς Παρισίους, καὶ ἐπροτίμησε τὴν πατρίδα του ἀπὸ τὴν θέσιν ταύτην τὴν πρόσκαιρον, ἀλλ' ἔσωσε καὶ τὴν κεφαλὴν του, τὴν ὁποίαν εἶχε μαζὺ του ὅταν ἀπέθανεν, ὡς καὶ ἄλλοι Χριστιανοί, ἐκτὸς ἐκείνων οἵτινες ἐδούλευον ἀκόμη τὸν Σουλτάνον, καὶ ὑπῆγον εἰς τὸν ἄλλον κόσμον χωρὶς κεφάλι.

Οἱ δὲ Σοῦτσοι ἐκτὸς τοῦ ὅτι ὑπηρέτησαν ὡς πολιτικοὶ καὶ στρατιωτικοί, καὶ ὑπηρετοῦν τινες ἐξ αὐτῶν μέχρι σήμερον, ἔφερον προσέτι ὅταν ἦλθον ὅπλα καὶ ἄλλα πράγματα ἀναγκαῖα εἰς τὸν πόλεμον ὅσα ἐδυνήθη ἕκαστος. Ὁ Σοῦτσος αὐτὸς παρήχησε τὴν ἡγεμονίαν του χάριν τῆς πατρίδος.

Ἐκτὸς δὲ τούτων ἦλθον καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἀλλὰ τίς δύναται ὅλους νὰ τοὺς ἐνθυμηθῇ; ὅλοι δὲ αὐτοὶ ὑπηρέτησαν πολιτικῶς

καὶ στρατιωτικῶς τὴν πατρίδα καὶ ἔδειξαν πολὺν ζῆλον ὑπὲρ αὐτῆς.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΚΑΛΙΔΗΣ

Οὗτος κατήγετο ἐκ Κωνσταντινουπόλεως. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως εὐρέθη εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ διερμηνέως τῆς Πελοποννήσου ὡς ὑπάλληλος αὐτοῦ. Ὁ δὲ διερμηνεὺς εἶχεν ἐπίσημον θέσιν κοντὰ εἰς τὸν Πασᾶν τῆς Πελοποννήσου, διότι ὅλαι αἱ ὑποθέσεις εἰσήγοντο δι' αὐτοῦ εἰς τὸν Πασᾶν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Σκαλίδης ἦτο μεμυημένος τὰ μυστήρια τῆς Ἑταιρίας πολὺ ἐχρησίμευσε, διότι ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του ἐμάνθανεν ὅλα ὅσα ἡ Τουρκικὴ ἐξουσία δι' ἐγγράφων ἐπληροφορεῖτο καὶ ἐμελέτα νὰ πράξῃ, ἐπειδὴ ὅλαι αἱ εἰδήσεις καὶ τὰ ἔγγραφα κατεστάλαζαν εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ διερμηνέως. Τότε δὲ οἱ Τρῦχοι εἶχον πιάσει ἔγγραφα τῆς Ἑταιρίας, ὁ δὲ τοποτηρητὴς τοῦ Πασᾶ ἔδωκεν αὐτὰ εἰς τὸν διερμηνέα διὰ νὰ τὰ μεταφράσῃ, καὶ ἐπειδὴ οὗτος δὲν ἐδύνατο νὰ ἐννοήσῃ τίποτε, διότι ἦσαν συμβολικὰ τὰ γράμματα, ὁ Σκαλίδης γνωρίζων ὡς εἰπομεν, τὰ τῆς Ἑταιρίας ἐζήτησεν αὐτὸς τὰ ἔγγραφα διὰ νὰ τὰ μεταφράσῃ, τὰ ὅποια καὶ ἔλαβε, διότι ἔχαιρε τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ διερμηνέως, ἀλλ' ἐκάλυψε τὸ περιεχόμενον τῶν γραμμάτων ἐπιτηδεύων, καὶ οὕτω μὲ ἄλλην ἐννοιαν τὰ ἀνέγνωσεν εἰς τὸν Τοποτηρητήν. Ὁ Σκαλίδης καὶ μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς ἐφάνη πολὺ χρήσιμος διὰ τῶν γνώσεών του καὶ τοῦ καλῆμου του εἰς τὴν πατρίδα. Διωρίσθη ὑπογραμματοεὺς τῆς Πε-

λοποννησιακής Γερουσίας, καὶ μετὰ ταῦτα εἰς πολλὰς ἄλλας πολιτικὰς ὑπηρεσίας.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΦΙΛΗΜΩΝ

Κατήγετο ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Πελοπόννησον μετὰ τὴν ἑναρξιν τῆς ἐπαναστάσεως ὑπηρετεῖ πάντοτε μὲ τοὺς ἀρχηγοὺς τοὺς πλέον ἐπισημοτέρους γενόμενος ὀφέλιμος διὰ τῶν γνώσεών του καὶ τῆς γραφικῆς του ἰκανότητος. Ὑπῆγε δὲ καὶ εἰς τοὺς πολέμους. Ἐγὼ τὸν ἐγνώρισα καλὰ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς εἰσβολῆς τοῦ Δράμαλη, ὅτε ὁ Κολοκοτρώνης ἀνταμῶθη μὲ τοὺς φεύγοντας Ἕλληνας ἀπὸ τὴν ἐμπροσθοφυλακὴν τοῦ Δράμαλη. Ἀνταμώθημεν δὲ εἰς τὴν θέσιν Νταούλι τοῦ Ἀχλαδοκάμπου. Τότε μάλιστα ὁ Φιλήμων μᾶς ἐβεβαίωσεν, ὅτι μόνον 50 καβαλαραῖοι εἶχον ἔλθει εἰς τὴν Ἀργολίδα, καὶ ὅτι τὸ φρούριον τοῦ Ἀργους ἦτο κενόν, καὶ ταῦτα ἐγνώριζε διότι ἦτον ὁ ὑστερινός, ὅστις ἦλθεν ἐκεῖ ἀπὸ τοὺς Ἀφεντικούς Μύλους. Ὁ δὲ Κολοκοτρώνης τότε ὠδηγήθη ἀπὸ τὰ λεγόμενά του, καὶ ἀμέσως ἔστειλε τοὺς Μιστριώτας καὶ κατέλαβον τὸ φρούριον. Τότε εἶχεν ἔλθει ἓνα γράμμα εἰς τὸν Κολοκοτρώνην καὶ ἐπειδὴ ὁ γραμματικὸς του δὲν ἦτον ἐκεῖ, τὸ ἐπῆρεν ὁ Φιλήμων νὰ τὸ ἀναγνώσῃ, ἀλλ' ἦτο βραγχιασμένος ἀπὸ τὰς φωνὰς τὰς ὁποίας ἔκαμεν εἰς τὸ Ἄργος διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς Μανιάτας, οἱ ὅποιοι ἐγδυναν τοὺς Αἰθαλιώτας καὶ λοιποὺς Χριστιανοὺς, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἤμποροῦσε νὰ τὸ ἀναγνώσῃ ἐλεύθερα, ἀλλ' ἐπρόφερε γρ- γρ- γραχ- ἀπὸ τὴν βραγ-

χνάδα, καὶ δὲν ἐδυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν τίποτε. Τότε ἐπῆρε τὸ γράμμα ὁ Δ. Ὑψηλάντης νὰ τὸ ἀναγνώσῃ· ἀλλὰ καὶ οὗτος ἐπειδὴ ἦτο ἐπίσης βραγχνιασμένος, καὶ ὠμίλει μὲ τὴν μύτην, ἦτο δὲ καὶ φύσει ἀδύνατος, ἐπρόφερε καὶ αὐτὸς βαυ- βα- βη- αβ. Ὁ δὲ Κολοκοτρώνης τότε πλέον ἄρχισε νὰ γελᾷ, καὶ νὰ λέγῃ ὁ ἑνὰς γράχ, γρά, ὁ ἄλλος βὰ βὰχ, μᾶς ἐθεραπεύσατε καὶ οἱ δύο. Εἰς ταῦτα ἐγέλασαν καὶ οἱ λοιποὶ, ἀλλὰ τοῦ εἶπον· διὰ γέλοια τώρα εἵμεθα ; Τότε ὁ Κολοκοτρώνης εἶπε· «τὰ ἐχάσετε μὲ τοὺς παληότουρκους, τοὺς Μουρτάταις. Αὔριον νὰ τοὺς στενοχωρήσω πουθενὰ νὰ ἴδουν ποῦ θὰ πᾶν τὰ μπουστουβάνια τους. Μοῦ ἤλθαν καὶ αὐτοὶ εἰς τὸν Μωριὸν, καὶ ἀφοῦ δὲν ἔκαμαν προκοπὴν οἱ ἐντόπιοι, οὔτε αὐτοὶ θὰ κάμουν».

Ὁ Φιλῆμων ὑπῆρέτησε πλησίον τοῦ Δ. Ὑψηλάντου, τοῦ Π. Μαυρομιχάλη, καὶ καίποτε μὲ τὸν Κολοκοτρώνην, ὅστις μάλιστα τὸν ἡγάπα καὶ τὸν ἐξετίμα διὰ τὴν ικανότητά του, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐγείνε γνωστός εἰς τοὺς Πελοποννησίους, καὶ εἰς ὄλους τοὺς Ἕλληνας.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

Ὁ γνωστός τοῖς πᾶσιν, ὁ ἀγαθὸς ἑλληνοδιδάσκαλος κατ' ἀρχὰς ἐδίδασκε καὶ ἐνήργει εἰς τὰς ἡγεμονίας ὑπὲρ τῆς ἐπαναστάσεως, ὕστερα δὲ μετ' αὐτὴν ἦλθεν εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ μένων εἰς τὸ Ναύπλιον ἐβοήθει τὴν ἐπανάστασιν, καὶ ἐδίδασκε καὶ τοὺς νέους τὰ ἐλληνικὰ γράμματα καθόσον αἱ περιστάσεις ἐσυγχώρουν τοῦτο.

Ἐπραξε δὲ καὶ τινα ἀξιομνημόνευτα πράγματα· ἐξεφώνησε π.χ. τὸν περίφημον λόγον εἰς τὸν πλάτανον τοῦ Ναυπλίου, ἐνθουσίασεν ὅλους τοὺς κατοίκους, καὶ τοὺς ἄλλους, ὅσοι εὐρέθησαν ἐκεῖ. Ἐσύστησε τὴν καθ' ἡμέραν, εἰπὼν εἰς τὸν λόγον του, ὅτι· «ἂν δὲν «μᾶς δώσουν τὰ ἄλογα ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι τὰ ἔχουν καὶ «κάθονται θὰ τοὺς τὰ πάρωμεν»· καὶ τὸ πλῆθος ἐφώναξε, ναί!

Μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων ἦλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας, ὃ δὲ Κολοκοτρώνης ἰδὼν αὐτὸν διδάσκοντα τοὺς μαθητάς, ἐζήτησε καὶ αὐτὸς νὰ τοὺς διηγήσῃ ἔξω καὶ ἐπάνω εἰς τὴν Πνύκα, ὃ δὲ Γεννάδιος εἶπεν εἰς τοὺς μαθητάς νὰ ὑπάγουν διὰ ν' ἀκούσουν τὸν λόγον τοῦ σεβαστοῦ Γέροντος καὶ πολεμάρχου τῆς Πελοποννήσου. Ἡ συρροή τῶν μαθητῶν παρακίνησε καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους κατοίκους τῶν Ἀθηνῶν καὶ ὑπῆγαν νὰ τὸν ἀκούσουν. Ἡ δὲ Κολοκοτρώνης ὠμίλησε τότε τὸν ἀθῶον ἐκεῖνον καὶ εἰλικρινῆ λόγον, ὅστις φαίνεται εἰς τὴν ἐφημερίδα τοῦ Αἰῶνος τοῦ ἔτους 1838.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΚΑΝΔΑΛΙΑΔΗΣ

Οὗτος ἦτον εἰς τὴν Βλαχίαν καὶ κατὰ τὴν ἐκεῖ Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν κατετάχθη εἰς τὸν Ἱερὸν λόχον καὶ ὑπηρέτησεν ἐφ' ὅσον αὕτη διήρκεσε. Διαλυθείσης δὲ τῆς ἐπαναστάσεως ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Πελοπόννησον ὅπου ὑπηρέτησε πολιτικῶς γράφων πάντοτε εἰς τὰ γραφεῖα. Κατόπιν δὲ ἔγεινε καὶ γραμματεὺς τῆς Ἑλληνικῆς Βουλῆς, ἔχαιρε πολλὴν

υπόληψιν διὰ τὰς γνώσεις του, καὶ τὴν φιλοπατρίαν του. Δὲν ἔμαθον τὴν πατρίδα του, διότι φαίνεται, ὅτι οἱ μανθάνοντες πολλὰ γράμματα δὲν ὁμολογοῦν τὴν πατρίδα των.

ΒΛΑΧΟΠΟΙΜΕΝΕΣ

Οἱ βλαχοποιμένες, οἱ λεγόμενοι καὶ σκηνῖται, ῥουμελιῶται, οἱ ὅποιοι ἐγεννήθησαν εἰς τὴν Πελοπόννησον ἔζων κατὰ γενεάς, καὶ εὐρέθησαν ἐκεῖ εἰς τὴν ἐπανάστασιν.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΠΟΥΤΟΣ

Ὁ βλαχοποιμὴν οὗτος, ὁ ὅποιος ἐσχάτως ἑκατοίχησεν εἰς τὰ Βύλλια τῶν Δερβενοχωρίων, ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς ὑπὸ τὸν Θ. Κολοκοτρῶνην κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη, ἔχων περὶ τοὺς δέκα πέντε στρατιώτας. Ὅσοι δὲ ἐξ αὐτῶν ἔφερον τὰ πρόβατά των πλησίον τοῦ πολέμου καὶ εἰς τὰς πολιορκίας ἐχρησίμευσαν καὶ αὐτοὶ ὡς καὶ οἱ Πελοποννήσιοι.

ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗΣ

Οὗτος ἐξεκαλοκαίριαζεν εἰς τὸ βουνὸν τοῦ Σαῖτᾶ, παρηκολούθει τὸν στρατηγὸν Θ. Κολοκοτρῶνην ἔχων στρατιώτας ὑπὲρ τοὺς εἴκοσι πέντε.

Οἱ κατοικοῦντες εἰς τὰ βουνὰ τοῦ Ἀγίου Πέτρου, Λεονταρίου καὶ Καλαβρύτων, ὡς καὶ οἱ εὐρεθέντες εἰς τὸ βουνὸν τῆς Κανδύλας κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη, ἔλοι συνέδραμον τὸν ἀγῶνα στρατιωτικῶς, καὶ

προσέτι συνεισέφερον καὶ τὰ πρόβατά των πρὸς τροφήν τῶν στρατιωτῶν καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ Πελοποννήσιοι.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗΣ.

Ἡ γενεὰ του εἶχεν εἴκοσι στρατιώτας· ἐξεχείμαζον εἰς Γαστούνην, ἐξεκαλοκαίριαζον εἰς τὸν Ξερόκαμπον τῶν Καλαβρύτων.

Κώστας Λάβδας καὶ Γεώργ. Λάβδας. Καὶ αὐτοὶ ὡσαύτως ὑπηρετήσαν.

Ἡ γενεὰ τῶν Κουτουλαίων, Μήτρος, Δήμος καὶ Κωνσταντῆς. Αὐτοὶ εἶχον ὑπὲρ τοὺς δεκαπέντε στρατιώτας.

Ὁ Κώστας Τσόλης, ἡ Ῥάπτης, Χρήστος καὶ Κώστας Καλπαίνης καὶ ὁ Δημήτρης Σαρανταυγᾶς. Ἡ οἰκογένεια αὕτη εἶχεν ὑπὲρ τοὺς δέκα πέντε στρατιώτας, καὶ ὑπήγοντο ὑπὸ τὴν καπετανίαν τοῦ Μακρυγιάννη εἰς τοῦ Σαῖτᾶ.

Εἰς τῆς Κανδύλας τὸ βουνὸν ἦτον ἡ γενεὰ τῶν Παπουτσίδων, τῆς ὁποίας ἀρχηγὸς ἦτον ὁ Βασίλειος Παπουτῆς, ἔχων ἀπὸ τὴν γενεάν του δέκα στρατιώτας.

Εἰς τὸ βουνὸν τοῦ Γκιόζα, ἡ γενεὰ τῶν Καλυβαίων καὶ τῶν Φρχγογιανναίων εἶχον καπετάνιον τὸν Κωνσταντούλαν Φραγκογιάννην, ἔχοντα ὑπὲρ τοὺς δέκα πέντε στρατιώτας.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΙ ΚΥΡΙΑΖΗΣ ΚΟΡΑΥΔΑΙΟΙ.

Ἦσαν ἐπάνω εἰς τὸ βουνὸν τῆς Ζήριας, καὶ εἶχον ὑπὲρ τοὺς δέκα πέντε στρατιώτας.

Ἡ γενεὰ τῶν Χαναίων, καὶ αὐτὴ ἦτον εἰς τὴν Ζήριαν, ἔχουσα ἐπίσης δέκα πέντε στρατιώτας καὶ καπετάνιον τὸν Θανάσῃν Χανιᾶν.

Ἐκ τοῦ Μιστρᾶ ἦτον ὁ Θανάσης Λύγκας ἔχων εἰκοσι στρατιώτας.

Ὁ Ρεώργιος Κοτσαλῆς, ὁ Ῥαφτομήτρος καὶ ὁ Χρήστος Καψῆς, οὗτοι πρῶτα ἐξεκαλοκαίριαζαν εἰς τὸν Ξερόκαμπον τῶν Καλαβρύτων, καὶ τώρα εἰς τὴν Τριχοκιά πλησίον τῆς Ἀγίας Λαύρας τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας. Ἐδοθήσαν στρατιωτικῶς τὴν πατρίδα εἰς τὸν πόλεμον ἀκολουθοῦντες τοὺς Πετιμεζαίους. Τὰ δὲ πρόβατά των τὰ ἐμέσασαν οἱ στρατιῶται, τὰ ὅποια ὁμῶς αὐθορμήτως ἔδωκαν.

Κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως εἶχον ἔμβει εἰς τὴν Πελοπόννησον ἀπὸ τὴν Ῥούμελην καὶ ἄλλοι βλαχοποιμένες, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Δράμαλι ἐμβῆκαν οἱ Μαμαλαῖοι μὲ πολλὰς χιλιάδας πρόβατα, ὑπηρέτησαν καὶ αὐτοὶ στρατιωτικῶς, καὶ συνεισέφερον κατὰ τὴν ἀναλογίαν των καὶ πολλὰ πρόβατα πρὸς τροφήν τῶν στρατιωτῶν.

ΚΛΗΡΙΚΟΙ

Εὐτυχισμένη ἦτον ἡ ἡμέρα τῆς ἐπαναστάσεως τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς, διότι καὶ τότε, καὶ πρὸ χρόνων ἀκόμη τὸ ἔθνος εἶχε καὶ τὸν θεόπεμπτον καὶ σεβάσμιον κληρὸν ὡς ὁδηγόν του. Οἱ λειτουργοὶ οὗτοι τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου ἐφρόντισαν καὶ ἡτοίμασαν τὸ ἔθνος των διὰ νὰ ἐπαναστατήσει, ν' ἀλλάξῃ τὸν δεσπότην

την τῆς δουλείας του, τὸν κατακτητὴν τῶν ἐθνικῶν του δικαιωμάτων, καὶ τὸν ὑβριστὴν τῆς θρησκείας του καὶ τῶν ἱερῶν του. Ὁ κληρὸς παρουσιάσθη ἔμπρὸς μὲ τὸν σταυρὸν καὶ μὲ τὸ δπλον εἰς τὰς χεῖρας, ἔβαλε τὴν φωνὴν ὡς ἐκ μέρους τῆς θρησκείας, καὶ ἔδωκε τὸ σύνθημα· «πατρίς καὶ θρησκεία», καὶ εἶπεν, ὅτι ἄνευ τούτων δὲν εἶναι πλέον δυνατόν νὰ ὑπάρξωμεν. Ἐσυμβούλευσε τοὺς ἀληθεῖς Χριστιανούς, τοὺς εὐλόγησεν, ἀγίασε τὰ ἔπλα των δημοσίως, καὶ ὕψωσε τὴν σημαίαν τοῦ σταυροῦ καὶ τοῦ ἔθνους. Ἐκαστος δὲ κληρικὸς ἐπῆρε πλέον ὡς ἔργον τοῦ πολέμου νὰ παρευρίσκειται παντοῦ εἰς τὰ στρατόπεδα καὶ εἰς τὰ φροντιστήρια διὰ νὰ ἐτοιμάζῃ τὰ πολεμεφόδια, καὶ τὰς τροφάς, ὅχι μόνον δι' ἰδίων ἐξόδων καὶ θυσιῶν, ἀλλὰ καὶ μὲ τὰ ἰδιά του χέρια, ἄλλοι δὲ ἐξ αὐτῶν νὰ πολεμοῦν τὸν ἐχθρὸν τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος μαζὺ μὲ τοὺς στρατιώτας, καὶ ἄλλοι πάλιν νὰ στέκωνται ἔμπροσθεν τοῦ Ὑψίστου καὶ νὰ ἐπικαλοῦνται τὴν ἐξ ὕψους βοήθειαν διὰ νὰ ἐνισχύσῃ τὸν στρατὸν του.

Οὕτως δὲ ἐνεργεῖτο ἡ Ἑλληνικὴ ἐπανάστασις ἀπὸ ὅλας τὰς τάξεις τῶν κληρικῶν, τῶν ἀρχιερέων δηλαδὴ, τῶν ἱερέων καὶ τῶν μοναχῶν τῶν μοναζόντων εἰς τὰ ἱερὰ καταγῶγια, τὰ ὅποια ἔγειναν κοινὰ διὰ τὴν ἐλευθερίαν τὴν ἐθνικὴν.

Μετὰ ταῦτα ἔρχομαι νὰ διηγηθῶ τινὰς πράξεις ὅσας δυνηθῶ νὰ ἐνθυμηθῶ, ἐνὸς ἐκάστου ἐξ αὐτῶν, καὶ ἰδίως τῶν Πελοποννησίων, διότι δὲν ἔλαβον τὴν τύχην νὰ γνωρίσω ἐν καιρῷ τοῦ πολέμου τὴν ἄλλην πατρίδα μας.

ΠΑΛΑΙΩΝ ΠΑΤΡΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΣ

Οὗτος ὁ ἑνδοξος ἀρχιερεὺς κατήγετο ἀπὸ τὴν Δημιτσάναν τῆς Καρύταινας. Πρῶτος δὲ τῶν ἄλλων ἐτόλμησε νὰ ψάλῃ· «τὸ Ἀναστήτωσαν οἱ Ἕλληνες», νὰ ἐνθαρρύνῃ τοὺς στρατιώτας, καὶ νὰ κρεμάσῃ σπάθην πρὸς παραδειγματισμὸν τῶν Ἑλλήνων πολεμιστῶν. Αἱ ἐκδουλεύσεις του πρὸς τὴν πατρίδα στρατιωκαὶ καὶ πολιτικά ἐῖναι πασίγνωστοι. Πρῶτος δὲ αὐτὸς ἐκ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ συγγραφῇ τὰ γεγονότα τοῦ πολέμου, ἀλλὰ δὲν ἐπρόφθασε καὶ νὰ τὰ ἐκδώσῃ ὁ ἴδιος εἰς τὸ φῶς, καὶ ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ ἄλλων ὡς τοῦτο εἶναι γνωστὸν εἰς τὸ Πανελλήνιον.

ΑΝΘΙΜΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΕΛΟΥΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον Στενὸν τῆς ἐπαρχίας Τριπολιτσᾶς. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως ἐφρόντιζε νὰ συνειθίσῃ τοὺς Ἕλληνας διὰ λόγου καὶ ἔργου νὰ ἦναι τολμηροὶ καὶ νὰ μὴ φοβοῦνται τὸν θάνατον, βεβαιῶν ὅτι ὅσοι τῶν Ἑλλήνων φονευθοῦν μαχόμενοι ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος θὰ ἦναι ἅγιοι, καὶ ὅσοι πάλιν σκοτώσουν Τούρκους, τοὺς ἐχθροὺς τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος καὶ αὐτοὶ θὰ γίνωσιν ἅγιοι. Μάλιστα ἔλεγεν πρὸς τοὺς στρατιώτας τοὺς πολιορκοῦντας τὴν Τριπολιτσάν, ὅτι ὅποιος θέλει νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν παράδεισον, ὁ παράδεισος εἶναι αὐτὴ ἡ μάνδρα, δεικνύων τὸ τεῖχος τῆς πόλεως, καὶ ὅποιος πάρει τὴν σκᾶλαν καὶ ἀναβῇ τὸ τεῖχος εὐρίσκει τὸν παράδεισον. Καὶ ὅχι μό-

νον διὰ τῶν λόγων, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ἔργων ὁ ἀρχιερεὺς οὗτος ὠφέλησε τὴν ἐπανάστασιν, διότι εἰς τοὺς πολέμους ἦτον ἐμπρὸς, ἐκλείετο εἰς τὸ ταμποῦρι καὶ ἐπολέμει ὡς στρατιώτης καὶ εἶχε πάθος περισσότερον τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, ὥστε ἂν εἶχε τοὺς Τούρκους εἰς τὴν δύναμίν του, ἔλουςτοὺς ἔρριπτεν εἰς τὴν θάλασσαν, ἔπιπτε καὶ αὐτὸς μαζὺ των διὰ νὰ τοὺς βαρύνῃ νὰ βυθισθοῦν μίαν ὥραν προτῆτερα. Τὰ λοιπὰ δὲ περὶ τοῦ Ἐπισκόπου τούτου εὐρίσκονται εἰς τὰ ἀπομνημονεύματα.

ΑΝΘΙΜΟΣ ΣΚΑΛΙΣΤΗΡΗΣ

Ὁ σεβαστὸς οὗτος ποιμενάρχης πολὺν ἔδειξε ζήλον κατὰ τὴν ἐπανάστασιν. Ὡπλίσθη, ἔτρεχεν εἰς τὰ στρατόπεδα τῶν Ἑλλήνων καὶ παρεκίνηι αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον. Μόνος δὲ ἐπήγαινεν εἰς τὰ ταμπούρια τῶν Ἑλλήνων, εὐρίσκετο μαζὺ των, ἐκοιμᾶτο κατὰ γῆς ὡς στρατιώτης, καὶ ὡς τοιοῦτος ἐμάχετο. Ἐτρεχε δὲ παντοῦ διὰ νὰ ὠφελήσῃ. Σταλεῖς εἰς τὴν Ὑδραν διὰ νὰ παραινέσῃ τοὺς Ὑδραίους νὰ ἐβγάλουν τὰ πλοιά των, εὗρεν αὐτοὺς εἰς ἀνωμαλίαν καὶ συνετέλεσεν εἰς τὴν εἰρήνην τῆς νήσου. Εὐρέθη δὲ καὶ εἰς τὴν κατ' ἀρχὰς σύστασιν τοῦ στρατοπέδου τῶν Βερβαίνων καὶ εἰς τὰ Τρίκορφα καὶ ἰδίως εἰς τὸν Ἅγιον Βλάσσην. Ἐλειτούργει καὶ μετελάμβανε τοὺς στρατιώτας τῶν ἀχράντων μυστηρίων καὶ περὶ τούτων ἀναφέρω εἰς τὰς διηγῆσεις μου τὰς κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς. Αἱ ἐκδουλεύσεις τοῦ ἀρχιερέως τούτου εἶναι πολλαὶ καὶ γνωστῇ ὥς καὶ ὁ μέγας ἐνθουσιασμός του.

Ο ΒΡΕΣΘΕΝΗΣ ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΣ

Ὁ σεβασμιώτατος οὗτος ἀρχιερεὺς κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον Νεμνίτσαν τῆς ἐπαρχίας Καρύταινας. Αἱ ἐκδουλεύσεις του εἶναι πολλαὶ πολιτικαὶ καὶ στρατιωτικαὶ, καὶ ἡ φιλοπατρία του ἀπαραδειγμάτιστος, διότι ποτὲ δὲν ἐφρόντισε περὶ τῆς ὑπάρξεώς του, ἦτον εἰς ἄκρον ἀφιλοκερδῆς, καὶ ὅλα κατεφρόνει ἀπέναντι τῆς πατρίδος. Περὶ τούτου δὲ καὶ περὶ τῆς ἀκτημοσύνης του μαρτυρεῖ ὅλη ἡ Πελοπόννησος. Εἰς δὲ τὰ Βέρβαινα ἐγένεν ὁ πρόδρομος τῶν Ἑλλήνων, διότι ἐσύστησε τὸ φροντιστήριον καὶ τὸ ἐκεῖ στρατόπεδον. Ὅλοι δὲ τὸν ἐσέβοντο καὶ εἰς ὅλα τὸν ἤκουον ὡς ἄλλον Ἐθνάρχην. Ἐφρόντιζε νὰ σώσῃ τὸν Ἑλληνικὸν λαόν. Μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς ἐφρόντισε ν' ἀσφαλίσῃ ὡς πολιτικὸς τὴν πατρίδα του. Ἐξελέχθη μέλος τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας, ἔπειτα βουλευτὴς καὶ ἀντιπρόεδρος τῆς Βουλῆς, καὶ ὡς τοιοῦτος ἀπέθανεν. Ἐτιμᾶτο δὲ καὶ ἐθαυμάζετο διὰ τὰς σωτηρίας γνώσεις του.

Ο ΔΗΜΙΤΣΑΝΗΣ ΦΙΛΟΘΕΟΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὴν Κύπρον. Ὁ ἐπίσκοπος οὗτος ἦτον ἐκ τῶν ἡσυχωτέρων ἀρχιερέων, καὶ πολὺ ἐκκλησιαστικὸς, σεβόμενος ἀπὸ ὅλην τὴν Ἐπαρχίαν τῆς Καρύταινας. Ἐφυλακίσθη δὲ καὶ αὐτὸς μετὰ τῶν ἄλλων προϋχόντων καὶ ἀρχιερέων, καὶ τυραννούμενος ἀπέθανεν ἐντὸς τῶν φυλακῶν τῆς Τριπολιτσᾶς.

Ο ΠΑΡΟΝΑΣΙΑΣ ΙΕΡΟΘΕΟΣ

Ὁ ἀρχιερεὺς οὗτος τί δὲν ἔκαμεν; Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως ἐνεψύχωνε τοὺς Ἑλλήνας. Ἐφόρεσε στρατιωτικὴν στολὴν ἐπίτηδες κατασκευασθεῖσαν καὶ τὴν εἶχεν εἰς τὰς μάχας, εἶχε δὲ καὶ στρατιώτας ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του, καὶ μετὰ τῶν ἄλλων ἐπολιόρκει τὰς Ἀθήνας ὅπου ἔκαμε πολλαῖς παληκαριαῖς πρὸς παραδειγματισμὸν τῶν στρατιωτῶν. Ἐξώδευε δὲ καὶ ἐξ ιδίων του διὰ τὰ πολεμεφόδια καὶ τὰς τροφάς. Μετὰ ταῦτα ἦλθε καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον φορῶν τὴν στρατιωτικὴν του στολὴν ἐν καιρῷ πολέμου. Ἐγένετο πληρεξούσιος εἰς τὴν Συνέλευσιν τῆς Πιάδος, καὶ εἰς τὴν τοῦ Ἀστρους, καὶ ὕστερα ἀνέβη εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν. Ὑπῆρξε δὲ φίλος στενὸς τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη, ἔχων καὶ ἀλληλογραφίαν μὲ αὐτόν. Ἡ δραστηριότης καὶ ἡ φιλοπατρία τοῦ ιεράρχου τούτου δὲν ἔχουν σύγκρισιν.

Ο ΜΕΘΩΝΗΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὴν οἰκογένειαν τῶν Οἰκονόμων ἐκ τῆς Ἐπαρχίας Τριφυλλίας. Ὁ ποιμενάρχης οὗτος πρῶτος ἐπῆρε τὰ ὅπλα καὶ τὴν σημαίαν τοῦ τόπου του καὶ ἐπολιώρκει τὴν Μεθώνην καὶ τὸ Νεόχαστρον, βοηθούμενος παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Οἰκονόμου καὶ τῶν λοιπῶν συγγενῶν του. Αἱ ἐκδουλεύσεις τοῦ στρατηγοῦ τούτου καὶ ἀρχιερέως εἶναι γνωσταί. Μετὰ δὲ τὴν ἔλευσιν τοῦ Ἰμβραῆμ αἰχμαλωτίσθη ἀπὸ τοὺς Ἀραβας καὶ ἀπέθανεν ἐντὸς τῶν φυλακῶν τῆς Μεθώνης.

Ὁ δὲ ἀδελφός του ὁ Οἰκονόμος ἐστάθη περίφημος

εἰς τοὺς πολέμους τῶν φρουρίων, ἀλλ' ἔπεσε καὶ οὗτος μετὰ τοῦ ἀρχιερέως αἰχμάλωτος.

Ο ΜΕΣΣΗΝΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΡΟΥΣΗΣ ΙΩΣΗΦ

Ἦτον ἀπὸ τὴν πόλιν Τριπολιτσᾶν, καὶ ἐκεῖ ὁ ἐπίσκοπος οὗτος ὑπέφερε τὴν φυλακισίν του μετὰ τῶν ἄλλων. Μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τῆς πόλεως ἐλευθερωθεὶς ὑπηρέτησε πολιτικῶς, καὶ ἔγεινε καὶ ὑπουργὸς τῆς θρησκείας. Αἱ ἐκδουλεύσεις καὶ αἱ θυσίαι αὐτοῦ, τῶν ἀδελφῶν του καὶ ἑλῆς τῆς οἰκογενείας του εἶναι γνωσταί.

Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΕΡΜΑΝΟΣ

Ὁ ποιμενάρχης οὗτος ἦτον ἐπίσημος διὰ τὰς γνώσεις του καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν του, σεβόμενος πολὺ διὰ τὰ ἐκκλησιαστικά του προτερήματα. Κατ' ἀρχὰς δὲ εἰς τὰς γενομένας ἐπαναστατικὰς συναθροίσεις τῶν Καλαβρύτων καὶ τῶν Πατρῶν, ἐφυλακίσθη εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ἐκεῖ ἐντὸς τῶν φυλακῶν ἀπέθανεν. Ὁ δὲ πρωτοσύγγελος αὐτοῦ Φραντση γνωστὸς διὰ τὰς πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ὑπηρεσίας του, καὶ τὰς μετ' αὐτὴν, λέγει τινὰ εἰς τὸ ἐκδοθὲν ὑπ' αὐτοῦ ἱστορικὸν ὑπόμνημα, κατηγορεῖται ὅμως, ὅτι ἔγραψε μᾶλλον διὰ τὸν ἑαυτόν του, μὴ ἐμπιστευθεὶς εἰς ἄλλον τὰ κατορθώματά του. Ἀλλ' ἄς βεβαιωθῇ τὸ κοινόν, ὅτι τὰ ὑπ' αὐτοῦ γραφέντα εἶναι γνήσια. Ἐχασαν δὲ τὴν ἀξίαν των, διότι ὁ ἴδιος ὡμολόγησε τὰς ἐκδουλεύσεις του. Εἰς ἐμὲ δὲ δὲν ἄφησε νὰ εἶπω τίποτε περὶ αὐτοῦ, διότι τὰ εἶπε μόνος του.

Ο ΑΡΤΗΣ ΠΟΡΦΥΡΙΟΣ

Οὗτος ὁ ἱεράρχης κατήγετο ἐκ Κωνσταντινουπόλεως. Ἦλθεν εἰς τὰς Πάτρας κατὰ τὸν χρόνον, κατὰ τὸν ὅποιον ὁ Θ. Κολοκοτρῶνης ἐπολιόρκει τὰς Πάτρας, σταλὲς ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς Μεσολογγίτας διὰ νὰ ζητήσῃ βοήθειαν ἀπὸ τὸν Κολοκοτρῶνην καὶ ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν. Ἐτυχε δὲ ἐκεῖ καὶ εἶδε τὴν γενομένην μάχην τῆς 9 Μαρτίου, γενόμενος μάρτυς τῶν γενομένων. Ὑστερον δὲ, κατὰ τὰς αἰτήσεις του, ἐστάλησαν εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα ὁ Κανέλος Δελγιάννης, ὁ Γενναῖος, ὁ Π. Γιατράκος καὶ οἱ λοιποί. Ὁ ποιμενάρχης δὲ οὗτος ἐνεψύχωσε πολὺ τοὺς Ἕλληνας καὶ μάλιστα τοὺς τῆς Ἀκαρνανίας. Ἐγένετο δὲ καὶ πολιτικός, λαβὼν μέρος εἰς ὅλας τὰς Ἐθνικὰς Συνελεύσεις, ὡς πληρεξούσιος καὶ βουλευτής. Ἦτο δὲ κοσμηγάπητος, εἶχεν ἄδολον φιλοπατρίαν καὶ διὰ τοῦτο ὅλοι τὸν ἐσέβοντο.

Ο ΚΕΡΝΙΤΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ

Ὁ ἐπίσκοπος οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὸν Ποταμὸν τῶν Κλουκινῶν τῆς Ἐπαρχίας Καλαβρυτῶν. Εὐρέθη δὲ κατ' ἀρχὰς εἰς ὅλα τὰ ἐνεργούμενα μετὰ τῶν προκρίτων τῶν Ἐπαρχιῶν Πατρῶν καὶ Βοστίσης. Ἐμποδίσθη δὲ ἡ φυλακισίς του, καὶ ἔγεινε χρήσιμος παρακινῶν τοὺς ἐντοπίους Καλαβρυτινοὺς νὰ ἐπαναστατήσουν ἐνθουσιάζων τοὺς πάντας καὶ συνοδεύων αὐτοὺς μετὰ τὰς εὐχὰς του εἰς τὸν πόλεμον.

Ο ΑΡΧΑΜΑΡΙΩΝ ΙΓΝΑΤΙΟΣ

Ὁ ἀρχιερεὺς οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὴν Κασάνδραν
 Ἐν καιρῷ δὲ τῆς ἐπανάστασεως ὑπηρέτησεν εἰς τὰ
 βπλα, ἔχων, ὡς ἔλεγον, σῶμα στρατιωτῶν ἐξ ἰδίων του
 συντηρούμενον, καὶ πολεμῶν ὡς στρατιώτης. Μάλιστα
 δὲ ἔβαλε φωτιάν καὶ ἔκαψε μόνος του τὴν μητρόπολιν,
 καὶ τοιοιυτοτρόπως ἔδωκε τὸ παράδειγμα, ὅτι διὰ νὰ
 ἐλευθερωθῶμεν δὲν πρέπει νὰ ἔχωμεν τίποτε, καὶ μετὰ
 τὴν ἐλευθερίαν πάλιν ἀποκτῶμεν. Ἐκαμε δὲ ὅ,τι ἦτο
 δυνατόν εἰς τὴν ἐκστρατείαν. Ἀφοῦ δὲ διελύθη ἡ ἐπα-
 νάστασις τῆς Κασάνδρας ἦλθεν εἰς τὴν Πελοπόννησον
 κατὰ τὰ μέρη τῆς Μονεμβασίας. Ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ ἀκτη-
 μοσύνη τοῦ ἀρχιερέως τούτου ἔγειναν παράδειγμα εἰς
 τοὺς Πελοποννησίους. Ἀφοῦ δὲ πλέον δὲν ἦτον πόλε-
 μος, ἐπεθύμει νὰ παραδίδῃ μαθήματα Ἑλληνικά, καὶ
 ἐκ τοῦ ὑστερήματός του εἶχε παιδιὰ πτωχὰ καὶ τὰ
 ἐσπούδαζεν ἐξ ἰδίων. Ἐπὶ δὲ τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλ-
 λάδος ὁ Καποδίστριας τοῦ ἔδιδε σύνταξιν 200 φοίνικας,
 καὶ ὁ ἀρχιερεὺς ἀμέσως ἐσύστησε σχολὴν καὶ ἔδαπάνη
 εἰς αὐτὴν τὸ ποσὸν τοῦτο τῆς συντάξεως. Ὁ δὲ Κυβερ-
 νήτης ἔστειλε τὸν τότε Διοικητὴν νὰ ἐξετάσῃ ἂν ὁ ἀρ-
 χιερεὺς ζῇ καλῶς μὲ τὴν σύνταξίν του, μαθὼν δὲ ὅτι
 αὕτη ἐξοδεύεται εἰς τὴν σπουδὴν πτωχῶν μαθητῶν,
 ἡῤῥησεν τὴν σύνταξίν του, εἰς 300 φοίνικας, ἀλλὰ καὶ
 ὁ ἀρχιερεὺς ἡῤῥησεν ἐπίσης τοὺς μαθητάς.)

Ἐλθούσης δὲ ἔπειτα τῆς Ἀντιβασιλείας, διωρί-
 σθη ἐπίσκοπος Γόρτυνος. Ἡ δὲ ἐπαρχία αὕτη δημολογεῖ
 τὰς ἀρετὰς καὶ τὴν θεοσέβειαν τοῦ ποιμενάρχου τούτου.

Ὅλοι τὸν εὐλαβοῦντο ὥσαν πατέρα. Ὁφέλησε πολὺ τὸν τόπον διὰ τῶν διδασκαλιῶν του, καὶ ἐνόσφ ἐποι-
μενάρχει τὴν ἐπαρχίαν αὐτὴν οὐδὲν παράπονον ἔγεινεν.
Ἀφῆκε δὲ μνήμην καὶ σέβας εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἀνεξά-
λειπτον. Κατόπιν δὲ γενόμενος συνοδικὸς καὶ μεταβὰς
εἰς Ἀθήνας ἀπέθανεν ἐκεῖ. Ὁ Ἕλλην δικαίως πρέπει νὰ
καυχᾶται, ὅτι ἔχει ἐνάρετον κλῆρον, καὶ νὰ χρεωστῇ
σέβας εἰς τοὺς τοιοῦτους ἀρχιερεῖς του, καὶ τοὺς λοι-
ποὺς κληρικούς.

Ο ΔΑΡΙΣΣΗΣ ΚΥΡΙΑΔΟΣ

Οὗτος κατήγετο ἐκ Δημισσάνης. Ἐλθὼν δὲ εἰς
τὴν Πελοπόννησον ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπαναστάσεως ἐνήργει
ὕπὲρ τοῦ ἀγῶνος. Ἐπειτα δὲ διωρίσθη εἰς τὴν Ἡλείαν
ἀπὸ τὴν τότε Κυβέρνησιν ἐπίσκοπος, καὶ καθ' ὃν χρό-
νον ἦτον ἐκεῖ ὁ πόλεμος, παρεκίνηι πάντοτε τοὺς κατοί-
κους νὰ ὑπάγουν εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν, καὶ
εἰς τὸ Μεσολόγγιον. Αὐτὸν δὲ εὗρεν ὁ Κολοκοτρῶνης
εἰς Πύργον ὅταν ἔλυσε τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν,
καὶ ἐκεῖθεν διήρχετο. Τὴν δὲ γενομένην τότε μεταξύ
τῶν ὁμιλίαν διηγοῦμαι εἰς τὸ σχετικὸν μέρος τῶν ἀπο-
μνημονευμάτων μου. Μετὰ δὲ τὴν διάλυσιν τῆς πολι-
ορκίας καὶ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Κολοκοτρῶνη, διὰ νὰ
προφυλάξῃ τοὺς κατοίκους ἀπὸ τὰς ἐκδρομὰς τῶν Πα-
τρινῶν Τούρκων ὑπῆγε μαζὺ μὲ τοὺς στρατιώτας, πα-
ρακινῶν αὐτοὺς νὰ πολεμῶσι τοὺς ἐξερχομένους πρὸς
λεηλασίαν Τούρκους. Ἐπὶ δὲ τοῦ Ἰμβραήμ πασᾶ ἐκυ-
νηγήθη, ἐκινδύνευσε καὶ ἔχασεν ὅ,τι καὶ ἂν εἶχεν. Ὑστε-

ρον δὲ μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων, ἐλ-
θούσης τῆς Ἀντιβασιλείας διωρίσθη ἐπίσκοπος Ἀργο-
λίδος, καὶ μέλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τῆς ἐποίας ἔγινε
καὶ πρόεδρος. Ἀπέθανε δὲ εἰς Ἀθήνας, καὶ ἀφῆκε μνή-
μην ἀγαθὴν διὰ τὰς πρὸς τὴν πατρίδα ἐκδουλεύσεις του
ἐκκλησιαστικὰς καὶ πολιτικὰς.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΒΕΛΕΝΤΕΑΣ

Ἐγεννήθη εἰς τὸ χωρίον Μεσοροῦγι τῶν Καλα-
βρύτων. Ἦτον ιεροκῆρυξ. Πρὸ τῆς ἐπανάστασεως, τί
δὲν ἔκαμεν ὁ μοναχὸς οὗτος καὶ κῆρυξ τοῦ Εὐαγγελίου.
Ἐτρεχεν ἄνω καὶ κάτω ἀποστολικῶς κατηχῶν καὶ δια-
δίδων τὰ τῆς Ἑταιρίας, μετὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν ἐνερ-
γῶν, παρακινῶν καὶ ἐμψυχόνων τοὺς Ἕλληνας εἰς τὸν
πόλεμον. Ἡ Πελοποννησιακὴ Γερουσία τὸν εἶχε καὶ
τὸν ἔστειλεν εἰς διαφόρους ἐκκλησιαστικὰς καὶ πολιτι-
κὰς ὑπηρεσίας, αὐτὸν δὲ ἔστειλεν εἰς τὴν Μονὴν τοῦ
Μεγάλου Σπηλαίου καὶ ἐπῆρε τὰ κανδήλια, καὶ τὰ
ἄλλα ἀργυρᾶ σκευὴ καὶ ἀφιερώματα ἔσα εἶχεν ἡ Μονή,
διὰ νὰ δοθοῦν εἰς πληρωμὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου.
Ἐπῆρε δὲ ὑπὲρ τὰς 100 ὀκάδας ἀσήμι, ἡ δὲ Γερουσία
ἀπέστειλεν αὐτὸ εἰς Ἄργος πρὸς τὴν Βουλὴν. Ὁ μονα-
χὸς Διονύσιος εἶχε πολὺν ζῆλον καὶ προθυμίαν ἀκούρα-
στον εἰς τὸ νὰ ὑπηρετῇ τὸν ἀγῶνα.

ΜΕΓΑ ΣΠΗΛΑΙΟΝ

Περὶ τῆς Μονῆς τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου καὶ περὶ
τῶν μοναχῶν αὐτῆς τί πρῶτον καὶ τί ὕστερον νὰ εἴπη

τις ; Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ὅλοι ἦσαν εἰς ἐνέργειαν, ἔτρεχον εἰς τὰ λεγόμενα ταξείδια ζητοῦντες βοήθειαν διὰ τὴν Μονήν. Ἐνεκα δὲ τούτου ἐμάνθανον ὅλα τὰ πράγματα τοῦ κόσμου, ἐγνώριζον τὰ τῆς Ἑταιρίας καὶ τοὺς Ἑταιριστάς καὶ διὰ τοῦτο ἐνήργουν ὡς ἀπόστολοι. Οἱ δὲ κληρικοὶ εἶχον περισσότερον χρέος διότι ἦσαν ἐλεύθεροι πολλῶν τοῦ βίου περιστάσεων παρὰ οἱ λαϊκοί. Ὅλοι δὲ οὗτοι ἐταξίδευον, καὶ οἱ μέιναντες ὀπίσω εἰς τὴν Μονὴν ἦσαν ἱκανοὶ μόνοι των νὰ ἐπαναστατήσουν ἓνα κόσμον ὁλόκληρον, ὡς ἔπραξαν εἰς τὴν Πελοπόννησον, ὅπου παντοῦ ἔτρεξαν καὶ διέδωσαν τὸ σύνθημα τῆς ἐπαναστάσεως, τὰ πάντα προητοίμασαν, καὶ ἐξ ἰδίων των εἶχον μεγάλας ἐτοιμασίας, αἱ ὁποῖαι ἐχρησίμευσαν εἰς τοὺς Ἕλληνας. Ἐπολέμησαν δὲ καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι πρῶτον μὲν μετὰ τῶν ἄλλων εἰς τὴν Ἀκράταν τὰ λείψανα τοῦ Δράμαλη, ὄντες περὶ τοὺς 70 καὶ ἔχοντες ἀρχηγὸν τὸν προηγούμενον τότε τῆς Μονῆς Δαμασκητὸν ἀπὸ τοῦ Διακοπτὸν καταγόμενον, ἔπειτα δὲ εἰς τοῦ Ἀλῆ Τσελεπῆ ὅπου εἶναι τὸ Μετόχι των, καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν Μονὴν των ἐπὶ τοῦ Ἰμβραήμ, ὡς ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασι λεπτομερῶς διηγοῦμαι.

ΙΩΝΑΣ ΚΑΝΕΔΟΠΟΥΛΟΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὰ Χαλκιάνικα χωρίον τῶν Κλουκινῶν τῆς Ἑπαρχίας Καλαβρύτων. Ὁ μοναχὸς οὗτος ἦτον ταξιδιώτης πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως. Ὑπῆγεν εἰς τὴν Ζάκυνθον καὶ ἐκεῖ ἐγνωρίσθη μετὰ τὸν Θ. Κολοκο-

τρώνην καὶ κατηχήθη παρὰ τούτου τὰ μυστήρια τῆς Ἑταιρίας. Ἐπειδὴ δὲ οἱ πατέρες τῆς Μονῆς τοῦ Μεγάλου Σπηλαιῶ ἦσαν ὅλοι ἀπόστολοι, ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν, ὁ Κολοκοτρώνης κατὰ τὸ 1820 ἔστειλε καὶ ἐπῆρε τὸν Ἰωάνν. εἰς τὴν Ζάκυνθον καὶ τὸν ὠδήγησε πῶς νὰ κατηχῇ, καὶ ἔπειτα τὸν ἔστειλε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰς τρεῖς Ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου, τῆς Γαστούνης, τὰς Πάτρας καὶ τὰ Καλάβρυτα διὰ νὰ διαδώσῃ εἰς αὐτάς τὰ τῆς Ἑταιρίας, καὶ τὸ σύνθημα τῆς ἐπαναστάσεως, ὅτι θὰ ἦναι τὴν 25 Μαρτίου 1821, καὶ νὰ ἦναι ὅλοι ἔτοιμοι. Τοῦ εἶπε προσέτι νὰ ἔχῃ κατάλογον τῶν ὀνομάτων ὧν ὅσοι κατηχήθησαν ἀπὸ αὐτὸν, καὶ τῶν κατηχημένων ἀπὸ ἄλλους, διὰ νὰ κάμουν γνωστὰ ὅλα ταῦτα τὰ ὀνόματα ἐν καιρῷ εἰς τὴν Σεβαστὴν Ἀρχὴν τὴν ἀόρατον. Τοιοῦτοτρόπως δὲ ἐνεργῶν ἐξακολουθεῖ τὸν ἀποστολικὸν βίον, κατηχῶν ὅλους τοὺς ἐπισήμους Πελοποννησίους τῶν πόλεων καὶ τῶν χωρίων. Ἀφοῦ δὲ περιῆλθε τὰς εἰρημένας Ἐπαρχίας, ἐτελείωσε τὸ ἔργον του, καὶ ἐπέστρεφεν εἰς τὴν Μονὴν του, καθ' ὁδὸν κατὰ τὸ μέρος τῆς Κατσάνας τῶν Καλαβρύτων, καὶ εἰς τὸ γεφύρι τὸ λεγόμενον τοῦ Ἀμπήμπαγα συννητήθη μὲ τὸν Ὀθωμανὸν Μπούσγελην Καλαβρυτινὸν, κακὸν διάβολον, ὅστις ἐστάθη καὶ τὸν ἐρώτησε πόθεν ἔρχεται. Ὁ Ἰωάν. φοβηθεὶς μήπως ὁ Τοῦρκος τὸν ψάξῃ, ἐπροσποίηθη ὅτι ἔχει ἀνάγκην, καὶ ἀμέσως ἐπαραμέρισεν ὅλγον κατὰ τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ, καὶ ἔρριψε μέσα εἰς αὐτὸν τὸν κατάλογον, ὁ ὅποιος εἶχε τὰ ὀνόματα τῶν κατηχηθέντων. Ἐπὶ δὲ τοῦ Ἰμβραήμ ὁ Ἰωάν. ἦλθεν εἰς τὴν Βόχαν τῆς Κορίνθου πρὸς τὸν Θ. Κολοκοτρῶ-

νην, ὁ ὁποῖος τότε ἦτον ἐκεῖ καὶ τοῦ ἐζήτησε στρατιω-
τικὴν βοήθειαν ὅπως σώσῃ τὴν Μονὴν τοῦ Σπηλαίου
ἀπὸ τούς Ἀραβας. Πολὺ δὲ ἡγαπᾶτο ἀπὸ τὸν στρατη-
γὸν Κολοκοτρώνην, ὅστις τὸν ἔστελλεν εἰς πολλὰς ὑπη-
ρεσίας διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ ἀγῶνος.

ΠΑΦΝΟΥΤΙΟΣ ΜΟΝΑΧΟΣ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΣΠΗΛΑΙΟΥ

Οὗτος ἦτον εἰς τὴν Ῥωσσίαν εἰς τὸ Ταιγάνι ἐφημέριος
τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἀειμνήστου Βαρβάκη ὅπου ἔχαιρε
πολλὴν ὑπόληψιν. Ἐκραγείσης δὲ τῆς ἐπαναστάσεως
ὑπῆγεν εἰς τὴν Βλαχίαν καὶ ἐγένετο ἱερολοχίτης. Ἀφοῦ
δὲ ἡ ἐκεῖ ἐπανάστασις ἔπαυσε καὶ ἐσκορπίσθησαν οἱ Ἑλ-
ληνες, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Πελοπόννησον ὅπου ἔκαμε
θαύματα εἰς τὰ στρατόπεδον, τρέχων παντοῦ, καὶ μά-
λιστα εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Ναυπλίου. Κατ' ἀρχὰς
ἔκαμνε τὸν ἀγνώριστον, ἐσχότῳνε Τούρκους, καὶ δὲν
ὠμολόγει τὴν πατρίδα του, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸν ἀνεγνώρι-
σαν ὅσοι τὸν εἶδον εἰς τὸ Ταιγάνι, ἐμαρτυρήθη πλέον
ὅτι ἦτον ἀπὸ τὸ χωρίον Καρυὰ τῆς Κορίνθου. Πρῶτος
αὐτὸς μεταξὺ τῶν ἄλλων εὐρέθη καὶ ἔβαλε τὴν σκάλαν
εἰς τὸ Παλαμῆδιον. Ἦτο δὲ πολὺ γενναῖος, καὶ εἶχε
πολὺ πάθος κατὰ τῶν Τούρκων, καὶ φιλοπατρίαν με-
γάλην.

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΜΟΝΑΧΟΣ

Τοῦ ἥρωος τούτου αἱ στρατιωτικαὶ ἐκδουλεύσεις
εἶναι πολλαί. Ἀπαντῶνται καὶ λέγονται ὅσα ἔκαμεν εἰς
τούς πολέμους, εἰς τὸ Μεσολόγγιον, εἰς τὴν πολιορκίαν
τῶν Πατρῶν καὶ μάλιστα εἰς τὴν Ἀκράταν ὅπου ἐπο-
λεμήθησαν τὰ λείψανα τοῦ Δράμαλη, διότι ἐπανελ-

θῶν ἀπὸ τὸ Μεσολόγγιον ἔτρεξεν ἐκεῖ μετὰ τοῦ Διακο-
πίτη Δαμασκηνοῦ προηγουμένου τοῦ Μεγάλου Σπη-
λαίου, ἔχοντες, ὡς εἶπομεν ἀνωτέρω, περὶ τοὺς 70
μοναχοὺς καὶ πολεμήσαντες μὲ προθυμίαν καὶ γενναϊό-
τητα. Οὗτος ὁ ἀνδρεῖος καὶ φιλάνθρωπος μοναχὸς ἐθυ-
σίασεν ὅ,τι καὶ ἂν εἶχεν, ὅχι μόνον εἰς τοὺς ἀγῶνας τῆς
πατρίδος, ἀλλὰ καὶ πρὸς βοήθειαν τῶν ἀπόρων οἰκογε-
νειῶν τῶν καπεταναίων, καὶ δι' ἑλας ταύτας τὰς ἀρε-
τάς του ἐπαινεῖται ἀπὸ τὸν τόπον καὶ τὴν ἐπαρχίαν τῶν
Καλαβρύτων.

ΘΕΟΦΑΝΗΣ ΣΙΑΤΙΣΤΕΥΣ

Οὗτος ὁ νῦν ἀρχιερεὺς τῆς Μαντινείας καὶ Κυνου-
ρίας εἶχε τὴν Μακεδονίαν πατρίδα. Μετὰ δὲ τὴν δια-
λυθεῖσαν ἐπανάστασιν τῆς Κασσάνδρας, ὅπου ἔμεινε
παρὰ τῷ ἐκεῖ ἄρχοντι καὶ ἀρχηγῷ τῆς ἐπαναστάσεως
Ἑμμανουὴλ Παπᾶ, ὡς γραμματεὺς καὶ σύμβουλός
του, ἐλθὼν εἰς τὴν Πελοπόννησον ἀμέσως ἔλαβε μέρος
ἐνεργητικὸν εἰς τὰ πράγματα τὰ γενικά, συνήθροιζε
τοὺς σκορπισθέντας συμπατριώτας του Μακεδόνας καὶ
ἄλλους, τοὺς ἔκαμνε σώματα στρατιωτικὰ καὶ τοὺς
ἔστελλεν εἰς τὸν πόλεμον. Κυρίως δὲ ὁ ἀρχιερεὺς οὗ-
τος ὑπηρετήσεν εἰς τὰ ναυτικά, διότι εἰς τὴν νῆσον τῶν
Σπετσῶν μένων ἐγένετο γραμματεὺς τοῦ στόλου τῆς
νήσου. Πολλὴν ὑπόληψιν εἶχεν εἰς τὰς οἰκογενεῖας τῆς
νήσου, καὶ ἰδίως εἰς ἐκείνην τῶν Μποτασαίων εἰς τὴν
ὁποίαν ἐχρησίμευσεν ὡς διδάσκαλος καὶ σύμβουλος. —
Ἡγαπᾶτο δὲ καὶ ἐτιμᾶτο ἀπὸ ὅλους τοὺς καπεταναίους

τῶν πλοίων. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐλθόντος τοῦ Καποδίστρια ἐνησχολεῖτο πάντοτε περὶ τὰ ἐκκλησιαστικά. Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ὁθωνος ὑπηρετεῖ τακτικῶς παρὰ τῇ ἱερᾷ Συνόδῳ ὡς πολὺ χρήσιμος εἰς τὰ ἐκκλησιαστικά πράγματα. Διὰ δὲ τὴν προθυμίαν, τὸν ζῆλον καὶ τὴν ἐνάρετου διαγωγὴν του τὴν ἐκκλησιαστικὴν κατέστη ἀξιοσέβαστος καὶ ἐτιμᾶτο ἀπὸ ὅλους τοὺς πολιτικούς ἀνδρας.

Ο ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

Οὗτος ὁ ποιμενάρχης δὲν ἐφυλακίσθη, ἀλλὰ δὲν ἦτο καὶ ἐπιτήδειος εἰς τὰ πολεμικά, οὔτε ἐδύνατο νὰ συνδράμῃ ἄλλως πῶς, εἰμὴ διὰ τῶν παρακλήσεων καὶ τῶν δεήσεών του πρὸς τὸν Ὑψίστον. Ἦτο καλὸς ἐκκλησιαστικὸς καὶ ἐνάρετος. Ἐκαμεν ἑμῶς μίαν ἀποστολὴν εἰς Ζάκυνθον ἀποσταλὴς ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν διὰ νὰ μάθῃ ἔσα οἱ ἐξ Ἀνδριτσαίνης Ζαρεϊφαῖοι ἐνῆργουν ἐκεῖ μετὰ τοῦ Ἀρμοστοῦ, καὶ ἂν ἀπὸ δειλίαν ἐκινήθωσαν, ἢ ἀπὸ ἄλλον τινὰ νὰ παραδώσουν τὸ ἔθνος εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῶν Ἀγγλων, καὶ συνάμα νὰ μάθῃ κατὰ πόσον ὁ Ἀρμοστὴς τῶν νήσων ἦτον ἐχθρὸς τῆς Ἐλκηνικῆς ἐπαναστάσεως. Διὰ τὰ τοιαῦτα ὁ Ἀρχιερεὺς ἦτο πολὺ ἐπιτήδειος, καὶ ἀληθῶς ὁ πηγαίμὸς του εἰς τὴν Ζάκυνθον ἔφερεν ἀποτέλεσμα, διότι παρέστησε πρὸς τὸν Ἀρμοστὴν τὴν διάθεσιν τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἔτι οὗτοι ἔχουσι τὰς ἐλπίδας των εἰς τὸ Ἀγγλικὸν ἔθνος, καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐμαλάχωσαν ἕκτοτε τὰ μεταξὺ Ἀρμοστοῦ καὶ Ἑλλήνων πράγματα καὶ ἐσυγχώρησεν ὁ Ἀρμοστὴς νὰ γίνωται δεκτὰ εἰς τὸ Ἴονικόν

κράτος τὰ γυναικόπαιδα καὶ οἱ ἀδύνατοι τῶν Ἑλλήνων. Τότε δὲ ἐφάνη μία ἐπιτροπὴ ἀπὸ Ζακυνθίους, συγκειμένη ἀπὸ τὸν Κόντε Ῥώμαν, τὸν Δραγῶνα καὶ τὸν Παναγ. Στεφάνου, περὶ τῆς ὁποίας εἰς τὸν οἶκεόν τόπον τῶν Ἀπομνημονευμάτων ἀναφέρομεν, καὶ ἥτις πολὺ συνετέλεσεν εἰς τὰ πολιτικὰ πράγματα τῶν Ἑλλήνων μεσολαβήσασα μεταξὺ τούτων καὶ τῶν Ἀγγλων, καὶ προσέτι ἔδωκε καὶ πολλὰ ἄλλα ὕλικά βοηθήματα εἰς τοὺς Ἕλληνας, τὰ ὅποια εἶναι ὅλα γνωστά.

Ο ΩΔΕΝΗΣ ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ

Ὁ ἐπίσκοπος οὗτος ἦτο πολὺ προσεκτικὸς εἰς τὰ τῆς Ἑταιρίας καὶ ἐκ τῶν ἐναρέτων, ἀλλ' ἐγελάσθη καὶ ὑπῆγεν εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν καὶ ἐκεῖ ἐντὸς τῶν φυλαχῶν ἀπέθανεν.

Ο ΚΟΡΙΝΘΟΥ ΚΥΡΙΛΛΟΣ

Οὗτος πατρίδα εἶχε τὴν Βυτίαν τῆς Καρύταινας. Ἐνθαρρυνόμενος δὲ ἀπὸ τὰς σχέσεις του πρὸς τὸν Κιανήλμπειν, ὅτι θέλει εὑρεῖ καιρὸν νὰ εὕγῃ ἔξω τῆς Τριπολιτσᾶς πρὸ τῆς 25 Μαρτίου, δὲν τὸ κατώρθωσε καὶ ἔμεινεν ἐντὸς αὐτῆς. Μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τῆς πόλεως ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα πολιτικῶς, ἐκλεχθεὶς μέλος τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας. Ἐτυχε δὲ τότε, ὅτε ὁ Κολοκοτρώνης ἦλθεν ἀπὸ τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν θυμωμένος καὶ ἐξηγριωμένος κατὰ τῆς Γερουσίας καὶ τῶν λοιπῶν τῶν ματαιωσάντων τὴν πολιορκίαν, καὶ ἐπειδὴ ὁ μητροπολίτης εἶχε φιλίαν ἀδελφικὴν μὲ τὸν Κολοκο-

τρώνην, τὸν κατεπράϋνε καὶ συνετέλεσε τοιοῦτοτρό-
πως, ὥστε νὰ μὴ ξεσχισθοῦν τὰ πολιτικὰ πράγματα.
Ὁ Κολοκοτρώνης πολὺ τὸν ἐσέβετο, ἡ δὲ φιλία τῶν
δύο τούτων ἀνδρῶν ὑπῆρξε σπανία.

Ο ΚΟΜΑΝΩΝ

Ὁ ἀρχιερεὺς οὗτος ἐλθὼν ἔξωθεν εἰς τὴν Πελο-
πόννησον, ὑπῆγε κατὰ τὴν Κόρινθον, καὶ μετὰ τὴν
ἄλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς, ὁ Κορίνθου Κύριλλος τοῦ
ἔδωκεν ἄδειαν χωρεπισκόπου· ἔκτοτε δὲ ἐξετέλει χρέη
ἐκκλησιαστικὰ ἐνεργῶν συνάμα καὶ ὑπὲρ τοῦ πολέμου
παρακινῶν τοὺς κατοίκους εἰς τὰς μάχας.

Ο ΝΑΥΠΛΙΑΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

Καὶ οὗτος ὡσαύτως ἀπέθανεν ὁ δυστυχὴς ἐντὸς
τῶν φυλακῶν.

Ὁ δὲ ἀρχιδιάκονος αὐτοῦ Ἀθανάσιος ἔμεινεν ἔξω
καὶ ἔκαμε θαύματα, διότι συνέδραμεν ἐξ ἰδίων τὴν
πολιορκίαν τοῦ Ναυπλίου, καὶ μὲ τὴν προσωπικὴν του
ικανότητα ἤτον ἐμπρὸς ἐνθαρρύνων τοὺς στρατιώτας.

Ο ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ

Καὶ οὗτος ὁ ἐπίσκοπος ἀπέθανεν εἰς τὰς φυλακάς.

Ο ΛΑΜΙΑΔΩΝ ΙΩΝΑΣ

Ὁ ἐπίσκοπος οὗτος κατ' ἀρχὰς εὐρεθεὶς εἰς τὰ

Μέγαρα πολὺ ἐχρησίμευσεν ἐμψυχόνων τὸν τόπον καὶ φροντίζων νὰ πολιορκηθῇ τὸ φρούριον τῆς Κορίνθου, ἀποστέλλων ἐκεῖ τοὺς Μεγαρίτας καὶ ἄλλους, ἐφάνη δὲ καθ' ὅλα ὠφελιμος μέχρις ἐντελοῦς ἀποκαταστάσεως τοῦ ἔθνους.

Ο ΤΡΙΠΟΛΕΩΣ ΛΑΝΙΗΛ

Οὗτος ὁ ποιμενάρχης κατήγετο ἀπὸ τὴν Δημισάναν. Ἐφυλακίσθη εἰς τὴν Τριπολιτοῦσαν καὶ ὑπέφερε τὴν φυλάκισίν του. Μετὰ ταῦτα ἐχρησίμευσεν ὡς μεσάζων εἰς τὰ μαλώματα τῶν καπεταναίων Κολοκοτρώνη, Πλαπούτα καὶ λοιπῶν Καρυτινῶν, καὶ τῶν Δεληγιανναίων, διότι καὶ τὰ δύο μέρη τὸν ἐσέβοντο καὶ ἔχουον τὰς συμβουλὰς του, καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐμπόδισε πολλὰ κακὰ καὶ αἱματοχυσίαν.

Ο ΠΡΩΤΟΣΥΓΓΕΛΟΣ ΙΩΑΣΑΦ ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ

Ὁ κληρικός οὗτος εὕρισκετο πρὸ χρόνων ἐντὸς τῆς Πελοποννήσου μετερχόμενος τὸν Ἑλληνικὸν διδάσκαλον. Κατὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν ἐχρησίμευσε πολὺ κηρύττων καὶ ἐμψυχόνων τὸν κόσμον, τρέχων εἰς τὰ στρατόπεδα καὶ ἐνθουσιάζων τοὺς στρατιώτας, καὶ γράφων πλησίον τῶν ὀπλαρχηγῶν, καὶ μάλιστα παρὰ τῷ στρατηγῷ Γενναίῳ Κολοκοτρώνη. Αὐτὸς ἐπίσης εὐρέθη εἰς τὸ Ἄργος καὶ τὸ Ναύπλιον, καὶ ἐξεφώνησε λόγον ἐνθουσιαστικὸν εἰς τὴν Ἀρειαν διὰ τὴν ἔφοδον τοῦ Ναυπλίου· ἀλλὰ καὶ ἄλλοις ὅπου εὕρισκετο τὰ

ὅμοια ἔπραττε. Μετὰ δὲ ταῦτα μετῆρχετο τὸν ἱεροκήρυκα.

ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ

Περὶ τῶν μοναχῶν τοῦ Ἀγίου Ὄρους τί πρέπει νὰ πρωτοεἴπη τις; Τὶ δὲν ἔκαμαν, καὶ πόσα δὲν ἐξώδευσαν διὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν; Πολλοὶ τῶν ἐγκριτωτέρων μοναχῶν ἦλθον εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἔμειναν εἰς αὐτὴν μὴ τολμῶντες νὰ ἐπιστρέψουν ὀπίσω. Οἱ Τοῦρκοι μάλιστα ὑπῆγον εἰς τὰ μιναστήριά των καὶ τὰ ἐλαφυραγώγησαν, καὶ ἐπῆραν ὅλα ὅσα καὶ ἂν εἶχον καὶ τὰ ἱερὰ σκεύη ἀκόμα. Πολλὰ ὑπέφερον δυστυχήματα καὶ ἐπὶ τέλους ἔμειναν πάλιν ὑπὸ τοῦς ἰδίους τυράννους καὶ τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας. Τῷ ὄντι, ὁ Ἑλληνικὸς κληρὸς ἅγιός ἐστιν.

Ο ΜΕΛΙΣΣΙΝΗΣ ΙΩΑΚΕΙΜ

Ὁ ἀρχιερεὺς οὗτος εὐρεθεὶς κατ' ἀρχὰς εἰς τὰ Βέρβαινα εὐλόγησε τὰ ὅπλα τῶν Ἑλλήνων, καὶ συνέδραμε παρακινῶν τοὺς πάντας εἰς ἐπανάστασιν. Ἐξῆλθεν εἰς τὰ χωρία κατ' ἀρχὰς νὰ στείλῃ στρατιώτας εἰς τὸ στρατόπεδον, ἐφοδιάζων αὐτοὺς μὲ συμβουλὰς εὐχετικάς.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΙΕΡΕΥΣ ΝΑΥΠΛΙΑΣ

Οὗτος ὁ ἱερεὺς κατ' ἀρχὰς ὑπηρέτησεν εἰς τὴν

πολιορκίαν τῆς Ναυπλίας, ὡς ἔφορος ὅλης τῆς ἐπαρχίας προμηθεύων τὰ μέσα τοῦ πολέμου, καὶ προσέτι παρακινῶν τοὺς κατοίκους εἰς τὸν ἱερὸν ἀγῶνα. Ἐφάνη δὲ πολὺ συντελεστικός κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν εἰς τὰ τοῦ πολέμου καὶ εἰς τὴν προμήθειαν τῶν τροφῶν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΙΕΡΕΥΣ ΒΕΛΙΝΗΣ

Ὡσαύτως καὶ οὗτος ὁ ἱερεὺς τοῦ Ναυπλίου ἐχρησίμευσεν εἰς τὴν ἐπανάστασιν, τρέχων εἰς τὴν πολιορκίαν, καὶ ἐνθουσιάζων τοὺς πάντας καὶ τοὺς στρατιώτας ἰδίως μὲ τὸν ἀπαρδειγμάτιστον ζῆλόν του.

ΦΩΤΙΟΣ ΙΕΡΕΥΣ ΚΟΡΩΝΗΣ

Οὗτος ὁ καπετὰν παπᾶς ἀφῆκεν εἰς τὴν πατρίδα του μνημεῖα παληκαριᾶς, καὶ ἀναφέρεται τὸ ὄνομά του μέχρι σήμερον· «ὥσάν τὸν Παπᾶ Φώτη» λέγουν οἱ ἄνθρωποι καὶ ἐννοοῦν παληκάρι.

ΜΕΛΕΤΙΟΣ ΑΡΧΙΜΑΝΑΡΙΤΗΣ ΚΟΡΩΝΗΣ

Καὶ οὗτος τὶ δὲν ἔκαμεν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Κορώνης; Ἐκεῖ ἐστάθη μέχρι τέλους, ἐνεργῶν καὶ ἐξοδεύων ἐξ ἰδίων του διὰ τὰ ἀναγκαῖα τοῦ πολέμου, καὶ διὰ τοὺς ἀπόρους.

ΠΑΠΑ ΣΧΙΖΑΣ ΕΚ ΣΕΡΒΟΥ

Οὗτος ὁ ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου ἐφάνη χρή-

σιμος εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς Λιδοώρας παρακινῶν τοὺς στρατιώτας εἰς τὸν πόλεμον.

ΑΓΑΠΙΟΣ

Ὁ μοναχὸς οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον Παγ-
κράτι καὶ ἀπὸ τὴν γενεὰν τῶν Λαμπροπούλων. Ὑπῆρξε
διδάσκαλος Ἑλληνικὸς εἰς τὰ Μαγούλιανα, καὶ ἦτον
ἐκεῖ ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπαναστάσεως χρησιμεύσας πολὺ ὑπὲρ
τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος, διότι ἐπῆρε τὸν σταυρὸν καὶ τὴν ση-
μαίαν τῶν Μαγουλιανιτῶν εἰς τὰς χεῖρας, ἐβγῆκεν ἐκ-
τὸς τῆς κωμοπόλεως, ἐδιάβασε παράκλησιν, εὐλόγησε
τὰ ὄπλα καὶ τὴν σημαίαν, ἠσπάσθη τοὺς στρατιώτας
ἓνα πρὸς ἓνα, τοὺς εὐχήθη, τοὺς ὠμίλησε λόγον ἐνθου-
σιαστικὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος καὶ τῆς ἐλευθερίας, τοὺς
εἶπε νὰ μὴν φοβῶνται τοὺς τυράννους διότι ἀπόφασις
θεία εἶναι νὰ σκοτωθοῦν οἱ βάρβαροι καὶ κατακτηταὶ
τῆς πατρίδος. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐφρόντιζε μετὰ τῶν ἄλ-
λων κληρικῶν νὰ ἐτοιμάζωσι τὰς τροφὰς τῶν στρα-
τιωτῶν.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΙΕΡΕΥΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΣ

Ὁ ἱερεὺς οὗτος τοῦ Θεοῦ ἦτον ἀπὸ τὴν Στεμνί-
τσαν. Ὁφέλησε τὸν ἀγῶνα παρακινῶν τοὺς πατριώτας
του λόγῳ καὶ ἔργῳ νὰ τρέξουν εἰς τὸν ἀγῶνα. Ὑπῆρξε
φίλος τοῦ ἀρχηγοῦ Θ. Κολοκοτρώνη. Ἦρχετο καὶ εἰς
τὸ στρατόπεδον διὰ νὰ εὐλογῇ καὶ συμβουλεύῃ ἐκ τοῦ
πλησίον τοὺς στρατιώτας.

ΗΕΑΪΑΣ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

Κατήγετο ἐκ Μαγουλιάνων. Ἐμαθήτευσεν εἰς τὴν σχολὴν τῆς Βυτίνας. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως μετήρ-
γετο τὸν διδάσκαλον τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων εἰς
Ἅγιον Πέτρον, εἰς τὴν Ζάτουναν, εἰς Κυπαρισίαν καὶ
εἰς ἄλλα διάφορα μέρη. Μετὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν πάλιν
ἐπαγγέλετο τὸν διδάσκαλον, καὶ χειροτονηθεὶς ἱε-
ρεὺς ἐλειτούργει τοὺς Ἑλληνας Μαγουλιανίτας. Ἐχρη-
μάτισε δὲ καὶ δημογέρων, καὶ κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ
Ἰμβραήμ πασᾶ πολὺ ὠφέλησε τὸν τόπον, διότι ἐπή-
γαινεν εἰς τῆς σπηλιαῖς καὶ εἰς τὰ ὄρη καὶ παρεκλίνει
τοὺς κατοίκους νὰ συνέρχωνται περὶ τῶν ὑποθέσεων τοῦ
κοινοῦ καὶ διὰ τὴν ἀναλυγίαν τῶν στρατιωτῶν.

Ο ΠΑΠΑ ΝΙΚΑΣ

Οὗτος κατήγετο ἐκ τοῦ χωρίου Καστανιά τῆς
Κορίνθου. Ὑπῆρξεν στρατιωτικὸς ἐπίσημος, εὐρεθεὶς
εἰς ὅλους τοὺς πολέμους τῆς Πελοποννήσου, καὶ ἰδίως
κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη, ἔχων πάντοτε ὑπὸ
τὰς διαταγὰς του περὶ τοὺς χιλίους στρατιώτας Κοριν-
θίους. Αἱ δὲ πρὸς τὴν πατρίδα ἐκδουλεύσεις του καὶ αἱ
παληκαριαῖς του εἶναι γνωσταί.

ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ ΚΑΣΤΟΡΧΗΣ

Ὁ ἀρχιερεὺς οὗτος, νῦν Φθιώτιδος, κατήγετο ἐκ
Δημιτσάνης. Ἐπανελθὼν δὲ ἀπὸ τὴν Χίον, καὶ ἄλλοθεν
ὅπου ἔκαμε τὰ σπουδὰς του, ἐπαρουσιάσθη εἰς τὰ Βέρ-

βαινα καὶ ἔβαλε λόγον ἐνθουσιαστικόν. Κατὰ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα ἐνήργει καὶ συνέδραμεν ὡς Ἑλληνικὸς διδάσκαλος παρακινῶν τοὺς συμπατριώτας του πρὸς τὸν πόλεμον. Μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς ἐσύστησεν Ἑλληνικὸν σχολεῖον ἐντὸς αὐτῆς, καὶ ὠφέλησεν εἰς τοῦτο πολὺ, διότι ἔβγαλε πολλοὺς μαθητάς, οἱ ὅποιοι καὶ σήμερον εἶναι χρήσιμοι εἰς τὴν πολιτικὴν ὑπαλληλίαν. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπὶ πολὺν χρόνον ἔκαμε τὸν ἱεροκήρυκα, καὶ ὕστερον ἔγεινεν ἀρχιερεὺς.

ΔΑΝΙΗΛ ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὸ Ζυγοβύστι, καὶ ὑπῆρξεν εἰς ἐκ τῶν ἐπισήμων ἱεροκλήρυκων, κηρύττων τὸν λόγον τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ παρακινῶν τοὺς συμπατριώτας του πρὸς τὸν πόλεμον. Ὑστερον δὲ ἔγραφε καὶ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, γενόμενος χρήσιμος εἰς τοῦτο.

Ο ΧΑΡΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΒΗΣΑΡΙΩΝ

Οὗτος ὁ σεβαστὸς ἐπίσκοπος ἔμεινε μόνος εἰς τὰς κωμοπόλεις τῆς Καρύταινας, καὶ ἐχρησίμευσεν ὡς ἐκκλησιαστικὸς καὶ πολιτικός. Παρεκίνει τοὺς στρατιώτας εἰς τὸν πόλεμον καὶ ἐσυμβίβαζε τὰς διενέξεις τῶν κατοίκων ἐν καιρῷ τοῦ πολέμου. Ἐχαίρε δὲ τὴν μεγαλύτεραν ὑπόληψιν καὶ τὸ σέβας ἀπὸ τὸν τόπον.

ΔΟΣΙΘΕΟΣ ΜΙΧΑΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὸ Ζυγοβύστι. Ἐμαθήτευσε

προτερον εις τὴν ἀκαδημίαν τῆς Κερκύρας, καὶ κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως εὐρέθη εις τὴν Ζάκυνθον, καὶ ὕστερον μετήρχετο τὸν Ἑλληνοδιδάσκαλον κατὰ τὴν Ὀλυμπίαν, καὶ παρεκίνει τοὺς Ἑλληνας πρὸς τὸν πόλεμον. Ἐγένετο γνωστὸς διὰ τὸ ἐπάγγελμά του, καὶ ἡγαπᾶτο διὰ τοῦτο ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας.

ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ ΜΟΝΑΧΟΣ

Ἀνῆκεν εις τὴν μονὴν τῆς Ἀγίας Μαρίνας, κειμένης κατὰ τὴν Βαρβίτσαν τῆς Ἀκοῖας. Πάντοτε παρηκολούθει τὸν Κανέλον Δεληγιάννην εὐρισκόμενος μαζὺ μὲ τοὺς στρατιώτας. Ὑπῆγεν εις τὸ Μεσολόγγιον καὶ ἄλλου εις πολλὰς μάχας, ὡς καὶ εις τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς. Ἐγείνε δὲ γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα Φλεσάκος, ὁπλαδὴ μικρότερος τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Δικαίου Φλέσα. Εἰς τὰς μάχας πάντοτε ἐκράτει εις τὰς χεῖράς του τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας καὶ ἐπήγαινε ἐμπρός. Εἰς τὰς Πάτρας δὲ κατὰ τὴν περίφημον μάχην τῆς 9 Μαρτίου οἱ Τούρκοι ἐκυνήγησαν καὶ αὐτὸν, ὅστις καταδιωκόμενος ἔρριψε τὴν εἰκόνα ἐντὸς μιᾶς βάρτου, καὶ εἶπεν εις αὐτὴν, ὅτι ἂν δὲν δυναμώσῃ τοὺς Ἑλληνας νὰ νικήσουν τοὺς Τούρκους δὲν τὴν παίρνει πάλιν, εἰπὼν· «πῆγαινε καὶ σὺ μὲ τοὺς Τούρκους». Ἐντὸς ὀλίγου οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν, καὶ τοῦτο ἐθεωρήθη ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ὡς θαῦμα τῆς Παναγίας.

ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ ΣΠΗΛΙΟΤΟΠΟΥΛΟΣ

Ἦτον ἀπὸ τὴν Δημιτσάναν. Εὐρέθεις εις τὴν θέ-

σιν ὅπου ἔστεκεν ὁ ἀρχηγὸς Θ. Κολοκοτρώνης καὶ διεύθυνε τὴν μάχην κατὰ τοῦ Δράμαλη εἰς τὰ Δερβενάκια, ἐδοθήθει τὸν Οἰκονόμον, ὅστις ἔψαλλεν, ὡς προείπομεν, τὴν παράκλησιν δεόμενος τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ τῶν Ἑλλήνων νὰ ἐνισχύσῃ τοὺς στρατιώτας κατὰ τῶν βαρβάρων. Ἐτρεχε δὲ καὶ οὗτος καὶ ἔδιδε θάρρος εἰς τοὺς στρατιώτας. Πόσα ἔπραξεν ὁ κλῆρος διὰ νὰ ἐμψυχώσῃ τοὺς Ἕλληνας !

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΙΕΡΕΥΣ

Οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὸ Χρυσοδύτσι, καὶ εἶναι ἐκ τῶν διακεκριμένων στρατιωτικῶν. Ὑπηρέτησε δὲ παντοῦ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ στρατηγοῦ Θ. Κολοκοτρώνη. Αὐτὸς εἶναι ἐκεῖνος, τὸν ὅποιον ἔστειλεν ὁ Δράμαλης, ἀφοῦ τὸν ἐφώναζεν ἐν καιρῷ τοῦ πολέμου, νὰ εἴπῃ τοῦ Κολοκοτρώνη νὰ τοῦ ἀφήσῃ τὸν δρόμον ἐλεύθερον νὰ φύγῃ ἐκτὸς τῆς Πελοποννήσου, καὶ τοῦ πληρῶναι τὰ ἔξοδα τοῦ πολέμου. Αἱ ἐκδουλεύσεις τοῦ ἱερέως τούτου εἶναι γνωσταί.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΙΕΡΕΥΣ

Κατήγετο ἀπὸ τὴν Κορφοζυλιάν. Εὐρεθεὶς δὲ κατ' ἀρχὰς εἰς τὸ Τετέμπεη, οὗτος ὁ ἄριστος στρατιωτικὸς, ὑπηρέτησεν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ στρατηγοῦ Θ. Κολοκοτρώνη, εὐρεθεὶς εἰς ὅλας τὰς μάχας καὶ τοὺς πολέμους. Ἀρίστευσεν εἰς τινα μάχην ἐκτὸς τῆς Τριπολιτσᾶς κατὰ τὸν Μύτικα τὸν μικρὸν τοῦ Μαρκοβουνίου. Κατ' αὐτὴν δὲ τὴν μάχην ἔδειξαν οἱ Ἕλληνες, ὅτι δύ-

νανται νά πολεμήσουν κατάκαμπα μέ τούς καθαλα-
ραίους. Ἡ ἀπόφασις τοῦ ιερέως τούτου ἔσωσε τήν μά-
χην, τήν ὁποίαν ἐδιοικοῦσεν ὁ Πάνος Κολοκοτρώνης,
διὰ τήν ἀπουσίαν τοῦ πατρός του, ὅστις ὑπῆγεν εἰς τὸ
Ἄστρος πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ πρίγκηπος Δ. Ὑψηλάντου.

Ο ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΗΣ

Ἦτον ἀπὸ τοῦ Λάτικα τῆς Λιοδώρας. Οὗτος ὁ
περίφημος ἥρως δὲν ἔχει ὁμοίον του. Τὰ μεγάλα ἀνδρα-
γαθήματα κατὰ τήν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς ἐθεω-
ροῦντο τότε ὡς θαύματα. Ἀπέθανε δὲ ἀπὸ τὴν νόσον
μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς καὶ οὕτως ἐχάθη
ἐγνωσμένον παληκάρι.

Ο ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΑΚΗΣ

Ὁ περίφημος οὗτος καπετὰν παπᾶς κατήγετο ἀπὸ
τὸ Μοναστηράκι. Εὐρίσκετο μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Κα-
νέλου Δεληγιάννη εἰς ὅλους τοὺς πολέμους, καὶ διε-
κρίθη. Εἰς δὲ τὴν μάχην τῆς Γράνας κατὰ τὴν πολιορ-
κίαν τῆς Τριπολιτσᾶς ἀνδραγάθησε. Μετὰ δὲ ταῦτα
εὐρέθη εἰς τὴν μάχην τῆς 9 Μαρτίου εἰς τὰς Πάτρας,
τὰς ὁποίας ἐπολιόρχει ὁ Κολοκοτρώνης. Κατόπιν ἐπέ-
ρασεν εἰς τὸ Μεσολόγγιον μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Κανέλου
Δεληγιάννη καὶ ἄφησε καὶ ἐκεῖ μνημεῖα παληκαριᾶς.
Οὕτω δὲ κατέστη γνωστὸς εἰς τὸν τόπον του, ὥσάν τὸν
Παπαγεωργάκη ἀπὸ τὸ Μοναστηράκι ἔλεγον, καὶ ἐννο-
οῦσαν παληκάρι.

ΣΥΜΕΩΝ ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΒΑΡΕΩΝ

Οὗτος ἦτον ἀπόστολος κατηχηθεὶς ἀπὸ τὸν Παναγιώτην Σέκερην, ὅστις τὸν εἶχε πιστὸν καὶ ἰδικόν του, καὶ τὸν ἔστελλε καὶ ἐνήργει τὰ τῆς Ἑταιρίας. Ἐπήγαινε δὲ καὶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἔφερε τὰς δόγγας ἀπὸ τοὺς ἐκεῖ ἀδελφούς. Εὐρέθη παντοῦ, τὴν δὲ Μονὴν τὴν ἔκαμε σταθμὸν τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς, καθὼς καὶ ἐπὶ τῶν Ἀράβων.

Η ΜΟΝΗ ΤΩΝ ΤΣΙΠΙΑΝΩΝ

Οἱ τότε πατέρες τῆς Μονῆς ταύτης πολλὴν θυσίαν ὕλικήν ἔκαμον. Αὐτοὶ ἐπρόβλεπον τὰ τρόφιμα καὶ λοιπὰ τοῦ πολέμου διὰ τοὺς στρατιώτας τοῦ περιφήμου Δαγρέ. Μάλιστα δὲ ὁ νῦν ἡγούμενος Γρηγόριος ἦτον νέος τότε καὶ ἐπήγαινε εἰς τὸν πόλεμον, εὐρέθη καὶ εἰς τὴν θέσιν Καπνίστραν ὅταν ἔκλεισαν τὸν καπετὰν Δαγρὲν οἱ Τοῦρκοι εἰς τὴν σπηλιάν, καὶ ἐκινδύνευσεν πολέμων. Ἐσκοτώθησαν δὲ καὶ συγγενεῖς του εἰς τὴν μάχην ταύτην, καὶ ἔπειτα ὑπῆγεν καὶ εἰς ἄλλους πολέμους.

ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΚΑΝΔΗΛΑΣ

Ὁ περίφημος οὗτος μοναχὸς ὑπηρετήσεν τὴν πατρίδα μὲ τὸ ὅπλον εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ἐπειδὴ ἡ Μονὴ αὕτη εἶναι ἀπόρρητος, ἐντὸς αὐτῆς εἶχεν ὅλα τὰ μέσα τοῦ πολέμου, διότι ἐχρησίμευε καὶ ὡς φρούριον. Ἐκεῖθεν διήρχοντο στρατιῶται καὶ ἐν γένει ὅλοι οἱ ἄνθρωποι

καὶ ἐλάμβανον ἄνεσιν ἀπὸ τούς μεγάλους κόπους καὶ τούς κινδύνους. Ὅσάκις δὲ ἀσθενοῦσαν οἱ στρατιῶται, ἢ ἐλαβώνοντο, ἐκεῖ ἐστέλλοντο καὶ ἐθεραπεύοντο. Μάλιστα δὲ αὐτὸς ὁ ἴδιος Καλλίνικος ἔκαμνε τὸν χειροῦργον, διότι ἦτον ἐμπειρικός.

Ο ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΣ ΕΞ ΑΝΔΡΙΤΣΑΙΝΗΣ

Οὗτος ὁ κληρικός εὐρεθεὶς κατ' ἀρχάς ὅταν οἱ Τοῦρκοι Φαναρίται ἀπεφάσισαν νὰ ὑπάγουν εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν τοὺς συνέδραμε λόγῳ καὶ ἔργῳ, τάχα ὅτι ἤθελε τὸ καλὸν των, διὰ νὰ φύγουν μίαν ὥραν πρότερον καὶ νὰ ὑπάγουν ἐκεῖ ὅπου ἦσαν καὶ οἱ λοιποὶ Τοῦρκοι. Τοὺς εἶχον ὅμως ἐκφοβίσει πολὺ, καὶ διὰ τοῦτο ἔφυγον καὶ ἀφῆκαν ὅλα τὰ πράγματά των, τὰ ὅποια ἐπῆραν οἱ Ἀνδριτσᾶνοι καὶ οἱ ἄλλοι χωρικοί. Ὁ Σακελλάριος εἶχεν ὀργανίσει μετὰ τῶν ἄλλων ἐκεῖ εὐρεθέντων, κατηχημένων δὲ ἀπὸ τὴν Ἑταιρίαν τῶν Φιλικῶν καὶ τῶν προκρίτων, ὥστε νὰ σηκωθοῦν ἀμέσως εἰς τὰ ὅπλα, καὶ οὕτως ἔγεινεν. Ἐτρεχε δὲ ὁ Σακελλάριος μετὰ τὰ στρατεύματα καὶ ἦτον παντοῦ ἐμπρός, δείξας πολὺν ζῆλον καὶ γενναϊότητα, ἔχων μάλιστα μαζὺ του καὶ τὰ παιδιὰ του καὶ τοὺς λοιποὺς συγγενεῖς του, οἱ ὅποιοι ἀπετέλουν σῶμα στρατιωτῶν. Αἱ δὲ ἐκδουλεύσεις του εἶναι γνωσταὶ εἰς τὸν τόπον του.

Ο ΠΡΩΤΟΣΥΓΓΕΛΟΣ ΨΗΛΟΓΑΛΑΝΗΣ

Οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὴν Τριφυλλίαν, ὑπρέτησε

δὲ κατ' ἀρχὰς τὴν πιτρίδα, παρακινῶν καὶ βοηθῶν τοὺς ἀπόρους Ἑλλήνας ἐξ ἰδίων του διὰ νὰ πηγαίνουν εἰς τὸν πόλεμον.

**ΚΥΠΡΙΑΝΟΣ ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΤΟΥ
ΦΡΑΓΚΟΠΗΔΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΗΛΕΪΑΣ**

Ὁ περίφημος οὗτος κληρικὸς συνετέλεσε πολὺ ὑπὲρ τοῦ πολέμου. Ἦτο δὲ στρατηγός, καὶ ὄχι ἡγούμενος, διότι ὠδήγει τοὺς στρατιώτας εἰς τὰς μάχας ἔλων τῶν χωρίων τῶν κειμένων γύρωθεν τῆς Μονῆς του, καὶ πάντοτε μὲ αὐτοὺς ἐξεστράτευεν.

Ἐπίσης δὲ καὶ ὁ μετ' αὐτοῦ Νάρκισος ἡγούμενος, ὁ καὶ Ῥιγανάκης λεγόμενος, ἢ Πετρόπουλος, ἀπὸ τὰ Μαγούλιανα τῆς Γόρτυνος, ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς, καὶ ὁ τόπος ἔχει περὶ αὐτοῦ μνημόσυνα τῶν ἡρωικῶν κατορθωμάτων του.

Ο ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ ΠΑΠΑ ΑΛΕΞΗΣ

Οὗτος ὁ ἐπίσημος πολιτικὸς τῆς Πελοποννήσου παλαιότερα ὠφέλησε τὴν Πελοπόννησον ἀπὸ τὰς κατὰ καιρὸν δυστροφίας τῶν πασάδων. Ἐστάλη πληρεξούσιος τῆς Πελοποννήσου εἰς Κωνσταντινούπολιν παρὰ τῷ Σουλτάνῳ. Ὡρέλησε δὲ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως, διότι ὑπῆγεν εἰς Τριπολιτσᾶν καὶ διεσχέδασε τοιοιυτοτρόπως πρὸς καιρὸν τὰς ὑποφίας τῆς Τουρκικῆς ἐξουσίας, ἀλλ' ἐφυλακίσθη καὶ αὐτός, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ πρόκριτοι καὶ ἀπέθανεν ἐντὸς τῶν φυλακῶν.

**ΙΕΡΟΘΕΟΣ ΠΡΩΤΟΣΥΓΓΕΛΟΣ Η' ΠΑΠΑ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ**

Οὗτος, ὁ νῦν ἀρχιερεὺς Γυθείου, ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς. Ἐστάλη εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀπὸ τὴν λεγομένην συνάθροισιν τῶν κληρικῶν καὶ λοιπῶν ἐν τῇ Ἀγίᾳ λαύρᾳ τῶν Καλαβρύτων διὰ νὰ φέρῃ τὴν εἶδησιν ἀπὸ τὴν ἐφορείαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως περὶ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ νὰ μάθῃ τὰς ὁδηγίας, τὰς ὁποίας εἶχον οἱ ἔφοροι ἀπὸ τὴν Σεβαστὴν Ἀρχὴν τὴν ἀόρατον, ἀλλὰ δὲν ἐπρόφθασε νὰ ὑπάρῃ καὶ νὰ ἔλθῃ μὲ τὰς ὁδηγίας, διότι ἤλθεν εἰδησις εἰς τὸν Σουλτάνον, ὅτι ὁ Μωριᾶς ἐπαναστάτησεν καὶ οἱ Τούρκοι ἐκυνήγουν τοὺς Μωραίτας νὰ τοὺς κόψουν. Ἐπανελθὼν δὲ ἐπῆρε τὰ ὄπλα, εὐρεθεὶς παντοῦ εἰς πολλοὺς πολέμους καὶ μάχας, ἀγαπώμενος ἀπὸ ὅλους τοὺς στρατιωτικοὺς, καὶ κατ' ἐξοχὴν ἀπὸ τὸν πρίγκηπι Ὑψηλάντην καὶ Θ. Κολοκοτρώνην, αἱ δὲ ἐκδουλεύσεις του εἶναι γνωσταὶ εἰς τὸν τοχόντα.

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΠΑΓΩΝΗΣ ΝΥΝ ΔΕ ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ

Οὗτος ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα κατ' ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως, διότι εὐρεθεὶς εἰς Καλάμας ἐνεψύχωσε τοὺς στρατιώτας καὶ πολὺ συνετέλεσεν καὶ εἰς τοὺς Μανιάτας καὶ ἰδίως εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν Μαυρομιχαλαίων, ἣ ὅποια τὸν ἐσέβετο καὶ τὸν ἤκουε, καὶ ὥς ἐκ τούτου ἐμεσολάβει εἰς τὰ μάλωματα τῶν Μανιατῶν καὶ τοὺς καθησύχαζεν, οἱ δὲ ἀδελφοὶ του καὶ ὅλοι οἱ συγγενεῖς του ἦσαν εἰς ἐνέργειαν ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ

Οὗτος ὁ πασίγνωστος ἡγούμενος τῆς μονῆς τῶν Νεζερῶν, εἶναι εἰς τῶν παληκαράδων, τὰ δὲ στρατιωτικά του κατορθώματα ὁμολογοῦνται καὶ λέγονται ἕως τῆς σήμερον. Ὑπῆγεν εἰς τὸ Μεσολόγγι μετὰ τοῦ Ἀνδρέα Ζαΐμη καὶ ἐκεῖ ἀφῆκεν ὄνομα γενναίου πολεμιστοῦ, καὶ θὰ ἰστοροῦνται καὶ δὲν θὰ λησμονοῦται ὅσα ἔκαμεν εἰς τοὺς ἐκεῖ πολέμους, καθὼς καὶ εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν. Μετὰ δὲ τὴν ἐπιστροφὴν του ἀπὸ τὸ Μεσολόγγι ὑπῆγεν εἰς τὴν Ἀκράταν καθὼς ἦτο μὲ ὄλους τοὺς στρατιώτας τοῦ τμήματος τῶν Νεζερῶν, ὅσοι τότε ἦσαν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Ἀ. Ζαΐμη, καὶ ἐπολέμησαν τὰ λείψανα τοῦ στρατοῦ τοῦ Δράμαλη. Αἱ δὲ ἐπαρχίαι τῶν Πατρῶν καὶ τῶν Καλαβρύτων λέγουσιν ὡσὰν τὸν Νικηφόρον ἀπὸ τὰ Νεζερά.

ΝΑΘΑΝΑΗΛ

Οὗτος ὁ μεγαλόφυχος μοναχὸς, καὶ ἡγούμενος τοῦ Ἀγίου Γεωργίου τοῦ Φονιά, τί δὲν ἔκαμεν εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως καὶ ὅχι μόνον αὐτὸς, ἀλλὰ καὶ ὁ ἀδελφὸς του Συμεὼν, ὅστις παρηκολούθει τὸν στρατηγὸν Νικήταν πάντοτε. Οἱ δὲ λοιποὶ πατέρες τῆς Μονῆς ἔτρεχαν εἰς τὰ στρατόπεδα, καὶ ἔστελλον τροφὰς καὶ τὰ ἄλλα χρήσιμα εἰς τοὺς στρατιώτας.

Εἰς ταύτην τὴν μονὴν ἐφυλάττετο ἀπὸ τοὺς προὔχοντας τῆς Πελοποννησοῦ καὶ ὁ ἀτρόμητος Ἀντ. Οἰκονόμου Ὑδραῖος, καὶ ἀπὸ αὐτὴν ἀναχωρήσας ἤρχετο εἰς

τὸ Ἄργος, καὶ κατὰ τὸ Κουτσοπόδι τὸν ^Ε δολοφόνησεν
ὁ Εὐθύμιος Εὐδης Ἀκαρνάν, καπετάνιος ^α τοῦ Ἀνδρέα
Λόντου.

ΔΑΝΙΗΛ

Οὗτος ἐπίσης ἡγούμενος ὦν τοῦ κάτω Ἀγίου Γε-
ωργίου, ἦτον ἐνθουσιασμένος ὑπὲρ τῆς ἐπαναστάσεως.
καὶ εἶχε νοσοκομεῖον ἐντὸς τῆς μονῆς του, ἣ ὁποία
ἦτον ἀπόρθητος καὶ ἐπρόφθανε τοὺς στρατιώτας, καὶ
τοὺς ἀπέρους Ἑλλήνας, τοὺς μὲν θεραπεύων, τοὺς δὲ
βοηθῶν.

ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ΜΟΝΑΧΟΣ

Οὗτος κατήγετο ἐκ Καλαβρύτων. Ἦτο δὲ εἷς ἐκ
τῶν διακεκριμένων παληκαράδων Ἑλλήνων, ἀκολου-
θῶν τὸ στρατιωτικὸν σῶμα τοῦ Ἀ. Ζαΐμη, ἐπολέμησεν
εἰς πολλὰς μάχας κατὰ τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν
καὶ ἄλλου. Ὑπῆγε δὲ καὶ εἰς τὸ Μεσολόγγι ὅταν ὁ Ἀ.
Ζαΐμης μὲ τὰ Πελοποννησιακὰ στρατεύματα ἐξεστρά-
τευσαν, καὶ ἠνδραγάθησε εἰς τοὺς ἐκεῖ γενομένους πο-
λέμους, ἣ δὲ παληκαριά τοῦ Νεκταρίου ὁμολογεῖται
μέχρι τῆς σήμερον.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΠΡΩΤΟΣΥΓΓΕΛΟΣ ΠΑΤΡΩΝ

Οὗτος, ὁ νῦν ἀρχιερεὺς Ἀκαρνανίας, ὑπηρέτησε
τὴν πατρίδα μετὰ τοῦ ἀοιδίμου Γερμανοῦ Παλαιῶν
Πατρῶν γέροντός του, μάλιστα δὲ κατ' ἀρχάς εἰς τὴν
ἐνθάρρυνσιν τῶν στρατιωτῶν πολὺ συνετέλεσεν.

ΛΙΚΗΦΟΡΟΣ ΜΠΑΜΠΟΥΚΗΣ

Οὗτο ἡ κατήγετο ἐκ τῆς Ἐπαρχίας Καλαβρύτων, ἐμαθήτευ'· δὲ εἰς τὰ τότε Ἑλληνικὰ σχολεῖα τοῦ Ἁγίου Ὁρους καὶ τῶν Κυδωνιῶν. Πρὸ τοῦ ἔτους 1818 κατηχήθη καὶ ἔγεινε μέλος τῶν Φιλικῶν, καὶ ἔκτοτε ἐφρόντιζε πλέον νὰ διαδώσῃ τὰ τῆς Ἑταιρίας εἰς τοὺς ἐπισημοτέρους ἄνδρας τῆς Πελοποννήσου καθὼς καὶ εἰς τοὺς κληρικούς. Κατήχησε δὲ τὸν Σωτήρην Χαραλάμπην, τὸν Ἰωάννην Μπερούκαν, τὸν Σωτήρην Θεοχαρόπουλον, τὸν Π. Γιατράκον, τὸν Παναγ. Ζαφειρόπουλον, τὸν Οἰκονόμον Παπᾶ Ἀλέξην ἐξ Ἀνδριταίνης, καὶ ἄλλους ἀκόμη πολλοὺς. Ἐκ δὲ τῶν ἀρχιερέων, τὸν Ναυπλίας Γρηγόριον, τὸν Κορίνθου Ζαχαρίαν, τὸν Χριστιανουπόλεως (Τριφυλλίας) Γερμανὸν, τὸν ἡγούμενον Δανιὴλ τοῦ Κάτω Ἁγίου Γεωργίου, ὡς καὶ τοῦ Ἄνω Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Φονιά Ναθαναήλ, τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ζωσιμᾶν, καὶ τοὺς ἐγκριτωτέρους πατέρας τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου καὶ τῶν Ταξιαρχῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς ἐξουσίας ὡς κατηχητής, ὁ πασᾶς τῆς Τριπολιτσᾶς τὸν ἐζήτησεν, ἀλλὰ κατέφυγεν εἰς τὴν Ὑδραν, ζητηθεὶς δὲ καὶ ἐκεῖθεν ἀπὸ τὸν πασᾶν ὅστις ἐφοβέριζε τὸν τόπον, κατέφυγεν εἰς τὴν Εὐρώπην μετὰ τοῦ νεωτέρου ἀδελφοῦ του Χαραλάμπους νῦν γυμνασιάρχου Ναυπλίας. Εἰς τὴν Τοσκάναν εὔρε τοὺς περιφήμους καὶ ἀνωτέρους ἀποστόλους τῶν Φιλικῶν, τὸν Ἀθανάσιον Τσακάλωφ, τὸν Π. Ἀναγνωστόπουλον, καὶ τὸν Π. Δημητρίου, καὶ ἐνῶ ἐκεῖ ἔμενεν, καὶ ἡχροάζετο καὶ μαθήματα εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, δὲν ἐλησμό-

νησεν ὁμως καὶ τὰ χρέη του πρὸς τὴν Ἑταιρίαν, γράφων, παρακινῶν καὶ συμβουλευῶν τοὺς ἀδελφούς, καὶ περιμένων τὴν ἡμέραν τῆς ἐπαναστάσεως. Ἄμα δὲ αὕτη ἐξεργάγη, ἀμέσως ἐπανῆλθε καὶ ἔλαβε μέρος ἐνεργητικὸν ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος ὡς στρατιώτης καὶ ὡς δεινὸς ῥήτωρ. Ἐτρεχεν εἰς τὰς ἐθνοσυνελεύσεις καὶ εἰς τὰ στρατόπεδα κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη παντοῦ περιφερόμενος, καὶ παρακινῶν εἰς τὸν πόλεμον πάντας. Ἀφῆκε τὴν πλουσίαν βιβλιοθήκην του ὡς καὶ τὴν πατρικὴν του περιουσίαν καὶ ἀπώλεσθησαν. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀποκατασταθείσης τῆς ἡσυχίας, ἐπανῆλθεν εἰς τὸν ιδιωτικὸν βίον, διδάσκων ἐν Ἀκράτῃ τοὺς συμπολίτας του εἰς ἰδικὸν του σχολεῖον Ἑλληνικόν. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἐδίδαξε τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα εἰς Ὑδραν, Ἄργος καὶ Πόρον εἰς τοὺς ἐπισημοτέρους ἀνδρας τῶν τόπων τούτων, οἵτινες εὐρέθησαν καὶ ἐχρησίμευσαν εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Ἐτελεύτησε δὲ ἐν ἐσχάτῃ πενίᾳ.

Χάρις τῷ Θεῷ, οἱ εὐρεθέντες πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ κατ' αὐτὴν κληρικοὶ ἦσαν πολλοί, καὶ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ τοὺς ἐνθυμηθῇ τις ὅλους, οὔτε νὰ εὕρῃ ἄκρην τῶν πρὸς τὴν πατρίδα ἐκδουλεύσεών των. Ὅλα τὰ μοναστήρια, μικρὰ καὶ μεγάλα ἀδιακρίτως, οἱ ἡγούμενοι, προηγούμενοι καὶ οἱ λοιποὶ μοναχοὶ αὐτῶν ἐν γένει ἔγειναν θῆμα διὰ τὴν ἐπανάστασιν καὶ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἔθνους. Τὰ ἱερὰ ταῦτα καταγῶγια τὰ εἶχον οἱ Ἕλληνες ὡς παρακαταθήκην τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς γλῶσσης των. Εἰς αὐτὰ ἐπήγαιναν χάριν θρη-

σκευητικοῦ σεβασμοῦ, ἐκεῖ ἐξεμυστηρεύοντο τὰ πατρο-
 παράδοτα τῆς φυλῆς των φρονήματα, ἐκεῖ διηγοῦντο
 τὰς βασάνους τῆς τυραννίας των, εὐχόμενοι πάντοτε νὰ
 ἐπιβλέψῃ ὁ Ὑψιστος Θεὸς εἰς τὸ ταλαίπωρον Ἔθνος,
 τὸ καταφρονημένον καὶ παρημελημένον. Ἐκεῖ οἱ ἱερεῖς
 τῆς θρησκείας ἐλεύθερα ἐμνημόνευον τοὺς βασιλεῖς τῆς
 Εὐρώπης ὡς Χριστιανούς, καὶ ἔψαλλον τὸ «Σῶσον, Κύ-
 ριε, τὸν λαόν σου κλπ.» διότι ἀπὸ αὐτοὺς ἐπερίμενον
 τὴν ἐλευθερίαν τοῦ Ἔθνους των. Ἐκεῖ ἐκαταρῶντο τὸν
 τύραννον, τὸν ἄρπαγα, τὸν κατακτητὴν καὶ βάρβαρον
 Τοῦρκον, διότι ἡ ἀδυναμία καὶ ἡ ἀπελπισία των τοὺς
 κατέστησε τόσοι δειλοὺς, ὥστε κρυφίως καὶ ὑπογίως
 νὰ δέωνται καὶ νὰ καταρῶνται, Ἦσαν ὅμως ἔτοιμοι νὰ
 δεχθῶν τὸν θάνατον, τὸν ὁποῖον ὁ δυνάστης τοὺς ἐφο-
 βέριζε, μὲ τὴν μεγαλειτέραν γενναιοψυχίαν. Πόσα δὲν
 ὑπέφερον οἱ μοναχοὶ καὶ ἀπὸ τοὺς πλέον μικροτέρους
 Τοῦρκους! Οὗτοι ἐπήγαιναν εἰς τὰ μοναστήρια νὰ φά-
 γουν, νὰ ἀρπάσσουν καὶ νὰ τυραννήσουν τοὺς πατέρας
 αὐτῶν, καὶ κατ' ἐξοχὴν οἱ Ἀλβανοὶ, οἱ ὁποῖοι ἦσαν οἱ
 πλέον ἀνυπόφοροι. Καὶ μ' ὅλα ταῦτα, οἱ μοναχοὶ εἶχον
 κρύψει τὰ ὅπλα των καὶ τὰ ἄλλα πράγματα τοῦ πολέ-
 μου ἐντὸς τῶν ἱερῶν ναῶν, καὶ εἰς τὰ δένδρα τὰ μεγάλα,
 κρεμάμενα ἐντὸς τῶν δασῶν, τὰ εἶχον ἐν τῷ σκότει, καὶ
 ἀκόμη εἰς αὐτὰ τὰ μνήματα τῶν νεκρῶν· τὰ ἐπεριποι-
 οῦντο καὶ ἐφρόντιζον νὰ μὴν τὰ τρώγῃ ἡ σκωριὰ, ἀ-
 λείφοντες αὐτὰ μὲ τὸ λεγόμενον μελοῦδι, καὶ νύκτα
 τὰ ἐμετατόπιζαν ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος εἰς τὸ ἄλλο, καὶ τὰ
 δπλα καὶ τὰ πολεμεφόδια.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Κανείς διὰ τὰς ἀνωτέρω συντόμους βιογραφίας ἀπὸ τοὺς συμπατριώτας μου τοὺς Πελοποννησίους δὲν πρέπει νὰ παραπονήται ἂν ἐλησμόνησα τινὰς ἐξ αὐτῶν, ἢ ὅτι διὰ τὸν ἓνα ἔγραψα πολλὰ καὶ διὰ τὸν ἄλλον ὀλίγα· διότι ὅσα καὶ ὅπως μοῦ ἤρχοντο εἰς τὴν μνήμην πρόσωπα καὶ πράγματα κατὰ τὸν χρόνον, κατὰ τὸν ὅποιον ἐσυλλογιζόμην νὰ τὰ ἐνθυμηθῶ, αὐτὰ ἔγραψα καὶ ἐμνημόνευσα. Ὅσα δὲ ἐγὼ παράλειψα, ἅς τὰ εἶπη καὶ ἄλλος.

Προλέγω ὅμως ὅτι πολλὰ γράμματα ὑπάρχουσιν εἰς τοὺς ἄλλοθενεῖς ἀπὸ πολλὰ πρόσωπα πολιτικά καὶ κληρικά σταλέντα, τὰ ὅποια θὰ τὰ φέρουν εἰς τὸ φῶς καμμίαν φοράν, καὶ τότε θὰ ἴδουν οἱ Ἕλληνες τὸν πατριωτισμὸν τῶν ὑποκειμένων ἐκείνων, τοὺς ὁποίους τώρα ἴσως ἐν ἀγνοίᾳ τοὺς ἐπαινοῦν.

Ἐν τούτοις ὁ σκοπὸς ἦτον ἓνας καὶ ὁ αὐτὸς καὶ δι' αὐτὸν ὅλοι ἐδούλευσαν καὶ ἐθυσίασαν, σχετικῶς δὲ οἱ Πελοποννήσιοι ἔκαμν περισσότερα καὶ ἐνέργησαν συστηματικώτερα διὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν· οὐχ' ἦττον ὅμως ὅλοι οἱ Ἕλληνες ἔλαβον μέρος εἰς αὐτὴν, καὶ διὰ νὰ εἶπω καλλιτέρα, ὅλοι ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθησαν, ὁ Σέρβος, ὁ Βούργαρος, ὁ Θράξ, ὁ Μαυροβουνίσσιος, ὁ Μακεδὼν, ὁ Θεσσαλὸς, ὁ Ἡπειρώτης, ὁ Ἀνατολίτης καὶ πᾶσα ἡ γῆ ἡ πατηθεῖσα ποτὲ ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς Ἕλληνας, καὶ νεωστὶ ἀπὸ τὴν αὐτοκρατορίαν, τὴν λεγομένην Γραικορωμαϊκὴν καὶ Βυζαντιακὴν.

Ἐπίσης δὲ καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ἐθνῶν οἱ ἐλθόντες καὶ ὀνομασθέντες φιλέλληνες, ὅλοι αὐτοὶ τὸ αὐτὸ δικαίωμα ἔχουν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐλευθερίαν διότι μᾶς ἐβοήθησαν λόγῳ καὶ ἔργῳ. Τὰ δὲ ὀνόματα τούτων θέλομεν γράψαι καὶ μνημονεύει

εἰς τὴν προσευχὴν μας τὴν Μεγάλην, ὅταν παρακαλοῦμεν τὸν Πλάστην μας, καὶ νὰ λέγωμεν νὰ σώσῃ καὶ αὐτούς. Τὰ δὲ παιδιὰ μας νὰ τὰ κατηχῶμεν, ὅτι χρεωστοῦμεν εἰς αὐτούς, καὶ ὅταν λάβουν, ὃ μὴ γένοιτο, τοιαύτην ἀνάγκην, ὅτι πρέπει νὰ τοὺς βοηθήσουν καὶ αὐτὰ μὲ τὴν χάσιν τοῦ αἵματός των, καὶ νὰ πληρώσουν τὸ πατρικὸν χρέος των. Αὐτὴν τὴν παραγγελίαν τοὺς ἀφίνομεν καὶ προσέτι κάμποσα δάνεια εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΤΕΡΩΝ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΩΝ

ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ

Σελίς	στίχ.	ἀντί	ἀνάγνωθι
7	19	Ἐπτανήσου	Ἐπτανήσου
8	21	παρηγοριῶναι	παρηγοριῶνται
11	26	ἐκοντοχόρευν	ἐκοντοχόρευεν
»	27	ΤΑΛΑΜΗΔΑΣ	ΤΣΑΛΑΜΗΔΑΣ
30	18	Ὀδυσσόν	Ὀδησσόν
37	37	ΜΗΤΣΟΣ	ΜΗΤΣΟΣ
47	15	Εἰρημένου	εἰρημένου
57	17	ΝΙΚΑΛΑΟΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ
61	22	διακεκριμένων	διακεκριμένων
84	8	ΣΗΛΑΒΚΤΩΡΙΤΗΣ	ΣΚΛΑΒΟΧΩΡΙΤΗΣ
95	15	ΜΗΛΑΙΧΝΑΙ	ΜΗΛΙΑΝΑΙ
106	10	ΠΑΠΑΤΣΩΝΗΣ	ΠΑΠΑΤΣΩΡΗΣ
108	8	ΛΥΚΟΠΟΥΛΟΣ	ΛΟΥΚΟΠΟΥΛΟΣ
108	6	κατήντησεν	κατήντησαν
111	21	ΚΑΛΑΜΑΡΙΝΤΑΙ	ΚΑΛΑΜΑΡΙΩΤΑΙ
119	15	γενᾶον	γενναῖον
125	—	ΜΠΕΛΑΜΠΑΝΑΣ	ΜΠΑΛΑΜΠΑΝΗΣ
132	5	ΣΑΜΑΡΕΨΗΣ	ΣΑΜΑΡΑΝΗΣ
140	5	ΜΑΛΟΥΜΠΑ	ΠΑΛΟΥΜΠΑ
142	4	τοῦ	τόν
214	15	ΜΕΝΤΣΡΟΣ	ΜΕΝΤΩΡΟΣ
220	7	ΡΑΒΕΔΙΩΤΑΙ	ΡΕΒΕΔΙΩΤΑΙ
226	2	πολεμίους	πολέμους
268	1	καὶ εἰς	καὶ τὰ

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Κατ' ἑφεξῆς τὰς σελίδας.

Θάνος Κανακάκης	5	Δ. Τυδαρὲς	31
Βενιζέλος Ρούφος		Θ. Σακελλαρίου	
— 'Ι. Παπαδιαμαντίδης		Θ. Τρηγόπουλος	
Ν. Λόντος	6	Ν. Δηρηστόπουλος	32
Αγ. Τρηγόπουλος		Χονδρούγιαννης	
Π. Νεφερίτης		Στ. Μπουτσίτης	33
Ἀδελφοὶ Μοῦωνιοὶ	7	Ἀν. Γεωργίου	34
Γ. καὶ Ἀ. Καλαμογέρτης		Τ. Ἀμφοταδῆς	
Ἀδελφοὶ Κουμανιώται	8	Σ. Παπαδάκης	35
Γ. Γιαννιάς	9	Θ. Κολοκάς καὶ Χρ. Κολοκάς	
Π. Καραντάς	12	Σπ. Ἀργυροκόπουλος	36
Ἀ. Καλαμογέρτης		Ν. Σαλταγῆς	
Ἀ. Κοντογέρτης	15	Κ. Μιχαήλ	37
Ἀθ. Σαγιάς		Μ. Ντινός	
Ἀνδ. Λόντος	16	Ἀσπ. Σακελλαῖος	41
Ἀναστ. Λόντος		Ἀδελφοὶ Νικολόπουλοι	
Σπυρ. Χαλαράκης	17	Ἀναγ. Στριφτόπουλος	43
Κ. Δημητρίου	18	Καρασπύρος	44
Σ. Ίωαννου		Μουσιλογεώρης	
Ἀ. Ἀλεξανδρόπουλος	19	Τ. Σακελλαριδῆς	46
Δ. Μεσηνέτης	21	Γ. Σιόνης	47
Δ. Μελετόπουλος		Χρ. Σιόνης	
Ἰ. Φειζόπουλος		Μ. Σισίτης	48
Κ. Ὀρεινός ἢ γλιτάρης		Γ. Σισίτης	
Γ. Ροδόπουλος	22	Ν. Σισίτης	49
Σωτ. Χαλαράκης	23	Δ. Παπαγιαννόπουλος	
Ἀσπ. Ζαΐμης	24	Ἀναγ. Μ. Τσουκάς	50
Ἀνδρ. Ζαΐμης	25	Καπετὰν Κωνσταντᾶς	
Παν. καὶ Ίωαν. Ζαΐμης	26	Ἀδελφοὶ Καραμεράτοι	51
Ἀσπ. Φωτῆλας		Χρ. Ἀχολός	
Σ. Θεοφάνους	27	Χ. Βιλαέτης	52
Ἰ. Μουρτογιάννης		Δ. Βιλαέτης	
Π. Φωτῆλας		Λ. Κρεσενίτης	53
Λιμ. Θεοφάνους		Δ. Αυγερινός	
Ν. Φραγκάκης	28	Ἀγ. Αυγερινός	54
Π. Χρυσανθῆνης		Ἀν. Παπασταθόπουλος	
Π. Σοφειανόπουλος	29	Κ. Γκίκας	55
Χαρ. Λοντοτακῆς		Π. Μήτσος	
Ἀναγ. Γεωρ. καὶ		Ἰ. Βιλαέτης	56
Ν. Λεγογιάννης		Ἀλ. Μοσχούλας	
Πέτρε αἰοί	30	Πανούτσος Νοταρᾶς	57
Κ. Πετρελάς		Σ. Νοταρᾶς	
Ἀδελφοὶ Γιαννακόπουλοι		Ἰ. Νοταρᾶς	

Γ. Νωταρᾶς	σελ.	Ἡλ. Μπισμπίκης	σελ.
Παν. Νωταρᾶς	55	Ἀ. Νικολόπουλος	80
Ἀδελφοὶ Δάσχοι		Δ. Ζωγράφος	81
Ἀν. Οἰκονομοῦλοι		Γιατρακίτοι	
Θ. Πέντης	56	Ἀδελφοὶ Ζαχαρόπουλοι	82
Σ. Νικολάου		Π. Μπαρμπιτσιώτης	
Γ. Λύκος		Π. Μπτάλας	
Χαταῖ Γιάννης	57	Ἀ. Τσορτσάκης	83
Ν. Οἰκονόμου		Ἀ. Κουμουστιώτης	
Γ. Ξυλέρης		Γ. Σιλαβοχωρίτης	
Τομαράτοι		Ἰ. Καψαμπέλης	84
Γ. Καραῖς	58	Ἀ. Κουμανταρός	
Γ. Διονόπουλος		Ἀ. Κοκοράκης	85
Ἀδελφοὶ Γιουρούκιδες	59	Π. Καλογεράς	
Σ. Μαρκελός		Ν. Ντρίδας	
Γ. Λογιωτατίδης	60	Δεσποταῖοι	86
Γ. Δασκαλόπουλος		Δικατοὶ ἢ Φλέσαιοι	
Γ. Χαταῖ Μελέτης		Δημ. Ἡ. Φλέσσα	97
Δ. Παλούσης	61	Νικίτας Δικαίος	
Χρίστ. Πορρωῆτης		Χ. Δικαίος	
Δ. Ντουζήνης		Π. Σαλαμάνας	88
Ἀ. Μακρυπουκάμισος	62	Οἰκ. Παπαηλιόπουλος	
Ἀ. Ἀναστασόπουλος		Ἀδελφοὶ Μπουρατοὶ	89
Γ. Ἀγαλλόπουλος		Ἀ. Ανασταράς	90
Παπᾶ Ἀρσένης Κεῖστης	63	Νικηταῖς	92
Ἀ. Ζιρβάς		Ν. Στεφανιλόπουλος	94
Ν. Γ. Λίμπρου	64	Λάκος Πετρόπουλος	
Ἰ. Μήτσας		Γ. Καπούτσας	
Σ. Μήτσας	67	Δ. Μηλίτης	95
Ἀδελφοὶ Μπερροκάτο		Ἀδελφ. ἢ Μηλιᾶναι	
Μ. Κόδα	68	Ἰ. Καρακίτσος	96
Παπαλεξόπουλοι		Ἀδελφοὶ Καραγκιόλο	
Θ. καὶ Χ. Βλάσης	69	Ἡλ. Σάκος Δ. Τριγγετας	
Π. Γιατρό		Παπαφώτης	
Νέζος		Μελέτιος Ἀρχιμανδρίτης	97
Κακάνης		Γ. Μακρής	
Μαντᾶς	70	Θ. Δαριώτης	
Νταγρί		Γρ. Ἐπίσκοπος Κορώνης	
Δ. Τσιώρης	71	Π. Πρασᾶς	
Ἀ. Ἀσπρικόπουλος	72	Σ. Φραγκίσκος	98
Ἀδελφοὶ Δούτα	73	Π. Παπατσώνης	
Ἀδελφοὶ Καραμάνου	75	Δ. Παπατσώνης	99
Γ. Μιχαλάκης		Μητροπέτροβας	
Θ. Γούλεος	76	Π. Κερφλας	100
Ἀ. Κοπανίτσας		Π. Μποτάρος	101
Ἀ. Σπηλιωτακης	77	Ν. Μοθωνιός	
Φεγγαράς		Ἀδελφοὶ Οἰκονομίδαι	102
Π. Κρεβάτας	78	Ἀδελφοὶ Μέλιοι	
Σακελλάριος Καλογρινιώτης		Π. Ντούρας	
Τσανετᾶκης Γιαννετᾶς	79	Γ. Συράκος	103
Οἰκονόμος Καδομορίης		Μ. Ἀναστασόπουλος	

Αχλαδων
 74
 Γιαννιων
 75

	σελ.		σελ.
Γ. Γκρ'τσιλης	104	Α. Παπαγιαννακόπουλος	125
Α. Γρηγοριδής		Ν. Μπούκουρας	126
Ν. Ίσιγιοπούλου	105	Α. Λογιάτατος	127
Α. Καραπατάς		Ν. Τανακάκοπουλος	128
Α. Κατσαρός		Γ. Βαρθάκης	129
Θ. Σκορδύλης	106	Δ. Κοντόσταυλος	130
Παπατσώνης		Η. Χρυσανθόπουλος ή	131
Γ. Τουμαζής	107	Κακλαμάνος	132
Α. Λουκόπουλος		Μ. Κομητᾶς	133
Δ. Σελέτος	108	Αδελφοί Νικολόπουλοι	134
Α. Τσοχαντάρης		Ο καπετάν Ρίζος	135
Χ. Ζαχαριάδης	109	Σ. Καρύδας	136
Αδελφοί Κυριακού		Δ. Σπυροκόπουλος	137
Π. Τσάνης		Α. Σαμαράνας	138
Π. Κυριακός	110	Ν. Μπαλαμπάκης	139
Πανάγος Ζάρκος		Α. Μιχαλόπουλος	140
Μηχανίδης		Κ. Ύψηλάντης	141
Α. Κωνσταντόπουλος		Α. Πελοπίδας	142
Δ. Βασιλείου	111	Γ. Καθοκαλύδας	143
Αδελφοί Καλαμαριώται		Στ. Σταϊκόπουλος	144
Αδελφοί Δαρειώται		Γ. Γιωτόπουλος	145
Κ. Πετράκης και	112	Αδελφοί Καρτζαῖ	146
Α. Αργυράκης		Γ. Παπακωστόπουλος	147
Θ. Δεληγιάννης		Στέφ. Γ. Ρολογᾶς	148
Α. Δεληγιάννης	113	Φ. Δάρας	149
Κ. Δεληγιάννης		Γ. Τρ. Οικονομίδης	150
Ανάστος, Κωνστ. και Παν.		Δ. Πλατῆρας	151
Αδελφοί Δεληγιανναῖοι	115	Αδελφοί Κολιόπουλοι	152
Δημήτριος Δεληγιάννης		Μυρογεωργής	153
Νικ. Δεληγιάννης		Μανουργᾶς	154
Αδελφοί Πετρακόπουλοι	116	Κ. Τσάκαλος	155
Γ. Σπηλιόπουλος		Π. Δημητρακόπουλος	156
Γ. Θεοφιλόπουλος ή Τσάκαλος		Β. Δημητρακόπουλος	157
Δημητρακόπουλος	117	Γ. Στρατηγόπουλος	158
Παπασταθούλιας		Χ. Παναγούλιας	159
Κ. Μιχαλόπουλος		Α. Παπαδιαμαντόπουλος	160
Αθ. Κίντσος	118	Α. Παπαδόπουλος	161
Α. Ζαφειρόπουλος		Αδελφοί Στασινόπουλοι	162
Κ. Ζαφειρόπουλος	119	Α. Αποσκήτης	163
Αδελφοί Σπηλιωτόπουλοι	120	Αδελφοί Καραλή	164
Π. Μπεγλῆς	121	Θ. Ασημακόπουλος	165
Μ. Οικονόμου		Π. Βαχλιώτης	166
Ν. Παπανικητόπουλος	122	Χ. Βαχλιώτης	167
Ν. Οικονόμου ή Καζῆς		Καπογιαννάκης	168
Δ. Παπαγιαννόπουλος		Θ. Σουλιμνιώτης	169
Κ. Παπαζαφειρόπουλος	123	Σ. Ζούτος	170
Οίκ. Παπαζαφειρόπουλος		Σ. Χελωνιάρης	171
Γ. Αθανασιάδης		Κ. Πετρόπουλος	172
Α. Οικονομόπουλος	124	Φ. Ηλιάδης	173
Πανουσσάκος			

	σελ.		σελ.
'Αργ. Ζούβελος		'Ι. Μανιατόπουλος	217
Δ. Κοσμάπουλος	152	Κ. Πελοπίδας	218
'Α. Μπούκουρας		'Αδελφοί Πουρναραίοι	219
Η. Λογιώτατος	153	Σ. Παπαγιαννόπουλος	
Κ. 'Ανιστόπουλος		'Αδελφοί 'Ρεβελιώται	220
Η. 'Ανγκωνιστόπουλος	154	Κ. Καρώνης	
Η. Πρωόντσος		Κ. Διαμαντόπουλος	221
Σ. Παπαγιαννόπουλος	156	'Αδελφοί Φωτόπουλοι	
Γ. Παπούτας	157	Μ. Βλαχοκερασιώτης	222
'Α. Κορέλας		Γ. 'Αποστολόπουλος	
Η. Κλής		Γ. Γαλῆς	223
'Ο Καρατάης	158	'Α. Δελάκης	
Θ. Κολοκοτρώνης	159	Γ. 'Ρεβελιώτης	224
Η. Θ. Κολοκοτρώνης	179	Γ. Κυριακόπουλος	
'Ι. Θ. Κολοκοτρώνης	183	'Α. Κονδάνης	225
'Απ. Κολοκωνώνης	187	'Ανδρ. Κονδάνης	
Δ. Κολοκοτρώνης	188	Κ. Ζαφειρόπουλος	226
'Αντ. Κολοκοτρώνης	189	Η. Ζαφειρόπουλος ἢ ἄκουρος	227
Μ. Κολοκοτρώνης	191	'Ι. Ζαφειρόπουλος	227
Κ. Μ. Κολοκοτρώνης	192	Π. Σαριγιάννης	228
Γάτσος ὁ Μακεδών	193	'Ι. Κρητικός	
Κ. Παπαθανασόπουλος	193	'Ι. Θ. 'ερθενᾶς	229
Τσοπανάκος	198	Π. Ζαφειρόπουλος	
'Α. Σέκερης	199	Ν. Τσανέτου	230
Ρ. Παλαμίδης	201	Π. Τσανέτου	231
Γ. Βαρδολύμης	203	Κ. Παπαναστόπουλος	232
Β. Χρηστακόπουλος	204	Β. Σακελλαρόπουλος	233
Γ. Διαμαντόπουλος	205	Χ. 'Αναστασίου	234
Ν. Σπηλιάδης		Τσ. Χρηστόπουλος	242
Γ. Σεργιώτης		'Α. Οἰκονομόπουλος	
'Αδελφοί 'Αρβῆλαι	206	Ζ. Χρηστόπουλος	243
Κ. Σκιντριάκος		Δ. Πρωτόπαπας	
Η. Κοκωνής		Γ. 'Αντων. πούλος	244
Γ. Μπηλίδας	207	Π. 'Αναγνωστόπουλος	257
Σ. Σαρατσόπουλος		Δ. 'Υψηλάντης	260
Θ. Δεληγιάννης	208	Τζούρας	265
'Αλ. Νικολόπουλος		Δ. Κρεῖζης	
Κολιός Μπακόπουλος	209	Α. Κουτρούμπης	266
Γ. Λαμπρόπουλος		'Α. Μπόνιας	269
'Ι. Πα'ακωστάς	210	'Ι. Πέτας ἢ βαπτιστής	270
Ν. Θεοδώροπουλος		Δ. Γουζέλης	271
Μ. Κοτσονόπουλος	211	Ν. Πασιφίης	272
Π. 'Αρβῆλης		Ν. Καβαδίας	273
'Α. 'Ροντόπουλος	214	'Ι. Μαμάκης	
Π. Παπαδάκης		Καμπασαίοι	277
'Α. Μεντώρος		'Ο Καπετάν Α' θιλάς	278
'Ι. Δελάκης	215	Βελησίτριος Καλόγερος	279
'Ι. Πετροκόπης		Γ. καὶ Δ. Σπηλιωταίοι	280
Π. Οἰκονομόπουλος	216	Καπετάν 'Ανάστος	
Β. Κουρουσόπουλος		'Εμ. Βασιλειάδης	281
Β. Γεωργιάδης		Οἰκονομίδης	

	σελ.		σελ.
Γ. Σκαλίδης	285	Γεώργιος Ἱερεὺς Βελώνης	
Γ. Φιλίμων	286	Φώτιος Ἱερεὺς Κορώνης	
Γεννάδιος	287	Μετέτιος Ἀρχιμανδρίτης	314
Γ. Σκανδαλίδης	288	(Κορώνης)	
Δ. Μπούτος }	289	Παπᾶ Σηζίας ἐκ Σέρβου	
Μακρυγιάννης }		Ἀγάπιος	
Γιάννης Μπακογιάννης }		Ἰ. Ἱερεὺς Σακελλάριος	312
Γιάννης καὶ Κυριαζῆς Κορ- }	290	Ἰσταίας Μιχαλόπουλος	
[δουλοῖτο]		Ὁ Παπᾶ Νίκας	313
Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανός }	293	Καλλίνικος Καστόργης	
Ἀνθίμος Ἐπίσκοπος Ἐλίου }		Δανιὴλ Γεωργόπουλος	
Ἀνθίμος Σκαλιστήρης	294	Ὁ Χαρτοπόλεως Βησσαρίων	314
Ὁ Βρασθένης Θεοδόρητος }	295	Δοσίθεος Μεγαλακόπουλος	
Ὁ Δημητρίου Φιλοθεῖς }		Καλλίνικος μοναχός	315
Ὁ Παρουσίας Ἱερόθεος }	296	Βαρβολομαῖος Σπηλιόπουλος	
Ὁ Μεθώνης Γρηγόριος }		Δημήτριος Ἱερεὺς	316
Ὁ Μεσσήνης καὶ Ἀνδρούσης }		Δημήτριος Ἱερεὺς	
[Ἰωσήφ]		Ὁ Παπαγεώργης	317
Ὁ Χριστιανουπόλεως Ἱερ- }	297	Ὁ Παπαγεωργάκης	
[μανός]		Συμεὼν Ἠγούμενος τῆς Μο-	
Ὁ Ἀρτῆς Πορφυρίου }		(νῆς) Βαρσών	
Ὁ Κερνίτσης καὶ Καλαβρύ- }	298	Καλλίνικος Ἠγούμενος τῆς	318
[των Προκόπιος]		Μονῆς Κανδήλας	
Ὁ Ἀδαμαρίων Ἰγνάτιος	299	Ὁ Σακελλάριος ἐξ	
Ὁ Λαρίσσης Κύριλλος	300	Ἀνδριταίνης	
Διονύσιος Βελόντας	301	Ὁ Πρωτοσύγγελος	319
Ἰωῆς Κανελόπουλος	302	Ψηφιογαλάνης	
Περνούτιος μοναχὸς τοῦ Με- }		Κυπριανός Ἠγούμενος τῆς	
[γάλου Σπηλαίου]	304	Μονῆς τοῦ Φραγκοπηδῆματος	320
Γερμανός μοναχός		[τῆς Ἡλείας]	
Θεοφάνης Στατιστεὺς	305	Ὁ Οἰκονόμος Παπᾶ Ἀλέξης	
Ὁ Πονουρίας Διονύσιος	306	Ἱερόθεος Πρωτοσύγγελος ἢ	
Ὁ Ὠλένης Φιλάρετος }	307	Παπᾶ Γιάννης Ἀθανασόπουλος	321
Ὁ Κορίνθου Κύριλλος }		Γεράσιμος Παγώνης νῦν δὲ	
Ὁ Κομανῶν		[Ἀργολίδος]	
Ὁ Ναυπλίας Γεργύριος * }	308	Νικηφόρος	
Ὁ Μονεμβασίας Χρυσάντιος		Ναθαναὴλ	322
Ὁ Δαμαλῶν Ἰωῆς		Δανιὴλ	
Ὁ Τριπόλεως Δανιὴλ		Νικηφόρος Μοναχός	323
Ὁ Πρωτοσύγγελος Ἰωάσαφ }	309	Θεοφίλος Πρωτοσύγ-	
[Βυζάντιος]		[γελος Πατρῶν]	
Ὁ Μελισσίνης Ἰωακείμ }	310	Νικηφόρος Μπαμπούκης	324
Θεοδόσιος Ἱερεὺς Ναυπλίας *		Εὐκλῆος	327

Ι. Α. Ο. Σ. Π.
ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΤ

Handwritten signature

